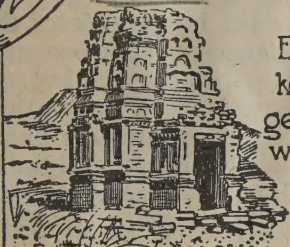

HET ZENDINGSBLAD

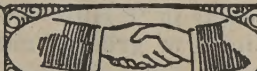
VAN DE
GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

En dit Evangelie des
koninkrijks, zal in de
geheele wereld gepredikt
worden tot een getuigenis
allen volkeren
Matth 24 : 14

Redactie
H. DIJKSTRA, Rotterdam.
J. HANIA, Geldermalsen.

Commissie van Toezicht
en Controle:
W. BREUKELAAR, Zaandam

INHOUD: Vrees niet. — Brief naar Antiochië. — Onderwijs in de Verplegings-
leer. — Betere verdeeling van arbeidsvelden. — Het Friesche Zendingsterrein. —
Korte Berichten. — Leestafel. — Giften voor de Zending. — Adressen van de arbeiders
en arbeidsters.

Vrees niet.

De Heere nu is degene, die voor Uw aangezicht
gaat; die zal met U zijn, Hij zal U niet bege-
ven noch U verlaten; vrees niet en ontzet U
niet.

Deuter. 31 : 8.

Het kan ons soms wel eens een „wonder” zijn, dat wij nog leven. Eigenlijk mocht het elken morgen wel zoo wezen, want er is maar als ééne schrede tusschen ons en den dood, doch in den gewonen trant des levens komt dat niet altijd zoo sterk op ons aan. Eerst als er bijzondere, zeer bijzondere dingen gebeuren wordt het weer recht levendig: Het is mij een wonder dat ik nog leef. In het begin van de vorige maand en in de laatste dagen van November was het mij zoo telkens weer een wonder dat ik er nog was. Toen ik, evenals gij, vernam van het geheel onverwachte, plotselinge ontslapen van den zendings-deputaat ds. F. W. Sluyter. Hij ging 24 Nov. 's morgens goed en wel van huis naar Maasland, zou daar, als consulent van de gemeente te dier plaatse catechiseeren; hij was er nog maar enkele oogenblikken of de Heere kwam en nam hem op in Zijne heerlijkheid. Neen, wij moeten maar niet stellig rekenen op een ziekbed vóór onzen dood. God kan ons ook wel, evenals hem, midden uit ons werk oproepen; zijt dan altijd bereid.

Al weer een zendings-deputaat, dacht ik, toen ik 's avonds van de Zendings-Synode te Utrecht thuis kwam, en van het ontroerende sterven van br. Sluyter hoorde. Het was mij een wonder dat ik nog leefde. In 1899 werd ik met nog 9 andere predikanten tot zendings-deputaat benoemd; later werd het getal uitgebreid tot 12; en wat gingen er van die

broederen al velen heen; ds. Bos, ds. Hoekstra, dr. van Goor, ds. v. Haerlingen, ds. Rudolph, dr. Wagenaar, ds. Renkema en ds. Sluyter, ze zijn niet meer; de Heere nam ze weg. Zoo menschelijk bezien waren velen hunner sterker dan ik; en toch ben ik er nog: het was mij de laatste weken dikwijls een wonder.

Ook bij het wisselen van het jaar, kan het ons wel gedurig een wonder wezen dat wij nog leven. *Die* leefde bij het begin des jaars ook nog, zeggen wij dan; en *die* was er toen nog: en wat zijn ze spoedig daarna gestorven; de sterkste is enkel ijdelheid; en wij zijn er nog en gingen het jaar 1922 weer in; het is wat zeer buitengewoons; het is een wonder, zooals de volksmond dat dan uitdrukt.

Wat kan het ons klein maken — en zoo was het immers, lezer en lezeres? — dat de Heere ons nog weer die gunst bewees. „Ik ben geringer dan al deze weldadigheden en dan al deze trouw” (Gen. 32 : 10), zeggen wij Jacob dan hartelijk na, als wij zoo verlegen worden onder de goedgunstigheden van onzen trouwen God, die ons niet behandelde naar onze ontrouw, maar ons nog telkens weer kroonde met barmhartigheden en goedertierenheden. En hopelijk hebben wij 1 Jan. ook gezegd en gezongen en betracht zooveel wij konden:

Ik zal met vreugd in 't Huis des Heeren gaan,
Om daar met lof Uw' grooten naam te danken.

Aan gewillige offerhanden van dank en liefde heeft het toen stellig evenmin ontbroken.

En toen ik er in Dec. over begon te denken, waarover ik in het Januari-nummer van het Zendingsblad een klein stukje schrijven zou, kwam mij telkens weer voor de aandacht: *Vrees niet!*

Hoe dikwijls komt die uitdrukking, dat bemoedigend woord in de Heilige Schrift voor. Wel 50 maal in het Oude en een 25 maal in het Nieuwe Testament.

Bij belangrijke tijdsgewrichten werd dat Gods kinderen en den „mannen Gods”, altijd maar weer door den Heere zelf of in Zijn Naam door een ander mensch of ook door Zijne Engelen toegeroepen.

Abraham b.v. heeft Kedor-Laomer en andere koningen verslagen en zijn familielid Loth uit zijne benauwde en benauwende positie bevrijd; mischien greep het hem kort daarna aan, met groote belemming des gemoeds, wat er nu wel eens met hem gebeuren kon, als er nu eens grootere strijdmachten op hem afkwamen om hem zijn doen betaald te zetten; zie, daar komt de Heere en zegt tot hem in een gezicht: „*Vrees niet*”, Abraham: Ik ben U een schild, uw loon zeer groot. (Gen. 15). Israël zucht in Babel: de vromen hebben het er bang; zij hadden de harpen gehangen aan de wilgen; hun verslagen hart treurde; zij konden geen lied zingen in een vreemd land; doch hoe heeft de Heere ze toen opgebeurd met Zijne vertroosting; in Jes. 43 is het: Maar nu, alzóó zegt de Heere, uw Schepper. o Jacob, uw Formeerder o Israël: *Vrees niet*, want Ik heb U verlost. Ik heb U bij uwen naam geroepen, gij zijt mijne. Ja, wanneer gij zult gaan door het water, Ik zal bij U zijn en door de rivieren, zij zullen U niet overstroomen! Voor God is geen water te diep of te wijd, geen vijand te sterk of te krachtig, geen muur te breed of te hoog: grootmachtig is de Heer, ja, eind'loos in vermogen.

Of, als de vrouwen bij het graf staan, op den morgen van Jezus' opstanding, in den hof van Jozef van Arimathéa, verslagen en bedeesd, dan hooren zij, niet waar, uit der Engelen mond: *Vreest gijlieden niet*. Jezus is opgestaan; uwe zaak is gered!

En zoo is dat „*Vrees niet!*” altijd weer het kostelijke woord ter bestie-

ring en bemoediging geweest voor de vromen in den loop van Gods heilige historie.

In Deuter. 31 heeft de man Gods Mozes het, in den naam Zijns Gods, tot Jozua gesproken. Er was een groote ommekeer ophanden. De woestijn-periode was ten einde; Mozes zou worden weggenomen; een nieuw tijdperk zou aanbreken; Israël zou door den Jordaan gaan en Kanāan binnentrekken; Jozua zou, als Mozes' opvolger, Gods volk ten leidsman zijn en als de generaal der Israëlieten moeten optreden bij de verovering des lands.

Het laat zich denken, dat Jozua door deze dingen ten zeerste werd aangegrepen. Wat stond hem wel te wachten! En dan voegt Mozes hem toe voor de oogen des ganschen volks: Niet bang wezen; niet verlegen zijn; het komt niet verkeerd; het komt wel goed, want God is met U en Hij strijdt voor U. „De Heere die is degene, die voor uw aangezicht gaat: die zal met U zijn, Hij zal U niet begeven, noch U verlaten: *vrees niet* en ontzet U niet.” En wij mogen zeker wel vrijelijk denken, dat Jozua zich door die kostelijke woorden versterkt en bekrachtigd zal hebben gevoeld en verstaan zal hebben: Zoo God voor ons is, wie zal dan tegen ons zijn? Moedig is hij voorwaarts gegaan. En straks heeft God hem al eens weer en nog al eens weer een riem onder 't hart gebonden. Wees sterk en heb goeden moed; verschrik en ontzet U niet. (Jozua I).

Mocht het ook bij den aanvang des nieuwen jaars als uit Gods mond in ons oor en in onze ziel gesproken worden: „Vrees niet.” Het oude jaar is weer voorbij; het nieuwe is begonnen, doch ligt nog grootendeels voor ons. Wat ons wedervaren zal, wat ons te wachten staat, weten wij niet. Hoe het met onze personen, met de gezinnen, met de familie's, met Kerk en Staat, met Nederland en Neerland's Indië, en hoe het met onze Zending zal gaan — de Heere weet het; *wij* weten het niet.

Kenners van de tijdsgewrichten, die ervaren zijn in het verstaan der tijden, zeiden de laatste maanden wel eens, dat de toekomst er in menig opzicht donker uitziet. De natiën zijn zoo veelszins zonder God gaan leven; en dan *kunnen* de gerichten niet uitblijven. Wat afvalt van den hoo-gen God, moet vallen.

Mocht de Heere de ziele van zijne tortelduif nabij wezen! Nog gedurig Zijn vastgestaafd verbond beschouwen. Met de heerlijke kracht van Zijne verruimende en bezielende genade in de harten werken. „Vreest niet”, spreke hij gedurig tot de Zijnen. Hoe het dan ook gaan moge, dan zal het nog kunnen worden geroemd:

Ik *vrees niet*, neen, schoon ik door duist're dalen,
In doodsgevaar, bekommerd om moest dwalen;
Gij blijft mij bij in alle tegenspoeden.

Er is dan iets goddelijks in ons, als wij zoo door 1922 mogen gaan, want God zelf vrees nooit en is nimmer versaaagd.

En komt de vreeze al weer boven — soms zoo spoedig, nietwaar — in het gebed worde nieuwe moed begeerd en de Heere zij zoo genadig dat Hij ons blijve bemoedigen met Zijn hemelsch woord: Vreest niet! Met schaamte en toch ook met dank zullen wij dan nog wel eens moeten herhalen:

Ik heb, te moed'loos neergebogen,
En door de vrees gejaagd,
Weleer te ras geklaagd:
„'k Ben afgesneën van voor Uw oogen”,
Dan nog woudt G'U ontfermen,
Toen Gij mij hoordet kermen.

Brief naar Antiochie.

Gel.! De Zendingssorde verjaart den 15 Augustus van dit jaar en wordt dan 20 jaar. Geen wonder dat ze op de helling moet. De kerkenorde is wel tweehonderd jaar lang nooit op de helling geweest, misschien was het wel eens noodig, maar de helling was in 't ongereede, maar vóór dien tijd, in de jaren voor en na 1600, kwam ze telkens op de helling.

Soms is men ook wel eens al te vlug met te zeggen „Op de helling!” en als het schip dan op de helling zit, is er bij nader inzien geen lek te vinden.

In den laatsten tijd hoort men gedurig dat Deputaten zooveel macht hebben en de goede gemeente maar dom gelaten wordt en maar betalen mag. Nu is dat een klacht, die ik al gehoord heb van het jaar 1863, toen de zend. De Best en Veenstra naar Suriname vertrokken; later in de tijden van director Donner en Scriba v. d. Valk. In de kringen der Ned. Ger. Zend. Ver, werd ze ook gehoord. In 1902 werd de Zendingssorde aangenomen, en nu waren we veilig. Alle Deputaten-macht was geknot, neen, tot op den wortel uitgeroeid, ieder zou nu voortaan over alles en alles mee kunnen praten, geheimen zouden er niet meer zijn, alle mannen en vrouwen, alle onze jongens en meisjes zouden alles weten en volkomen kunnen oordeelen en nadat ze de zaken van alle zijden bekeken hadden, zouden ze hun geld geven met een ruime hand, met blijdschap.

Het zou hun ook volkomen duidelijk zijn waar het geld bleef, hoe nuttig het besteed werd, én al wat er meer mee verbonden was.

Maar zie, nu zijn wij 20 jaar verder. En de oude klachten zijn er weer, over deputaten-macht en geheimhouding enz. Nu zal ik mijzelf niet heelemaal vrijpleiten, ik zeg nog wel eens of ik heb ten minste nog wel eens gezegd: „och kom, dat komt zoo precies niet, dat moeten wij wel vertrouwd zijn!”, maar dan betreft onze Scriba dadelijk en onvermoeid de wacht bij de beginselen, geen jota noch titel mag afgeweken worden van de zendingssorde. En toch de oude klacht! Hoe dat komt? Ik verklaar het alzoo. Als men alles beschrijft en publiceert, dan lezen de menschen het niet, daar zou ik U merkwaardige staaltjes van kunnen vertellen, ik kan dat ook eenigszins begrijpen; men kan niet altijd over de zending lezen en wat men leest kan men niet in 't geheugen bewaren, maar als iemand dan ontdekt wordt in zijn onkunde en een heel dommen slag doet, dan werpt hij het roer om en zegt: „wij worden ook overal buiten gehouden, wij weten van niets, wij zijn goed om te betalen en de Deputaten weten het wel.”

Maar voorzie nu eens in dit geval bij artikel van de Zendingssorde. Ik weet er geen raad op en pijnig mijn hersens er ook niet mee.

Men zou kunnen bepalen, dat alle Deputaten jaarlijks door anderen moesten worden vervangen en dat wie eenmaal ergens voor Deputaat was geweest, het levenslang niet weer mocht worden. Of dit middel erger zou zijn dan de kwaal? Het is mogelijk dat de Deputaten-macht dan gebroken was en dat iedereen voortaan evenveel van de zaken wist.

Van de auto's wordt veel kwaad gezegd, vooral door hen, die er niet in-zitten.

Hoe ik zoo in eens op dat onderwerp kom?

Dezer dagen knipte ik uit een Indisch blad de volgende beschouwing over het gevaar voor kinderen bij hun opvoeding.

„De redactie van het Algem. Prot. Blad v. Ned. Indië schrijft o.m. over het gevaar, dat „auto-kinderen” dreigt:

De heer K. van Dijk van Batavia heeft in De Christelijke Onderwijzer van eenige weken geleden daarover met nadruk gesproken en — als mijn herinnering mij niet bedriegt — vooral gewezen op de hoogst ongunstige

en gevaarlijke verhouding waarin het kind van rijkere ouders in Indië tegenover de samenleving wordt geplaatst. Bijna alles werkt de zedelijke, persoonlijke ontwikkeling dier arme-rijke kinderen tegen.

Hoe zwaar maakt men het aan die auto-kinderen, die in de deftige carrosserie hunner ouders neergeveld, links en rechts aan hun leeraren en bekenden .goedgunstige knikjes uitdeelen... om eenvoudige hardwerkende menschen te worden die een geestelijken en karakter-maatstaf aanleggen bij de waardebepaling van hun medemenschen.

Als ik na mijn catechisaties op de Carpentier-Alting-school bijv. in mijn deelēman stap en de file van dertig, veertig schitterende automobielen glijdt mij voorbij met de weloverwogen lady-like herkenningbewegingen der meiskes van de laatste lessen, dan schrik ik soms.

Hoe moeilijk wordt het Bart of Ellen gemaakt een mensch te worden!"

Tot zoover het knipsel.

Zonder gevaar acht ik het niet. Maar ik dacht ook bij mijzelfen, misschien wil die dominee wel graag in een auto zitten en Bart of Ellen genadiglijk er uit groeten

Tusschen twee haakjes, de auto van Ds. Merkelijn, is dat al voor elkaar? Die heeft er andere plannen mee dan die dominee van Batavia.

Ik ontvang een circulaire over leetuurverspreiding voor Evangelisatie in Nederland en hoewel dat onderwerp in andere bladen op zijn plaats is, op het zendingsveld gelden toch ook dergelijke woorden. Wij denken in Nederland, dat alle menschen op Java Javanen zijn en dat is juist, maar tusschen een Javaan en een Javaan is heel wat onderscheid en een gewone dessa-Javaan moet, als hij leven kan, een heel ander boekje hebben, dan een adelijke priaiji. Misschien kunnen deze boekjes, die de heer Kok wil uitgeven, nog wel op Java te pas komen. Die circulaire schrijft:

„Doch naast en bij dezen arbeid, (n.l. van Filippus) moet er o. i. nog iets anders komen. En wel de uitgave van brochures, kleine boekjes, frisch en aantrekkelijk geschreven, zakelijk, pakkend en belangwekkend van inhoud. Boekjes voor intellectueelen en minder ontwikkelden. Voor socialisten, arnachisten, spiritisten en theosophen. Voor soldaten, schippers en dienstboden. Voor den man van de straat, zoowel als voor de heeren van 't kantoor; voor de arbeiders op de fabriek en de arbeiders op het platte land; voor zakenmenschen en badgasten. Actueele onderwerpen over vrouwen-vraagstuk en bioscoop-quaestie, over tooneel en dans, over secten en afwijkende richtingen.

Kortom, een *gepast* woord voor *alle* menschen, die gewezen moeten worden op onzen gezegenden Heiland, op het verderf dat ze tegemoet hollen, een ieder in eigen weg, en op de verlossing, die hun deel kan worden door het geloof in de vergeving der zonden door het bloed van Christus."

Ik durf niet meer overnemen. Maar ik dacht zoo, misschien kon die dominee van zoeven, als hij niet modern was, zulke boekjes wel gebruiken om ze uit te reiken aan Bart of Ellen of andere catechisanten in de auto, voor hun ouders.

Weer wat anders. Een jaar of iets langer geleden ging in Nederlandsche kringen het praatje, dat onze onderwijzers in Indië wel wat rood waren, zelfs al te rood; één hunner had zelfs Dipo Negoro, den opstandeling op Java 1825—'30, verheerlijkt, vergeleken met Prins Willem van Oranje, die goed en bloed veil had voor de vrijheid van zijn volk. Nu is mij niet bekend wat wel eens gebeurd is en gezegd is. Als een gerucht van Java hier in Nederland komt, is het soms aardig aangegroeid, vooral als het ongunstig is, want het ongunstige wordt nooit verkleind, maar in elk geval heb ik nu een getuigenis over Dipo Negoro van van D(uinen) te B(andoeng), dat heel anders klinkt. Hij schrijft:

„Wij komen tot de slotsom, dat er bij Dipo Negoro wel eenige edele be-
weegredenen hebben bestaan, maar dat zijn eerezucht toch de voornaam-
ste oorzaak van zijn optreden is geweest. We kunnen in hem dan ook on-
mogelijk den vrijheidsheld zien en hem vergelijken met onzen Willem van
Oranje, zooals sommigen tegenwoordig doen.

We willen hier nog wijzen op een karaktertrek van Dipo Negoro, die
zeer duidelijk aan het licht treedt, n.l. zijn besluiteloosheid, zijn passivi-
teit. Hij werd meer door de omstandigheden geleid dan dat hij die uitlokte
of bestuurdde. Het bestuur der krijgsaangelegenheden was zelden in zijn
hand. Eerst was het Kjai Modjo; later Sentot die den opstand leidde. Dipo
Negoro was het, die door den naam van zijn vroomheid, de aantrekkings-
kracht was, die velen tot den opstand deed overloopen. „Hij was meer de
man van het lijdelijk verzet dan van het initiatief, meer een droomer dan
een man van de daad; zijn peinzende natuur moest worden opgezweept
tot groote daden; hij was een mysticus, die tevens lichtgeloovig genoeg
was om aan te nemen, wat slimmer lieden hem wijs maakten.” (Louw).
„Hij was 't werktuig, dat men noodig had, om het na bewezen diensten in
een hoek te laten liggen.” (Hageman.) De bewijzen hiervoor zijn in groo-
ten getale te vinden, ook in Dipo Negoro's eigen kroniek. We zullen ge-
legenheid hebben om hierop terug te komen, maar noemen voorloopig
slechts deze twee feiten:

Uit de verte zag Dipo Negoro de verwoesting van Tegal Redja aan, ver-
gezeld van zijn oom Mangkoeboemi. Deze vroeg hem: „Mijn zoon, wat is
uw plan?” De Prins antwoordde: „Ik laat dit geheel aan U over, ik heb
nu geen woning meer.” Dit antwoord past niet best in den mond van
iemand, die aan 't begin van een grootsche onderneming staat.”

Dit schrijft van D.

Mij dunkt, het vaderland kan rustig zijn. Onze Indische onderwijzers,
al zijn sommigen misschien een oogenblik uit den koers geslagen, blijven
het vaandel getrouw. Gelukkig!

De Broedergemeente sluit dit jaar met een gewichtigen gedenkdag.
Den 15 Januari was het 150 jaar geleden, dat de eerste Boschneger Jo-
hannes Arabini, gedoopt werd. Er waren toen zes jaren verlopen sedert
de eerste Broeders, onder ongekende bezwaren, het Boschland waren in-
gegaan. Van de drie zendelingen was reeds één gestorven en de anderen
hadden veel te lijden van ziekte en gebrek. Maar Arabini was een trouwe
broeder. Hij leefde tot 1821 en bleek steeds getrouw het kleine groepje
Boschnegers aan de Suriname rivier steunen, ook toen door den nood der
tijden geen enkele zending meer naar het Boschland kwam.

Gaarne mag ik eens lezen van die eerste Broeders. Wij hebben een heel
andere zendingstheorie dan zij. Wij zeggen, Johannes Arabini is een man
van heel weinig invloed in het wereldbeweeg, wij zoeken mannen, die in
het middelpunt der wereld staan, voor Christus te winnen, daar hebben
wij wat meer aan voor de toekomst, maar met dat al, die Broeders gaven
hun leven voor den Heere en wij??

De eerste brief aan U in 1922 is weer geschreven. Ik hoop er nog meer
te schrijven, als gij maar lezen wilt en God mij leven en gezondheid geeft.
God zegene U en heel werk der zending.

Rotterdam, Snellinckstraat 54a.

t.t. H. DIJKSTRA.

Onderwijs in de Verplegingsleer.

Dr. Scheurer en Pruijs hebben van meet af begrepen, dat er geen eind aan was, als wij Europeanen zelf de Javanen zouden verplegen en bedocteren, dat er noodzake-
lijk Javaansche verplegers en verpleeg-
sters moesten komen, die wij zoover brach-

ten, dat ze zelfstandig konden werken. De Javaansche doctoren moeten ook niet altijd werken aan de hand en onder toezicht van den Europeaan, wij moeten hen bekwamen en ook vertrouwen zelfstandig de Javanen te behandelen.

verkondigden; ze moeten zelf leeren loopen, zelf leeren preeken, al vallende en al struikelende worden hun beenen vast.

Nu, zoo moet het ook met de medische hulpdienst.

Hier ziet men eenige verplegers en ver-

Dat gaat evenals met de Javaansche predikanten „Pandita Djawa,” wij moeten hen niet altijd bij de hand houden of onder toezicht laten preeken en catechiseeren, omdat het wel eens kon gebeuren, dat ze een woord verkeerd zeiden, of een ketterij

pleegsters, die krijgen les in de verplegingsleer. Van wien? Dat blijft voor ons een geheim; de man, die les geeft, staat buiten, de fotograaf heeft hem niet gezien.

H. D.

Betere verdeeling van arbeidsvelden.

Wonosobo. Het advies van Ds. D. Bakker aangaande den arbeid te Wonosobo, door hem aan de Deputaten voor de Zending van Z.-Holland ten N. gegeven, luidt aldus:

Hij wees vooral op een drietal punten.

Ten 1e op de droeve ervaring, tot nu toe met Wonosobo opgedaan. Zoolang Ds. Netelenbos er mocht werken, scheen alle arbeid tevergeefs. Men kon geen ingang bij de bergbevolking krijgen.

Wij hadden gehoopt, dat de Medische Zending, door onzen betreurden Dr. Gehrels zoo krachtig aangevat, het middel zou kunnen blijken, om ingang te verkrijgen. Maar ook dat mocht niet gelukken. Uit het Wonosobosche zelf kwamen er bijna geen inlanders tot 't Christendom. En waar n. God, nadat er zooveel moeite met de vervulling van de vacature-Netelenbos geweest is, ook nog Dr. Gehrels wegnam, vraagt Z.Eerw. of daarin ook een fingerwijzing Gods moet worden gezien, om een andere gedragslijn te volgen met Wonosobo.

Ten 2e wees Ds. Bakker op de groote financiële moeilijkheden van de Zending. De tijd van malaise in handel en industrie zal zonder twijfel zich ook laten gelden in den arbeid voor de uitbreiding van Gods Koninkrijk. Bezuiniging, mits op verstandige wijze in toepassing gebracht, zou het wachtwoord kunnen worden.

Bij de geweldige uitzetting van de uitgaven voor de Zending in de laatste jaren, zal het de vraag kunnen worden of de Kerken wel in staat zijn om te betalen.

En dewijl Wonosobo gebleken is zoo bijzonder onvruchtbaar te zijn, ligt het z. i. voor de hand, om den arbeid aldaar in te perken.

Van een hoofdpост moet het bijpost worden. Dit is ook het oordeel van de meerder-

heid der zendingsarbeiders op Java.

Ten 3e is gebleken, dat op andere terreinen overvloedige zegen van God wordt genoten. De zendingsarbeid in de z.g. Vorstenlanden Djocja en Solo, onder de energieke leiding vooral van Dr. van Andel, kan op zeer gunstige resultaten wijzen. Zelfs groeit het werk daar de Kerk van Amsterdam met de samenwerkende classes van Noord-Holland over het hoofd.

De brief van Dr. van Andel heeft ons daarvan reeds op de hoogte gebracht.

Voor de Vorstenlanden is dus hulp in het Zendingswerk dringend noodig.

Op grond van deze drie punten adviseert Ds. Bakker:

a. Wonosobo als bijpost te laten voortbestaan;

b. te trachten dezen bijpost aan het Rotterdamse Zendingsterrein toegevoegd te krijgen; en

c. voorts in onderhandeling treden met de Kerk van Amsterdam, inzake overneming van een deel van haar Zendingsterrein.

Na deze uiteenzetting heeft de vergadering met algemeene stemmen uitgesproken hare bereidheid om Wonosobo los te laten, mits dit terrein als bijpost verzorgd blijft door eene andere zendende Kerk.

Een commissie is benoemd om met de Kerk van Rotterdam (met samenwerkende classes) te onderhandelen over eventueele overneming.

Het bovenstaande las men in de „Heraut" No. 2286. Het komt mij voor, dat hier een uitnemend advies gegeven wordt. Rotterdam neme Wonosobo als bijpost; het heeft dan steeds een goed gezondheidsoord voor Dienaren en hun gezinnen, zonder dat ze geheel buiten hun werkkring gaan.

H. D.

Het Friesche Zendingsterrein.

Ds. van Dijk bespreekt in „Uit Keboemen" de moeilijkheden van den arbeid op Java, met name op zijn terrein. Hij doet dat naar aanleiding van een rede, gehouden door Ds. M. Lindenborn te Bandoeng. Hij zegt er van:

„1e. De moeilijkheid van het vereenigen van de verzorging der bestaande gemeenten met de bearbeiding der niet-christenen. In Holland hebt Gij feitelijk hetzelfde. Daar voelt Ge de moeilijkheid om de evangelisatie onder de afgedwaalden goed te behartigen. Met het werk in de gemeente heeft de dominee de handen vol, en wie moet dan dat andere doen? Zoo gaat het

hier natuurlijk ook. Zoodra God ons werk gezegend heeft hebben wij onze gemeenten. Op ons terrein hebben wij er 8. Gij kent ze wel: Keboemen, Pamrian, Premboen, Krakal, Karanganjar met Wéra, Glonggong, Groedjoegan, Kaboetoechan, en daar komt nu als negende nog bij Djana, waar ook reeds een helper woont, maar waar tot dusver niet afzonderlijk het avondmaal gevierd is. Al hebben nu al die gemeenten een afzonderlijken voorganger, Gij begrijpt toch dat uw Zending met al die gemeenten heel wat te doen heeft. Die voorgangers zijn Inlandsche helpers, die voortdurend geleid en onderwezen moeten wor-

den. Zij mogen geen sacramenten bedienen, kunnen niet zelfstandig optreden in het uitoefenen der tucht. Zij komen telkens bij den zendeling om raad en hulp. En deze kan die gemeenten ook onmogelijk maar aan hun lot overlaten. Maar hij is toch uitgezonden voor het werk onder Heidenen en Mohamedanen.

Het krioelt op zijn terrein van menschen, tot wie de blijde boodschap nog niet is doorgedrongen. Aan al die scharen, het zijn op het Friesche terrein alleen nog honderdduizenden, kan men het Evangelie ook niet maar in het voorbijgaan zoo even brengen. Daar is een ernstige arbeid, daar is studie, geduld, tijd voor noodig. En men is reeds zoo bezet. Daar hebt Ge de moeilijkheid. Nu zijn er die zeggen: Laat de verzorging van de Inlandsche gemeenten aan de Inlandsche helpers over, en predik zelf het Evangelie. Maar anderen hebben daar veel tegen in te brengen, n.l. dat de helpers voor die taak nog niet berekend zijn, dat die gemeenten recht op onze verzorging hebben, en dat wie die gemeenten niet goed verzorgt, een voornaam middel verwaarloost, om het licht des Evangelies te doen uitstralen voor de heidenen.

Het was duidelijk dat er op onze vergadering twee stroomingen waren. Er waren er die zeiden: Vóór alles moeten wij getuigen van het heil dat in Christus is, en daarbij moeten wij ons niet laten ophouden door het werk onder de Christenen, die reeds behouden zijn. Veeleer moeten wij die Christenen direct aan het werk zetten, om mede de blijde boodschap verder uit te dragen. Anderen waren van oordeel, dat deze beschouwing te weinig rekende met de werkelijkheid, daar het inderdaad niet mogelijk is, dat wij ons losmaken van de zorg voor de jeugdige gemeenten, die nog zooveel leeren moeten, en dat het getuigenis van die Christenen zelf niet veel waard kan zijn, zoolang niet alle zorg besteed is aan hun onderwijs en hunne opvoeding in de gemeente. Deze menschen meenden, dat wij, als we geen twee dingen tegelijk konden doen, maar liever wat geduld moesten hebben, en in ieder geval, wat ons het naaste is, eerst verzorgen. Ik kon mij het best vinden in deze redeneering, die daar ook gehoord werd. De regel is, doen wat onze hand vindt om te doen, en daarbij niet het eigen huis verwaarlozen, om naar buiten tot zegen te zijn. Het voorbeeld van Jezus en de Apostelen wijst er ook op, dat de zorg aan de discipelen besteed voor de komst van Gods Koninkrijk geen verloren arbeid is. De Heere heeft veel werk gemaakt van de toerusting zijner discipelen en de Apostel Paulus heeft zeer veel zorg gewijd aan zijn gemeenten

en de Heere heeft toegelaten, dat Zijn dienstknecht later in den kerker zat, waar hij slechts brieven aan zijn gemeenten schrijven kon.

„2e. Een andere moeilijkheid is voor ons: *Het noodige contact te krijgen met de bevolking.* Er is zoo'n groote afstand, er bestaat aan hunne zijde zooveel wantrouwen, zooveel vrees, en bij ons zooveel onkunde omtrent hunne opvattingen en gewoonten en aan weerszijden zooveel gevaar voor misverstand, dat ons haast de moed vergaan zou om onder zoo'n volk nog te arbeiden in het Evangelie. Het is beschamend maar waar, dat wij het niet te wijten hebben aan de stomphheid van de menschen, als zij niet begrijpen wat wij tot hen zeggen, maar aan onze onvoldoende geschiktheid om tot hen af te dalen, om hun de boodschap te brengen in den vorm, die bij hunne ontwikkeling en bij hunnen aangeleg past. Het ligt natuurlijk niet op hun weg om ons tegemoet te komen, om te trachten ons te verstaan, maar wij moeten hen opzoeken en tot hen naderen. Dat legt ons een groote en moeilijke taak op, en Ds. Lindenborn heeft ons goed laten gevoelen, dat wij ons daar niet gemakkelijk van af mogen maken. We moeten blijven studeeren om de taal te kennen en om het volk te kennen. O, wat heb ik daar mijn tekort gevoeld. Ik ben nog lang geen zendeling, die voor zijn taak berekend is, nu na zoovele jaren nog niet, en als Gij daar de conclusie uit trekt, dat ik het dan ook wel nooit zoover zal brengen, dan buig ik het hoofd en zeg: ik ben er ook bang voor. Ootmoed past ons. Als wij ons bedroeven over weinig vrucht, dan mogen we wel waarlijk eerst naar onszelf kijken, want we doen weinig en wat we doen, dat doen wij o, zoo gebrekkig. Wij brengen het Evangelie, maar tegelijkertijd staan we vaak zelf aan den goeden ingang van onze boodschap in den weg, waneer wij op de menschen een verkeerden indruk maken, als wij hun onbeleefd of onbeholpen of dom of onbillijk schijnen, of als wij door onze gebrekkige taalkennis niet kunnen zeggen, wat wij willen, of het glad verkeerd zeggen, zoodat wij met onze heerlijke boodschap de menschen aanleiding geven om achter onzen rug ons hartelijk uit te lachen. Dat is in vele andere gevallen zoo jammer niet, maar het is vreeselijk jammer, als daardoor de vrucht van de prediking des Evangelies wordt gemist. Dus wij moeten studeeren. Het staat ook in mijn lastbrief, dat voortdurende studie van taal en volk mij aanbevolen blijft.”

Een overzicht geeft Ds. v. Dijk van zijn terrein, helaas wat breedsprakig, zoodat wij het moeten inkorten.

Hij begint met

Karanganjar.

De omvang van het aanzien onzer gemeenten, is dus niet veel veranderd. Het zijn ook nog dezelfde gemeenten. Alleen voor de gemeente van Karanganjar is het zwaartepunt steeds meer naar Gombong verlegd, of liever naar de dessa *Wéra* bij Gombong. Dikoen woont nog wel in Karanganjar. Ook houdt hij daar elken Zondag nog eenmaal kerk met de weinige Christenen die er wonen. Maar de samenkost in *Wéra* is veel grooter. Daar heeft de gemeente nu ook een eigen voorganger in *Idris Nakam*, een jongen helper, die voor twee jaar de opleidingsschool van Ds. Bakker heeft verlaten. Ik plaatste hem toen te Keboemen, ter vervanging van Madéran, die gestorven was. Maar voor de taak, die hij hier te vervullen had, was hij nog niet ten volle berekend. Daarverband daarmee het gemis van den noot toe stond hem zijn jeugdige leeftijd en in digen levensernst te veel in den weg. Hij voldeed goed als voorganger; hij is wel ter tale en bekwaam om te leeren maar voor het Evangelisatiewerk schoot hij te kort.

Ik zag er een gunstige beschikking in, dat zich voor het werk hier iemand aanbod, die menschelijkerwijze op Idris een en ander vóór had ten aanzien van dit werk. *Soegondo* kwam van Nieuw-Guinea terug. Gij weet wel, die *Soegondo*, een zoon van onzen vrijwilliger-evangelist *Dipa Sentana* uit Glonggong. Hij is het, die voor jaren, toen hij den Heiland leerde kennen, een voordeelige betrekking vaarwel zeide om gehoor te geven aan een verzoek uit Nieuw-Guinea om hulp voor den zendingsarbeid daar. *Soegondo* heeft daar met trouw en ijver zich gewijd aan het werk des Heeren, totdat het vorig jaar zijn vrouw stierf, hem een drielat kleine kinderen achterlatende, voor wier opvoeding hij daar alleen heel moeilijk zorgen kon. Bovendien was het tijd voor hem om met verlof te gaan. Zoo kwam hij hier op Java. Zijne omstandigheden en zijne familie deden hem er toe neigen, om wel hier te willen blijven werken, en ik wilde hem o zoo graag hebben voor het werk te Keboemen. En zoo hebben wij beiden onzen schroom overwonnen om aan het werk op N.-Guinea een kracht te onttrekken. *Soegondo* vond zijn vrijmoedigheid daartoe in het feit, dat hij hier begeerd werd, ook door mij; en ik durfde hem een aanstelling te geven omdat ik hier een plaats voor hem had, waarvoor hij mij bij uitstek geschikt voorkwam.

Keboemen.

Als gij eens aan de menschen, die hier

des Zondags samenkomen om het Woord Gods te hooren, kondet vragen, waar zij geboren zijn, dan zou U blijken, dat de thans volwassenen allen van buiten stammen.

Van de twee Christenen, die in een dessa vlak bij Keboemen woonden, is er het vorige jaar één gestorven. Nu is er nog maar één, die van huisuit dicht genoeg bij Keboemen woont, om met de gemeente hier samen te komen. Maar al de andere Inlandsche Christenen zijn geïmporteerd uit andere plaatsen. Zij staan ook bijna zonder uitzondering rechtstreeks of zijdelings in een of anderen zendingsdienst, hetzij als helper, of verpleger en verpleegster, hetzij als bediende bij een van de zendingsmensen. Als de zendingspost hier werd opgeheven en naar een naburige plaats overgebracht, dan zou hier van de gemeente ook bijna niets overblijven. Een moedgevend verschijnsel is dat zeker niet.

Intusschen telt de gemeente te *Keboemen*, behalve een tiental Europeanen met zeven kinderen, toch 35 belijdende lidmaten en nog 27 gedoopten. Des Zondagsmorgens vergaderen in onze nieuwe Kerk ongeveer 70 menschen onder de bediening van het Woord en 's middags een 50. Tegelijkertijd worden in het hospitaal met de patiënten ook samenkomsten gehouden; één des morgens op een der mannenzalen, en één des middags voor de vrouwen, telkens voor zoo'n 40 menschen. Het zou ongetwijfeld uw hart verkwikken, als gij er eens getuige van kondet zijn, hoe in zoo'n gemeenschappelijke samenkost door zoveel Christenen uit de Javanen uit volle borst de psalmen Davids gezongen worden, en hoe daar een Javaansch prediker de schare voorgaat in het gebed tot God, en haar in hare eigene sprake onderwijst en vermaant en troost uit het Woord des Heeren. Gij zou't U, zoo gij de taal niet verstondt, reeds verwonderen over de gemakkelijkheid, waarmee zoo'n voorganger in eene vergadering spreekt, en als gij hem kondt volgen zou't gij hem niet den lof onthouden van op bevattelijke wijze zijn tekst verklaard en toegepast te hebben. Hierbij zou't ge natuurlijk niet vergeten, dat de stof voor zijn preek hem *gedicteerd* is. Daarvoor komen elken Vrijdag de voorgangers bij den zendeling tezamen, om van hem den tekst voor den volgende Zondag, benevens een eenigszins uitvoerige schets voor de preek te ontvangen.

Maar zoo'n schets op papier te hebben en volgens zoo'n schets de gemeente te onderwijzen en te stichten is toch nog twee.

Natuurlijk brengen ze het er niet allen even goed af. De gaven verschillen. Maar, hunne ontwikkeling in aanmerknig genomen, moet men zich verwonderen, dat ze het zóó kunnen.

Nog iets eigenaardigs zoude ge in een Keboemensche samenkomst opmerken. De u welbekende *Dipa Sentana*, vader van onzen tegenwoordigen voorganger *Soegondo*, woont sinds een paar jaar te Keboemen, bij zijn dochter, de weduwe van onzen vroegeren helper Madéran. Deze oude man heeft nu de gewoonte om na een dienst, dien hij heeft bijgewoond, vóór het uiteengaan der vergadering op te staan, en het woord te nemen, om het gesprokene nog eens nader aan te dringen, en er een rechtstreeksche toepassing van te maken op bepaalde toestanden in de gemeente.

Pamrian en Premboen.

Ten Oosten van Keboemen liggen twee gemeenten aan de spoorlijn, en nog een ver in het Zuiden, dicht bij de zee. Aan de lijn liggen *Pamrian en Premboen*. Premboen bij de grens van het Utrechtsche terrein. Die gemeente breidde zich vroeger aardig uit. Maar zij verloor ook telkens zooveel mensen, als er bij kwamen; mensen, die afvallig werden. Nergens is het aantal mensen, die zich onttrokken, zoo groot als daar. Die mensen zijn nu wel geen tegenstanders van het Christendom, en veel minder voorstanders van de Islam weer geworden. Maar 't wordt hun te moeilijk om Christen in de praktijk te zijn; om den Heere naar Zijn Woord te dienen. Zooals 't zich nu laat aanzien heeft de gemeente te Premboen niet veel toekomst. 't Is een kinderlooze gemeente haast. Daar bleven op 't eind van 1920 maar zeven Javaansche kinderen over in heel die gemeente; waarbij twee van *Iskakak*, den goeroe te Premboen, die nu reeds elders school gaan, en op den duur niet in Premboen zullen blijven; van de anderen zijn er nog twee, die in den loop van dit jaar daar vandaan zullen gaan, en een, die reeds den volwassen leeftijd nadert en werk zoekt buiten de gemeente.

Van de beide Chineesche families in Premboen is de eene, het gezin van *Filémon*, die tijdens mijn verlof door Ds. Bakker is gedoopt, verhuisd naar Krakal. Die man heeft met groote financiële moeilijkheden te worstelen. Hij had niet veel kapitaal, en wat hij had heeft hij door groote prijsdaling van artikelen, die hij had opgekocht — huiden en kapok — nagenoeg geheel verloren. Ook de andere Chinees van Premboen had geld in die zaak, en heeft ernstig verlies geleden. Zoo'n teleurstelling is voor hun geloof een

groote beproeving. Toch blijven zij getrouw. Maar zij blijven als Christenen uit de Chineezzen alleen staan, hoewel er vooral den eersten tijd bij velen in hunne omgeving nog al belangstelling was.

Met de school in Premboen gaat het wel naar wensch maar — het gebouw moet dit jaar noodzakelijk vernieuwd worden. Ik wilde daar ook een steenen school van maken. Nu het hout zoo duur is komt dat niet zoo heel veel duurder, en — het is veel duurzamer.

In *Pamrian*, tusschen Premboen en Keboemen, gaat het aardig met de gemeente. De gemeente telt reeds meer Javaansche lidmaten dan die te Premboen, en er zit meer toekomst in. Er zijn 17 kinderen in de gemeente. Er kwam dit jaar een man bij, die als kind in de Sadrachgemeente gedoopt was. De vrouw van dezen man en nog een paar jonge mensen zullen waarschijnlijk met het volgende avondmaal belijdenis doen.

Aan de school kon ik met Nieuwjaar een tweeden onderwijzer verbinden, zodat wij nu drie scholen hebben, elk met twee onderwijzers (Wera, Premboen, Pamrian), de andere twee (n.l. die te Glonggong en Groedjoegan) hebben elk vier.

(Wordt vervolgd).

Korte Berichten.

BUSJES.

a. Knikkertjes zijn er weer. Ze kosten nu zes gulden vijf en twintig centen zegge f6.25 per stuk.

b. De bliken busjes, die niet geopend kunnen worden zonder ze te breken, kosten per 10 f1.55; per 5 f1; per stuk f0.23.

a en b zijn uitsluitend verkrijgbaar tegen toezending van een postwissel, bij Mej. S. Hania, te Geldermalsen.

c. Papieren busjes, die geopend en weer gesloten kunnen worden met losse teksten, à f1.40 per tien en losse teksten à f0.90 per 100 worden gezonden door G. M. Feij. Burg 109, Middelburg, alleen na ontvangst van een postwissel.

ADRES.

Adres voor hen die naar Indië willen in staatsdienst of bij ondernemingen.

Herhaaldelijk wordt mij gevraagd waar men inlichtingen kan krijgen. Men vrage deze bij den Heer J. J. Kraan, Loosduinsche Kade 111, 's-Gravenhage.

BOEKEN.

Boeken uit de Zend. Bibliotheek vrage men aan bij Ds. H. Dijkstra te Rotterdam.

LICHTBEELDEN.

De heer A. Meijer te Sliedrecht B. 244 verzoekt mij de aandacht te vestigen op zijn *Lichtbeelden* van Java en Soemba 75 stuks.

Hij komt ze vertoonen, maar geeft ze ook in huur. Men trede er over met hem in correspondentie.

THEELOOD ENZ.

Ontvangen in October van Mej. Lj. Rademakers te Moerdijk 1 kistje met postz. zilverp. en theelood.

In November van L. L. K te Oude-schans f15.—; van H. J. Steinvooft te Hilversum 3000 postzegels, zilverpapier en theelood, verzameld door J. Strijland.

P. J. SCHREUDER.

Noordplein 39c, Rotterdam.

Uit het kerkeraadsverslag van Batavia.

De Commissie in de vorige vergadering aangewezen om te zoeken naar een Goeroe als voorganger voor de Mal. Gemeente bracht reeds rapport uit. De pogingen slaagden naar wensch zoodat reeds nu aan den kerkeraad kan voorgedragen worden en aanbevolen *Martin Moealing* van afkomst Sangirees, opgeleid aan het Seminarie te Depok.

De kerkeraad waardeert de activiteit der Commissie en stemt met de voorstellen in.

Na overleg met de Zendingscommissie zal de beslissing genomen worden.

DOODEN DOOPEN.

Als een bewijs dat de Europeanen, die in Indië geboren zijn, geheel en al vervreemd zijn van de christelijke gebruiken diene:

Een Europeaan telefoneert om een predikant onverwijd. Zijn kind is pas gestorven en nu wil hij vóór de begrafenis laten doopen.

Ds. D. K. WIELENGA.

De Ind. „Kerkbode” zegt bij een bericht uit Nederland, dat Ds. Wielenga niet naar Soemba kan terugkeeren wegens den toestand zijner oogen, het volgende:

„Dit is voor Soemba en voor hemzelven een bittere teleurstelling. God helpe dezen broeder en zijn gade om het hun opgelegde kruis blijmoedig te dragen.”

SOEMBA.

Deputaten van Soemba vergaderden 16 Sept. Uit het verslag dezer vergadering is ontleend:

5. In een schrijven van de Algemeene Vergadering op Soemba wordt o.m. mee-

gedeeld, dat de G.-G. subsidie toegezegd heeft voor een op te richten ziekenhuis te Karoeni, mits met den bouw binnen twee jaar wordt begonnen. De Alg. Verg. stelt voor daartoe over te gaan, terwijl zij tevens het voorstel doet om met het oog op een eventueele overplaatsing van de militairen naar West-Soemba, te Pajeti zoo spoedig mogelijk een zendingsarts te plaatsen.

Wordt besloten heel deze zaak tot de volgende vergadering te verdagen.

’t Moderamen zal dan met een advies komen.

6. Ter voorziening van den 2en post op West-Soemba, besluit de vergadering, gehoord de commissie ad hoc, Ds. W. van Dijk te Campen, Oost-Friesland, voor de tweede maal ter beroeping aan de kerk van Nijverdal voor te dragen.

7. Met het oog op de vacature Wielenga wordt besloten bij vernieuwing pogingen in het werk te stellen tot het verkrijgen van een dienaar des Woords voor Pajeti.

8. Naar aanleiding van een schrijven van zuster Tibben, waarin zij beslist verklaart van het gaan naar Soemba te moeten afzien, wordt besloten dat het Moderamen zal onderzoeken, wat deze zuster aan de Zending zal moeten terugbetalen.

De deputaten van Overijssel brengen een verzoek over van de Part. Synode dier provincie, dat de penningmeester zich ga aansluiten bij den giro-dienst. De quaestor heeft hiertegen eenig bezwaar, doch zal nader overwegen of dit kan worden opgeheven.

BERICHT VAN DEN ZENDINGS-STUDIE-RAAD.

Op de op 7 December 1921 gehouden Jaarvergadering van den Zendingsstudie-Raad werd tot Voorzitter gekozen Dr. C. W. Th. Baron van Boetzelaar van Dubbel-dam, in de plaats van den Heer L. J. van Wijk.

Voorts werden (her)benoemd: tot Bestuursleden: Jkvr. H. B. de la Bassecour Caan (aftr.); J. W. Gunning J.Hzn., 1e Secr. (aftr.); H. A. B. Duyker en P. Oosterlee; en tot leden van het Raadgevend college: Dr. J. R. Callenbach (aftr.); Ds. H. Dijkstra (aftr.); Dr. J. W. Gunning (aftr.); Prof. Dr. H. M. van Nes (aftr.); Prof. Dr. J. W. Pont (aftr.); Prof. Dr. A. van Veldhuizen (aftr.); Prof. Dr. A. M. Brouwer; Prof. Dr. F. W. Grosheide. en Prof. T. Hoekstra.

Twee nieuwe Hulpraden, één plaatselijke voor Delft en één gewestelijke voor Zutphen—Apeldoorn—Deventer, welke om aansluiting aan den Z. S. R. verzocht had-

den, werden als zoodanig toegelaten. Evenzoo de Zendingsclub Schiedam en Omstreken, het Vrouwenzendingsgilde te Doorn, de Zendingsclub der Chr. Ver. voor Jonge Mannen te Nijmegen en de Zendingsver. „Onze Hulp is in den naam des Heeren” te Nijverdal.

Bij het vaststellen der begroting voor 1922 werd door enkele leden van het Raadgevend College er met nadruk op gewezen, dat de Z.S.R., die onpartijdig alle Zendingscorporaties en Zendende Kerken door zijn arbeid wil steunen, wil dienen, ook meer afdoende dan tot nu toe, door al deze gesubsidieerd moet worden.

Vervolgens hield de heer L. J. van Wijk een instructieve causerie over „Ons werk, als wij weer thuis zijn”, waarin hij allerlei wenken gaf, ook allerlei vragen stelde, waarop uit het midden der vergadering ook eenige antwoorden kwamen, maar waarin hij bovenal krachtig aanspoorde tot ons werk, nu wij weer thuis zijn.

H. D. J. BOISSEVAIN,
2e Secr.-Penn. v. d. Z.S.R.

Dec. 1921.

Leestafel.

Wat Gods genade vermag in een jong kind. Het leven van Bernard Hendrik van den Berg, door G. v. d. Berg. 4e druk. — J. H. Kok, Kampen.

Voor de vierde maal kondig ik dit trefende boekje aan. Het blijkt in den smaak te vallen.

De Heere is mijn Herder. Ps. 23, toegelicht door Js. v. d. Linden, 2de druk. — J. H. Kok, Kampen.

Dit boekje is versierd met een portret van den grijsaard en zal zijn weg wel vinden, nu het ten tweeden male gedrukt is.

Ilsebe. Een verhaal uit den tijd der reformatie in Mecklenburg, door E. von Malzahn, uit het Duitsch door G. Kuiper. Tweede druk. — J. H. Kok, Kampen.

De uitgever is wel zeer gelukkig. Ditmaal drie herdrukken. En dit boek is het ook waard, men geve het in handen van ons jonge volk.

Frieda van Felden. Ons Nestje.
— W. Kirchner, Amsterdam.

Flip is een levendig, haast al te levendig meisje, dat haar eigen geschiedenis vertelt.

De teekening is zeer juist, de taal

schoon. Een voortreffelijk boek. Alleen Flip bedreef groote zonde en bezorgde zich een groot verdriet, toen ze den jongeling, dien ze liefhad, verloor, om haar vader getrouw te blijven. Aan zending en evangelisatie denkt Flip niet, wel aan ziekenverpleging.

Leven. Leesboek voor de scholen met den Bijbel, verzameld door P. de Boer en J. C. de Koning. Geïllustreerd door Tjeerd Bottema. Elfde deel. — H. J. Spruijt, Rijswijk (Z.-H.).

Een schoone verzameling. Kennelijk voor de hoogste klas. De heele verzameling, waarvan dit het elfde is, dat, om redenen, het eerste verschijnt, bevat ook stukjes over de Zending.

De profeet der Mormonen Joseph Smith Jr., door M. H. A. van der Valk — J. H. Kok, Kampen.

De „profeet” wordt hier wetenschappelijk tot op het hemd uitgekled, en staat dan in al zijn bedriegelijkheid. Hoe zoo'n slecht, laag mensch zoo'n grooten aanhang kan verwerven, blijft onverklaard. De menschen houden van reclame en willen den leugen gelooven.

De levensavond van Dr. A. Kuiper door H. S. S. en J. H. Kuiper, derde druk — J. H. Kok.

Dit is een volksuitgave voor f.0.70, met een mooi, vriendelijk portret. Zeer trefsend om te lezen.

Giften voor de Zending.

Ontvangen voor de Gen. Kas der Zending.

Van J. S. D. te A. f 4.27½. Door Ds. H. Dijkstra van H. Houtman te Hilversum f 25. C. Roem te Loosduinen f 10. J. Fouten te Meppel f 5. L. M. van Noppen te Ulft f 5. C. Meijer te Meppel f 1. H. Kerkhof te Meppel f 2.50 en van van P. J. Schreuder van theelood, enz. f 10.70, tezamen f 59.20. Door J. J. W. Das te Utrecht 10 pCt. van de ontvangsten van de Med. Zending over 1920 f 398.15. Door Ds. H. Dijkstra van N. N. te Rotterdam f 10. Door H. Munsma uit het zendingsbusje van de Geref. Jongel. Ver. te Duurswoude f 5.48. Door Ds. A. Hoeneveld 10 pCt. van de ontvangsten voor de Zending in de Cl. Harderwijk over 1921 f 200. Van J. v. A. te R. f 1.25. Van Douwe Feenstra te Rijs f 1. Door D. Agema te Ureterp, uit de „Schoolnikker” f 10. Door C. Holsvoogd te Zaandam van de kinderen der Christ. School, Bootenmakerstraat f 10. Van Gerben Walstra te Hemelum f 2.50. Door Dr. A. Kuiper te Rotterdam, 10 pCt. van de ontvangsten in Zuid-Holland Zuid over

1920 f 2050.— Van Mevr. R. M. Bos—de Vries, van de Chr. Naaischool te Westbroek f 3.08. Door Ds. K. v. d. Veen 10 pCt. van de ontvangsten in de Classis Utrecht f 245. Van M. J. Dijkstra te Sexbierum f 2.50. Door Ds. F. Wiersma te Oosterbierum, spaarcenten van Jannigje Schepenaar f 2.30.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 22 Dec. '21.

Voor de Zending te Djokja en Solo.

Van de Geref. Knapenvereniging te Andijk f 20. Geref. Kerk, Zaandam, 2e storting f 920. Idem Hoofddorp f 276. Id. Velzen f 100. Idem Wormer f 50.90. Idem Wormerveer f 36.69½. Idem Nieuw Vennepe f 306. Idem Heemstede f 230. Idem Koog Zaandijk f 84. Idem Bloemendaal f 200. Idem Zandvoort, Med. dienst f 20. Van J. de Vries, opgespaarde halve centen f 3.45. En voor de extra-inzameling van Geref. Kerk te Zaandam, 2e storting f 465.60. Idem Beverwijk f 70.75. Idem Velsen f 100. Idem Nieuw-Vennep f 69. Idem Bloemendaal f 909. Door J. Hakvorst te Krommenie, gecollecteerd f 2.50 en van Dirkje Koppenal 300 halve centen en idem van Klaas v. Veen 100.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 22 Dec. '21.

Mijn postrekening-nummer is 32806.

Geref. Zendingsveren. Bussum.

Met dank aan de gevers en geefsters en aan de kinderen voor hun ijver, bericht ondergeteekende te hebben ontvangen in de maand December uit de busjes:

Jan van Leeuwe f 1.42, Joh. Bronder f 3.39, Gerrit Tobie f 0.96, aan blaadjes f 2.30, Louis de Boer f 3.29½, Joha. Oskamp f 1.34, Mien en Sjeaan Rebel f 2.71½, Mien Mulder f 0.45, Meeuwis Mulder f 0.90, Anna van Westering f 2.22½, Diena Scheepmaker f 1.72½, Gerrit Haiting f 8.22, Ida Knevel f 1.24, Jantje Mulder f 0.89, Cor Vat f 0.81, Berthus Rijsburger f 0.71½, Coen Rijsburger f 0.60½, Gerrit Scheepmaker f 2.22, Jansje Renes f 1.06½, Herman Felderhof f 1.05, Mieke Bouwman f 0.24, Mienken en Kees van Norren f 2.28, Joha. Vat f 1.40½, Gerrit Haiting, een doos theelood en capsules en zilverpapier. Totaal f 41.67.

Mej. M. JACOBSZON,
Bussum.

Zending Geref. Kerken op Soemba.

Ds. Jongbloed te Deventer, B., collecte trouweest F. W. A. en G. D. f 8, Ds. Koning te Vries, eenige giften f 8, E. v. Dijken te Groningen, gev. in de coll. f 1 + f 2.25 f 3.25, Ds. Bruin te Baflo, busjes in de kerk f 28.40; B. Roosjen te Diever, saldo kal. f 7.12, 't Nikkertje f 8.88 = f 16, Mej. D. v. Haringen te Dedemsvaart, v. d. Jonged. ver. Mej. J. Pen te Wetering bij Blokzijl, v. d. Jonged. ver. f 15, Ds. Dijkstra, van Mej. de Wed. Lameris te Wagenborg f 1, Mej. de Wed. J. M. Sielof te Amsterdam f 2.50 = f 3.50, A. Dekkers te Am-

sterdam, gev. in de coll. f 5, Ds. Goeree te Wagenborgen en Fr. Emmulkamp f 1, deel coll. Zond. samenkomst f 7, L. v. Dijken te Stadskanaal, v. d. Zond. Comm. f 163.35, gev. dub. 10 en 10 en 10 en 10 en 25 en 20 en 10 = f 258.35, J. Wedeven te Winschoten, v. d. Kerkeraad f 200, S. Huitsing te Winsum-Obergum, v. d. Knapenv. f 7.15, Ds. Nomes te Schildwolde, gev. in de coll. f 5 en f 10 = f 15, P. Bloem te O. Pekela, v. d. Zond. ver. f 100, J. Groothof te Bedum, coll. op 'een gouden bruiloft f 11.26, J. E. v. Buuren te Delfzijl, gev. in de coll. f 2.50. J. J. Wegener te Wildervank, gev. in de brievenbus f 20, Ds. Enserink te Onstwedde, gev. in de coll. f 10, Ds. Gerber uit Haulerwijk, v. d. Jonged. ver. f 10.56, gev. in de coll. f 2.50 en f 2 = f 15.06½, Ds. v. Dijken te Zweeloo, gev. in de coll. f 5 en f 10½ f 15, H. Ubbens te Spijk, gev. in de coll. f 40 J. E. v. Buuren te Delfzijl, gev. in de coll. f 20, O. J. Bouwman te Uithuizen, gev. in de coll. f 25, K. Jager te Marum, v. d. Knapenver. f 3.80, W. Brons te Tenboer, 't Negertje der School f 13, Ds. Elzinga te Grootegast, gev. in de coll. f 10, Mej. F. Lameris te Wagenborgen, 't Negertje der School f 10 busje E. Allersma f 5.32½ = f 15.32½, H. Meiboom te Hollandschuld, v. d. Jongel. ver. f 7.50, S. Huitsing te Winsum-Obergum, gev. in de coll. f 10, Ds. Binnema te Munnekezijl, busje in de kerk f 80, G. Stuiveling 203 h. c. is f 81.01½. Ds. Jansen te Tenboer, busje in de kerk f 24.23 en f 33.66½, gev. in de coll. f 75.—, een dankoffer D. v. d. Pl. f 5.—, busje Jonglv. f 24.84 en dankoffer gev. in de coll. f 10.— v. d. Zend. v. f 40.— is f 212.73½. A. v. d. Kooi te Boerakker, v. d. Zend. v. f 15.—. Ds. Postema te Veendam, gev. in zijn brievenbus f 2.50. J. B. te Westerbork gev. in de coll. f 2.—. E. Delhaas, N.-Buinen, Zend.bl. f 50.40, Kal. f 26.71, bruil. H. Hosper f 2.20 is f 79.81. Mej. M. Boersma te Warfum, v. d. Zend. v. f 50.—. J. Duisterwinkel te Oldehove, gev. in de coll. f 2.50. Mej. A. Hoogewind te Smilde v. d. Zend. v. f 8.02½. Mej. M. V. v. d. Blom te Oist, saldo Kal. f 26.25. Mej. J. Mulders te Meppel, strt. Zend. v. f 99.70. P. Pilon Pzn. te Stedum, v. d. Zend. v. f 90.—, v. d. Schoolkinderen f 10.— is f 100.—. J. v. Dalen te Ambt-Vollenhove B., v. d. Zend. comm. f 75.—. C. H. Meijer te Meppel, inz. op de 25-j. bruil. der fam. B. f 4.—. Mej. A. Schilt te Aduard, busje H. Hoiting en K. Wolters f 15.50. Ds. Dekker te Stroobos A., v. d. Zend. v. f 10.—. E. Buitenbos te Enschede, gaven a. d. Zend. Comm. f 2.50.

Soembaweek.

Strobus B. f 75.—. Kommerzijl f 75.63. Olst f 15.—. Deventer B. door meisjes f 72.40½. N.-Buinen f 23.05. Roodeschool f 160.84. Den Ham f 319.—. Kampen f 800.—. Stroobos f 122.—.

Kerkgebouw te Wavingapee.

Uit Appingedam f 100.—.

J. DUURSEMA, Quaestor.

Groningen, 19 Dec. '21.

Post cheque en giro No. 51619.

Adressen van de Arbeiders en Arbeidsters.

Dr. B. J. Esser te Poerbolingo.	Dr. Koelewijn te Djocjakarta.
Dr. L. W. Vogelesang te Poerbolingo.	Ds. D. Bakker te Djocjakarta.
Zuster L. A. C. Enserink te Poerbolingo.	J. P. Zuidema te Djocjakarta.
Ds. L. Netelenbos te Poerworedjo.	Dr. H. A. van Andel te Soerakarta.
Dr. C. F. Flach te Poerworedjo.	Dr. P. D. Groot te Soerakarta.
Zuster A. v. Zanten te Poerworedjo.	Dr. D. Verhagen te Soerakarta.
Ds. K. van Dijk te Keboemen.	H. Meijerink te Soerakarta.
Dr. H. A. Vonk te Keboemen.	D. J. Bosman te Soerakarta.
Dr. K. von Feher te Keboemen.	W. Vermolen te Soerakarta.
Zuster T. de Jong te Keboemen.	P. de Koomen te Soerakarta.
Ds. A. Pos te Djocjakarta.	Ds. A. Merkelijn te Magelang.
Dr. J. Offringa te Djocjakarta.	Ds. C. de Bruijn te Kambaniroe op Soemba.
Dr. A. Vriss te Djocjakarta.	Ds. J. F. Colenbrander te Melolo op Soemba.
Dr. L. Szász te Djocjakarta.	Tj. van Dijk te Pajeti op Soemba.
Dr. W. G. Mulder te Djocjakarta.	Tj. Mobach te Pajeti op Soemba.
Zuster L. de Jong te Djocjakarta.	Zuster H. Clevering te Pajeti op Soemba.
Zuster H. Baarbe te Djocjakarta.	Ds. L. P. Krijger te Karoeni op Soemba.
Zuster N. Boersma te Djocjakarta.	Zuster G. Zigterman te Karoeni op Soemba.

Het abonnementsgeld te zenden aan den Uitgever.

De prijs voor Kerkeraden en Vereenigingen, die 4 ex. en daarboven ontvangen, 6 cts. per nummer; welk bedrag per 3 maanden wordt tegemoet gezien.

Particulieren die tot 3 ex. ontvangen, betalen per Jaargang, franco per post, 90 cts.

Ex. op beter papier f1.50 per jaar.

De contribuanten van de Ned. Geref. Zendingsvereiniging, waarvan Penningmeester is de heer L. Berk, Heerenmarkt 5, Amsterdam, ontvangen het „Zendingsblad” gratis.

ELECTRISCHE DRUKKERIJ „VADA”.

BISCUITS Wed. B. v. D.

FROU-FROU

DE B. VAN DOESBURG

CHOCOLADE

THEEROOS

MIJDRECHT-AMSTERDAM

MOCCA STANGEN

Uw Leverancier heeft ook onze andere soorten.

GRONINGSCH HYPOTHEEK BANK
GRONINGEN. — **Bijkantoor Zwolle.**

Geeft uit 6 pCts. PANDBRIEVEN naar Beurskoers.

LEVEN- en ONGEVALLNVERZEKERING

DE AMSTERDAMSCH

AMSTERDAM: N. SPIEGELSTRAAT 17.

**Directie: Jhr. A. F. DE SAVORNIN LOHMANN Jr., Jhr. J. DE SAVORNIN LOHMANN,
 Mr. J. C. L. VLAANDEREN.**

Bij J. H. KOK te Kampen is verschenen de

**6^e geheel herziene
 druk van**

HET HUWELIJK

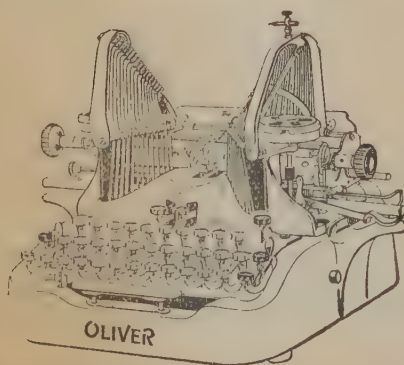
DOOR

Dr. A. DUPONT,
 Geneesheer-Directeur te Ermelo.

Een uitnemend boek voor Gehuwden en Verloofden, met geneeskundige wenken, nuttige raadgevingen en ernstige waarschuwingen, waarvan in korten tijd reeds de ZESDE DRUK is verschenen. Door de gansche Chr. Pers dringend aanbevolen. Prijs ingenaaid f 2.90, gebonden f 3.90.

Verkrijgbaar in elken Boekhandel en bij den uitgever J. H. KOK te Kampen.

Vraag uitvoerig prospectus.

Alleen bij de

OLIVER
SCHRIJFMACHINE

zijn de letters op beugels geplaatst. Daardoor is de OLIVER de BESTE machine voor Carbon- en Cyclostyle-werk.

Vraagt inlichtingen bij den alleenverkooper voor Nederland

F. W. SALOMONS. - Amsterdam.

Damrak 52. Telefoon Noord 2925.

Bijvoegsel van Het Zendingsblad.

Januari 1922.

Uw licht komt.

(Jes. 60 : 1.)

Met die blijmare zendt de Heere zijn knecht Jesaja tot het volk, dat in donkerheden wandelt en naar de duisternis der ballingschap zal weggevoerd worden.

Uw licht komt. De verlossing komt. Babels kerker zal niet het graf van Israël zijn. Integendeel, straks zal het vrijgemaakte volk terugkeeren tot de erve der vaderen en, heerlijker nog dan tevoren, zal het leven in het licht, het vriendelijk licht van het vertroostend aangezicht des Heeren.

Doch daarmee is deze schoone Godspraak nog niet uitgeput. Zij opent een perspectief, dat alle tijden en alle volken omvat, dat reikt tot in de eindeloze eeuwigheid en het rijk der volmaakte heerlijkheid.

Uw licht komt. Messias komt, Israëls Verwachting en de Wensch aller heidenen, die het leven is en het licht der wereld. En als Simeon het geboren koningskind van Bethlehem aan het hart drukt, juicht hij :

Een licht, zoo groot, zoo schoon,
Gedaald van 's hemels troon,
Straalt volk bij volk in d' oogen;
Terwijl 't het blind gezicht
Van 't heidendom verlicht,
En Isrel zal verhoogen.

En op dien lofzang geeft de gemeente van Christus, die het licht van den eeuwigen vrede tegemoet gaat, weerklank in het jubellied harer hope :

Op 's hemels wolken zal Hij komen,
Die aan den nacht een einde maakt;
Die in zijn heem'len opgenomen
't Troostwoord uitsprak: wacht Mij, waakt!
Hij komt, naar wien Gods scheps'len smachten,
Wien 's werelts eeuwen tweemaal wachten,
Wien d' aard reeds eenmaal heeft gebaard,
Het Lam, wiens bloed heer heeft gevloten,
De Leeuw, uit Juda's stam gesproten,
De Man der smart, de God der aard.

Uw licht komt. Dat Evangelie moeten wij prediken aan de Joden rondom ons, die, omgeven door een nacht van on- en bijgeloof, vergeefs het licht zoeken, omdat zij den rug hebben toegekeerd naar Hem, die ook hun licht is, de Zonne der gerechtigheid en des heils. Dat moeten wij nu verkondigen door ons woord en door onzen wandel als kinderen des lichts. Opdat zij het niet slechts hooren, maar ook zien mogen, dat alleen dit licht vroolijkheid schenkt en vrede des harten voor tijd en eeuwigheid beide. En daarbij dan de bede: „Heere, neem het deksel van hun aangezicht weg, opdat zij aanschouwen *Uw licht*, de wonderen uwer gronde-looze barmhartigheden.

Vernieuwde bemoediging.

In ons vorig Zendingsblad konden wij blijde roemen over den „dag der eerstelingen”, dien de Heere ons gaf, toen wij op Zondag 4 September jl. in 's-Gravenhage twee Jodinnen na belijdenis den doop mochten toedienen.

De Heere heeft ons nu weer bij vernieuwing rijkelijk bemoedigd.

Op Zondag 6 November jl. toch mochten wij weder twee „dochters Abrahams”, na belijdenis des geloofs, doopen.

Ditmaal geschiedde het in Amsterdam, in de Keizersgrachtkerk.

't Was die bekende „Stormzondag”.

Buiten loeide de orkaan, en deed soms ons kerkgebouw schudden en kraken.

Maar wij genoten van 's Heeren gunst.

Wij maakten Zijne goedertierenheid groot.

Wij bewonderden het werk Zijner genade, gewrocht ook in de zielen van Joden.

Wij werden gesterkt om onzen arbeid onder de Joden voort te zetten, met moed, wetend, dat „die met tranen zaaien, met gejuich zullen maaien”.

Jubelend: „Als de Heere werkt, wie zal het dan keeren!”

De Heere heeft Zijn werk getoond!

Hij zal het verder openbaren!

Tot Zijne eere!

Tot terechtbrenging ook van „verloren schapen van het huis Israëls!”

v. N

Groeiende arbeid en wassende medewerking.

De zending onder de Joden is een werk, dat niet door één persoon kan verricht worden.

Waren er geene broeders en zusters, die den Missionairen Dienaar hielpen, zoo zag 't er droevig uit met die zending.

Maar, Gode zij dank, wij meldden dat al eerder, tal van leden onzer kerken arbeiden mee.

In Amsterdam, Den Haag en Rotterdam wordt onder de kinderen gewerkt.

De tegenwerking der Joden is daar nog sterk.

Laatst lazen wij van een Joodsche vereeniging in Rotterdam, tot steun van arme Joden, die uitdeeling hield, en liet meedeelen, dat, wie met de zending in relatie stond, niets kreeg, terwijl andere dergelijke vereenigingen ook tot het nemen van dezelfde maatregelen zouden worden aangespoord.

Zoo tracht men door den stoffelijken band nog eenigermate vast te houden, wat in de meeste gevallen reeds, door inzinking der geestelijke kracht, feitelijk van het Jodendom is afgefallen.

Maar, in weerwil van de tegenwerking gaat ons werk door.

En tal van Joodsche kinderen komen er nog.

Ja, in twee van de drie genoemde steden neemt het aantal zelfs toe.

Voor al het aantal Joodsche jongens.

Dat is zoo verblijdend.

Konden wij gemeenlijk de meisjes vrij gemakkelijk op de naaikransen krijgen, voor jongens hadden wij vroeger geen avonden, die, naast het geregeld Bijbelsch onderwijs, voor hen ook andere, met hun aard overeenkomende, aantrekkelijkheid bezaten. Die zijn nu allengs gekomen.

Door teekenen, gezelschapsspelen, enz., worden onze jongens, soms meerdere avonden van de week, naar het Zendingslokaal getrokken.

En wat zij opsteken van de Bijbelsche Geschiedenis — het is vaak verrassend!

Daarvan kunnen onze Kerstfeesten inzonderheid getuigen!

Hoe verkwikkend is 't ook door de Joodsche kinderen onze heerlijke Kerstliederen dan te hooren zingen.

Wat wilden wij U gaarne ook eens binnenleiden in ons Zendingslokaal in Amsterdam, als daar, met een gitaar als begeleiding, die Kerstverzen worden ingestudeerd door de kleintjes.

In Amsterdam hebben voor korten tijd enkele studenten van de Vrije Universiteit zich bereid verklaard, Joodsche jongenssamenkomsten te leiden.

In Rotterdam werden aparte jongensavonden reeds lang gehouden.

In den Haag is ook voor een paar weken de arbeid uitgebreid, doordat een paar Christelijke onderwijzers een jongenssamenkomst openden, die door verrassend velen bezocht wordt.

In andere plaatsen zijn ook alreeds pogingen gedaan, om tot arbeid onder Joodsche kinderen te komen; echter de moeilijkheden waren zóó groot, vooral door de stelselmatige tegenwerking der Joden, dat niet steeds die pogingen gelukten.

In Groningen wordt echter geregeld handwerkles gegeven aan Joodsche meisjes en daarbij uit de Schrift onderwezen.

Zoo groeit de arbeid allengs.

Wij verachten den dag der kleine dingen niet.

Joodsche kinderen te kunnen onderwijzen in de Schrift, te kunnen vertellen van Jezus, den waren Messias, dat is een groot voorrecht!

Dat is ons ook gebleken bij het onderwijs van een der gedoopte Jodinnen, waarover wij hierboven schreven.

Ons onderwijs was een voortbouwen op een in haar jeugd gelegden grondslag.

In haar schooltijd had zij in Duitschland op de Volksschool de Bijbelsche geschiedenissen vaak bijgewoond, al was zij er als Jodin van vrijgesteld.

Toen had zij, 't bleek mij duidelijk, veel reeds daarvan meegedragen, en diepe indrukken gekregen van Jezus' grootheid.

Is 't wonder, dat 't ons eene oorzaak van blijdschap is, dat in onzen zendingsarbeid wekelijks aan ongeveer 100 Joodsche kinderen uit de Schrift onderwijs wordt gegeven?

Groeit zoo de arbeid, die er is, 't verheugt ons ook, dat er allengs op meerdere plaatsen door de Gereformeerde Kerken plaatselijk onder de Joden gearbeid wordt.

Zoo is in Helder en in Watergraafsmeer door de Gereformeerde Kerk de verspreiding van „De Messiasbode” onder de bij hen wonende Joden zelf ter hand genomen.

In Helder hadden wij ook reeds een zeer geanimeerde openbare vergadering, waar de Joden niet ontbraken, in 't belang van ons werk.

Wij hebben goede hope, dat spoedig ook in Twente door de plaatselijke Gereformeerde Kerken 't zendingswerk aangevat zal worden.

In Hengelo werden ons daartoe rijke uitzichten geopend.

En ook Assen's Gereformeerde Kerk wil niet achterblijven, om te doen, wat daar onder de vrij talrijke Joden kan gedaan worden.

Zoo zegent de Heere ons kennelijk.

Hij doet het werk zich uitbreiden.

Leve er alom in de gemeente een krachtig gebed ook voor dit werk Gods.

Dan, wij zijn er zeker van, zal de vrucht op den arbeid ook in toenemen-de mate openbaar worden!

Verantwoording over 16 Sept. tot en met 15 Dec. 1921.

Collecten en bijdragen.

Gift Schipluiden f 1.—; Leidschendam f 12.05; Hillegom f 15.—; Raamsdonk f 7.51, Moerdijk f 8.05½, Gift Schoondijke f 5.—, Gift Uithuizen f 2.—, Gift Kralingen f 5, Augustinusga-Surhuizum f 25, Buitenpost f 30.76½, Burum f 40, Ee f 61.51, Eestrum f 6.36, Kollum f 104.33½, Gift Kollum f 5, Kooten f 11.05, Oostermeer f 14.65, Veenwoudsterwal f 22, Westergeest f 25, Emmercompascuum f 31.89, 2e Exloërmond f 11.28, Musselkanaal f 40.24, N. Buinen f 21.29, N. Pekela f 22.47½, N. Weerdinge f 18.37, Onstwedde f 28.30, Onstwedder-Mussel f 17.01½, Sellingen f 7.14½, Stadskanaal f 66.69, Stadskanaal Pekelderweg f 7.77, Valthermond f 20.60, Vlachtwedde f 10.05, Wildervank f 65.22½, Zwartebroek f 5.42, Voorthuizen f 30, Voorst f 6.81, Heerde f 15.50, Wapenvelde f 11.55½, Epe f 7.91½, Apeldoorn f 12.80, De Glindhorst f 18.69, Beekbergen f 5.72, Kootwijk f 2.50, 's Heer Arendskerke f 6, Dwingelo f 10, Hoorn f 24.16, Urk f 15, Enkhuizen f 89.29, Opperdoes f 14, Nibbinxwoud f 12.82, Gift Enkhuizen f 1.50, Delft f 203.08½; Classis Hallum f 48.84, Busje Jongel. Ver. te Zalk f 9.25, Twijzel f 18.43, Classis Haarlem f 408.38½, Gift Ds. E. Br. te Hoogezand f 1, Veendam f 52.57, De Lier f 61.50, Gift

H. J. M. te Laren (G.) f 2.50, Gift P. Koolstra te Leeuwarden f 25, 1/3 Collecte 40-j. jub. P. K. te V. f 5.92, Gift collecte Barneveld f 5, Collecte Vorden f 15.51½, Groningen A (50 pCt.) f 87.16; Gift Groningen A (50 pCt.) f 2.50, Gift Groningen A (50 pCt.) f 5, Appelscha f 10.91, Borger f 16.28, Een f 5.44½, Gasselternijvee f 32.95, Haulerwijk f 15.58½, Hoogersmilde f 17, Rhoden (ged.) f 10, Smilde f 21.00½, Veenhuizen f 8.04, Vries f 10.28½, Gift Barneveld f 25, Edam f 14.25½, Holysloot f 10, Landsmeer f 14.70, Marken f 8.54, Monnikendam f 10.42½, Nieuwendam f 13.45½, Purmerend f 21.46½, Classis Barendrecht (restant) f 30.09, Collecte: Zuilen f 14.84½, Dordrecht f 170.51, Molenaarsgraaf f 5.70, 's-Gravendeel f 16.70, Nw. Lekkerland f 34.58, Brussel f 18.89, Rozenburg f 39.80, Woldendorp f 13.70, Arnhem f 43.35, Medan f 25, Rockanje f 22.56½, Nieuwerkerk f 25.95, Gift Mej. S. A. Sneek f 10, Collecte: Hillegom f 26.64½, Hengelo f 21.69, Assen f 73.09½, Arnhem f 35, Olst f 10, Bijdrage Kampen f 10.

J. J. MIEDEMA,
Dep. Quaestor.

Groningen, 15 Dec. '21.

Ik ben aangesloten bij de Postchèque- en girodienst onder nummer 47365. Bij de toezending van collecten verzoek ik zooveel mogelijk per postchèque of per giro te willen storten.

Neemt een abonnement op

„De Messiasbode”!

Gij steunt er onzen arbeid door!

Gij vindt er wellicht een en ander in, dat door U kan worden te pas gebracht in gesprekken met Joden!

Gij kunt er dus mede door toegerust worden voor eigen Zendingsarbeid onder de Joden!

't Abonnementsgeld kan geen bezwaar zijn!

't Is slechts 50 cent per jaar.

**Mevr. J. A. VAN DER LEEUW-Kraan,
Koningin Emmaka 13, 's Gravenhage,**

neemt gaarne opgaven van abonné's aan.

HET ZENDINGSBLAD

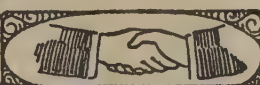
VAN DE
GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

En dit Evangelie des
koninkrijks, zal in de
geheele wereld gepredikt
worden tot een getuigenis
allen volkeren.
Matth. 24 : 14

Redactie:
J. HANIA, Geldermalsen.

Commissie van Toezicht
en Controle:
W. RUFUKELAAR, Zender

INHOUD. Ik heb den goeden strijd gestreden. — Ds. H. Dijkstra. † — Hoe het verder met het Zendingsblad zal gaan. — Het Friesche Zendingsterrein. — Korte Berichten. — Leestafel. — Giften. — Adressen van de Arbeiders en Arbeidsters.

Ik heb den goeden strijd gestreden.

Ik heb den goeden strijd gestreden, ik heb den loop geëindigd, ik heb het geloof behouden; voorts is mij weggelegd de kroon der rechtvaardigheid, welke mij de Heere, de rechtvaardige Rechter, in dien dag geven zal en niet alleen mij, maar ook allen die Zijne verschijning liefgehad hebben.
2 Tim. 4 : 7, 8.

Ik heb den goeden strijd gestreden, ik heb den loop geëindigd, ik heb het geloof behouden. Dat was de belijdenis, die allereerst in dezen vorm afgelegd is door den allergrootsten Zendingsman, door den Apostel Paulus, het uitverkoren vat des Heeren, dat Zijn' naam dragen moest voor de heidenen en de koningen en de kinderen Israels.

Niet heel zijn leven lang heeft Paulus den goeden strijd des geloofs gestreden. In zijne jongere jaren streed hij tegen Christus in dienst van den Vorst der duisternis. Christus heeft hem echter „gegrepen” toen hij dreiging en moord blies tegen de discipelen des Heeren. Hij had Paulus wel kunnen verpletteren op dien weg naar Damascus; hem in stukken kunnen slaan als een pottenbakkersvat, doch hij ontfermde zich over hem; ving hem als in Zijne armen op; hield hem staande; wierp hem krachtig in de schuld, zoodat hij bekommerd om Zijne zonde, verbroken van hart en verbijzeld van geest, drie dagen niet at en niet dronk. Maar Christus wiesch hem ook van zijne zonden in Zijn bloed, gaf hem het merk- en veldteeken van Zijn' doop en nam hem van toen af in Zijn' dienst.

En sinds heeft Paulus, die zich nu met bewustheid „een ander schepsel” kende, herboren door de genade Gods, den goeden strijd voor Christus gestreden.

Met groote trouw.

Met algeheele toewijding.

Hij streed dien goeden strijd met het gebed.

En met geween en smeekingen.

En met zijn woord; eene prediking niet in beweeglijke woorden der menschelijke wijsheid, maar in betooning des geestes en der kracht.

Hij streed dien goeden strijd ook zeer krachtig met zijne pen, zooals de eeuwen door zijne brieven dat bewezen en bewijzen zullen; het zwaard des Geestes, hetwelk is Gods Woord, werd op *zeer* treffende wijze altijd weer in den strijd gehanteerd.

Zoo streed Paulus in de huizen en in de Synagogen; op den Areopagus te Athene; in de gerechtszalen te Caesarea en Rome; en in de gevangenis.

Vele waren de tegenstanders die zich tegen hem aankantten. Hij zag ze soms aankomen van allen kant. Als bijen omringden zij hem.

Vele waren ook allerlei andere moeilijkheden, waarmede hij te worstelen had. Hij schrijft zelf niet waar, over die tegenheden en bestrijders met deze woorden: „Van de Joden heb ik veertig slagen min één, vijfmaal ontvangen. Driemaal ben ik met roeden gegeeseld geweest, eens ben ik gesteenigd, driemaal heb ik schipbreuk geleden, een ganschen nacht en dag heb ik in de diepte doorgebracht. In het reizen menigmaal in gevaaren van rivieren, in gevaaren van moordenaars, in gevaaren van mijn geslacht, in gevaaren van de heidenen, in gevaaren in de stad, in gevaaren in de woestijn, in gevaaren op de zee, in gevaaren onder de valsche broederen; in arbeid en moeite, in waken menigmaal, in honger en dorst, in vasten menigmaal, in koude en naaktheid. Behalve de dingen die van buiten zijn, overvalt mij dagelijks de zorg van alle de gemeenten.” (2 Cor. 11).

Doch Paulus versaagde niet. Hij verstond wat het beteekende: wacht op den Heer, godvruchte schaar, *houdt moed*. Hij ondervond ook: Ik kan met U door sterke benden dringen, met mijnen God zelfs over muren springen. Hij ging voor de hindernissen *nooit* uit den weg. Hij kwam er telkens weer *over* heen of *door* heen.

Hij volhardde ten einde toe.

En toen de tijd zijner ontbinding aanstaande was en hij nog eens op zijn leven als krijgsknecht in den dienst van Christus, terugzag, dorst hij met vrijmoedigheid getuigen:

Ik heb den goeden strijd gestreden.

Evenzoo: Ik heb den loop geëindigd.

En hij kon er nog deze kostelijke woorden bijvoegen: Ik heb het geloof behouden; nog immer weet ik mij, door dat zaligmakend geloof verbonden aan mijn' Heere en Redder, en door Hem aan den drieëenigen en volzaligen God.

Wat een heerlijke bekentenis van Paulus!

Wat een genot in het hart had deswege Paulus.

Wat zal hij gedurig Zijn' God en Zijn' Verlosser gedankt hebben voor hulp en ontferming; want Paulus verstond het ook zoo uitnemend: Wat ik was en ben, dat ben ik en was ik door de genade Gods. Die roemt, roeme in den Heere.

En hoe blijde was nu ook zijn vooruitzicht! Voorts is mij weggelegd de kroon der rechtvaardigheid, welke mij de Heere, de rechtvaardige Rechter in dien dag geven zal en niet alleen mij, maar ook allen, die Zijne verschijning liefgehad hebben.

„Ik heb den goeden strijd gestreden; ik heb den loop geëindigd; ik heb het geloof behouden”; dat was ook bij het naderen van den dood de

gedurig nog eens weer herhaalde belijdenis van „den Zendingsman” in onze Gereformeerde Kerken, van ds. H. Dijkstra.

Gesproken uit godvruchtige ouders en opgeleid tot predikant, begon hij in 1875 zijn ambtelijke leven als dienaar des Woords.

Meer dan 40 jaar heeft hij met opgewektheid het Evangelie van Jezus Christus en Dien gekruist, gepredikt.

De kansel was hem altijd weer lief.

Wat hem ook vermoeide, zoo verklaarde hij nog voor enkele weken, het preeken nog nooit.

Op de laatste Kerstdagen ging hij nog driemaal voor in de bediening van het Evangelie.

Ook zóó streed hij dus reeds den goeden strijd des geloofs.

Doch in het bijzonder was de behoefte, de drang, de *ondooftbare* begeerte Zijns harten om den goeden strijd te strijden, ter bevordering van de komst van het Koninkrijk Gods, door middel van „de Zending”.

Daarop heeft hij in zijn leven zijn *volle* aandacht saamgetrokken. Daarvoor heeft de Heere hem, evenals Paulus, in het bijzonder willen gebruiken.

Toen hij nog maar enkele jaren predikant was geweest is hij reeds begonnen op de Zending de aandacht te vestigen. En vooral na zijne benoeming tot „generaal-deputaat” door de Gener. Synode van 1899 en van latere jaren, heeft hij zijn volle liefde en algeheele toewijding voor „de Zending” telkens weer getoond. Allengs werd hij „den Zendingsman” in de Gereformeerde Kerken genoemd en hij droeg dien naam met recht.

Niets was hem te veel, als het der Zending gold.

Hij arbeidde, hij „streed” dan zooveel hij maar strijden kon. Met zijn woord, doch op geheel eenige en eigenaardige wijze met zijne bekwame, wijze en tactvolle pen.

En stelde velerlei „hindernis” — daarmêe had hij ook te kampen — hem soms wel eens te leur, zoodat hij wat stiller was dan gewoonlijk, hij verloor toch niet den moed; in 't geloof ging hij voort en hij was er zoo blijde om en dankbaar voor dat God hem ook had willen gebruiken om, zooals hij dat dan bescheidenlijk uitdrukte, „eenige” Zendings-kennis en „eenige” Zendingsliefde te hebben bevorderd.

Schier onverwacht was zijn tijd op aarde om; hij had hier den raad Gods uitgediend. En God gaf hem de genade dat hij, met een terugblik op zijn leven zoo hartelijk-oprecht met Paulus getuigen kon op zijn sterfbed: Ik heb den goeden strijd gestreden; ik heb den loop geëindigd; ik heb het geloof behouden.

Wij danken den Heere voor het vele dat Hij in hem gegeven heeft. En bij de droefheid, die er is om Zijn heengaan, troost ons en trooste ook steeds weer zijne „lieve vrouw”, — zooals hij ze mij 's daags voor zijn sterven nog eens noemde — en zijne familie en allen die mede-treuren, *en* dit dat ds. Dijkstra, na zijn „goeden strijd” zacht en kalm in den Heere is ontslapen; *en* ook dit andere, dat dan ook van hem geldt: Voorts is mij weggelegd de kroon der Rechtvaardigheid, welke de rechtvaardige rechter mij in dien dag geven zal en ook allen die Zijne verschijning hebben liefgehad.

Terwijl hij ons blijft toespreken, nadat hij gestorven is:

Zij ook uw leven Christus, opdat ook uw sterven eens gewin moge zijn.

Geldermalsen, Febr. 1922.

J. HANIA.

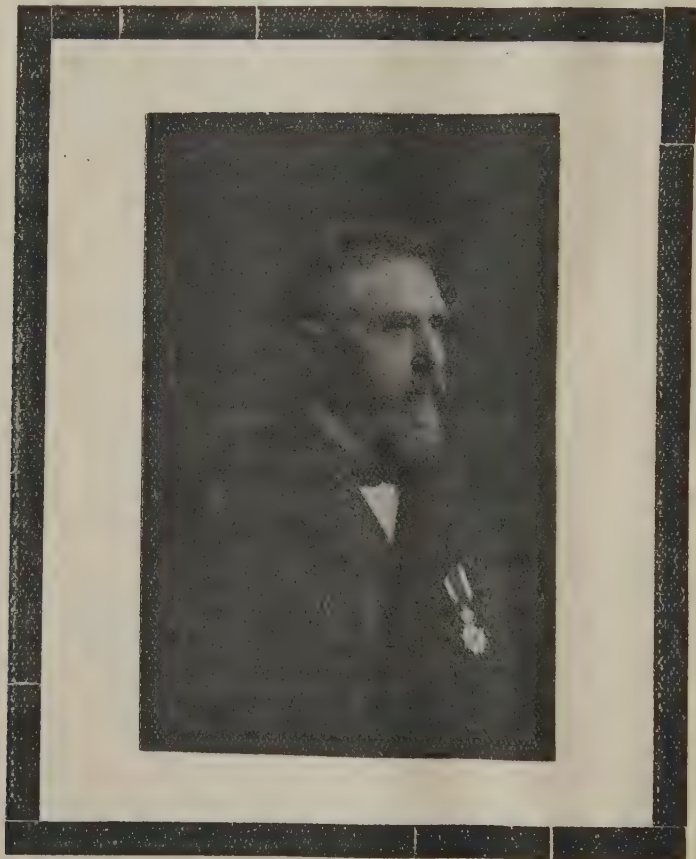
Ds. H. Dijkstra. †

„Een zeer gewenscht man”.

Dan. 9 : 23.

Met een bloedend hart begin ik dit stukje „ter gedachtenis” te schrijven. Onze geliefde broeder ds. H. Dijkstra, de hoofdredacteur van het Zendingblad, is overleden. Wij hadden het wel anders gewild, doch de Heere beschikte het aldus en dies eerbiedigen wij het bestel van Hem, Die in den hemel woont en doet wat Hem behaagt; tevens dankende voor het vele dat Hij ons in ds. Dijkstra gegeven heeft.

Sinds 1899, toen voor het eerst generale deputaten voor de Zending door de Generale Synode werden benoemd, was hij „deputaat”, en telkens weer

is hij door de volgende generale synoden opnieuw benoemd. En van den kring dier deputaten — eerst 10, later 12 in getal — is hij altijd weer Voorzitter geweest; op een ander is nooit ééne stem uitgebracht. Al die jaren heb ik als scriba der deputaten met hem mogen saâmwerken. Er ging wel schier nooit ééne week voorbij, waarin wij elkander niet éénmaal of vaker schreven; wat is het mij vreemd dat er nu geen schrijven meer van ds. Dijkstra komt en komen zal.

En zoolang het Zendingblad er is — in 1902 kwam het, toen het Mosterdzaad van ds. Dijkstra en de Heidenbode van ds. Lion Cachet verenigd werden tot „het Zendingblad van de Gereformeerde Kerken in Nederland” — was br. Dijkstra er de hoofd-redacteur van. Na den dood

van ds. Hoekstra op 31 Dec. '15 vonden de andere deputaten het beste dat ik in diens plaats mee in de redactie kwam: ik behoefde dan alleen maar te zorgen voor een klein stukje over een tekst in het begin van het blad, hoewel br. Dijkstra nog wel eens gedurig met mij over den verderen inhoud van het blad sprak. Als redactie hebben wij zoo 6 jaar lang, in de grootste harmonie, saamgewerkt.

Hij schreef in den brief van de vorige maand, dien hij reeds in Dec. '21 gereed had moeten maken, aan het slot: „De eerste brief aan U in 1922 is weer geschreven. Ik hoop er nog meer te schrijven als gij maar lezen wilt en God mij leven en gezondheid geeft. God zegene U en heel het werk der Zending.” De woorden „en God mij leven en gezondheid geeft” stonden er eerst niet in, zooals mij bij het nazien van de drukproeven bleek; hij heeft die er later nog bijgeschreven. Hij had nog wel meer willen schrijven; het beliefdde den Heere echter anders: Hij nam hem tot zich in Zijne heerlijkheid. „God zegene U en heel het werk der Zending” zijn de allerlaatste woorden — maar wat juist *zeer kostelijke* woorden, niet waar — die hij „naar Antiochië” geschreven heeft.

In October '21 presideerde hij nog de laatst-gehouden vergadering van de 12 deputaten; en 22 Nov. daaropvolgende woonde hij nog eene vergadering van enkele leden der „generale” en der „Soemba-deputaten” bij. Hij was nu en dan moe, zei hij; doch anders nog tamelijk flink. Zoo kwam hij mij ook 17 Nov. voor, toen ik hem namens de 12 deputaten bezocht heb om hem te feliciteeren met zijn' 70sten verjaardag. Mij trof echter wel toen wij te zijnen huize met verscheidene familie-leden en enkele vrienden en vriendinnen bijeen waren en er nu en dan een enkel woord tot hem gesproken werd, dat hij o zoo weinig antwoordde; hij bedankte even op hartelijke wijze, maar veel meer kwam er ook niet van; min of meer dof van geest scheen hij mij toe.

En dat is ook wel eenigszins zoo gebeven.

Het schrijven van zijn' laatsten brief aan zijn' vriend „naar Antiochië” had hem nog al moeite gekost, meer dan anders, zoo heeft hij tot Mevrouw zijne echtgenoot gezegd.

In de Kerstdagen heeft hij echter nog weer driemaal gepreekt. En hij was er ook niet „vermoeid” van geworden, zei hij; het was hem „best” bevallen.

's Daags na den 2en Kerstdag was hij echter niet al te frisch; en den daarop volgende dag — 28 December dus — dorst hij ook niet meer naar Zwolle om eene vergadering met het Moderamen van de Soemba-deputaten bij te wonen. Later bleek dat hij eene niet ernstige longontsteking had gekregen. De dokter vond eerst dat er geen gevaar was, hoewel de familie mij in het begin van Januari schreef, dat zij vader wel „erg ziek” vonden. En het begon zeer ernstig te worden toen er hartzwakte bij kwam.

Donderdag 12 Januari ben ik naar hem toe gereisd. Hij stak de hand uit en hield mijne hand vast. Op mijne vraag hoe het ging en of wij hem nu zouden moeten missen, was zijn antwoord: Ik heb den goeden strijd..... gestreden; ik heb....., Mevrouw en ik hebben hem geholpen om die schoone belijdenis ten einde uit te spreken. Voorts had hij nog een paar opmerkingen over het Zendingsblad en toen kon hij niet meer; alleen wilde hij wel dat ik met hem en de zijnen bad. Nu, wij hebben met elkander gebeden. En daarmede was de ontmoeting afgelopen. Toen ik later vertrok heeft hij mij nogmaals de hand gegeven en enkele speciale groeten **besteld**.

Vrijdagavond half negen is hij zacht en kalm, zooals de oudste zoon mij schreef, in den Heere ontslapen.

Ten einde toe was hij gebleven bij de woorden: Ik heb den goeden strijd gestreden enz.

Dinsdag 18 Jan. hebben wij zijn stoffelijk overschot mede helpen begraven op het groote kerkhof „Crooswijk” te Rotterdam.

„In huis” sprak, vóór het uitdragen van den doode, ds. Zijlstra van Delfshaven — tot de gemeente van Oud-Delfshaven behoorde br. Dijkstra sinds zijn emeritaat — enkele bemoedigende en bestierende woorden, nadat hij eerst een gedeelte van Joh. 14 had gelezen, en bad daarna met allen.

Aangekomen bij den doodenakker werd het „lichaam” van br. Dijkstra in de „groote hal”, die in den ingang is, neergezet; om de kist heen schaarde zich familie-leden, vrienden en bekenden en deputaten.

Het zou te veel ruimte wegnemen als wij alle toespraken, die toen gehouden zijn, ook maar eenigszins volledig zouden weergeven; laat mij daarom volstaan mogen met te zeggen, dat ds. Zijlstra den overledene daar herdacht als een kracht Gods, die door een krachtig en vast geloof leefde, en wiens geloof nu in aanschouwen was verwisseld.

Daarna sprak br. Offringa, ouderl. van Smilde. Zeer ontroerd vertelde hij met bewogen stem, wat ds. Dijkstra in de vele jaren — ruim 25 jaar — die hij te Smilde had gediend, voor de gemeente en ook voor hem was geweest: God had zijn arbeid daar rijkelijk gezegend; hij leefde daar nog zeer in de harten voort.

Namens de generale deputaten voor de Zending onder de Heidenen en Mohammedanen, die vertegenwoordigd waren door den Assessor ds. J. D. v. d. Munnik, den Penningmeester ds. W. Breukelaar en mij, sprak eerstgenoemde ongeveer aldus:

„Het zij mij ook vergund, namens Deputaten der Generale Synode voor de Zending onder de Heidenen en Mohammedanen, hier een woord te spreken, om de nagedachtenis te eeren van den beminden doode, wiens stoffelijk overschot zoo aanstonds ten grave zal dalen.

Verwonderen kan dat niet.

Want waarin de overledene ook uitnuntte, in zijn persoonlijk of ambtelijk leven, meest is hij bekend en geëerd als *Zendingsman*. Ja, zonder ook maar eenigszins tekort te doen aan anderer verdiensten, mag ik wel zeggen: Ds. Dijkstra was als de personificatie der Gereformeerde Zending. Zóó zelfs, dat buiten onzen kring hij langen tijd de eenige was, dien men als Zendingsman scheen te kennen. En al wisten wij nu wel beter, toch was hij ook onder ons de Zendingsman bij uitnemendheid. En weemoed vervult onze ziel bij de gedachte, dat zijn stem onder ons niet meer zal worden gehoord.

Er is droefheid in het kring der Zendings-deputaten.

Nog geen twee maanden geleden ontviel ons zoo plotseling onze broeder Ds. Sluyter van Maassluis. En nu na kortstondige ziekte onze praeses. En wat wij in hem verliezen, wie zal het ons vergoeden?

Onwillekeurig, als we terugzien op het leven van dezen man en den invloed door hem geoefend, rijst de vraag, wat het toch wel was, dat hem maakte tot een man van beteekenis in onze zendingsactie.

Was het de gave eener schitterende *welsprekendheid*, die dwong naar hem te luisteren? Dat zal wel niemand beweren.

Was hij een man van diepgaande *wetenschap*, die dáárdoor de geesten beheerschte? Ook dat kan kwalijk worden gezegd, al hadden wij eerbied voor zijn uitgebreide Zendingskennis en de gemakkelijheid, waarmede hij deze meedeelen kon.

Was hij dan misschien een man van *organiseerend talent* om voor de

Zendingsactie het spoor te teekenen en haar in vaste banen te leiden? Wij zouden ook daarmee te veel zeggen.

Neen, dit alles was 't niet.

Maar onze broeder Dijkstra was een man met een *hart*; met een hart vol *liefde* voor de heilige zaak der Zending.

Zoo deed hij zich kennen reeds in de eerste jaren zijner bediening als eenvoudig dorpspredikant, maar die elke gelegenheid aangreep om in prediking en geschrift de zending aan de orde te stellen en der Gemeente hare zendingsroeping voor te houden en op het hart te binden.

Zoo werd hij als vanzelf *de* man der Zending, reeds voor lange jaren.

En toen ingevolge de gewichtige besluiten der Generale Synode van 1896 onze Gereformeerde Zending in nieuwe banen werd geleid, sprak het als vanzelf, dat ook Ds. Dijkstra in 1899 door de Synode van Groningen mede geroepen werd, als deputaat aan de Zendingsactie deel te nemen. En sprak het wederom vanzelf, dat hij door zijn mede-deputaten tot hun praeses verkozen werd; een keuze die na elke Generale Synode altoos weer werd vernieuwd. En zelfs zijn emeritaat als Dienaar des Woords bracht daarin geen verandering. Zendingsman wilde hij blijven, zoolang God hem het leven spaarde. En niemand onzer dacht er aan een ander in zijn plaats te stellen.

Nu echter nam de Heere hem van ons weg.

En met bekommernis vragen we: wie zal ons eenigszins vergoeden, wat we in onzen praeses jure suo zoo vele jaren mochten bezitten? Wie zal met name hem kunnen vervangen als redacteur van ons Zendingsblad? Wie als hij „Brieven” kunnen schijven, waarnaar ons volk altoos weer greep? Wie in één woord zóó de zending kunnen dienen, als 't hem gegeven was?

Wij weten het vooralsnog niet.

Maar onze verwachting is van den Heere, die hem ons gaf, en meer heeft om te geven. En die 't werk Zijner handen niet laat varen.

Onze broeder Dijkstra mocht nu ingaan tot zijne ruste.

En naar wij vastelijk mogen gelooven, mag hij nu op volmaakte wijze zijn Heiland dienen, Hem verheerlijken met alle Zijne verlostten. En onder dezen ook met hen, die uit de wereld der Heidenen en Mohammedanen den Heere werden toegebracht, mede als vrucht op den arbeid, door hem verricht.

Die zalige heerlijkheid willen wij hem niet misgunnen.

En moge zijn voorbeeld ons ten prikkel zijn, om zoolang God ons leven en arbeid geeft, Hem in 't heilig werk der Zending te dienen met toewijding van al onze kracht, opdat eens ook ons einde zij als het zijne: een heengaan in vrede met het betuigen: „ik heb den goeden strijd gestreden, ik heb den loop geëindigd, ik heb het geloof behouden!”

Dat betuigen van den gestorvene zij ook de troost zijner nagelaten weduwe en kinderen.”

Hierna kreeg ds. de Jong van Dalfsen, Voorzitter van de Soemba-deputaten het woord om te getuigen van het vele dat ds. Dijkstra, terwijl hij in het Noorden werkte, voor de Soemba-Zending had gedaan.

Jaren-lang had hij als Voorzitter van de Soemba-deputaten altijd weer vaste leiding gegeven: En met zijne wijze adviezen gediend. Er werd nu door de Soemba-deputaten zoo beseft: ons „hoofd” is van ons weggenomen. Het deed echter zoo goed dat de overledene zoo telkens betuigd had: Ik heb den goeden strijd gestreden, enz. Van harte hoopte hij dat Mevrouw de weduwe en de familie daardoor blijvend getroost worden. Terwijl hij besloot met de bede dat zij eenmaal allen in het geloof mochten sterven en de Kroon der rechtvaardigheid krijgen evenals br. Dijkstra.

Vervolgens sprak de WelEd. Heer M. Lindenborn, Directeur van de Nederl. Zendingsvereniging. Van wege de „Commissie van advies” en „het Comité voor Nederl. Zendings-Conferenties” en de „directie van het Zendingsbureau”, was hij hier gekomen, om ds. Dijkstra te gedenken als een Zendingsman, die ook buiten het erf van de Gereformeerde Kerken bekend was, als iemand die zijn leven als geheel in dienst der zending had gegeven, werd geëerd en hooggeschat: wiens nagedachtenis ook in de kringen, die hij had genoemd, nimmer zou worden vergeten. Het was hem eene „behoefte” dat hier te mogen uitspreken.

Ds. Bakker, docent aan de opleidingsschool te Jogja op Java, met verlof hier te lande, kreeg alsnog het woord en zei ongeveer het volgende:

„Als ik in deze ure een woord van hulde breng aan de nagedachtenis van onzen Broeder Dijkstra, dan spreek ik niet namens een of andere Corporatie. Maar ik weet zeker, dat ik de tolk ben van alle zendingsarbeiders op Midden-Java, indien ik aan dit graf Gode dankzeg voor hetgeen Hij in br. Dijkstra aan onze Zending heeft gegeven.

Toen de overledene zijn 40-jarige ambtsbediening vierde, heb ik gezegd en ik herhaal het hier, dat hij de man was van het juiste evenwicht. Van de Zending in 't algemeen wist hij meer dan wij allen. Het zendingswerk had de liefde van zijn hart. En hij besteedde er een groot deel van zijn krachten aan. Door zijn actie in 't Vaderland deed hij misschien meer voor de kerstening van Indië, dan één van ons op het arbeidsveld. God alleen weet het.

Voor al de Macedoniër had de liefde van zijn hart. Menige bladzijde getuigt van zijn groote kennis en van den helderen blik, dien hij op de dingen had.

Als voorzitter van de Deputaten der Generale Synode had hij grooten invloed op den gang van zaken ook in Indië. Maar 't was nerkwaardig, hoe hij ons altijd volkomen vrij liet in ons werk, wanneer er geen beginsel in 't spel was. Als we maar werkten! Soms ging het hem niet vlug genoeg. Als wij met alle omzichtigheid te werk gingen, om te komen tot de instelling van 't ambt van pandita djawa, drong hij altijd op spoed aan. Zijn energie was onuitputtelijk.

Daarom mogen we God danken voor hetgeen Hij ons in Br. Dijkstra schonk. Ook mogen we God bidden of Hij door andere middelen Zijn werk wil voortzetten. Niemand is onmisbaar. God laat ook dit werk Zijner handen niet varen.

Ten slotte: Door een iegelijk onzer persoonlijk zij ook dit sterven een prikkel, om niet te rusten voor ook wij den overledene kunnen nazeggen: Ik heb den goeden strijd gestreden, Ik heb 't geloof behouden, voorts is mij weggelegd de kroon der rechtvaardigheid, welke de Heere, de rechtvaardige Rechter, mij in dien dag geven zal.”

Ds. Schoonhoven, mede-dienaar van ds. Zijlstra te Delfshaven, wees er toen nog op hoe hij en de kerkeraad ds. Dijkstra met genoeg enkele jaren in het midden der gemeente hadden zien wonen en mede ingaan en uitgaan als een *bescheiden* man, die zich nooit op den voorgrond stelde, en tevens als een *hulpvaardig* man, die altijd weer preekte, wanneer hij maar kon, als men eens plotseling verlegen was.

De oudste zoon heeft daarna allen op treffende wijze bedankt. O zoo gevoelvol. Het smartte Moeder en der familie zeer dat zij Vader nu moesten missen. Doch het deed hun zoo goed dat het oordeel over Vader zoo gunstig luidde, dat de Heere dat zoo had gegeven. De glans er van zou nog op de familie afstralen, doch bovenal was het hem zoo bemoedigend en troostvol, dat Vader zoo gedurig met beslistheid had betuigd: Ik heb den goeden strijd gestreden enz.

Ds. Zijlstra verzocht nu nog te zingen het lievelings-vers van den overledene (Ps. 68 : 10) :

Geloofd zij God met diepst ontzag,
Hij overlaadt ons dag aan dag, enz.

Diep ontroerd, sommigen met betraande oogen, hieven allen het aan.

En daarna..... het lichaam keerde weder tot de aarde. Gods engelen zullen het blijven bewaken.

Hij rust op zijne slaapstede, totdat de Heere zelf met een geroep, met de stem des archangels en met de bazuin Gods nederdalen zal van den hemel en ook br. Dijkstra weer zal opstaan met een heerlijk, onverderfelijk en sterk lichaam.

J. HANIA.

Hoe het verder met het Zendingsblad zal gaan.

Hoe het verder met het Zendingsblad zal gaan, nu daar kan ik nog niet heel veel van zeggen. Het Januari-nummer was ter verzending gereed toen br. Dijkstra overleed. Daarom moesten wij bijzonderheden uit het laatst van zijn leven en een kort verslag van zijn ziekte, afsterven en begravenis tot dit nummer laten wachten. Dat ik van een en ander wat meer meedeelde, dan vroeger bij het verscheiden van andere deputaten geschiedde, zal elk meelevend en welmeenend lezer dadelijk begrijpen. Er is zeker niemand, die het anders had verwacht. En ik weet dat het voor velen bij hun mede-bedroefd zijn met de bedroefden, eene vervulling van een' stillen wensch des harten is, dat zij die bijzonderheden in dit nummer vermeld zullen vinden.

Of er nu voortaan ook weer „brieven naar Antiochië” in het Zendingsblad zullen staan, kan ik nog niet zeggen.

Zooals br. Dijkstra ze schrijven kon, neen, zóó zal een ander het niet *kunnen*. Hij deed dat op geheel eenige wijze. Men *moest* ze lezen, als men enkele gelezen had. Hij zei soms maar van alles, doch niemand duidde het euvel. Menige zet was treffend raak. En soms elk woord een half nederlandsch pond zwaar.

Ik schreef juist „brieven” geen „betoogen”, zei hij in November nog eens, allereerst opdat ik mij wat vrijer kon uitdrukken, en ook opdat ik allerlei onderwerpen, die soms niet al te nauw saam hingen, toch maar achter elkaar kon bespreken.

Misschien kiest de broeder (of de broeders) die nu voortaan mede in het blad schrijven zal, ook weer den briefvorm. Wij moeten afwachten. Wanneer gij dit leest, zal dienaangaande wel een en ander beslist zijn; wij konden echter wegens ziekte in den kring der deputaten, niet zoo spoedig vergaderen dat wij nu reeds in het Februari-nummer konden mededeelen wie voortaan mede de redactie zal vormen en hoe mijn mederedacteur (of redacteurs) hunne taak opvatten.

De eenige wijziging, die in het Januari-nummer wel opgemerkt zal zijn, is deze, dat achterin de adressen van de Arbeiders en Arbeidsters op onze Zendingsvelden, op Java en Soemba, zijn genoemd en wij hopen dat te blijven doen. Tot die wijziging is echter reeds besloten nog bij het leven van ds. Dijkstra; in overleg met ds. Breukelaar heeft hij zelf deze lijst nog opgemaakt.

Blijft ons gedenken, zoo besluiten wij nu, lezers en lezeressen, en ook gij allen, die zoo vriendelijk waart om tot nu toe het Zendingsblad te helpen bezorgen en verspreiden. De deputaten der Generale Synode voor de

Zending hopen voor de uitgave van het blad te blijven zorgen — gelijk art. 21 van de Zendingsorde dit voorschrijft — zij hopen dat zoo goed mogelijk te doen; blijft gij ons helpen met uw steun, uwe toewijding, uwe waardeering en uw gebed. Opdat het ook nu weer openbaar worde: God neemt Zijne knechten weg, maar zet Zijn werk voort.

Het Friesche Zendingsterrein.

Kaboetoehan (aan de kust).

Kaboetoehan heeft ook nog een schooltje. Maar dat mag haast den naam niet hebben. Daar is nu *Manasse*, een van de

waren allen opgekomen. Ik heb getracht hun het geluk aan te prijzen van wie den Heere vreesden, die van Hem hunnen weg leeren. Dat geluk kennen zij niet. En ook, ze komen er moeilijk toe om te gelooven, dat het ook voor hen is. Ze zoeken het ook

School te Glonggong.

oudere helpers. Hij heeft niet veel opleiding gehad, en voor onderwijzer nog wel het minste. Hij woont 't verste van Keboemen; dus is hij ook heel veel aan zichzelf overgelaten. Dat hij toch school houdt, heeft dit voordeel, dat hij geregeld werk heeft en dat de kinderen der gemeente wat lezen leeren.

De uitbreiding der gemeente te Kaboetoehan heeft dit jaar niet geheel stilgestaan. Een man en een vrouw werden er gedoopt. Wij hebben er ook een bruiloft gevierd. Een dochter van *Manasse* trouwde met een van onze goeroe's, het hoofd van de school te Premboen. Bij zoo'n gelegenheid komen allerlei menschen hunne belangstelling toonen. Het was een groote vergadering: ook de dessa-bestuurders

veel liever in den dienst der zonde.

Laten we afscheid nemen van Kaboetoehan. 't Is geen plaats voor U om er lang te blijven. Er heerscht veel *malaria*, zooals op meer plaatsen langs de kust. Wij moeten nog naar Glonggong en naar Groedjoegan.

Glonggong.

Glonggong met zijn Christenloerah; met *Soesena*, zijn begaafden en toch zoo bescheiden gemeente-voorganger, met zijn flinke school van drie lokalen en vier onderwijzers; met zijn geïnstitueerde Kerk, met zijn bloeiend kerkelijk leven. Nergens waar ik liever toef, dan te Glonggong. Toch schijnt ook daar de tijd van snelle uitbreiding voorbij te zijn. Er is langzame, bestendige groei. Het aantal zielen

bedraagt nu 131. Maar het zou veel groo-
ter zijn als niet zooveel van hier waren
uitgezwerm naar andere plaatsen. Mis-
schien wel tweemaal zoo groot. Want
niet alleen de gemeente te *Adiredja* be-
staat bijna geheel uit Glonggongsche
Christenen, maar ook de menschen die wij
hier hebben als helpers en verplegers en
bedienden komen voor een groot deel
daar vandaan. Als wij anders in 't geheel
geen vrucht hadden, dan wat de Heere in
Glonggong heeft gegeven, dan mochten
wij onze moeite ruimschoots beloond ach-
ten. Het zaad, dat daar in goede aarde ge-
vallen is, draagt inderdaad veelvoudige
vrucht, en zal nog meer vrucht dragen, als
God Zijn zegen niet onttrekt. Hoeveel
menschen uit Glonggong arbeiden nu reeds
in den dienst van Gods Koninkrijk als on-
derwijzers en verplegers; er studeert ook
een aan de Indische artsenschool te Soera-
baja; er gaan verscheidene op de Holl.
Inl. School te Gombong en op de Holl.
Chin. School te Keboemen; ook zijn er nog
op de Keuch. School en op de Holl. Jav.
kweekschool te Solo. Allemaal zaad, dat
weer nieuwe vrucht belooft.

Dit jaar hoopt de gemeente te *Glong-
gong* den grond te leggen voor een *nieuwe
Kerk*. Het bestek is al gereed; veel mate-
riaal is al verzameld; de grond er voor is
ter beschikking. Het wordt gebouwd son-
der vreemde hulp, d.w.z. het werk wordt
gedaan door de Christenen zelf, en zij dra-
gen ook zelf de kosten. Het wordt een
steenen gebouw, met pannen gedekt.

Maar voor het houtwerk gebruiken ze
geen djati. Dat zou te duur worden. Er is
wel materiaal in de dessa, dat ook vrij
duurzaam is. En dat weten wij machtig te
worden tegen matigen prijs. Ook de uitga-
ven aan werkloonen houden ze zoo laag
mogelijk, omdat ze met eigen menschen
werken. Met f 1000 zullen zij het een heel
eind brengen. En voor een aanzienlijk deel
brengen ze dat in materialen op. Voor wat
ze tekort komen wil overigens de gemeen-
te van Keboemen hen gaarne wat helpen.

Djana. Er is bij Glonggong ook weer
een filiaalgemeente, n.l. *Djana*. *Djana* ligt
vlak bij de Sadrachgemeente van *Ke-
doengpring*, evenals Glonggong dicht bij
Kedoengwaroe ligt. Reeds sedert gerui-
men tijd gaat Soesena elken Zondagmid-
dag naar *Djana*, om het woord te bedie-
nen. Hij preekt op die wijze telkens drie
keer, 's morgens en 's namiddags in
Glonggong, 's middags te *Djana*. Hij kan
dat doen, omdat hij een fiets heeft. De af-
stand van Glonggong naar *Djana* be-
draagt niet meer dan een paal of drie.
Maar het wordt te zwaar voor hem. Hij
heeft geen sterke constitutie. Onlangs was

hij ongesteld, en na dien tijd valt het fiet-
sen hem moeilijk. Het is voor de Chrste-
nen in *Djana* ook beter, dat ze hun eigen
helper hebben, evenals in Wera. Daar denk
ik nu met April *Jochas* te plaatsen, die
thans nog bij *Ds. Bakker* op studie is,
maar einde dezer maand klaar komt. Ik
zal zien eerst een huisje voor hem te hu-
ren.

(Wordt vervolgd).

Korte Berichten.

BUSJES.

a. Knikkertjes zijn er weer. Ze kosten
nu zes gulden vijf en twintig centen, zegge
f 6.25 per stuk.

b. De blikken busjes, die niet geopend
kunnen worden zonder ze te breken, kosten
per 10 f 1.55; per 5 f 1; per stuk f 0.23.

a en b zijn uitsluitend verkrijgbaar tegen
toezending van een postwissel, bij *Mej. S.
Hania*, te Geldermalsen.

c. Papieren busjes, die geopend en weer
gesloten kunnen worden met losse teksten,
à f 1.40 per tien en losse teksten à f 0.90
per 100 worden gezonden door *G. M. Feij*,
Burg 109, *Middelburg*, alleen na ontvangst
van een postwissel.

ADRES.

Adres voor hen die naar Indië willen in
staatsdienst of bij ondernemingen.

Herhaaldelijk wordt mij gevraagd waar
men inlichtingen kan krijgen. Men vrage
deze bij den *Heer J. J. Kraan*, *Loosduin-
sche Kade 111*, 's-Gravenhage.

BOEKEN.

Boeken uit de *Zend. Bibliotheek* vrage
men vóór Maart niet meer aan. Wij hopen
in het volg. nummer te kunnen mededeelen,
waar zij alsdan te krijgen zijn.

ADRES-VERANDERINGEN.

Wie van adres is veranderd en dat be-
richten wil, gelieve dat niet aan mij te *Gel-
dermalsen* mede te deelen, maar aan den
Uitgever J. Zomer te Wageningen.

EXTRA-NUMMERS.

Wie een extra-nummer van Februari ver-
langt, melde dit rechtstreeks aan den *Uit-
gever J. Zomer te Wageningen*.

LICHTBEELDEN.

De heer *A. Meijer te Slidrecht B. 244*
heeft *Lichtbeelden* van *Java* en *Soemba*,
75 stuks.

Hij komt ze vertoonen, maar geeft ze ook
in huur. Men trede er over met hem in cor-
respondentie.

THEELOOD, POSTZEGELS ENZ.

Ontvangen in de maand December van J. van Leenen te R'dam van de leerlingen der Chr. School Tuindorp, een groot pak zil-verpapier en theelood.

Van Ds. Bavink te R'dam:

1 pak postz., zilverpapier en theelood.

Van de Chr. School te Dieren:

1 pak postz., zilverpapier en theelood.

Van Aaltje Harms te Meeden (Gr.):

1 pakje postzegels.

Van de leerlingen der Bilderdijschool te R'dam:

1 pak en 1 doos postzegels.

Van O. Bruinsma te N.-Pekela:

1 pak postz. en 176 ½ centen: f 0.88.

Uit het busje van Mej. Wed. Grunbauer te R'dam:

f 7.75, wat theelood en postz.

Van D. Joh. Klees te Hengelo (O.):

1 pakje zilverpapier en theelood.

Van Adriana Dik te Maastricht:

1 groote doos zilverpapier, postz. en 235 ½ centen is f 1.17½.

P. J. SCHREUDER.

Noordplein 39c, Rotterdam.

Ds. Krijger gaat rond.

Toen Paulus en Barnabas van hun 1e zendingsreis terugkwamen, brachten zij rapport uit voor de gemeente (Handel. 14 : 27).

Iets dergelijks doet nu ook Ds. Krijger van Soemba. Hij gaat daartoe door Groningen, Drenthe en Overijsel.

Hij spreekt en verhaalt van Soemba en de Soembaneezen; in 't bijzonder van zijn arbeid in West-Soemba.

Hij heeft ook bij zich een kist met allerlei voorwerpen van Soemba, die het gesprokene aanschouwelijk voorstellen.

Misschien mag hij ook wel spreken buiten de 3 provinciën.

Men vrage hem.

Adres: Meijer Kamplaan 3, Bussum.

MEDAN.

In een verslag van de vergadering van den Kerkeraad van Medan op 21 Nov. '21 staat o.a.:

Daar de verbintenis van Dr. Harrenstein in Februari 1923 afloopt en hij in dat jaar ook plan heeft te vertrekken, zal er ten spoedigste werk gemaakt worden van het beroepen van een Dienaar des Woords.

Salarisregeling, enz. wordt besproken.

Op de volgende vergadering zal een Concept-ontwerp worden behandeld.

Dr. BAKKER.

20 Jan. j.l. werd de zoon van onzen Ds. Bakker, den bekwamen en tactvollen docent

aan de „Opleidingsschool voor helpers" te Jogja bevorderd tot doctor in de Theologie aan de Vrije Universiteit.

Hij schreef een degelijke dissertatie over „de verhouding tusschen de almacht Gods en de zedelijke verantwoordelijkheid van den mensch in den Islam."

Als de appel niet te ver van den boom valt — en wij denken dat dit niet het geval is, — dan kan de zoon eene kracht worden voor de zending op Java, evenals de vader dat nu ook is.

Heil den jongen doctor. Heil den ouders met zoo'n zoon.

EEN JAVAANSCH KOETSIER.

Ds. K. van Dijk schrijft:

Voor deze gelegenheid huren we maar een wagentje. Ik heb een vaste koetsier, een hadji, die goed met paarden weet om te gaan. Van de koppigheid der Javaansche paarden, die tot de kenmerken van hun edel ras behoort, heb ik bij dezen man nooit last. Hij schijnt hun malle kuren te voorzien en dan weet hij zoo goed zijn maatregelen te nemen, dat ze er maar van afzien. Hij kan duchtig de zweep hanteeren, maar hij geeft ze ook goed eten. Overigens weet ik niet of in de toediening van lange en korte haver in de juiste verhouding, of in de bijzondere oplettendheid, die hij aan z'n beestje schenkt, het geheim van den koetsier zit.

„Uit Keboemen".

Leestafel.

Waar het om gaat. Proeve van politieke voorlichting der Anti-revolutionaire Vrouw, door H. S. S. Kuiper. Met een inleidend woord van H. Colijn.

Vooral ook met het oog op hetgeen dit jaar te gebeuren staat — de stembus komt — wensch ik dit boekje in handen van alle Anti-rev. vrouwen.

En ook van de Anti-rev. mannen; dan kunnen ze elkander over en weer, zoo noodig, voorlichten.

Wat op blz. 56 getuigd wordt, „dat het leven van den ons toevertrouwen inlander op Java en Soemba nog veelszins treurig is, en op geestelijk gebied en wat zijn onderwijs en wat zijn medische hulp en verzorging betreft", roept ons op om de Zending zeer te blijven steunen; ook door goed te stemmen bij de stembus.

Kalender van Calvijn tot Kuiper.

— Uitgave van de Uitgevers-Maatschappij „de Blauwvoet" te Baarn. Deze maand-kalender — eerst in Januari

ontvangen — geeft, in artistieke uitvoering, de portretten van 12 Calvinisten van naam; van die eerste, dr. A. Kuijper de laatste. Boven elk der portretten is een z.g. „lijfspreuk” aangebracht.

Nu kan men over de juistheid van sommige dier spreken verschillend denken. Of ook gaarne gewild hebben, dat evenals Dr. Kuijper ook Dr. Rutgers ware opgenomen, omdat men zich den een zonder den ander schier niet denken kan. En van zendings-oogpunt uit bezien, opmerken dat de Kalender iets anders saamgesteld had moeten wezen, doch — overigens — is zoo'n kalender als deze iets nieuws, dat zeer aan te bevelen is. Er gaat bezielende invloed van uit. Bij iedere nieuwe maand zal een volgend geloofsheld weer als zeggen: Strijdt den goeden strijd des geloofs. Wij bevelen hem zeer aan.

Giften voor de Zending.

Ontvangen voor de Gen. Kas der Zending.

Van R. de Boer te Dragster-Compagnie f20.35. Door Ds. T. Sap te Gouda 10 pCt. van de ontvangsten in de Classis Gouda over 1921 f190. Door T. Oegema te Dedemsvaart gecollecteerd op de bruiloft van A. Voerman en E. Wiersma f13.61½. Door Mej. M. v. d. Bom te Rotterdam uit het Zendingsbusje van de Julianaschool te Charlois f44. Door Dr. J. Hania van B. te L. een dankoffer f2. Door M. v. d. Schuur te Hillegom deel van de schoolcollecte over 't laatste halfjaar 1921 f15. J. W. te den Haag f7. Van W. Rauw te Ter Neuzen uit het Javaantje f1. Door K. Roos te Marken van Jan Kes Kz. opgespaarde halve centen f1.28. Door Ds. S. Veltman te Zevenhuizen saldo Zendingskalenders f20.40 en uit het busje van J. v. d. Laan f5, te zamen 25.40. Door J. v. d. Haar te Meerne saldo kalenders f2.10. Door D. v. d. Meulen te Wijneterp uit het busje der buurt van de beide Aaltjes f4.93. Door C. Dekkens te 's Gravemoer saldo kalenders f17.20. Door H. Popma te Voorthuizen 10 % van de ontvangsten in de Classe Apeldoorn over 1921 f279.80. Door A. Fokkens te Britsum saldo kalenders f3. Door H. Jongsma te Hemrik uit het busje van Ida de Vroeg te Wijneterp f11.05. Door J. Groot te Velzen van de Zendingsvereniging aldaar f75. Door J. Verhagen te 's Gravemoer saldo Zendingsblad f4.10. Door A. Baden te Schoondijke gift van een werkman f1. Uit het busje van de Fam. P. Los te Giessen-Oudkerk f6.50. Van H. Alkema te Pingjum f15. In 1921 verzameld door Jaantje en Lijntje Koster te Sommeldijk f12.40.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 21 Jan. 1922.

Voor de Zending te Djocja en Solo.

Van N. N. te Zaandam 800 alve centen f4. Uit het busje van de Geref. Jonged. Ver. te Sloterweg f7.11. Door J. Groot van de Geref. Zend. Ver. te Velzen f50. Geref. Kerk Oostzijde f14.58. Door G. Niekerk te Oppenhuizen van de kinderen der Geref. school f8.55.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 21 Jan. 1922.

Mijn postrekening nummer is 32806.

Geref. Zendingsveren. Bussum.

Met dank aan de gevers en geestesfosters en aan de kinderen voor hun ijver, bericht ondergeteekende te hebben ontvangen uit de busjes over de maand Dec. 1921 van Jan v. Leeuwen f0.98. Gerrit Tobi f0.53½. Aan blaadjes f2.24. Louis de Boer f1.27. Joh. a. Oskamp f1.54. Mien Rebel f0.44. Jeanne Rebel f0.88. Joh. a. Vat f1.16. Gerrit Hoi-ting f7.23. Temma Korfmaker f0.84, met theelood, Ina Mulder f0.38. Cor Vat f1.20. Jansje Renes f0.67½. Gerrit Mulder f0.97½. Herman Gelderhof f1.46. Kees van Norren f1.38.

Mej. M. JACOBSZON.

Iepenlaan 2a, Bussum.

Zending Geref. Kerken op Soemba.

Fam. Middel te Groningen 400 h.c. is f2. Ds. Goeree te Wagenborgen f9.50. Ds. Postema te Veendam, gev. in zijn brievenbus f1. J. H. Meijer te Pieterburen, Gr. de Haan 100 h.c., T. Klunder 40 h. st., Nikkertje der school f6 is f7.50. Leerlingen der M. U. L. O. School te Marum f11.25. R. Slump te Onderdendam, spreekb. Ds. W. f14.15. A. Boot te Groningen van Minny Fuchten 200 h.c. is f1. Dr. Dee te Dwingeloo, gev. in de coll. f5. N. N. te Groningen, van een gezellig verjaar. feest f3.50. F. Tiedder te Loppersum, gev. in de coll. f32.80. Ds. Tonkens te Langeslag, saldo kal. f32.25. Mej. A. Postma te Oldekerk, busje v. d. Jonged.v. f26.75. Ds. Pel te Kommerzijl v. d. Zenv. f50, J. en G. Benthem 200 h.c. is f51. A. Boot te Groningen, M. Wiersma 195 h.c., A. Broekema 150 h.c. is f2.22½. Joh. v. 't Hof te Nieuweschans, gev. in de coll. f2.50. J. Koning te Oldekerk, H. Knot f3, Wed. O. Huisman 200 h.c., F. Koning 300 h. c. is f5.50. Ds. Veltman te Zevenhuizen, busjes in de kerk f42. Mej. M. Pilon te N. Weerdinge v. d. kleine Meisjesv. f7.50, 2e klas der school f7.50 is f15. T. H. Muller te N. Weerdinge v. d. Zenv. f150. Ds. Prins te Niezijl van S. K. de Vries 200 h.c. is f1. Mej. A. Maat te Zuidwolde (Gron.) van een paar vriendinnen f11. Mej. A. Smid te O. Pekela, 't Negertje der School f10. Mej. J. H. Mulder te Meppel, gev. in de coll. f10 en f25 en f4 en f2.50 ic f41.50, saldo kal. f16.07 is f57.57. Joh. de Vries te Pieterzijl f0.72 en een pak theelood enz. H. Haspers te Amsterdam, verzam. op de School f40. H. Bekkering te de Krim, v. d. Jongel.v. f7.35.

H. Munneke te Ommen, v. d. Schoolk. f63.33½. J. H. Wagenaar te Pekelderweg, v. d. Knappenw. f10.49½. D. A. Koebrugge te Onstwedde, uit de Zendingskas f77, busje Koebrugge der school f38.1½ is f80.81½. Ds. Bax te Holten, busje der Schoolk. f18.50. Ger. Kerk te Blokzijl f26.21. L. v. Dijken te Stadskanaal, gev. in de coll. f10, v. d. Jongel.v. Immanuel f10, van de kinderen van D. Bulthuis f4.68, v. d. Zend. Comm. f167.67 is f201.35. M. Bolk te Hollandscheveld van N. N. f4.95. F. Zomer te Alteveer, v. r. Zend. Comm. f40. T. Kool te Meeden, v. d. Zend.v. f67. R. Bosker te Een, busjes in de Kerk f32.67½, 't Nikkertje der School f19, coll. f5.60½ is f57.28. A. Witterholt te Kommerzijl, saldo kal. f25. K. Nienhuis te Sauwerd, 't Soendaneesje der School f10. J. v. Dalen te Ambt Vollenhove B, saldo kal. f25. J. A. Delhaas te Groningen, school Leliestr. theelood en zilverp. f38.08. Ds. Koning te Vries, Kerstcoll. f15.50 en nag. f2.50 is f18. Ds. Duursema te N. Amsterdam, gev. in de brievenbus f2.50, gev. in de coll. dankdag 2 x f5 is f12.50. C. Verstraete te Zwolle, v. d. Kerkeraad f800. G. Sloot te Kampen, aan bijzondere gaven f66.91.

1922.

A. Boot te Groningen van Mej. Koba P. aan h.c. f5.08½. A. Brouwer te Gasselter-Nijveen, 't Negertje van A. Brouwer en H. Ellen f27.50. Mej. G. Dwarshuis te Zuidwolde (Gron.) uit haar Negertje f14. Ds. Lammertsma te Appingedam, gev. in zijn brievenbus f10. Ds. Stadig te Ezinge, saldo kal. f33.42½. S. v. d. Zwaag van zijn schoolk. 228 h.c., K. O. f17.09, verzam. door P. W. Raven, A. Wieringa, R. v. Dijk, P. Datema, E. Wierenga, J. Faber, A. J. Muller, G. Douwsema, M. Schuitema, T. Ritsema f16.82½ is f67.39. F. Tiedder te Loppersum, gev. in de coll. f4.90 en f19.90 is f24.80. Ds. Ubbens te Roodeschol, coll. Zondagschoolf. f9.32. Ds. Visser te Oldemacht, busje van Aaltje Sneep f6.35. J. Middelveld te Ruinerwold halve kal. Zend. bijeenkomst onder leiding van den heer Lok f16.50. P. Smeenk te de Krim, bijdragen f29.45. Ds. Lanning te Siddeburen, gev. in de coll. f5.50 en f1 is f6.50. Ds. Kievits te Midwolda (Old.) saldo kal. f40.55. E. Kamphuis te Overschild, v. d. Zend.v. f25. Ds. v. Goor te Groningen, verzam. op een bruiloft f5.81. J. Wedeven te Winschoten, Zendingsbusjes f100. Ds. Wielenga, coll. spreekb. te Langeslag f52.25. Ds. Steunenberg: te Heemse, Kerstcoll. f111.10; te Bergentheim, Kerstcoll. f52; te Dedemsvaart, Kerstcoll. f150; te Hardenberg + busjes f13.25 en f108 is f121.25; te Gramsbergen, Kerstcoll. f33.14½; te Lutten, Kerstcoll. f154.40; te Nieuwleuzen, Kerstcoll. f26.58½; te Lemele f6.68. Ds. Krijger, spreekb. te Hazerswoude f41.50. Mej. G. Buzeman te Stadskanaal, v. d. Jonged.v. Dorcas f15. Mej. E. Bossema te N. Buinen, verzam. op een bruil. f5.42. Ds. Bakker te

Lutten, busjes Nov. en Dec. f15.50 en f13.50 is f29. P. Kieft te Enumatil, v. d. Schoolk. f33.29. R. Haan te Groningen van N. N. bij hem bezorgd f300. O. J. Bouwman te Uithuizen, gev. in de coll. f1. E. v. Dijken te Groningen, gev. in de coll. f7.50. Mej. v. d. Veen te Groningen, v. d. Jonged.v. Bidt en Werkt f15.52. Koekange van de Jonged.v. f6.62. Ds. de Boer te Garrelsweer, 3 x de 2 m.d.l. bijdrage f60 en f6.50, coll. 30 j. br. van K. W. en G. D. is f66.50. A. Boot v. d. Schoolk. te N. Buinen f3.20. J. Kaspers te Winsum, van J. W. te O. f2.50. Ds. Heidema te Zuidbroek, door de dames Lubberts saldo kal. f7 en f28.75 is f35.75. A. Boot te Groningen en D. Broekema 100 h.c. is f0.50. H. Oosterhoff te Haulerwijk, busje der Schoolk. f2. M. A. Pel te Strobos, busjes in de Kerk f61.44½. K. Schuringa te Wildervank, v. d. Zend.v. f300. Mej. G. Lenters te Radewijk (Hardenberg) saldo Zend.bl. en kal. f10.60. Ds. Bruin te Baflo, gev. in de coll. f5, saldo kal. f31 is f36. Ds. Parlevliet te Enter, saldo Zend.bl. en kal. f2.45. S. de Vries te Zuidwolde (Gron.) busjes in de Kerk f50, busje fam. Groeneveld f5, busje Koopmans f1.72½ is f56.72½. E. v. Dijken te Groningen, gev. in de coll. f26. Dr. Dee te Dwingeloo, busje v. d. Schoolk. f13. Dr. Dee te Dwingeloo, uit Diever in de coll. f1 en 40 h. st. is f2. Ds. Steenhuis te Loppersum, saldo kal. f13.50. P. Hofman te Oldekerk, busjes f40.88½, saldo kal. f14.19 is f55.07½. J. Snippe Wz. te Smilde, 't Nikkertje en H. Veenstra f1.80, B. Bijma, huwelijksf. f23.70. Kerstcollecte f55.76 is f81.26. Ds. Visser te Oldemarkt, busje van Simon Oord f12. Ds. Schoemaker v. d. Jongel.v. te Dalfsen f7.25. G. J. v. d. Haar te Notter bij Nijverdal, coll. feest Jongel.v. f11. Ds. Binnema te Munnekerzijl saldo kal. f76.20, Tr. Bremer 200 h.c., A. de Jong 200 h.c., G. Osinga 100 h.c. is f78.70. Mej. J. Mulders te Meppel, gift f0.25, catechis.bus f18.58, busje der School f51.10 is f69.85. A. Boot te Groningen, Henny V. f1.02, Joh. v. V. f2.42½ is f3.44½. Mej. G. Haan te Groningen 2 m.d.l. stort. d. Kinderzend.v. f200. J. Vredevoogd te Middelstum, uit zijn Nikkertje f15. J. Havinga te Kielwindeweer, saldo kal. f14.05. Ds. Nomes te Schildwolde, saldo kal. f18.55, 't Negertje der School f11.14, v. d. Zend.v. f10 is f39.69. Wagenborgen, Soembaweek f222.70. Holten f170. Steenwijk f272.30. Grijskerk f114.30. Meppel restant f401.65. Ds. Krim f420.55. Gramsbergen f34.17. Grootegast f225.77. Bedum f293.06. Valthermond f34. Staphorst f17.50. Lutjegast f51.86½. Zwolle f597.50. Uithuizen f162.50. Meeden f32. Loppersum f236, Groningen f1057.49½. Baflo f61.30. Aduard f170.32½. Spijk f160. Zuidwolde (Gron.) f202.25. Zalk f77.10. Smilde f186.60.

J. DUURSEMA, Questor.

Groningen, 20 Jan. 1922.

Postcheque en girodienst 51619.

Adressen van de Arbeiders en Arbeidsters.

Dr. B. J. Esser te Poerbolingo.	Ds. Koelewijn te Djocjakarta.
Dr. L. W. Vogelesang te Poerbolingo.	Ds. D. Bakker te Djocjakarta.
Zuster L. A. C. Enserink te Poerbolingo.	J. P. Zuidema te Djocjakarta.
Ds. L. Netelenbos te Poerworedjo.	Dr. H. A. van Andel te Soerakarta.
Dr. C. F. Flach te Poerworedjo.	Dr. P. D. Groot te Soerakarta.
Zuster A. v. Zanten te Poerworedjo.	Dr. D. Verhagen te Soerakarta.
Ds. K. van Dijk te Keboemen.	H. Meijerink te Soerakarta.
Dr. H. A. Vonk te Keboemen.	D. J. Bosman te Soerakarta.
Dr. K. von Feher te Keboemen.	W. Vermolen te Soerakarta.
Zuster T. de Jong te Keboemen.	P. de Koomen te Soerakarta.
Ds. A. Pos te Djocjakarta.	Ds. A. Merkelijn te Magelang.
Dr. J. Offringa te Djocjakarta.	Ds. C. de Bruijn te Kambaniroe op Soemba.
Dr. A. Vriss te Djocjakarta.	Ds. J. F. Colenbrander te Melolo op Soemba.
Dr. L. Szász te Djocjakarta.	Tj. van Dijk te Pajeti op Soemba.
Dr. W. G. Mulder te Djocjakarta.	Tj. Mobach te Pajeti op Soemba.
Zuster L. de Jong te Djocjakarta.	Zuster H. Clevering te Pajeti op Soemba.
Zuster H. Baarbe te Djocjakarta.	Ds. L. P. Krijger te Karoeni op Soemba.
Zuster N. Boersma te Djocjakarta.	Zuster G. Zigterman te Karoeni op Soemba.

Het abonnementsgeld te zenden aan den Uitgever.

De prijs voor Kerkeraden en Vereenigingen, die 4 ex. en daarboven ontvangen, 6 cts. per nummer; welk bedrag per 3 maanden wordt tegemoet gezien.

Particulieren die tot 3 ex. ontvangen, betalen per Jaargang, franco per post, 90 cts.

Ex. op beter papier f1.50 per jaar.

De contribuanten van de Ned. Geref. Zendingsvereeniging, waarvan Fenningmeester is de heer L. Berk, Heerenmarkt 5, Amsterdam, ontvangen het „Zendingsblad” gratis.

ELECTRISCHE DRUKKERIJ „VADA”.

BISCUITS Wed. B. v. D.

PROU-FROU

THEEROOS

12 B VAN DOESBURG

MIDRECHT-AMSTERDAM

CHOCOLADE

MOCCA STANGEN

Uw Leverancier heeft ook onze andere soorten.

GRONINGSCHE HYPOTHEEKBANK
GRONINGEN. — **Bijkantoor Zwolle.**

Geeft uit 5 1/2 pCts. PANDBRIEVEN.

LEVEN- en ONGEVALLLENVERZEKERING

DE AMSTERDAMSCH

AMSTERDAM: N. SPIEGELSTRAAT 17.

**Directie: Jhr. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN Jr., Jhr. J. DE SAVORNIN LOHMAN,
Mr. J. C. VLAANDEREN.**

Bij J. H. KOK te Kampen is verschenen de

**6^e geheel herziene
druk van**

HET HUWELIJK

DOOR

Dr. A. DUPONT,

Geneesheer-Directeur te Ermelo.

**Een uitnemend boek voor Gehuwden en Verloofden, met geneeskundige
wenken, nuttige raadgevingen en ernstige waarschuwingen, waarvan in
kortem tijd reeds de ZESDE DRUK is verschenen. Door de gansche
Chr. Pers dringend aanbevolen. Prijs ingenaaid f 2.90, gebonden f 3.90.**

**Verkrijgbaar in elken Boekhandel en bij den uitgever J. H. KOK
te Kampen.**

Vraag uitvoerig prospectus.

Alleen bij de

**OLIVER
SCHRIJFMACHINE**

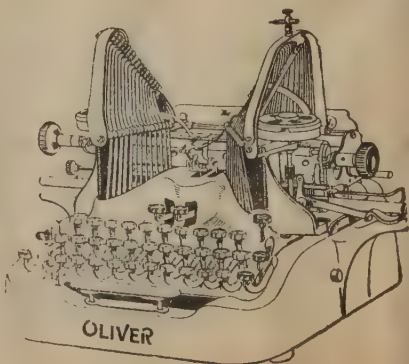
**is door haar beugel constructie de sterkste
machine (drie jaar garantie) en de machine
met het mooiste schrift,**

**Vraagt inlichtingen bij den alleenverkooper
voor Nederland**

F. W. SALOMONS. - Amsterdam.

Damrak 52.

Telefoon Noord 2925.

HET ZENDINGSBLAD

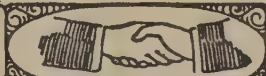
VAN DE
GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

En dit Evangelie des
koninkrijks, zal in de
geheele wereld gepredikt
worden tot een getuigenis
allen volkeren
Matth. 24 : 14

Redactie
J. HANIA, Geldermalsen.

Commissie van Toezicht
en Controle
V. BREUKELAAR, Zaandam

INHOUD: En het zal geschieden ten tijde des avonds, dat het licht zal wezen. — In Memoriam. — Van allerlei op Zendingsgebied. — Het Friesche Zendingsterrein. — Medan, Bandoeng. — Korte Berichten. — Leestafel. — Giften voor de Zending. — Adressen van de Arbeiders en Arbeidsters.

En het zal geschieden ten tijde des avonds, dat het licht zal wezen.

En het zal te dien dage geschieden, dat er niet zal zijn het kostelijk licht, en de dikke duisternis;

maar het zal een eenige dag zijn, die den Heere bekend zal zijn: het zal noch dag noch nacht zijn; en het zal geschieden ten tijde des avonds, dat het licht zal wezen. Zacharia 14 : 6, 7.

Petrus zat in de gevangenis. Was met twee ketenen gebonden. Twee krijgsknechten waren bovendien bij hem om hem te bewaken. En dan waren er nog wachters voor de deur der gevangenis. Ontkomen scheen dus onmogelijk. Maar wat onmogelijk is bij de menschen, is mogelijk bij God. Hij spreekt en het is er; Zijn wil gebiedt en 't wordt terstond. Schoon de Heid'nen samen, list op list beramen, Hij verbreekt hun' raad. De Heere zond zijn engel en verlost Petrus uit de hand van Herodes en (uit) al de verwachting van het volk der Joden.

Op het gebed van de gemeente had onze God zich ontfermd.

En toen Petrus, tot zich zelf gekomen — hij wist eerst niet wat hem wedervoer toen de Engel des Heeren hem wekte en uitleidde en op straat bracht — naar het huis van Maria, de moeder van Johannes Marcus ging en daar straks binnenkwam, nu, wat zullen de broeders en zusters verbaasd zijn geweest! Zij zagen hem en ontzetten zich en bestormden hem met vragen, zoodat hij met de hand wenkte dat zij zwijgen moesten,

opdat hij verhalen kon hoe hem de Heere uit de gevangenis had uitgeleid.

Wat eene wondervolle, ongedachte uitkomst heeft de Heere in dien nacht aan Zijne gunstgenooten in Jeruzalem bereid. Smeekingen waren verhoord. De benauwing week. Weeklacht en geschrei veranderden in een' blijden rei. (Handel. 12).

Ja, zoo belooft het nu den Heere gedurig heerlijke verrassingen te bereiden aan Zijn volk en erfdeel.

Het licht gaat dan in de duisternis op.

Zacharia 14 wijst ook op zulke treffelijkheden, door den Heere aan Zijne kerk te schenken; vooral in den dag van Jezus' toekomst. „En het zal te dien dage geschieden, dat er niet zal zijn het kostelijk licht en de dikke duisternis; maar het zal een eenige dag zijn, die den Heere bekend zal zijn; het zal noch dag noch nacht zijn; en het zal geschieden ten tijde des avonds, dat het licht zal wezen”.

Wij zullen hier zeker wel allereerst te denken hebben aan hetgeen in het rijk der natuur gebeuren zal wanneer de toekomst des Heeren genaakt. De profeten van den ouden dag hebben daarop herhaaldelijk gewezen. „Want de sterren des hemels en Zijne gesternten zullen hun licht niet laten lichten; de Zon zal verduisterd worden wanneer zij opgaan zal en de Maan zal haar licht niet laten schijnen” (Jes. 13 : 10). Ezechiël schrijft: „En als ik U zal uitblusschen (spreekt de Heere), zal ik den hemel bedekken en Zijne sterren zwart maken, Ik zal de Zon met wolken bedekken en de Maan zal haar licht niet laten lichten; alle lichtende lichten aan den hemel, die zal Ik om uwentwil zwart maken, en Ik zal een duisternis over uw land maken, spreekt de Heere Heere” (Ezech. 32 : 7, 8).

En Christus zelf heeft gezegd: „En terstond na de verdrukking dier dagen zal de zon verduisterd worden en de maan zal haar schijnsel niet geven en de sterren zullen van den hemel vallen en de krachten der hemelen zullen bewogen worden” (Matth. 24 : 29).

In de schepping zullen dus groote veranderingen plaats grijpen. De wisseling van het licht en de duisternis zal ophouden. Er zal niet zijn het *kostelijk licht*; ook niet de *dikke duisternis*. De sterren zullen niet meer fonkelen. Zon en maan niet meer schijnen. Het zal een geheel bijzondere, een *eenige* dag zijn. Die den Heere alleen bekend is. Hij heeft hem uitgedacht. Ook deze dag is Zijne; Hij laat hem eenmaal komen. Licht en duisternis zullen dan als met elkander worstelen: wie zal het winnen; het zal noch dag, noch nacht zijn.

Wat zal daardoor eene ontsteltenis teweeggebracht worden!

Doch ten tijde dat anders de dag verdwijnt en de avond en de nacht komt, zoodat alle licht zal dreigen te veranderen in eeuwige donkerheid, zal de Heere het onverwacht en ongedacht zóó beschikken, dat het licht is „Het zal geschieden ten tijde des avonds, dat het licht zal wezen.”

Dat licht zal het eeuwige licht zijn. Nacht zal er niet meer zijn. (Openb. 22 : 5). De zon zal u niet meer wezen tot een licht des daags en tot een glans zal u de maan niet lichten; maar de Heere zal u wezen tot een eeuwig licht, en uwe God tot uwe sierlijkheid. Uwe zon zal niet meer ondergaan, en uwe maan zal haar licht niet intrekken: want de Heere zal u tot een eeuwig licht wezen, en de dagen uwer treuring zullen een einde nemen. (Jes. 60 : 19 en 20).

Eeuwig licht en eeuwige blijdschap zal er zijn.

Heerlijke, heerlijke toekomst! Kom haastelijk!

Voorts is in dit woord uit Zacharia 14: En het zal geschieden ten tijde

des avonds dat het licht zal wezen" nog wel dikwijls meer gezien geworden. Daarop wordt dan gedoeld als het aangehaald wordt met het oog op bijzondere tijden voor Gods volk of voor des Heeren zaak in het algemeen; of ook als het genoemd wordt of gewenscht wordt, of ten opschrift wordt gebezigd bij bijzondere gelegenheden die persoonlijk door Gods kinderen worden beleefd en doorleefd.

De Heilige Schrift leert het ons wel en de historie van Gods Kerk en Koninkrijk bevestigt het wel, dat het er hier met de zake des Heeren op velerlei gebied — onderwijs, wetenschap, barmhartigheid, ook zending — soms donker voor schijnt te staan.

Uitnemende krachten weggenomen! Vaste sterren van bijzondere grootte verdwenen!

Groote tekorten!

Bepraat o.m. door de Rubens, die in de stallingen blijven en niet meehelpen!

Gesmaad door den vijand, die afwacht of het ook misloopt, opdat hij hoonlachen kan.

Wat eene duisternis dan!

Het schijnt eene afgesneden zaak te zijn!

Alles wordt donker.

Alles nacht.

En juist dan laat de Heere soms weer zoo geheel tegen de verwachting in, zoo treffend uitkomen, dat *Hij* heil beschikt.

Hier scheen ons het water t' overstromen,

Daar werden wij gedreigd door vuur;

Doch — de Heer' is God, door Wien w' aanschouwen

Het vroolijk licht na bang gevaar.

Niet omgekomen, door de Roode Zee heen.

Van Rabsaké bevrijd.

Uit Babel uit.

Ontkomen aan nood en dood.

Ten tijde des avonds was het licht.

.....Looft den Heer, Die wond'ren werkt!

En zoo kan het ook wel persoonlijk doorgemaakt worden in het leven dat het 's avonds in plaats van duister licht wezen zal.

Eerst toen er zelf-ontdekking kwam, niet waar, door den Heiligen Geest, werd het alles duister in de ziel. Om de zonde die wij zagen en om de schuld. Om de onreinheid en de melaatschheid der ziel. Om het gericht dat ons treffen moest. De angst der hel deed allen troost missen. Ik lag helaas, gelijk de dooden, omringd van nare duisterheen. Wat zal het vreeselijk zijn te vallen in de handen des levenden Gods en geen Borg te hebben voor de ziel! Alle hope gansch ontvallen! Schier stikkend in de ziels-benaauwdheid!

En als de Heere toen heendreef en vluchten deed naar Christus om — mocht het wezen — eene *gansch hulpelooze* te redden. En het werd straks, neen, niet *stikdonkere nacht*, maar het licht ging op, dat God in het hart had laten schijnen en dat licht brak door; wij werden licht in den Heere; het brak er jubelend uit de ziel:

Geen twijfel meer, ik adem vrij,

Verlost, verzoend op Golgotha;

Een ander schepsel ken ik mij,

Herboren Heer! door uw gena.

Wat was het dan toen een eenige dag! Er scheen *geen ontkomen* te

zijn en ziet, het licht brak door. En dat licht zal niet weer uitgaan. Het zal geschieden ten tijde des avonds dat het licht zal wezen.

O, dat onze ziel veel genieten moge van en veel wandelen moge in dat vroolijk levenslicht. Te meer naarmate de levensavond dichter bijkomt of ook reeds daar is.

Breke, door Gods gunst juist dat licht ook steeds meer heerlijk door op onze zendingsvelden.

Geldermalsen, Februari 1922.

J. HANIA.

Allereerst nemen wij hier op een „in memoriam”, geschreven door ds. H. A. Dijkstra van Diever, neef van onzen geliefden broeder ds. H. Dijkstra, ter zijner gedachtenis.

Het is het beste „kort en volledig levensbericht van ds. Dijkstra” dat wij tot nu toe lazen. Zijn neef, die veel meer bijzonderheden wist dan de meeste anderen, die over br. Dijkstra schreven, heeft met dit kort verhaal den lezer van het *Kerkblad* voor Drenthe en Overijssel groot genoeg gedaan; denkelijk zal het ook velen lezers van het *Zendingsblad*, die dat *Kerkblad* niet lezen, aangenaam zijn het onder de oogen te krijgen.

IN MEMORIAM.

Ds. HARMEN DIJKSTRA
1851—1922.

In de laatste dagen hadden ons de Nieuwsbladen al bericht, dat het einde van Ds. Dijkstra nabij was. Dit bleek waarheid te zijn; op Vrijdag 13 Jan. is hij zacht en kalm te Rotterdam in zijnen Heer en Heiland ontslapen. Omdat hij verre de meeste zijner dienstjaren in Drente heeft doorgebracht, mag een woord ter zijner nagedachtenis in het *Kerkblad* dezer Provincie niet ontbreken.

Hij werd 17 Nov. 1851 te Poppingawier in Friesland geboren. Zijne ouders behoorden tot den boerenstand en hadden de vervolging tegen de Afscheidenen mede doorgemaakt. Zij hadden bezwaar tegen de vaccine en daarom werd hun zoon niet op de lagere school toegelaten; door middel van privaatonderwijs leerde hij lezen, schrijven, rekenen enz. Het eerste godsdienstonderwijs ontving hij van zijne ouders. Als kind was hij reeds zoo goed thuis in de Bijbelsche Geschiedenis, dat menig volwassene er zich over verbaasde. Ook moest hij den Catechismus leeren en op twaalfjarige leeftijd had hij reeds heel wat artikelen van de Nederlandsche Geloofsbelijdenis van buiten geleerd. In zoodanig gezin is Dijkstra opgegroeid.

De kindercatechisatie kon hij vanwege den verren afstand niet bezoeken. Toen hij deze later bij Ds. S. Evenhuis te Sneek bezocht, muntte hij spoedig boven zijne medeleerlingen uit, wat de nijd en afgunst van dezen wel eens opwekte.

Hij was het eenig overgebleven kind zijner ouders en daarom hun oogappel. Zij hadden hem voor het boerenbedrijf bestemd; lang waren zij huurboer geweest, doch met 't oog op hun zoon kochten zij een boerenplaats te Tirps, werwaarts zij zich metterwoon vestigden. Hier zou hun zoon hen eenmaal opvolgen, meenden zij.

Gods gedachten waren echter anders. Het bleek, dat er geen boer in hem zat. Na zijn vaders dood werd in overleg met de familie besloten, dat hij zou studeeren. Eerst werd er over gedacht, dat hij onderwijzer zoude worden, maar met het oog op de opleiding stuitte men op zoovele bezwaren, dat dit plan werd losgelaten. Bij gelegenheid, dat Prof. H. de Cock eens in Sneek preekte, werd besloten dezen eens te raadplegen, wat tengevolge had, dat hij voor predikant ging studeeren.

Na in Sneek eenig voorbereidend onderwijs te hebben ontvangen ging hij in Sept. 1868 naar Kampen en werd aldaar als student ingeschreven. Hij had als student een zeer goeden naam, heeft gedurende zijn studietijd vrij wat wetenschap verzameld en slaagde zonder moeite voor de examens.

Met Eerdmans, Goslinga en Mol vormde hij eene club, die door innige vriendschap onderling verbonden was, welk viertal het zeldzame voorrecht had, dat ze allen hunne veertigjarige ambtsbediening mochten vieren. Gedurende zijn studietijd kwam hij ook tot meerdere helderheid van zijn eigen geloofsleven.

In 1871 werd zijne studie een korten tijd onderbroken doordat hij door de pokken werd aangetast. De Heere echter verhoorde genadig de gebeden, zoodat hij voorspoedig werd opgericht.

In Juli 1875 werd hij tot candidaat voor den Heiligen Dienst bevorderd. Toen reeds getuigden de Docenten van hem, dat hij wetenschappelijk goed onderlegd was, maar dat zijne toekomst niet in het beoefenen der wetenschap lag om deze vooruit te brengen, maar in de practische zijde van het ambt en daarvoor beloofde hij veel, deze verwachting heeft niet teleurgesteld.

Toen hij candidaat was, werd hij door drie gemeenten tot leeraar be-roepen. Hiervan nam hij Gees aan.

Voor hij hier zijn intrede deed, verbond hij zich in den echt met Mej. J. G. Dijksterhuis, wier vader destijds predikant te Uithuizermeeden was. Met deze zachtzinnige en verstandige vrouw heeft hij een hoogst gelukkig echtelijk leven gehad. Menigmaal erkende hij het als een goedertierenheid Gods, dat hij haar als vrouw gevonden had. Van de zes kinderen, die uit dit huwelijk geboren werden, mochten vijf hunnen vader overleven.

Op 10 Nov. 1875 werd hij te Gees door zijn schoonvader Ds. P. Dijksterhuis bevestigd. Hier heeft hij ruim drie jaar met genot en tot algemeen genoegen gearbeid. Jaren later sprak men aldaar nog met veel waardeering over Ds. Dijkstra en zijnen arbeid.

In 1879 vertrok hij naar Oldekerk, waar hij 10½ jaar werkzaam is geweest. Hier gevoelde hij zich minder op zijne plaats, had nogal te kampen tegen volkszonden en verkeerde godsdienstige beschouwingen, doch hij heeft er niet ongezegend gearbeid. De opkomst tot den dienst des Woords nam bestendig toe en velen legden belijdenis des geloofs af. Na zijn vertrek gevoelde men, dat men hem miste.

De pas gestichte gemeente te Jutrijp-Hommerts beriep hem in 1889, welke roeping door hem werd opgevolgd. Hier gevoelde hij zich geheel op zijne plaats en vaak zei hij, dat hij nooit eene andere gemeente begeeren zoude, wanneer zij maar wat grooter was, en de gemeente dacht evenzoo over hem, en meende, dat men voor zich nooit geschikter leeraar kon krijgen dan men in Ds. Dijkstra had. Bij zoodanige verhouding werden er hoogst genoegelijke dagen gesleten.

Het ging echter niet, dat iemand met eene werkkracht als Ds. Dijkstra op den duur in eene gemeente van nog geen 100 zielen zou blijven. Geen wonder, dat toen de roeping van de gemeente Smilde tot hem kwam, hij deze in ernstige overweging nam. Na lang beraad nam hij deze roeping schoorvoetend aan. Op 27 Maart 1892 deed hij aldaar naar aanleiding van

Eph. 6 : 18, 19 zijn intrede, nadat hij 's voormiddags met eene prediking over dezelfde woorden bevestigd was, door schrijver dezes.

In Smilde kon hij zich ten volle ontplooiën en heeft aldaar ruim 25 jaren met vrucht en zegen gearbeid. De gemeente heeft onder hem gebloeid. In 't begin was het kerkgebouw zoowat nooit geheel bezet, later was het steeds vol, dit bleef zoo, ook toen er eene galerij was aangebracht. Toen Hooger-Smilde zelfstandig werd kreeg Smilde eene aderlating, doch het duurde niet lang, of het kerkgebouw was weer meer dan vol, zoodat men over vergrooten moest denken.

Ds. Dijkstra was een frissche prediker, die de practische zijde der waarheid steeds voorstelde en bouwstoffen voor het leven schonk, zoo was zijne prediking opbouwend. Men moest van hem geen geleerde verhandelingen noch heel wat oratorische wendingen verwachten, maar die het om stichting te doen was, kon bij hem vinden wat hij zocht. Zijne kracht lag niet in zijn kanselwerk, maar in zijn herderlijken arbeid. Hij was een getrouwe zielzorger, die weende met de weenenden en blijde was met de blijden. Hij had een liefdevol hart en ook een milde hand. Al de deelen van zijnen dienst zocht hij waar te nemen. Meende hij ergens te moeten zijn, dan zag hij naar wind noch weder, maar hij ging. Had hij eenmaal afspraken gemaakt, dan kon men op hem rekenen. Hij spaarde zichzelf niet.

Overvloedig heeft hij gearbeid en kon ook veel, omdat hij geregeld orde op zijn werk had. Wanneer al de afstanden, die hij in Smilde heeft afgelegd in een lijn lagen, zou dit een afstand van maanden reizen zijn. Ook aan de belangen van school en maatschappij ontrok hij zich niet, wanneer hij meende daarin nuttig te kunnen zijn, nam hij daaraan een werkzaam aandeel en hij genoot de algemeene achting.

Door de Classis werd hij geregeld naar de Part. Synode afgevaardigd, heeft deze onderscheidene malen gepresideerd en is door haar als afgevaardigde naar meer dan eene Gen. Synode benoemd. Op deze vergaderingen interesseerde hij zich het meest voor de zendingszaken.

Toen hij nog in Oldekerk stond is hij begonnen met „de Macedoniër”, een zendingstijdschrift, uit te geven, wat hem veel arbeid heeft gekost. Hij heeft er wel veel lof mede ingeogst, maar behalve dat heeft het hem ook geen voordeel gebracht, waardoor zijne moeite beloond werd.

Sinds 1899 is hij Voorzitter geweest van de Zendingdeputaten der Gereformeerde Kerken. Ook als zoodanig heeft hij overvloedig gearbeid en zal zijn gemis gevoeld worden. Het is te verwachten, dat zijn naam als zendingsman langen tijd in herinnering zal blijven. Niet slechts in ons Vaderland, maar ook daarbuiten.

Hij had oorspronkelijk een sterk gestel, doch hij spaarde zijn lichaam niet en vergde er wel wat veel van. Dit zal wel mede oorzaak zijn geweest dat bij hem betrekkelijk vroeg de aftakeling begon. Toen hij even de 60 gepasseerd was, kon men al spoedig merken, dat hij terugging. Lang hield hij den moed er in, maar moest het eindelijk ook erkennen. Bij gelegenheid van zijn 40-jarig ambtsjubileum zei hij, dat hij over het emeritaat begon te denken. Toch stelde hij het uit, want hij wilde het liefst in het harnas sterven.

Op Hemelvaartsdag 1917 werd hij door een aanval van een beroerte getroffen. Dit noodzaakte hem emeritaat te vragen, dat hem op de meest eervolle wijze verleend werd.

Hij vestigde zich metterwoon in Rotterdam, doch zijne rust was een werkzame rust. Hij redigeerde het „Zendingsblad” en de „Macedoniër”, was Deputaat voor de Soemba-Zending en Voorzitter van de Generale Zendingdeputaten. Ook ging hij af en toe eens uit preeken.

Eindelijk begon hij in te zien, dat hij met de hem nog overgebleven krachten zuinig moest zijn en begon zich daarom van een en ander terug te trekken. In 't vorig jaar bedankte hij ook als Deputaat voor de Soembazending en meer andere dingen liet hij na.

Toen wij hem in den jongsten zomer bezochten, bemerkten wij wel, dat de levensmoed nog niet uitgebluscht was, maar dat zijn levenskracht voor een goed deel verteerd was, en de levensavond was ingetreden. Deze kan soms lang gerekt worden, maar de nacht kan ook plotseling intreden. Zoo is alles onzeker. Bij hem is echter geen van beiden gebeurd. In de laatste dagen van het oude jaar werd hij krank, die hij eerst niet veel telde, maar langzamerhand toenam, zoodat het eene ongemak zich uit het ander ontwikkelde, totdat de kruik aan de springader verbroken werd en zijn geest weder tot God keerde, die hem gegeven heeft.

Ds. Dijkstra heeft een werkzaam leven geleid, veel voor zijnen Zender gearbeid, naar vermogen het goede voor de gemeente, die aan zijne zorg was toevertrouwd, behartigd, en niet zichzelf gezocht. Nu rust hij van den arbeid en geniet het loon der getrouwe dienstknechten.

Geve de Heere zijne bedroefde betrekkingen troost en sterkte in hunne rouw en droefenis, want zijne nagedachtenis roept ook hun toe: Zalig zijn de dooden, die in den Heere sterven, want zij rusten van hunnen arbeid en hunne werken volgen met hen.

„Van Allerlei op Zendingsgebied.”

De Redactie van het Zendingsblad.

Een vorig maal deelden wij mede, dat in dit nummer wel zou worden bericht wie voortaan de redactie van het Zendingsblad zouden zijn. Tot ons leedwezen kunnen wij het nu echter nog niet zeggen. Door ongesteldheid in den kring der overgebleven deputaten is door hen nog geene vergadering gehouden kunnen worden om dit punt te regelen.

Het voornemen is echter, zoo de Heere wil, in Maart bijeen te komen en dan o.a. in zake dit punt een besluit te nemen.

Eene „stelling” van dr. F. L. Bakker.

20 Januari j.l. is de zoon van ds. D. Bakker, docent aan de opleidingsschool te Jogja bevorderd tot doctor in de heilige godgeleerdheid. Zijn academisch proefschrift handelt over de verhouding tusschen de Almacht Gods en de zedelijke verantwoordelijkheid van den mensch in den Islam. Een zeer belangrijk onderwerp dat, naar kenners van deze dingen oordeelen, duidelijk en zakelijk door den jongen geleerde is behandeld geworden.

Men kan aan het onderwerp wel reeds bespeuren dat dr. Bakker, die thans nog hier te lande is, eigenlijk leeft in Indië.

Blijkens de stellingen, die in zijn boek voorkomen, leeft ook de Zending in zijn hart. Eene van die stellingen over de Zending luidt:

„Bij de organisatie van den Zendings-

arbeid is het wenschelijk, dat de zendende kerk zich bepale tot den hoofddienst en de hulpdiensten opdrage aan particuliere vereenigingen”.

Nu, over dit punt zullen wij in de komende jaren wel meer hooren. Dr. Bakker zou o. i. goed doen als hij in het een of ander Zendingstijdschrift die stelling maar eens nader toelichtte. Het voor en het tegen er van wordt dan weer meer overwogen. Er is heel wat voor te zeggen, voorzoover ik de dingen kan bezien, doch, o.a. met het oog op *financieele* en *practische* moeilijkheden bij de „organisatie” is er ook nog wel wat tegen in te brengen.

Mogen al die moeilijkheden echter wijken, opdat het worde zooals dr. Bakker het wenschelijk acht. Wat zou dan alles kostelijk gaan! God spare hem en stelle hem nog verder en vele jaren ten rijken zegen voor de Zending.

Verslag van de internationale Zendingsbijeenkomst te Lake Mohonk (New-York) van 1—6 Oct. 1921.

Dit verslag deelt ons in beknopten vorm — ofschoon nog een 60 bladzijden groot — mede, wat op die conferentie behandeld is geworden.

Nederland was er vertegenwoordigd door den oud-Zendingsconsul Dr. Baron C. W. Th. van Boetselaar van Dubbeldam van de Bilt.

Wij kunnen hier geene bespreking geven van de vele belangrijke punten, die in de samenkomsten aan de orde zijn geweest.

Wat ons echter zeer trof was dit, dat gevoeld is, ja, *diep* gevoeld is: Hier zijn geene afgevaardigden uit Duitschland en die moesten toch ook hier zijn.

De 11 stammen Israëls weenden er in oude tijden eens om, toen de stam van Benjamin niet met hen vergaderd was. Er werd een stam van Israël „gemist”; er was een stam als „afgesneden”; dat smartte hun. (Richt. 21). Dergelijk gevoel is ook bij de conferentieleden geweest te „Lake Mohonk”. En méé door het beleidvol optreden van den Nederlandschen afgevaardigde zijn maatregelen genomen om te zorgen dat de Duitschers later ook weer komen.

Ja, de oorlogen komen uit de diepten op, „uit de zee.”

Hare naweën zijn steeds bitter en vreemdend. Daarom waren ook de Duitschers niet op de conferentie. Maar het gevoel van de Katholiciteit (de algemeenheid) van het Christendom is van „boven”, is goddelijk; en daarom zoo schoon en overmeesterend en saambindend. Dan moeten de Duitschers er ook weer zijn.

Eens zullen er uit *alle* geslachten en alle volken, alle tongen en talen op de nieuwe aarde zijn!

Gij en ik ook?

Oude kost.

Nog maar kort na den dood van ds. Dijkstra, zei men mij al weer, dat hetgeen hij in het Zendingsblad plaatste behalve zijn pittige brieven, soms, ja dikwijls, *oude kost* was.

Nu dat een enkele, die het niet goed heeft voorgedacht, dit zegt, hinderde hem niet.

Doch anderen, wilde hij wijzer hebben.

Het Zendingsblad verscheen maar eens per maand; als het vol was moest een belangrijk bericht soms een maand achterwege blijven.

Voor sommigen was het dan misschien oud, omdat zij het elders reeds gelezen hadden, doch voor velen, die lang zooveel bladen niet lazen, nog wel nieuw.

Misschien houdt het klagen over „oude kost” aan. Hoewel de redactie wel wilde, dat men daarmee ophield. Waren de mededeelingen „wilde kolokwinten”, zoodat „de dood in den pot” kwam, dan was het wat anders, doch zoo was het immers toch niet? Blijf dies a. u. b. oordeelen met het oordeel der liefde; en blijf lezen met een warm

hart. Dan zit de fout in geen geval aan uw kant.

Acta van de eerste Zendingssynode van de Gereform. Kerken in Utrecht en Gelderland, gehouden 24 Nov. 1921.

De 1e Zendingssynode van de Kerken in Utrecht en Gelderland is gehouden. De scriba ds. Ingwersen heeft hare Handelingen opgesteld met buitengewone correctheid, ze laten drukken en aan de Kerken toegezonden.

Wie nu eens een kort en schoon overzicht wil hebben van hetgeen de Utrechtsche en Geldersche Kerken doen, vrage aan ds. Ingwersen een afdruk van Bijlage I en II met die Acta; daar heeft hij alles in een kort bestek bijeen.

Bekrone de Heere het werk met Zijn vruchtbaarmakenden zegen.

Het Friesche Zendingsterrein. (Slot).

Ik wou ook graag, dat hij daar eerst met een schooltje begon. Want Jochas is ook onderwijzer. En er zijn verscheidene kinderen in Djana. Wij hebben daar twee groote gezinnen. En daar komen ongetwijfeld verscheidene kinderen uit de dessa bij. Zoo staat daar het werk in het teeken van uitbreiding. En ik hoop, dat gij u daarover hartelijk zult verblijden. Dat het dan wat meer zal kosten, dat moogt gij niet erg vinden. Integendeel. Dat is heerlijk. En het is er mee als wanneer iemands huisgezin groter wordt. Dezelfde God, die de vermeerdering van de behoeften geeft, geeft ook de vervulling van die behoeften. Wat zouden we ons verheugen als Djana eens een tweede Glonggong werd.

Groedjoegan. In Groedjoegan gaat het ook niet slecht. Met de school, ik berichtte dat ook al eerder, gaat het zelfs prachtig. Meer dan honderd leerlingen, vier onderwijzers, waaronder drie getrouwen. En wij hebben er nog maar één goeroewoning. Een woning kan ik huren in Groedjoegan; één in Glonggong. Daar woont Jason, die elken dag marcheeren moet van Glonggong naar Groedjoegan. Wij moeten er daar noodig nog eens een woning bij bouwen. Maar toch eerst een nieuwe school. De oude kan het haast niet meer doen. Die dateert ook al van 1907 en 't is een gebouw van minderwaardig materiaal. Ik heb al subsidie aangevraagd voor een flinke, nieuwe school, die enkele duizenden zal kosten. Natuurlijk moet daar, ook als we de subsidie krijgen, een aardig sommetje van Friesland bij. Ge zult dat wel op mijn begrooting vinden.

Van de gemeente is niets bijzonders te vertellen. Bijzondere moeilijkheden, zooals ik vreesde van den nieuwen loerah, over wien ik het vorig jaar schreef, hebben zich niet voorgedaan. Maar de loerah gaat met de wereld mee en plaatst zich buiten de gemeente. Als hij vermaand wordt, geeft hij de schuld aan wie hem vermanen, en beroept zich voorts op de zwakheid des vleesches, dat nu eenmaal tot de zonde neigt.

Gelukkig blijft de gemeente zich getrouw scharen rondom den helper, *Stefanoes*, behalve een enkele zwakke broeder, die evenwel geen oppositie voert. Er zijn in Groedjoegan een paar werkelijk flinke mensen, aan wie Stefanoes veel steun heeft. Het zijn mensen, die in een dessa dicht bij Groedjoegan, *Kebabal*, wonen. De Groedjoegansche mensen zelf zijn door hun arbeid voor het dagelijksch brood haast te veel slaafsch gebonden, om zich met ijver toe te leggen op de kennis der geestelijke dingen. 't Is daar hoedenvlechten, wat de klok slaat; mannen, vrouwen, ouden, jongen, zelfs kleine kinderen zitten daar maar steeds hoeden te vlechten, groote hoeden, in den vorm van een halven bol, of van een kegel, van bamboe. Door lange werkdagen te maken, en doordat allen mee helpen, verdienen ze daar een schamel bordje rijst mee. Maar 't is gemakkelijk en — zij kunnen er droog en zindelijk bij blijven; daarom doen ze het graag. Maar 't neemt hen geheel in beslag. Ze verwaarloozen er hun sawah's voor. Vaak kan de tijd voor de catechisatie er niet af. En het catechetisch onderwijs is voor onze Christenen van het grootste belang. *Stefanoes* maakt daar nog al veel werk van. Behalve de gewone catechisatie voor belijdenis lidmaten, geeft hij ook een soort cursus in Kerkgeschiedenis. Hij vertelt daar natuurlijk wat hij op den cursus bij Ds. Bakker geleerd heeft. En de menschen vinden dat wel interessant, vooral die geschiedenis van de vervolgingen in de eerste eeuwen. Ik vind het nog zoo'n kwade idee van Stefanoes niet. De menschen kunnen geen boek nemen om zelf eens wat te lezen. Andere boeken dan de Bijbel en hun catechisatieboek komen zoo goed als niet onder hun bereik. O, op dat gebied is er ook nog zooveel te doen.

Tot zoover Ds. K. van Dijk. God zegene hem voorts.

Medan, Bandoeng.

In De *Heraut* deelt Dr. de Moor, Voorzitter van Deputaten der Generale Synode voor den arbeid onder de verstrooide Ge-

reformeerden in Ned.-Indië, het volgende mede:

De arbeid onder de verstrooide Gereformeerden in Nederlandsch-Indië. Deputaten voor de verzorging van de verstrooide Gereformeerden in onze O.-Indische bezittingen hadden het voorrecht, weer eens een uitvoerig schrijven van Dr. W. G. Harrenstein te Medan te ontvangen over den door hem verrichten arbeid. Enkele mededeelingen daaruit zullen de *Herautlezers* belang inboezemen.

Zooals we reeds weten, treurt Medan nog over het vertrek van Dr. J. H. Bavinck, die tijdelijk als hulpprediker Dr. Harrenstein bijstond en thans soortgelijk werk doet als dienaar des Woords van Bandoeng; en van br. P. A. Colijn, die zeer veel presteerde als ouderling en in allerlei andere functies, terwijl zijn vrouw vele verstrooiden heeft verkocht door haar gastvrijheid. De arbeid is daardoor voor Dr. Harrenstein nog zeer verzwaaard; gelukkig echter vond hij in zijn vrouw een krachtige hulp. — In de vacatures Bavinck en Colijn werden tot ouderling gekozen Mr. Slotema (die reeds voor zijn verlof als zoodanig diende) en br. Felderhof, die vroeger tot de verstrooiden behoorde en nu te Medan kwam wonen. God gaf dus weer nieuwe krachten, en de samenwerking is uitnemend.

Het zielental bedroeg bij verzending van den brief (30 Nov. l.l.) 135 belijdende en 122 doopleden; het bereikte een ongekende hoogte. Mede als vrucht van de opheffing van alle trouwverbod is den laatsten tijd het aantal geboorten zeer toegenomen. Het zielental te Medan zelf bedraagt plm. 100, zoodat verreweg de grootste helft tot de verstrooiden behoort. Dat is de reden, waarom Dr. H. het zoo druk heeft, want een gemeente van 100 leden zou op zichzelf genomen niet zooveel werk geven. Sinds Dr. H. kwam, is het zielental meer dan verdubbeld; zeker een verheugende vrucht van zijn werk, al ligt zoo'n cijfer nog slechts aan den buitenkant.

Het kerkbezoek klom tot 70 á 80, mede dank zij de uitnemende prediking van Dr. Bavinck. Thans is het weer wat gedaald (60 á 70) door allerlei oorzaken. Maar bij leesdiensten schitteren velen door afwezigheid. De Catechismusprediking (des avonds om de 14 dage) wordt door ruim 30 leden gevolgd; de kinderen komen dan niet, en maar weinig belangstellenden van buiten.

5 personen deden belijdenis en bovendien werden 2 volwassenden gedoopt; een oorzaak van groote blijdschap, niet het minst omdat er onder waren, die ver hadden gedoopt, Er

worden 4 catechisaties per week gehouden, die echter meer op privaatonderwijs gelijken en eenigszins evangeliseerend zijn. Het jonge volk is in Holland; gewone catechisaties zijn dus uitgesloten.

In de 7 maanden na Dr. H.'s terugkeer uit Holland bracht en ontving hij te Medan 435 bezoeken; den reistijd eraf gerekend is dat gemiddeld ruim 3 per dag, terwijl deze bezoeken dikwerf een groote geestelijke spanning meebrengen. Wat de buitenleden betreft, is het getal bezoeken in die periode 198. Geweldige reizen moesten daarvoor gedaan worden, die veel tijd en groote kosten nemen. Ik kan de bijzonderheden van het rapport niet overschrijven, want dat zou te veel ruimte kosten en u zou het eentonig verhaal niet lezen. 't Is altijd weer: zooveel K.M. en 2 à 3 personen bezocht, huisgodsdienstoefening voor een klein getal menschen gehouden enz. Maar wat zit er voor wie ze opmerkzaam leest veel in die dorre cijfers, en over gezegenden arbeid en over geweldige inspanning van Dr. H. Jammer dat er nog niet meer kan gedaan worden door gebrek aan geld en menschen!

Daarom lezen we met zorg, wat ons overigens reeds bekend was, dat Dr. H. in 1923 heengaat. Februari van dat jaar heeft hij recht op 5 maanden verlof in Holland. Na 5 jaar Medan gediend te hebben, gaat hij het dan verlaten.

Op de vraag, door een der broeders in een gemeentevergadering hem gesteld, heeft hij geantwoord, dat het hem ook voor de gemeente beter leek, dat na 5 jaar een nieuwe kracht zich aan het werk geeft.

Of hij daarna verder op Java dan wel in Nederland zal arbeiden, laat hij aan den Heere over. Maar niemand kan hem euvel duiden, dat hij alsdan zijn tegenwoordig arbeidsveld verlaat; hij heeft zich meer dan verdienstelijk gemaakt en dus recht op een minder bezwaarlijk en ingespannen werk. Een klein comité (Dr. Dijk, br. P. A. Colijn, br. A. W. F. Idenburg en schrijver dezes) is belast met de niet gemakkelijke taak, een beroep van Medan voor te bereiden. Doe de Heere ons den rechten man vinden. Eenerzijds heeft deze het voordeel dat Dr. H. het zware pionierswerk voor hem verrichtte; anderzijds is het niet gemakkelijk, zulk een man op te volgen.

Het werk door het Kerkblad en de preeken „Uit de Levensbron” gaat geregeld voort. De School met den Bijbel bloeit; het aantal leerlingen is pl.m. 170, het aantal leerkrachten 6. Ondanks de opening eener „neutrale” bijzondere school kunnen de brs. het bolwerken. De school heeft een goeden

naam, en trof het gelukkig met haar personeel.

Dr. H. is ter classis geweest naar Solo. Om daar te komen reisde hij volle 6 dagen met de snelste boot; dit om een denkbeeld van de Indische afstanden te geven. Maar het loonde de moeite, want tusschen een classisvergadering hier en daar is wel een beetje verschil! Dat mag dan ook wel, bij zoo andere toestanden.

Dr. H. is thans ook lid van den gemeenteraad te Medan. Tweemaal heeft hij in overleg met zijn kerkeraad geweigerd, maar thans de uitnoodiging aangenomen, onder voorwaarde dat hij niet veel commissiewerk krijgt. Wordt het hem te druk, dan bedankt hij onmiddellijk. Maar terecht heeft hij ingezien, dat deze functie hem tal van nieuwe aanrakingspunten zou geven. Als nu straks maar niet de politiek in den gemeenteraad komt, want dan zou het aanzien van het ambt wel eens schade kunnen lijden. Trouwens, dan is Dr. H. zelf wijs genoeg om heen te gaan, want het ambt en het geestelijk werk gaan hem bovenal.

Medan vraagt voor 1922 gelijke subsidie als in 1921, f3000. Anders liet het elk jaar wat vallen van de aangevraagde som, maar ditmaal waren er redenen om dat niet te doen. Deputaten moeten over dat verzoek nog beraadslagen. De gemeente Medan is zeer gewillig in het geven. Dit geldt ook van de kerken in Holland, wier collecten voor dit werk gelukkig blijken te geven, dat het hoe langer hoe meer in haar sympathie gaat deelen. Moge dit extract uit Dr. H.'s rapport ook aan deze zaak bevorderlijk zijn.

Bandoeng. Niet alleen over den arbeid onder de verstrooide Gereformeerden in Ned.-Indië, die van Medan uitgaat, is iets te verhalen, doch ook over het werk, dat te Bandoeng onder leiding van Dr. J. H. Bavinck wordt verricht. Dienaangaande mocht ik eenige mededeelingen ontvangen van den heer P. M. Hoekstra, Hoofd der Christ. Holl.-Chin. school aldaar. Daaraan ontleen ik het volgende:

Vrijdag 23 Dec. is de nieuwe Gereformeerde Kerk plechtig in gebruik genomen.

Den vorigen Zondag was de Naripankerk te klein om de opgekomen schare te bevatten, die de laatste godsdienstoefening in dat gebouw wilde bijwonen. Dr. Bavinck preekte over Lucas 1 : 49: „want groote dingen heeft aan mij gedaan Hij, Die machtig is, en heilig is Zijn naam.” Zooals vanzelf spreekt, herinnerde hij aan al het goede, dat de Heere de gemeente had doen genieten in het bedehuis, dat thans dankbaar werd verlaten.

Had het oude kerkje, wanneer alle ruimte zoo goed mogelijk door het bijzetten van stoelen gebruikt werd, ongeveer 120 plaatsen, het nieuwe heeft er 200; en dan niet bekrompen. Deze waren zoo goed als alle ingenomen op 23 Dec. De Burgemeester, vertegenwoordigers van de Protestantsche en Soendaneesche kerk en van zustergemeenten elders gaven van hun belangstelling blijk door hun aanwezigheid; en na afloop der samenkomst recipieerde de kerkeraad in de consistoriekamer.

Dr. Bavinck sprak over Pslam 125 : 2: „Rondom Jeruzalem zijn bergen; alzoo is de Heere rondom Zijn volk, van nu aan tot in der eeuwigheid”, woorden, die bijzonder tot de gemeente van Bandoeng spraken omdat deze stad door bergen, hooger dan die van Jerusalem, van alle kanten omringd is. Na de predikatie werden enkele toespraken gehouden, waarin o.a. gedacht werd aan de kerken in het vaderland, die zoo hartelijk hebben gesteund bij het finantieel mogelijk maken van den bouw dezer kerk. Exclusief een deel van het meubilair heeft deze f37000 gekost; binnen het half jaar is het werk gereed gekomen, onder leiding van den heer Van Eik.

Van buiten gezien is het een klein Hollandsch dorpskerkje, met een wat hoog dak en een torentje van circa 6 M., waarop een windhaan (tot deze is de hoogte der kerk 22½ M.) De entrèe bestaat uit een hal van 6 bij 3 M. Binnen bedragen de afmetingen: 10.60 M. breedte, lengte tot aan het podium 11.50 M., het podium zelf nog 4 M. Het plafond is koepelvormig afgewerkt, het hoogste punt ligt op 9.50 M. Al het houtwerk is gepolitoerd. Het podium heeft een djati-houten lambriseering. De ramen zijn voorzien van glas in lood in eenvoudigen stijl. De paden zijn gedekt met cocosloopers en er is een goed orgel. Op koperen kronen branden kaarsen, want gas of electrisch licht is voorloopig niet te krijgen; zelfs is de weg naar de kerk niet verlicht. In de hal herinnert een marmeren steen aan den 18en Juli, toen Dr. Bavinck dezen inmetselfe; het opschrift is 1 Kron. 29 : 14b : „want het is alles van U, en wij geven het U uit Uwe hand.”

Bij dezen eersten dienst in de nieuwe kerk preekte Dr. Bavinck voor het eerst in toga en werden de volgende wijzigingen in de liturgie ingevoerd:

De gemeente betuigt haar instemming met de geloofsbelijdenis door deze staande aan te hooren.

Het laatste vers, dat gezongen wordt beschouwd als antwoord der gemeente op het

gehoorde Woord Gods, wordt eveneens staande gezongen.

De collecte is een wezenlijk bestanddeel van den Eeredienst en wordt daarom niet gehouden onder het zingen, maar tijdens een uitgebreid voorspel. Het gezang begint eerst als de collecte geëindigd is.

Ten slotte kan ik nog mededeelen, dat den volgende avond (24 Dec.) een ontmoetingssamenkomst, zooals bij het werk onder de verstrooiden gebruikelijk is, plaats had; en dat Eersten Kerstdagmorgen de kerk dadelijk vrijwel vol was (180 personen).

Ook in Bandoeng hebbe het werk Gods een voorspoedigen loop; wij verblijden ons met de blijden!

Korte Berichten.

BUSJES.

a. Knikkertjes zijn er weer. Ze kosten nu zes gulden vijf en twintig centen, zegge f 6.25 per stuk.

b. De blikken busjes, die niet geopend kunnen worden zonder ze te breken, kosten per 10 f 1.55; per 5 f 1; per stuk f 0.23.

a en b zijn uitsluitend verkrijgbaar tegen toezending van een postwissel, bij Mej. S. Hania, te Geldermalsen.

c Papieren busjes, die geopend en weer gesloten kunnen worden met losse teksten, à f 1.40 per tien en losse teksten à f 0.90 per 100 worden gezonden door G. M. Feij, Burg 109, Middelburg, alleen na ontvangst van een postwissel.

ADRES.

Adres voor hen die naar Indië willen in staatsdienst of bij ondernemingen.

Herhaaldelijk wordt mij gevraagd waar men inlichtingen kan krijgen. Men vrage deze bij den Heer J. J. Kraan, Loosduinsche Kade 111, 's-Gravenhage.

BOEKEN.

Boeken uit de Zend. Bibliotheek vrage men aan bij Mejuffr. A. Dijkstra te Rotterdam, Snellinckstraat 54.

KINDERORGANISATIE HOOGVEEN.

Met belangstelling wordt door ons steeds kennis genomen van het ijverige werken der Kinder-Zendings-Vereeniging te Bussum. Door deze schoone resultaten aangespoord heeft ook onze plaatselijke Zendingscommissie een dergelijke organisatie in het leven geroepen. Een veertien-tal kinderen gaan iedere week twee aan twee met een busje de gemeenteleden bezoeken. In drie maanden tijds werd verzameld door:

Bertha Schonewille en Margaretha Vos f2.09; Grietje Fernhout en Margje Koster f20.91½; Hendrikje Lijster en Dina Lip f20.42; Mina van der Graaf en Geesje Lowijs f15.67½; Margje en Henny Beumer f19.18; Hilligje Elbrecht en Jantina Sieders f62.97 en Engbert Strating en Berend Bouwmeester f25.34. Totaal f166.59. Dit bedrag, dat ten bate komt van de Soemba-Zending, werd Zaterdag 4 Februari j.l. op een vergadering gestort in de kas van onzen penningmeester. Onzen dank aan gevers en geefsters voor de bijdragen en aan de kinderen voor den betoonden ijver. Zegene de Koning der Kerk bij den voortduur dezen kinderarbeid.

Namens de Zendings-Commissie te
Hoogeveen,
H. BOUWMEESTER Bz.
Secretaris.

In Steenwijk o.a. wordt ook reeds verscheidene jaren op deze manier door jongens en meisjes gewerkt.

NIEUWE BIJBEL-UITGAVE.

Naar ons ter oore kwam zal er bij den Uitgever J. H. Kok te Kampen weldra weer een zeer belangrijke uitgave het licht gaan zien.

Jaren lang reeds is er gesproken over de wenschelijkheid van een nieuwe Gereformeerde Bijbelvertaling met korte, praktische verklaring van den tekst.

Die wensch begint nu in vervulling te gaan.

In den loop van het vorige jaar heeft de Heer Kok een conferentie gehad met onze Gereformeerde Professoren, en 't resultaat daarvan is geweest, dat besloten werd tot de uitgave van een „Korte verklaring der Heilige Schrift met nieuwe vertaling” bewerkt door en onder Redactie van de Prof. Dr. G. Ch. Aalders, Dr. C. van Gelderen, Dr. S. Greydanus, Dr. F. W. Grosheide, Dr. A. Noordt zij, Dr. J. Ridderbos, en met medewerking van andere Geref. Theologen.

Met bekwaamen spoed is de arbeid begonnen, zoodat thans reeds het eerste deeltje is afgedrukt om weldra het licht te zien.

Dit eerste deel is: *De Profeet Jesaja*, opnieuw uit den grondtekst vertaald en verklaard door Dr. J. Ridderbos. Eerste deel. Hoofdst. 1—39.

De bedoeling van deze grootsche uitgave is allereerst om ons Geref. volk een geheel nieuwe vertaling te geven, maar voorts om door een korte en bovenal praktische en praktische verklaring en toelichting ons volk te dienen. Het wordt dus geen zuiver wetenschappelijke, maar bovenal een prac-

tische arbeid, waarvan ieder, ook géén wetenschappelijk mensch, kan genieten.

Met het oog daarop zullen de boekjes niet te groot worden, maar in handig formaat het licht zien, gebonden in een slap linnen bandje. De druk is compres maar zeer duidelijk, het papier is van zeer goede kwaliteit en alles is er op aangelegd om alle luxe te vermijden, opdat de prijs zoo laag mogelijk gesteld kon worden.

Het tweede werk dezer uitgave zal een boek van het Nieuwe Testament bevatten; en zoo zullen D. V. geleidelijk de verschillende Bijbelboeken het licht zien.

Wij twijfelen er niet aan, of in de toelichting zal ook wel gedurig op de Zending worden gewezen.

KERKBOUW TE JOGJA.

Ontvangen voor den *Kerckbouw te Djok-jakarta* van 18 October 1921—31 Januari 1922:

Oosterend f5; N. N., door bemiddeling van Ds. Br. te Z. f500; Ooltgensplaat f10; Nijverdal f10; Oldenbroek f2.50; Voorthuizen f10; N. Lekkerland f5; Zendingscommissie Zuïjlen f10; Vlissingen f25; Oosterbierum f2.50; Zevenhoven f2.50; Bus Chr. School te Ransdorp f5; Alblasserdam f10; Haaksbergen f10; Rijssoord f10; Ee (Friesland) f5; Loppersum f10; Lisse f10; Kollum f10; Sloterdijk f10; De Bildt (Utrecht) f7.50; St. Pancras f10; Praam f5; N. N. te 's-Graveland f3; Moerdijk f2.50; Gramsbergen f5; Delft f50; Harlingen f10; Noordeloos f5; Feijenoord f10; Aarlanderveen f10; E. W. de J. te A. f10; Heer Hugowaard f5; Beekbergen f2.50; Oudewater f35; Werkendam f10; Heeg f10; Oude Wetering f39; N. N. te D. f5; Kampen f7.50; Goes f20; den Ham f10; Dieren f10; Doorn f12.50; Tiel f12.50; Lollum f37.30; Dwingelo f10; Sassenheim f106.75; Rinsumageest f32; Nieuwkoop f2.50; A. G. te A. f5.; Enter f2.50; Baambrugge f10; Leeuwarden f174.50; Ermeloveldwijk f56; Rijswijk f20; Zwammerdam f27.90; Gapinge f7.55; Strijen f5.; Hallum f32.57; Wildervank f37.24½; IJmuiden f10; Zweelloo f10; Olst f11.56; Scherpenzeel f10; Mej. Q. te N. a. d. IJ. f6.50; Numansdorp f5; N. N. te A. f300; Veendam f10; Kockengen f2; Pernis f5; Zuid-Beijerland f15.70; Dames L. te A. f1; Nijkerk f15; Wommels f25; Leidschendam f9.10; Drachter Compagnie f10.20; Meppel f25; Spijkenisse f10; Maassluis, Zondagschool Obadja f52.15; Utrecht f50; Leiden f100; Zaandam f146.90; Zeist f110.72; Monster f17.50; Driebergen f5; Dokkum f25; Zandvoort f40; Britsum f2.50; N. N. te

Sneek f10; Huizum f44.47; Munnekezijl f5; Aalten f40.36; Varseveld f5; Velp f110.78½; Oudshoorn f3; Middelstum f10; Stad a. h. Haringvliet f5; Groningen B f25; Kralingen f25.

Hartelijk dank aan gevers en geefsters. Van ruim 600 kerken hoorde ik nog niets. Mogen ook deze nog spoedig een bijdrage zenden.

Mijn adres is: Amsterdam, Bosboom Toussaintstraat 36; giro-nummer 48891.
D. BAKKER.

THEELOOD, POSTZEGELS ENZ.

In de afgelopen maand is door mij voor de Zending ontvangen: van Johanna en Tini Bos te Medemblik 1 doos postz., zilverp. en theel.; van C. Verloop te Oudega (W.) 1 doos met 2000 postz., zilverp. en theel.; van A. v. Dijk te Overschie 1 pak zilverp. en 1 pak theel.; van H. A. C. Hilderink te Amsterdam 1 pak zilverp. en theel.; van Trimp te Rotterdam 1 pak zilverp.

P. J. SCHREUDER.

Noordplein 39c, Rotterdam.

Leestafel.

De leer der uitverkiezing, door K. Fernhout Mzn. — W. Kirchner, Amsterdam.

Een prachtig boekje. Gezonde teerkost voor de ziel, van het begin tot het einde. Hoe fonkelt hierin de goddelijk-souvereine liefde. Lezing en herlezing staalt het geloof, klaart de kennis op en wekt tot bewondering van onzen grooten God en Vader op.

Bij de „bedenkingen” had nog even behandeld kunnen worden, dat de „uitverkiezing” geen bezwaar is tegen, maar een prikkel tot zedings-arbeid.

Jaarboek ten dienste van de Gereformeerde Kerken in Nederland 1922. Onder redactie van de predikanten G. Doekes en J. C. Rullmann.

Dit jaarboek biedt ook weer een grooten schat van inlichtingen omtrent onze kerken, het werk der barmhartigheid, het onderwijs, de Pers, ook met name de Zending; en wordt besloten met 16 in memoriam's van in 1921 ontslapen gezanten van Christus.

De prijs is maar 80 cent. Wie maar even meeleeft, dient dit goedkoope jaarboek in bezit te hebben.

Het werd uitgegeven door Oosterbaan & le Cointre te Goes.

Het Woord des Geloofs. Zeven preeken door Ds. J. Douma te den Haag. — J. H. Kok, Kampen 1922.

Met ootmoedigen dank aan den Heere geeft Ds. Douma dezen bundel uit bij gelegenheid van de overdenking zijner vijf en twintig jarige Evangelie-bediening.

De teksten zijn:

Rom. 10:6—8. Gen. 17:1. Jes. 30:8. Ezech. 36:11ged. Luc. 18 1—8. Joh. 16:14a. Hebr. 9:27, 28.

Men koope ze, leze ze, en geniete ze. Ze zijn als gouden appels in zilveren gebeeldschalen.

Giften voor de Zending.

Ontvangen voor de Generale Kas der Zending.

Van M. Smit te Zuilen uit het busje van Mej. Smit—Kaag f8.50. Door L. Zoeter te Drimmelen uit het Zendingsbusje over 1920—1921 f18.88. N. N. te X. f5. Door C. Oosterom van de kinderen der Christ. school te Langerak f9.57. Van de Geref. Jongel. Ver. te Hindeloopen f5. Door K. v. Marum te Kollumerpomp coll. lezing f8.25. Van Bontje Dijkstra te Surhuisterveen, verzamelde halve stuivers f1. Door Ds. S. Huisman te Doetinchem 10 pCt. van de ontvangsten voor de Zending in de classe Zutfen over 1919, 1920 en 1921 f676.47½. Van Mej. P. Kooistra Nes. W. D. saldo kalenders en Zendingsblad f17. Door Ds. C. J. H. v. Die-men te Nieuw Leuzen, saldo Kalenders f9.45. Door A. Snook Jr. te Nieuw Weerdinge, van het Noordelijk Evangelisch Zendingsfeest f112. Door P. G. Spierenga te Scharnegoutum, uit het busje f5.80. Van M. J. Dijkstra te Sexbierum f1. N. N. f5.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 22 Febr. 1922.

Geref. Zendingsvereniging Bussum.

Met dank aan de gevers en geefsters en de kinderen voor hun goeden ijver bericht ondergeteekende te hebben ontvangen uit het busje van Gerrit Hoiting 50 halve centen, theelood en f8.13½; Gerrit Mulder f7.07½; Jansje Renes f1.20½; Ina Mulder f1.86; Temma Korfmaker f1.40; Maria de Jager doos zilverpapier; Herman Gelderhof f6.51; Jo Oskamp f1.31½, doos theelood, postzegels en zilverpapier; Denna Schelpmaker f2.29½; Gerrit Scheepmaker f1.70½; Mien v. d. Linden f1.41½; Henni Bronder f1.61; Louisa de Boer f2.36½; Mienke van Norren f2.26; Anna van Westering f4.86½; Joh. Vat f1.31½; Cor Vat f1.09; Gerrit Tobi aan Blaadjies f2.20, busje f1.26; Joh. aan Leeuwen f1.64½; te zamen de som f51.10½.

Mej. M. JACOBSZON.

Iepenlaan 2a, Bussum.

Zending Geref. Kerken op Soemba.

D. J. de Jong te Deventer B. en collecte f45.79; N. v. d. Blom te Olst en collecte f13.53; Ds. Schoemaker uit Zalk, zendingsbusjes f87; Idem 's Heerenbroek f2.50; D. F. Dijkstra te Ulrum, H. de Cockschool 2e en 3e kl. f6.65, 6 kl. f7.95, kinderen Wiggers 150 h. c. is f15.35; Ds. v. d. Veen te Ruinerwold—Koekange, gev. in de coll. f2.50; A. Boot te Groningen, v. J. Huisman, 100 h. c. is f0.50; K. Bosker te Een, saldo Kal. f8.50; K. de Vries te Zuidwolde, v. d. Zend.v. f60, coll. spreekb. Ds. Kr. f31.26 is f91.26; H. Hulshoff te Zoutkamp, v. d. Zend.v. f50; Ds. Middelveld te Hoogkerk, gev. in de coll. f3, door Mej. E. Geertsema, busje en coll. Jonged.v. f22, door P. Eeuwema saldo kal. f83.14 is f108.14; Ds. Binnema te Kielwindeweer, gev. in de coll. f10; Ds. Douma te Bierum, busje van Boukelina Scheper f40.40; Ds. Dekkers te Stobos, saldo kal. f15, gev. in de coll. f10, vr. W. D. 100 h. st. f27.50; K. Aten te Stadskanaal, busje Zondagsch. lokaal Eendracht f13.36; O. J. Bouwman te Uithuizen, gev. in de coll. f5 en f2.50 is f7.50; R. Beute Kz. te Steenwijk, busjes van Pieter Luchtmeijer f10.90, Jacobus Kolk f3.81½, Jantje Brouwer f3.51½, Corrie Ketel f3.57, Hendrika Bonthond f7.05½, Trijntje Talen f4.77½, Geertje Nijenhuis f10.41½, Jenny Piest f1.64½, Janny Talen f5.50½, Trijntje van Engen f8.05, Jantientje Thomas f2.20, v. d. Jonged.v. f7.94½, nag. Soembaweek f1, uit de kas der Zend. Comm. f79.61 is f150; Ds. Fokkens te 2e Exloërmond, saldo kal. f4.75; Ds. Lammertsma te Appingedam, gev. in zijn brievenbus f1; W. Vaastra te Vroomshoop, gev. in de coll. f10; Mej. E. Kremer te Uithuizen, v. d. Centsv. der Jonged.v. f56.37; C. Poortman te Valthermond, saldo kal. f21.45; A. Reitsma te Kornhorn, gev. in de coll. f30; R. v. d. Molen te Zuidlaren, Kerstcoll. f36.50, busje v. d. kinderen Smitt Knot, Mossel, Ronda, Nienhuis f66.42 is f102.47; J. Jonkman te Nieuweroord, coll. feest Jongel.v. f9.12; W. Zandbergen te Ambt Vollenhove A, v. d. Zend.v. f27.50; Ds. Krijger, coll. spreekb. te Gees f37.05; Idem te Aduard f96.48½; Idem te Sappemeer f60.26½; Ds. Postema te Veendam, v. e. zuster der Gem. f3; E. M. Bos te Wester-Emden, saldo Kal. f16.05; Ds. Nomes te Schildwolde, coll. spreekb. Ds. Kr. f48.75; W. Westera te N. Dordrecht, coll. spreekb. Ds. Kr. f42.03½; J. E. v. Buuren te Delfzijl, gev. in de coll. f5 en f5, coll. spreekb. Ds. Kr. f43.17 is f53.17; Ds. Fokkens te 2e Exloërmond, busje Knapenv. f7.69; Ds. Bakker te Lutten, busje Januari f19.50, G. J. J. te Slagharren 100 h. c. is f20; J. H. Salomons te Nieuwlande, 't Negertje der school f19.50; A. v. d. Kooi te Boerakker, v. d. Zend.v. f15; Gez. Kerk. te Blokzijl, v. d. Zend.v. f37.66; Frouke Meima te Warfum, 150 h. c. is f0.75; Tr. Koning, uit haar busje

f1.72, T. Duisterwinkel 228 h. c. te Leens is f2.86; Mej. v. d. Vegte te Oldehove, van eenige schoolk. 300 h. c. is f1.50; J. Bulthuis te Ulrum, v. d. Zen.v. f100; K. Bosma te Middelstum, 7de kl. der school f3.50, Kl. Wit 150 h. c., 't Nikkertje der oudste Jonged.v. f4.40, der jongste Jongel.v. f5.04, de Jongel.v. f5.15, van Elis. Huizenga 100 h. c., van 't Zendingcomité f100 is f129.34; E. v. Dijken te Groningen, gev. in de coll. f2 en f2.50 is f4.50; Ds. Douma te Bierum, busje Ida Halsema en Liza Reerds f15 en f6.45 is f21.45; Ds. v. Dijk te Groningen, zijn catechisatiebus f74, B. v. Dijk h. c. enz. f1.71 is f75.71; Koning te ? f32.50; Ds. Schaafsma te Grijskerk, busje in de Kerk f20.86; O. J. Bouwman te Uithuizen, gev. in de coll. f1; Ds. v. Halsema te Nijveen, v. d. Jongel.v. f6.40; Ds. Lammertsma te Appingedam, saldo Kal. f24.21, coll. spreekb. Ds. Kr. f52.96 is f77.08; M. Bolk te Hollandscheveld, coll. spreekb. Ds. W. f16.64; G. Valk te Kornhorn, v. d. Zend.v. f50; Ds. Sluys te Staphorst, saldo Kal. f9.10; J. W. Swartsenberg te Wetsinge-Sauwerd, busjes in de Kerk f38.90; Jonged.v. te Niezijl f16.72½; Mej. T. Idema te Roodeschool, v. d. Jonged.v. f12.35; H. Neutel te Nieuweroord, v. d. Zend.v. f78.17; G. H. Hutman te Nijverdal, v. d. Zend. Comm. f700; J. Drupsteen te Hasselt, spaarpot v. d. overleden Kl. Drupsteen f8.50, R. Drupsteen en R. Helmers saldo Kal. f4 is f12.50; Ds. Gerber uit Vries, busje v. d. Jongel.v. f10.06½; Ds. Gerber uit Haulerwijk, Kerstcoll. f21.94½, saldo Kal. f7.90 is f29.84½; Dr. Dee, coll. spreekb. Ds. Kr. te Diever f44.70; Idem te Beilen f24.45; Dr. Dee, uit Beilen, en gift f25 en 10 is f35.

Soembaweekcollecte.

Roden f100; Ommen f282.85; Pekelderweg f19.76; Deventer A f80.60; Stadskanaal f172.34; Zwartsluis f211.75; Marum f89.70; Gasselter-Nijveen f76.34; Hijken f8.30; Rouveen f172.89; Vries f69.50; Borger f57; Siddeburen f198.75; Tenpost f169.75; Bierum f260; Nijverdal f516; 't Zandt f7150; Veendam Kerstcoll. f104.67; Ezinge f48.61; De Wilp f8.07; Westerlee f39.91; Ruinerwold-Koekange f170.05½; Tenboer f91.09½; Haaksbergen f18.82½; Averees f247.50; Dedemsvaart en nag. f14 349.35; Oldemarkt f45.36; Dwingeloo f223.50; Wester-Emden f112.35; Bellingwolde 11.80; Blokzijl f71.31; Oldehove f199.10; Hasselt f68.05; Ulrum f164.75; Appingedam f395.50; Oldekerk f83.35; Nieuwleuzen 17.31½; Kornhorn f30; N. Amsterdam f218.10; Emmen f136.60; Sleen f37.09½; Stedum f235.50; Zweeloo f142; Vledder f7.80; Diever f90.80; Westerbork f33.83.

J. DUURSEMA, *Quaestor.*

Groningen, 17 Febr. '22.

Giro no. 51619.

Adressen van de Arbeiders en Arbeidsters.

Dr. B. J. Esser te Poerbolingo.
 Dr. W. L. Vogelesang te Poerbolingo.
 Zuster L. A. C. Enserink te Djocjakarta.
 Ds. L. Netelenbos te Poerworedjo.
 Dr. J. C. Flach te Poerworedjo.
 Mej. dr. T. Dreckmeijer te Poerworedjo.
 Zuster Vonkert te Poerworedjo.
 Ds. K. van Dijk te Keboemen.
 Dr. H. A. Vonk te Keboemen.
 Dr. K. von Feher te Keboemen.
 Zuster C. L. de Graaf te Keboemen.
 Zuster T. de Jong te Keboemen.
 Ds. A. Pos te Djocjakarta.
 Dr. J. Offringa te Djocjakarta.
 Dr. A. Vriss te Djocjakarta.
 Dr. L. Szász te Djocjakarta.
 Dr. W. G. Muller te Djocjakarta, nog in
 Amsterdam, Helmersstraat.
 Zuster H. Baarbe te Soerakarta.
 Zuster N. Boersma te Djocjakarta.
 D. Koelewijn te Djocjakarta.
 Ds. D. Bakker te Djocjakarta, met verlof

in Nederland, adres: Bosboom-Toussaint-
 straat 36, Amsterdam.
 J. P. Zuidema te Djocjakarta.
 Dr. H. A. van Andel te Soerakarta.
 Dr. K. P. Groot te Soerakarta.
 Dr. D. Verhagen te Soerakarta.
 H. Meijerink te Soerakarta.
 D. J. Bosman te Soerakarta.
 W. Vermeulen te Soerakarta.
 P. de Koomen te Soerakarta.
 Ds. A. Merkelijn te Magelang.
 Zuster Netelenbos te Wonosobo.
 Ds. C. de Bruijn te Kambaniroe op Soemba.
 Ds. J. F. Colenbrander te Melolo op Soemba.
 Tj. van Dijk te Pajeti op Soemba.
 Tj. Mobach te Pajeti op Soemba.
 Zuster H. Clevering te Pajeti op Soemba.
 Ds. L. P. Krijger te Karoeni op Soemba,
 met verlof in Nederland, adres: Bussum,
 (Meijer, Kamplaan 3).
 Zuster G. Zigterman te Karoeni op Soemba.

Het abonnementsgeld te zenden aan den Uitgever.

De prijs voor Kerkeraden en Vereenigingen, die 4 ex. en daarboven ontvangen, 6 cts.
 per nummer; welk bedrag per 3 maanden wordt tegemoet gezien.

Particulieren die tot 3 ex. ontvangen, betalen per Jaargang, franco per post, 90 cts.

Ex. op beter papier f1.50 per jaar.

De contribuanten van de Ned. Geref. Zendingsvereniging, waarvan Penningmeester
 is de heer L. Berk, Heerenmarkt 5, Amsterdam, ontvangen het „Zendingsblad” gratis.

ELECTRISCHE DRUKKERIJ „VADA”.

BISCUITS Wed. B. v. D.

FROU-FROU

DE VAN DOESBURG

CHOCOLADE

THEEROOS

MIJNRECHT AMSTERDAM

MOCCA STANGEN

uw Leverancier heeft ook onze andere soorten

GRONINGSCHE HYPOTHEEK BANK
GRONINGEN. — **Bijkantoor Zwolle.**

Geeft uit $5\frac{1}{2}$ pCts. **PANDBRIEVEN.**

LEVENS- en ONGEVALLLENVERZEKERING

DE AMSTERDAMSCH

AMSTERDAM: N. SPIEGELSTRAAT 17.

Directie: Jhr. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN Jr., Jhr. J. DE SAVORNIN LOHMAN.
Mr. J. C. L. VLAANDEREN.

Bij J. H. KOK te Kampen is verschenen de

**6^e geheel herziene
druk van**

HET HUWELIJK

DOOR

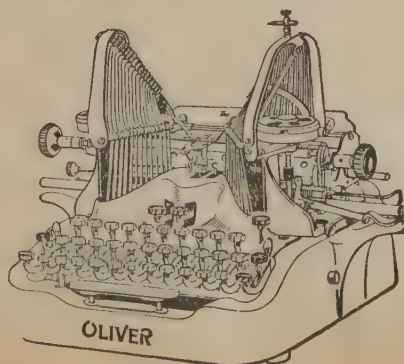
Dr. A. DUPONT

Geneesheer-Directeur te Ermelo.

Een uitnemend boek voor Gehuwden en Verloofden, met geneeskundige wenken, nuttige raadgevingen en ernstige waarschuwingen, waarvan in korten tijd reeds de **ZESDE DRUK** is verschenen. Door de gansche Chr. Pers dringend aanbevolen. Prijs ingenaaid f 2.90, gebonden f 3.90.

Verkrijgbaar in elken Boekhandel en bij den uitgever J. H. KOK te Kampen.

Vraag uitvoerige prospectus.

OLIVER
SCHRIJFMACHINE
DE BESTE

Oliver No. 9 184 letters en teekens f 300.—
Oliver No. 10 (96 " " ") - 360.—

Vraagt inlichtingen bij den alleenverkooper voor Nederland

F. W. SALOMONS. - Amsterdam.

Telefoon Noord 2925.

Damrak 52.

HET ZENDINGSBLAD
VAN DE
GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

En dit Evangelie des koninkrijks, zal in de geheele wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen volkeren
Matth. 24 : 14

Redactie
J. HANIA, Geldermalsen.

Commissaris van Toezicht
en Controle
W. BREUKELAAR, Zaandam

INHOUD: Van Simon gezien. — „Van Allerlei op Zendingsgebied”. — Eerstelingen op West-Soemba. — Schrijven van Mevrouw van Andel. — Een dringende waarschuwing uit Indië. — Paul Kruger en de Zending. — Korte Berichten. — Leestafel. — Giften voor de Zending. — Adressen van de Arbeiders en Arbeidsters.

Van Simon gezien.

(Paschen).

Welke zeiden: De Heere is waarlijk opgestaan en is van Simon gezien. Luc. 24 : 34.

Jezus heeft zich na Zijne opstanding aan Zijn' intiemen vriendenkring meer dan eens geopenbaard. Nadat hij geleden had, schrijft Lucas in het begin Ider Handelingen, heeft hij Zichzelven levend vertoond aan de Apostelen, die Hij uitverkoren had, met vele gewisse kenteekenen, veertig dagen lang; zijnde van hen gezien en sprekende van de dingen, die het Koninkrijk Gods aangaan. Soms verscheen Hij aan meerderen te gelijk, b.v. aan de elfen of aan 500 op eenmaal; ook wel aan een' enkele, zooals aan Jacobus en aan Petrus. Met 't oog op Zijne verschijning aan den laatste is het in Kor. 15: „En dat Hij is van Cefas gezien”; en wordt in Lucas 24 door de saamvergaderde elfen aan de Emmaüsgangers toegevoegd: De Heere is „van Simon gezien”.

Simon had het zeker *niet verwacht* dat hij op dien gedenkwaardigen eersten dag der week den opgestanen Heiland zou zien. Zeker, hun Meester had den discipelen wel meermalen gezegd dat Hij veel lijden moest van de overpriesters, gesmaad zou worden, gekruisigd en gedood; en dat Hij ook weer zou opstaan uit de dooden; maar zij verstonden die woorden dan niet goed. Wat Jezus daarvan zei, nu, het was voor hen „verborgen, alzoo dat zij het niet begrepen” (Luc. 9 : 45). Het drong niet recht tot hun bewustzijn door. Jezus zwaarste lijden, Zijn sterven en opstaan had

toen nog geen bestaan voor hen gekregen in hun leven. Misschien dachten zij wel telkens, als Hij hen zoo wees op zichzelf als den „Man van smarte”, dat het wel wat meevallen zou. Hij bestrafte immers koorts en. Hij temde de woeste zee; ééne wenk en zij was stil. Hij wekte dooden op; zou Die nu gevangen genomen worden en gedood?

En nu Hij dan toch eindelijk gegrepen was door de handen der menschen en veroordeeld was en op Golgotha aan het vloekhout was genageld, en gestorven was, werd weer niet geloofd dat Hij weer uitkomen zou uit het graf. De hoop was vergaan; het was eindelijk met Jezus nog eigenlijk op *niets* uitgelopen.

Simon heeft dus zeker niet gedacht dat Hij den opgestanen Heiland tot zich zou zien komen en zeer dicht bij hem zou zien.

Hij had het zich ook *niet waardig* gemaakt, niet waar, dat Jezus hem, al op den dag der opstanding zelf opzocht en troostte.

Die Simon, zoon van Jonas! Drie jaar lang bij Jezus geweest. Tot Apostel verkozen. Behoorende bij de drie bijzonderste discipelen onder de 12. Zoo dikwijls opgewekt en vermaand standvastig te zijn; te waken en te bidden dat hij niet in verzoeking kwam.

Ook de discipel, die gezegd had, dat hij den Heere geenszins zou verloochenen. Die anderen, ja die zouden misschien *wel* aan Jezus geërgerd worden, maar *hij* niet, ook al moest hij met den Heere sterven. En toen Jezus het hem zei, dat hij Hem toch zou verloochenen eer de haan gekraaid zou hebben, ging Simon er nog weer tegen in.

Wat eene inbeelding!

Wat een gebrek aan zelf-kennis in die oogenblikken!

Wat een staan in eigen kracht!

Hoe weinig toen beseft, dat wij van ons zelf al zoo zwak zijn, dat wij niet één oogenblik kunnen bestaan!

Zóó zijn wij dan soms niet waar?

Laten wij ons maar niet boven Simon verheffen. Die meene te staan, zie toe dat hij niet valle.

Worde maar veel bedacht wat wij in onze Dordtsche leerregels lezen: „En hoewel de macht Gods, waardoor Hij de ware geloovigen in de genade bevestigt en bewaart, meerder is, dan dat zij van het vleesch zouden kunnen overwonnen worden, zoo worden nochtans de bekeerden niet altijd al zoo van God geleid en bewogen, dat zij in sommige bijzondere daden door hunne eigene schuld van de leiding der genade niet zouden kunnen afwijken, en van de begeerlijkheden des vleesch verleid worden en die volgen. Daarom moeten zij gestadiglijk waken en bidden, dat zij niet in verzoeking geleid worden. En zoo zij dit niet doen, zoo kunnen zij niet alleen door het vleesch, de wereld en den Satan tot zware en ook gruwelijke zonden vervoerd worden, maar worden zij ook inderdaad, door Gods rechtvaardige toelating daartoe somwijlen vervoerd, gelijk het droevige vallen van *David*, *Petrus*, en andere heiligen, dat ons in de Schrift beschreven is, bewijst.” (Art. V, 4).

Zóó is het.

Dagelijks heeft de Christen te worstelen met de zwakheid des geloofs en de booze lusten des vleesch!

Hoe vaak moet hij herhalen:

Houd Gij mijn handen beide,
Met kracht omvat;
Geef mij Uw vast geleide
Op 't smalle pad.

Ai, sterk mij toch door Uwen Heiligen Geest!

Geschiedt dat niet en wij vallen, dan vertoornen wij God zeer met onze grove zonden, vervallen in schuld des doods, bedroeven den H. Geest, verbreken voor een tijd de oefening des geloofs, verwonden zwaarlijk de conscientie en verliezen somwijlen voor een tijd het gevoel der genade.

Zóó is het ook bij Petrus geweest.

Wat heeft hij het bang en bitter gehad toen er zelfontdekking kwam. Gods gramschap was hij dubbel waardig!

Hij had zich niet waardig gemaakt dat Hij Jezus op den Opstandingsdag zou zien.

En toch is het geschied.

Jezus heeft hem opgezocht niet zoo heel lang na Zijne verrijzenis.

Hoe rijk was en is de Heiland in barmhartigheid!

Wat eene liefde en goedgunstigheid heeft Hij aan Simon bewezen!

Hij handelt *nooit* met ons naar onze zonden.

Waar Simon Jezus heeft gezien; hoe verlegen en bedeesd, en toch ook hoe verblijd en verruimd hij toen is geweest; wat Jezus met Petrus heeft besproken en wat Petrus toen al of niet heeft geantwoord, wij weten er geene bijzonderheden van. Wij weten alleen: De Heere is opgestaan en van Simon gezien. Het is tusschen Jezus en Petrus weer in orde gekomen. Petrus heeft ervaren: Al waren uwe zonden als scharlaken, zij zullen wit worden als sneeuw; al waren zij rood als karmozijn, zij zullen worden als (witte) wol. (Jes. 1 : 18). Hoe zal het in Zijne ziel als zijn geweest:

Welzalig mij, wiens zonden zijn vergeven,
Die van de straf voor eeuwig ben ontheven,
Wiens wanbedrijf, waardoor ik was bekleet,
Voor 't heilig oog des Heeren is bedekt.

Ik hoorde in mijn jongere jaren een hartelijk prediker eens zeggen in een lokaal in Amsterdam, toen hij sprak over Petrus' berouw: Geliefden, ik heb gisteren tot den Heere gezegd, toen ik over deze dingen nadacht: Heere, Gij hebt *Petrus* vergeven, vergeef *mij* ook, en geef mij ook weer gewenschte ziele-vreugd.

Hebben wij ook reeds zoo'n bede leeren bidden?

Ingezien: Zondaar voor God ben ik; 't bedenken des vleesches is vijandschap tegen Hem. O, als het vuur van Zijn toorn op mij aankomt! Dan word ik geheel verteerd! Gena o God, gena; delg uit mijne schuld!

En hebben wij ook in het leven als kinderen Gods leeren bezien en bezien wij dat nog telkens weer: Hoe licht struikelen wij! Hoe menigmaal maken wij ons aan kleinere of grootere verloocheningen van onzen Heiland schuldig. Hebben wij over die bedrevene zonden gedurig en van harte droefheid naar God! En zoeken wij dan telkens weer vergeving in het bloed des Middelaars!

Zalig als wij de vergevende genade van den opgestanen Heiland weer ervaren; het vertroostende van dat „van Simon gezien” ondervinden; 's Heeren ontfermingen en trouw met steeds grooter verwondering aanbidden; steeds rijker verstaan: Hij heeft in *gunst* en niet in wraak Zijn lust.

Wat is *dat* Evangelie: De opgestane Heiland haast Zich om tot boetvaardige harten van vergeving van zonden te spreken, ook geschikt voor den heiden! Als diens hart verbroken wordt door schuldbesef en hij dan geen troost vindt bij zijne afgoden, hoeveel offers hij hun ook zou mogen brengen, dan wil Jezus hem Zijne ontfermende genade laten merken.

Blijfve daarom de zending voortgaan met den heiden te verkondigen: In dat „van Simon gezien” wordt U toegeroepen: De Heere Jezus wil aan armen, uit gena, Zijne hulpe ter verlossing toonen. Mogen velen het leeren verstaan en genieten.

Geldermalsen, April '22.

J. HANIA.

„Van Allerlei op Zendingsgebied.”

Hoe belangstelling wekken voor de Zending in eene plaatselijke kerk?

Deze vraag is van het hoogste belang. De vrager heeft er een zeer gewichtig punt weer eens mee aan de orde gesteld. De plaatselijke kerk neemt, ook in de Zending, eene zeer beteekenisrijke plaats in.

De uitzending van ambtelijke arbeiders voor de Zending moet door de plaatselijke Kerk — het zij dan al of niet in samenwerking met andere kerken — geschieden. Handelingen 13 wijst ons hier den goddelijken weg. De Heilige Geest heeft het zóó geleid dat Barnabas en Saulus door de Kerk van Antiochië uitgezonden en geïnstrueerd zijn geworden.

Toen zij hunne reis volbracht hadden kwamen zij in Antiochië terug en brachten toen dan ook voor de gemeente rapport uit van hetgeen zij hadden gedaan en ondervonden.

In Handelingen 14 : 2 staat zoo uitdrukkelijk: Zij scheepten af naar Antiochië, „van waar zij de genade Gods bevolen waren geweest tot het werk dat zij volbracht hadden. En daar gekomen zijnde — zoo volgt dan in vs. 27 — en de gemeente vergaderd hebbende, verhaalden zij wat groote dingen God met hen gedaan had, en dat Hij de heidenen de deur des geloofs geopend had.”

Hoe nu de belangstelling voor de Zending in eene plaatselijke Kerk gewekt moet worden is wel zeer in *het algemeen* te zeggen door het noemen van enkele algemeene punten, doch ter plaatse zelf moeten de bijzonderheden worden geregeld, omdat de eene Kerk soms zooveel verschilt van de andere Kerk, niet enkel door plaats en ligging, maar vooral door ledental en krachten.

In het algemeen zouden wij zeggen, kan de belangstelling zeker gewekt worden door:

1o. in den dienst des Woords nu en dan op de zaak der Zending te wijzen;

2o. in het gebed gedurig aan de uitbreiding van het Koninkrijk Gods te denken, en vooral ook de arbeiders en arbeiders en het gansche terrein, evenals

de Zendende Kerken zelven, den Heere aan te bevelen;

3o. op de catechisatie ook de Zending te noemen en te bespreken, wanneer het te behandelen gedeelte — en dat komt nog als eens voor — daartoe aanleiding geeft;

4o. Vergaderingen te houden in het belang van de Zending. In zulke bijeenkomsten kunnen de beginselen en grondlijnen voor de zending, het terrein, de geschiedenis, de methode, het doel der Zending, ook de bezwaren aan den Zendings-arbeid verbonden enz. besproken worden.

Nog wat broederlijke discussie over eenig punt, dat eerst door een broeder is ingeleid, brengt soms gloed en kleur aan en doet vaak goede nawerking. Daarom zij de inleiding over eenig punt niet al te lang.

Van belang is voorts ook dat er gelezen worde over de Zending. „Het Zendingsblad” b.v. kan daartoe worden verspreid. Als men er mee werkt, moet men er maar niet te spoedig mee ophouden; het komt er dan wel meer en meer in. Hier las men eerst maar 7 of 8 ex.; nu worden per maand reeds 77 rondgebracht. Men zorge echter het steeds op *tijd* te bezorgen. En er wat voor te laten betalen is o.i. op den duur het beste.

Dat gratis — laten — lezen al maar door animeert niet, maar verdooft, zooover wij oordeelen durven.

Natuurlijk moeten ook andere bladen gelezen worden als b.v. de Macedoniër enz. wanneer men nog meer op de hoogte wil komen.

Ook *Zendings-Kalenders* wekken menigmaal de liefde tot de Zending wat op.

En in de lectuur en in de kalenders moet o.i. veel gewerkt worden met portretten en illustraties.

Wat hebben de „busjes” voor de Zending, waarin jongens en meisjes geregeld wat ophalen voor de Zending, ook menigmaal de belangstelling verlevendigd en reeds veel opgebracht.

En zoo is het ook met de zoogenaamde „Knikkertjes” of de „Javanesen”, zooals onze Duitsche leverancier ze altijd noemt.

Vergeet ook niet het „naaien” enz. ten behoeve van den medischen hulpdienst voor de Zending.

Dit wekt ook het meeleven met de Zending ten zeerste op.

Het beste is zeker dat de Kerkeraad het initiatief tot deze dingen neemt; het ligt op zijn weg. Hij benoeme desnoods eene of meer commissies, waarin ook leden van den kerkeraad zitten, om de zaken te regelen, te leiden en uit te voeren.

Ziedaar enkele hoofdpunten, die naar bevind van zaken óf kunnen worden *verminderd* als men begint om dan op den duur toch alle te behartigen, of ze ook nog met andere dingen te *vermeerderen*.

Het Moderamen van de deputaten der Generale Synode voor de Zending onder Heidenen en Mohammedanen.

De Deputaten der Generale Synode van de Gereformeerde Kerken in Nederland voor de Zending onder de Heidenen en Mohammedanen hebben 15 en 16 Maart vergaderd. Dat was vóór het eerst zonder den vroegeren Voorzitter, ds. H. Dijkstra, die hun door den dood ontnomen was en wiens gemis telkens weer werd gevoeld.

Toch moesten zij voortarbeiden omdat het voor hen nog „dag” was en moest in de „ledige plaats” worden voorzien. Ds. J. D. v. d. Munnik is door de vergadering tot Voorzitter aangewezen geworden en nam de benoeming aan.

Wijl deze echter Assessor was moest in diens plaats ook weer een andere Assessor worden gekozen. Daarvoor werd toen gestemd Ds. H. Scholten van Zuidhorn, de oudste vriend van ds. Dijkstra onder de deputaten, die zich ook bereid verklaarde.

Het Moderamen is dan thans aldus saamgesteld: ds. J. D. v. d. Munnik, Voorz.; ds. H. Scholten, Assessor; ds. W. Breukelaar, Penningmeester; dr. J. Hania, scriba en 2e scriba.

De redactie van het Zendingsblad.

De Generale Synode van Arnhem in 1902 besloot „het Mosterdzaad” en „de Zendingsbode” bijeen te voegen. Zoo ontstond toen het *Zendingsblad van de Geref. Kerken*.

De redactie was eerst saamgesteld uit de Br. ds. H. Dijkstra, dr. van Goor van Bunschoten en ds. H. Hoekstra.

Br. van Goor is een paar maanden na de Synode gestorven, zoodat Br. Dijkstra en Br. Hoekstra samen overbleven. In plaats van Br. van Goor is ook geen ander benoemd.

Einde 1915 overleed ds. Hoekstra.

De vergadering van deputaten heeft toen op voorstel van ds. Dijkstra mij gevraagd

om voortaan mee in de redactie te willen zitten en elke maand een klein stukje over een tekst te willen schrijven. Ik heb dat gedaan, zoo goed als ik het kon en ben nog steeds dankbaar voor de waardeering, die ik van de lezers ondervonden heb; bovenal voor de bekwaaammakende hulp, die mij daarbij door Gods Geest is toegeschikt.

Toch meende ik — door de omstandigheden geleid — dat mijn tijd nu ook gekomen was om niet meer mede-redacteur van het Zendingsblad te zijn.

Geruimen tijd is toen door de deputaten besproken geworden wie dan voortaan de redactie van het blad zouden voeren; doch om heel wat belangrijke dingen, die daarmee saamhingen werd het beste gevonden dadelijk nog maar geen *definitieve* beslissingen te nemen. Tot de e.k. vergadering toe zou dan het Moderamen wel kunnen zorgen voor de geregelde verschijning van het Zendingsblad, en dan kon na rijp be raad, worden beslist.

Het April-nummer draagt dan nu nog wel mijn naam, en ik heb dat ook nog alleen gereed gemaakt, doch redacteur ben ik toch niet meer. En mocht er later nog iets van mijne hand in komen, dan schreef ik dat niet meer als lid van de redactie.

Laat ik aan het einde van deze redactieperiode alle lezers die kennis namen van mijn werk nogmaals hartelijk bedanken mogen voor hunne belangstelling. Ik vraag vergeving voor het gebrekkige, dat mijn werk aankleefde.

Voor den zegen, die van mijne stukjes uitging, zoals mij, tot mijne groote vreugde, nu en dan werd bericht, breng ik den dank en de eere toe aan onzen getrouwen God en Vader in den Heere Jezus Christus, Die ook nog zegenen wilde door gebrekkig werk.

Het voorloopig adres der redactie is nu: Ds. W. Breukelaar te Zaandam.

Busjes en Knikkertjes.

Mag ik daarvan hier ook eens iets zeggen, ofschoon er onder de „Korte berichten” ook geregeld wat van wordt medege deeld.

In 1917 hebben zich, op verzoek van ds. Dijkstra, mijne beide dochters, „een tweeling”, met de verzending van busjes en knikkertjes belast.

Ds. Dijkstra zond hun enkele groote kisten toe.

De voorraad busjes is nu echter op.

In 1921 is al met fabrikanten gecorrespondeerd over nieuwe, doch toen was de prijs van het blik nog zóó hoog, dat ds. Dijkstra ried nog eens even te wachten.

De vergadering van deputaten besloot den 16 Maart, dat wij toch weer nieuwe busjes moesten aanschaffen; wellicht was de prijs wat gedaald.

Omdat echter „het huis van dr. Hania” niet zoo geschikt was tot berging van enkele duizenden busjes, zal nu de voorraad worden opgeborgen door ds. D. Pol, schoonzoon van ds. Dijkstra, die te Rijsoord een groot ruim huis heeft. Een zijner dochters zal nu ook voor de verzending zorgen. Men vrage de busjes dus van nu af aan te *Rijsoord* bij ds. D. Pol. En wat de „knikkertjes” aangaat, die zijn sinds 1917 al gedurig weer opnieuw besteld in Duitschland; de laatste kist, zoo werd mij in December beloofd, zou *half Januari* in Geldermalsen zijn; zij werden echter eerst den 1en Maart afgezonden door den leverancier. Direct na aankomst wordt met de toezending begonnen. Vergeef, Brs. en Zusters, die reeds bestelden, dat mijne dochters u niet eerder konden helpen.

Opdat echter alles zooveel mogelijk voortaan aan hetzelfde adres te krijgen zou zijn, zal Mej. Pol uit Rijsoord ook van nu af, al is het eerst nog met eenige hulp van mijne dochters, voor de „knikkertjes” zorgen.

Men bestelle dus ook die knikkertjes aan *haar* adres.

Denk er echter a. u. b. om dat zij ze ook niet anders, evenmin als de busjes, afzenden mag dan nadat de postwissel er voor door haar is ontvangen.

De Zendings-bibliotheek.

Eindelijk nog iets over de Zendings-bibliotheek. Ds. Pol was zoo vriendelijk om zich ook bereid te verklaren voortaan voor de Zendings-bibliotheek, die ten huize van ds. Dijkstra is, en reeds vroeger door hem aan de Zending is vermaakt, te willen zorgen.

Hij zal eene goede plaats voor haar inruimen in zijne woning te Rijsoord. En zal op aanvraag gaarne boeken uit de bibliotheek toezenden. En zoo begrijpt de lezer wel dat heel wat van den arbeid

van den Vader, ds. Dijkstra, op zijn schoonzoon ds. Pol overgaat. De Heere sterke en bekwame hem voortdurend en stelle ook zijn mission. arbeid ten rijken zegen.

Ds. C. de Bruin van Soemba.
(40 jaar in dienst der Zending).

Einde April zal het 40 jaar geleden zijn dat onze broeder ds. C. de Bruin naar Soemba is gegaan ter geestelijke bearbeiding van de bewoners van dat eiland. Slechts éénmaal is hij in al die jaren hier een tijdlang terug geweest in het Vaderland bij familie en vrienden.

Hij is toen — het was in 1904 — te Kampen beroepen en bevestigd voor den mission. dienst. Al de overige jaren bleef hij op het eenzame eiland. In alle stilte doch niet minder met alle getrouwheid en naarstigheid heeft hij daar gearbeid. Wat eene offering en zelf-verloochening heeft hij zich met mevrouw zijne echtgenooten moeten getroosten. Op zoo'n ver verwijderd eiland te zijn, ver van het Vaderland — ofschoon niet ver van het Vaderhuis — terwijl er slechts een paar keer per maand eene boot komt om wat te brengen of te halen, is zeker nog heel wat anders dan het verblijf in Holland op een afgelegen dorpje achteraf.

Br. de Bruin en Mevrouw, eene zuster van ds. Landwehr uit Rotterdam, hebben dat alles er echter gaarne voor over gehad en zijn er opgewekt bij gebleven.

De Heere heeft hun arbeid ook rijkelijk gezegend, zoodat het te Kambaniro tot Kerkformatie en Kerkstichting is gekomen.

Wij verblijden ons van harte met hem en zijne vrouw, nu het 40-jarig gedenken aanbreekt.

Hartelijk gefeliciteerd Broeder en Zuster, van uit Nederland.

Sterke en verkwikke de Heere U bij het naderen van den avond met Zijn vroolijkheid en licht. Wordt het elken dag rijkelijk ondervonden dat op Soemba de hemel even nabij en even open is in Christus als hier.

Eerstelingen op West-Soemba.

Mevrouw Krijger, die met haar man in Holland is, om op te frisschen, doch D.V. in 't najaar ook weer mee naar Soemba hoopt te gaan, zendt ons het volgende plaatje met het daaronderstaand verhaal. Och dat men op deez' eerstelingen, een rijken oogst van voorspoed zag!

Op het plaatje staan het Soembaneesche meisje Peda en het oudste dochttertje van ds. en Mevr. Krijger, dat nog in Holland geboren is vóór zij naar Soemba gingen.

„Gisteren was het voor ons een dag van groote blijdschap. Zes Soembaneesche meisjes mochten den H. Doop ontvangen en aan het Heilig Avondmaal deelnemen”. Zoo schreef ons Mej. G. Zigterman van Karoeni, die sedert September 1920 aan 't hoofd van „t meisjes en jongensinternaat” staat.

Ook voor ons was dat een zeer verblijvend bericht. Het was n.l. bij onze komst in West-Soemba van meetaf ons ideaal, om naast de

jongens, ook Soembaneesche meisjes ter opvoeding in ons huis te krijgen. Met groote moeite en veel geduld gelukte het en door 's Heeren zegen mogen we nu, ook van dit deel van den arbeid, de eerste vruchten zien.

Laat mij U in 't kort van enkele dezer meisjes wat mogen vertellen en dan beginnen met Pèda, het jongste dochtertje van de voornaamste vrouw (in 1918 aan de griep overleden) van den vorst van Laura (Karoeni).

Onder de vele nieuwsgierigen, die zich dagelijks op ons erf verdrongen, bij onze vestiging in 1913 te Karoeni, bevond zich ook een klein meisje van een jaar of 9. Waar anderen met 't vallen van den avond

geheel verloren en zie, nu behoort ze onder de gedoopten en is zij waarschijnlijk reeds in 't huwelijk getreden met Marcus, een Christen Soembanees, verpleger te Karoeni, wiens portret men onlangs in „de Spiegel” heeft kunnen bewonderen.”

De tweede van wie ik U iets vertellen wil is Ningga.

Een van onze eerste interne scholieren was Lède, een jongen van 13 jaar ongeveer, zoon van een der voornaamste hoofden (medebestuurders) van Wai-Jewa, tevens marapoehouder. „Marapoe” zoo heeten de geesten op Soemba en een Marapoehouder is aangewezen voor de instandhouding en verzorging van den geestendienst in zijn

Pèda en Antje.

verdwenen, bleef zij. 't was ook zoo mooi, die witte mijnheer en mevrouw en dan die mooie witte kindertjes. Ze zou er wel altijd naar willen kijken en zoo kwam het, dat Pèda eenige nachten bij ons logeerde. Er was toch niemand, die zich over haar uitblijven ongerust zou maken. Zij leefde zoo vrij als een vogeltje in de lucht, en alles wat ze maar in den zin kreeg, deed ze. Na eenige dagen verdween ze weer, maar kwam toch telkens terug, tot ze zeide voorgoed te willen blijven. Werd haar echter een stroobreed in den weg gelegd, dan was ze weer eenige dagen weg. Maar langzamerhand wonnen we. Veel verdriet en veel moeite hebben we met haar beleefd. Soms achtten we haar

stam en hij is dus goed op de hoogte van den overgeleverden adat (gewoonten).

Lède was een aardige jongen, die volgens den adat, zijn vader in diens maatschappelijke en geestelijke positie moet opvolgen! Het is echter wel zeker dat dit, althans wat 't tweede gedeelte betreft, nooit zal gebeuren. Hij kreeg al spoedig een afkeer van den geestendienst en toen wij hem aanraadden ook zijn „vrouw” (toen nog een kind) bij ons te brengen, had hij daar wel ooren naar. (Op Soemba worden de jongens en meisjes reeds op zeer jeugdigen leeftijd door de wederzijdsche ouders aan elkaar uitgehuwelijkt, z. g. n. kinderhuwelijken).

In dien tijd werd zijn schoonvader ernstig

ziek en op Lède's aandringen, kwam hij bij ons om medicijnen. Zijn dochtertje, Lède's „vrouw” kwam mee en verpleegde haar vader. Helaas, niets mocht baten en de man stierf. Toen er geen hoop meer was, ging hij weer naar zijn eigen huis, om daar te midden van zijn familie te sterven.

Hij was altijd een aandachtig hoorder geweest, als de verpleger hem in zijn eigen taal van „de goede kampong” vertelde en van „den Weg daarheen” en door vele vragen, die hij deed bleek het, dat hij er veel over nadacht. Toen hij stervende naar huis ging, beloofde hij nog, dat Ningga, zijn dochtertje terug zou komen. Na de begrafenis, in 't schemerdonker, want hij was erg verlegen voor z'n makkers, kwam Lède terug en bracht Ningga mee. Na verloop van tijd ging hij naar Pajeti, naar 't internaat van mijnheer van Dijk, om opgeleid te worden voor onderwijzer, waar hij nu onlangs met nog enkele West-Soembanezen door Ds. de Bruyn gedoopt is.

De andere vier meisjes die gedoopt werden zijn ook „vrouwen” van a.s. onderwijzers. Ze zijn allen al eenige jaren in 't internaat, waar nu 25 meisjes en 25 jongens zijn. Hoe heerlijk is het, dat zoo de onderwijzers als ze klaar zijn, een hun passende vrouw vinden en een Christelijk huwelijk kunnen sluiten. Straks zelfs op de allereenaamste plaatsjes van Soemba, Christelijke huisgezinnen, Christelijke opvoeding der kinderen!

Zoo is het aantal Christenen van West-Soemba naar wij hopen weer met een 10-tal vermeerderd en kan de bekeering van ieder van dezen, door de plaats, die zij straks onder hun volk zullen innemen, nog van verstrekkende beteekenis worden.

Moge er, ook in de gemeenten in 't Vaderland, veel gebed zijn voor deze eerstelingen, die straks zoo'n moeilijke taak zullen moeten volbrengen.

Bussum.

J. KRIJGER—HASPER.

Schrijven van Mevrouw van Andel,

de bekwame dochter van wijlen Prof. Rutgers, die haar man met alle krachten ter zijde staat bij den Zendings-arbeid in Solo. Zij brengt de Holl. vrienden weer eens op de hoogte, ten einde daardoor het medeleven, medebidden en medegeven voor Solo te bestendigen.

Waarde Vrienden.

Nu we weer eenigen tijd in Solo zijn, wordt het tijd de vrienden van het werk te Solo weer eens bericht te geven over den gang van zaken.

De gemeente nam gedurende onze afwezigheid met 86 zielen toe, zoodat er nu 531 zijn ingeschreven. Daarvan wonen 328 in de afdeeling Soerakarta, n.l. in de stad en bij het hulpziekenhuis Wonosari; in de afdeeling Klaten (Klaten, Pedan en Karangdawa) te zamen 96; in de afdeeling Sragen (Karang Pandan en Sragen) 60; in de afdeeling Wonogiri (Gemantar en omstreken) 46; in Bojolali 1.

De afdeeling Bojolali is tot nu toe geen heel gunstig terrein geweest. Echter schijnt daar nu verandering in te komen. Sinds begin 1921 is er te Pengging een hulpziekenhuis opgericht. Al aanstonds vond dit zooveel ingang bij de bevolking, dat uit eigen beweging contributies werden bijeengebracht voor dit werk. Aan het hoofd staat Mas Herman, een der oude getrouwen uit den tijd van Dr. Scheurer. Hij is altijd zeer ijverig in de Evangelieverkondiging, en hij vond daar een belangstellend gehoor, zóó dat al spoedig één avond per week en des Zondags bijeenkomsten konden worden gehouden voor een telkens toenemend gehoor. Vooral die Woensdagsavonds worden druk bezocht. Dat is voor de menschen een beter tijd, dan Zondagsmorgens, omdat velen op het land moeten werken. Zondag 15 Januari zullen de eerstelingen daar worden gedoopt. Toen we kort geleden daar waren en in de ruime voorgalerij van Hermans woning zaten te praten met een kring van belangstellenden, vroeg een van hen: hoe moet het nu, als straks deze voorgalerij te klein wordt? Dat is iets bizonders in Pengging, dat men daar groote verwachtingen heeft. Dat is in den regel onder de Javanen niet zoo. Trouwens, snelle uitbreiding is hier ook niet gewoon.

De groep belangstellenden in Pengging is ook hierom eigenaardig, dat het een groote familie is: dessahoofden met hun kinderen en kleinkinderen, welgestelde menschen, die al vele geslachten deze betrekking bekleed hebben.

Nu vragen ze een school. En ze hebben gelijk. Want als ze zelf Christenen worden, zijn ze daarom toch niet aanstonds in staat om hun kinderen behoorlijk uit den Bijbel te onderrichten. Het ligt dus voor de hand, dat ze een Christelijke school wenschen. Maar de kosten! De kerk van Amsterdam durft de verantwoordelijkheid van deze nieuwe school niet op zich nemen — en wij durven de verantwoordelijkheid van een weigering niet aan! Pengging is een belangrijke plaats door zijn bronnen en het daarbij gelegen buitenverblijf van den Soesoehoenan.

Daardoor is er veel verkeer, ook worden

bij sommige feesten de bronnen als een soort bedevaartplaats gebruikt. Zoo b.v. den dag vóór de Vastenmaand, dan gaan duizenden daarheen, om daar het gebruikelijke bad voor de vasten te nemen. Tot voor een paar jaar werd in de Mohammedaansche pers Pengging ook telkens genoemd als een centrum van meer opgewekt Mohammedaansch leven: men had er toen zelfs een school met Koran-onderwijs, een gewone lagere school. Dat vindt men hier niet veel. Het schijnt, dat die school nu niet meer bestaat, we konden ze tenminste niet vinden.

Met het oog op de vele belangstellenden zal er een eigen goeroe Indijl moeten geplaatst worden. Het kan dan tevens een centrum voor colportage worden voor de verdere afdeeling Bojolali.

Met den schoolarbeid gaat het buitengewoon goed. Op de Inlandsche scholen, waar dus alleen in het Javaansch onderwijs wordt gegeven, hebben we nu 832 kinderen. Op de scholen met Hollandsch als voertaal gaan al over de 1000 leerlingen. En nog steeds komen we op beide soorten scholen plaats te kort, en worden tientallen leerlingen afgewezen wegens plaatsgebrek.

Ook wordt tegenwoordig telkens weer gevraagd om een internaat voor jongens. Een van de hoogere Javanen wilde zijn kleinzoon van 6 jaar zoo graag maar vast in het meisjesinternaat laten opnemen. Natuurlijk moest dit geweigerd worden. „Kan hij dan niet komen als bediende van de juffrouw?” werd toen gevraagd. Ook dat konden we niet aannemen; de juffrouw kon zulk een jongen bediende slecht gebruiken. Het was hun speciaal om de Christelijke atmosfeer te doen. Een ander die ook aan het gesprek deelnam, zei: al zijn ze thuis nog zoo stout, als ze bij Christenen in huis zijn verandert dat in een week. We hopen, dat er spoedig een weg zal gevonden worden om aan dergelijke aanvragen te voldoen. Alweer een uitbreiding van het werk, maar alweer een, die wij niet zoeken.

We zijn hier om het Evangelie aan de Javanen bekend te maken, en als we heel geen ingang vonden, zouden we wegen en middelen moeten gaan zoeken. Nu komen we aan het zoeken niet toe, omdat zich voortdurend meer gelegenheden openen, dan we kunnen gebruiken. Het is niet zóó — en dat mogen alle zendingsvrienden in Holland, die wel eens bedenkelijk kijken bij de hooge kosten, wel goed bedenken, — dat wij het werk opbouwen en dat wij er ons op toeleggen om van allerlei te beginnen uit een soort liefhebberij om het zoo groot mogelijk te maken. Het is niet óns werk en ónze liefhebberij om nu eens een zendingspost met veel

scholen, enz. te hebben. Maar 't is God, die telkens gelegenheden zoo vlak voor onze voeten legt, dat we er niet voorbij kunnen. Wij volgen de leiding die duidelijk gegeven wordt in het werk. En tot nu toe heeft God het aan de middelen om het uit te voeren niet laten ontbreken. We gelooven, dat de school te Pengging spoedig ook geen bezwaar meer zal opleveren. Voor den bouw kregen we al f2000.

De colportage ging door de uitbreiding van de Hollandsche lectuur ook vooruit. Tot nu toe hadden we wel Hollandsche boeken, maar weinig. Nu het aantal scholen met Hollandsch toeneemt is het zaak de jeugd ook aan lectuur te helpen. We hebben nu een grooten voorraad boekjes van Bredee, Callenbach, Bosch, ten Brink, enz. Een speciale colporteur is voor dit werk aangewezen. Hij moet geregeld de scholen bezoeken, en stalt zijn boeken dan in de nabijheid van de school op straat uit. Hij verkoopt zoo ook heel wat Hollandsche geïllustreerde Evangelien. De Javaansche jeugd heeft altijd geld bij zich. In Holland zou een colporteur bij de scholen niet veel zaken doen: ik herinner me niet in mijn schooljaren ooit zoo veel gehad te hebben!

Het aantal colporteurs kon weer uitgebreid worden, doordat de vergadering der „Broeders” of „Darbisten” een deel van de Bijbelverspreiding voor haar rekening nam. In dezen moeilijken tijd een groote hulp, die voor nieuwe colporteurs bestemd is. Daardoor worden nu ook de verder afgelegen streken bewerkt; ten Z. van Gemantar en in de buurt van Karang Pandan. Twee colporteurs bezoeken alle markten in die streken. We hebben er hier een lijst van, om door navraag ons te kunnen vergewissen, dat alle op hun beurt bezocht worden.

Bij de colportage-administratie, die nu vrij omvangrijk is, worden we geholpen door den Heer Beekman, een der Chr. onderwijzers, die twee avonden per week hieraan geeft. Bovendien gaf hij zijn geheele Kerstvacantie aan dit werk. Een paar van de andere onderwijzers komen eens per week een avond met schrijfwerk helpen. Dit voorziet eenigermate in de groote behoefte aan hulp bij de administratie, nu we voorloopig die hulp uit Holland niet krijgen. Toch is daarmee allerminst de behoefte aan die hulp uit Holland opgeheven.

De bouw van het ziekenhuis is in ons verloff ook prachtig vooruitgegaan. Het is een mooi gezicht al die nieuwe gebouwen. De kinder- en kraamvrouwenafdeeling is keurig, en ook die voor priajati's ziet er heel gezellig uit. Nu Dr. Verhagen hier terugkomt, zal het voor Dr. Groot ook niet meer zoo

overmatig druk zijn. Het was werkelijk te veel voor één. Vooral nu er al twee hulpziekenhuizen ook zijn.

Het is ook heerlijk om de vruchten van de medische zending te zien zooals nu in het werk te Pengging. En ook hier en daar elders. Zoo voegde zich te Karang Pandan ook weer een belangstellende bij den kring, die in het ziekenhuis verpleegd was, en daar tot nadenken gebracht.

Zendingsmiddelen worden hier vele aangewend. Als we nu maar het voornaamste niet vergeten; het zendingsmiddel, dat ook in Holland aangewend kan worden: het gebed. Alleen met Gods hulp kunnen we met die vele middelen iets bereiken, groote dingen bereiken. Laat niet onze nalatigheid in het gebed de oorzaak worden, dat Zijn werk schade lijdt.

Ten slotte nog aan alle vrienden onze hartelijke dank voor wat ze gedurende ons verlof voor ons waren. Zoo velen van U hebben ons verlof mee tot een goeden tijd gemaakt. Met een rijken schat van prettige herinneringen zijn we uit Holland gegaan.

Met hartelijke groeten en met de beste wenschen voor 1922 ook van mijn man, die een volgende maal tijd hoopt te hebben zelf een brief te schrijven.

J. C. VAN ANDEL—RUTGERS.

Eene dringende waarschuwing uit Indië.

Namens de classe Batavia ontvingen wij het volgende *ernstig woord tot allen, die naar Indië wenschen te gaan, alsmede tot hun ouders en tot de kerkeraden, onder wier toezicht dezulken staan.*

Op de vergadering der Classies Batavia, 29 en 30 Juni 1921 te Solo gehouden, is ernstig gesproken over het feit, dat vele jonge mensen onbedachtzaam naar Indië gaan zonder van te voren zich afgevraagd te hebben in welke omgeving zij voortaan zullen hebben te werken en of die omgeving ook ernstige gevaren kan opleveren voor hun zedelijk en geestelijk leven. Het gevolg is dan ook, dat vele de gevallen zijn van zedelijke en geestelijke verwildering met al den aanlevende van dien. Het zal niet noodig zijn in bijzonderheden te treden, alleen zij opgemerkt, dat door velen onberekenbare schade geleden wordt aan hun ziel.

Het spreekt wel vanzelf, dat wij niet gaarne zouden waarschuwen tegen het gaan naar Indië. Wij, die zelve in Indië een arbeidsveld vonden en schier dagelijks voelen

de groote kansen, die God hier biedt op alle terrein, roepen met volle vrijmoedigheid:

Jonge mensen van Gereformeerden huize, komt!

Onze Kerken hebben U noodig, de Europeesche samenleving heeft U noodig, onze Regeering heeft U noodig, Indië heeft U noodig. Daarom, blijft niet van verre, maar komt!

Komt echter niet zonder te weten in welke omgeving gij komen zult. En juist hier ligt een niet te onderschatten gevaar.

Vandaar dat de Kerken in Indië, die telkens weer staan voor diep droeve gevallen, in dezen niet lijdelijk mogen toezien. Vandaar ook het ter Classis genomen besluit, dat het Moderamen namens de Classis een mededeeling zal plaatsen in de Hollandsche bladen met de bede, dat allen, die in Indië een werkring gaan zoeken, zich van te voren om inlichtingen zullen wenden tot den Kerkeraad der Kerk, waaronder hun toekomstig arbeidsveld ressorteert.

Van deze opdracht kwijt zich het Moderamen bij dezen. Het zal overbodig zijn op te merken, dat de Kerken in Indië geenszins ongedaan willen maken den arbeid van het Christelijk Comité in Den Haag, welks Secretaris, de Heer Kraan, aan velen inlichtingen geeft over Indië, een arbeid, die door de Kerken in Indië zeer wordt op prijs gesteld. Maar beter nog dan genoemd Comité zijn de Kerkeraden in Indië op de hoogte van de zedelijke en geestelijke gevaren, die in de cultures, in het leger en op allerlei ander terrein van arbeid hier dreigen.

Dat wij zelden of nooit door ouders verwittigd worden van de komst hunner kinderen en dat ook de Kerkeraden in Holland zoo goed als nooit bericht zenden van vertrek naar hier van belijdende of doopleden, ontnemt ons bijna den moed om nogmaals een ernstig woord tot velen in Holland te doen uitgaan. Het lijkt zoo hopeloos, want schier terecht vraagt de moedeloosheid, na jaren van teleurstelling op dit gebied, of het wat geven zal.

Toch spreken wij ook ditmaal, omdat de nood ons opgelegd is. Velen — wij zien het telkens weer voor onze oogen — gaan te gronde, die lichtzinnig naar Indië togen en die blijkbaar geen advies behoeften, het althans niet vroegen. Hadden zij dan geen ouders, waakten over hen geen ambtsdragers, dat zij zoo maar wegtogen en hun verderf tegemoet gingen?

O, dat wij U allen, die dit leest, konden doordringen van den hoogen ernst dezer zaak. Onze Kerken hier bezwijken welhaast

onder de zwaarte van het werk, waarom maakt gij het ons nog zooveel zwaarder door Uw stilzwijgendheid?

Elke Kerkeraad in Indië zal gaarne advies geven, het ligt op Uw weg om het te vragen. Laat onze bede ditmaal niet aan U voorbijgaan. Het gaat om zielen, die verloren kunnen gaan.

*Namens de klasis Batavia,
Het Moderamen der laatstgehouden
vergadering:*

Dr. W. G. HARRENSTEIN, *Praeses.*

Ds. J. C. AALDERS, *Assessor.*

R. ZIJLSTRA, *1e Scriba.*

J. MULDER, *2e Scriba.*

Paul Kruger en de Zending.

Mevrouw F. C. Eloff—Kruger, een dochter van wijlen Paul Kruger, vermeldt in het „Kerkblad der Geref. Kerk van Zuid-Afrika” bijzonderheden uit het leven van haar vader. Zij verhaalt o.m.:

In myn kindsdagen, ongeveer in de jaren 1863 tot 1866, had myn vader een voornaam plaats by de Pilansbergen in het Rustenburg distrikt n.l. de plaats Saulspoort.

My vader had deze plaats voor eigen gebruik in de wintertyd. Hy heeft ook daar de prachtige lange houten voor het bouwen van het eerste grote kerkgebouw voor de Gereformeerde kerk te Rustenburg laten kappen en zagen.

Gedurende de wintermaanden gingen verschillende families met myn vader naar Saulspoort mede. De vrouwen en kinders bleven dan daar, terwyl de mannen op hun grote schiettochten verder gingen om groot wild te schieten enz.

Myn vader had 'n mooi klein orgel; dat was in die tyd zover ons bekend, het eerste orgel in ons land.

De mensen die met myn vader meegingen waren alle vrienden, en op de meest vriendschappelijke wyze lieten zy zich door myn vader die destyds ook Kommandant was, leiden en besturen alsof hy hun aller hoofd was. 's Zondagsmiddags kwamen zoveel mogelijk allen bymekaar; men klom de berg achter de woning uit, en zat daar op 't gras; en dan begon men, onder leiding van 't orgel, psalmen aan te heffen. Prachtig was de echo die langs de kloven en randen der bergen heenrolde, om dan langzamerhand weer weg te sterven.

Grote liefde en eensgezindheid was destyds kenmerkend onder onze mensen, en vooral ook onder de vrienden. En niemand kan ontkennen dat de zegen des Heren toen duidelijk merkbaar was.

Als de zogenaamde grootwild-jagters uit-

gaan, dan had myn vader ook reeds zyn maatregelen over allen genomen die aan dat gezelschap behoorden, en die werden dan ook strengelijk uitgevoerd: Ieder stond dan onder order. Ieder jagter kreeg dan ook voor de dag zyn les uit de Bybel (hetzy een psalmvers of anderszins), die hy dan die avond by het licht van 't vuur moest opzeggen; kende hy die niet, dan moest hy zyn straf ondergaan. En wee diegenen die gedurende de dag een vloekwoord had gebruikt; zyn straf ontging hy niet. De manier van straf werd vooraf vriendschappelijk en met toestemming van allen bepaald. Ook was het regel dat de man, die het eerst zyn wagen vol wild had geschoten daar blyven moest om dan de ander, die nog achter was, of ongelukkig of zwak mocht geweest zyn, te helpen met het verder schieten van wild; wanneer eerst de wagens van allen, die tot dat gezelschap behoorden, vol waren, konden zy allen tegelyk huiswaarts trekken.

En nu, iets over de zending onder de heidenen.

Myn vader vertelde ons meer dan eens dat hy, toen hy nog jong en onbedacht was, eigenlijk niets om de zending gaf. Doch..... er gebeurde iets dat de eigenlike aanleidinge oorzaak was dat hy van toenaf een voorstander en zelf een yveraar van de zendingszaak werd. Een van zyn werksvolk (een kaffer) had namelijk telkens by hem er op aangedrongen, dat myn vader hem ook moest leren, natuurlijk om zyn Bybel te kunnen lezen. Doch myn vader heeft daarvan eigenlijk geen notisie willen nemen. Later werd deze kaffer ernstig krank; en toen liet hy myn vader vragen om toch by hem te komen, om voor hem te bidden. Toen myn vader by hem kwam, zei de dienst-knecht tegen hem: „Ach my baas! Ik het u altoos gevraagd om my te leer, en nu kan ik niet eens zelf bidden”. My vader deed daarop voor hem een gebed, en liet hem daarna het „Onze Vader” nabidden. Die kaffer is toen aan zyn krankheid gestorven. Vanaf die tyd had myn vader een diep gevoel voor de zending, om n.l. de kaffers de Bybel te leren, en de weg ter zaligheid daaruit te doen verkondigen.

Korte Berichten.

BUSJES.

a. Knikkertjes zijn er weer. Ze kosten nu zes gulden vijf en twintig centen, zegge f6.25 per stuk. Men bestelle bij Mej. Pol te Rijsoord.

b. De klikken busjes zijn op het oogennblik niet meer voorradig. Nieuwe worden besteld.

a en b zijn uitsluitend verkrijgbaar tegen toezending van een postwissel.

c. Papieren busjes, die geopend en weer gesloten kunnen worden met losse teksten, à f 1.40 per tien en losse teksten à f 0.90 per 100 worden gezonden door G. M. Feij, Burg 109, Middelburg, uitsluitend na storting op Postgiro no. 46188.

ADRES.

Adres voor hen die naar Indië willen in staatsdienst of bij ondernemingen.

Herhaaldelijk wordt mij gevraagd waar men inlichtingen kan krijgen. Men vrage deze bij den Heer J. J. Kraan, Loosduinsche Kade 111, 's-Gravenhage.

BOEKEN.

Boeken uit de Zend. Bibliotheek vrage men aan bij ds. D. Pol te Rijsoord.

ADRES-VERANDERINGEN.

Wie van adres is veranderd en dat berichten wil, gelieve dat niet aan mij te Gældermalsen mede te deelen, maar aan den Uitgever J. Zomer te Wageningen.

LICHTBEELDEN.

De heer A. Meijer te Sliedrecht B. 244 heeft *Lichtbeelden* van Java en Soemba, 75 stuks.

Hij komt ze vertoonen, maar geeft ze ook in huur. Men trede er over met hem in correspondentie.

Dr. W. G. Muller, Miss. arts van Amsterdam, en diens echtgenoot zijn midden Maart vertrokken naar Jogja.

De deputaten der Generale Synode voor de Zending onder Heidenen en Mohammedanen benoemden den jongen dr. F. L. Bakker tot voorloopig „Zendings-adviseur”. Hij zal eerst nog eenigen tijd hier in het land zijne studie voortzetten om daarna D.V. naar Indië te gaan en zijn arbeid aan te vangen.

THEELOOD, POSTZEGELS ENZ.

In de afgelopen maand is door mij voor de Zending ontvangen: van T. Grasman te St. Anna Parochie 1850 postz.; van L. Niebroek te Deventer 1 groote doos postz.; van N. V. te R'dam 1 doos zilverp., theel. en f1 aan halve centen; van Mej. R. Mulder te Abcoude 1 pak zilverp., theel. en postz., ver-

zameld door de zusjes Verbeek te Nigtevecht en Janna v. Leede te Abcoude; van A. C. Zijdel „De Glindhorst” Achterveld bij Utrecht, 1 pak zilverp., theel., 6300 Holl. en 1300 built. postz.; van het hoofd der Chr. School P. Koolstra te Franeker 1 groot pak postz., zilverp. en theel., verzameld door A. Koolstra en IJnse de Haan en 260 halve centen van Anna en Albert Koolstra.

Herstelling. In het Decembernummer is verantwoord van N. N. 1 doos zilverp., theel. en postz. Dit was afgezonden door Mej. A. Alblas te 's-Gravenzande.

P. J. SCHREUDER.

Noordplein 39c, Rotterdam.

Leestafel.

Kleine Luyden. Schetsen uit het Friesche dorpsleven door Idsardi.

— J. H. Kok, Kampen.

Veertien pakkende schetsen met zeer boeiende momenten. En bovendien versierd met enkele mooie illustraties. Zeer aan te bevelen.

Jan Waanders, door J. C. de Koning. — J. H. Kok, Kampen.

Jan Waanders is een soort verloren zoon, die echter door den goeden Herder is opgezocht en terecht is gebracht. De Heere is hem te machtig geworden. Betere tijden braken toen aan. Het geheel is o.i. lang genoeg, doch in geen deele vermoeiend om uit te lezen.

Handboekje ten dienste van de Gereformeerde Kerken van Nederlandsch-Oost-Indië, Jan. 1922. (K. Overzet, Bandoeng).

Een zeer nuttig boekje. Een kerkelijke wegwijzer in Oost-Indië. Waaraan zeer veel zorg is besteed. En dan nog maar f0.60 kost. Hoe komt er in uit dat de komst van het Koninkrijk Gods in Indië toeneemt!

Leven. Leesboek voor de scholen met den Bijbel door P. den Boer en J. C. de Koning. Geïllustreerd door Tjeerd Bottema. Tiende deel. — Rijswijk, H. J. Spruijt.

Dit is één deeltje van een serie leesboeken voor de Christelijke Scholen. Van meer dan 20 schijvers zijn er stukken in opgenomen. Soms langere, soms korte, zelfs zeer korte. Mij dunkt er zal met smaak in gelezen worden door de leerlingen uit hogere klassen. Bladz. 43—45 geeft een verhaal

van Ds. H. Dijkstra over Kimberley, de diamantenstad. Hij herinnert er in aan de Zending tijdens den Boeren-oorlog in 1900.

Kleine Bijbelsche Geschiedenis, verhaald door J. C. de Koning. Twee deelen. Deel I (Oude Testament), deel II (Nieuwe Testament). — Rijswijk, H. J. Spruijt 1921.

In deze Bijbelsche Geschiedenis zijn de gebeurtenissen uit de Heilige Schrift op zeer duidelijke en pakkende wijze verhaald. Niet alles is meegedeeld; de schrijver moest met beknoptheid rekenen, doch wat verteld is, is geschied op aantrekkelijke wijze.

En bovendien vindt men in deze beide boekjes tal van kleurige plaatjes, die de histories toelichten. Hoewel klein, zijn die plaatjes toch mooi.

Het is m.i. zeer aanbevelingswaardig werk dat door den Heer J. C. de Koning is geleverd.

De uitwerking van het lezen in den Bijbel.

Toen een man eenige avonden achtereenvolgens met zijne vrouw uit den Bijbel gelezen had, hield hij op zekeren avond eensklaps op, en zeide: „Vrouw, als dit boek waar is, zijn we zondig.” Na nog eenige avonden gelezen te hebben, zeide hij: „Vrouw, als het waar is, wat hier staat, dan zijn we verloren.” Maar toen hij nog een week lang verder gelezen had, zeide hij: „Vrouw, wanneer dit woord waarheid is, dan kunnen we zalig worden.” Van af dat oogenblik keerde hij tot zich zelf in en werd bekeerd.

Kerkbl. v. N. O.-I.

Giften voor de Zending.

Ontvangen voor de Generale Kas der Zending.

Door H. Hogeweg van de Christ. School te H. I. Ambacht f20. Door K. v. d. Schoor te Pernis saldo Kal. f20.39. Van Syrke de Jong te Loosduinen opgesp. f5.50. Van de Christ. Meisjesv. Ruth te Berkum Zwollerkerspel f7. Van W. Bakker te N. Helvoet f10. Door Ds. D. K. Wielenga van Lena Griffioen te Baambrugge f1. Door Ds. J. v. Loo te Mijdrecht 10 % v. d. ontvangsten in de classe Breukelen over 1921 f210.75. Van A. A. Westra te Lioesens voor verkocht theelood f3.22. Door Ds. D. K. Wielenga van Lena Griffioen te Baambrugge f10. Uit het busje van Albert en Piet van Urk te W. Terschelling f10.22. Door G. Snijder te Hijum saldo kalenders f6.65. Door P. Riebergen opbrengst zendingscollecte Breukelaarsschool te Aalten f11.50. Uit het Ja-

vaantje van Immetje de Goede te Heme-lum f1. Van J. Horsman te Halfweg gespaarde halve centen f4.33½. Van Mej. A. Bolt uit het busje van de Meisjesvereniging te Buitenpost f9. Van M. J. Dijkstra te Sexbierum f2.50. van D. Noppen te Hillegom opgespaarde stuivers van zijne in den Heere ontslapen vrouw f22. Van Mej. de wed. H. Vlietstra, den Haag f5. Door H. Boshuis van Zust. G. te Amsterdam voor het Jongensinstituut te Solo f2.50. Door Dr. J. Hania van twee zusters uit de B. f8. Door Ds. J. Kruger uit het Zendingbusje v. d. Christ. School te Maarssen f5. Van P. Kraan te Doorn saldo kalenders f16.50. Van de Meisjes-Ver. te Winsum f20. Door J. H. Nieuwenhuizen te St. Maarten saldo kalenders en Zendingsblad f17.99½. Door J. Jansen te Britsum f7.45. Van de Meisjes Ver. Dorcas te Hengelo f6.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 22 Maart 1922.

Voor de Zending te Djocja en Solo.

Door A. J. Borst gift van de Geref. Kerk te Zwolle f15. Van de Geref. Kerk te Hoofddorp f80.50. Door H. Dammers uit het Knikketje van de Zondagschool te Burgerveen f29.30. Van de leerlingen der Christ. school te Marken, waarbij 200 halve centen van Geertje Visser P.d. f4.00. Van J. Waagmeester te Zaandam opgespaarde halve centen f0.50. Van M. L. Loopik te Ekhout-Kinderdijk uit het negertje van C. en L. Loopik f20. Van de Geref. Kerk te Nieuw Vennep f250. Van idem te Beverwijk f220. Van idem Wormerveer collecte f29.09 en gift f25. Van idem IJmuiden f900. Van idem Westzaan f14.05. Van idem Vijfhuizen f69.42½. Van Mej. Coba v. d. Plas te Zandvoort verkochte Zendingsbrieffkaarten f10. Opgespaard door Dirk en Klaas Zwolsman te Zaandam f8. Van E. de Jong, Valerius-Kliniek te Amsterdam f10.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 22 Maart 1922.

Mijn postrekening No. is 32806.

Geref. Zendingsvereniging Bussum.

Met dank aan de geveren en geefsters en de kinderen voor hun goeden ijver bericht ondergeteekende te hebben ontvangen uit de busjes van de maand Febr. van Joh. Bronder f3.37½; Gerrit Tobi f0.45, aan blaadjes f2.55; Louwi de Boer f2.63½; Tiena de Boer f2.28; Joha. Oskamp f1.38½; Jeanne Rebel f3.22½; Anna v. Westering f3.30; Jo Vat f0.48; Cor Vat f0.72½; Dina Scheepmaker f1.22; Gerrit Scheepmaker f1.21; Mien van de Linden f2.02½; Gerrit Hoiting f8.21 en 50 halve centen; Temma Korfmaker f1.02; Ida Knevel f2.25; Jina Mulder f1.29; Gerrit Mulder f3.16½; Berthus Rijsburgen f1.02; Coen Rijsburgen f0.88; Herman Gelderhof f2.64; Mienke v. Norren f2.35½; Marie de Jager f1.78½; Stien Stap f3.52½; Zondagavondbusje

f3.17½; Kees v. Norre zilverp.; Temma Korfmaker theel.

Mej. M. JACOBSZOOM.

Iepenlaan 2a, Bussum.

Zending Geref. Kerken op Soemba.

J. C. Wiersema te Bedum, van Mej. P. L. 400 h. c. is f2. Ds. deJong te Schoonebeek, busje Gezina Bruna f31, Aaltje Kramer f13.80, Fenna Meusler f12.80, saldo Kal. f7.35 is f64.95. Mej. J. C. Mulders te Mepgel, gev. in de brievenbus f10, coll. f100 en N. C. f1.45 is f111.45. A. Smit te Haren, 2 maal de 2 mdl. contributie f22.50½ en f31.65, gev. in de coll. f10 en f2.50, busje Jongelv. f5.43, saldo Kal. f28.73 is f99.85½. P. J. Eggink te Tre Apel, busje v. d. Schoolk. f10. P. Ritsema te Bedum, gev. in de Zend. busjes f13. Ds. Postema te Veenendam, gev. in de coll. f10. F. Dijkens te Uithuizen, gev. in de coll. f2.50, saldo Kal. f31 is f33.50. Ds. Dwarshuis te Avereerst, v. d. Jonged.v. f5, schoolk. f1 is f6. E. v. Huizen te Roodeschol, J. Ausema 't Negertje der school f16.46, saldo Zend.bl. f79, saldo Kal. f10.54 is f106. K. Bosma te Middelstum, coll. feest Jongl.v. f17.65. A. Blaak te Sappemeer, verz. op de bruil. van G. G. en T. K. f11 en gift f5, saldo Kal. f5.93 is f21.93. L. Groefsema te Oldehove, verz. door schoolkinderen f18.48. Ds. Visser te Oldemarkt, busje van A. v. Buiten te Paasloo f8.06. J. v. Dalen te Ambt Vollenhove B., kinderen v. d. Mej. 40 h. st., nag. Kal. f1.50 is f2.50. C. J. Meijer te Meppel, busje C. J. M. f4.50, saldo Zend.bl. f2.14 is f6.64. Ds. de Jong te Dalfsen, Kerstcoll. f45.35. Ds. Scholten te Zuidhorn, busje 1e en 2e klas der school f5.14, A. en J. Timmerman f4.97, S. en P. Meerveld f350, J. Meerveld 110 h. c., M. Strik 300 h. c., Jonged. v. f8.22½, A. Muller f10.60 is f34.48½. Ds. Brouwer te Oostwolde (Old.), saldo Kal. f2.30. E. Delhaas te N. Buinen, v. d. Jongel.v. f11.87, Jonged.v. f11.70½, Knapenv. f10.63½, busjes f30.54 is f64.75. J. Aarts te Blokzijl, v. d. Zondagsch. f18.37, H. en K. Weisz 200 h. c., sald. Kal. f13.75 is f33.12. Boverhuis te Assen, v. d. Zend. Comm. f350.—, P. Koster te Valthermond, Kinderen J. N. 207 h. c. saldo Zendbl. f6.25 is f7.28½. W. Meijering te Borgen, v. d. Zend.-v. f45.—, Ds. v. d. Munnik te Leens, v. d. Zend.v. f100. Ds. v. d. Munnik uit Winsum-Obergum, v. d. Zend.v. f30. Ds. Postema te Veenadam, gift in de coll. f1. A. Boot te Groningen, N. N. f1, Iefke S. f0.75, Lena H. f0.75, theel. en zilverp. f3.98 is f6.48. T. Kool te Meeden, saldo Kal. f12.75. A. Plender te Kamperveen, busjes f24.32, saldo kal. en Zendbl. h. h. f3 is f28.75. Ds. Scholten te Zuidhorn, saldo Kal. f10.75. J. W. te Groningen f10. Mej. J. Goris te Bergeintheim, saldo Kal. f16.85. Mej. M. K. te Wagenborgen f5.18. Ds. Goeree te Wagenborgen, Wedw. H. f2.50, Mej. G. T. f0.50 is f3. H. Timmer te Niesijl, saldo Kal. f17, schoolk. f3 is f20. Ds. Steenhuis te Loppersum, busjes f26.20. Ds. Lammertsma te Ap-

pingedam, van een zuster der Gem. f2.50, deel gift gev. i. d. coll. f10 is f12.50. B. Bruinsma te Eemster, Dwingelo f13.24. J. Oosterhof te Aduard, gift in de coll. f1. Ds. Knoop te Schouwerzijl, uit de Zendingkas f100. Ds. Bakker te Lutten, busjes Februari f15.50. Ds. Gravendijk, Kerstcoll. te Hollandschveld f20.44½. v. d. Zending's Comm. te Alteveer f20, en Mej. A. Mulder te Nijeven, verz. in de dagen harer krankheid 200 h. c. is f1. Ds. Meijer te Maren, van Gr. A. f4.60. P. F. Ritsema te Bedum, gev. in de coll. f1. K. Kassies te N.-Amsterdam, verz. door schoolk. f45. J. Duisterwinkel te Oldehove, gev. in de coll. f4. E. Buitenbos te Enschede, van 't Zend. Comité f200; E. v. Dijken te Groningen, gev. in de coll. f3.50. J. A. Delhaas te Groningen, school Leliestr. theel. enz. f24.64½. H. Brons Jz. te Scheemda, van de Zondagschoolkind. f8.25. A. v. d. Leest te Emmer-Compasum, gev. in de coll. f1. Mej. E. Brons te Scheemda, van de Jonged.v. f5. Dr. Dee te Dwingelo, gev. in de coll. f6. E. de Jonge te Westermenden, coll. jaarverg. Jongel. en Jonged.v. f7.75. Mej. S. Hommes te de Krim, busje Jonged.v. f4.50. J. Aarts te Blokzijl, Wetering, busje K. en L. Bron f5.50½. Dr. Hania uit 's-Heerenbroek, van de kinderen der Prinses Julianaschool f3.08. G. H. Hutman te Nijverdal, coll. spreekb. Ds. Kr. f63. H. Muis te Deventer A., van de Zend. Comm. f72.47. G. A. Kleefstra te Wijhe, uit de catechisatiebus f9.64½. Mej. Dievertje Kleefstra te Wijhe, verz. in haar Zending's busje f4.79½. H. Kremer te Uithuizen, van de Centr.v. der Jongel.v. f43.40. C. H. Baanstra te Rinsumageest, 't Nikkertje der Jongel.v. f5. Ds. Bax te Holten, coll. jaarf. der Knapenv. f8.50. Mej. G. Haan te Groningen, 2 m. d. l. storting der Kinderzendv. f150. J. Timmer te Tenpost, busjes en Tj. Bolhuis, D. Bouwman, J. Compaan, H. A. Doff, H. Hoeksema en J. v. Niejenhuis f75. S. Kramer te Roden, saldo Kal. f28.63. Jongel.v. te Westerlee, van verkochte bloemen van Mevr. B. op de jaarverg. f5.70. D. A. Koebrugge te Onstwedde, Zending'skas f40, een knapenv. f5.35½, busje Folbertsma school f4.64½ is f50. Ds. v. Goor te Groningen, uit zijn catechisatiebus f20.50. Tr. Duisterwinkel v. d. kinderen en Alkema, postz. zilverp. en theel.

Soembaweekcollecte.

Haren f334.35; Hoogersmilde f150.75; Delfzijl f351; Dalfsen f56.47½; Zuidhorn f220; Oostwolde f137.40; Een f38.25; Schildwolde f190; Zuidlaren f108.33; Leens f82.68; Groningen B f421.26; Onderdendam f162.05; Alteveer f29.81½; Hoogeveen f251.12½; Hollandscheveld f82.64½; Nijeven f92.45; Zuidwolde (Denthe) f98; Warfum f61.40½; Wierden, nag. f26.09; Gees f38.48; Pieterburen f30.

J. DUURSEMA, *Quaestor.*

Groningen, 17 Maart 1922.

Giro no. 51619.

Adressen van de Arbeiders en Arbeidsters.

Dr. B. J. Esser te Poerbolingo.
 Dr. W. L. Vogelesang te Poerbolingo.
 Zuster L. A. C. Enserink te Djocjakarta.
 Ds. L. Netelenbos te Poerworedjo.
 Dr. J. C. Flach te Poerworedjo.
 Mej. dr. T. Dreckmeijer te Poerworedjo.
 Zuster Vonkert te Poerworedjo.
 Ds. K. v. Dijk te Keboemen.
 Dr. H. A. Vonk te Keboemen.
 Dr. K. von Feher te Keboemen.
 Zuster C. L. de Graaf te Keboemen.
 Zuster T. de Jong te Keboemen.
 Ds. A. Pos te Djocjakarta.
 Dr. J. Offringa te Djocjakarta.
 Ds. A. Vriss te Djocjakarta.
 Dr. L. Szász te Djocjakarta.
 Dr. W. G. Muller te Djocjakarta.
 Zuster H. Baarbe te Soerakarta.
 Zuster N. Boersma te Djocjakarta.
 D. Koelewijn te Djocjakarta.
 Ds. D. Bakker te Djocjakarta, met verlof
 in Nederland, adres: Bosboom-Toussaint-

straat 36, Amsterdam.
 J. P. Zuidema te Djocjakarta.
 Dr. H. A. van Andel te Soerakarta.
 Dr. K. P. Groot te Soerakarta.
 Dr. D. Verhagen te Soerakarta.
 H. Meijerink te Soerakarta.
 D. J. Bosman te Soerakarta.
 W. Vermolen te Soerakarta.
 P. de Koomen te Soerakarta.
 Ds. A. Merkelijn te Magelang.
 Zuster Netelenbos te Wonosobo.
 Ds. C. de Bruijn te Kambaniroe op Soemba.
 Ds. J. F. Colenbrander te Melolo op Soemba.
 Tj. van Dijk te Pajeti op Soemba.
 Tj. Mobach te Pajeti op Soemba.
 Zuster H. Clevering te Pajeti op Soemba.
 Ds. L. P. Krijger te Karoeni op Soemba,
 met verlof in Nederland, adres: Bussum,
 (Meijer, Kamplaan 3).
 Zuster G. Zigterman te Karoeni op Soemba.

Het abonnementsgeld te zenden aan den Uitgever.

De prijs voor Kerkeraden en Vereenigen, die 4 ex. en daarboven ontvangen, 6 cts.
 per nummer; welk bedrag per 3 maanden wordt tegemoet gezien.

Particulieren die tot 3 ex. ontvangen, betalen per Jaargang, franco per post, 90 cts.

Ex. op beter papier f1.50 per jaar.

De contribuanten van de Ned. Geref. Zendingsvereeniging, waarvan Penningmeester
 is de heer L. Berk, Heerenmarkt 5, Amsterdam, ontvangen het „Zendingsblad” gratis.

ELECTRISCHE DRUKKERIJ „VADA”.

BISCUITS Wed. B. v. D.

FROU-FROU

DE VAN DOESBURG

CHOCOLADE

THEEROOS

MIJDRECHT AMSTERDAM

MOCCA STANGEN

Uw Leverancier heeft ook onze andere soorten.

GRONINGSCHЕ HYPOTHEEKBANK
GRONINGEN.

Bijkantoor Zwolle.

Geeft uit 5 $\frac{1}{2}$ pCts. PANDBRIEVEN.

LEVENS- en ONGEVALLenVERZEKERING

DE AMSTERDAMSCHЕ

AMSTERDAM: N. SPIEGELSTRAAT 17.

**Directie: Jhr. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN Jhr., J. DE SAVORNIN LOHMAN,
 Mr. J. C. L. VLAANDEREN.**

Bij J. H. KOK te Kampen is verschenen de

**6^e geheel herziene
 druk van**

HET HUWELIJK

DOOR

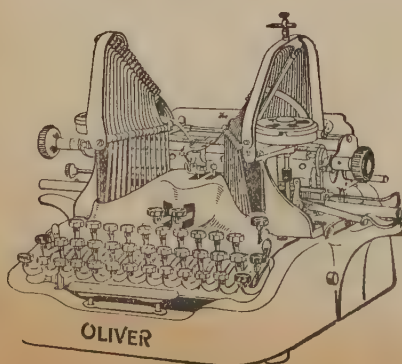
Dr. A. DUPONT

Geneesheer-Directeur te Ermelo.

Een uitnemend boek voor Gehuwden en Verloofden, met geneeskundige wenken, nuttige raadgevingen en ernstige waarschuwingen, waarvan in korten tijd reeds de ZESDE DRUK is verschenen. Door de gansche Chr. Pers dringend aanbevolen. Prijs ingenaaid f 2.90, gebonden f 3.90.

Verkrijgbaar in elken Boekhandel en bij den uitgever J. H. KOK te Kampen.

Vraag uitvoerige prospectus.

OLIVER
SCHRIJFMACHINE
DE BESTE

**Oliver No. 9 (84 letters en teekens) f 300.—
 Oliver No. 10 (96 " " ") - 360.—**

Vraagt inlichtingen bij den alleenverkooper voor Nederland

**F. W. SALOMONS. - Amsterdam.
 Telefoon Noord 2925. Damrak 52.**

Bijvoegsel van Het Zendingsblad.

April 1922.

Verstooten?

Ik zeg dan: Heeft God Zijn volk verstooten?
Dat zij verre, want ik ben ook een Israëliet, uit
het zaad Abrahams, van den stam van Benjamin.

Rom. XI : 1.

Welk een wederspanningheid, wat een verzet, wat een wederstreven. Heel Israëls historie is telkens weer van de uitleiding uit Egypte af, tot op Paulus' dagen toe, geweest als die van een beest dat afgaat in de valleien (Jes. 64 : 14), zoodat de Heere zelf hen in een vijand verkeerd is en tegen hen gestreden heeft. En het laatste van alles, het ergste is wel geweest dat zij den Zoon zelf verworpen hebben, gedood en uitgeworpen. Ja heeft de Heere dan ook niet geklaagd den geheelen dag heb ik mijne handen uitgestrekt tot een ongehoorzaam en tegensprekend volk. (Ezech. 3 : 7). Mag daaruit niet afgeleid, dat de Heere Zijn volk verstooten heeft? Zoo vraagt de apostel Paulus. En vraagt niet menigeen zoo? Nu nog te meer. Ziende op het verzet tegen het Evangelie, op de geheele levensopenbaring van het Joodsche volk. Wat vrucht, wat verwachting mag daar wel zijn, dat ooit de zendingsarbeid onder de Joden eenige uitkomst zal hebben. Zulk een verharding, zulk een afkeer van den Christus, geeft het niet het recht om te gelooven: God heeft Zijn volk verstooten.

De apostel stelt ook die vraag. Scherp en met opzet, omdat er ook toen reeds waren die zoo meenden te mogen spreken. En hij geeft ook het antwoord: dat zij verre. Hij werpt zulk een gedachte verre van zich. Het is ongeoorloofd zoo te spreken, zich door die gedachte te laten beheerschen. Dat is Gode gedachten toe schrijven naar eigen meening, dat is Gods ontfermende genade willen beperken.

En niet alleen dat de apostel dit beweert, hij geeft ook bewijs. Hij zelf is er een zonneklaar voorbeeld van. Hij is zelf een Isaëliet, een van het volk, van het Joodsche volk. Een echte zoon van Abraham, naar het vleesch, uit den stam van Benjamin, die in Israël vermaard was.

Niet alsof hij in zijn Jood-zijn iets voor had. Niet alsof hij in zich zelf de grond daarvan zocht. Ach hij moet het juist belijden dat hij vele wederpartijdige dingen tegen God, in het vervolgen der Christenen gedaan heeft. Maar de genade des Heere is hem te sterk geworden. De Heere heeft hem opgezocht. Het heeft Gode liefd zijn Zoon in hem te openbaren. En hij is een toonbeeld in geheel bizonderen zin dat God zijn volk niet als zoodanig verstooten heeft.

Daarom moet en mag niet opgehouden met het brengen van de boodschap des Evangelies, van het Woord des kruizes, opdat het overblijfsel worde toegebracht. Want immers het geloof is uit het gehoor en het gehoor door het gepredikte Woord Gods.

Wat verblijdt.

In Amsterdam zijn tal van studenten van de Vrije Universiteit, die zich bereid verklaard hebben, mee te werken in onzen Zendingsarbeid, door samenkomsten met Jodenjongens te leiden.

Op verscheidene Gereformeerde Jongelingsverenigingen wordt ook de Jodenzending en in verband daarmee het Jodenvraagstuk, inzonderheid het Zionisme besproken, en dús de liefde voor ons werk onder de jongeren aangewakkerd.

Mevr. de Wed. F. N. van der Muelen geb. Vastwijk, legateerde aan de Zending onder de Joden der Gereformeerde Kerk te 's Gravenhage, afdeeling „Mirjam”, de som van *duizend* gulden, vrij van successierechten.

Tal van broeders en zusters namen reeds een abonnement op onzen Messiasbode. Meerderen betaalden meer dan 't gewone abonnementsgeld, dat ook zeer laag is (f0.50 per jaar).

Mevrouw J. A. van der Leeuw—Kraan, Koningin-Emmakade 13, 's-Gravenhage, wil gaarne nog nieuwe abonné's boeken! v. N.

Hoe men er over denkt.

't Is soms goed, te lezen, wat tegenstanders van ons denken. Wij worden daardoor vaak geprikkeld tot krachtiger voortdringen op den ingeslagen weg.

Wij willen onzen lezers eens even laten zien, wat men, niet in het kamp der Joden, maar in een zgn. „neutraal” blad, over de Jodenzending schrijft.

Wellicht, dat dat lakschen en lauwen tegenover die Zending, die nog onder de Gereformeerden gevonden worden, ook zal aansporen, om een zóó verguisd werk in 't Koninkrijk Gods meer liefde te gaan betoonen.

In „De Avondpost”, een Haagsch blad, was onder de rubriek „Nootjes”, in het nummer van 15 Februari j.l., het volgende te lezen:

Een milde gift.

Wij hadden in lang niet gehoord van de beweging om het Christendom te brengen onder de Joden.

Eenige jaren geleden werd in de Haagsche pers nog al eens geschreven over die propaganda.

Nootjesman heeft toen ook een paar vergaderingen bezocht, waar een predikant — of een gewezen predikant — sprak voor een clubje getrouwen en ettelijke nieuwsgierigen, kinderen inbegrepen.

Ik kreeg niet zoo'n erg stichtelijken indruk van die bijeenkomsten, en dacht onwillekeurig: wat zou de confessioneele pers wel zeggen, als een Joodsche prediker voor Christenen betoogde, dat ze eigenlijk van hem moesten leeren wat het Christendom is.

Sedert las ik niet meer in de gewone nieuwsbladen over dat bekeeringswerk.

Dezer dagen werden wij er aan herinnerd door het bericht, dat die prediker naar Berlijn zou gaan om het 100-jarig bestaan mee te vieren van de Berlijnsche vereeniging tot bevordering van het Christendom onder de Joden.

't Zou niet de moeite der vermelding waard zijn, als er niet bij stond, dat hij een feestgave meenam van 55.000 Mark, wat, in Hollandsche guldens omgezet, nog een aardig sommetje vertegenwoordigt.

Van alle kanten rijpt de nood, elken dag worden oproepen gedaan om hulp voor man, vrouw en kind, wien 't aan alles ontbreekt.

En dan nog geld voor bekeeringswerk. (Wij cursiveeren. v. N.). Zelfs al wordt 't enkel omgezet in brood voor arme Jodenkinderen, dan heeft dat brood toch een bitter bijmaakje."

Tot zoover dat „nootje”.

En dan nog geld voor bekeeringswerk!

Zóó denkt men er over!

Bekeeringswerk dat staat zoo ver achter bij leniging van stoffelijken nood, dat 't schande is, dat men geld daarvoor uitgeeft in deze dagen, waar er zooveel gebrek heerscht!

't Is schandé, dat men nog één cent eraan besteedt, om den Joden te verkondigen, dat er in Jezus, den Messias, vrede en zaligheid is, volkomen geluk!

Zóó denkt men er over in die kringen, waar men nog wel eens zeggen wil, dat men den Christus volstrekt niet gram is!

Hoe komt hier de vijandschap tegen God en Zijnen Christus helder aan het licht!

Hoe worden wij door deze stem van den vijand bij vernieuwing opgeroepen, open en fier de banier van Christus te ontplooien, ook op 't gebied der Zending onder de Joden!

v. N.

Verantwoording van giften voor 't 100-jarig jubileum te Berlijn.

Ds. Miedema van Groningen stelde mij ter hand de door hem verzamelde f95.92 en 4000 Mk. Van broeders en zusters in den Haag ontving ik f251.75 en 200 Mk. Van broeders en zusters van buiten den Haag gewerd mij f546. Totaal f839.67 en 4200 Mk. De giften uit den Haag waren van: G. v. d. L. 200 Mk.; P. J. L. f5; D. G. f7.50; D. G. F. f2.50; G. L. v. d. L. f5; A. v. d. K. f10; H. d. W. f2.50; J. J. S. f2.50; N. F. f2.50; N. B. f2.50; C. H. d. J.—H. f2.50; A. v. R.—F. f2.50; Mej. B. f2.50; Mej. C. V. f2.50; Dames S. f3.50; Mej. J. K. f0.50; Mej. H. Kl. f2.50; G. f5; N. N. f10; N. N. f1 uit de spaarpot der kinderen; N. N. of V. V. f5; N. N. of V. V. f1; N. N. f5; N. N. f1; dankoffert in de diaconiecollecte f1; uit de Kerkcollecte van 15 Januari f10; uit die van 22 Januari f10.50; uit die van 29 Jan. f2.50; uit die van 5 Febr. f2.50 (N. N. f1.50 en N. N. f1); fam. G. f2.50; Zr. S. Sp. f2.50; W. D. K. f2; Zr. N. N. f2.50; uit de collecte der diaconie van 22 Januari f31.50; (N. N. f0.50; N. N. f1; N. N. f1; N. N. f1; N. N. f25; A. v. d. E. te L. f2; N. N. f1); Mej. W. N. f1; N. N. f1; Ds. M. v. d. M. f2; Mevr. de Wed. K. f2; M. L. f5; J. G. v. d. B. f1; dames v. d. B. f2; Sch. f2.50; J. J. K. f2.50; N. N. f2; Mevr. de W. J. f2.50; N. D. V. f1; L. f2.50; Mej. E. O. f2.50; N. N. f2.50; N. N. f10; d. R. f5; R. K.

f2.50; N. f1; J. N. f1; J. B. f2.50; N. N. f2.50; E. f2.50; Mej. St. f1; Mej. v. 't H. f1; Mej. v. E. f1; Mevr. d. G. v. N. f2; N. N. f2.50; Mej. W. f1; Mej. J. K. f1; Mevr. de Wed. v. D. f1; Mevr. de Wed. N. f5; N. N. f1.50; uit collecte diaconie van 29 Januari f11.75 (W. v. d. D. f2; N. N. f2.50; N. N. f0.25; N. N. f1; N. N. f5; N. N. f1); uit die van 5 Febr. f2 (N. N. f1; A. B. f1); N. N. f1; H. v. d. V. f2.50. De giften van buiten den Haag (behalve het bedrag van Ds. Miedema) waren van: Commissie voor de Joden-zending der Gereformeerde Kerk te Utrecht f100; A. C. G. te A. f50; S. G. te E. f10; W. W. te S. f20; W. v. d. B. te A. f15; A. R. v. N. te R. f50; J. M. v. N. te R. f100; J. v. d. B. te M. f5; M. U. te S. f5; A. J. P. t. H. te H. f7.50; H. W. v. M. te A. f40; P. v. L. te Kr. f100; Dr. H. F. te Z. f10; J. v. d. K. te M. f2.50; C. B. te D. f10; N. S. Pz. te E. f10; Zr. N. N. te Sch. f1; A. Fr. te S. f10.

Allen gevers en geefsters betuigen wij nogmaals onzen hartelijken dank.

Zij hebben ons in staat gesteld, een bedrag van 702008 Mark 27 Pfennig aan de feestvierende vereeniging te zenden.

v. N.

Groningen, 15 Maart '22.

Verantwoording collecten en bijdragen over 16 Dec. t/m. 15 Maart '22.

Sloterdijk f16.63. Diemen f154½. Aals-

meer f6.84. Weesp f56.64½. Bussum f75.20. Gift bij Dr. G. te Amst. f9.00. Lochem f7.89. Gift Mej. T. te Delft f2.50. Gift Oldenhove f5. Gift uit Kralingen f2. Echten f22.22½. Joure f34.18½. Lemmer f10. Heerenveen f37.10. Mildam f26.10½. Munniksburen f3.26½. Gorredijk f8.14. Wollega f27.87. Oldehoorn f6. Oosterzee f17.05½. Fijnje f2.50. Lippenhuizen f3.33½. Gift N. N. f5. Classis Zwolle f91. Gift Vuren f2. Gift Aalst f3. Heerde f36.88½. Kruiningen f10.26. Ierseke f30.68. Zondagschool Vereen. Leiderdorp f12. Zendingscommissie Geref. Kerk Axel f111.90. Slidrecht f76.02. Aalten f169.83. St. Jacoba Parochie f19.06. Rijswijk f52.92. Koudekerk a. d. Rijn f36. Gift 's Bosch f5. Krampen a. d. Lek f12.21. Gift Barneveld f25. Voorburg f50.80. Lisse f15.95. Wierum f13.78. Alblasserdam f63.65. Bleiswijk f17.11. den Ham f53.36½. Gramsbergen f19.96. Lutten f35.75. Vroomshoop f31.10. Nieuwleuzen f8.68½. Lemele f8.32½. Avereest f17.32. Heemse f26.25. Aalst f2.50. Culemborg f14.17. Herwijnen f10. Geldermalsen f15.49. Rossum f8.66. Zuilichem f8.33. Classis Zierikzee f33.50. Idskenhuizen f45.67½. Gift coll. Hazerswoude f10. Doorn (1920) f36.95. Dedemsvaart f90. Gift coll. Kielwindeweer f10. Utrecht 10 % f70.25. Hoek f3. Oostburg f18.67½. Aardenburg f10.53. Schoonedijke f26.06. Zaamslag f57.02. Nijkerk f87.88. Putten f29.31. Wezep f28.62½. Hattum f43.92½. Oldebroek f15. Harderwijk f68.50. Nunspeet f30.56. Doornspijk f20.85. Elburg f18.27. Ermelo f100.97½. Doesburg f20. Gift Centsvereen. Ger. Meisjesvereen. Uithuizen f5. Voorschoten f21.08. Breda f30.07½. Dinteloord f17.72. Drimmelen f7.58. Fijnaart f11.70. Klundert f48.68. Raamsdonk f14.83½. Willemstad f17.33. Zevenbergen f9.11. H. I. Ambacht (1920) f67.44½. id. (1921) f72.55½. Zuidlaren f22.35. Anjum f42.85½. Broek o. Akkerwoude f4. Dokkum A. f69.70. Dokkum B. f80.76½. Driesum f10. Hantum f19.46. Met-slawier f21.10. Murmerwoude f19.50. Nes f23.35. Niawier f20.25. Ooster Nijkerk f7.38. Paessens f34.80½. Raard f22. Rinsumageest f20. Ternaard f2.50. Wierum f12. Classis Haarlem f306.50. Beetgum f48.87½. Berlikum f60.10. Boxum f35. Eernewoude f6.76. Hijaard f19.61½. Huizum f36.62. Oenkerk f53.62½. Suawoude f20.90. Wartena f4.50. Wirdum f32.57½. Classis Workum f121.63. Helmond f14.80. Heusden f2. Heerlen f12.42½. Maastricht f10.94½. Roermond f4.32. Venlo f11.51. Vrijhoeve Kapelle f11.99. Schemerhorn f9.77. Kolhorn f5.40. Dirkshorn f28.79½. Anna Paulowna f11.59. Noord Scharwoude f25.30. Oosterend f24.15. 's Heer Hugowaard f12.77. Helder f12. St. Pancras f33.55. Broek op Langendijk f10. Krabbendam f8.47½. Classis Woerden f480. Zendingscommissie Almkerk f20. Gift Veendam f2.50. Dronrijp f15.31½. Oostzaan f6.20. Stellendam f14.16. Tinte f11.16. N. Helvoet f26.50. Hellevoet-

sluis f10.19. Spijkenisse f32.30. Brielle f11.64. Stad a. h. Haringvliet f35.30. Ooltgensplaat f26. Ouddorp f14.70. Pijnacker f22.70. Wateringen f14.80. Loosduinen f56.76. Maasdijk f19.77. Gift Schipluiden f2.40. Hilversum (10 %) f11.17½. Zwolle f118.90. Zendingscommissie Maassluis A. en B. f25. Appingedam f10. Bierum f42.23½. Delfzijl f63.63½. Garrelswaer f5. Loppersum f50.76½. Nieuwolda f18.06½. Schildwolde f56.82½. Siddeburen f38.45. Spijk f63.53½. Stedum f15. Ten Post f50. Wagenborgen f18.08. Wester Emden f17.80. 't Zandt f47.72½. Zendingsvereen. te Kornhorn f5. Baflo f36.54½. Houwerzijl f31.93½. Leens f63.80. Middelstum f108.79. Pieterburen f25.34½. Roodeschool f55.58. Schouwerzijl f82.30. Uithuizen f90.84. Uithuizermeeden f64.77. Ulrum f50.88½. Warffum f32.80½. Winsum-Obergum f46.38. Zoutkamp f20.11. Classis Drachten f339. Bolsward A. f35. Bolsward B. f29.56½. Cuhaard f6.80. Exmorra f13.17. Gaast f15.28. Makkum f47.26. Oosterend f16.24. Piaam f9.86½. Pingjum f5.20. Schettens f25. Schraard f12.82. Tjerkwerd f7.37. Witmarsum f16.84. Wommels f45.12½. Wons f11.35. Boxum f11.57. Gauw f13.77½. Hommerts f7.72. Oosthem f19.36. Oppenhuizen f25.72. Scharnegoutum f28.66. Sneek f132.49½. Sloten f5.—. Svbrandeburen f11.70½. Wijckel f13.33. IJlst f27.26. Classis Hallum f318.03½. Barendrecht f300. Apeldoorn f15.80. Barneveld f50.86. Beekbergen f5. Epe f14.25. Glindhorst f11.68. Heerde f13.56. Kootwijk f5.38. Voorst f2.48. Voorthuizen f36.—½. Wapenvelde f9.61. Zwarteboek f3.51. Centsvereniging Uithuizen f5. 's-Graveland f8.50. Gift Amsterdam Zuid f3. Weesp f41.14½. Nederhorst t. B. f18.98. Huizen f17.35. Uithoorn f6.38. Muiderberg f3.42. Muiden f2.58. Ankeveen f2. Ouderkerk a. d. Amstel f21.85. Almelo f51.85. Almelo gift f12. Delden gift f25. Deventer A f21.82½. Deventer B f34. Enschede f101.59. Enschede gift f10. Enter f16.24½. Glanerbrug f3.25. Haaksbergen f11.06. Hengelo f26.68. Holten f18.82½. Nijverdal f37.27½. Olst f10. Rijssen f11.22. Vriezenveen f5.10. Wierden f21.25. Wijhe f7.50. Berkel 61.90. Capelle f18.57. Charlois f108.54. Delfshaven f233.61. Fijenoord f98.64. Hillegersberg f24.39½. Katendrecht f221.41. Kralingscheveer f39.32. Rhoon f25.01½. Kralingen f308.75. Kralingen Bidure f72.85. Abcoude f34.23. Sassenheim f50.16. Velzen f31.17½. Nagift Abcoude f2.25. N. Ev. Zendingsfeest f56. Geref. Jongelver., de Krim f13. Linschoten f11.07.

In verantwoording 16 Sept.—15 Dec. '21 komt voor: Hillegom f15, dit moet zijn: Lisse f15.

Verzoeken bij toezending van collecten enz. zooveel mogelijk per postcheque of per giro te willen overmaken op No. 47365.

J. J. MIEDEMA,

Deputaat-Quaestor.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE
GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

En dit Evangelie des
koninkrijks, zal in de
geheele wereld gepredikt
worden tot een getuigenis
allen volkeren
Matth. 24 : 14

Redactie-Adres
W. BREUKELAAR, Zaandam

Commissaris van Toezicht
en Controle
W. BREUKELAAR, Zaandam

INHOUD: Raak mij niet aan, want.... Ik vaar op. — Van Zendingaangelegenheden. — Djocjakarta. — Magelang. — Korte Berichten. — Leestafel. — Giften voor de Zending. — Adressen van de Arbeiders-Arbeidsters.

PINKSTEREN.

Weer nadert Pinksteren. Het Pinksterfeit is de uitstorting van den Geest des Heeren over alle Vleesch; ook over de zwarten en bruinen en gelen. Daarin heeft de zending haar onoverwinnelijke kracht en tevens den waarborg harer toekomst. De Pinkstergedachte en de Zendingsgedachte zijn één.

Rijk zegent de Heere de Zending onzer Kerken. Ook op Java en Soemba werkt de Pinkster-Geest. En wij mogen medearbeiden. Pinksteren zal ons weer de gelegenheid openen, want bij het Pinksterfeest behoort de Pinkstercollecte. Meer dan ooit roept thans het zoo gezegend werk der Zending om onze liefde, ons gebed, onze gave.

Beziele ons daartoe de Geest van Pinksteren!

W. BREUKELAAR.

Raak mij niet aan, want... Ik vare op!

~~~~~  
Jezus zeide tot haar: Raak mij niet aan, want ik ben nog niet opgevaren tot mijnen Vader; maar ga henen tot mijne broeders en zeg hun: Ik vare op tot mijnen Vader en uwen Vader, en tot mijnen God en uwen God.

Maria Magdalena ging en boodschapte den discipelen, dat zij den Heere gezien had en dat Hij haar dit gezegd had.

Johs. 20 : 17 en 18.  
~~~~~

Geen ontmoeting van hemelsche Engelen in de geopende grafspelonk, noch ook wat die Engelen zeiden, hadden Maria van Magdela kunnen troosten bij de schokkende ontdekking, dat men haren Heere had weggenomen, terwijl zij niet wist waar zij Hem gelegd hadden.

Toen was de opgestane Heiland zelf tot haar gekomen.

Met eigen oogen had zij Hem aanschouwd, en toch niet gezien dat het Jezus was.

Zijn eigen stem had zij gehoord, en toch Hem niet herkend.

En zij bleef, als tevoren, den Levende zoeken bij de dooden.

Wat echter opende haar de oogen, wat opende haar hart, dat zij acht nam op hetgeen tot haar gezegd werd?

Dat was het noemen van haar naam, haar eigen naam; en dit met een nadruk, als Hij alleen daarin leggen kon: *Maria!*

En zich omkeerende, en opziende nu tot den hervonden dierbaren Meester, betaalt zij Hem in zalige vreugd dat oude „Maria” met het oude en alles zeggende: *Rabbouni!*

Zoo nu gaat het wel meer in het geestelijk leven van Gods kinderen.

Soms brengt het wondere doen des Heeren hen in verwarring. Zij zien wel, doch merken niet op; zij hooren wel, doch verstaan niet.

Wat zult ge dan met hen *redeneeren*?

Er is een andere en betere weg om hen tot bezinning te brengen.

Hun *hart* moet geraakt, om hen weer tot zich zelve te doen komen.

En dat doet de Heere dan wel meer door zich in de leidingen zijner Voorzienigheid als 't ware vlak voor ons te plaatsen, ons recht in de oogen te zien, en dan enkel maar te noemen onzen naam, zooals Hij dat alleen kan, om ons te doen bekenen, dat wij het met *Hem* te doen hebben, die ook in het donker den weg weet, ja, die de Levende is zelfs onder de dooden.

Dat was dan ook de zalige ontdekking voor Maria, en het was haar *Paschen!*

Toch was zij ook toen nog niet waar zij wezen moest.

Des Heeren Paschen had zij nog niet in al zijn beteekenis doorzien.

Haar is het voor 't oogenblik slechts het hervinden van wat zij verloren waande.

En dat wil zij nu tenminste behouden.

En zij strekt hare armen naar den Hervondene uit, als wilde zij voorkomen, dat Hij andermaal van haar zou weggenomen worden.

Doch Jezus weert haar af en zegt: Raak mij niet aan, want.....
Ik vare op!

Of Maria dat zeggen des Heeren ook begrepen heeft?

Waarschijnlijk niet; althans voor dit oogenblik nog niet.

Maar Johannes heeft dat woord, toen tot Maria gesproken, in zijn hart bewaard en overdacht, en het vele jaren later met nauwkeurigheid in zijn Evangelie opgeteekend.

En dat verwondert ons niet.

Hoe meer hij er over nadacht, des te zinrijker werd hem dat woord des Heeren. Een woord van diepe beduidenis, niet enkel voor Maria en de eerste discipelen, maar ook voor de Gemeente van latere dagen. En ook óns heeft dat woord wel iets te zeggen.

„Ik ben nog niet opgevaren tot mijnen Vader, maar..... *Ik vare op.*”

Met dit zalig bewustzijn heeft Jezus op den morgen van Paschen de grafspelonk verlaten.

Zijn verrijzenis uit de dooden is de aanvang van zijn Hemelvaart.

Zijn voeten staan nog op de aarde, maar zijn hart trekt naar Boven, naar zijn Vader en zijn God.

En niets wat uit de aarde aardsch is mag Hem daarbij ophouden.

Daarom heet het ook tot Maria: Raak mij niet aan, houd mij niet op.

Zij vooral had dien wenk noodig, de zoo hartstochtelijk bewogen vrouwe, die den, naar zij meende weggeroofden, Meester met zoo overvloedige tranen beweend had, doch op het herkennen van zijn stem, Hem met hare armen had willen omvangen als wilde zij Hem nu zèlf wegnemen en bij zich houden.

Raak mij niet aan, zegt de Heere. Er is nu geen voortzetting meer van het vroegere.

Het „kennen naar het vleesch” moet nu ophouden en plaats maken voor een hooger trap van gemeenschapsoefening, voor een gemeenschaps-oefening door geloof en niet door aanschouwen.

Raak mij niet aan, maar ga heen tot mijne broederen, en zeg hun dit.

Bereid zoowel hen als u zelve voor op de scheiding, die nu ingetreden is en aldra geheel zal doorgaan, want..... Ik vare op.

Uwe en hunne liefde voor mij betoone zich voortaan op andere wijze, in getrouwe vervulling van de taak der liefde, die Ik u opleg, in het heengaan op mijn last, in het boodschappen van mijn heil alom.

En reeds gaat Maria heen en boodschapt den discipelen, dat zij..... den Meester, den lieven Meester? — neen, dat zij *den Heere* gezien, en dat Hij haar dit gezegd had.

Ja, het is nu, meer nog dan vroeger, *de Heere*.

In al zijn doen en spreken is het voelbaar, dat Hij niet maar terugkeerde in het vroegere leven, dat de dagen zijner vernedering voorbij zijn, dat Hij tot zijne verhooging en verheerlijking nu gekomen is.

Er is een nieuwe macht en majesteit in zijn geheimzinnig verschijnen en verdwijnen, in al zijn doen en laten, en in elk zijner woorden.

Het is nu voortaan een zich vertoonen, een zich openbaren, een gezien worden, maar het is geen omgang meer.

Zijne discipelen ondervinden het telkens weer: Hij hoort hen altijd, Hij ziet hen overal, Hij gedenkt hunner in allen nood, maar zij bezitten Hem niet meer.

En zoo menigmaal het nog gebeurt, dat zij Hem met hun oogen aanschouwen, ja, Hij is het wel, hun eigen dierbare Meester, maar er is een andere gedaante, een nieuwe heerlijkheid, die hun het hart van ontroering doet kloppen en hen doet nederzinken in *aanbidding*.

„Raak mij niet aan”. Op 't eerste hooren is er wel iets *hards* in die

afwijzing van het betoon eener liefde, die zoo pas uit de diepste droefheid tot de hoogste vreugde was overgegaan.

Haast zouden we met Maria *deernis* gevoelen, daar zij het toch zoo hartelijk meende.

We moeten echter den Heere laten uitspreken. Want in hetgeen Hij volgen laat, wordt van dié afwijzing een verklaring gegeven, die er alle schijnbare hardheid aan ontnemt.

Hoe liefelijk al aanstonds dat: „ga heen tot mijne *broeders*.”

Met dien naam had Hij hen tevoren nimmer nog genoemd.

En met dien naam wil Hij nu juist uitdrukking geven aan de *teedere betrekking*, welke Hij gevoelde met hen, wier broeder Hij geworden was door de aanneming van hun vleesch en bloed, en die om Zijntentwil uit genade tot kinderen Gods en mede-erfgenamen zijner heerlijkheid waren aangenomen. En hoezeer Hij de aanraking afwijst eener liefde, die van het aardsche nog niet ganschelijk gelouterd is, met dien broedernaam wil Hij toonen, hoe Hij hen, ten hemel opvarende, met de innigste liefde in zijn hart blijft dragen.

En al voortgaande verkondigt de Zone Gods aan deze zijne broederen den naam zijns Vaders, als den naam ook van hunnen Vader, en den naam van hunnen God als dien ook van zijnen God.

Wat dat inheeft, zij zullen 't eerst recht bekennen, wanneer zij den Geest der aanneming tot kinderen ontvangen zullen, dien Hij hun zenden zal van den Vader, en die ook hun het zalig „Abba, Vader” op de lippen zal leggen; wanneer zij temidden van allerlei verdrukking, benauwdheid, vervolging, gevaar en zwaard de zalige zekerheid in hun hart zullen om dragen, dat niets hen scheiden zal van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus den Heere.

Neen, geen enkele Zijner broederen zal Hij vergeten. En ofschoon zij Hem niet zien, nochtans wordt hun hart niet ontroerd; nochtans verheugen zij zich in Hem met een onuitsprekelijke en heerlijke vreugde.

Waar Hij heenging weten zij, en den weg weten zij.

„Raak Mij niet aan, want..... Ik vare op.”

Gevoelt gij niet, mijn lezer of lezeres, wat het ook *U* te zeggen heeft?

Zie, wij belijden, dat onze Heere Jezus Christus één is met de zijnen, en de zijnen met Hem; dat zij één leven leven met Hem, het leven dat Hij door zijn dood hun verworven, door zijn opstanding aan het licht gebracht heeft, maar dat Hij hun ook mededeelt door den H. Geest, die hen naar zijn evenbeeld vernieuwt, opdat zij Hem gelijkvormig zouden zijn.

Van die eenheid der geloovigen met Jezus betuigt ons Paulus, dat zij met Hem gekruist, gedood en begraven, maar ook met Hem opgewekt zijn, ja, met Hem gezet in den hemel.

Moest dan ook in hen het hart niet naar Boven trekken gelijk bij Hem? Moest het ook bij hen niet wezen: ik ben nog wel niet opgevaren, mijn voeten staan nog in dit lage stof, maar..... ik vare op, ik vare op naar het Vaderhuis omhoog?

„Raak mij niet aan”, — o, laat dit meer ons wachtwoord zijn tegen alle bedenkelijke aanraking met de dingen van deze wereld, tegen alle besmetting des vleesches die ons bedreigt.

En dat enkel waar deze ons neertrekken wil in lagen zondedienst, maar ook waar zij een vromen glimp heeft, zelfs wel verband houdt met onze liefde voor Jezus.

Ook dán nog kan het lichtelijk gebeuren, dat wij er ons door iaten op houden op den weg onzer roeping, laten terughouden van hetgeen de

Heere ons te doen gegeven heeft. Ook tot Maria Magdalena, die Hem in liefde wil omvangen en bij zich houden, zegt Jezus: „raak mij *niet* aan, maar *ga heen* tot mijne broeders en zeg hun: Ik vare op.”

Nemen dan ook wij het wel ter harte.

De opgestane Heiland zelf noemt ons zijne broeders, met Hem kinderen van denzelfden Vader, met Hem gunstgenooten van denzelfden God.

Worde het dan maar gezien in al onzen handel en wandel, dat ons burgerschap in de hemelen is, dat wij opvaren naar Boven!

En waar des Heeren last ons opdraagt, heen te gaan, hetzij om onder de broederen voor Hem te getuigen, hetzij om zijn heil te boodschappen dengenen die nog verre zijn, ja, tot aan de einden der aarde, — laat ons als Maria *gehoorzaam* zijn en *doen* wat Hij gebiedt, met toewijding van al onze kracht.

Der waarachtige liefde is 't niet maar om eigen stil geluk, maar ook om het geluk der broederen te doen, ja om de behoudenis der wereld.

En bovenal om Zijne eere, Wien het beloofd is: „Ik zal u de Heidenen geven tot uw erfdeel en de einden der aarde tot uwe bezitting.”

Z., April 1922.

v. d. M.

Van Zendingsaangelegenheden.

De redactie van het Zendingsblad.

Ongetwijfeld hebben de lezers van het Zendingsblad met leedwezen vernomen, dat Dr. J. Hania te Geldermalsum de redactie heeft neergelegd.

Reeds tijdens de krankheid van wijlen Ds. H. Hoekstra in 1915, heeft Dr. J. Hania een gedeelte van het redactiewerk waargenomen. Op voorstel van Ds. H. Dijkstra, hebben de deputaten van de Generale Synode voor de Zending, na het overlijden van Ds. Hoekstra, hunnen scriba Dr. J. Hania uitgenoodigd te willen optreden als mede-redacteur en zich te willen belasten met het schrijven der meditatie, die steeds de eerste plaats in ons Zendingsblad inneemt. Dr. Hania heeft die benoeming aangenomen en omstreeks zes jaar met Ds. Dijkstra het Zendingsblad op de meest voortreffelijke wijze verzorgd. Zijn arbeid vond in den kring der deputaten steeds hooge waardeering. Duizenden in den lande hebben met genot en stichting zijn meditatie gelezen. En stellig is ook daardoor de liefde voor de zending in onze kerken in den loop der jaren aanmerkelijk versterkt geworden.

Reeds in de vergadering van October, de laatste, die nog door Ds. Dijkstra geleid werd, verzocht Dr. Hania ontslag als redactie-lid van het Zendingsblad. Na eenige bespreking heeft hij toen, op dringend verzoek van de vergadering, er in toegestemd voorloopig nog in de redactie te blijven.

In Januari van dit jaar ontviel ons Ds. Dijkstra, die van 1899 af, jure suo, de voorzitter was van de deputaten der Gene-

rale Synode en vanaf 1 Jan. 1903, toen „Het Zendingsblad” voor het eerst verscheen, steeds uit den aard der zaak in de redactie zitting had. Zijn plaats vervullen kan niemand onder ons.

Nog steeds is er weemoed in ons hart als we zijner gedenken. We weten wel, dat niemand onmisbaar is, maar voor het Zendingsblad was het heengaan van Ds. Dijkstra een schier onherstelbaar verlies.

En nu legt ook de andere redacteur zijn arbeid neer. Deze laatste drie maanden heeft hij alleen het Zendingsblad verzorgd. En hij deed het op treffelijke wijze. Gaarne hadden de deputaten gewild, dat Dr. Hania had kunnen besluiten aan te blijven als redactie-lid. Hij heeft echter, geleid door de omstandigheden, gemeend dit niet te kunnen doen. Met leedwezen zien we hem dit werk, dat hij met zooveel toewijding verrichtte, thans neerleggen.

Wij kunnen niet nalaten hem openlijk hartelijk dank te zeggen voor al zijn arbeid als redacteur van het Zendingsblad. Voor het Zendingsblad is ook dit een groot verlies, dat Dr. Hania uit de redactie is getreden.

Wie later de redactie zullen waarnemen is nog niet beslist.

Het adres van de redactie is voorloopig bij ondergeteekende, die daarvoor aangewezen is door het Moderamen van de Deputaten der Ger. Synode voor de Zending.

Een belangrijke benoeming.

In hunne l.g. vergadering hebben de de-

putaten der Generale Synode voor de Zending een uiterst gewichtige benoeming gedaan. Volgens besluit der Generale Synode moesten zij, zoodra zij een persoon vonden, die daarvoor naar hun oordeel geschikt was, deze voorloopig benoemen tot „Zendingsadviseur” en in de gelegenheid stellen zich door voortgezette studie voor die belangrijke positie te bekwamen.

Eerst was men van gedachte, dat voor „Zendingsadviseur” iemand moet gezocht, die candidaat was in de Theologie en dan ging studeeren in de Oostersche talen en daarin den doctoralen graad verwierf. Later is de overtuiging gerijpt, dat het beter is een theoloog te benoemen, die echter door extra studie tevens goed op de hoogte is van het Javaansch en Arabisch en vooral van den Islam.

De deputaten hebben eenparig geoordeeld in den jeugdigen geleerde Dr. F. L. Bakker te Amsterdam den geschikten man te hebben gevonden. Hij is de zoon van den algemeen bekenden en om zijn werk zoo gewaardeerden Ds. D. Bakker, die eerst als Missie-Predikant van Heeg te Keboemen de zending heeft gediend, en sinds 1906 als docent aan de Opleidingsschool voor helpers bij den Dienst des Woords te Djocjakarta werkzaam is. De liefde voor de zending is den jongen Dr. Bakker als aangeboren. Hij heeft er de laatste jaren zijn studie reeds op gericht om later de zending te kunnen dienen. Een paar maanden geleden is hij aan de Vrije Universiteit „met lof” gepromoveerd op een proefschrift getiteld: „De verhouding tusschen de Almacht Gods en de zedelijke verantwoordelijkheid van den mensch in den Islam”. Evenals zijn vader, wenscht ook hij zijn leven te geven aan den dienst der zending. Gelet op zijn uitnemend proefschrift, mag onder den zegen des Heeren van dezen jongen doctor Theologiae nog veel in de toekomst worden verwacht. Toen hem zijn voorloopige benoeming werd medegedeeld, sprak hij het dadelijk uit, dat hij zich over de aanneming der benoeming niet behoefde te beraden, maar gaarne bereid was deze te aanvaarden.

Wijl de definitieve benoeming staat bij de Generale Synode, kon deze benoeming nog slechts een voorloopig karakter dragen. Met deze benoeming te wachten totdat de Synode is samen gekomen, zou echter niet slechts aan Dr. Bakker de gelegenheid hebben onthouden om zich voor zijn toekomstigen arbeid door voortzetting zijner studie te bekwamen, maar ook met de bedoeling der Synode in strijd zijn geweest. Het is dan ook wel met zekerheid te verwachten, dat

de Generale Synode deze benoeming zal bekrachtigen.

Wijl de jonge Bakker reeds den docters-titel voert en het voor hem niet meer noodig is nog vele jaren de studie voort te zetten eer hij naar Java kan vertrekken, zal de reeds door de Synode goedgekeurde instructie voor den „Zendingsadviseur” eenige wijziging moeten ondergaan. In deze instructie is er echter meegerekend, dat de „Zendingsadviseur” ook onderwijs zal geven aan de Opleidingsschool. En nu ligt het in de bedoeling, dat dit in hoofdzaak de toekomstige arbeid van Dr. F. L. Bakker zal zijn.

De opleidingsschool moet worden gereorganiseerd. De ontwikkeling der zending op ons terrein stelt dit tot een volstrekt eisch. Deze school moet zich ontwikkelen in de richting van een Theologische school tot opleiding van Inlandsche Dienaren des Woords. Reeds zijn de reorganisatieplannen ontworpen. Wanneer de Synode deze goedkeurt zal de gereorganiseerde opleidingsschool met 1 Jan. 1925 haar eersten cursus kunnen aanvangen. Maar dan moet er ook iemand gereed zijn, die als tweede docent kan optreden. En nu ligt het in het voornemen, dat de jonge Dr. Bakker die tweede docent zal worden om met zijn Vader als eerste docent de a.s. Javaansche dienaren des Woords te helpen vormen. Met het oog op den hem wachtenden arbeid is nu aan Dr. Bakker opgedragen om door voortzetting van zijn studie vooral in het Javaansch en Arabisch en de kennis van den Islam zich nog verder te bekwamen.

Als toekomstig docent der opleidingsschool heeft Dr. Bakker ook noodig, dat hij gerechtigd worde tot den dienst des Woords. Het zou op de Javanen een allersonderlingsten indruk maken, indien een docent, die anderen opleiden moet om het Woord te bedienen, zelf niet gerechtigd zou zijn tot den Dienst des Woords en der Sacramenten. Dit zou zijn positie schier onmogelijk maken. Wijl nu de opleidingsschool is gevestigd te Djocjakarta, het zendingssterrein van de kerk te Amsterdam, is reeds tot de kerk te Amsterdam het verzoek gericht, dat deze hem beroepe tot den Missionairen dienst des Woords. Deze kerk heeft zich in beginsel hiertoe bereid verklaard. Natuurlijk moet nu hiervoor een bijzondere regeling worden getroffen. Deze beroeping is dan echter geenszins een kwestie van vorm. Wel ter dege zal Dr. Bakker, als hij straks in Indië is, menigmaal Woord en Sacrament moeten bedienen, evenals ook Ds. Bakker dit veelvuldig doet. De docent

moet gelegenheid hebben practisch mee te leven in het Zendingswerk. Dit komt aan de opleiding en aan het praktische zendingswerk beide ten goede. Het is gewenscht, dat de beroeping en examinatie nu maar spoedig plaats hebbe, opdat Dr. Bakker zich daarna geheel moge kunnen wijden aan de voorbereiding van het zoo gewichtvolle werk, dat in Indië hem wacht.

Het Christelijk Comité voor Indië.

Vaak is er op gewezen van hoe groot belang het is voor het welslagen der zending, als de Europeanen in Indië, vooral de ambtenaren der Regeering, haar genegen zijn en zich als Christenen openbaren.

Reeds tal van jaren is het Christelijk Comité van Indië werkzaam om het Christelijk element onder de Europeanen in Indië te versterken. Telken jare opent dit Comité voor enkele jongelieden, die willen studeeren voor den Indischen dienst, de gelegenheid tot het ontvangen van finantieelen steun.

Ook thans is daartoe de gelegenheid weer opengesteld.

Jongelieden, die steun begeeren, kunnen zich wenden tot ondergeteekende bij wien het secretariaat berust.

Door het Comité worden, voorzoover de geldmiddelen dit toelaten, voorschotten verleend aan jongelieden, die wenschen te studeeren voor betrekkingen in Indië en zulks onder de volgende voorwaarden.

Voorschot voor studie wordt verstrekt aan Christelijke Europeesche of Indische jongelieden, die

1. goede getuigenis hebben betreffende hun belijdenis en leven en naar het oordeel van het Comité verwachting bieden, dat zij later het Christelijk element in Indië zullen versterken;

2. blijk hebben gegeven ten genoegen van het Comité, dat zij goeden aanleg voor de studie bezitten;

3. duidelijk kunnen aantonen, dat steun beslist noodig is;

4. blijkens verklaring van een door het Comité aangewezen Medicus voor verblijf in Indië geschikt zijn;

5. desgevorderd zich onderwerpen aan een onderzoek, ingesteld door eene Commissie, daartoe aangewezen door het Comité;

6. zich verbinden;

- a. tot het sluiten eener levensverzekering als waarborg voor het versterkte kapitaal;

- b. tot terugbetaling van het voorschot op zoodanige wijze, als in elk voorkomend geval zal worden bepaald; en zulks met bij-

berekening eener rente van 5 pCt. 's jaars, ook over den studietijd;

- c. tot directe terugbetaling van voorschot en rente, wanneer men deze studie afbreekt, niet naar Indië gaat of uit Indië terugkeert voordat men het genoten voorschot heeft terugbetaald, tenzij het Comité dispensatie verleent;

- d. tot directe terugbetaling van voorschot en rente, wanneer men betreffende belijdenis en leven geen goede getuigenis meer heeft;

terwijl bij minderjarigheid van wie voorschot ontvangt diens vader of voogd zich contractueel moet verbinden voor de richtige nakoming van het in sub. 6 genoemde.

W. BREUKELAAR.

Djocjakarta.

Van den zendingsarbeid te Djocja Karta deelt Ds. A. Pos het volgende mede:

JAVAANSCH GEMEENTE.

Zondag 1 Jan. heb ik in de Javaansche gemeente op Gondo-Koesoeman den eersten dienst gehouden. In dezen dienst mocht ik vijftien kinderen en vijf volwassenen doopen, terwijl twee belijdenis des geloofs hebben afgelegd. Zondag 8 Jan. heb ik twee diakenen bevestigd en avondmaal bediend.

De daarop volgende Zondagen heb ik doop en avondmaal bediend in Patalan, Toengkok en Kalipenten. Ik hoop bij een volgend bezoek, dat begin April aanvangt, de gelegenheid te hebben aan de broeders en zusters ook het woord Gods te prediken. Bij al deze bezoeken heb ik me mogen verheugen in de groote blijdschap der Javaansche broeders en zusters, dat ze weer een eigen pandita hebben. Het is ontroerend deze blijdschap te mogen zien, en het is bemoedigend deelgenoot te mogen zijn van hun verlangen naar uitbreiding van het werk en daardoor van het Koninkrijk Gods. Ik weet niet, in hoever ik aan al deze wenschen zal kunnen voldoen, maar hun ijver geeft ons hoop voor de toekomst.

Patalan. Inzonderheid van Patalan, ongeveer tien paal ten Zuiden van Djocja, kan getuigd worden, dat er een zeer opgewekt geestelijk leven is. Het verblijf in Patalan was mij een zeer groot genot om de belangstelling en den ijver van de broeders en zusters daar. Ik vond daar ook sommigen uit Srandakan waar de helper Eljadah woont. Van uit Srandakan, dat aan de tramlijn ligt, is echter Djocja gemakkelijker te bereiken dan Patalan, waarom sommigen uit Srandakan reeds in Djocja avondmaal hadden gevierd. Reeds eerder had mij een schrif-

telijk verzoek bereikt om een goeroe indjil in Patalan te plaatsen, en bij mijn bezoek hebben de broeders en zusters nog eens met nadruk dat herhaald en toegelicht. Saiman Marta-Wijda, hoofd der school, verricht hier tevens het werk van een goeroe indjil, houdt elken morgen Koempoelan in het hulphospitaal, en houdt Zondags een preek voor de gemeente. De bij Patalan behorende helper in Srandakan kan daar niet zoo veel aan doen, omdat deze plaatsen te ver uit elkaar liggen. Den goeroe indjil uit Srandakan overplaatsen gaat niet, omdat in deze zeer dichtbevolkte streek in het Zuiden een goeroe indjil behoort te zijn. Ik acht me zeker van uw goedkeuring indien ik een der helpers uit Djocja, waar ze vier in getal zijn, overplaats naar Patalan.

Ook wilden ze gaarne een colporteur hebben om in deze streek Christelijke lectuur te verkoopen. Daarover, evenals over de school in Patalan, schrijf ik nog nader.

Reeds nu is het me duidelijk dat het verzoek dezer gemeente om institueering alen steun verdient.

Kalipenten. Deze gemeente is veel kleiner, het leven schijnt me er ook minder opgewekt. Waarschijnlijk schuilt dat in de ligging en de leiding. Kalipenten is zeer moeilijk te bereiken, vooral in den regentijd, waar we thans midden in leven. Ri-

vieren die anders droog staan, bandjirren, ik moest me nu om er te komen door koe-
lies over een tot halve manshoogte ge-
zwollen rivier laten dragen, en daarna nog
een uur door den kalk- en leemachtigen
grond waden. Waarschijnlijk is dit in den
regentijd niet de gemakkelijkste weg. Maar
ook op andere manier blijft het zeer lastig.
Toen ik eenmaal in Kalipenten was, lag de
school en helperswoning zoo afgelegen, dat
het den indruk wekte alsof het zoo gebouwd
was, opdat niemand het vinden kon. De
daar aanwezige helper is reeds oud, en zal
weinig meer kunnen doen om de zaken der
Zending belangrijk vooruit te brengen. De
broeders en zusters klaagden zeer over on-
welwillendheid der bevolking, waaronder de
prediking weinig ingang vindt, omdat, zei-
den ze, deze niet wil aflaten van haar ouden
wandel in oneerlijkheid, diefstal en oneer-
baarheid. De noodzakelijkheid van een
Christelijken wandel scheen het struikelblok
te zijn.

Wonosari. Over Wonosari hoop ik later te schrijven. Laat ik thans alleen mo-
gen mededeelen, dat bij een bezoek dat ik
daar met Dr. Offringa aan hulphospitaal en
school gebracht heb, de broeders en zusters
zeer klaagden over den haat der bevolking
tegen hen. Ze werden van allerlei zijden
bemoeit. Een der broeders, Mangoen

	Gedoopten	Belijdenden	Goeroe indjil	Colporteur	School	Onde w.	Leerl	Hulphosp.
Afd. Mataram								
Gondokoesoeman	485	256	Djemina	3	ja	4,	116	
Nganti			Iskak			3 v. K.S		
Medan			Soepater			1 v. Zand		ja
Tjaandi Sewoe			Sis Joram					ja
Toengkak	57	31	Seta diardja		ja	2	41	ja
Patalan	98	51			ja	4	95	ja
Srandakan			Eljadah					
Afd. Koelon Praga								
Wates	83	46	Kalam					ja
Ngoelakan					ja	2	32	
Kalipeuten	49	21	Sastra Karja		ja	2	27	
Sewoe Galoer	8	3						ja
Afd. Goenoeng Kidoel								
Wonosari	26	15						ja
Viladeg					ja	1	12	
TOTAAL	806	423	8	3	6	15	323	7

Pawira, wiens vrouw gestorven was, had van den Loerah geen verlof gekregen haar op het kerkhof te begraven. Als ze dan vroegen: om welke oorzaak haat gij ons, kregen ze ten antwoord: „omdat 't Christendom iets ongewoons, iets vreemds is (mboten Ilmrah), onze voorouders hadden het niet. 't Is een vreemde leer en een vreemd leven, dat we niet willen volgen." Vooruitgang is er op 't oogenblik weinig in dit gebied, waar zoo korten tijd terug deze verblijvende opwekking heeft plaats gehad.

Toengkak geeft op 't oogenblik geen aanleiding tot eenige bijzondere opmerking. Wates hoop ik a.s. Zondag 12 Februari te bezoeken.

Statistisch. Laat ik u meteen de statistiek mogen aanbieden, die ik begin dezes jaars maken moest. (Zie staat pag. 72).

In 1921 zijn 17 volwassenen en 38 kinderen gedoopt. 20 hebben belijdenis des geloofs afgelegd. Het aantal kinderen op de scholen is gegroeid van 248 tot 323.

Colportage. De zeer groote beteekenis van een goed opgezette colportagearbeid is hier het eerst begrepen door Dr. Offringa, die zelfstandig begonnen is met het laten verspreiden van de Mardi Rahardja. Tijdens zijn verlof heeft Mevrouw Bakker deze dingen behartigd, die bij haar vertrek de zaken heeft overgedragen aan Mevrouw P. Offringa. Deze beheert thans nog de colportage.

Feitelijk hebben deze dingen altijd buiten den hoofddienst gestaan. 't Leek mij echter niet wenschelijk dezen toestand te bestendigen. In het algemeen genomen kan alleen centrale leiding de verschillende deelen van het werk goed in elkaar doen grijpen. Ik zal zeer gaarne gebruik maken van de hulp van den heer en mevr. Offringa bij de uitvoering, stel deze bijzonder op prijs, maar het leek me beter de leiding van de colportage zelf te houden. In een gesprek, dat ik met hen over deze zaak hield, waren ze gaarne bereid daartoe mede te werken.

Met de verspreiding van de Mardi Rahardja moet worden voortgegaan, zoo mogelijk moet deze uitgebreid. Op 't oogenblik worden 2000 exemplaren gezonden aan alle Inlandsche ambtenaren. Het is mijn bedoeling om verder de hulphospitalen en de scholen te maken tot een centrum voor de verspreiding van dit maandblad. Duzend exemplaren zullen we maandelijks meer nodig hebben. Daar de Mardi Rahardja reeds uit de Zendingkas betaald werd, brengt dit geen belangrijke verhooging van kosten met zich.

Van verschillende kanten is mij gevraagd een colporteur te plaatsen, met name Wates, Patalan en Wonosari.

In sommige streken echter is de plaatsing van een colporteur vrij doelloos, omdat er zoo weinig menschen zijn die lezen kunnen. Dat inzonderheid in Wonosari, waaraan der leden der Jav. gemeente zich aandoen colporteur te worden, n.l. Mangoen Panira. Bovendien is Goenoeng Kidoel nog zeer dun bevolkt. Voor een colporteur is daar licht niet voldoende werk. Ik dacht voor het hulphospitaal de Mardi Rahardja te laten verspreiden voorzover zulks noodig is.

Er is in elk geval een colporteur noodig op station Toegoe in Djoeja. Dit is een zeer druk station, waar dagelijks 77 treinen in 5 richtingen aankomen en vertrekken, waaronder de Batavia-expres en de Randoeng-Soerabaya-expres. Het geeft een prachtige gelegenheid tot het verkoopen van veel boeken. In de tweede plaats is een kiosk noodig op de groote pasar tegenover de bioscoop, waar zooveel op den dag als 's avonds goede gelegenheid is tot verkoop.

Evenzoo lijkt het me toe, dat we een colporteur in Wates kunnen plaatsen. De Goeroe indijl en de Jav. broeders met wie ik over deze dingen geraadpleegd heb, achten Wates een zeer geschikte plaats voor colportage. Er is een vrij druk station en pasar, er komen veel menschen naar het hulphospitaal en de bevolking in den omtrek kan vrij goed lezen. Bovendien komt er binnen afzienbaren tijd een Chr. Holl. Inl. School."

Tot zoover de mededeelingen van Ds. Pos. In Djoejakarta staat de colportage nog slechts aan het begin van haar arbeid. Moge ook op dit terrein dit uitnemend zendingsmiddel met kracht worden aangewend.

W. B.

Statistisch Overzicht.

Wat de wezenlijke vrucht is van den arbeid in 't Koninkrijk Gods kan nimmer door ons in cijfers worden weergegeven. Onze berekening is feilbaar en zal wel gedurig falen. De Heere alleen weet wat omvang en waardij het resultaat van dien arbeid naar waarheid bezit. In Zijne hand alleen is de weegschaal. Dat geldt ook van het werk der zending. We behooren ons daarom te wachten, dat we niet al te veel waarde hechten aan statistische gegevens. Al zijn die gegevens met groote accuratesse vergaderd, dan toch bieden zij nog geen maatstaf om de geestelijke winste met juistheid te bere-

kenen. Maar dat neemt toch niet weg, dat de statistiek van den arbeid onzer zending wel ter dege ons wat te zeggen heeft. Alle statistiek biedt slechts namen en cijfers. En deze zijn vaak zeer dor. Maar die dorre cijfers kunnen toch wel eens zeer welsprekend zijn. Soms doen ze in 't oog een traan wellen; soms ook stemmen zij het hart tot

blijden dank. Dat laatste mogen de cijfers doen, die het volgens statistisch overzicht van de zending der Geref. kerken ons biedt.

Dit overzicht is ontleend aan het handboekje ten dienste van de Geref. Kerken van Nederlandsch Oost-Indië. Gij vindt hier een beeld van den toestand zooals die was in het najaar van 1921.

ZENDENDE KERK	ARBEIDS TERREIN	MISS. DIENST Aantallen						MED. DIENST Aantallen					School Dienst Aantallen			
		Geïnst. Kerken.	Posten	Miss. Predikanten	Helpers dienst d.w.	Colporteurs	Zielen	Belijdende leden	Miss artsen	Gedipl Eur. verpl	Inl. verplegenden	Hospitalen	Hulp Hospitalen	Scholen	Leerkrachten	Leerlingen
Batavia	Weltevreden	—	1	1	—	343	243	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Soerabaia	Soerabaia	—	1	—	1	—	(45)	(20)	—	—	—	—	—	1	4	108
Rotterdam	Poerbolingo	3	13	1	9	5	460	250	1	1	24	1	—	4	12	290
Utrecht	Poerworedjo	3	6	1	11	5	832	276	2	1	20	1	1	6	13	320
Heeg	Keboemen	1	10	1	8	1	428	212	2	2	33	1	1	6	15	390
Amsterdam	Djocjakarta	1	5	1	8	3	762	416	4	4	100	1	7	6	11	300
"	Solo	1	5	1	8	7	508	314	2	2	50	1	2	5	20	750
Delft	Wonosobo	—	4	1	3	2	60	31	1	1	9	1	—	2	6	140
Middelburg	Magelang	—	6	1	9	5	116	93	—	—	—	—	—	4	8	140
Appingedam	Melolo	1	1	1	—	—	51	179	—	—	—	—	—	—	—	—
Kampen	Kambaniroe	1	1	1	—	—	315	119	—	—	—	—	—	—	—	—
Hoogeveen	Pajeti	2	1	1	7	—	—	—	1	10	—	2	51	60	1822	
Groningen A	Karoeni	1	1	—	—	—	208	91	—	—	—	—	—	—	—	—
TOTAAL		11	56	9	65	28	4638	2244	11	10	216	6	13	85	149	4260

Wanneer gij nu dit overzicht vergelijkt met den toestand, zooals die was tegen het einde van 1917, dan blijkt het treffend, dat de Heere de Zending der kerken in die vier jaren mildelijk heeft gezegend. Er was deze jaren een gestadige groei in het werk onzer zending.

In Dec. 1917 waren er 51 Inlandsche helpers; in Dec. 1921 was dit getal tot 65 gestegen en dat der colporteurs steeg van 23 tot 28.

Het zielental der Inl. gemeente is in die jaren geklommen van 3745 tot 4638, waarbij dat der belijdende leden van 1805 tot 2424.

Voor al de Medische dienst is in die vier jaren sterk uitgebreid. Het getal der Miss. artsen steeg van 5 tot 11, dat der Europ. verpleegsters van 6 tot 10 terwijl het aantal Inl. helpers bij dezen dienst is gegroeid van 170 tot 246.

Ook de schooldienst stond niet stil.

In 1917 waren er 113 Inl. onderwijzers in dienst, welk getal tot 149 is geklommen. En het aantal Inl. leerlingen is gestegen van plm. 3000 tot 4260. Hierbij zijn niet geteld de leerlingen der Christ. Holl. Inl. scholen, want deze scholen gaan niet uit van de zending, ofschoon ze voor de zending wel van groot belang zijn. Wil men deze scholen er bij rekenen, dan moet het getal leerlingen nog met plm. 2500 worden vermeerderd. Alles te zamen genomen ontvangen op het zendingsterrein van de Geref. kerken thans bijna 7000 kinderen Christelijk onderwijs.

Bovenstaand overzicht stemt tot tevredenheid en dank aan God, die aan ons zendingswerk een geleidelijke uitbreiding geeft. Als we er aan denken, dat ons zendingsterrein op Java en Soemba meer dan zeven milioen inwoners telt, dan zijn de getallen, waarvan dit overzicht ons spreekt, nog zeer gering en zeggen zij ons, dat we nog

slechts staan aan het begijn van het werk. En dat begin is nog maar klein, zeer klein. Gemiddeld genomen is er van elke duizend zielen, die op ons terrein wonen, nog niet één voor het Christendom gewonnen. Zoo bezien is het resultaat onzer zending nog zeer sober. Maar als we terugzien op wat het was in het verleden en den groei in 't oog vatten welken de Heere aan den arbeid geeft, dan is er rijke stof van dank, want er is een gestadige uitbreiding, die hoopvol voor de toekomst stemt.

W. B.

Magelang.

Uit het jaarverslag, dat door ds. Merkelijn werd gezonden aan de Zendende Kerk, deelen we enkele bijzonderheden in zijn eigen bewoordingen mee.

„In het afgelopen jaar werden aan de Javaansche Gemeente te Magelang enkelen door den H. Doop toegevoegd. Hoewel de groei der gemeente gering is, toch is ze er, en het is vooral verblijdend, dat de gemeente alhier een goed onderlegde gemeente is en tot voorbeeld kan dienen voor de vele kleine kringen in de desa; het besef om tot eigen onderhoud te komen van het kerkelijk leven is hier vrij levendig en wij zullen hier weldra eene vergadering hebben om te spreken over het bedrag, dat de gemeente bij elkaar kan brengen voor een gedeeltelijke vergoeding van het salaris van den helper, die voornamelijk in Magelang werkt.

Behalve de Javaansche samenkomsten hebben we hier ook een Chineesche Koempoe-lan, die iederen Zondagavond gehouden wordt in het huis van den Chineeschen goeroe en door ongeveer dertig Chineezzen wordt bijgewoond. Het huis, waarin die samenkomsten worden gehouden, doet f50 huur per maand, waarvan de Chineezzen er zelf f30 betalen. De Chineezzen, die deze samenkomst bijwonen, zijn meest luidjes, die alleen Chineesch verstaan; de Chineezzen, die reeds lang op Java wonen, en behalve het Maleisch ook goed Javaansch spreken, geven er de voorkeur aan om onze Javaansche bijeenkomsten te bezoeken. Tot deze laatste behoorde ook de weduwe van den Majoor-Chinees. Deze oude vrouw van circa 70 jaar werd voor enkele weken gedoopt. Zij woonde reeds lang onze samenkomsten bij, maar bespreking had niet zooveel vat op haar. Ziekte was het middel, dat haar tot ernstiger nadenken bracht, en het was een heerlijke middag, toen ik in een samenkomst in haar huis gehouden, haar op haar belijdenis des geloofs den H. Doop mocht toedienen. Het is een bijzondere zegen, dat deze vrouw, die

onder de Chineezzen tot de hoogste van Magelang behoort, aan de gemeente werd toegevoegd. Haar dochter, die getrouwd is met het tegenwoordige hoofd der Chineezzen, woont ook getrouwd onze samenkomsten bij en zou ook gaarne den H. Doop ontvangen, maar haar man staat dit nog steeds tegen.

Met de scholen gaat het in Magelang goed. Onze inlandsche school heeft ruim 30 leerlingen en 2 onderwijzers; het hoofd dezer school, Soemardja, wil echter deze school verlaten om onderwijzer in het Javaansch en Maleisch te worden aan een onzer Holl. Inl. scholen.

We hebben nu 4 Holl. Christelijke scholen:

1. De Holl. Chineesche, met 360 leerlingen en 8 onderwijzers.

2. De 1e Holl. Javaansche, met 280 leerlingen en 5 onderwijzers plus één Javaansche.

3. De 2e Holl. Jav. school 1 Dec. j.l. opgericht, met 150 leerl. 1 onderw. plus 1 Javaansche.

4. Een Holl. school voor Hollandsche kinderen, met 70 leerl., 4 onderw. Het totaal aantal leerlingen dat onze scholen in M. bezoekt, bedraagt dus 890 met 18 Hollandsche en 4 Javaansche onderwijzers”.

De mededeelingen aangaande den arbeid in Djamblongan, Paraban, Setjang en Glagahomba leveren geen meldenswaardige dingen op. Alleen blijkt, dat de kring te Setjang ook rijp wordt om zelf de zorgen voor kerk en armen te beheeren. Zij verzochten zelf om die kosten te mogen betalen en hun armen te verzorgen, iets wat ds. M. ten zeerste toejuicht. In die desa's werden enkelen gedoopt.

Meer is te vertellen van:

Blondo. „Deze desa met zijn armenhuis is een mooi punt. Voor vele armen werd de arbeid aldaar gezegend. In 't afgelopen jaar werd aan ongeveer 30 personen de H. Doop toegediend, en voor 14 dagen mocht ik daar andermaal 31 personen (groot en klein) doopen, waarvan 29 uit de kolonie, en 2 van daarbuiten; één van die 2 is de vrouw van den Chinees uit Tempel, dien ik kort voor mijn verlof mocht doopen, en van wien ik goede getuigenissen mocht hooren. Mede door zijn hulp kregen de helpers aldaar aanraking met een Raden Tama en gezin, die daar te Tempel tot de vooraanstaanden behoort. Deze Tama en zijn vrouw begeeren hun geloof te belijden en als er geen verhin-dering komt, zal dit over enkele maanden kunnen plaats vinden. Deze Raden Tama heeft wel 'n ingrijpende verandering ondergaan, dat hij tot dezen stap kon komen. Hij was namelijk voorzitter van de afdeling der

Vereeniging „Mohamadia", een vereeniging, die overal op Java afdeelingen heeft, en wier hoofdman Hadjie Dachlan meermalen gesprekken hield in Djocja. Deze vereeniging bedoelt verdieping van den Mohammedaansche godsdienst en richt daartoe ook scholen op, waar godsdienst-onderwijs gegeven wordt. Tama behoorde dus wel tot de overtuigde Mohammedanen, dat hij tot voorzitter van een afdeeling dier vereeniging gekozen werd. Reeds geruimen tijd heeft hij nu het voorzitterschap neergelegd, waardoor zijn vroegere vrienden in vijanden verkeerd zijn. Bovendien was er nog iets, dat het hem moeilijk maakte om tot dien stap te komen en den Doop aan te vragen; hij schoof ook opium; en daarmede heeft hij nu met beslistheid gebroken. Zulke gebeurtenissen zijn bemoedigend en leggen getuigenis af van het werk des Geestes in deze streken. Aan het hoofd van de armeninrichting staat Wirjo Tresma, die dezen arbeid goed verricht.

In Blondo is ook een schooltje, waar ruim 40 kinderen op gaan. Aan deze school werken de onderwijzers Wasidjo en Kajat."

Uit andere meedeelingen blijkt, dat ds. M. wel met moeilijkheden te kampen heeft, maar opgewekt met zegen verder arbeid.

KERKHOF.

Korte Berichten.

VERBETERING.

In het bericht omtrent den Miss. Predikant, C. de Bruijn, staat, dat hij 40 jaar de zending heeft gediend. Dit moet zijn 30 jaar.

BUSJES.

a. Knikkertjes zijn er weer. Ze kosten nu zes gulden vijf en twintig centen, zegge f6.25 per stuk. Men bestelle bij Mej. Pol te Rijsoord.

b. De blikken busjes zijn op het oogennblik niet meer voorradig. Nieuwe worden besteld.

a en b zijn uitsluitend verkrijgbaar tegen toezending van een postwissel.

c. Papieren busjes, die geopend en weer gesloten kunnen worden met losse teksten, à f1.40 per tien en losse teksten à f0.90 per 100 worden gezonden door G. M. Feij, Burg 109, Middelburg, uitsluitend na storting op Postgiro no. 64188.

BOEKEN.

Boeken uit de Zend. Bibliotheek vragen men aan bij ds. D. Pol te Rijsoord.

ADRES-VERANDERINGEN.

Wie van adres is veranderd en dat berichten wil, gelieve dat te melden aan den Uitgever J. Zomer te Wageningen.

BENOEMING.

De heer P. M. C. v. d. Velde is door de Kerk te Amsterdam benoemd tot missionair arts in dienst van de Zending in de Vorstenlanden en heeft deze benoeming aangenomen.

Leestafel.

Proeve van uitbreiding van de „eenige gezangen om nevens het boek der Psalmen te worden gebruikt."

De kring van belangstellenden in de verrijking van ons kerkgezag heeft dezen Christelijke gezangen-bundel ter perse gelegd bij de Nederlandsche Bijbelcompagnie J. Brandt en Zoon te Amsterdam, Johannes Enschede en Zonen te Haarlem. In dezen bundel zijn 51 bij ons volk vrij algemeen bekende liederen bijeengebracht. De meeste zijn ontleend aan de Evangelische Gezangen, hier en daar soms een weinig gewijzigd.

Jammer dat dit mooie boekje onder zoo leelijken titel de wereld ingaat. Want het boekje is metterdaad mooi. Het is een keur van echt Christelijke liederen, die met voorzichtig beleid is verzameld en in dezen bundel is saamgevoegd. Natuurlijk dat men lichtelijk één of ander lied mist, dat men er gaarne in vinden zou en omgekeerd wel één of ander gezang ontmoet, dat men minder gewenscht acht. De smaken verschillen. Maar wij achten dat hier over 't algemeen een zeer gelukkige keus is gedaan. De zending is ook niet geheel vergeten, ook al zij slechts karig bedacht. Een paar mooie zendingsliederden zijn er in opgenomen.

Het geheel is uitstekend verzorgd en de uitgave is onberispelijk zooals van den uitgever was te verwachten.

De onvermoeide uitgever Kok, die met wagenvrachten echt Christelijke lectuur van allerlei aard ter markt komt, zond ons een en ander ter recensie. We noemen even de titels.

Den vaderland getrouwe. Politieke rede, gehouden ter verbreiding van de kamerverkiezing 1922, door Ds. J. J. Knap Czn.

Een krachtig pleidooi voor de Antirevolutionaire partij, haar program en haar arbeid.

Pakkend geschreven in schitterenden stijl, zooals we van den schrijver gewoon zijn. Maar..... aan Indië is hier niet gedacht.

Honigdruppelen uit den Rotssteen Christus; vertaald uit het Engelsch van Thomas Wilcock.

Een ernstig boekje, met „korte vermaningen aan alle heilbegeerigen en bekommerden”, zeer levens- en behartigenswaard. Ook deze derde druk zal zijn weg wel vinden.

Was Jezus socialist. Eenige opmerkingen aan het adres van Karl Koutsky door B. A. Knoppers V. D. M. te Almelo (nu Amsterdam).

Reeds veelszins in de pers besproken. Vlot geschreven. Een vlugschrift, voor onzen tijd zeer gepast. Het kome in vele handen!

Iets over dansen, door J. N. van Munster.

Een krachtige waarschuwing tegen het dansen in den vorm van een verhaal. Zeer lezenswaard.

Door vuur gelouterd en nog 24 andere traktaatjes.

Elk traktaatje slechts een enkel blaadje; kort dus. Een boeiend geschreven. Natuurlijk niet alle even pakkend. Maar wel uitnemend materiaal biedend bij het werk der Evangelisatie.

Levensvragen van denkende menschen, door Dr. A. van Andel.

Uit het zoo gunstig gerecenseerde werk van Dr. H. A. van Andel: „Godsdienst en Wetenschap” zijn door den uitgever onder bovenstaande titel eenige Voordrachten afzonderlijk verkrijgbaar gesteld.

Wij zijn uitgever en schrijver hiervoor dankbaar. De titels dezer levensvragen zijn: Het bestaan van God — De schepping — De oorsprong der menschen — De stoffelijke wereld, — De Godsdienst. Ons kennen van God. — De Heilige Schrift. — De Persoon van den Verlosser.

Uitteraard ernstige levensvragen! Elke aanbeveling is overbodig. Het spreekt van zelf, dat de zendingsgedachte hier niet is vergeten.

Elke voordracht is voor f 0.25 verkrijgbaar en bij 100 exempl. gesorteerd zelfs voor 12½ cent.

Het gezinsgebed. Uitgave van de „Drie Provinciën”, Gorinchem. Een kostelijk boekje voor de praktijk van het Christelijk leven. Vol teere vroomheid en levensernst. Kwame het in elk gezin.

Giften voor de Zending.

Ontvangen voor de Gen. Kas der Zending.

Door J. W. Malthus van de kinderen der Christ. School te Zuid-Beijerland f8.39. Door W. A. Koole te Heelsum f7.50. Van J. de Fouw te Halfweg f10. Door K. van Marum te Kollumerpomp uit het busje van de Christ. School f10 en „Spreekhoorn” f2.00½, te zamen f12.00½. Van D. J. H. Wechelaar te Zaandam dankoffer f50. Door W. Feringa te Putten uit het Zendingsbusje f7.32 en van N. N. f17.68, te zamen f25. Door H. Jongsma uit het Knikertje van de Christ. School te Hemrik f5. Door J. Zomer van J. Langwerden te Rockanje f2. Door P. Koetsier uit het busje van de Geref. Jongel. Ver. te Boskoop f6.76½. Van P. J. Schreuder te Rotterdam voor verkocht theelood enz. f25.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 21 April 1922.

Voor Djocja en Solo.

Van Jansje en Jentje Ras te Zaandam opgespaarde ½ centen f1.50. Van de Geref. Knapen Ver. te Koog-Zaandijk f3. Van W. Huvener te Zaandam f10. Van de Geref. Kerk te Westzaan f60.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 21 April 1922.

Mijn postrekening No. is 32806.

Ontvangen voor den Kerkbouw te Djokjakarta van 1 Februari tot 31 Maart 1922. (Tweede verantwoording).

Maarssen collecte f16.50; id. gift van N. N. f12.50. Amsterdam f1030. Hilversum f69.44. Benschop f10. Charlois f50. Schipluiden f5. Oppenhuizen f5. N. N. Amsterdam (Zuid) f25. Beetum f28.25. Lopik f33.40. Koog-Zaandijk f35. Bierum (Gr.) f30. Echten (Fr.) f19.66. Winsum (Gr.) f10. Gaastmeer (Fr.) f5. N. N. Broek op Langendijk f10. Y. V. Amsterdam f3.50. Burum (Fr.) f71.13. N. N. te Charlois f21.53. Stadskanaal f15. Ternaard f3. Ter Aar f10. Amersfoort f60.22½. Boskoop f88.11. Bussum f68.05. Overschie f20.24½. Nes f6.95. Meliskerke f25. Hoogeveen f50. Zevenhuizen (Z.-H.) f11.50. Meeden (Gr.) f6. Lutten a. d. Dedemsvaart f5. Stadskanaal (Pekelderweg) f10.37½. Scharnegoutum f33. Zwiindrecht f10. Arnheim f116.39; id. gift van N. N. f100. Muiderberg f6.03. Rijnsburg f68.10.

Van de 700 Kerken hebben ruim 130 aan het verzoek om steun voor den kerkbouw te Djokjakarata voldaan. Den gevers hartelijk dank. Mag ik nogmaals een beroep

doen op de offervaardigheid der Kerken, die nog niets zonden?

Amsterdam. D. BAKKER.
Bosboom Toussaintstraat 36.
Gironummer 48891.

Gecommitteerden voor de Zending te Driebergen berichten met dank de ontvangst van f15 voor de zending als aandeel uit de bus van het rustoord „Klein Loo” ingezonden door zust. Onrust.

K. LE COINTRE.

Opbrengst Zendingsblad te Surhuisterveen, bestemd v. d. uitzending 2e zendeling voor Friesland f22.08.

Oudega (Sm.), 8 April 1922.

G. KRUIJSWIJK.
Dep. Cl. Dragten.

Zending Geref. Kerken op Soemba.

Ds. Schuurman te 's Gravenhage v. d. Zondagschool der Ger. Kerk f25. Ds. Reinners te Kallenschote, Steenwijk, v. d. Jongel.v. f10. G. J. Breukink te Holten, saldo kal. f50.20, v. e. schipper 160 h. c. is f51. D. la Fleur te Beilen, saldo kal. f30.80, coll. jaarverg. der Jonged.v. f9.30 is f40.10. Mej. T. A. Bulder te Westerlee, 't Neger-tje van E. Bulder f4, en gez. avondje der Jonged.v. f1 is f5. N. A. Witterholt te Pieterburen van L. Berghuis en K. Stijgstra 100 h.c. is f0.50. Ds. Wiersma Wetsing-Sauwerd, catechis.bus f8.04½, saldo Zend.bl. f23.35 is f31.39½. Boverhuis te Assen, v. d. Zend. Comm. f100. Mej. Rintjema te Rinsumageest, v. d. Jonged.v. f13.50. H. Munneke te Ommen, gev. in de coll. f10. Hamming te Warfum, gev. in de coll. f5. Ds. v. d. Vegte te Groningen, saldo 1000 kal. f350, catechis.bus f56.31½, B. E. 81 h.c., E. B. 265 h.c., v. e. zuster 200 h.c., Mej. B. 146 h.c., B. f1, en meisje uit haar spaarpot f1 is f411.77½. Mej. E. Brons te Scheemda v. d. Kinderzendv. f18.60. Dr. Dee te Dwingeloo, gev. in de coll. f2 en f1 is f5. H. Scholten Jz. te Wildervank, gev. in de coll. f5 en f1 is f6. Kerkeraad Ger. Kerk te Rouveen f166.34. Kerkstra te Munnekezijl, busjes in de kerk f50, A. Lichtenburg 400 h.c. is f52. J. H. Dragt te N. Dordrecht, v. d. Schoolk. f8. R. E. Kladder te Kommerzijl, van eenige meisjes h.c. f6.70. K. Gaal te Steenwijk, coll. spreekb. Ds. Kr. f61.36, J. R. v. Til te Leek, v. d. Zendv. f50. Mej. de wed. F. Roffel te Schoonoord f10. C. Munk te den Andel van M. de Jong 100 h.c. is f0.50. Mej. W. G. Dop te Westerlee, 't Neger-tje der School f6.98. Leerlingen der M.U.L.O. School te Marum f7.80. H. Blanken Wz. te Hogeveen, v. d. Zend. Comm. f1000. J. P. ten Hagen te N. Amsterdam, 't Javaantje der School 1e klas f10. Ds. Schaafsma te Grijpskerk, busjes in de kerk f10.80. Ds. Bakker te Lutten, busjes Maart f17, Jonged.v. f4, gev. in de coll. f5 is f26.

K. Schuringa te Wildervank, v. d. Zend.v. f55. Mej. J. G. H. Sluys te Staphorst f11.15. K. D. v. d. Kooi te Winsum-Obergum, H. Korf 100 h.c., H. Braam 100 h.c., J. Medema 100 h.c., schoolk. f11 is f12.50. Ger. Kerk te Blokzijl, gev. in de coll. f5, feest Jonged.v. te Wetering f1.66 is f6.66. A. v. d. Leest te Emmer Compascum, gev. in de coll. f2.50. E. v. Dijken te Groningen, gev. in de coll. f1 en f22 is f23. L. Klammer te Roden, nag. saldo kal. f4.50. J. Dijkema te de Wilp, saldo kal. f16.49. A. B. van Ds. v. d. Vegt te Haren, J. de Lange, zwarte koralen en 280 h.c., kinderen R. Reitsma 200 h.c., J. Huisma 450 h.c., D. Sol 100 h.c. is f5.15. Geref. Kerk te Dedemsvaart f300. Ger. Kerk te den Ham, gev. in de coll. f10. A. Visscher te Uithuizen een pak theel. en zilverpapier. Mej. G. Sebens te Hoogkerk, van Tr. Elzinga en J. Hazenberg theel. en zilverpap. en f6.50. P. Kieft te Ennumatil, bus der Jongel.v. f11.02. J. Wildvank te Delfzijl, bujes f87.50. G. v. d. Veen te Vroomshoop, v. d. Zendv. f200. K. Bosma te Middelstum, 7e klas der school f7.50, coll. Bijbelclub f12.82 is f20.32. Mej. Duursma te Grijpskerk, v. d. Schoolk. f4.29½. S. Potma te Gerkesklooster, 't Neger-tje der School f30. A. Kaspers te Winsum-Obergum, coll. spreekb. Ds. Kr. f70. Joh. de Vries te Pieterzijl, theel. en zilverpap. en f4.06. W. Brons te Tenboer, 't Neger-tje der School f12.13½. Ds. Gravendijk, gev. in de coll. te Nieuwlandl een dankoffer f10. J. Groothuis te Bedum, 't Nikkertje van K. G. v. D. f8. Coll. spreekbeurt Dr. Krijger te Loppersum f85.41; te Wildervank f64.32½; te Stadskanaal f108.74; te Ter Apel f38.51; te Winsum-Obergum f50.26; te Uithuizen f65.01½; te Ulrum f68.65½; te Winschoten f102.56; te Midwolda f77.42½; te Marum f35.16½; te Ennumatil f58.67; te Gasselter-Nijveveen f49; te Smilde f78.15; te Almelo f82.10; te Zwartsluis f44.

Soembaweekcollecte:

Beilen f153.30; Enter f82.42; Bergen-theim f121.—; Wetsing-Souwerd nag. f112.05; Assen nag. f369.10; Groningen B. nag. f4.50; Ambt Vollenhove B. f104.40; Middelstum en nag. f204.80; Emmer Compascuum f111.80; Sappermeer f152.52½; Nieuwlande f50.55.

J. DUURSEMA, Quaestor.

Groningen, 21 April '22.

Giro 51619.

In de afgelopen maand is door mij voor de Zending ontvangen: Van H. Zijlstra te Birdaard (Fr.) 1 pak zilverpapier, theelood en postz., van mej. M. Plas-Visser te Purmerend 10 K.G. zilverp., theel. en postz., waarvan 1 K.G. v. d. kinderen der Chr. School en 3 K.G. door G. Pas en Mej. P.,

van J. J. Postma te Allingawier (Fr.) 1 pak zilverpap. en theelood, van R. en D. Hetjes te Zeedijk Edam 1 pak zilverpap., theel. en 1000 postz., van P. Klimstra te Kollum 1 groote kist zilverp. en theelood, Nieuwerkerk a. d. IJsel f15. Tilburg f2.50. van Jannetje van Baalen te Hoek van Holland 2 ons zilverp. en 116½ cent en wat oude pennen (waardeloos), van Mej. H. Buré te Amsterdam 1 pak zilverp., theel. en postz., van Mej. H. A. Wielenga te Leeuwarden 1 doos zilverp., van ds. A. G. Wolf te Loenen Vreeland 1 kist zilverp., theel. en postz. door catechisanten, school-leerlingen, onderwijzeressen enz. opgespaard, van Mevr. Dijkstra te Rotterdam 2 zakken zilverpapier, van N. N. te Hazerwoude 1 koker met postz.

Opgezonden naar ds. W. Breukelaar te Zaandam postwissel van f25. Van O. Bruinsma te N. Pekela 176 h.c. is f0.88. Wed. Grunbauer te R'dam uit het busje f7.75. Adr. Dik te Maastricht 235 h.c. is f1.17½. Van N. V. te Rotterdam 200 h.c. is f1. Anna en Alb. Koolstra 260 h.c. is f1.30. Jannetje v. Baalen te H. v. Holland 116 h.c. is f0.58. Verkocht 2 K.G. postz. à f0.40 is f0.80, 3 K.G. postz. à f0.60 is

f1.80, 54 K.G. theelood à f0.18 is f9.72. Totaal f25.00½.

P. J. SCHREUDER,
Noordplein 39a, Rotterdam.

Geref. Zendingsvereen. Bussum.

Met dank aan de gevers en geefsters bericht ondergeteekende te hebben ontvangen uit de busjes van de maand April 100 halve centen van een onbekende; Joh. en Hennie Bronder f3.21; Gerrit Tobi f3.48; Fina Boer f2.20; Jansje Rens f0.67½; Mies Rens zilverpap.; Jo Oskamp f2.94½ met zilverpap. en theelood; Jenne Brebel f2.88½; Anna van Westering f3.68; Hannie van Aazichtkaart f1.80; Cor Vat f2.32; Mien van der Linden f3.83; Gerrit Hoiting f12.— 50 halve cent. en theelood; Gerrit Mulder f1.49; Femma Wormmaker f0.96; Ida Winevel f3.96½; Ina Mulder f2.02 20 halve centen; Herman Gelderhof f2.95; Mienke v. Norren f2.31; Marie de Jager f2.33 met zilverpapier; Aalie Laan f3.88½; Berthus Rijsburger f0.47½; Coen Rijsburger f0.47 met zilverpapier; Mien Witteveen f4.04½; Busje No. 5 f7.50; te zamen de som f74.02.

Mej. M. JACOBSZON.

Iepenlaan 2a, Bussum.

Adressen van de Arbeiders en Arbeidsters.

Dr. B. J. Esser te Poerbolingo.
Dr. W. L. Vogelsang te Poerbolingo.
Zuster W. H. Netelenbos te Poerbolingo.
Tijdelijk te Wonosobo.
Zuster L. A. C. Enserink te Djocjakarta.
Ds. L. Netelenbos te Poerworedjo.
Dr. J. C. Flach te Poerworedjo.
Mej. dr. G. J. Dreckmeijer te Poerworedjo.
Mevr. Hissink Fonkert te Poerworedjo.
Ds. K. v. Dijk te Keboemen.
Dr. H. A. Vonk te Keboemen.
Dr. K. von Fehér te Keboemen.
Zuster C. L. de Graaf te Keboemen.
Zuster T. de Jong te Keboemen.
Ds. A. Pos te Djocjakarta.
Dr. J. Offringa te Djocjakarta.
Dr. A. van Kiss te Djocjakarta.
Dr. L. Szász te Djocjakarta.
Dr. M. G. Muller te Djocjakarta.
Zuster H. Baarbe te Soerakarta.
Zuster W. Boorsma te Djocjakarta.
D. Koelewijn te Djocjakarta.
Ds. D. Bakkeer te Djocjakarta, met verlof

in Nederland, adres: Bosboom-Toussiant-straat 36, Amsterdam.
J. P. Zuidema te Djocjakarta.
Dr. H. A. van Andel te Soerakarta.
Dr. K. P. Groot te Soerakarta.
Dr. D. Verhagen te Soerakarta.
H. Meijerink te Soerakarta.
D. J. Bosman te Soerakarta.
W. Vermolen te Soerakarta.
P. de Koomen te Soerakarta.
Zuster G. Loggen te Soerakarta.
Ds. A. Merkelijn te Magelang.
Dr. H. S. Pruis te Wonosobo.
Ds. C. de Bruijn te Kambanirroe op Soemba.
Ds. J. F. Colenbrander tijdelijk te Karoeni op Soemba.
Tj. van Dijk te Pajeti op Soemba.
Tj. Mobach te Pajeti op Soemba.
Zuster H. Clevering te Pajeti op Soemba.
Ds. L. P. Krijger te Karoeni op Soemba, met verlof in Nederland, adres: Bussui.
(Meijer, Kamplaan 3).
Zuster G. Zigterman te Karoeni op Soemba.

Het abonnementsgeld te zenden aan den Uitgever.

De prijs voor Kerkeraden en Vereenigen, die 4 ex. en daarboven ontvangen, 6 cts per nummer; welk bedrag per 3 maanden wordt tegemoet gezien.

Particulieren die tot 3 ex. ontvangen, betalen per Jaargang, franco per post, 90 cts.

Ex. op beter papier f1.50 per jaar.

De contribuanten van de Ned. Geref. Zendingsvereeniging, waarvan Penningmeester is de heer L. Berk, Heerenmarkt 5, Amsterdam, ontvangen het „Zendingsblad” gratis

ELECTRISCHE DRUKKERIJ „VADA”

Vraagt Uw Boekhandelaar eens naar

De kleinste Bijbel van Nederland

(lang 13 c.M., breed 8 c.M.)

met de berijmde Psalmen, Catech., Formulieren enz. er bij ingebonden.

UITGEGEVEN BIJ DE

Uitgeversmij. GEBR. ZO MER & KEUNING, Wageningen

Ieder kerkganger behoort den geheelen Bijbel bij zich te hebben,
Oude en Nieuwe Testament.

Door het handige formaat is deze Bijbel bij uitstek geschikt, om naar
de Kerk mede te nemen.

GRONINGSCHE HYPOTHEEK BANK
GRONINGEN. — **Bijkantoor Zwolle.**

Geeft uit $5\frac{1}{2}$ pCts. PANDBRIEVEN.

LEVEN- en ONGEVALLenVERZEKERING

DE AMSTERDAMSCH E

AMSTERDAM: N. SPIEGELSTRAAT 17.

Directie: Jhr. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN Jhr., J. DE SAVORNIN LOHMAN,
Mr. J. C. L. VLAANDEREN.

Bij J. H. KOK te Kampen is verschenen de

**6^e geheel herziene
druk van**

HET HUWELIJK

DOOR

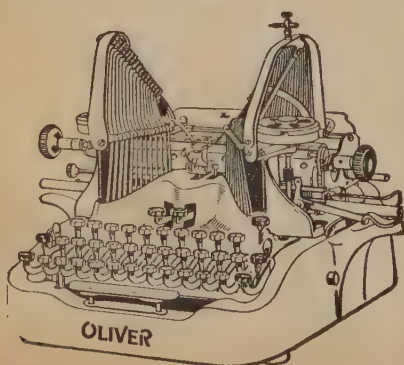
Dr. A. DUPONT

Geneesheer-Directeur te Ermelo.

Een uitnemend boek voor Gehuwden en Verloofden, met geneeskundige wenken, nuttige raadgevingen en ernstige waarschuwingen, waarvan in korten tijd reeds de ZESDE DRUK is verschenen. Door de gansche Chr. Pers dringend aanbevolen. Prijs ingenaaid f 2.90, gebonden f 3.90.

Verkrijgbaar in elken Boekhandel en bij den uitgever J. H. KOK te Kampen.

Vraag uitvoerige prospectus.

OLIVER SCHRIJFMACHINE DE BESTE

Oliver No. 9 (84 letters en teekens) f 300.—
Oliver No. 10 (96 " " " ") - 360.—

Vraagt inlichtingen bij den alleenverkooper
voor Nederland

F. W. SALOMONS. - Amsterdam.

Telefoon Noord 2925.

Damrak 52.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE
GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

En dit Evangelie des
koninkrijks, zal in de
geheele wereld gepredikt
worden tot een getuigenis
allen volkeren
Matth 24 : 14

Redactie-Adres
W. BREUKELAAR, Zaandam

Commissaris van Toezicht
en Controle
W. BREUKELAAR, Zaandam

INHOUD: In hope zalig. — Aandenken op het graf van Ds. H. Dijkstra. — Van zendingsaangelegenheden. — Bij het plaatje. — Het hulphospitaal te Sewoegaloer. — Zendingswerk te Batavia. — Solo. — Familie in Indië? — Korte Berichten. — Lees-tafel. — Giften voor de zending. — Adressen.

In hope zalig.

„Want wij zijn in hope zalig. De hoop nu, die gezien wordt is geen hoop; want hetgeen iemand ziet, waarom zal hij het hopen?”

De christen leeft hier in verwachting. Niet deze aarde maar de hemel is zijn tehuis. Niet de dingen der aarde maar de goederen des hemels kunnen zijn wezenlijke behoeften bevredigen. In de verwachting van deze goederen, uitgedrukt door het ééne woord zaligheid leeft hij; daarom is hij „in hope zalig”.

In 't gewone leven wordt de hoop genomen in den zin van wenschen, verlangen, begeeren. Zulk een hoop is onzeker en onvast, omdat er geen grond is, dat men het begeerde zal ontvangen. Een kranke hoopt op herstelling, maar weet niet of die herstelling zal intreden. Wie door den druk des levens gekweld wordt, hoopt op betere tijden, maar is niet zeker, dat de druk weggenomen zal worden. Zulk een hoop stelt teleur; zij beschaamt en blijkt een ijdele te zijn.

De hoop des christens, waarvan Paulus spreekt, is geen onzeker verlangen, maar een vaste, wel gegronde verwachting, die niet in teleurstelling kan eindigen.

Des christens hoop is vast en zeker; zij is een uitzien, een verwachten met de zekerheid, dat hij het verwachte zal ontvangen. Zij is een inwachten van wat God beloofd heeft van de zaligheid, die Hij in Christus voor Zijn volk bereid heeft.

Die hoop is evenals het geloof een gave Gods, een werk des Heiligen Geestes. Beide, geloof en hoop zijn werkzaam met de beloften Gods in

het evangelie en worden door die beloften gevoed. Het geloof neemt aan, wat God zegt, de hoop verwacht wat God toezegt. Zoo staan zij met elkander in nauw verband. Zonder geloof bestaat er geen hoop, zonder hoop is er geen geloof.

Hoe nauw verwant, toch zijn zij onderscheiden. Het geloof is eerst, gaat aan de hoop vooraf. De hoop komt uit het geloof als de plant uit den wortel. „Het geloof is de vaste grond der dingen die men hoopt.”

Het neemt de beloften Gods aan en verlaat er zich op. De hoop strekt zich uit naar hetgeen het geloof aanneemt en verwacht de vervulling. De hoop is zeker en vast, omdat het geloof zeker en vast is. Omdat het geloof zich op Christus verlaat en de zekerheid der beloften Gods aanneemt, kan de hoop niet beschamen. Wat God den geloovige bereid en toegezegd heeft, kan hem niet ontgaan. „De hoop beschaamt niet, omdat de liefde Gods in onze harten uitgestort is door den Heiligen Geest, die ons gegeven is.”

Dit belofde en toegezegde is de zaligheid. Op haar hoopt, haar verwacht de christen. Zoo is hij „zalig in hope.” Paulus zegt niet, dat de geloovige zalig zal worden, maar dat hij het reeds is, maar in hope, in verwachting. Tot kind van God aangenomen verwacht hij de hemelsche erfenis.

Door de getuigenis des Heiligen Geestes, die hem geschonken is, van dit kindschap verzekerd, trekt het hemelsche hem aan, is zijn hart gericht op de onverwelklijke erfenis, in de hemelen voor hem bewaard.

Hij heeft echter nog niet ontvangen, wat hem beloofd en toegezegd is. Wel is de Heere getrouw, die het beloofd heeft, zoodat die rijke erfenis hem niet ontgaan kan en daarop mag hij zich veilig verlaten; hij kan blijmoedig aan de toekomst denken, maar daarom is hij nog niet, wat hij straks wezen zal. De eeuwige zaligheid is hem beloofd, maar zij ligt nog in de toekomst.

Wat een verschil tusschen hetgeen de geloovigen hier zijn en in de toekomst verwachten. Zij verwachten een kroon en zijn hier in het strijdperk; zij verwachten de heerlijkheid der kinderen Gods en hebben hier smaad en verachting te verdragen. De hoop op de volkomene verlossing sterkt hen onder allen druk. Moeten zij hier vaak zuchten onder den strijd van buiten en de vrees van binnen, zij mogen zien op de zaligheid, die zij na al den strijd en al het leed zullen ontvangen.

In zijn beste oogenblikken streelt den christen het blij vooruitzicht, dat hij het groote goed, dat God weggelegd heeft voor hen, die Hem vreezen, zal ontvangen. Al kan hij dat goed niet beschrijven, dit hindert hem niet, want wat Gods woord er van zegt, wekt en versterkt het verlangen naar het bezit.

Aan de hand van het geloof klimt de hoop tot den hemel op. „Zij is het anker der ziel en gaat in het binnenste des voorhangsels, waar de Voorlooper voor ons is ingegaan.”

Het geloof opent bij het licht van Gods Woord de wereld achter het voorhangsel. Onder de leiding van het geloof klimt de hoop op tot den hemel, waarheen Christus gegaan is. Zij hecht zich niet aan vergankelijke dingen, maar aan de eeuwige schatten in den hemel, waar Christus is. Hij ging bij Zijn hemelvaart de zichtbare hemelen door, nam plaats op den troon en bleef daar, omdat alles volbracht was.

Christus ging den hemel binnen en heeft den toegang tot den hemel geopend voor allen, die Hem toebehooren. Op aarde zijnde heeft Hij voor hen het recht op den hemel verworven. Als de Voorlooper en Eersteling is Hij ingegaan. In Hem hebben zij vrijen toegang. Zij hebben nu niet te vreezen, dat hun hoop roekeloos den hemel binnengaat.

Zalig in hope zijn ook wij, als wij Christus door het geloof aangenomen hebben. Danken wij den Heere voor die genade. Geven wij rekenschap van de hoop, die in ons is. Wij moeten medewerken, dat het evangelie uitgedragen worde tot hen, die die hoop missen, omdat zij het geloof niet bezitten.

Tegenover het in hope zalig staat zonder hoop te zijn. Dit zegt Paulus van de Heidenen en van allen, die zonder Christus leven. Zonder hope zijn zij, omdat zij zonder Christus, zonder God zijn.

Gevoelen en behartigen wij meer onze roeping om hen, die zonder Christus en daarom zonder hope zijn het evangelie te verkondigen.

Z.

S.

Aandenken op het graf van ds. H. Dijkstra. †

Reeds spoedig na het ontslapen van ds. H. Dijkstra is de gedachte opgekomen of er niet een aandenken op zijn graf moest worden aangebracht door zijne vrienden, en dan voornamelijk uit dankbaarheid voor hetgeen hij voor de Zending had gedaan.

Deze gedachte vond weerklank in de gemeenten bij wie ds. Dijkstra heeft gediend: in de gemeente van Gees, van Oldekerk, van Hommerts/Jutrijp en niet het minst in de gemeente van Smilde; de arbeid van ds. Dijkstra in die kerken leeft bij de broeders en zusters in die plaatsen ook nog voort.

Ook waren de „Soemba-deputaten” wier Voorzitter en raadsman ds. Dijkstra jaren is geweest, zeer ingenomen met die gedachte.

En zoo ging het ook den deputaten der Gener. Synode voor de zending onder Heidenen en Mohammedanen, die ds. Dijkstra van 1899—1922 tot Praeses hebben gehad.

Een en ander heeft er toe geleid dat zich nu een comité heeft gevormd, dat toestemming vroeg en kreeg van Mevr. de wed. ds. Dijkstra en familie, om, in den geest van den overleden „Zendingsman”, een eenvoudig aandenken op zijn graf te doen aanbrengen.

Dat comité is van gedachte, dat dit voornemen ook bij vele broeders en zusters in onze kerken, speciaal liefhebbers van de zending, goeden weerklank zal vinden.

Er zullen denkelijk velen zijn, die er gaarne iets voor willen bijdragen. Daarom brengt het bij dezen te hunner kennis dat al wie een gave voor dit doel wil afzonderen, hij (zij) die spoedig gelieve toe te zenden aan het adres van dr. J. Hania te Geldermalsen.

Later hoopt het comité mede te deelen welk aandenken op het graf aangebracht is geworden.

Het comité voornoemd,

Uit de Kerk van Gees:

J. WALTING.
R. KATERBERG.

Uit de Kerk van Oldekerk:

Ds. J. VAN HENTEN.
F. HELLINGA.

Uit de Kerk van Hommerts/Jutrijp:

JOH. CNOSSEN Johszn.
Tj. DE JAGER.

Uit de Kerk van Smilde:

R. OFFRINGA.

R. WEDEVEN.

Vanwege de Soemba-deputaten:

Ds. W. DE JONGE.

Ds. W. W. SMITT.

(Ds. M. MEIJERING.

Ds. J. DUURSEMA.

*Namens de deputaten der Gener. Synode
voor de Zending onder de Heidenen en
Mohammedanen:*

Ds. J. D. v. d. MUNNIK.

Ds. H. SCHOLTEN.

Ds. W. BREUKELAAR.

Dr. J. HANIA.

(Aan Kerkbode's en kerkelijke bladen wordt beleefd verzocht dit stukje te willen overnemen).

Van Zendingsaangelegenheden.

Een groot indirect Zendingsbelang.

Indië roept weêr luide om onderwijzers. „Het Comité tot steun van Christelijk Onderwijs in Djokjakarta en Soerakarta” heeft ten vorigen jare 25 leerkrachten naar Indië gezonden. Toen was in de grootste behoefte, althans op Midden-Java, bijna voorzien. Maar de geweldige toeloop van kinderen dringt schier overal tot uitbreiding van de bestaande scholen voor Holl. Inl. Onderwijs of tot oprichting van nieuwe scholen. Deze scholen gaan wel niet rechtstreeks van de zending uit, maar zij zijn toch voor de zending van zeldzaam groot belang. Zij vormen één van de beste middelen om ook de hoogere standen te bereiken met het Evangelie. Thans worden er weer tal van leerkrachten gevraagd. Djocja, Magelang, Solo, Poerworedjo en Medan roepen om onderwijzers of onderwijzeressen. Er zijn nu weer 15 leerkrachten noodig. Reeds heeft genoemd Comité onderscheidene malen een oproeping gedaan. Maar het schijnt wel, dat de lust om den Heere in dit mooie werk te dienen in onze Christelijke onderwijzerswereld is gedaald tot het vriespunt. Het is droef. Zijn er dan geen jonge krachten meer, bij wie er nog wat zendingsdrang is in het hart? Of zouden we aan de Schoolbesturen in Indië moeten zeggen: „Zet stop; gij moogt niet meer uitbreiden, want de Christelijke onderwijzers in Holland willen u niet helpen.” Zou dat te verantwoorden zijn?

Laat nu toch de dringende roepstem uit Indië eens doordringen tot onze Christelijke

onderwijzers. Legge ieder jong onderwijzer, in het bezit der hoofdakte en ook elke jeugdige onderwijzeres zich eens de vraag aan het hart: „Zou de Heere mij ook in Indië willen gebruiken?” Er is haast bij.

Telkens en telkens weêr schrijft of telegrafeert men uit Indië: „Zend leerkrachten.” En telkens moeten we antwoorden: „Wij hebben er geen.” Dat *moet* veranderen. En dat *zal* ook veranderen. Want wij gelooven stellig, dat er onder de duizenden Christelijke onderwijzers en onderwijzeressen nog wel zijn, die liefde genoeg hebben voor het werk Gods in Indië, om te zeggen „Hier ben ik, zend mij.” Als men het maar weet, hoe groot de behoefte is, dan zullen er stellig zich wel gehikte leerkrachten aanbieden voor het heerlijk werk in Indië. Want het werk daar is mooi. Wezenlijk is het zendingswerk, ook al gaat deze arbeid niet rechtstreeks van de zending uit. Als we de zending nemen in breed zin, dan mogen er zeker ook de Christ. Holl.-Inl. scholen toe gerekend worden. Zij brengen het Evangelie in menig gezin. En er worden heerlijke vruchten van gezien. De heer Siemons, hoofd der Christ. Holl. Chin. School te Magelang, geeft daarvan een treffend voorbeeld in „De Christelijke Onderwijzer.” Hij schrijft:

„Mijn eigen ervaring heeft mij geleerd, dat in vele gezinnen, zonder dat hierop ooit opzettelijk gewerkt is, vanzelf een Bijbel gekomen is, die gebruikt wordt ook. Nog zeer onlangs werd de vader van één mijner oud- leerlingen nog op zijn sterfbed

gedoopt. Reeds lang ziek, gaf hij een paar weken voor zijn dood zijn verlangen te kennen, christen te worden, en bij een bezoek, hem door den Zendeling daarop gebracht, bleek hij reeds tamelijk veel kennis te hebben van de hoofdwaarheden van het Christendom. Met vrij groote zekerheid mag dit aan den invloed van ons Christelijk onderwijs worden toegeschreven." — Zoo zegent de Heere het Christelijk onderwijs in Indië. Indië smeekt om hulp. Laat uit Holland nu spoedig het antwoord worden gegeven.

Een eervolle onderscheiding.

De Voorzitter van de deputaten der Generale Synode voor de Zending, Ds. J. D. v. d. Munnik, vierde den 15 Mei j.l. zijn zeventigsten verjaardag. Bij die gelegenheid heeft Hare Majesteit de Koningin hem benoemd tot Officier in de Orde van Oranje-Nassau. Van harte feliciteeren we onzen Voorzitter en medewerker aan het Zendingsblad met deze eervolle onderscheiding. Tal van jaren nam Ds. J. D. v. d. Munnik in ons kerkelijk leven een vooraanstaande plaats in. Van 1905 af vertegenwoordigde hij geregeld de Friesche Kerken ter Generale Synode. En de laatste maal, toen zij te Leeuwarden saamkwam, koos de Generale Synode hem tot haren Voorzitter. Ook heeft hij van 1900 af de Kerken gediend als deputaat voor de zending, terwijl hij na het overlijden van Ds. H. Dijkstra ook tot Voorzitter van deze deputaten werd aangewezen.

Wij verheugen ons zeer in de welverdiende eere, die aan Ds. v. d. Munnik te beurt viel, en hopen, dat hij nog onderscheidene jaren het officierskruis moge dragen.

Nog iets inzake het Zendingsblad.

Eerst een vriendelijk verzoek. Steeds wordt het Zendingsblad vóór of op den 15en van de maand, waarin het verschijnt, aan de intekenaren verzonden. Alleen als de 15e op een Zondag valt, heeft de verzending op den 16en plaats. Het schijnt echter, dat het blad hier en daar wel eens te laat bezorgd wordt. Nu is ons verzoek dat een ieder, die over te late ontvangst heeft te klagen, ons daarvan bericht zendt. Natuurlijk kunnen we er niet voor instaan, dat wie plaatselijk is belast met het rondbrengen van het blad, dit steeds op tijd doet. Maar wel kunnen we zorgdragen, dat zoowel de pakketten als de losse nummers steeds op tijd worden afgezonden. Redactie en uitgever willen gaarne hun best doen, opdat het blad niet alleen op tijd verschijne, maar ook zijn bestemming bereike.

Voorts nog dit. Tot nu toe mocht het Zendingsblad zich verheugen, dat het in steeds grooter oplage verscheen. De oplage is thans tot 58350 exemplaren gestegen. We hopen, dat weldra de 60.000 zal zijn bereikt.

GENERALE KAS DER ZENDING.

Overzicht van ontvangst en uitgaaf in 1921:

De Ontvangsten zijn geweest:	
Netto saldo Zendingsblad over 1920	f 7634.95
Giften en schenkingen	„ 3432.29½
Bijdrage van de zendende kerken 10 pCt. der inkomsten	„ 21770.60
Bijdrage Ned. Geref. Zend. Vereeniging	„ 1050.—
Voor het Christ. Jav. Boekenfonds	„ 50.—
Rente van belegde gelden	„ 954.67
	„ 34892.51½

De Uitgaven waren:

Subsidie Geref. Kerk te Batavia	f 1500.—
Subsidie Geref. Kerk te Soerabaja	„ 1207.50
Zendingsbibliotheek in Nederland	„ 125.—
Zendingsbibliotheek op Mid-den-Java	„ 163.80½
Aandeel in de kosten van het Zendingsconsulaat	„ 5120.50
Subsidie Zendings-Studie-Raad	„ 150.—
Subsidie Petronella-Hospitaal	„ 1200.—
Kosten van Administratie	„ 292.02½
Christ. Holl.-Inl. Kweekschool	„ 20043.88
Pensioenen en wachtgeld	„ 2950.—
Opleidingsschool voor de hel-pers bij den dienst des Woords	„ 13260.98
Keucheniussschool	„ 6600.—
Reis- en verblijfskosten, druk-loonen, enz. enz.	„ 1600.—
Afschrijving gebouwen in Indië	„ 1707.50
	f 55921.19

Er is dus meer uitgegeven dan ontvangen f 21028.67½

Het zendingsconsulaat, waarvan het accord van samenwerking loopt tot 1 Jan. 1923, vroeg het laatste jaar ten gevolge van de verhoogde kosten, meer dan het dubbele bedrag van vroegere jaren.

Voorts eischte de Christ. Holl.-Inl. Kweekschool een buitengewone uitgave van f 14000 voor den aankoop van grond tot uitbreiding van het terrein en als voor-schot voor de oprichting eener school, die

voor de kweekelingen kan dienen als vormschool. Ook werden in 1921 de kosten van de opleidingsschool verhoogd boven andere jaren door de repatriëring van Ds. D. Bakker.

Het laatste jaar heeft derhalve aan de generale kas zware eischen gesteld. Het voordeelig saldo van vorige jaren is daardoor geheel verteerd, zoodat deze kas dan ook thans geheel leeg is.

Daarbij staat deze kas krachtens de besluiten der Generale Synode voor groote uitgaven.

De kweekschool te Solo moet worden gebouwd; de Keucheniussschool moet vernieuwd; Soemba moet een Opleidingsschool hebben; en dan wacht Solo nog op een Normalschool. Alleen de uitvoering van het eerste kan, zonder versterking van de inkomsten der kas, zelfs niet geschieden. Er zal mitsdien weldra een extra-collecte moeten worden gehouden voor de Generale kas, wat sinds 1911 niet is geschied. Laten de kerken er al maar vast op rekenen.

W. B.

De Kerk te Adiradjo.

Dr. B. J. Esser zond voor het Zendingsblad een mooie photo van de kerk te Adiradjo.

Hij deelt daarbij het volgende mede:

„De Kerk is uit eigen middelen der gemeente Adiradjo gebouwd, hoewel er wel

Chineesche Christenen geplaatst.

Op de photo ziet men vooraan op stoelen zittende de kerkeraad, n.l. geheel links met kind op schoot de helper Misaël Radaniman, dan daarnaast Moesa en Markoes, ouderlingen, geheel rechts, door een jongetje van

door onze luidjes voor gecollecteerd is en ik (zonder er om te vragen) er ook een paar giften uit Rotterdam voor kreeg. Oorspronkelijk wilden ze haar van eigen gebakken steen maken, maar deskundigen keurden de steen af. Met meubilair kost ze pl.m. f 2500, waarvan f 1000 gedekt zijn door een 6 pCt. obligatieleening onder de inlandsche en

den laatste gescheiden Joenoës, de diaken, tevens couranten rondbrenger. Boven staat 't woord Geredja = Kerk.

De Kerk is gebouwd op 't erf van den Goeroe-Indjil (zijn huis op den achtergrond rechts v.d. kerk zichtbaar), gelegen in de desa Adipala."

Het hulp-hospitaal te Sewoegaloer.

In Jan. j.l. is het 7e hulp-hospitaal in Jogja-karta geopend. Bij de opening heeft de directeur van ons Petronella-hospitaal, dr. Offringa, ook het woord gevoerd. Het verslag, dat wij er van lezen, luidt aldus:

„De directeur van het Petronellahospitaal, dr. Offringa, kwam daarop aan het woord, die betoogde, dat mede het particulier initiatief ertoe moet medewerken om de Inlandsche bevolking behoorlijk van medische hulp te voorzien, waartoe men in de eerste plaats moet grijpen naar de groote massa, teneinde deze nader te brengen tot de Westersche medische begrippen. Niet alleen voor het bijbrengen van hygiënische ideeën moet worden gezorgd, maar vooral ook moet het volk in dagen van ellende en ziekte worden bijgestaan. Dat is de taak, waarop wij ons geworpen hebben. Die taak is echter moeizaam, omdat wij Westerlingen ver van het volk af staan, juist op het gebied van de geneeskunde. Als een Inlander zich wendt tot een Europeeschen geneesheer, dan is dat voor hem een groote stap, want voordat hij die stap doet, moet hij tal van moeilijkheden overwinnen, moeilijkheden en bezwaren, waarin wij ons niet kunnen indenken.

De afstand, welke ons van den Inlander scheidt, is echter te overbruggen, n.l. door middel van de hulphospitalen: kleine medische inrichtingen te midden van het volk, aan het hoofd waarvan eenvoudig opgeleide krachten moeten staan. Dit moeten niet eens dokters-djawa zijn, doch mantri-verplegers, die nog nader tot het volk staan en daarom de nooden van den Inlander nog beter begrijpen. Wij, — de doktoren van het Petronellahospitaal — hebben op ons genomen, dergelijke krachten op te leiden, om de volksziekten te bestrijden, als framboesia, mijnwormziekte en malaria, waarvan vooral de tweede ziekte in deze streek veelvuldig voorkomt. Wij leeren hun die ziekten te bestrijden en het is een voorrecht, te mogen constateeren, dat het inderdaad gelukt is op die manier praktische resultaten te boeken. In 1911 werd het eerste hulphospitaal opgericht te Toengkak, later gevolgd door Wates, Patalan, Wonosari, Tjandisewoe en Medari, terwijl thans Sewoegaloer het zevende hospitaal is. Toengkak was vroeger een inrichting, waar allerlei zieken, niet het minst de op straat gevonden, een onderkomen vonden. Wij reorganiseerden de inrichting gelijk zij op het oogenblik is en, ofschoon de B. G. D. er sceptisch tegenover stond, is deze eerste proeve dermate gelukt, dat er

nu reeds zeven hospitalen in deze residentie zijn.

Dr. Offringa memoreerde daarna de oprichting van de polikliniek, en roemde de leiding van den mantri-verpleger Moersya, dien hij den beste van zijn personeel noemde. Hij had hem echter gaarne afgestaan, omdat hij de post Sewoegaloer van groot belang acht. Met vol vertrouwen, geeft hij de dagelijksche leiding aan Moersya over.

Daarna richtte spreker zich tot den heer Kuipers en zijn personeel, wier dagelijksche belangstelling hij voor het hospitaal vroeg. Hij verzocht hun, de Inlanders voortdurend aan te sporen en hen zacht te leiden om bij ziekte en ongeval hulp in het ziekenhuis te zoeken.

Spreker merkte vervolgens tegen prins Pakoe Alam op, dat diens komst bij de opening indruk zal maken op het eenvoudige volk, wat tengevolge zal hebben dat het ziekenhuis „erin” zal komen. Hij vroeg den prins ten slotte zijn blijvende belangstelling te toonen door af en toe het hospitaal te bezoeken.

Na tot dr. Bonk, Gouvernementsarts, een woord van waardeering te hebben gericht en een verzoek om steun aan het Inlandsch bestuur, eindigde spreker met de bede dat Gods zegen op het ziekenhuis moge rusten.

Tot zooverre dit verslag. Steeds meer blijkt de groote beteekenis, die de Med. dienst, en daarbij niet het minst juist de hulphospitalen, voor het werk der Zending heeft. Het baant den weg voor het Evangelie en brengt de Inlanders in aanraking met het Christendom.

W. B.

Zendingswerk te Batavia.

Uit het (Indisch) Kerkblad.

Verleden week Vrijdagavond was het een schoone avond voor de Kerk van Batavia. De Hollandsche en de Maleische Gemeente waren saamvergaderd in de Kwitangkerk ter verwelkoming van goeroe Moehaling, die door den Kerkeraad voor den arbeid in de Maleische Gemeente is aangesteld geworden.

Was de opkomst van beide zijden niet groot, het feit mag niet voorbijgezien, dat voor het eerst weer sinds vele jaren beide gemeenten hunne eenheid openbaarden in één en dezelfde samenkomst. Al te lang heeft de Maleische zuster eene stiefmoederlijke bejegening van haar zooveel sterkere en rijker geworden Europeesche zuster wedervaren. Daarom sprak dit feit hier

als een feit van gewicht: de *saamhoorigheid* van Hollandsche en Maleische Gemeente trad in het schoonste licht, n.l. van organische zendingsverhouding. Diep werd die eenheid gevoeld en treffend vertolkt door onzen grijzen broeder Kajjadoe, een der stichters van de gemeente, die, ofschoon niet tot de officiële sprekers behorende, nochtans spontaan gedrongen werd aan deze waarheid en zijn blijdschap daarover uiting te geven.

De officiële sprekers: het waren er vier. Nadat ondergeteekende, wien door den kerkeraad de leiding voor dezen avond was opgedragen, geopend had, en de gemeenschappelijke aanwezigen, deels in het Hollandsch, deels in het Maleisch had doen zingen van Psalm 84 : 1 en 6, ging hij voor in gebed. Daarna las hij, eerst uit den Hollandschen en vervolgens uit den Maleischen Bijbel, het welbekende gedeelte van Joh. X. 1—12, waaraan hij eenige inleidende beschouwingen vastknoopte. Hij wees op het belang van de aanstelling en op den aard van het werk van den goeroe.

Hierna kreeg broeder Kal het woord, die in de Maleische taal onzen jeugdigen goeroe Moehaling namens den kerkeraad bij de Gemeente inleidde, hem voorstelde aan de broeders en zusters en voor zijn werk aanbeval in de liefde der Gemeente en den zegen des Allerhoogsten over hem afsmeepte.

De Zendingscommissie was, wegens ziekte van haren voorzitter, vertegenwoordigd door broeder Huinink. In zijn woord belichtte hij het feit van de aanstelling van den goeroe historisch, en deed uitkomen hoe hiermee een lang begeerd resultaat eindelijk verkregen was. Het was een schoon lichtpunt en hoopvol keerpunt in de veelszins donkere geschiedenis van het Zendingswerk der Gereformeerde Kerk van Batavia.

Ook Ds. Tiemersma, als Emeritus Dienaar van de Maleische Gemeente, die wegens het eereverband aanwezig was, sprak enkele woorden.

Daarna kwam de spontane uiting van broeder Kayadoe, waarvan we reeds melding maakten, gevolgd door broeder Pesolima, wiens liefde, trouw en toewijding voor de Maleische commissie bekend is. Hij sprak de aanwezigen, zich van de Maleische taal bedienend, levendig en krachtig toe en teekende met klem den loop der omstandigheden, die vanzelf geleid hadden tot het in dienst nemen van een goeroe.

Ten slotte sprak onze goeroe zelf een paar woorden van dank en waardeering, waarbij hij zich Gode en het werk beschikbaar stelde.

Zeër tot hun spijt waren broeder Vermeer van de N.Z.V. en afgevaardigden van zijn gemeenten, benevens de pandita-Batak, die mede genoodigd waren, verhinderd tegenwoordig te zijn. Tot onze blijdschap en voldoening was echter ditmaal het Zendingconsulaat wel gevraagd en ook vertegenwoordigd in den persoon van den heer Crommelin. Voorts waren aanwezig verschillende leden van den kerkeraad, van de Zendingcommissie en — helaas slechts spaarzaam vertegenwoordigd — broeders en zusters van de Hollandsche en Maleische Gemeente. Besloten werd met den lofzang uit Psalm 89 : 1, waarna br. Agoes, lid der Maleische Commissie in het Maleisch vooring in dankgebed.

De Heere zegene dit klein en biddend begonnen werk en doe de Maleische Gemeente, stil maar staag groeien tot een georden- de kudde Gods. Hij ruste, als Gever van alle gaven en Kenner der nooden van onze Maleische Gemeente, onzen jeugdigen broeder toe met de noodige kracht, de noodige liefde en de noodige wijsheid om de veelszins verstrooide schapen der Maleische Gemeente weer te doen saamscholen, en schuilen onder de veilige hoede van den Eenigen Herder. God stelde broeder Moehaling in eenvoudig en getrouw dienen tot rijken zegen van velen. Gedenke ook de Hollandsche Gemeente haar zwakke Maleische zuster in liefde en betoone zij dit met hare gaven en door haar gebed.

J. C. AALDERS.

SOLO.

Aan een tweetal brieven van Dr. H. A. v. Andel is het volgende ontleend:

Het overlijden van een ouderling der Inlandsche Kerk.

De Inlandsche Kerk leed een gevoelig verlies door het sterven van haar Chineeschen ouderling Liem Hjok Djee. Na enkele dagen van krankheid stierf hij onverwacht. Er is een sterk vermoeden, dat hij aan pest gestorven is. Eerst een uur voor zijn dood hoorden we van zijn ziek-zijn. Op den dag der begrafenis sprak een Chineesche Christen in het sterfhuis in het Maleisch; ik sprak op het graf in het Javaansch. De Solsche Chineezzen kennen over het algemeen even goed Javaansch als Maleisch.

De Chineezzen hebben een half uur buiten de stad hun kerkhof. Het is een groote uitgestrektheid. De Chineesche graven beslaan een groote plaats, soms enkele duizende vierkante Meters.

Wij liepen twintig minuten door de Chineesche doodenstad eer wij aan het voor

Hjok Djee gedolven graf kwamen. Het ging bij de begrafenis zeer ordelijk toe, wat bij Chineesche begrafenis lang niet altijd het geval is.

Onze overleden broeder was een bescheiden en bekwaam man, ijverig voor de zaak des Heeren.

De uitbreiding der gemeente.

Op den 19den Maart werden in Solo vijf volwassenen en vier kinderen gedoopt; drie Javanen en een Chinees legden belijdenis des geloofs af.

Onder de volwassen gedoopten is de eersteling van de Idenburgschool. Hij heette Soerahman, maar liet mij een Bijbelschen naam als doopnaam kiezen en werd als Moesa (Mozes) gedoopt. Om zijn Christelijke overtuiging heeft hij van zijn familie en kameraden veel te verduren gehad. Maar in blijmoedige trouw is hij standvastig gebleven. En nu werkt hij aan zijn familie, opdat ook zij dit heerlijk heil deelachtig mogen worden. Hij is thans leerling van de Christelijke Kweekschool. In zijn uitkomen voor zijn overtuiging heeft hij iets heldhaftigs. Mijn hoop is, dat God hem later als Evangelieprediker aan ons werk zal schenken.

Worde in de kerken in Holland het gebed niet vergeten voor onze Javaansche broeders en zusters, die dikwijls zulk een moeilijken strijd te voeren hebben en verdrukking lijden voor hun Christelijke overtuiging.

De colportage.

In Maart werden 1670 boeken in de Inlandsche talen verkocht, waaronder 980 Bijbels en Bijbelgedeelten. Bovendien 150 Hollandsche boeken. Hoevele van deze zaadkorren zullen vallen in een goede en weltoebereide aarde? Dit zal zeker mede afhangen van Uw gebed.

Verleden jaar was in ons Christelijk Javaansch maandblad Mardi Rahardja een prijsvraag uitgeschreven. Uit Solo kwam een zeer eigenaardig antwoord in, vermengd met allerlei Javaansche volkswijsheid, en met vele wedervragen. Die brief werd mij verleden week toegezonden, en ik droeg Petros op dien man te bezoeken. Naar zijn latere mededeeling kreeg Petros „een hartklopping van schrik”, toen hij dien brief las. Want op vele vragen wist hij geen antwoord. Hij studeerde onafgebroken van 12 uur 's middags tot 's nacht half één om antwoord op de vragen te zoeken en den volgenden morgen bracht hij zijn bezoek van negen uur tot halfeen. In den loop van het gesprek ontloopte de man zich als een leeraar van Javaansche geheimleer en als een tooverdokter. Het bezoek zal later eens

herhaald worden en de man beloofde ook mij eens te bezoeken.

Ter perse is gelegd een Javaansch boekje, indertijd door mijn vrouw naar een in Arabië uitgegeven boekje bewerkt, in een oplage van 10.000 exemplaren. Vóór de verschijning zijn reeds 8700 besteld, zoodat de uitgave geen geldelijk bezwaar zal opleveren. Er blijft nog eenige winst over, die de colportage-kas te Solo ten goede zal komen. Het is wel heel jammer, dat mijn vrouw nog steeds moet voortgaan een groot deel van haar tijd te besteden aan het typen en vermenigvuldigen van brieven, schrijven van adressen, verzenden van boeken en administratief werk, terwijl ze in staat zou zijn zooveel waardevoller werk voor de zending te doen.

4e. het uitgeven van preekschetsen.

Op mijn voorstel wordt een proef genomen met het uitgeven van wekelijksche preekschetsen in het Javaansch. De missionaire dienaren des Woords leveren om de beurt een reeks schetsen, die vermenigvuldigd worden en aan iederen missionaire dienaar des Woords toegezonden worden naar het aantal Evangelisatie-helpers. Mijn vrouw zorgt voor het vermenigvuldigen en verzenden, wat een tijdroovend werk is. Op deze wijze komt echter voor elken missionaire dienaar des Woords wekelijks tijd vrij voor ander werk. Bovendien schijnt het mij voor de ontwikkeling der helpers, voor het zelfstandig worden van hun geest, dringend noodig, dat zij niet al hun onderwijs en opleiding van een enkele ontvangen. Die schetsen zijn ook buiten het terrein der Gereformeerden verkrijgbaar gesteld en vanden gretig aftrek. Naar de door de Gereformeerde dienaren des Woords gemaakte schetsen wordt op tientallen van plaatsen buiten Mid-den-Java gepreikt. Er worden wekelijks 130 schetsen verzonden.

Klaten.

In Klaten gaat het werk voorspoedig. De helper Mitro werkt er ijverig. Maar de Roomsche propaganda is er sterk. Tegenover onze Christelijke Hollandsch-Inlandsche school hebben zij een zoogenaamde „neutrale” H. I. School opgericht. De leerlingen worden zoo mogelijk in de schooljaren gedoopt met of zonder voorkennis van de ouders. Een dergelijke „neutrale” Hollandsch Inlandsche school is door de Roomschen te Solo opgericht. De Roomschen hebben geen toelating volgens art. 123 Regeeringsreglement voor zendingsarbeid in de Vorstenlanden. Maar zij zijn hier druk aan zendingswerk bezig. Men zegt, dat er in Klaten en Solo reeds eenige honderde Javanen gedoopt zijn.

Pengging.

De Christelijke Inlandsche School te Pengging is geopend. Een der dorpschouffden stond zijn ruim woonhuis af om school te houden. Eliëzer, gediplomeerd als onderwijzer en als Evangelie-helper, is van Sragen naar Pengging gegaan om daar den kleinen kring van Christenen en den grooten kring van belangstellenden te leiden en om er school te houden. Ik heb de school strikt beperkt tot een eerste klasse, daar ik geen tweeden onderwijzer voor de school heb. Er zijn reeds 27 leerlingen, een heel goed begin dus.

De vrouw van Eliëzer is gediplomeerd als vroedvrouw. Zij werkt nu in verband met het hulpziekenhuis.

Alles is nog te zeer in het begin om er veel van te kunnen vertellen. Maar het is mij tot zeer groote blijdschap, dat ik U dit weinig reeds mag mededeelen. Pengging schijnt zoo hoopvol voor den Christelijken arbeid.

De school te Pengging is dus de zesde zendingschool in de residentie Solo. Drie zijn er in de stad Solo; een te Kalitengah, en een te Sragen. Tezamen tellen zij ongeveer 850 leerlingen.

Gemantar.

Gemantar ligt in de afdeeling Wonogiri, 25 K.M. van Solo. Het is een afgelegen dorpje. De menschen, die Christen werden, kunnen haast geen van allen lezen. En om nu in dit gebrek te voorzien gaat de helper Sirman elke week voor drie dagen naar Gemantar. Hij houdt daar catechisatie, heeft een avondschoon om oudere menschen lezen en schrijven te leeren en een zangschool met de kinderen. Aanvankelijk schijnt dit alles zeer goed te slagen.

Wonogiri.

Vroeger schreef ik U, dat er een tram werd aangelegd van Solo naar het afgelegen Wonogiri. Die tram is verleden week met haar dienst begonnen. In die afdeeling is de Islam bijna nog niet doorgedrongen; de menschen zijn in hun godsdienstige opvattingen en gebruiken nog heidenen. Er wonen meer dan een half millioen menschen in Wonogiri. En nu trekt de Islamsche propaganda en de Westersche cultuur met al haar geestelijke bezwaren en gevaren langs die tramlijn Wonogiri binnen. U weet, hoe graag ik hen vóór geweest zou zijn. Maar het werk breidde zich in andere deelen reeds zoo sterk uit en kostte al zooveel, dat een breede arbeid in Wonogiri niet wel mogelijk was. Thans werkt in Wonogiri een colporteur, die te Gemantar woont. Maar hij bereist uit den aard maar een klein deel

van die afdeeling, die ongeveer zoo groot is als twee derde deel van Noord-Holland. Ik doe thans geen voorstel voor uitbreiding van het werk in Wonogiri, daar het bestaande werk reeds meer van Uw geldelijke krachten vordert dan in vergelijking met andere provinciën van U verwacht mag worden.

Pedan.

Zondag 26 Februari doopte ik te Pedan een Chinees, drie Chineesche vrouwen, vier Chineesche kinderen en een Javaansch kind. Er schijnt te Pedan eenige meerdere opwaking te komen. De godsdienstoefening werd dien dag door vele niet-Christenen bijgewoond, onder meer door vijf Javaansche ambtenaren met hun vrouwen.

Er kwam ook een man om te spreken over het oprichten van een „schakelschool”, die zeer sterk in Pedan begeerd wordt en waarvoor men daar propaganda maakt. Zulk een school sluit aan bij de Inlandsche tweede-klasse scholen, doch geeft voornamelijk onderwijs in het Hollandsch. Het is een Hollandsch-Inlandsche school van zeer eenvoudige formatie. Er worden alleen Inlandsche onderwijzers, die behoorlijk Hollandsch kennen aan verbonden. Pedan is te klein voor een gewone H. I. school, maar naar het schijnt zeer geschikt voor zulk een schakelschool.

Nu zijn er wel enkelen onder de Inlandsche onderwijzers onzer scholen, die les zouden kunnen geven aan zulk een schakelschool. En in het najaar komen er naar berekening zes onderwijzers voor Solo van de Keucheniuschool. Een van hen zou den onderwijzer, die de schakelschool zou beginnen, kunnen vervangen.”

W. B.

Hebt gij familie of vrienden, leden der Gereformeerde Kerk, in Nederlandsch-Indië woonachtig?

Wellicht verwondert U deze vraag.

Waartoe wordt ze gedaan?

Leest eens Hebréeën 10 en met name het 24ste vers. Denkt aan de velerlei verzoe-kingen, waaraan Uwe betrekkingen in Indië bloot staan en merkt op het feit, dat afdwaling van den weg des geloofs zich veelal openbaart in een slordigen Kerkelijken levenswandel. Niet dat dit twee uitdrukkingen voor een zelfde zaak zijn, maar deze twee zonden gaan zoo vaak hand in hand.

Wilt ge nu weten of Uw kind, Uw broeder, Uw zuster, Uw vriend in Indië belangstelt in het Gereformeerd Kerkelijk leven, geef dan zijn of haar juiste naam, adres en tijdstip van vertrek op aan br. P. A. Colijn te Bloemendaal, en voor U zal worden nagegaan, of die naam voorkomt onder de leden van de Gereformeerde Kerken in Ned.-Indië, waarvan wij eene opgave, bijgewerkt tot en met 31 December 1921, aantreffen in het Handboekje voor de Gereformeerde Kerken in Ned.-Indië.

Als de naam daarin niet gevonden wordt, dan zullen wij U daarvan bericht zenden en schrijven aan eene der Gereformeerde Kerken in Ned.-Indië, of ze dien broeder of die zuster kennen en zoo niet, of ze hem of haar dan willen opzoeken of schrijven; in ieder geval: de geestelijke verzorging, die mogelijk is bij de aldaar bestaande toestanden, hem of haar willen geven.

Ge hebt toch wel eens iets gehoord van den arbeid onder de Gereformeerden in de verstrooiing?

De ervaring heeft geleerd, dat er in Indië zoo velen zijn, die hunne attestatiën niet inleveren, en de medewerking van vele Kerken in Nederland, aan wie meer dan eens verzocht werd, de namen der belijdende en doopleden, die naar Indië gingen, aan de Geref. Kerken in Indië op te geven (welk verzoek wij hiermede dringend herhalen), laat nog veel te wenschen over, zoodat we behalve op de Kerken ook een beroep doen op de naaste betrekkingen.

Alleen als de Kerkeraden en de leden der Gereformeerde Kerken in Nederland doen wat op hun weg ligt, wordt het den Gereformeerden Kerken in Indië mogelijk, de geestelijke verzorging van allen, die van hier uitgingen, met ernst ter hand te nemen c.q. voort te zetten.

Bedenkt, dat het aantal geïnstitueerde Gereformeerde Kerken voor Nederlanders, dat in 1913 nog maar 2 was, thans 8 bedraagt, te samen hebbende 2049 belijdende en doopleden.

Wanneer ge werkelijk belangstelt in het geestelijk welzijn van Uw kind, Uw broeder, Uw zuster, Uw vriend, verzuim dan niet aan dezen oproep spoedig gevolg te geven.

Namens Deputaten, benoemd door de Generale Synode voor de verzorging van de verstrooide Gereformeerden in onze Oost-Indische bezittingen:

Dr. J. C. DE MOOR, Praeses.
Dr. K. DIJK, Scriba.

Korte Berichten.

BUSJES.

a. Knikkertjes zijn er weer. Ze kosten nu zes gulden vijf en twintig centen, zegge f6.25 per stuk. Men bestelle bij Mej. Pol te Rijsoord.

b. De blikken busjes zijn op het oogennblik niet meer voorradig. Nieuwe worden besteld.

a en b zijn uitsluitend verkrijgbaar tegen toezending van een postwissel.

c. Papieren busjes, die geopend en weer gesloten kunnen worden met losse teksten, à f 1.40 per tien en losse teksten à f 0.90 per 100 worden gezonden door G. M. Feij, Burg 109, Middelburg, uitsluitend na storting op Postgiro no. 64188.

BOEKEN.

Boeken uit de Zend. Bibliotheek vragen men aan bij ds. D. Pol te Rijsoord.

ADRES-VERANDERINGEN.

Wie van adres is veranderd en dat berichten wil, gelieve dat te melden aan den Uitgever J. Zomer te Wageningen.

Dezer dagen zond de Onesiforus-Bank mij f700 voor de Zending te Djocja en Solo. Deze bank stelt 35 pCt. van de door haar gemaakte winst ter beschikking van de Kerken, die bij haar een leening hebben aangegaan. Maar de kerken mogen daarover slechts beschikken ten behoeve van een Zendings- of Evangeliesatiebelang. De kerk te Haarlem, die bij de Onesiforus-Bank een leening sloot, bestemde van het bedrag, waarover zij mocht beschikken f700 voor de Zending.

Een mooie bron van inkomst voor de Zending, en het bedrag is niet gering.

BENOEMINGEN.

Tot leeraar aan de Christ. Holl. Inl. Kweekschool om met 1 Juli a.s. in dienst te treden, is benoemd de heer J. In 't Veld; vroeger hoofd aan de Christ. school te Berkel en ten vorigen jare naar Indië vertrokken om het Christ. Onderwijs te Solo te dienen.

Door deze benoeming is nu het getal leeraren van deze vijfklassige school compleet geworden.

Br. D. Koelewijn komt D.V. het volgend jaar met verlof naar Holland. Tot vervanger van Br. Koelewijn tijdens diens verlof met uitzicht om later Directeur te worden van de Normaalschool te Solo of opvolger

van Br. Koelewijn is benoemd de heer J. H. Wiggers hoofd van de Christ. Holl. Jav. School te Scrágen.

JAN WILLEM GUNNING.

Een zware slag heeft de Nederlandsche Zending getroffen. De bekende secretaris van den Zendingsstudieraad, Jan Willem Gunning JHz., is Donderdag 11 Mei plotseling overleden ten gevolge van een doodelijken val. Hij had gestudeerd voor Ingenieur maar reeds in zijn studententijd nam de Zending zijn hart geheel in beslag. En hij heeft zich met al zijn kracht en tijd aan de Zending gegeven. Hij was de ziel van den Zendingsstudieraad, en de stuwkracht van de Zendingsstudiebeweging in ons land. Wat zal men hem op menige Zendingsvergadering en vooral te Lunteren missen!

Ofschoon hij niet tot onze kerken behoorde, stond hij toch ook tegenover onze Zending zeer sympathiek en werkte hij gaarne mede om de kennis onzer Zending te bevorderen.

Moge de Heere zijne betrekkingen troosten in hunne smart!

Het tweede eeuwfeest der Broeder-Gemeente.

Den 17e Juni a.s. zal het twee eeuwen geleden zijn, dat op het landgoed van den graaf van Zinsendorf het kleine Herrnhut gesticht werd. Herrnhut is geworden het middelpunt der bekende Broedergemeente. Klein is die gemeente gebleven in omvang, maar in beteekenis is zij groot geworden. Zij is ten rijken zegen gesteld voor het Koninkrijk Gods. Geen kring heeft zich met meer kracht en toewijding aan de Zending gegeven dan de Broedergemeente. En bij voorkeur zocht zij haar arbeidsterrein onder de armsten en ongelukkigsten. Wij herinneren aan haar Zendingswerk onder de Eskimo's, de kaffers, de negerslaven en de melaatschen. En de Heere heeft haar werk zeer gezegend.

Onder zeer drukken omstandigheden gaat de Broedergemeente haar gedachtenisfeest te gemoet. Haar laatste rekening sloot met een tekort van 665000 Mark.

Om het groote werk door de Broedergemeente in onze kolonie Suriname verricht, heeft het christelijk Nederland thans een plicht der dankbaarheid te vervullen. Een comité heeft zich gevormd, dat giften verzameld om aan de Broedergemeente een

blijk van waardeering van haar arbeid aan te bieden. In dit comité heeft o.a. ook zitting de Oud-Gouverneur A. W. F. Idenburg.

Van harte bevelen we deze inzameling aan. Men zende zijne gave aan Mr. Dr. C. F. Schaik, Stadhouderskade 157, Amsterdam.

Leestafel.

Het Ouderlingenblad. Maandschrift ten dienste van hen, die de Gereformeerde Kerken in het Ambt dienen.

De Redactie bestaat uit vier Hoogleeraren: Dr. G. Ch. Aalders, Dr. H. Bouwman, Dr. T. Hoekstra en Dr. H. H. Kuyper. Dus een Redactie, die er wezen kan. En dan nog een rij van bekende predikanten, die vaste medewerking hebben toegezegd. Dat belooft dus wel wat. En in het eerste artikel: „Ter inleiding van ons blad” wordt metterdaad veel beloofd. Toegezegd wordt: voorlichting op kerkrechtelijk terrein; behandeling van allerlei geestesstroomingen, zeden en richtingen van onzen tijd; een rubriek gewijd aan het huisbezoek; voorlichting bij den arbeid onder de jeugd; leiding op sociaal terrein; wenken voor de kerkelijke administratie; een rubriek Kerkelijke Bibliotheek; verslagen van Ouderlingenconferentie's en ten slotte natuurlijk ook een „Vragenbus”. Metterdaad een rijk menu!

Reeds het eerste No. zet uitnemend in. Prof. Hoekstra begint met een mooie artikelenreeks: „Herder der kudde”. En Ds. Waterink heeft het over „Menschen met sectarische neigingen”; zeer lezens- en behartigenswaard, vooral voor onze ouderlingen.

Wij twijfelen niet of „Het Ouderlingenblad” gaat er in. En dat is ook zeer te wenschen. En dan kan het voor den gezonden bloei van ons Kerkelijk leven van groote beteekenis worden.

Het uiterlijk maakt ook een goeden indruk. Formaat, papier en lettertype laten niets te wenschen over.

Giften voor de Zending.

Ontvangen voor de Gen. Kas der Zending.

Door J. C. Hondius te Middelburg 10 % van de ontvangsten in Zeeland en N. Brabant over 1921 f1250. Door J. de Vries, Drachten, van de Jong. Ver. Immanuel f6. Van G. L. Bouman, Groningen f5. Door mej. J. van Kooten, van de Ver. Dorcas voor de Gen. Kas f25. Van Tjalling Hoek-

stra te Urk f5. Door L. Smit uit het busje van Gebr. Smit te Schokland f10. Door P. Swart, H. Chr. Sch. Bergum, f8. Door J. A. Roozeboom saldo kalender. Terbregge, Hillegersberg f30. Door D. v. d. Meulen te Wijnjeterp f3.80 uit het busje van Aaltje Postumus en f4.45 uit het „Nikkertje”, te zamen f8.25. Door S. v. d. Berg halve opbrengst busje Chr. Nat. School te Voorburg f28.25. Door T. de Graaf, van de kinderen der Chr. School te Uithoorn f8. Uit het Javaantje van Jb. Haringsma te Hemelum f1. Van H. Hungerink te Haarlo f20. Door T. Kelderman, Hoofd Chr. M. U.L.O. te Kollum uit het „Nikkertje” f70. Van mevr. de wed. Ds. H. Dijkstra saldo Zendingskalender 1922 f500. Door C. Brugeman van de kinderen der Chr. School te Berkel f25. Door S. M. v. d. Sluis te Genderen, collecte op een bruiloft gehouden, f2.50. Door J. Zomer, netto saldo Zendingsblad over 1921 f6796.43. Van Dr. T. J. Haverkate te Wolfheze f25. Van de Meisjes Ver. Martha te Nieuwendam f100.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 22 Mei 1922.

Voor Djocja en Solo.

Collecte Jonged. Ver. Oostzijde f14.83. Door Mevr. v. d. Plas—Visser te Purmerend van de Zend. Commissie der Geref. Kerk f250. Geref. Kerk te Hoofddorp f300. Collecte bruiloft Rip—v. d. Heuvel f20. Geref. Kerk te N. Vennep f250. Geref. Kerk Haarlem, winstaandeel Leening Onisiforus-bank f700. Van M. P. te Zaandam uit het busje f19.21½.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 22 Mei 1922.

Mijn postrekeningno. is 32806.

Ontvangen van G. v. d. B. te H. f10 voor de Nedl. Ger. Zending V.E.G. voor het boekje: „Wat Gods genade in een jong kind vermag”, 3e storting.

L. BERK, Penningm.

Zending Geref. Kerken op Soemba.

W. Hoitzing te Stadskanaal, v. d. Jongel.v. f14.05. Ds. v. d. Veen te Ruinerwold-Koekange, v. d. Jongel.v. Nathaniël 9.52. J. A. Delhaas te Groningen, School Leliestraat theel. enz. f16.15. Ds. Visser te Oldemarkt, busje van W. de Olde te Ossenzijl f20. K. Gaal te Steenwijk, gev. in de call. f12.50. Ds. Dijkstra, verzam. op een bruiloft te Winschoten f11.50. B. Roosjen te Diever, 't Nikkertje der School f12. Kerkstra te Munnekezijl, feest v. d. Jongel.v. f5.37. P. Evenhuis te Slochteren 325 h.c. f1.62½. Ds. Jongbloed coll. Zangv. te Wierden f10. Ds. Enserink te Onstwedde, gift van K. F. f7.50. H. Kornelius te Mussekanaal, gev. in de coll. f2.50 en f2.50 is f5. Munk te den Andel, v. d. Schoolk. f20. Ds. Steenhuis te Loppersum, gev. in de coll. f25. Ds. Dekkers te Stroobos, K. Bolt

76 h. st., M. Dijkstra 200 h.c. is f2.90. J. de Vries te Kommerzijl, saldo Zendbl. en kerkbusjes f25. J. Duisterwinkel te Oldehove, gev. in de coll. f2.50 en contrib. f118 is f120.50. Ds. Hoekstra te Tenpost, v. d. Jonged.v. f15. Ds. Elzinga te Grootegast, coll.spreekb. Ds. Kr. f67.50, gev. in de coll. f10 is f77.50. Ds. v. Goor te Groningen, van N. N. f2.50. H. Spijkman te Coevorden, v. d. Ger. Kerk f44.63. J. Steenhuis te Leek, v. d. Jongel.v. f18.82. J. C. Wiersema te Bedum, v. d. Zend.v. voor een ziekenhuis te Karoeni f225. Ds. v. Dijken te Zweeloo, gev. in de coll. f5 en G. Kuipers te Schoonoord f1.10 is f6.10. J. v. Dalen te Ambt Vollenhove B., N. N. een dankoffert f10, kinderen v. d. Meij 40 h. st. f11. H. Ch. Leven te Emmer-Compascum, coll. bruil. J. de Groot en J. Hollander f5.77, coll. 30 j. huwelijksf. van A. Hollander en echtgen. f3.44 is f9.21. E. Buitenbos te Enschede, spreekb. Ds. Kr. op een kindersamenk. f5.32, avondbeurt f75.87½ is f81.19½. F. Fennema te Ommen, busje der School f6.74, v. d. heer Bender voor 't lezen van 't Zend.bl. f1.77½ is f8.51½. Ds. v. d. Munnik uit Houwerzijl, v. d. Zend.v. f90. Ds. v. d. Munnik uit Winsum v. d. Zend.v. f30 Dr. O. en Mevr. te Groningen, nagift van de Soembaweekcoll. f10. Ds. Middelveld te Hoogkerk, gev. in de coll. f1 en f1 en f2 en f0.50, van J. Hoiting 35 h. st. en 112 h.c., van vr. t. H. f1 is f6.93. O. J. Bouwman te Uithuizen van J. v. d. L. f2.50. Ds. Meindertsma te Leek van Joh. Pleiter 100 h.c. is f0.50. Ds. Lammertsma te Appingedam, van een meisje 100 h.c., van een ander meisje 200 h.c. is f1.50. Ds. Binnema te Kielwindeweer, busjes in de Kerk f12.05. Mej. E. Bozema te N. Buinen, coll. bruil. van J. Bozema te 2de Exloermond f8.81. Ds. Bakkes te Lutten, busjes April f17. Ds. v. Diemen te Nieuwleusen, gev. in de coll. f2.50. P. Hofman te Oldekerk, coll. bruil. Hendriksma f7.27. E. v. Dijken te Groningen, gev. in een coll. f10. J. A. Delhaas te Groningen, School Leliestr. theelood enz. f7.77. Mej. E. Delhaas te Nieuw Buinen, busjes f20. Ds. Jansen te Tenboer, v. d. Zend.v. f100. P. Timmermans te Zuidhorn, v. d. Zend.v. f30. J. Timmer te Tenpost van Jantje en Johanna v. Gennepe 100 h.c. en 2e kw., van Trientje Laning 100 h. st. is f3.50. Mej. A. Schilt te Aduard, busje van J. de Jong f16.05.

Soembaweekcollecte.

Genemuiden f56. 2e Exloermond f39.66. Coevorden f183.50. Almelo f222.30. Enschede f301.05. Kielwindeweer, waarbij 500 h.c. van J. T. Visser en 300 h.c. van J. en H. Visser f161.75.

J. DUURSEMA, Quaestor.

Groningen, 18 Mei '22.

Giro 51619.

Geref. Zendingsvereen. Bussum.

Met dank aan de gevers en geefsters en aan de kinderen voor hun goede ijver, bericht ondergeteekende te hebben ontvangen uit de busjes: Gerrit Tobi f1.84, Louis de Boer f6.80, Tina de Boer f1.21, Jansje Renes f1.63½, Jo Oskamp f2 met theel. en zilverpapier, Jeanne Rebel f2.72, Anna van Westering f2.30, Denna Scheepmaker f3.68½, Gerrit Hoiting f6.56, Femma Korfmaker f0.80, Ida Knevel f1.15½, Ina Mulder f0.80, Gerrit Mulder f2.38, Mienke van Norre f2.54, Marie de Jager f1.72 met postzegels en 71 h. c., Aalie Laan f3.10½, Beb Rijsburger f0.44, Coen Rijsburger f0.66½, Gerrit Scheepmaker f4.89, Mien Witteveen f1.84½, opbrengst van theelood, zilverpapier, postzegels te zamen f2, maakt de som van f55.18½.

Mej. M. JACOBSZON.

Graafweckmanlaan 2, Bussum.

*Rekening en verantwoording der Vereen.
„Medische Zending” te Rotterdam.*

1 November 1920—31 October 1921.

Abbenbroek 1e halfjaar f10; Alblasserdam 1e halfjaar f56.35, 2e halfjaar f7.75; Berkel 1e h. f50.15, 2e h. f48.40; Bleiswijk 1e h. f20; Bommel 1e h. f16.80, 2e h. f9.50; Brielle 1e h. 9; Capelle a. d. IJssel 2e h. f10; Charlois 1e h. f200; Delfshaven 1e h. f100, 2e h. f100; Dordrecht 1e h. f15.40, 2e h. f33.05; Feijenoord 1e h. f26, 2e h. f17.45; Giessendam en Neder-Hardinxveld 1e h. f20, 2e h. f20; Gorinchem 1e h. f45.50, 2e h. f44; Hillegersberg 2e h. f52.50; Hendrik-Ido-Ambacht 1e h. f12, 2e h. f7.75; Katendrecht 1e h. f67.85, 2e h. f59.90; Kratingen 1e h. f40.30, f56.25, f31.80, 2e h. f49.35, f43.50, f55.55; Langerak 2e h. f8.40; Leerdam 1e h. f5, 2e h. f5; Leksdmond 2e h. f10; Maasland 1e h. f25, 2e h. f25; Maassluis 1e h. f44, 2e h. f52.72; Molenaarsgraaf 1e h. f10, 2e h. f10; Nieuw-Lekkerland 2e h. f15; Nieuw-Helvoet 2e h. f13.70; Ottoland 1e h. f24, 2e h. f24.70; Ouddorp 1e h. f10.50, 2e h. f7; Overschie 2e h. f28.29; Pernis 1e h. f12, 2e h. f30; Rhoon 1e h. f31, 2e h. f33.50; Blanken-Rozenburg 1e h. f18.60, 2e h. f20.90; Rijsdorp 1e h. f31; Rotterdam 1e h. f59.05, f57.70, f46.45, f66.75, f52.30, f24.25, 2e h. f52.55, f75, f84.05, f40, f54, f45, f53.50; Schoonrewoerd 1e h. f3, 2e h. f2.50; Slidrecht 2e h. f33; Strijen 1e h. f16, 2e h. f17.50; Tinte 1e h. f6.25, 2e h. f5.75; Vlaardingen 1e h. f29, 2e h. f4; Vianen 1e h. f7.25, 2e h. f8.25; IJsselmonde 1e h. f16; Zuidland 1e h. f20.40; Zwiindrecht 2e h. f90; Classe Barendrecht 1e h. f140, 2e h. f140.

Nov. 1920—Mei 1921.

Rotterdam: door br. Koops van B. C. f50. Door Mevr. Bavinck van Mevr. F. Z. f2.50, van Mej. E. te Zeist f6. Door Mevr. v. d. Nagel van G. f10. Door Ds. Elshove

van Mevr. N. N. f3. Door Mevr. v. d. Nagel van L. v. d. K. f5. Door Mej. Vijgenboom van N. N. f5, van P. v. N. f3, van N. N. f1. Door Mej. E. Corbeth van J. C. f2, van N. N. f0.50. Door Mej. Dane van Mej. A. f0.25.

Katendrecht: uit het busje van J. Zaal f19.68, opbrengst zilverpapier verzameld door de kinderen der laagste klassen Rehoboth- en Paul Krugerschool f3.20, theelood van N. N. f0.50, halve centen van v. d. W. f2.50, gift van Mej. K. f2.50.

Rijsdorp: door Mej. v. d. Linden, van N. N. f0.25.

Vlaardingen: door Mej. Kwakkelstein, van de kinderen der Zondagschool „Jachin” f99.10.

Maassluis: door Ds. Sluijter van de kinderen der Zondagschool „Obadja” f25, van N. N. f12.50.

Kralingen: door Mej. v. Linschoten van busje Muloschool van den heer Allaart f25. Door Mej. A. Beddigs, van Mevr. F. 600 h.c. en f1 is f4; door Mej. Torenbeek van kinderen Zondagschool „Maranatha” f4.83. Door Mej. v. Linschoten, van v. d. G. f2.50, van Mej. v. B. f2, van Mej. K. f1. Door Mej. den Ouden, van A. v. d. H. f1, van Mevr. V. f1, van Mej. v. d. P. f2. Uit het busje der klas van Mej. v. d. K. f4.05. Door Mej. Coepijn gecoll. op meisjesvereniging Mirjam f3.36, van Familie V. f2.50.

Rozenburg: van Mevr. Felderhof f2.50.

Mei—Nov. 1921.

Alblasserdam: door mej. Jonker van J. K. f0.25.

Katendrecht: door mej. Veldhuizen, van zilverpapier van de kinderen der Prinses Julianaschool f0.75, van de kinderen der Rehobothschool f1, van jongedochtersvereen. „Tabitha” f5.30, uit de collecte f3.

Nieuw-Helvoet: door mej. Deurlo, uit het negertje, geplaatst op de Gereform. Zondagsschool f39.

Vlaardingen: door Mej. Kwakkelstein, van de kinderen der Gereform. Zondagschool „Jachin” f70.13½.

Rotterdam: door Mevr. v. d. N., van L. v. d. K. f5. Door Mevr. Bavinck, van E. v. d. G. f2.50, van M., naar aanleiding van het stukje in de Kerkbode f5. Door mevr. Besselaar, van Kees van Darwilh f1. Door Ds. Elshove, van N. N. f2.50. Door Commissie van Beheer een legaat f500. Door br. Koops, van Zondagsschool „Bidt den Heere des Oogstes” f10.

Kralingen: door mej. v. Linschoten, van Wed. den O. 0.50. Door mej. Ketelaar, van N. N. f0.50. Door mej. den Ouden, van J. V. 107 h.c. uit het busje der klas, van mej. v. d. Kooy f4.43, van J. S. f0.25, van J. B. f2.50. Door mej. Coepijn, van K. f1, van N. N. f5. Door mej. Toorenbeek, van kinderen der Zondagsschool „Maranatha” f5.30, uit het Zendingsbusje van mevr. T. 750 h. c. en f0.75. Door mej. v. Linschoten

uit het Zendingsbusje harer klas f27 en van de kinderen der Zondagsschool „Maranatha” f8.

Rotterdam: door mej. v. d. Hart, van Krans f6.50. Door mej. Coepijn, van fam. V. f2.50. Door mej. Breevoort, verzameld door de kinderen van de School aan den Bovendijk f12.50. Door mej. v. d. Hart, van Krans f5. Door mevr. Bouman, van Krans f11.55. Door mevr. Bavinck, van N. N. f5.

Molenaarsgraaf: door mej. v. Essen—Eikelenboom, van Naaikrans „Het Mos-terdzaadje” f34.35.

Charlois: door mevr. wed. H. W. v. d. Bom, verzameld na het lezen van het Verslag f60.

Stad aan 't Haringvliet: van Vereen. „Martha” f10.

Rotterdam: door br. Smol, van een oude van dagen f5.

Adressen van de Arbeiders en Arbeidsters.

Dr. B. J. Esser te Poerbolingo.
Dr. W. L. Vogelsang te Poerbolingo.
Zuster W. H. Netelenbos te Poerbolingo.
Tijdelijk te Wonosobo.
Zuster L. A. C. Enserink te Djocjakarta.
Ds. L. Netelenbos te Poerworedjo.
Dr. J. C. Flach te Poerworedjo.
Mej. dr. G. J. Dreckmeijer te Poerworedjo.
Mevr. Hissink Fonkert te Poerworedjo.
Ds. K. v. Dijk te Keboemen.
Dr. H. A. Vonk te Keboemen.
Dr. K. von Feher te Keboemen.
Zuster C. L. de Graaf te Keboemen.
Zuster T. de Jong te Keboemen.
Ds. A. Pos te Djocjakarta.
Dr. J. Offringa te Djocjakarta.
Dr. A. van Kiss te Djocjakarta.
Dr. L. Szász te Djocjakarta.
Dr. M. G. Muller te Djocjakarta.
Zuster H. Baarbe te Soerakarta.
Zuster W. Boorsma te Djocjakarta.
D. Koelewijn te Djocjakarta.
Ds. D. Bakker te Djocjakarta, met verlof

in Nederland, adres: Bosboom-Toussiant-straat 36, Amsterdam.

J. P. Zuidema te Djocjakarta.

Dr. H. A. van Andel te Soerakarta.

Dr. K. P. Groot te Soerakarta.

Dr. D. Verhagen te Soerakarta.

H. Meijerink te Soerakarta.

D. J. Bosman te Soerakarta.

W. Vermolen te Soerakarta.

P. de Koomen te Soerakarta.

Zuster G. Loggen te Soerakarta.

Ds. A. Merkelijn te Magelang.

Dr. H. S. Pruis te Wonosobo.

Ds. C. de Bruijn te Kambaniroe op Soemba.

Ds. J. F. Colenbrander tijdelijk te Karoeni op Soemba.

Tj. van Dijk te Pajeti op Soemba.

Tj. Mobach te Pajeti op Soemba.

Zuster H. Clevering te Pajeti op Soemba.

Ds. L. P. Krijger te Karoeni op Soemba, met verlof in Nederland, adres: Bussum (Meijer, Kamplaan 3).

Zuster G. Zigterman te Karoeni op Soemba.

Het abonnementsgeld te zenden aan den Uitgever.

De prijs voor Kerkeraden en Vereenigingen, die 4 ex. en daarboven ontvangen, 6 cts. per nummer; welk bedrag per 3 maanden wordt tegemoet gezien.

Particulieren die tot 3 ex. ontvangen, betalen per Jaargang, franco per post, 90 cts.

Ex. op beter papier f1.50 per jaar.

De contribuanten van de Ned. Gereff. Zendingsvereeniging, waarvan Penningmeester is de heer L. Berk, Heerenmarkt 5, Amsterdam, ontvangen het „Zendingsblad” gratis.

ELECTRISCHE DRUKKERIJ „VADA”.

Vraagt Uw Boekhandelaar eens naar

De kleinste Bijbel van Nederland

(lang 13 c.M., breed 8 c.M.)

met de berijmde Psalmen, Catech., Formulieren enz. er bij ingebonden.

UITGEGEVEN BIJ DE

Uitgeverij GEBR. ZO MER & KEUNING, Wageningen

Ieder kerkganger behoort den geheelen Bijbel bij zich te hebben,
Oude en Nieuwe Testament.

Door het handige formaat is deze Bijbel bij uitstek geschikt, om naar
de Kerk mede te nemen.

GRONINGSCHE HYPOTHEEK BANK
GRONINGEN. — Bijkantoor Zwolle.

Geeft uit $5\frac{1}{2}$ pCts. PANDBRIEVEN.

LEVEN- en ONGEVALLenVERZEKERING

DE AMSTERDAMSCH E

AMSTERDAM: N. SPIEGELSTRAAT 17.

Directie: Jhr. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN Jr., Jhr. J. DE SAVORNIN LOHMAN,
Mr. J. C. L. VLAANDEREN.

Bij J. H. KOK te Kampen is verschenen de

**6de geheel herziene
druk van**

HET HUWELIJK

DOOR

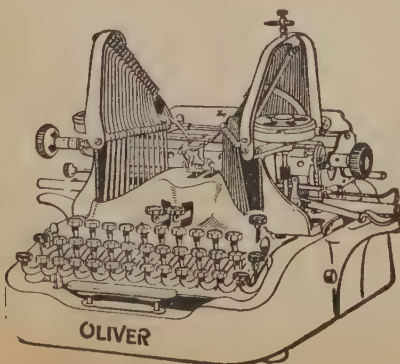
Dr. A. DUPONT

Geneesheer-Directeur te Ermelo.

Een uitnemend boek voor Gehuwden en Verloofden, met geneeskundige
wenken, nuttige raadgevingen en ernstige waarschuwingen, waarvan
in korten tijd reeds de ZESDE DRUK is verschenen. Door de gansche
Chr. Pers dringend aanbevolen. Prijs ingenaaid f 2.90, gebonden f 3.90.

Verkrijgbaar in elken Boekhandel en bij den uitgever J. H. KOK
te Kampen.

Vraag uitvoerige prospectus.

OLIVER SCHRIJFMACHINE DE BESTE

Oliver No. 9 (84 letters en teekens) f 300.—
Oliver No. 10 (96 " " " ") - 360.—

Vraagt inlichtingen bij den alleenverkooper
voor Nederland

F. W. SALOMONS. - Amsterdam.

Telefoon Noord 2925.

Damrak 52.

Bijvoegsel van Het Zendingsblad.

Julij 1922.

Verwerping en aanneming.

„En indien hun val de rijkdom is der wereld, en hun vermindering de rijkdom der Heidenen, hoeveel te meer hun volheid.

Want indien hun verwerping de verzoening is der wereld, wat zal de aanneming wezen, anders dan het leven uit de dooden?”

Romeinen 11 : 12, 15.

De Apostel houdt hier een kostelijk pleidooi voor de Zending onder de Joden. Eerst heeft hij een vraag gedaan: „Hebben zij, n.l. de Joden, gestruikeld, opdat zij vallen zouden?” Dat zij verre, antwoordt hij. Het einddoel Gods is niet geweest *val, verwerping, dood!* Neen, integendeel, *aanneming, volheid, leven*. Door hun val is wel de zaligheid den Heidenen geworden, maar waartoe? Om hen tot jaloeschheid te verwekken. Zie, het was Gods bestel, toen de Joden het Koninkrijk Gods en Zijn genade in Christus van zich hadden gestooten, het te geven aan de Heidenen; maar dat geschiedde niet ten verderve van den Jood, tot zijn absolute verwerping; neen, integendeel om hem tot een heiligen ijver te verwekken, tot ware jaloezie. De Jood zal innerlijk jaloesch worden op den rijkdom der genade, in hun Messias den Heidenen toebedeeld.

En nu trekt de Apostel een treffende conclusie. „Indien hun val de rijkdom is der wereld en hun vermindering de rijkdom der Heidenen, hoeveel te meer hun volheid! Want indien hun verwerping de verzoening is der wereld, wat zal de aanneming wezen, anders dan het leven uit de dooden?”

Wonderlijk is toch Gods weg! De val van het oude schathuis is de rijkdom der arme Heidenwereld geworden; het verlies der erfkinderen werd der Heidenen schat. Hebt gij er wel eens aan gedacht, waaraan gij, Nieuw-Testamentische gemeente van Jezus Christus, het middellijk te danken hebt, dat gij u verheugen moogt in de rijke prediking der volkomen genade in Christus? Dien rijkdom hebt ge te danken aan den val der Joden. Maar wat moet het dan wel zijn, zoo roept de Apostel vol verwondering uit, als de Joden, nu ontbloot van den rijkdoms des heils, weder dit heil deelachtig worden. Dat moet tot de rijkste zegeningen, tot de krachtigste volheid, tot het heerlijkste leven uit den dood behooren. Indien hun verwerping om hun ongeloof de verzoening der Heidenwereld is, en het Woord der verzoening zulk een kracht deed onder de Heidenen, zou dan de wederaanneming van de verlorene Joden niet tot een hooger en zegen nog zijn? Daarop ziet de Apostel. De bekeering van den Jood zal dus niet alleen tot glorie van des Heeren Naam wezen en tot een zegen voor den Jood zelf; maar ook in rijke mate bevorderlijk zijn aan den bloei en het geestelijk welzijn van de levende Kerk van Christus.

Een deel zal van hun ongeloof verlost en tot het waar geloof in Christus komen, door Gods levenwekkende kracht.

Ja, het zal zijn als een *leven uit de dooden*. Paulus zelf zou niet het het eenig bewijs zijn, dat God Zijn volk niet verstooten had. Duizenden zouden er na hem volgen, die uit de duisternis van het Jodendom kwamen tot het licht des Evangelies, tot de rijke schatten van Christus' heil.

Steunend op het woord der Heilige Schrift uit Romeinen 11 *bidde* en *arbeide* dan de uit genade *verrijkte* en *levendgemaakte* gemeente des Heeren *voor* en *aan* het arme Jodendom.

Zegene de Heere door Zijn Heiligen Geest den arbeid ook onzer Gereformeerde Kerken voor de Zending onder de Joden, en mogen we dan iets aanschouwen van hetgeen Paulus vol vervoering uitriep: „Wat zal de aanneming wezen, anders dan *het leven uit de dooden*?”

Kr.

v. d. V.

Bevestiging en intrede van Ds. W. J. J. Velders.

Met groote blijdschap en ootmoedigen dank aan den Heere, mogen Deputaten voor de Zending onder de Joden aan de Kerken berichten, dat Ds. W. J. J. Velders te Rottevalle de roeping, door de Kerk van Amsterdam op hem uitgebracht, in de kracht Gods heeft opgevolgd.

Dat de Geest van den Pinksterdag hem rijkelijk zalve en toeruste tot zijn hoogst moeilijke taak.

De almachtige kracht van den Geest des Heeren kan den mond van den ruwsten spotter snoeren, en ook den meesthardnekkigen Jood in verootmoediging brengen aan den voet van Christus' kruis.

Op Woensdag 28 Juni deed Ds. Velders, na door Ds. J. van Nes te zijn bevestigd, in de kerk van Amsterdam zijn intrede. De nieuwe missionaris onder de Joden zal niet terstond zijn arbeid aanvangen, doch eerst tot nadere voorbereiding voor zijn taak, naar Leipzig gaan.

De bevestigings- en intreepredikatie zijn verkrijgbaar bij den Uitgever Kirchner te Amsterdam à 25 cts. Aan al de Kerkeraden werd een exemplaar gratis toegezonden.

Nu onze Kerken een tweetal Dienaren bezitten voor de Jodenzending, spreken Deputaten den wensch uit, dat de liefde tot dat werk verdubbeld, het gebed vermeerderd en de offervaardigheid er voor vermenigvuldigd zal worden. Dan mogen wij, op grond van Gods beloften, verwachten, dat de zegen des Heeren op den gezamenlijken arbeid der broeders van Nes en Velders in steeds rijker mate rusten zal.

J. P. T.

Uit een onzer Zendingslokalen.

Hij was uit eene andere stad gekomen, om te logeeren bij zijne tante. Hij was nu meegekomen met z'n neefje naar 't „Schooltje”.

Hij was gast bij de Jodenzending!

Heel schuchter zijn de Jodenjongetjes niet!

Deze maakte op dien regel geene uitzondering.

Toch miste zijne vrijmoedigheid alle vrijpostigheid.

En wat luisterde hij belangstellend!

Wat juffrouw vertelde, 't was alles zoo nieuw!

Van God wist hij niet veel af.

Van Jezus had hij bijna nooit gehoord.

Van de hemelsche rijkdommen, door Jezus, den Messias, verworven, had hij niet 't minste begrip!

Dat menschen mogen bidden tot den hoogen, rijken God, 't was hem nog niet duidelijk geworden.

Wel beseftte hij, dat die God, als Hij was, zooals de juffrouw 't vertelde, een krachtig Helper moest zijn.

En hulp van dien God wilde hij ook zoo graag hebben!

Niet maar voor zichzelf, maar voor zijn lieve moeder en zijn broertjes en zusjes!

Die hadden 't zoo vreeselijk arm!

Hij had 't goed! Hij werd bij zijn grootmoeder opgevoed.

Maar zijn vader was weg. Die behandelde zijn moeder niet best.

En zijne moeder en de kindertjes bij haar in huis leden zoo ontzettend gebrek!

Hij ging naar huis met zijn neefje.

Maar de woorden van die juffrouw lieten hem maar niet los!

Hij wilde bidden!

En hij kon niet!

Hij wist niet, hoe hij dat doen moest.

En die onmacht en die onwetendheid beangstigden hem.

Zijn tante trachtte hem tot bedaren te brengen.

Die tante was vroeger ook op 't „Zendingsschooltje” geweest.

Maar onderricht geven in bidden, dat kon zij toch niet.

Echter, zij wist raad.

Zij zou er wel eens met de juffrouw over gaan spreken.

En zoo gebeurde 't, dat er tijdens een andere samenkomst plotseling op de deur geklopt werd, en de juffrouw terzijde geroepen werd, om met het neefje te spreken over 't bidden.

En hoe dronk hij haar woorden in!

Hoe luisterde hij gretig naar haar, toen zij trachtte hem te doen beseffen, dat hij op kinderlijke wijze zijn nooden den Heere mocht bekend maken!

De jongen betreurde het, dat hij straks weer weg moest naar zijn eigen stad.

Want die avonden in 't Zendingslokaal miste hij noode.

Evenwel, de dames wisten er wat op.

In de stad, waar hij woonde, was ook een Zendingsschool.

Die werd hem uitgeduid.

En hij beloofde er heen te zullen gaan!

Wat kunnen wij anders doen, dan hopen en bidden, dat hij gaat, en dat de Heere hem zijn hart opene en hem in Jezus zijnen Heiland doe vinden?

En hoe mogen wij ons verheugen, dat allengs in meerdere plaatsen gelegenheid is tot onderwijzing ook van Joodsche kinderen.

v. N.

Open brieven van Christus.

Niet lang geleden spraken wij in een Openbare vergadering.

'n Joodsche jonge man was onder ons gehoor.

Hij was diep getroffen door de liefde tot de Joden, die de Christenen, op 't voetspoor van Christus, voor de Joden bleken te bezitten.

Hij was een zoekende ziel.

Diep ontroerd riep hij de hulp in der Christenen voor zijn geestelijk heil.

Wij spraken en baden met hem.

Bij een langdurig gesprek bleek ons, dat hij op een kantoor was, waar tal van Gereformeerden ook arbeidden, die hij zeer waardeerde, en waar-

van enkelen grooten indruk om hun overtuiging op hem gemaakt hadden.

Onder invloed van één hunner was hij op onze vergadering gekomen.

Wij verblijdden ons, dat deze jonge man op onzen weg gebracht werd.

Wij verblijdden er ons over om hem.

Wij verblijdden er ons over ook, omdat wij er weer door leerden, hoe broeders, die open brieven van Christus zijn, zoo krachtig ons steunen in den arbeid onder de Joden.

Werden wij meer allen zulke geloovigen, die iets van den glans van Christus doen afstralen ook op de Joden, om ze zoo te lokken tot hun Messias!

v. N.

De Messiasbode.

Meelevende Christenen, die een abonnement willen op ons maandbladje, dat wij onder de Joden verspreiden, kunnen zich opgeven bij Mevr. J. A. van der Leeuw—Kraan, Koningin Emmakade 13, 's-Gravenhage. De prijs is f 0.50 per jaar.

Groningen, 15 Juni '22.

*Verantwoording Collecten en Bijdragen
over 16 Maart t/m. 15 Juni '22.*

Achlum f11.21. Arum f17.80. Franeker f69.90. Harlingen f83.01. Lollum f29.95. Midland f2.80. Minnertsga f18.30. Oosterbierum f20.65. Sexbierum f23. Tzum f17.22. Tzummarum f19.96. West Terschelling f3.20. Winsum (Fr.) f22.40. Gift F. te Amst. f2.50. Maassluis A f38.50. Maassluis B f152.70. Overschie f31.70. Pernis f95.98. Poortugal f17.09½. Rozenburg f64.70½. Vlaardingen f123.30. Vlaardingen f137.53. Gift Maassluis f1. Hoek van Holland f27.26. 2 giften Jong.d. Vereen. Pernis f10 en f15 is f25. Den Haag (10 %) f53.14. Velp f1. Holten f2.50. Ommen f5. N. Lekkerland 2.50. Geesteren f20. Bolnes f30.50. Scherpenzeel f23. Zendingcomm. Maasland f15. Zondagschool Geref. Kerk Breda f5. Vorden f2.50. Wed. L. J. L. te R. f1. Beverwijk f2. Haaksbergen f2.50. Nieuwerkerk a. d. IJssel f1. C. E., Rott. f1. Nes en Wierum f1. Mevr. Wed. A. Knoll f1. Vereen. tot Steun der Zending te Watergraafsmeer f10. Haaksbergen f2. Anjum f5. Genemuiden f18.10. Varsseveld f75.90. Jaarfeest Jonged. Ver. „Martha” te St. Anna Parochie f11.60. Ger. Meisjes Ver. „Dorcas” te Baambrugge f25. Wolphaartsdijk f2.50. Tiel f32.28. Zalt-Bommel f5.32. Zetten f11.36. Elst f6.79. Heteren f8.61. Lunteren f6.43. Randwijk f3.50. Westervoort f11.31. Rossum f3. Onstwedde f1. Sellingeren f1. Zondagschool „Hanna” Dordrecht f10. Lzinga f46.52½. Kielwindeweer f2.50. Classis Haarlem f463.14. Gift uit Rottevalle f25. Driebergen f5. Bergambacht f1. Joure f45.25. Oosterzee f12.55. Oudehaske f3.73. Heerenveen f72.75. Echten f21.30. Lippenhuizen f2.30½. Mil-dam f10.56. Oldeboom f6. Gorredijk f14.50. Munnekeburen f10.63½. Hoornsterzwaag f3.02. Lemmer f10. Wolvega f30.47½. Fijnje f9.05. Rente Classis Heerenveen f5. Gift Geref. Meisjesvereen. „Dorcas” te

Dedemsvaart f2. Melissant f18.45½. Classis Workum (ged.) f105.97. Balk f17.83. Berg-Ambacht f7.02. Gouda (10 %) f7.33. Haastrecht f26.92½. Lekkerkerk f7.69. Moordrecht f22.33½. Nieuwerkerk f13.86. Ouderkerk f21.35. Oudewater f51. Reeuwijk f11.28. Schoonhoven f62.79. Wad-dingsveen f35.53. Zevenhuizen f10.88. Bergum f25.55. Hoogvliet f12.42½. Gift Maassluis B. f1. Hillegersberg f1. Emmen f18.63. N. Amsterdam f27.66½. N. Dordrecht f33.57½. Schoonebeek f28.01. Zwartemeer f9.85. Sleen f10.24. Holl.veld f12.52½. 's Gravezande f52.24. de Bilt f24.62. Zeist f131.35. Zeist f120.50. Giften Zeist f2.50 en f1. Vleuten f6.50. Montfoort f4. Vreeswijk f25. Gift Mej. J. G. D. te Alphen a. d. Rijn f5. Gift uit Berkel f10. Gift Jonged. Vereen. „Martha” te Kralingen f8.10. Buiksloot f25.03. Purmerend f32.93. Zegwaart f5. Classis Barendrecht f100. De Krim f33.55. Groningen A (50 %) f177.03½. Gift Groningen A (50 %) f5. Gift D. H. te Thesinge f10. Amersfoort f101.34. Baarn f78.49. Bunschoten A f111.76. Bunschoten B f67.45. N. Loosdrecht f11.15. O. Loosdrecht f18. Maartensdijk f6.71. Renswoude f20.40. Scherpenzeel f14.92. Soest f31.60. Veenendaal f15. Westbroek f13.18. Gift S. S. te Oudeschild (Texel) f1.50. Groningen (A) f7.50. Gift Zieken te Pernis f10. Den Boer f43.72. Gees f13.25. Leidschendam f16.42½. Zwolle f10. Heeg f5. Asperen f1. Bolnes f2. Stellendam f1. Ee f3. Goes f1. Schiedam f10. Halfweg f7.50. Appelscha f1. Zweeloo f2. Blokzijl f2.50. Arum f1. Klundert f10. Assen f5. Apeldoorn f5. Zonne-maire f1. Vledder f1. Schiermonnikoog f1. Vreeland f1. Scherpenzeel f3. Naaldwijk f10. Rijnsburg f77.46. Ged. catechisatiebus N. Leusen f7.25. Gift Meisjesvereen. „Lydia” te Ermelo f5.08½.

Mijn gironummer is 47365.

J. J. MIEDEMA,
Dep. Quaestor.

HET ZENDINGSBLAD
VAN DE
GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

En dit Evangelie des koninkrijks, zal in de geheele wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen volkeren
Matth. 24 : 14

Redactie-Adres
W. BREUKELAAR, Zaandam

Commissaris van Toezicht en Controle
W. BREUKELAAR, Zaandam

INHOUD: Adam, waar zijt gij? — Van zendingsaangelegenheden. — Soemba. — Jaarverslag van de zending in Bonjoernos. — Keboemen. — Korte berichten. — Lees-tafel. — Giften voor de Zending. — Adressen.

Adam, waar zijt gij?

En de Heere God riep Adam, en zeide tot hem:
waar zijt gij? (Gen. 3 : 9).

Een *ontroerend* hoofdstuk, dat derde hoofdstuk van het boek Genesis. De eerste beide hoofdstukken, waarmede onze Bijbel inzet, ze zijn zoo aangrijpend *schoon*.

Hoe majesteitelijk dat Scheppingsverhaal, dat ons de wording van hemel en aarde voor oogen stelt uit niet, enkel door het goddelijk machtwoord: *daar zij!*

En dan die beschrijving van Gods vriendelijke zorg voor zijn schepsel, met name voor den mensch, dien Hij stelde in Edens hof en over al het geschapene; dien Hij omringde met Zijn gunst in allen overloed; dien Hij in den slaap zelfs verrijkte met de „hulpe tegenover hem” — hoe spreekt zij ons van des Heeren rijke goedertierenheid.

Maar dan volgt dat derde hoofdstuk, met het verhaal van de oude slang „listiger dan al het gedierte des velds”, en van *des menschen val in de zonde*.

En 't hart krimpt ons ineen, als wij daar lezen: „En de vrouw zag, dat die boom goed was tot spijs, en dat hij een lust was voor de oogen, ja, een boom die begeerlijk was om verstandig te maken; en zij nam van zijne vrucht en at, en zij gaf ook haren man met haar en hij at.”

Zoo was dan des Heeren gebod overtreden, de mensch, naar Gods beeld geschapen, in zonde gevallen.

De vrucht des booms, welke God verboden had, is genomen, en gegeten.

En wat is nu het gevolg?

Zie hen daar voor u. Adam en Eva, gisteren nog zoo gelukkig, — met welke oogen zien zij nu elkander aan?

Hunne oogen zouden geopend worden, had God gezegd. En inderdaad: hun beider oogen werden geopend, om te zien wat tevoren hun sieraad was, maar nu door de onreine begeerlijkheid hun schande was geworden: zij werden gewaar, dat zij *naakt* waren.

Ach, welk een vernedering!

Beschaamd slaan zij de oogen neer; gemelijk slaan zij ze weder op; alras tintelend van toorn, doch straks gloeiend van een hartstocht, waarbij een gevoel ontwaakt, als toen de verboden boom „een lust werd voor de oogen.”

Zoo sidderen zij voor elkander, én voor zich zelven.

Zij zien om naar bedekking. „En zij hechten vijeboombladeren tezamen en maakten zich schorten.”

En dit is dan, o opgepronkte wereld, de vernederende oorsprong van uw fraaie kleederpracht. En het is aldus, dat gij de schande van het gevallen Godsbeeld poogt te bedekken en..... te vergeten.

Maar Uw God vergeet u *niet*.

Aldra vernemen de gevallen het teeken der nadering Gods „aan den wind des daags.”

Maar wat tevoren hun vreugde was, is hun nu tot verschrikking. En in hun angst en verdwazing pogen zij hun God te ontvluchten, zich voor Hem te verbergen. „Toen verborg zich Adam en zijne vrouw voor het aanzicht van den Heere God in het midden van het geboomte des hofs.”

Welk een verdwazing!

En toch is dit de aanvang eener geschiedenis, die zich voortgezet heeft tot op dezen dag.

Verwonderen kan dit trouwens niet.

De mensch, die gezondigd heeft, durft zijn God niet te ontmoeten.

Zelfs de roepstemmen der genade stuiten af op de vreeze der ontruste consciëntie.

Er is misschien een zeker gevoel van verslagenheid in de ziel. Misschien ook wel een gedachte aan wederkeer soms tot betere paden. Een vluchten zelfs wel onder de schaduwen der kerk, om daar schuiling te zoeken. Maar als de nadering Gods gevoeld of gevreesd wordt, wijkt de zondaar verschrikt en beangst terug.

Want hij voelt wel: dat komen Gods tot den overtreder is..... een komen *ten gerichte*.

Als dat „waar zijt gij?” door de paradijsdreven weerklonk, verstond de mensch wel, dat hij tot verantwoording geroepen zou worden.

Bij zijn naam wordt Adam geroepen, als die het hoofd was der vrouw, ja, het hoofd der gansche schepping. En reeds siddert hij bij de gedachte aan het vonnis, dat hem, den schuldige, treffen zal.

En ook bleef dat vonnis niet uit.

De vloek des Heiligen gaat aldra uit over den verleider. Maar ook over de vrouw, en over den man, ja, over heel het aardrijk, een vloek van dood en verderf.

De Allerhoogste is een God des gericht, die de zonde niet ongestraft laat blijven.

Zoo heeft het zich ten allen dage bevestigd.

Bevestigd in allerlei strafgericht.

Bevestigd bovenal in het gericht van *Golgotha*.

Welk een „betooning der rechtvaardigheid” Gods in dat gericht van het kruis van onzen Heere Jezus Christus.

Gods eigen zoon geworden tot een vloek. „Dien, die geen zonde gekend heeft, tot zonde voor ons gemaakt, opdat wij zouden worden rechtvaardigheid Gods in Hem.”

Maar daarin ligt dan ook uitgesproken en bevestigd, dat die betooning van Gods rechtvaardigheid nog geen uitsluiting was van zijn genade.

Veeleer omgekeerd: geen rijker genade dan die zich verheerlijkt in dat kruisgericht van Golgotha.

Want juist dat vlammend Godsgericht van het Kruis, waarin recht en genade elkander ontmoeten, opent den schuldige weder de poorte der gerechtigheid, dat hij daardoor inga. En wij zingen ervan:

Dit is, dit is de poort des Heeren:
Daar zal 't rechtvaardig volk door treên,
Om hunnen God ootmoedig t' eeren
Voor 't smaken zijner zaligheên.

En daarom ook, als dat roepen Gods tot den gevallen mensch uitgaat: „waar zijt gij?” we beluisteren er niet enkel in een stemme des gericht, maar tegelijk een toon van goddelijk *erbarmen*.

Het is de stem van den hemelschen Rechter, die den zondaar tot verantwoording roept, maar ook die van den goeden Herder, die zijn verloren schaap opzoekt, dat Hij het weder terechtbrengt.

De Heere God riep Adam, riep hem weder *tot zich*.

Wel zieldoorschuddend klonk die Godsstem, als hij vroeg: waar zijt gij?”

Ach, het alziende oog des Heeren *zag* wel den mensch, daar hij zich in zijn angst wilde verbergen. Ook de diepste schuilhoek is voor Hem naakt en geopend.

Maar die vraag moet den mensch zijn jammer ontdekken, dat hij ook *zelf* zijn ellende zie.

En ligt er in die vraag ook geen *verwijt*?

Is dan alle kennis van Gods goedertierenheid den gevallen nu reeds ontzonken, dat hij enkel denkt aan vergeldende wrake?

Ware 't hem niet beter zijn God te voet te vallen en zijn Rechter te bidden om genade?

Helaas, dat deed hij niet, maar *vlood* van het aangezicht des Heeren, om zich voor Hem te verbergen.

En wat hem straks aan de voeten des Heeren terugbrengt is alleen Gods *ontfermen*, dat hem niet loslaat, maar hem achterna roept: keer weder, keer weder tot Mij!

En dit zoeken en roepen Gods, dat naar den gevallen weer omziet, — wij kennen het als de inleiding op een *eeuwenlangen* arbeid zijner zoekende liefde.

Het is dezelfde God, die straks een *Abram* roept uit Ur-der-Chaldeën, uit zijn land en uit zijn maagschap en uit zijns vaders huis, om te gaan naar het land, dat God hem wijzen zou.

Dezelfde God, die zich in *Israël* een eigen volk formeert, tot zijn dienst geheiligd. En die niet afliet van de bemoeiingen zijner liefde, om het door den dienst zijner knechten de profeten, te roepen tot bekeering en behoudenis. Ja, die, als men zijn knechten sloeg en doodde, ook zijn eigen zoon gezonden heeft, dat Hij het verlorene zoekt.

En hoe heeft *Deze* gezocht en geroepen, alle zijne dagen!

In Jeruzalem en Judea, in Galilea en Samaria, in steden en woestijnen,

overal ging zijn roepen uit, tot de verloren schapen van het huis Israëls én daarbuiten: „Waar zijt gij? Komt tot mij, en ik zal u ruste geven.”

Ja, eigenlijk ging *door Hem* reeds dat roepen uit tot de gevallen in Edens hof.

Van *Hém* toch sprak de Moederbelofte in den vloek Gods over de slang. En niet op Adam, maar op *Hem* is het vonnis Gods neergekomen, opdat door Zijne striemen ons genezing gewierd.

Of Adam dit toen ook reeds heeft *verstaan*?

We zouden het niet durven zeggen, maar toch wel bijna vermoeden, daar hij juist nu den naam zijner vrouw Eva noemde „omdat zij een moeder aller levenden is.”

Maar heeft hij den zin der Moederbelofte ook niet in zijn volle beteekenis verstaan, hij heeft tenminste de waarachtigheid dier belofte mogen *ervaren*: een zondaar, maar van zijn God weer gezocht én... gevonden!

„En de Heere God riep Adam, en zeide tot hem: waar zijt gij?”

We beluisteren hierin *het eerste genadewoord Gods*, straks door vele andere genadewoorden gevolgd, uitgaande tot de verlorenen uit alle natiën en geslachten.

En ook de Zending draagt dat genadewoord uit onder Jood en Heiden en Mohammedaan, om te roepen tot geloof en bekeering, te roepen tot behoudenis.

En daarin ligt haar *kracht*.

Zij brengt niet eens menschen woord, zij vertolkt niet der menschengedachte, zij is niet de boodschapster van menschelijk mededoogen, maar zij spreekt het woord Gods, en dat woord is met macht, met de macht die ook het doode levend maakt.

Mijn lezer, hebt gij 't ook reeds gehoord en verstaan, dat roepende genadewoord van uw God?

Nog is 't bij een iegelijk zondaar zijn eerste, zijn ontdekkende vraag: „waar zijt gij?”

O, moge uw antwoord zijn de kreet der zielevreugd: „Zie, hier zijn wij, wij komen tot U, want Gij zijt de Heere onze God.”

Z. Juni 1922.

v. d. M.

Van Zendingsaangelegenheden.

Een belangrijke vraag.

Bij de commissie van advies voor de zaken der zending van de Geref. Kerk te Amsterdam in samenwerking met de andere Geref. Kerken van Noord-Holland, is de vraag aan de orde gesteld of het ook gewenscht wezen zou, dat de Kerken de Medische Zending gaan overdragen aan eene bestaande of daartoe in het leven geroepen Vereeniging. Dit is metterdaad een uiterst belangrijke vraag. Tot nu toe wordt de Med. Zending door de Kerken onderhouden als een hulpdienst. De prediking van het Evangelie is de hoofddienst. En het spreekt van zelf dat dit ook in den zendingsarbeid de hoofdzaak moet wezen. Naast den schooldienst heeft echter ook de Med. dienst voor het werk der Zending groote beteekenis. Hare waarde wordt niet

licht overschat. Meermalen is dit in 't licht gesteld. Maar de Med. dienst is toch slechts hulpdienst. Natuurlijk is daarmede niet bedoeld, dat de Miss. artsen slechts helpers zouden zijn van den Miss. predikant. Dokter en dominé staan naast elkander en hebben beide hun eigen terrein. Maar heel de Med. dienst als zoodanig heeft slechts ten doel hulp te verleen bij het eigenlijk zendingswerk, zij het dan ook een zeer belangrijke hulp. De Med. zending heeft zich echter in den loop der jaren zoo breed ontwikkeld, dat zij den hoofddienst bijna in de schaduw gaat stellen. Eerst was de Med. Zending slechts klein; op heel het zendingsterrein van Midden-Java was er slechts één hospitaal met één arts. Maar de Med. zending is snel en krachtig uitgegroeid. Nergens was in heel Indië die groei zoo sterk

dan juist op ons zendingsveld. Behalve de kerken van Zeeland en N. Brabant hebben alle kerken, die op Midden-Java arbeiden, één of meer hospitalen met één of meer artsen. Vooral op het zendingsterrein van Noord-Holland nam de Med. zending een verbazende vlucht. Aan het hospitaal te Solo zijn twee Miss. artsen verbonden en aan het Petronella-hospitaal zelfs vier; dus te zamen zes artsen naast slechts twee Miss. predikanten. Ook overtreft het budget van den Med. dienst zeer verre het budget van den hoofddienst. Het gevolg daarvan is, dat de zorgen voor den Med. dienst zoo zware eischen gaat stellen, dat de hoofddienst daaronder soms schade gaat lijden. Op de vergaderingen, waar de zaken der zending worden behartigd, nemen de besprekingen van den Med. dienst soms den meesten tijd in beslag, en van de inkomsten voor de zending moet meermalen voor den Med. dienst zooveel uitgegeven, dat de hoofddienst niet kan worden verzorgd, gelijk het zou behooren. Metterdaad dreigt het gevaar, dat de Med. dienst den hoofddienst gaat overvleugelen.

Meermalen is wel de vraag besproken of het niet beter ware, dat de kerken als zoodanig zich alleen bepaalden tot het eigenlijke zendingswerk, d.i. de prediking van het Evangelie in woord en geschrift en de hulpdiensten en dus ook den Med. dienst overlieten aan het particulier initiatief. Ook thans is de vraag weêr aan de orde gesteld. Ongetwijfeld zijn hiertegen zeer ernstige bezwaren in te brengen. Stellig toch is er uit een practisch oogpunt veel voor te zeggen, dat alle arbeid voor de propaganda van het Christendom op het zendingsterrein in één hand blijve. Reeds nu is het meermalen gebleken, dat het wel eens tot onaangenaamheden kan leiden, indien twee of meer corporaties naast elkander op een zelfde terrein werken in den arbeid van het Koninkrijk Gods. Gelijk men weet, gaan de Christ. Holl. Inl. scholen op dit terrein niet uit van de zending, maar van particuliere vereenigingen. En nu is het al wel eens voorgekomen, dat er hier of daar tusschen de zending en die scholen eenige wrijving ontstond, wat niet het geval zou zijn geweest indien één hand beide had geleid. We zien dus wel het gevaar, dat ontstaat als de Med. dienst losgemaakt wordt van de Zending. En we onderschatten dat gevaar niet.

Toch komt het ons voor, dat het, althans op den duur, stellig daarheen moet, dat de Med. dienst door de kerken worde overgedragen aan een particuliere vereeniging.

Vooreerst zijn de Kerken eigenlijk niet geroepen tot het verleenen van Medische hulp. Hier te lande zal er wel geen kerk wezen, die er over denkt een hospitaal te bouwen. Natuurlijk, als het beslist noodzakelijk was en het particuliere initiatief het niet deed, dan zou b.v. een diaconie wel een ziekenhuis mogen onderhouden. Maar de Heere heeft dit werk toch niet gelegd op den weg der Kerken. En ook in Indië is dit niet het geval. Zoo spoedig als dit behoorlijk kan geschieden, is het gewenscht, dat de Kerken den Med. dienst loslaten. Ook om den Med. dienst zelf is dit zeer aan te bevelen. Bij de behartiging van den Med. dienst komt men soms te staan voor allerlei vraagstukken, ook van medischen aard, waarover de Kerken moeilijk oordeelen kunnen. Eene vereeniging, in wier bestuur der zake kundige mannen zitten, kan beter den Med. dienst verzorgen, dan de Kerken dit kunnen doen.

Daarbij komt, dat de Zending steeds zwaarder offers van de Kerken gaat eischen. In een paar jaar tijds is bijna overal het budget verdubbeld. Voor de Kerken is het zeer gewenscht, dat zij van de finantieele zorgen voor de Med. Zending worden ontheven, opdat men alle kracht aan den hoofddienst wijde. Ook kan een vereeniging voor dit doel gemakkelijker gelden bijeen brengen, dan de Kerken. Immers — voor den Med. dienst mag vrij ook buiten den kring der kerken ingezameld worden, want de Medische zorg voor den Javaan is een algemeen belang. Uit den aard der zaak kunnen echter de Kerken bezwaarlijk gelden inzamelen buiten eigen kring. Maar eene Vereeniging kan gerust allerwege aankloppen.

Hierbij komt nog iets. De verzorging van den Med. dienst brengt de Kerken vaak in aanraking met de Regeering. Zonder den steun van het Gouvernement zou het eenvoudig onmogelijk zijn den Med. dienst te onderhouden. Onderhandelingen voeren met de Regeering kan echter een vereeniging veel gemakkelijker dan eene kerk, niet het minst wanneer het finantieele aangelegenheden betreft.

Zoowel uit principieel als uit practisch oogpunt zou het dus wel zeer gewenscht wezen, dat de Med. dienst kon worden overgedragen aan eene Vereeniging.

De meeste aanbeveling zou het verdienen, als er in Indië zef eene Vereeniging kon worden gevormd, die de leiding van den Med. dienst op heel ons zendingsterrein in handen nam. Telkens ondervinden we, hoe moeilijk het is van uit Holland de zaken der Med. zending te besturen. Men is er

veel te ver af. En de correspondentie duurt vaak veel te lang. Indien het zou kunnen, dan was het verreweg het beste, dat eene Vereeniging in Indië den Med. dienst bestuurde en dat er in Holland eene vereeniging was, die finantieel krachtig steunde en hier de belangen diende.

Maar we vreezen zeer, dat het ondoenlijk zal zijn in Indië eene Vereeniging te vormen, die in staat is al die hospitalen over te nemen en te verzorgen, al is het met steun uit Holland. Zal de zaak slagen, dan zal het wel noodig zijn, dat er in Holland eene vereeniging opgericht worde, die den Med. dienst overneemt. Natuurlijk is er alles voor te zeggen dat de Kerken dan die vereeniging krachtig steunen met eene subsidie, die geleidelijk zou kunnen afloopen.

Ook spreekt het van zelf, dat dan de verhouding tusschen de zending en den Med. dienst behoorlijk moet worden geregeld. En stellig zal een en ander veel overleg en voorzichtigheid vorderen, waarbij ook met de historisch geworden toestanden ernstig rekening moet worden gehouden. Maar met goeden wil is dit wel te vinden. Moeilijker schijnt het ons in Holland eene vereeniging in het leven te roepen, die sterk genoeg is om deze zaak ter hand te nemen, vooral in den tijd van bange malaise, dien we thans beleven. Toch komt het ons voor, dat deze zaak ernstig onder het oog moet worden gezien en er niet langer mag worden gewacht met het ondernemen van een krachtige poging om in de aangewezen richting eene oplossing te zoeken.

Betere arbeidsverdeeling op Midden-Java.

Reeds gedurende een paar jaren is dit onderwerp in bespreking. Ook in dit blad is er meermaals over geschreven. Naar verhouding van de andere Kerken, die op Midden-Java arbeiden is Noord-Holland, dat Djocja en Solo heeft te verzorgen, veel te zwaar belast, vooral omdat juist daar het werk zich het meest heeft uitgebreid. Een betere verdeeling van den arbeid op Midden-Java is dringend noodig. Niemand ontkent dit.

De Kerk te Delft en de andere Kerken van Zuid-Holland ten Noorden, die met haar in de zending samenwerken, zijn bereid één van die twee terreinen over te nemen. En dan zou men daar liefst Solo hebben. En dat is wel te begrijpen. Solo is nog een jong terrein, maar het is van alle terreinen tot nu toe het meest gezegend. Te Solo is de bekende, door God zoo rijk begaafde Dr. van Andel werkzaam, gesteund door zijn eveneens hoogbegaafde

gade, die zich met hem geheel aan het werk der zending geeft. Het ligt voor de hand, dat men in Zuid-Holland Solo een zeer gewenscht terrein acht.

Zal Zuid-Holland ten Noorden echter één van de terreinen van Noord-Holland overnemen, dan is het bijna noodzakelijk, dat het zijn tegenwoordig terrein Wonosobo overdrage aan Rotterdam en de andere Kerken van Z.-Holland ten Zuiden. Wonosobo is een betrekkelijk klein terrein, waar de arbeid tot nu toe niet tot bloeiende ontwikkeling kwam. Van alle terreinen op Midden-Java is Wonosobo steeds het minst vruchtbaar gebleven ondanks alle krachtsinspanning.

Wonosobo nu grenst aan het terrein van Rotterdam. Het kan dus het gemakkelijkst door Rotterdam worden overgenomen. En Rotterdam is hiertoe ook wel bereid, mits Wonosobo van een hoofdpst tot een hulppst worde verlaagd, waarbij dan ook het hospitaal een hulphospitaal moet worden. En dat is te verstaan, want als er te Wonosobo een hoofdhospitaal met een Europeeschen arts moet worden onderhouden, zou de overneming van Wonosobo aan Rotterdam een finantieelen last opleggen, die uiterst moeilijk zou zijn te dragen.

Toch is er in Indië een sterke strooming, die gaarne wil, dat er te Wonosobo een hoofdhospitaal in stand gehouden worde. Het is echter zeer de vraag of dit, uit zendingsoogpunt gezien, gewenscht is te achten. Was er geld in overvloed, dan zou er natuurlijk niets tegen wezen. Maar de geldmiddelen onzer zending zijn zeer beperkt.. En al is het nu waar, dat Wonosobo door zijn hooge ligging en koel klimaat voor de Europeanen wel een zeer gewilde plaats is en het derhalve ook voor de zendingsarbeiders als zij te Wonosobo herstel van krachten zoeken, wel aangenaam is, dat daar een hospitaal is, toch kan Wonosobo, waar men in verhouding van de andere plaatsen, ook wat den Med. dienst betreft, slechts weinig inlanders bereikt, geen aanbevelenswaardige plaats worden geacht voor een zendingshospitaal.

Het komt ons voor, dat Wonosobo als hoofdpst moet worden losgelaten. De bloei van het werk in de Vorstenlanden eischt, dat er een betere verdeeling van arbeid kome. En deze komt bijna zeker niet tot stand als Wonosobo een hoofdpst met een hoofdhospitaal blijft. De duidelijke leiding Gods wijst er op, dat er in de Vorstenlanden met meer kracht moet gewerkt, dan waarover Noord-Holland alleen beschikt.

Met instemming vernamen we, dat in alle classes van Zuid-Holland ten Noorden

is besloten zich bereid te verklaren om Solo over te nemen, mits Noord-Holland de eerste jaren nog wat steun blijve bieden, b.v. het eerste jaar f10.000 en dan elk jaar f1000 minder, zoodat na tien jaar alle steun zou ophouden. Indien Zuid-Holland ten Noorden Solo overneemt, komt het direct te staan voor de verzorging van een zeer gezegend en daarom zeer kostbaar terrein. Het is dus billijk, dat Noord-Holland, dat door de omstandigheden gedrongen allengs tot hooger krachtsinspanning kwam dan Zuid-Holland, in den eersten tijd wat blijve steunen, wat dan natuurlijk gemakkelijker kan geschieden, omdat de eigen arbeid dan zeer aanmerkelijk zal verlicht zijn. Stellig zal het echter voor Noord-Holland een offer zijn als men één van de terreinen moet overgeven. En zeker niet het minst als men Solo zal moeten missen. De Kerken van Noord-Holland hebben de zending in de Vorstenlanden lief. Die zending heeft een plaats in haar hart. Zij hebben er veel voor over. Dat hebben zij het vorige jaar getoond, toen zij meer dan f100.000 voor de zending hebben bijeengebracht. Toch zullen de Kerken van Noord-Holland dit offer wel moeten brengen. Juist uit liefde voor het werk, wijl er nu te veel ongedaan moet blijven, omdat de financiële krachten te kort schieten. Leide de Heere de Kerken van Zuid- en Noord-Holland in deze belangrijke zaak tot een goede oplossing.

W. B.

SOEMBA.

Hieronder volgt het verslag der rede door Ds. Krijger gehouden op de vergadering der deputaten voor de zending op Soemba.

„Ds. Krijger ontvangt het woord. Hij begint met te zeggen, dat de voornaamste vragen, die met betrekking tot onze Soemba-zending in dezen tijd aan de orde zijn, betreffen: 1e. scheiding der terreinen op Soemba; 2e. den tweeden Dienaar voor West-Soemba; 3e. de op te richten opleidingsschool; 4e. de medische dienst en 5e. de finantiën.

Als z. i. al deze punten in meerdere of mindere mate beheerschende, wijdt hij allereerst vrij breed uit over de scheiding der terreinen.

De wenschelijkheid dezer scheiding is in het rapport der commissie van de Part. Synode van Groningen, voor zoover hij het heeft kunnen nagaan, voornamelijk belicht van uit het beginsel: het voorstel tot scheiding is op Soemba geboren uit de practijk. De huidige regeling gaf in het begin van

de Soemba-zending nu 20 jaar geleden geenerlei moeilijkheid; thans klopt ze niet meer op de toestanden, die er gekomen zijn. Er is veel veranderd. Uit ééne groote witte nevelvlak zijn nu duidelijk waarneembaar drie afzonderlijke terreinen te voorschijn getreden, alle met eigen behoeften en eigen belangen. Het is nu tijd voor decentralisatie.

Spreeker ontwikkelt, hoe naar zijn oordeel die scheiding eventueel het best tot stand zou zijn te brengen.

Hiermee hangt samen de bepaling van de standplaats van den tweeden Dienaar voor West-Soemba. Om meer dan één reden is het niet noodig om in West-Soemba twee middelpunten te hebben. Van uit Karoeni is het verste punt in West-Soemba gemakkelijker en in korteren tijd te bereiken dan het verst afgelegen punt in Midden-Soemba van uit Pajeti, of dat in Oost-Soemba van uit Melolo. Wel moet, wanneer er twee Predikanten in West-Soemba zullen arbeiden, de bevolking in twee helften worden gesplitst. Ook is de mogelijkheid, dat de Regeering Wai-Kaboebak als plaats van de Bestuursvestiging zal kiezen, geen reden deze plaats te bestemmen als standplaats voor den tweeden Dienaar, vooral daar het niet zeker is, en ook omdat het een tijdelijk karakter kan dragen.

Nog minder zin zou het hebben om aan Wai-Kaboekak te denken als eventuele plaats van de door Dep. der Generale Synode voor de Zending op te richten opleidingsschool voor helpers tot den Dienst des Woords, bijaldien namelijk deze school in West-Soemba zou gevestigd worden. Die school heeft in het geheel geen belang bij vestiging in het binnenland, maar wel bij een vestingsplaats, die zoo gunstig mogelijk gelegen is voor het verkeer, daar zij leerlingen van heel Soemba tot zich trekken zal, en dan komt daarvoor alleen Karoeni in aanmerking. Ook is bouwen in het binnenland veel duurder.

Voorts is door de commissie van de Part. Syn. van Groningen de gedachte uitgesproken, dat de medische dienst naast den schooldienst voor gemeenschappelijke rekening van die terreinen zou blijven. Ds. Krijger moet dit om verschillende redenen ontraden, vooral wat het hospitaal aangaat. Hij meent n.l., dat het zeker te verwachten is, dat Groningen straks een hospitaal in West-Soemba zou willen hebben. Welnu, laat het dit dan ook alleen betalen. Men doet er de zwakkere provinciën geen dienst mee, door de uitgaven van den medischen dienst te Pajeti en dan straks ook de nog grootere uitgaven

voor die van West-Soemba gezamenlijk te laten bekostigen.

Wat de finantiën aangaat, daarover wil Spreker niet in bijzonderheden treden. Ook bij niet-scheiding zullen de provinciën 40 pct. omhoog moeten, en nu de finantiën op vasteren en beteren voet geregeld moeten worden, is het 't beste, om meteen voor de inkomsten een meer vaste organisatie in het leven te roepen.

Wanneer in beginsel tot scheiding besloten wordt, zou het aanbeveling verdienen aanstonds overleg te plegen met de kerken van Groningen, opdat met haar voorkennis nu reeds voorloopig werk worde gemaakt van den missionairen arts, die dan straks definitief door Groningen kan worden uitgezonden.

De noodzakelijkheid van den med. dienst op Soemba is de laatste jaren in twijfel getrokken. Spreker komt daartegen met kracht op. Algemeen is waar, dat hij noodig is om ingang onder de bevolking te krijgen. Onze Zendingssorde spreekt in art. 9 van de hulpdiensten: school- en medische dienst. Bovendien heeft West-Soemba nooit meer behoefte gehad aan medischen dienst dan nu. De organisatie van den hoofddienst is normaal verlopen. Ook de schooldienst is goed verzorgd. Bij den medischen dienst is groote achterstand. West-Soemba wacht al 10 jaar op het hospitaal, dat beloofd is. Hiertoe niet over te gaan is: a. onbillijk tegenover de bevolking van West-Soemba, de helft van de geheele bevolking; b. schadelijk voor den arbeid en de arbeiders in de Zending; c. onverantwoordelijk met het oog op het groot aantal uit de inlandsche jeugd, dat door deze Zending in scholen en internaten verzorgd wordt.

Banjoemas. Jaarverslag

der zending in Banjoemas en Wonosobo, loopende van 1 April 1921—1 April 1922.

Inleiding. Het huidig verslag staat onder het teken van het overlijden van Dr. Gebrels, dat een groote slag voor de Zending was en diepe verslagenheid aanbracht. De gevolgen daarvan kunnen verstrekkend worden. Want ze deden de bestaande plannen van een nieuwe terrein-indeeling in een heel nieuw stadium treden. In Indië zoowel als in Nederland drong steeds meer de overtuiging door dat het van overwegend belang voor onze Javazending is, dat meerdere krachten op het werk in de Vorstenlanden geconcentreerd worden. Aangezien de arbeid in Banjoemas en Wonosobo ten nauwste samenhangt met de hangende

beslissing hieromtrent gaf dit iets onzeker aan het werk op dit gebied.

Dezelfde indeeling volgende als bij het bovenbedoeld rapport in acht genomen is, kunnen wij de stof onder de volgende hoofden saambrengen:

I Hoofddienst. Spoedig na het schrijven van het vorig rapport, deden zich ernstige verschijnselen van ongesteldheid bij Mevrouw Esser voor, die niet nalieten groote bezorgheid te weeg te brengen. Na een liefderijke verpleging van enkele maanden in Keboemen genoten te hebben, kon zij door's Heeren bizonderen zegen in Augustus hersteld, hoewel nog zwak, naar Wonosobo terugkeeren. Gelijk reeds in het vorig verslag werd opgemerkt bleek het voor een goede behartiging der zendingssaken steeds meer noodig te zijn, dat de missionair-predikant naar Poerbolingo terugkeerde. Maar dit kon niet geschieden alvorens aldaar de pastorie zóó verbouwd was dat ze aan alle redelijk te stellen hygiënische eischen voldeed. Door onverhoopt langer uitblijven van een beslissing in dezen dan gewenscht was, kon eerst met September met de werkzaamheden van de verbouwing een aanvang gemaakt worden. In Januari was het werk, hoewel nog niet voltooid, toch zooveel gevorderd, dat verhuizing mogelijk werd.

In vorige jaren hadden wij in Wonosobo voor de zich uitbreidende administratie een Duitschen broeder, die tegen een zeer matige vergoeding bereid was ons hulp te bieden. In Februari 1921 keerde deze helaas! huiswaarts. Niet te verwonderen, dat ook gegeven den gezondheidstoestand van Mevrouw Esser, die een belangrijk deel van haar tijd aan administratieve werkzaamheden wijdte, een groote achterstand was gekomen. Gelukkig heeft de Heere het zoo geleid, dat wij in Poerbolingo een commies van het bureau van den assistent-resident vonden, die, iederen middag komende werken in ons huis, en de zending zelf genegen een heerlijke hulp bleek te zijn, zoodat wij nu mooi door den achterstand heen raken.

Wat het werk van den missionair-predikant in engeren zin betreft, dit verliep rustig langs de lijnen, in het vorig verslag aangegeven. Tengevolge van de verhuizing naar Poerbolingo gaf Ds. van Dijk zijn werk ten behoeve van Adiredjo aan den predikant van Poerbolingo weer over. Het is hier de plaats om een woord van dank en waardeering voor het werk door Ds. van Dijk gedurende meer dan twee en een half jaar voor ons terrein verricht, in te vlechten.

Er zijn nu 8 plaatsen, waar geregeld avondmaal bediend wordt. Dat geeft dus, gerekend op 4 maal per jaar, 32 zondagen per jaar bediening v. h. Heilig Sacrament. (Het in het vorig verslag genoemde Karangtjergis valt hier niet onder, de proef, aldaar genomen, werd tot nu niet herhaald.) Het vorig verslag wees op werk onder de Hollanders in Wonosobo. In Indië met zijn vele mutaties, heeft men op de kleinere plaatsen zelden een constante bevolking. In Wonosobo is thans, buiten de vacaties, die een regelmatige invasie van hotelgasten meebrengen, de kring van geestverwanten al zeer geslonken, zoodat bij mijn bezoeken aan die plaats ik mij tegenwoordig gemeenlijk beperk tot het houden van huisgodsdienstoefeningen zonder publiek karakter. Ook meer openbare Hollandsche godsdienstoefeningen in Poerbolingo hadden in onderscheiding met den tijd vóór mijn verhuizing naar Wonosobo nog niet plaats. Daarentegen trad ik wel in breederen kring voor de Hollanders in Banjoemas en Poerwokerto op, doch over de opkomst viel niet te roemen.

In Poerbolingo wordt geregeld twee maal per week in de Hollandsche taal gecatechiseerd. Deze catechisaties worden respectievelijk door 18 en 3 kinderen bezocht.

II Medische Dienst. In Wonosobo's verweesden toestand werd op de volgende wijze voorzien: Mej. Dr. Dreckmeier van Poerwordjo nam als Wnd. Directrice de leiding op zich. Dr. Pruys belastte zich met de dagelijksche behandeling der patiënten en aan Mejuffrouw Netelenbos van Poerbolingo daarheen verhuisd werd het dagelijksch toezicht opgedragen. De toestand der gebouwen en hun inrichting bleek dringend onmiddellijke voorziening te vereischen. Na een verbouwing die ongeveer een half jaar in beslag nam, is nu alles keurig ingericht. Ook het inlandsch personeel werd, voorzoover het met den nieuwen gang van zaken, niet kon harmonieeren door ander vervangen. Een oogenblik werd er ernstig aan gedacht, of niet van het bestaande ziekenhuis een z.g. hulphospitaal (waaraan dus geen arts ware te verbinden) kon gemaakt worden. Een nadere overweging na breed onderzoek ter plaatse, stelde de ondoelmaticgheid van dit plan in het licht. Een uitvoerig advies werd daarop naar Holland gezonden, waarin de onmogelijkheid van een hulpiekenhuis eenerzijds en de noodzakelijkheid voor het werk te Wonosobo van een hoofdziekenhuis anderzijds uiteen werd gezet. Het zou dan een klein hoofdziekenhuis van pl.m. 75

bedden moeten worden met één eigen dokter. Voorloopig zou het in het thans bestaande kunnen blijven, dat echter voor tijdelijk gebruik gebouwd en ingericht is. Men zou dit moeten vergrooten door de op hetzelfde erf staande woning van den goeroe-indjil en desnoods het schoolgebouw er bij te trekken.

Wat het ziekenhuis te Poerbolingo (Trenggiling) betreft: Dr. Vogelesang begon hoe langer hoe meer zich hier in te leven. Een teleurstelling was dat verzaking van een deel der gebouwen een kostbare reparatie of nieuw bouw noodig maakt. Aan het voornemen van den directeur door het plaatsen van verplegers hier en daar in de residentie het zendingswerk te steunen, is een begin van uitvoering gegeven door dat thans op het aan de zending toebehoorende erf naast de woning van de goeroe-indjie te Pengaloesan (op de helling v. d. Slamati) een huis voor een inlandschen verpleger gebouwd wordt.

Helaas, vond de missionair-predikant tot nu toe nog geen tijd om zich voldoende te wijden aan de toch zoo noodige geestelijke leiding en onderwijzing van het inlandsche personeel. Echter is te verwachten, dat de plannen om hierin verandering te brengen, spoedig zullen kunnen uitgevoerd worden.

III. Schooldienst. De Christelijk Hollandsch-Inlandsche School te Poerwokerto ontwikkelde zich onder leiding van het hoofd, de Heer Massink, goed. Ze telt thans 3 klassen met 65 leerlingen. Helaas, werd de Heer Massink door den minder gunstigen gezondheidstoestand van zijn gezin zich gedrongen om de betrekking als Hoofd van een dergelijke school in het hooger gelegen Temanggoeng te aanvaarden. Hij werd begin van dit jaar vervangen door den Heer K. Terpstra van Weltevreden, die in den Heer Godschalk, voorheen hoofd te Kootwijk, een flinke hulp kreeg. De school is thans gevestigd in een leeggekomen schoolgebouw van het Gouvernement, maar zoo spoedig de bouwsubsidie is afgekomen zal een eigen lokaliteit op daarvoor reeds aangekochten grond verrijzen. Mogen de bestaande andere plannen der „Vereeniging voor Hollandsche Scholen" in de Residentie Banjoemas en de afdeling Wonosobo der Residentie Kedoe" ook voorspoedig tot verwezenlijking komen. Gelijk het vorig verslag aanduidde kan men de Vereeniging daarbij steunen door giften en contributies of ook door het nemen van aandelen, die voor f100 per aandeel en met een rentevergoeding van 6 pCt. door de Vereeniging geplaatst worden.

Wat de zendingsscholen betreft: 1 Octo-

ber 1921 werd het nieuwe mooie schoolgebouw te *Adinadja* in gebruik genomen. In verband met een krachtiger onderwijs-politiek van de autoriteiten in de Afdeeling Banjoemas steeg het aantal leerlingen in de eerste klasse der school te *Kertajasa* zoodanig, dat in de onmiddellijke toekomst aldaar plaatsgebrek dreigt. Wij vroegen daarom aan van deze school een z.g. „Vervolgschool” op de desascholen te maken. In verband daarmee werd daar in December inspectie gehouden, iets wat hoogst zelden plaats vindt, met name bij meer afgelegen scholen. De Inspecteur betuigde zijn tevredenheid over het peil van onderwijs. Bezwaar er tegen om van de School een „Vervolgschool” te maken, had het Departement van Onderwijs niet, mits dit geschiedde in hetzelfde gebouw. Want in dezen tijd van bezuiniging wilde men geen subsidie voor een nieuw gebouw gunnen. In het oude gebouw, dat door zijn armoedig uiterlijk niet in staat is vrouwen te wekken en leerlingen uit een breeden kring te trekken, zulk een inrichting te wagen, durf ik echter niet aan. Bij het ontvangen van nieuwe leerlingen zullen wij dus maar tot huren onze toevlucht nemen, om hopen-de op een gunstiger beschikking later een flink gebouw, hetzij voor 2de klasse school (het gewone type onzer scholen) hetzij voor vervolgschool op te trekken.

Sedert mijn verhuizing naar Poerbolingo houd ik zoo mogelijk geregeld elken Maandagavond vergadering met de onderwijzers van het *Banjoemasche terrein* te Poerwokerto. We gaven de voorkeur aan deze plaats omdat ze als centraal gelegen, bereikbaar is door 't personeel van onze 4 scholen, zonder dat daarvoor hun werk verzuimd moet worden.

Voor het personeel der beide scholen op het terrein van *Wonosobo* hielden wij zulke vergaderingen, zoo vaak wij *Wonosobo* bezochten. Aangezien op deze wijze niet meer dan ééns of hoogstens twee maal per maand zoo'n vergadering in *Wonosobo* kon gehouden worden, en met name de goeroe's in Bendoengan op hun eenzamen en afgelegenen post bemoediging en bestiering zoo noodig hebben, brachten wij in Maart een heelen dag en nacht in hun midden door, een proeve, die van weerszijden zoo goed beviel, dat we dit hopen te herhalen.

In dit jaar voerden wij ook in alle 6 scholen (benevens in het Ziekenhuis) een Volksbibliotheek in. De boeken daarvoor worden verstrekt door de Staatscommissie voor volkslectuur. Wij voegden er Christelijke boeken bij en drukten de Hoofden der Scholen op het hart aan hen die

er gebruik van willen maken, inzonderheid die Christelijke boeken in handen te geven. Jammer genoeg is de voorraad Christelijke boeken in de Javaansche taal nog zeer gering en de Maleische lectuur, die in grooter aantal aanwezig is, is doorgaans te moeilijk voor de lezers. Gelukkig worden uit onze Schoolbibliotheken het meest de Javaansche Bijbelsche Geschiedenissen gevraagd.

VI. *Statistiek.* In het verslagjaar werden op het terrein van Rotterdam gedoopt:

11 Javaansche mannen en 9 vrouwen, 39 Javaansche kinderen en 1 Chineesch kind, totaal 60, een getal voorheen nimmer bereikt. Op het terrein van *Wonosobo*: 3 Javaansche kinderen.”

KEBOEMEN.

Ds. v. Dijk zond aan de Friesche Kerken een belangrijk overzicht van zijn terrein. Het luidt aldus:

Waarde Broeders,

Hoe gaarne zou ik dezen brief aanvangen met een jubeltoon over groote vorderingen, die het werk dit jaar gemaakt zou hebben. Maar ik vind daar geen reden voor.

Het jaar 1921 bracht op het zendingsveld van Friesland geen groote veranderingen mee. Het getal onzer Christenen is weer iets gestegen. Maar de toename zat vooral in het aantal kinderen, dat in de gemeente geboren werd. Het aantal der volwassenen, die door den doop in de gemeente werden opgenomen, overtrof maar nauwlijks het aantal van hen, die we door den dood verloren. We hadden dit jaar zelfs buitengewoon veel sterfgevallen. Niet minder dan zeven volwassenen zijn ons door den dood ontnomen, alleen in de gemeente van Premboen vier mannen, allen menschen van gevorderden leeftijd. Een van hen stierf tengevolge van een ongeluk. Terwijl hij des morgens naar zijn werk ging viel een kokosnoot van den boom en trof hem juist op zijn hoofd. Bewusteloos werd hij in ons hospitaal binnengedragen en stierf na een paar dagen. Ontroerend was het, dat op dienzelfden dag een oude man van de gemeente hier in Keboemen den dood vond onder een kokospalm, dien hij hielp omkappen om de stam te gebruiken voor reparatie aan zijn woning. De stam viel anders dan men gedacht had. Zijn hoofd werd er onder verpletterd. Zoo werd onze kleine kring wel met droefheid bezocht. Maar daar staat tegenover, dat er in vele huizen blijdschap was over de geboorte van kin-

deren. Ik mocht er dit jaar zes-en-dertig doopen. Gij zult toestemmen, dat dit niet weinig is op een aantal van 460 menschen, die onze gemeenten tellen, al dient hierbij in aanmerking genomen, dat het niet alle pasgeborenen waren. In Gombong doopte ik op één dag uit drie gezinnen zeven kinderen. Ook in Premboen werd een moeder (weduwe) met hare twee kinderen gedoopt, en in Gombong nog eenmaal een echtpaar, ook met twee kinderen.

Zoo zijn wij weer een weinig gewassen in dit land. God geve, dat de tijd haast aanbreke, dat we U van overvloedigen zegen melding mogen maken.

Ook in het aantal onzer gemeenten valt een kleine toename te constateeren. Djana is er bijgekomen. Daar woont ook een nieuwe helper, die pas de school van Ds. Bakker had verlaten. Vroeger was hij reeds als onderwijzer werkzaam geweest te Premboen. Daar maakte hij op mij een indruk van meer dan gewonen ernst en bescheidenheid. Aanvankelijk krijg ik ook den indruk, dat hij in Djana uitstekend op zijn plaats is. Hij maakt veel werk van evangelisatie. En het mocht hem gelukken enkele belangstellende menschen te vinden. Zoo houdt hij wekelijks een catechisatie in een naburige dessa Karangtoeri, waar enkele menschen zijn, die gaarne naar hem luisteren. Over het algemeen wil het anders niet best met de evangelisatie. Het is wel het heerlijkste werk, dat er te bedenken is. Maar het is moeilijk om het met de noodige opgewektheid te blijven doen, als men weinig of geen belangstelling ontmoet. Dat merkte ik ook meermalen aan mijn helpers. Hunne rapporten, die zij wekelijks bij mij moeten indienen, legden getuigenis af van een zekere matheid. Hun werk leed er onder. Ik heb toen met hen eens een samenkomst gehouden, waar wij de moeilijkheid van het werk samen goed onder de oogen hebben gezien, maar ook de groote taak, die voor ons ligt. Wij hebben toen ook een plan ontworpen om meer systeem in het werk te brengen. Natuurlijk kan men moeilijk van te voren zijn weg afbakenen. In het evangelisatiewerk worden we als het goed zal gaan, geleid langs heel andere wegen, dan we ons hadden voorgesteld. Maar ik heb deze afspraak met de helpers gemaakt, dat ze zich tot taak zullen stellen om elke week minstens een paar andere dessa's te bezoeken, en bij voorkeur zulke, waar ze te voren nog niet geweest zijn. In een gebied, waar ongeveer duizend dessa's zijn is heel wat te doen, voor ze alle een bezoek gehad hebben. In een nieuwe dessa zoeken ze om een vast

doel te hebben in de eerste plaats het huis van den loerah (het dorps hoofd) en als deze er niet is, dat van diens plaatsvervanger, of van den schrijver. Het gebeurt natuurlijk wel, dat ze op die manier bij iemand anders terecht komen, maar dat is dan ook even goed. Iederen Vrijdagmorgen, voor wij aan onze preekscets voor den aanstaanden Zondag beginnen, moeten ze mij nu de dessa's opnoemen waar ze geweest zijn en de belangrijke ontmoetingen die ze gehad hebben. De oogst van interessante voorvallen is in den regel niet groot.

Ze hebben veel of weinig menschen gesproken en aan die menschen den Zaligmaker verkondigd, als ze daartoe gelegenheid vonden. Maar het gebeurt ook, dat men ze eenvoudig niet ontvangt. Het ergste is dat wel in de naaste omgeving van Keboemen. Hier zijn veel z.g. santri's, de farizeeën van den Islam, menschen, die getrouwd hun godsdienstplichten waarnemen, de geboden doen, vasten gedurende den daarvoor gestelden tijd, ook naar de moskee gaan des Vrijdags, en eenmaal, als zij het met de financiën voor elkaar kunnen krijgen, ook een tocht doen naar Mekka, de heilige stad in Arabië. Zulke menschen zijn gewoonlijk over hun eigen godsdienstigheid zeer tevreden. Zij zijn geen zoekers naar waarheid. Zij zijn er al. En ze hebben niet graag, dat iemand hun vroomheid betwijfelt, of zou trachten hen aan het wankelen te brengen. Zulke menschen hooren bij de prediking op de polykliniek den helper aan met een minachtend lachje, en dat lachje doet ook bij anderen aan den goeden ingang van het Woord licht meer kwaad, dan een goed doordacht tegenbetoog zou doen. Het zegt zooveel als: Zoo'n hals denkt nu, dat hij er ook iets van weet; hij praat natuurlijk den Hollandschen pandita na, daarmee moet hij denken ons te vangen. Laat hem maar praten.

Maar het zijn niet alleen de santri's die het Woord verwerpen. Er zijn er ook genoeg, die van alle godsdienst niets moeten hebben, behalve dan hun bijgeloovige gebruiken. Onder deze menschen zijn er, die ook den Islam zelf vijandig zijn, op gelijke manier als onder Israëel de Sadduceeën tegenover de Farizeeën stonden. Alleen tegenover het Christendom trekken deze menschen natuurlijk één lijn.

Wordt vervolgd.

Korte Berichten.

BUSJES.

a. Knikkertjes zijn er weer. Ze kosten nu zes gulden vijf en twintig centen, zegge

fg.25 per stuk. Men bestelle bij Mej. Pol te Rijsoord.

b. De blikken busjes zijn op het oogmerk niet meer voorradig. Nieuwe worden besteld.

a en b zijn uitsluitend verkrijgbaar tegen toezending van een postwissel.

c. Papieren busjes, die geopend en weer gesloten kunnen worden met losse teksten, à f 1.40 per tien en losse teksten à f 0.90 per 100 worden gezonden door G. M. Feij, Burg 109, Middelburg, uitsluitend na storting op Postgiro no. 64188.

Boeken uit de Zend. Bibliotheek vragen men aan bij ds. D. Pol te Rijsoord.

De commissie ad hoc stelt aan de Zendingssynode van Utrecht en Gelderland voor de Zendingsquota voor de classen aldus te regelen: Apeldoorn 11.80 %, Arnhem 14.46 %, Harderwijk 13.85 %, Tiel 4.75 %, Zutphen 12.25 %, Amersfoort 13.95 %, Breukelen 7.74 %, Utrecht 10.31 % en voor de kerk te Utrecht 10.89 %.

Donderdag 8 Juni j.l. zijn Mej. Both en Mej. Versteeg in dienst van de Med. Zending van de Kerk te Utrecht vertrokken naar Poerworedjo. Moge de Heere haar in welstand brengen op de plaats der bestemming en daar tot rijken zegen stellen in dienst der Zending.

Door de Kerk te Amsterdam is benoemd tot hoofdverpleegster aan het Petronellahospitaal te Djocja Mej. M. Kruijver.

Voor het hospitaal te Solo wordt eene hoofdverpleegster gezocht.

Door de particuliere Synode van Drenthe, gehouden den 14e Juni is Ds. W. W. Smitt van Zuidlaren benoemd tot opvolger van wijlen Ds. H. Dijkstra naar Art. 17 der Zendingssorde.

ADRES-VERANDERING.

Wie van adres verandert zende daarvan bericht aan den Uitgever J. Zomer te Wageningen.

ZENDINGSSTUDIE-CONFERENTIES 1922.

De gewone Zomer-Conferenties voor Zendingssstudie, uitgaande van den Zendingssstudie-Raad, zullen dezen zomer D.V. gehouden worden de eerste van 24—29 Juli, de tweede van 31 Juli—5 Augustus, de

derde van 7—12 Augustus, in het Conferentie-Oord te Lunteren.

Omtrent het voorloopige programma kan het volgende worden medegedeeld:

Eerste Week. Dr. J. W. Gunning; Algem. inleidend-onderwerp; D. A. W. Schreiber, Internat. kirchliche Einheitsbestrebungen; Dr. E. L. Smit, Het Evangelie in Spanje; Ds. C. Ferguson, Het heidendom op Sangir; J. Ritsema, Midden-Celebes; Ds. J. J. Stam, „Volgen”; voorts de volgende cursussen: M. Schlunk: Auseinandersetzung des Christentums mit den nicht-christlichen Religionen; Superintendent Simon: Islam und Christentum; Prof. J. de Zwaan: Paulus als Zendingssman; Ds. D. Bakker: Midden-Java; Ds. M. Lindénborn: West-Java.

Tweede Week. Ds. Joh. Rauws, De R. Kath. Missie; D. A. W. Schreiber, (als boven); Dr. E. L. Smit, (als boven); Ds. Van Oostrom Soede, Het werk der Indische Kerk op Timor; Ds. J. A. L. Hovy, Het Christendom der overwinning; Cursussen: M. Schlunk: (als boven); Superintendent Simon: (als boven); Ds. D. Pol: Midden-Java; Ds. M. Lindénborn: (als boven); Ds. Joh. Rauws: Het Zendingssleven in Nederland.

Derde Week. Ds. Jac. van Nes: De Zending onder de Joden; H. Bielke: Waaraan heeft de Hernhutterzending in onze West het meest behoefte? Cursussen: M. Schlunk: (als boven); Superintendent Simon: (als boven); Ds. W. Breukelaar: Midden-Java; Zend. Blinde: West-Java; Basilides Yeaxkle: Basis, organisation and scope of miss. Education in the light of recent educational development.

De deelnemerskosten zullen f 20.— per persoon bedragen voor de geheele Conferentie-week, logies en voeding inbegrepen.

Nadere inlichtingen verstrekt het Secretariaat van den Z. S. R. *Domplein 25, Utrecht.*

Leestafel.

Menigerlei Genade.

Deze uitgave van wekelijksche leerredenen begon haar twaalfden jaargang. Dat feit alleen is wel de beste aanbeveling. Want dat zegt wat: een uitgave van wekelijksche preeken, die haar twaalfde jaar ingaat! Ook de nieuwe jaargang zet weer mooi in met een treffelijke preek van Dr. de Moor.

En ieder weet natuurlijk dat de heer Kok te Kampen de uitgever is en dat dus de uitgave uitstekend verzorgd wordt.

Uit den Harz.

Dit boek biedt reisbrieven door Ds. J. J. Knap geschreven aan zijne Moeder. Een mooi boek — natuurlijk, want Knap schreef het en Kok geeft het uit. Deze schrijver is blijkbaar van alle markten thuis. Ook hier tintelt op schier elke bladzijde zijn zeldzaam talent. Aardige kiekjes sieren het boek.

Beknopt overzicht van de gewijde geschiedenis door H. D. Drenth, predikant te Wolfheze.

Dit werkje beleeft zijn tweeden druk. De titel is juist. Het is zeer beknopt. Maar stelt toch de hoofdzaken goed in 't licht. Voor ietwat gevorderde leerlingen zeer geschikt. Het wordt uitgegeven door Gebr. Zomer en Keuning te Wageningen, die voor een nette verschijning zorgden. Het verschijnt in twee deeltjes.

Wij vernemen dat bij den Uitgever J. H. Kok te Kampen weldra weder een voor ons gansche volk zeer belangrijke uitgave het licht zal zien.

Groen van Prinsterer's meesterwerk: *Ongeloof en Revolutie*, is van algemeene bekendheid. Niet minder dan vier drukken vonden reeds hun weg. Maar het kan niet worden ontkend, dat dit klassieke werk voor onzen tijd niet meer in alle opzichten voldeed. Prof. Mr. P. A. Diepenhorst heeft getracht dit bezwaar op te heffen door een geheel nieuwe bewerking, zoodat het als 't ware een *nieuw* boek is geworden, dat zeker met groote belangstelling zal worden ontvangen en voor onzen tijd, zoo zwager van allerlei stroomingen en denkbeelden over Ongeloof en Revolutie, van groote betekenis kan worden geacht.

Een tweede uitgave van dezen Uitgever, waarvan ook spoedig de verschijning kan worden verwacht, is: *Het Evangelie en de Moderne Mensch*, door G. S. Petrow. Dit is naar de 21e Russische uitgave uit het Duitsch vrij vertaald en voor het Nederlandsche volk door Dr. B. Wielenga bewerkt. Het is een zeer bijzonder boek, dat ongetwijfeld sterk de aandacht trekken zal.

Van de Serie Kuyper-herdrukken zullen in den loop van dit najaar achtereenvolgens het licht zien: Dagen van Goede Boodschap (4 dln.), De Twaalf Patriarchen, De Engelen Gods, en Voor een Distel een Mirt.

Giftten voor de Zending.

Ontvangen voor de Generale Kas der Zending.

Uit het busje van de Jonged. Ver. Ruth te Zuidland f5.50. Van D. Teenstra te Rijs

f1. Van W. Bakker Bz. te Nieuw-Helvoet f5. Van S. S. te Oudeschild (Texel) f2.50. Door H. Pos uit het busje van de Christ. School te Hoofddorp f3.17½. Van de Meisjesvereniging Dorcas te Musselkanaal f3. Door Dr. J. Hania van den „in Heere ontslapen” J. de Roos te de Bilt f10. Door Ds. J. Duursema restant van de 10 % der ontvangsten in de drie Provinciën over 1920 f3000. Door W. v. d. Linden van de Geref. Kerken in Utrecht—Gelderland van het Christ. Jav. Boekenfonds over 1921 f75. Door J. F. ter Hart 10 % van de ontvangsten in de Geref. Kerk te Utrecht f363.60.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 22 Juni 1922.

Mijn Giro-No. is 32806.

Voor Djocja en Solo.

Pinkstercollecte van de Geref. Kerk te Krommenie f127.22½. Idem van idem te Westzaan f76.06 en nagift f1.50. Idem van idem te Vijfhuizen f214.14. Collecte Zendingsavond te Krommenie f10. Van Mientje Hakvoort halve centen f1.50. Uit het busje van M. Botterman te Halfweg f8. Van de Geref. Kerk te Haarlem 2e storting van het tekort f1158.04.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 22 Juni 1922.

Bij P. J. Schreuder, Noordplein 39c, Rotterdam, kwam in: Door Mej. K. v. d. Slagen van M. v. d. Muiden te Lutjegast halve centen f0.50. Uit het busje van Mej. Grienbover te Rotterdam f7.90. Uit het busje van Pieterdina de Jong te Zuidhorn f3.19.

Kinder-Zendingsorganisatie Hoogeveen.

Met dank aan de gevers en geefsters en aan de kinderen voor hun betoonde ijver, kunnen wij met blijdschap berichten, dat in drie maanden tijds voor de Soembazending werd verzameld door Geesje van der Graaf en Geertje van Dijk f13.04½; Margaretha Vos f2.09; Margje en Henny Beumer f16.23; Berend Bouwmeester en Engbert Strating f19.76; Hendrikje Lijster en Egbertje Sloter f17.64½; Geesje Strijker en Aaltje Hartman f22.03 en Hilligje Elbrecht en Hilligje Sieders f64.75. In totaal de verrassende som van f133.33. Zaterdag 27 Mei werd dit bedrag gestort in de kas van den penningmeester onzer Zendingscommissie.

Namens de Zendingscommissie te Hoogeveen,

H. BOUWMEESTER Bz.,
Secretaris.

Ontvangen bijdragen en giften voor de Zending van de Gereformeerde Kerk Amsterdam in samenwerking met de andere Gereformeerde Kerken in Noord-Holland.

Classe Amsterdam: Aalsmeer f104.48. Mej. L. Rutgers, verkoop albums f69.60. Dr. Scheurers Hospitaal f3500. *Classe Edam:* Holysloot f20. Landsmeer f85. Mar-

ken f40. Purmerend f85. Mej. L. Rutgers, verkoop kaarten van Solo f29.14. Bijdr. van de Jongedames Ver. te Landsmeer f5. Mej. L. Rutgers, verkoop albums f1.60. *Classe Amsterdam*: Amsterdam-Zuid laatste storting 1921 f1528.56. *Classe Haarlem*: Halfweg, nagift extra inzameling f14.91½. *Classe Amsterdam*: Nederhorst den Berg over 1921 f105. Huizen id. f170. Naarden id. f90. Hilversum 1e storting 1922 f650. Muiderberg id. f16.50. Muiden id. f16.50. Sloterdijk id. f130. Diemen id. f16.50. Aalsmeer id. f66.25. Uithoorn id. f33.25. 's Gravelande id. f40. Ankeveen id. f10. Naarden id. f60. *Classe Alkmaar*: den Helder extra inzameling f125. *Classe Enkhuizen*: Urk f900. Hoorn f70. Opperdoes f75. Medemblik f53.44. *Classe Edam*: Zunderdorp (1921) f42. Mej. L. Rutgers verkoop albums f11.40. *Classe Haarlem*: Door J. Hakvoort te Krommenie uit de collecte f2.50 en van D. Koppenaal en K. van Veen opgespaarde halve centen f2. N. N. Zaandam id. f4. Uit het busje Jongedames Ver. Sloterweg f7.10. Geref. Zendingsvereen. Velsen f50. Knapenvereen. te Oostzijde f14.58. J. Waagmeester, Zaandam, opges. halve centen f0.50. Dirk en Klaas Zwolsman te Zaandam f3. Jansje en Jantje Ras opgesg. halve centen f1.50. Ger. Kerk Oostzijde f85.17. Hoofddorp f80.50. Nieuw-Vennep f250. Beverwijk f220. Wormerveer coll. f29.09. Wormerveer gift f25. IJmuiden f900. Westzaan f14.05. Vijfhuizen f69.42½. Geref. Kerk te Zwolle f15. Geref. School te Oppenhuizen f8.55. Zondagschool te Borgerveen f29.30. Geref. School te Marken f4. C. C. Loopik te Kinderdijk f20. E. de Jong, Valeriuskliniek f10. Mej. C. v. d. Plas, Zandvoort, verkoop zendingsbriefkaarten f10. *Classe Amsterdam*: Amsterdam-Zuid giften extra-inzameling f691.50. *Classe Enkhuizen*: Enkhuizen f1400. Geref. Kerk Amsterdam: Van de Geref. Zondagsch. Verg. van Patrimonium Zondagscholen door bemiddeling van Ds. de Gaay Fortman f20. Van de In- en Uitwendige Zending Verg. „Timotheus” door bemiddeling an Ds. Fernhout, ¾ batig saldo f220.98. *Classe Alkmaar*: den Helder f200. Kolhorn f10.50. Noord-Scharwoude f75. Oosterend f80. Schermerhorn f21. Sint Pancras f42. Dirkshorn extra inz. f220. *Classe Edam*: Purmerend extr. inz. f250. *Classe Haarlem*: Halfweg, nagift extra inz. f20. *Classe Edam*: Nieuwendam ged. opbr. bazar f100. Buiksloot Kinderzendingvereen. f323.22. Buiksloot coll. jaarfeest idem f15.73½. Edam f70. Landsmeer f85. Monnikendam f15.97. Purmerend f85. Zunderdorp f25. *Classe Haarlem*: Van Jansje en Jantje Ras te Zaandam aan opgespaarde halve centen f1.50. Geref. Knapenverg. Koog Zandijk f3.—. Van W. Huvener te Zaandam f10. Westzaan f60. Jongedames Verg. Oostzijde f14.83. Hoofddorp f300. Collecte bruiloft Rip v. d. Heuvel f20. Nieuw Vennep f300. Van M. P. te

Zaandam, uit het busje f19.21½. Geref. Kerk Haarlem, winstaandeel Onesiforusbank f700. *Classe Amsterdam*: Bussum restant 1921 f139.05 Bussum 1e storting f450. Geref. Kerk Amsterdam: Nagifte extra inz. f5. Dr. Scheurer's Hospitaal f3888.90½. N. N. f300. Extra inz. f67.30 Van de leerlingen der School met den Bijbel Buiksloot f88.

Namens de Commissie van Administratie:
Ds. A. SCHWEITZER.

G. DE BRUIJN.

Zending Geref. Kerken op Soemba.

Dr. Dee te Dwingeloo, gev. in de coll. f2.50 en f1.25 is f3.75, uit Westerbork gev. in de coll. f1, uit Beilen 50 h. c. en 50 h. c. en 208 h. c. en gev. in de coll. f3.75 is f5.29. Ds. Bruin te Baflo, busje in de Kerk f32, v. d. Jonged.v. f12 is f44.Ds. Uijtenhoudt te Coevorden, v. d. Zend.v. f50. Mej. A. Otten te Alteveer, v. d. Jonged.v. f2. N. A. Witterholt te Pieterburen, 't Nikkertje der school f5. Jongel.v. te Siddeburen f7.80. Ds. Schaafsma te Grijskerk coll. bruiloft van L. v. Z. en K. N. f9.50. H. J. Kuiper te Zwartsluis v. d. Zend. Comm. f160. Mej. J. H. Mulders te Mepel, schoolbusje f40, gift bij Ds. Couvee f10 is f550. Ds. Visser te Oldemarkt, busje van A. Sneepe Ad. f8.35. Dr. Dee te Dwingeloo een dankoffert f25 en f10 is f35, uit Beilen een dankoffert f2.50. F. de Wit te Wildervank, gev. in de coll. f0.25 en f1 en f10 en f12.50 is f23.75. Mej. G. Haan te Groningen 2 m.d.l. storting Kinderzend.v. f200. Dr. Krijger coll. spreekb. te Deventer f46.58, coll. spreekb. te Bussum voor de Kinderzendv. f4. E. H. Timmermans te Ommen, busje der hoogste klas f3.69. R. v. Wageningen te Zuidwolde (Gron.) busje van M. H. Boer f2.26½. Mej. M. Boersma te Warfum v. d. Zend. Comm. f25. J. Doeven te Wetering bij Blokzijl v. d. Jongel.v. f4. R. Raap te Schildwolde, 't Negertje der School f8.50. Ds. Middelveld te Hoogkerk, collecte bruil. J. D. en T. B. f25, Rika L. 200 h.c. f26. J. v. d. Laan Ez. te Pieterburen, saldo kal. f5.25. K. de Vries te Zuidwolde (Gron.) busje Cor Bos 6.65, v. d. Jonged.v. f200 is f206.65. J. Dop te Meeden, huisbusje van J. Dop f14. G. v. d. Laan te Emmer Compascuum, coll. bruil. H. Boer en J. Buitert f14. Ds. Duursema te N. Amsterdam N. N. f25, in de brievenbus f2.50 is f27.50. A. Visscher te Uithuizen, busje der School f52. Ds. Uytendhoudt te Coevorden, bijdragen f65. Ds. Broekhuizen te Aduard 300 h.c. v. d. jongedames v. d. Gang f1.50. L. Niebroek te Deventer A een dankoffert f25. Dr. Oosterhof te Borgerv. d. Zend. Comm. f50. A. Smit te Haren 2 m.d.l. contributie f23.70 en f21.70, saldo Zendl. van H. J. de Lange f0.28, kinderen J. v. d. Meer f1, Jonged.v. f8, A. de Groot 200 h.c. is f55.68. Ds. Schaafsma te Grijskerk, busjes in de Kerk f12.47½. J. H. Boer te Bellingwolde, saldo kal. van R. Klaassen f4.50. Ds. Gravendijk

van Mej. J. H. Mulders te Meppel f78.27. Ds. Gravendijk uit Nieuwlande, gev. in de coll. f10. W. Westera te N. Dordrecht, v. d. Zangv. f4.50. E. v. Dijken te Groningen, gev. in de coll. f2.50. Ds. Ploos van Amstel te Steenwijk, v. e. echtpaar f10, gev. in de coll. f10 is f20. K. Bosma te Middelstum, 't Nikkertje afd. M.U.L.O. School f31. Ds. Bakker te Luttien, busjes Mei f15. Ger. Kerk te Overschild, v. d. Zend.v. f25. W. Jager te Winschoten, gev. in de coll. f10. Ds. Stadig te Ezinga verz. door E. Oosterhoff, A. Wieringa, G. v. Dijk, J. Veenstra, C. Wierenga, A. Kooy, B. Vink, D. Douwsma, M. Schuitema en T. Ritsema f45. J. Swartsenberg te Wetsinge-Sauwerd, busje van Jo K. f5.05. Ds. Schoemakers uit Wilsom v. d. Zend.v. f50. Ds. Heidema te Zuidbroek v. d. Jonged.v. f2.82. D. A. Koebbrugge te Onstwedde, uit de Zendingskas f65. R. Kassies te N. Amsterdam, coll. bruil. J. Dock f2.10. A. Boot te Groningen Rensje E. 310 h. c., B. en Jo L. 50 h.c., theelood f4.50 is f6.30. P. Apotheker te Roden, uit het schoolbusje f12.70. G. Appelhof te de Wilp, schoolbusje f11.50, partic. busje f5 is f16.50. Ds. Lammertsma te Appingedam, busjes f304.96, K. Bolt, Zondagschoolbus f25 is f329.96.

Soembaweekcollecte.

Boerakker f20. Dalfsen, nagift f12.90. Rijssen f18.87. Scheemda f153.50. Vriezenveen f43.32. Appelscha f73.

Pinkstercollecte.

Scheemda van H. P. f1.88 is f203.16. Leens f211.38. Munnekeziel f90.10. Hoogkerk f186.11½. Midwolda f183.48. Baflo f136.35½. Ter Apel f95.25. Onstwedde f94.05. Zuidwolde (Gron.) f172.18. Uithuizen f433.87. Pieterburen f48.57. Roodeschool f333.50. Niezijl f116.71. Roden f39.53. N. Binnen f108.17½. Gees f71.90. N. Amsterdam f238.33. Overschild f35.44. Borger f60.30. Wagenborgen f79.50. Ambt

Vollenhove B f50. Coevorden f95. 2de Exloërmond f118. Deventer A. f118.54½. Garrelsweer f206.50. Marum f76.66½. Ommen f214.45. Grijskerk f87.19½. De Krim f150.95. Bellingwolde f15.76. Nijveen f74.18. Staphorst f39.65. Dwingeloo f158.23½. Hijken f21.10. Een f20.89. Stedum f151.27. N. Dordrecht f87.29. Tenboer f150. Groningen A f1223.17½. Steenwijk f145.11. Veenhuizen f159.79. Middelstum f251. Appelscha f41.03. Ulrum f182.25. 't Zandt f253.25. Luttien f120. Hoogersmilde f109.54. Aduard f454.38. Zwartsluis f216.54. Bierum f361.34. Zwolle f690.02. Vroomshoop f170. De Wilp f20.20. Westerland f89.25. Deventer B f73.43. Appingedam f422.86.

J. DUURSEMA, Quaestor.

Groningen, Kadesingel 23a, 19 Juni '22.

Giro 51619.

Geref. Zendingsvereen. Bussum.

Met dank aan gevers en geefsters en aan de kinderen voor hun ijver, bericht ondergeteekende te hebben ontvangen uit het busje van Gerrit Haiting f22.07, 60 halve centen en doos capsules. Jan van Leeuwen f1.60. Gerrit Tobl f2.63. Louis de Boer f3.92½. Tina Boer f0.44. Jansje Renes f0.86. Joha. Oskamp f2.10. Jeanne Rebel f1.87½. Jet van Westering f1.81 met theelood. Cor Vat f2.44 en 165 halve centen. Dina Scheepmaker f1.55. Gerrit Scheepmaker f1.58. Mien van der Linden f0.83½. Femma Korfmaker f1.49 en 78 halve centen. Ida Knevel f0.47½. Jia Mulder f1.14. Gerrit Mulder f1.29. Herman Jelderdhof f1.57½. Mienke v. Norre f1.58½. Marie de Jager f1.61. Maakt de som van f55.42½.

Mej. M. JACOBSZON.

Graaf Wichmanlaan 2.

Bijeen verzameld per busje door Janne, Co en Gerrit de Neef f8.00½.

Hilversum, 6 Juni 1922.

Adressen van de Arbeiders en Arbeidsters.

Dr. B. J. Esser te Poerbolingo.
Dr. W. L. Vogelsang te Poerbolingo.
Zuster W. H. Netelenbos te Poerbolingo.
Tijdelijk te Wonosobo.
Zuster L. A. C. Enserink te Djocjakarta.
Ds. L. Netelenbos te Poerworedjo.
Dr. J. C. Filach te Poerworedjo, met verlof in Nederland.
Mej. dr. G. J. Dreckmeijer te Poerworedjo.
Mevr. Hissink Fonkert te Poerworedjo.
Ds. K. v. Dijk te Keboemen.
Dr. H. A. Vonk te Keboemen.
Dr. K. von Feher te Keboemen.
Zuster C. L. de Graaf te Keboemen.
Zuster T. de Jong te Keboemen.
Ds. A. Pos te Djocjakarta.
Dr. J. Offringa te Djocjakarta.
Dr. A. von Kiss te Djocjakarta.
Dr. L. Szász te Djocjakarta.
Dr. M. G. Muller te Djocjakarta.
Zuster H. Baarbe te Soerakarta.
Zuster W. Boersma te Djocjakarta.
D. Koelewijn te Djocjakarta.
Ds. D. Bakker te Djocjakarta, met verlof

in Nederland, adres: Bosboom-Toussaintstraat 36, Amsterdam.
J. P. Zuidema te Djocjakarta.
Dr. H. A. van Andel te Soerakarta.
Dr. K. P. Groot te Soerakarta.
Dr. D. Verhagen te Soerakarta.
H. Meijerink te Soerakarta.
D. J. Bosman te Soerakarta.
W. Vermolen te Soerakarta.
P. de Koomen te Soerakarta.
Zuster G. Loggen te Soerakarta.
Ds. A. Merkelijn te Magelang.
Dr. H. S. Pruis te Wonosobo.
Ds. C. de Bruijn te Kambaniroe op Soemba.
Ds. J. F. Colenbrander tijdelijk te Karoeni op Soemba.
Tj. van Dijk te Pajeti op Soemba.
Tj. Mobach te Pajeti op Soemba.
Zuster H. Clevering te Pajeti op Soemba.
Ds. L. P. Krijger te Karoeni op Soemba, met verlof in Nederland, adres: Bussum (Meijer, Kamplaan 3).
Zuster G. Zigterman te Karoeni op Soemba.

Vraagt Uw Boekhandelaar eens naar

De kleinste Bijbel van Nederland

(lang 13 c.M., breed 8 c.M.)

met de berijmde Psalmen, Catech. Formulieren enz. er bij ingebonden.

UITGEGEVEN BIJ DE

Uitgeversmij. GEBR. ZO MER & KEUNING, Wageningen

Ieder kerkganger behoort den geheelen Bijbel bij zich te hebben,
Oude en Nieuwe Testament.

Door het handige formaat is deze Bijbel bij uitstek geschikt, om naar
de Kerk mede te nemen.

GRONINGSCHE HYPOTHEEK BANK
GRONINGEN.

Bijkantoor Zwolle.

Geeft uit tot een beperkt bedrag 6 pCts. PANDBRIEVEN.

LEVEN- en ONGEVALLLENVERZEKERING

DE AMSTERDAMSCH E

AMSTERDAM: N. SPIEGELSTRAAT 17.

Directie: Jhr. A. F. DE SAVORNIN LOHMANN Jr., Jhr. J. DE SAVORNIN LOHMANN
Mr. J. C. L. VLAANDEREN.

Bij J. H. KOK te Kampen is verschenen de

**6^e geheel herziene
druk van**

HET HUWELIJK

DOOR

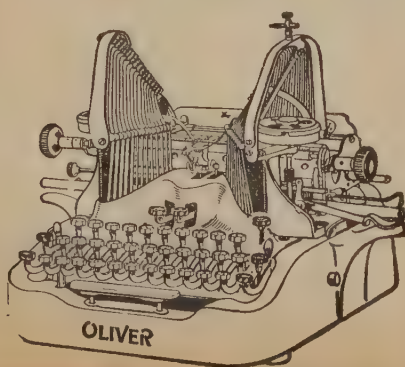
Dr. A. DUPONT

Geneesheer-Directeur te Ermelo.

Een uitnemend boek voor Gehuwden en Verloofden, met geneeskundige wenken, nuttige raadgevingen en ernstige waarschuwingen, waarvan in korten tijd reeds de ZESDE DRUK is verschenen. Door de gansche Chr. Pers dringend aanbevolen. Prijs ingenaaid f 2.90, gebonden f 3.90.

Verkrijgbaar in elken Boekhandel en bij den uitgever J. H. KOK te Kampen.

Vraag uitvoerige prospectus.

OLIVER

SCHRIJFMACHINE DE BESTE

Oliver No. 9 (84 letters en teekens) f 300.—

Oliver No. 10 (96 letters en teekens) f 360.—

Vraagt inlichtingen bij den alleenverkooper
voor Nederland

F. W. SALOMONS. - Amsterdam.

Telefoon Noord 2925.

Damrak 52.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE
GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

En dit Evangelie des
koninkrijks, zal in de
geheele wereld gepredikt
worden tot een getuigenis
allen volkeren
Matth. 24: 14

Redactie-Adres
W. BREUKELAAR, Zaandam

Commissaris van Toezicht
en Controle
W. BREUKELAAR, Zaandam

INHOUD: Een verzoening voor onze zonden. — Van zendingsaangelegenheden. — Het aandenken op het graf van Ds. H. Dijkstra. † — Bij het plaatje. — Keboemen, vervolg jaaroverzicht. — De zendingskalender. — Rapport der zendingsdeputaten van Zeeland en Noord-Brabant. — Een kiekje op het zendingsterrein. — Korte berichten. Leestafel. — Giften voor de zending. — Adressen.

Een verzoening voor onze zonden.

En Hij is een verzoening voor onze zonden en niet
alleen voor de onze, maar ook voor de zonden der
geheele wereld.
1 Joh. 2 : 2.

Christus is een verzoening. Niet een verzoenmiddel, waardoor God en de mensch weer tot elkander gebracht worden, maar Hij is de verzoening zelf. De zonde heeft God en den mensch gescheiden, den band met God verscheurd, de gemeenschap met God verbroken. De mensch staat als een schuldige tegenover God en de toorn Gods rust op hem. Zal hij in de gemeenschap met God worden hersteld, dan moet zijn schuld betaald worden.

Gods gerechtigheid eischt voldoening. Alleen na die voldoening kan Hij de zonde vergeven en den mensch weer in Zijn gunst doen deelen. De mensch kan die voldoening niet schenken. In plaats van zijn schuld te kunnen betalen, maakt hij ze immer grooter.

Van God zelf moet de herstelling uitgaan. Dit is geschied. Hij gaf Zijn eigen Zoon. Hij gaf Hem om als zondaar behandeld te worden, want „dien geen zonde gekend heeft, heeft God zonde voor ons gemaakt, opdat wij zonden worden rechtvaardigheid Gods in Hem.”

Jezus kende geen zonde, was van de zonde vrij; God maakte Hem zonde en zoo is Hij de offerande voor de zonde, het zoenoffer, de verzoening. Christus werd door God behandeld als een, die zelf zonde was; de schuld

werd van anderen afgenomen en op Hem gelegd. Hij moest zonde gemaakt worden om een verzoening van de zonden der geloovigen te zijn.

„Hij is een verzoening voor onze zonden,” Hij voldeed aan Gods recht, betaalde de schuld der zonde en stilde Gods toorn. Nu kan God vrijspreken van schuld en straf en recht geven op het eeuwige leven. Nu Christus een verzoening is, kan de gevallen mensch, de zondaar in de gemeenschap met God worden hersteld, van een kind des toorns een kind Gods worden.

Hoe groot is de liefde Gods tot den mensch! Hij maakte zijn eigen Zoon zonde, opdat Hij een verzoening voor de zonde zou zijn. Alles wortelt in de liefde des Vaders, „alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn eeniggeboren Zoon gegeven heeft.” Geheel verkeerd is de voorstelling van velen, dat Jezus bloot uit liefde tot de menschen zich in hun plaats voor Gods gericht gesteld heeft en dat God door de liefde en het bloed van Christus bewogen zou zijn en op grond van de verdienste en de voldoening van Christus besloten zou hebben den zondaar genade te bewijzen. Neen het was de wil des Vaders, dat Zijn Zoon voor ons zou sterven, en in dien wil des Vaders wortelt de wil des Zoons. Christus zegt: „Vader ik heb voleindigd het werk dat gij mij gegeven hebt te doen.” Tot de Joden zeide Hij: „mijn spijs is, dat ik doe den wil desgenen die mij gezonden heeft en Zijn werk volbrengt.” Omdat de Vader zondaren tot Zijn kinderen wilde aannemen, wilde Christus zich tot een zoenoffer stellen en alzo een verzoening voor hun zonden worden. Terecht heeft iemand gezegd: „Zijn besluit om voor ons te sterven was geen aanbod den Vader gedaan, maar een antwoord Hem gegeven.”

Christus is een verzoening voor onze zonden. Voor de zonden der geloovigen. Zij zijn door het geloof Hem ingelijfd, met Hem vereenigd. Wie niet gelooft, heeft geen deel aan Christus en dus geen deel aan de verzoening. God heeft naar Zijn wonderlijk bestel het geloof gemaakt tot het middel, waardoor wij deel krijgen aan Christus en Zijn weldaden, aan de verzoening door Hem aangebracht. Wie niet gelooft, heeft geen deel aan die verzoening, omdat hij buiten Christus staat.

„En niet alleen voor onze zonden, maar ook voor de zonden der geheele wereld.” Johannes voegt dit er bij, opdat de geloovigen zich verzekerd mogen houden, dat de verzoening door Christus verworven het deel is van allen, die het Evangelie door het geloof aannemen. Christus is niet een verzoening voor alle menschen hoofd voor hoofd, maar voor de geheele schare geloovigen in de geheele wereld.

Johannes zegt eerst, dat Christus een voorspraak is en dan een verzoening. Dit zijn twee deelen van Zijn Hoogepriesterlijk ambt, die zich beiden even ver uitstrekken. Hij is een verzoening voor allen, wier voorspraak Hij is, maar ook voor hen alleen.

In het hoogepriesterlijk gebed zegt de Heere: „ik bid niet voor de wereld, maar voor degenen, die gij mij gegeven hebt.” Wilt de verzoening zich niet verder uitstrekt dan de voorbede van Jezus- is Hij een verzoening voor de gegebenen des Vaders. Deze zijn in de geheele wereld. Voor hen is Hij gestorven; voor hen heeft Hij Zijn bloed vergoten, waardoor Hij een verzoening geworden is.

Omdat Christus voor hen gestorven en alzo een verzoening is, zullen zij tot genade komen. Zij worden zalig uit genade door het geloof, niet uit de werken, opdat niemand roeme. Zoo krijgt de Heere alleen de eere van de zaligheid des menschen.

Het is een groote vertroosting voor de geloovigen, dat Christus hun Voorspraak bij den Vader is, een verzoening van hun zonden. Nu gaat de gunst van God tot hen uit. Hij zal nimmer op hen toornen. Hij gedenkt hen steeds in liefde. Al drukt Zijn hand soms zwaar op hen vanwege de

kastijding; onder die kastijding mogen zij van Zijn liefde verzekerd zijn. Zij kunnen roemen in de verdrukking, want met God verzoend zullen alle dingen hen ten goede medewerken.

Als Gods woord vertroostend tot de geloovigen spreekt: „en Hij is een verzoening voor onze zonden,” dan wil het daarmede niet zeggen: neem het zoo ernstig niet met de zonde, verontrust u niet, dat gij nog steeds zondigt, want de zonde is immers verzoend, zij is in 't bloed van Christus uitgewischt. Integendeel de geloovigen worden door Gods woord gedurig op de verzoening hunner zonden door Christus gewezen, opdat zij de zonde meer haten en vlieden, naar heiligmaking jagen.

Gaan zij onder hun zonden gebukt, dan wil de Heere hen opbeuren door hen er op te wijzen, dat hun zonden vergeven zijn, en dat Hij ook hun zondigen aard, waarmede zij al hun leven te strijden hebben, nimmermeer wil gedenken.

Christus een verzoening voor de zonden der geheele wereld. Dit moet aan de geheele wereld gepredikt worden. Het woord der verzoening moet tot alle volken uitgedragen worden. Ieder geloovige, voor wien Christus een verzoening is, moet medearbeider Gods zijn om het woord der verzoening aan de volken te doen verkondigen. Wie zelf de verzoening deelachtig is, begeert ze ook voor anderen, daarom zal hij bidden en offeren voor de verkondiging van het woord der verzoening.

Z.

S.

Van Zendingsaangelegenheden.

Ontwakende belangstelling?

Er is in de Mohammedaansche wereld de laatste jaren een allermerkwaardigste beweging gaande. Steeds heeft de Islam in hooghartige verachting en diepen afkeer alle aanraking met het Christendom zoo streng mogelijk gemeden. Men wilde er niets van weten en er niets meê te doen hebben. Tegenover het Christendom bewaarde de Islam altoos een star isolement. Hierin komt echter den laatsten tijd een merkbare kentering. Er is beweging in de Islamitische wereld. De aanraking met de westersche cultuur wordt niet meer geschuwd als voorheen. Zelfs openbaart zich hier en daar begeerte om kennis te maken met de Christelijke wereldbeschouwing.

Ook op Midden-Java toont zich dit verschijnsel. Overtuigde Mohammedanen zoeken soms reeds de aanraking met onze zendelingen. Er zijn op Java geen beter Mohammedanen dan de z.g. Hadji's. Dat is de naam waarmede de Bedevaartgangers worden genoemd, die een bedevaart naar Mekka hebben gemaakt, de heilige stad van den Islam. Het getal Hadji's op Java is vrij groot. Gemiddeld gaan er elk jaar omstreeks 9000 Javanen naar Mekka ter bedevaart. En al wie een bedevaart naar Mekka deed, staat onder de Mohammedanen in den reuk van bijzondere heiligheid. De Hadji's zijn bijna altoos fanatiek Mohammedaansch. Gewoonlijk dragen zij —

in plaats van de gewone Javaansche hoofddoek — een tulband, ten teken, dat zij te Mekka zijn geweest. Zij vormen de kern van de Mohammedaansche bevolking.

Reeds ten vorigen jare, toen Ds. Bakker nog te Djokja was, werd hij uitgenoodigd om vergaderingen van Hadji's en intellectuele Mohammedanen bij te wonen, ter bespreking van godsdienstige onderwerpen. Natuurlijk heeft Ds. Bakker aan die uitnoodiging gevolg gegeven. Onderscheidene malen was hij op die vergaderingen tegenwoordig. Eerst werden meestal allerlei splinterige kwestie's aan de orde gesteld, maar later kwamen ook de hoofdzaken in bespreking.

Na het vertrek van Ds. Bakker, toen deze met verlof naar Holland ging, werd Ds. Pos uitgenoodigd tot bijwoning van samenkomsten met hadji's. Eén der bezoekers van die bijeenkomsten kwam reeds in October van het vorige jaar bij Ds. Pos om hierover te spreken. Deze Javanen wilde een kring vormen van ontwikkelde Inlanders, die de Hollandsche taal kenden, om dan in het Hollandsch allerlei onderwerpen te behandelen. Dit plan is echter mislukt, omdat er niet genoeg Javanen waren te vinden om een Hollandsch sprekenden kring te kunnen vormen. In plaats daarvan zal nu Ds. Pos met Dr. Offringa die bijeenkomsten in het Javaansch bijwonen.

Natuurlijk zou het niet voorzichtig we-

zen als men van die samenkomsten veel rechtstreeksche vruchten voor het Christendom ging verwachten. Maar het is toch een teekenend feit voor wat er gist in de Mohammedaansche wereld, dat hadji's gedachtenwisseling zoeken met onze zendingsmannen over godsdienstige onderwerpen. Enkele jaren geleden zou zoo iets onmogelijk zijn geweest. Het is misschien te sterk om reeds nu te spreken van „ontwakende belangstelling”. Vandaar dat we, toen we boven dit stukje dezen titel schreven, daarachter een vraagteeken hebben gezet. Maar stellig is het een teeken van de beweging, die er gaande is in de Mohammedaansche wereld. De Islam begint zelf zijn eeuwen heugende, ijzervaste isollement te breken. Ongetwijfeld is dit een feit van geen geringe betekenis. Al was het dan alleen maar, dat de Zending tegenwoordig veel gemakkelijker dan voorheen in contact kan komen met vooraanstaande Mohammedanen. Geve de Heere, dat er ook op Java waarachtige belangstelling in het Christendom uit geboren worde.

Het jubileum van het Ned. Zend. Genootschap.

Weldra zal het Nederlandsch Zending-Genootschap, de oudste Zendingscorporatie in ons land, gedachtenis viëren van zijn honderdvijfentwintig jarig bestaan.

Het was Johannes Theodorus van der Kemp, zoon van den bij ons volk nog altoos wel bekenden prediker en schrijver Ds. v. d. Kemp te Rotterdam, die in 1779 het initiatief heeft genomen voor de oprichting van dit Genootschap. De heer van der Kemp, die in 1782 was gepromoveerd tot docter in de geneeskunde en na een veel bewogen leven op middelbaren leeftijd krachtadig was bekeerd, had zich in 1795 als zendeling verbonden aan het Londen-sche Zendinggenootschap. Onder Engelschen invloed gaf hij den stoot aan de beweging, die hier te lande tot de oprichting van de eerste Zendingscorporatie geleid heeft. Hij riep eenige heeren te zamen, die den 19 Dec. 1797 te Rotterdam bijeen kwamen om de zaak te bespreken.

Het was toen voor Nederland een bange tijd. Nooit heeft ons land donkerder dagen doorleefd dan op het laatst van de 18e, het begin van de 19e eeuw. Het was de tijd der Fransche revolutie met al de ellende daarvan. Het scheen toen wel allerminst de geschikte tijd om eene vereeniging te stichten, die zich de Zending onder de Heidenen ten doel stelde.

Ook was het maar een klein gezelschap

dat den bewusten 19 Dec. te Rotterdam saam was. Slechts 20 mannen. Onder de bezielende leiding van v. d. Kemp werd echter besloten de hand aan den ploeg te slaan en werd de vereeniging gesticht, die den naam aannam van „Nederlandsch Zending-Genootschap ter voortplanting en bevordering van het Christendom, bijzonder onder de Heidenen”. Staande de vergadering werden tot leden der directie gekozen Ds. D. W. Smits, die echter later door Ds. J. L. Verster werd vervangen, Ds. P. G. Sprenger van Eijk, Ds. Ph. Hoog en de heeren C. Beem, R. Uidenbroeck en B. Ledboer, allen te Rotterdam, terwijl er als directeuren 15 elders wonende heeren werden toegevoegd. Daarmede was het Ned. Zend. Genootschap in het leven geroepen.

Ook wij willen met dankbaarheid dit feit herdenken. Vooreerst om het groote werk, dat dit Genootschap voor de zending heeft gedaan. Wij weten natuurlijk wel, dat er in den loop der jaren in den boezem van het Genootschap veel is gepasseerd, dat aanleiding heeft gegeven tot ernstige critiek en oorzaak is geworden, dat het genootschap onder ons in minder goeden reuk kwam te staan. Zelfs erkennen we ten volle, dat hiervoor maar al te zeer redenen zijn geweest. Maar dat neemt toch niet weg, dat dit genootschap veel, zeer veel heeft gedaan voor de zending in Ned.-Indië. Wat den omvang van den arbeid betreft neemt nog altoos het Ned. Zend. Genootschap naast de Rijsche Zending in onze Oost de eerste plaats in. Nadat het genootschap eerst in Zuid-Africa en later in Ned. Oost-Indië op de verwaarloosde terreinen uit den tijd der Oost-Indische Compagnie had gewerkt, heeft het in 1831 in de Minahassa van Celebes een eigen zendingswerk aangevat. Daarnaast is men in 1848 begonnen op Oost-Java, waar het zoo bekende Modjo-Warna het middelpunt van den arbeid is. Later heeft men nog andere terreinen daarbij genomen: in 1890 Deli op Sumatra; in 1891 Posso en in 1903 Bolaäng-Mongondou. De geschiedenis van het Ned. Zend. Genootschap vormt een zeer belangrijk stuk van de Ned. Zendingsgeschiedenis. Mannen van betekenis hebben het genootschap gediend of staan nog in zijn dienst. En dankbaar moet erkend, dat de Heere den arbeid in menig opzicht rijk heeft gezegend.

Ook mag niet vergeten, dat met de oprichting van het Ned. Zend. Genootschap de herleving van de Ned. Protestantsche Zending is begonnen.

In vroeger eeuwen hebben de Geref. Kerken en de Oost-Indische Compagnie ook

zending gedreven. Maar die actie was schier geheel verlopen.

En in 1797, met de oprichting van het Zend. Genootschap, herleeft weêr de Ned. Zending. In verband met de actie van het Ned. Zend. Genootschap, zij het dan ook voor een groot deel tengevolge van gerezen geschillen, zijn de meeste andere Zendingscorporatie ontstaan: in 1858 de Ned. Zendings-Vereeniging; in 1859 de Utrechtsche Zendingsvereeniging en in datzelfde jaar ook de Ned. Geref. Zendingsvereeniging. De 19 Dec. 1797 is dus een betekenisvolle datum voor heel de Nederlandsche Zending. Van dien datum af dagteekent de herleving van de Protestantsche Christelijke Zending in Nederland. Tientallen jaren bleef die zending in één bedding. Later heeft zij zich in onderscheidene stroomen gesplitst. De geboortedag van het Ned. Zend. Genootschap mag als de dag der herleving van de Protestantsche Zending in Nederland worden aangemerkt.

De Ned. Zend. Vereeniging.

De Nederlandsche Zendings-Vereeniging

heeft op hare Algemeene Vergadering, gehouden den 26 Mei j.l. een gewichtig besluit genomen.

Gelijk bekend is bestaat er sinds lang tusschen het Ned. Zend. Genootschap, de Utrechtsche Zend. Ver., het Rijsche Zend. Genootschap en het Sangi en Taloud-Comité een zeer nauwe samenwerking. Elke corporatie heeft wel nog een eigen zelfstandig bestaan, maar zij hebben toch te zamen één directorium.

Nu heeft de Ned. Zend. Vereeniging met op twee na allé stemmen besloten tot aansluiting bij die samenwerkende corporatie's. Het is wel te verwachten, dat de samenwerkende corporatie's deze aansluiting zullen goedkeuren en aanvaarden. Het directorium der dan samenwerkende vijf corporatie's, die het grootste deel van de Nederlandsche Zending omvatten, zal dan bestaan uit de directeuren Dr. J. W. Gunning, Ds. Joh. Rauws en Ds. M. Lindenberg. Veel van wat vroeger uiteenging zal hierdoor weer tot elkander zijn gebracht.

W. B.

Het hospitaal te Solo.

Dit plaatje geeft ons een kijkje op het hospitaal te Solo. Natuurlijk is dit maar een klein deel van dit mooie ziekenhuis, dat weldra voltooid wezen zal.

In het midden ziet men het laboratorium en aan de ééne zijde eene mannen- en aan de andere zijde een vrouwenzaal.

Men zegt, dat het hospitaal te Solo,

waarvan de bouw onder de leiding van den Directeur Dr. K. P. Groot nu bijna gereed is, het mooiste zendingshospitaal is van heel Midden-Java. Het wordt om zijn uitnemende inrichting ten zeerste geroemd. Er kon trouwens bij den bouw en de inrichting winste gedaan worden met de ervaringen, die men in de andere hospitalen had opgedaan.

Er is aan dit ziekenhuis ook een afdeeling verbonden voor betalende patiënten. De omstandigheden dwongen er toe om hiertoe over te gaan. Deze afdeeling brengt voor de zending geenerlei uitgaven mede, terwijl zij natuurlijk wel gelegenheid geeft voor het werk der Evangelisatie onder degenen, die daar verpleegd worden.

Gelijk men weet zijn aan het hospitaal te Solo werkzaam de artsen Dr. K. P. Groot en Dr. D. Verhagen, die beiden met veel opgewektheid hun veel omvattend werk verrichten.

Nu we toch iets van dit hospitaal zeggen, willen we ook even mededeelen, dat in 1921 voor de exploitatie van dit hospitaal is ontvangen f71690.09½, waaronder aan subsidie van de Regeering f41607.50. Uitgegeven werd f72360.56. Het saldo, dat 1 Jan. '21 f9700.09½ bedroeg is mitsdien gedaald tot f9029.81½. Onder deze cijfers zijn natuurlijk de ontvangsten en uitgaven voor den bouw niet begrepen. W. B.

Het aandenken op het graf van Ds. H. Dijkstra. †

In het voorlaatste No. van het Zendingsblad was een stukje opgenomen van het Comité, dat zich heeft gevormd om een aandenken te plaatsen op het graf van Ds. H. Dijkstra. Bedoeld stukje deed mededeeling van het plan en opende de gelegenheid aan elk, die dit begeerde, hieraan mede te werken door een bijdrage te zenden aan Dr. J. Hania te Geldermalsen. Natuurlijk heeft het doel, dat genoemd Comité zich heeft gesteld, in onze kringen algemeen bijval gevonden, want Ds. Dijkstra was onder ons sinds tal van jaren de door allen gewaardeerde zendingsman bij uitnemendheid.

Het is ons niet bekend wie tot heden van de gelegenheid om mee te doen, gebruik hebben gemaakt. Wij willen er echter even op wijzen, dat wie voor dit doel iets geven wil, dit *weldra* moet doen.

Natuurlijk worden er voor deze zaak geen bijdragen *gevraagd*. Wie niet *gaarne* hiervoor iets zenden wil moet het niet doen. Maar elke gave is welkom, ook de kleinste, mits gezonden uit waardeering voor den

persoon en den arbeid van Ds. H. Dijkstra.

En dan doe men dat *ten spoedigste*. Anders is het te laat. De gelegenheid om mee te doen moet weldra worden gesloten.

W. B.

Keboemen.

Vervolg van het Jaaroverzicht.

Ik ben niet van plan dit jaar evenals andere jaren in mijn jaarlijksch overzicht het geheele terrein met U te doorwandelen. Ik zou misschien te langdradig worden. Ik wil U alleen hier en daar iets aanwijzen, wat in dit jaar gepasseerd is en mij de moeite waard dunkt om het op te merken.

Keboemen zag een groote verandering in het ziekenhuis. Dr. Oosterhuis verliet ons en in zijn plaats traden Dr. Vonk als Directeur en Dr. Feher. De Heere heeft wel onze vrees beschaamd, die wij soms koesterden, toen het zoo uiterst moeilijk ging een anderen dokter te vinden. Het werk heeft geen dag behoeven stil te staan. En de toeloop van menschen naar ons ziekenhuis is ook niet minder geworden. Er komen op die wijze honderden van menschen met het evangelie in aanraking, en wij mogen hun toonen, al vindt het niet zooveel waardeering als wij wenschen zouden, hoe het evangelie van Christus ons leert lief te hebben en barmhartigheid te bewijzen. Het gebeurt ook wel menigmaal dat patiënten het ziekenhuis verlaten, aan wie goed te merken is hoe blij en hoe dankbaar zij zijn. En de helpers bij hun evangelisatiewerk in de dessa vinden daarin vaak een aanknoopingspunt, dat de menschen bij wie ze komen al in het ziekenhuis geweest zijn, of van menschen weten die daar geholpen zijn.

Voor de Holl. Chin. School kregen we dit jaar een nieuw gebouw, waar we goed mee voor den dag kunnen komen, en in den Heer Antheunisse kregen wij aan die school een nieuwen onderwijzer, die ook voor onzen kring een flinke steun is. Zooals gij vernomen hebt zullen de Europeesche Christenen, die tot nu toe bij Heeg gerekend werden, zich in het vervolg aansluiten bij de Gereformeerde Kerk van Djogja, die zelf een Kerk gaat bouwen, en ook eerlang hoopt over te gaan tot de beroeping van een eigen predikant.

De nieuwe kring in Wera bij Gombong is dit jaar nog weer een weinig in omvang toegenomen. Ook met het schooltje, dat daar in het begin van het vorig jaar (1921) geopend is, gaat het goed. Het ge-

bouw, dat slechts twee lokalen heeft, zal dit jaar of het volgend jaar moeten worden uitgebreid. Ook de belangstelling in Binajoe op de grens van Banjoemas blijft aanhouden. Dikoen gaat daar vanuit Karanganyar geregeld naar toe. Er wonen nu twee Christen gezinnen, die ook als zoodanig een goeden indruk maken. Jammer, dat de plaats zoo afgelegen is. Maar aan de andere zijde toch ook opmerkelijk, dat de Heere ons daar Zijn menschen doet vinden, terwijl wij duizenden voorbij moeten gaan, die veel geschikter wonen.

In Pamrian, waar Idris Soenarma tegelijk hoofd der school en voorganger der gemeente is, heerscht wel een opgewekt leven. Het is een van de plaatsen, waar ik het liefste kom. Menschelijker wijze gesproken is dat te danken aan den takt en de toewijding waarmee Idris daar werkt. Onder zijn voorganger was het er heel anders.

Als ik van Premboen vermeld heb, dat er een nieuwe school kwam, kan ik het verder stilzwijgend voorbijgaan, evenals Kaboetoehan en ook Krakal. Van die gemeenten valt niets bijzonders op te merken. In Premboen is het oudere deel van de gemeente nu bijna afgestorven. Er blijven nog twee oudere broeders over, die ook beide geen kinderen zullen nalaten om de gemeente in stand te houden. Of de gemeente nog een toekomst heeft? Erg hoopvol ziet het er niet uit. Die er nu nog wonen zijn menschen van buiten, de helper met zijn gezin, een getrouwd onderwijzer, hoofd van de school, met een jongere collega; ook iemand, die betrekking heeft bij de suikerfabriek, en dan nog een onderwijzer aan een gouvernementsschool, die naar het mij voorkomt, niet uitnuttend door degelijkheid. De Chinees te Premboen, van wien ik aanvankelijk zulke goede verwachtingen had, geeft den laatsten tijd minder reden tot tevredenheid. Hij kan niet geheel los komen van zijn vroegere vrienden en van hunne zonden. Dat is trouwens ook erg moeilijk, veel moeilijker dan wij ons kunnen voorstellen.

In Glonggong was het groote feit van dit jaar de bouw hunner nieuwe kerk. Het schijnt wel dat de gemeente daarmee voorloopig het uiterste van haar kunnen bereikt heeft. Een poging, die ik daarna gedaan heb, om er haar toe te brengen om de verantwoordelijkheid voor de salariering van haren voorganger en voor het onderhoud van de gemeente geheel op zich te nemen (met belangrijke ondersteuning voorloopig uit de zendingskas) heeft gefaald. Zij waagden het nog niet, al hoef-

den ze er inderdaad weinig mee te wagen. Mijn bedoeling was immers niet, dat de zending hare handen van de gemeente zou aftrekken. Maar zoo zijn ze nog. Ze gevoelen zich erg zwak, en daarom beklemt hen de gedachte reeds, dat ze den steun van de gemeenten in Holland zouden moeten missen. Maar het moet dien kant toch uit en daarom hoop ik ter gelegener tijd op de kwestie wel terug te komen.

Groedjoegan kreeg een flinke nieuwe school. Bij de opening daarvan herdachten we hoe voor een jaar of zestien het werk daar begonnen is. Toen was er nog geen gemeente. Alleen enkele Christenen, die bij Sadrach behoord hadden. Het schooltje werd er geopend in een armoedig gebouwtje, zonder vloer, met een onogelijk dak van alangalang (lang gras) en wanden van bamboe. Er waren maar weinig leerlingen, die er vrij haveloos uitzagen. Een paar jaar later bouwden we er een school, die er heel wat beter uitzag, maar toch nog zoo goedkoop mogelijk, zoodat wij toen minder honderden, dan nu voor de nieuwe school duizenden besteedden. Wij hebben nu een gebouw gekregen met drie flinke lokalen, twee in de afmetingen van 7 bij 8.5 M. en een van 7 bij 6, geheel met steenen muren en een vloer van keurige cementen tegels. Het was werkelijk een goede dag voor mij, toen die in gebruik genomen werd, vooral omdat ik daar die groote schare kinderen zag, die geregeld de school bezoeken, en die ook behoorlijk goed onderwijs ontvangen van vier onderwijzers, die we hier hebben. Daar zit hope voor de toekomst in.

Ook de gemeente in Groedjoegan is gegroeid, en niet alleen in omvang. Er schuilen goede elementen in, menschen die met woord en daad getuigenis willen afleggen van het geloof dat zij belijden.

Van Djana maakte ik in het begin al melding. Gij zult U herinneren, dat die plaats gelegen is tusschen Glonggong en Groedjoegan, ongeveer op gelijken afstand van beide plaatsen. We hadden daar vandoord al een gezin van Christenen wonen. Maar den laatsten tijd was daar een groot gezin bijgekomen. Daar is ook de Sadrachgemeente van Kedoengpring, waar men altijd wel eenige toenadering toonde. Nu woont onze helper Jochas hier, en preekt des Zondags voor zoo'n twintig menschen. Dezer dagen bezocht ik ook zijn school, waar hij ruim dertig leerlingen voor zich had. Jochas is vol goeden moed. En ook ik heb eenige verwachting van het werk in Djana. Moge de Heere zegen geven, ook boven bede en denken.

Overigens, waarom zouden we geen goe-

de verwachting voor de gevolgen van onzen arbeid hebben? Het is toch het werk, waartoe de Heere ons opdracht heeft gegeven, en waaraan Hij Zijn zegen heeft beloofd. Bovendien, het is niet vruchteloos tot hier toe. Ook ontvangen wij bijzondere zegeningen, daarin dat de Heere ons en onze helpers voortdurend gezondheid en kracht verleent om ons werk voort te zetten en uit te breiden, dat Hij het ons ook niet aan de middelen ontbreken laat om onze scholen en ziekenhuizen en alles wat tot de bevordering van den arbeid moet dienen in stand te houden. Ik herinner mij nog, dat ik, toen ons ziekenhuis gebouwd werd, wel eens jaloersch was op Insulinde, een kapitaalcrachtige maatschappij, die hier een groote fabriek oprichtte voor het maken van klapperolie. Daar zagen ze op geen duizend gulden, want het geld zou overvloedige rente opbrengen. Ook begonnen ze met reuzenwinsten te maken; maar nu reeds heeft die groote fabriek zoo goed als geen waarde meer. Reeds langer dan een jaar wordt er niet gewerkt, omdat er geen winst te maken is. Ons hospitaal werkt maar door, en al maken we geen winst zooals de Insulinde deed, wij danken God, voor wat wij daar mochten verrichten, en niemand, die zich het geld beklaagt, dat hij aan deze zaak gewijd heeft, zooals velen zich beklagen, dat zij te kwader ure hun geld in die winstgevende onderneming staken. En van winst gesproken, ik heb onze winst toch ook nog duizendmaal liever, dan wat de wereld voor zichzelf vergadert.

Wij gaan vooruit, van jaar tot jaar. Niet met reuzenschreden, zooals wereldsche ondernemingen, die ook met één slag weer alles verliezen. Maar wij weten, dat het gebouw, waaraan wij arbeiden, op een goeden grondslag rust, op een fundamente, dat God gelegd heeft, en dat de eeuwen kan verduren. Daarom heeft ons werk ook meer den tijd, dan wat de wereld doet. Dat gebouw, waaraan we hier in den dienst des Heeren arbeiden, onder den spot en de minachting van de wereld, die ons wel eens meelijdend wil vragen: „En hoeveel Christenen hebt ge nu al”, dat gebouw, hoe on aanzienlijk het schijnt en hoe zwak, dat vergaat niet, zelfs niet in den dood, die ons werk weder schijnt af te breken. En zoo hebben wij toch stof tot danken en tot roemen. Als we maar in het geloof mogen staan en in het geloof mogen arbeiden.

Zij dat Uw voorrecht en het onze. Laten we daartoe elkander opwekken, en daarin elkander tot steun mogen zijn.

Ik ben U zeer dankbaar voor wat wij dit jaar van Uwe belangstelling en Uw mee-

ven in onzen arbeid mochten ondervinden. Gij hebt U waarlijk niet onbetuigd gelaten.

Zij er een meeleven in al de gemeenten en bij al de Christenen. Broeders en Zusters, dan zult gij ook deel hebben in de vreugde van den oogst, die ons de Heere heeft toegezegd, als wij niet verslappen.

Als ik nu niet volledig genoeg geweest ben in mijn overzicht, wilt gij zoo goed zijn mij te vragen, wat ge nog begeert te weten? Ik hoop in voortdurende correspondentie met U te blijven.

Na heilbiede en hartelijke groeten blijf ik,

Uw dw. dr. en br. in Chr.,

K. v. DIJK.

De Zendingskalender.

Gaarne geven we aan onderstaande circulaire een plaats in het Zendingsblad.

*Zeer gewaardeerde Vrienden,
helpers en helpsters in den
dienst der Zending.*

In plaats van zijn geliefden schoonvader Ds. H. Dijkstra, in de Januari-maand zoo spoedig van ons weggenomen, komt de ondergeteekende thans Uw hulp inroepen voor de verspreiding van den Zendingskalender.

De uitgave zal geheel en al op dezelfde manier geschieden, als voorheen.

Bovendien kan de prijs weer worden verlaagd; de prijzen van papier, drukken en cliché's zijn gedaald; de Kalender kan nu geleverd worden voor *elf gulden* per 100 en na 1 November besteld voor *f12.—*.

Deze prijs geldt voor alle getallen. Alleen wie 1 ex. wenscht betaalt *f 0.20*.

Bemoedigend was de uitkomst van het afgelopen jaar. Er was zelfs een belangrijk voordeel voor de Zending.

Voorts sta onze hope op Gods zegen en op Uw aller medewerking.

Gaarne Uw vriend en mede-arbeider:

Ds. D. POL.

Rijsoord, Mei '22.

De Zendingskalender heeft sinds lang bij ons volk zijn plaats gevonden. Hij behoude die plaats! Zijn betekenis voor het wekken en onderhouden van de belangstelling in de Zending is niet gering. Ook van den Zendingskalender was onze Zendingsman Ds. Dijkstra de Vader en de Verzorger. Hij heeft den kalender er ingewerkt. Maar ook thans is de verzorging in goede handen. Moge de oplage nog met eenige duizenden worden verhoogd! Men bestelle spoedig!

W. B.

RAPPORT

der Zendingsdeputaten aan de Particuliere Synode van Zeeland en aan die van Noord-Brabant en Limburg 1922.

Weleerw. en Eerw. Broeders!

Wij mogen U de volgende dingen rapporteeren van de Zending. Sinds begin November van het vorige jaar bevindt Ds. Merkelijn zich weer op zijn arbeidsveld, waar hij na eene verkwikkende, schoon werkzame, rust, zijn arbeid met nieuwen moed mocht aanvangen. 't Bleek schoon, dat onze missionaris om zijn persoon en arbeid bemind is. Van allen kant had men zich opgemaakt om hem feestelijk te ontvangen. Op die wijze gevoelde hij zich spoedig weer thuis en was het alsof de arbeid niet gerust had. Door de uitnemende zorgen van den consulent Ds. Netelenbos van Poerworedjo was niet alleen behouden wat verkregen werd, maar had ook alles een behoorlijken voortgang gehad.

Een liefelijke vrucht van zijn arbeid kwam hem tegen in de institueering van de Europeesche Gemeente. Voorbereid was dit reeds voor zijn repatriatie en tijdens zijn verlof waren de ambten ingesteld. Dat is nu wel niet rechtstreeksche vrucht van zendingsarbeid, niet een kerk van christenen uit heidenen en Mohammedanen toegebracht, maar toch getuige van de krachtige actie op het gebied der Zending. Die kerk bestaat hoofdzakelijk uit personen, die door den Zendingsarbeid naar Magelang zijn getrokken. Europeanen, die voor 't meerendeel arbeiden op 't gebied van het christelijk schoolonderwijs onder Javanen en Chineezers. En die schoolarbeid is vrucht van Merkelijs bemoeyenis. Te Magelang bestaan thans 4 Hollandsche christelijke scholen:

1e. De Holl.-Chineesche, met 360 leerlingen en 8 onderwijzers.

2. De eerste Holl.-Javaansche, met 280 leerlingen en 5 Europeesche onderwijzers en 1 Javaansche.

3. De tweede Holl.-Jav. school (1 Dec. j.l. opgericht) met 150 leerlingen, 1 Europ. en 1 Jav. onderwijzer.

4e. Een Holl. school voor Hollandsche kinderen met 170 leerlingen en 4 onderwijzers.

Die schoolarbeid, waardoor aan 790 Javaansche en Chineesche kinderen christelijk onderwijs wordt gegeven, is vrucht van Merkelijs Zendingstijver. Die Europeesche kring, te Magelang saamgelezen, kan veel

invloed ten goede uitoefenen voor de Zending, terwijl de nu geïnstitueerde kerk ook als zoodanig haar licht kan doen uitstralen in de donkerheid van het Heidendom en Mohammedanisme.

De pastorie was bij Merkelijs aankomst nog niet klaar, zoodat hij tijdelijk in een ander huis zijn intrek moest nemen. De moeilijkheid om de noodige materialen en werkkrachten te vinden was daarvan de oorzaak. En mede had dit tengevolge, dat de onkosten nog met een paar duizend gulden werden verhoogd. Ds. M. zou trachten de gelden voor dit tekort in Indië te verzamelen, opdat het aan de kerken in 't vaderland geen meerderen last zou oplegen.

Voorts is aan Ds. M. opgedragen te zorgen, dat de panden van pastorie en kerk op de beste en goedkoopste wijze komen te staan op naam van de Zendende Kerk.

Zonder bezwaar voor de Zendingkas is door particuliere bijdragen 't geld bijeengebracht voor een Zendingauto. En Ds. Merkelijn was zoo voorspoedig, dat hij kort na zijn aankomst een goede, sterke (gebruikte) auto kon koopen. Met toebehooren komt de prijs op f 5709.—. Hij kan dus nu zonder al te veel tijdverlies de verst gelegene posten bezoeken.

Met hospitaalbouw zullen we nog wat geduld moeten hebben. De bezuinigingswoede der Regeering maakt het in de eerste plaats onmogelijk eene Europeesche zuster aan het hoofd te plaatsen; en ten andere laat de staat der kas op 't oogenblik niet toe gelden voor het hospitaal te zenden. We deinken er ook voor terug een nieuwe leening aan te gaan. Voorloopig blijft dit dus rusten. Dat is wel jammer, wijl gedurig blijkt, hoe de hospitaalarbeid een krachtig middel is om ingang te vinden en vrouwen te wekken.

Ook de begeerte om een D. d. W. uit te zenden voor den arbeid onder de Chineezers kan nog niet worden vervuld, mede om financiële reden. Uit de concept-regeling blijkt, dat behalve $\frac{2}{12}$ van de kosten, heft 't gebouwencomplex voor dien arbeid op het Zendingsterrein in te richten, komt voor rekening van de Zendende kerk. Iets wat voor onze schouders, in den tegenwoordigen tijd, te zwaar zou zijn. Daarbij mag die Chineesche dominee niet dan in buitengewone omstandigheden arbeiden onder Europeanen. Jammer dat we dien veelbelovenden arbeid niet kunnen beginnen. Te meer nog, nu Merkelijn zich noodzaakt zag den Chineeschen Goeroe, die zoo 'n uitnemende kracht was en van wien M. schoone verwachtingen had, te ontslaan

wegens het zich schuldig maken aan dobbelspel en het daarmee gepaard gaand veronachtzamen van zijn werkzaamheden.

Maar al vinden we teleurstellingen op het Zendingsterrein, toch mogen we dankend erkennen, dat de zegen niet uitblijft. In de stad Magelang zit de groei niet in de breedte. Daar is niet veel uitbreiding, maar toch een goed onderlegde gemeente, bij welke het rechte besef van kerkelijk leven ontwaakt. Daar zijn samenkomsten zoowel met Chineezen als Javanen.

Te Blanco, waar het armenhuis staat, onder leiding van Wirjo-Tresna is zichtbare vooruitgang. In het afgelopen jaar werden er daar meer dan 60 gedoopt, kleinen en grooten. De een lokt zoo de ander, gelijk Andreas zijn broeder Simon tot Jezus mocht leiden. Daar is ook een bloeiende inlandsche school met de onderwijzers Wasidjo en Kajat.

Over den arbeid in Djambongan. Parakan, Setjang en Glagahomba zijn geen bijzonderheden te vermelden. Alleen blijkt, dat de kring te Setjang ook rijp wordt om zelf de zorgen voor kerk en armen te beheeren. Ze verzochten om zelf die kosten te mogen betalen en hunne armen te verzorgen. In die desa werden enkelen gedoopt.

Immers doet dit alles ons hart begeeren naar verderen voortgang op het Zendingsterrein. Wie zou niet gaarne gansch Magelang, ja geheel Java aan de voeten van Jezus zien? Daartoe roept Hij zelf ons tot den arbeid, en met dien arbeid tot offers. Want de arbeid in het Koninkrijk Gods kost geld. Wij konden althans de begrooting voor het jaar 1922 niet lager stellen dan op f 23110.— in vertrouwen dat uwe vergadering er hare goedkeuring aan zal hechten.

Die begrooting in hoofdsommen uitgedrukt is aldus:

Per maand voor Ds. Merkelijn	
f 1230.— =	f 14760.—
Voor rente en aflossing	5350.—
„ boekenfonds	50.—
„ repatriatiefonds	600.—
„ Generale kas	2000.—
„ vergaderkosten	150.—
„ onvoorziene uitgaven	200.—
Totaal	f 23110.—

De inkomsten te verwachten als volgt: Middelburg f 6500.—, Goes f 3700.—, Axel f 4000.—, Tholen f 1500.—, Zierikzee f 2500.—. Van Noord-Brabant en Limburg en de buitengewone inkomsten nog f 4900.—.

Voor het overige verwijzen we, wat de

financiën betreft, naar de verantwoording van den penningmeester, wiens boeken en bescheiden ook ditmaal nagezien en in goede orde bevonden zijn.

Moge onder ons de liefde voor de Zending niet verkouden. Naar mate de last wat zwaarder is, zij er ijver en inspanning. Zij er gebed en gave; gave en gebed. En onze God gebiede zijn zegen tot de komst van Zijn Koninkrijk te Magelang.

Names de Deputaten voornoemd,

G. F. KERKHOF, Praeses.

F. STAAL Pz., Scriba.

Rekening en Verantwoording over het jaar 1921.

ONTVANGSTEN.

Bijdrage 1921 Classis Axel f 4000, Goes f 2775, Middelburg f 6500, Tholen f 1325.50, Zierikzee f 2150. Totaal f 16750.50.

Diverse giften f 88.25½.

Classis Klundert: Diverse giften en bijdragen f 1397.80, Pinkstercollecte f 492.03. Totaal f 1889.83.

Classis Almkerk: Diverse giften en bijdragen f 485, Pinkstercollecte f 1032.37. Totaal f 1517.37.

Classis 's Hertogenbosch: Diverse giften en bijdragen f 201.46, Pinkstercollecte f 525.75. Totaal f 727.21.

Geïnde rente f 318.07.

Nagekomen giften tekort 1920 f 304.

Totaal der ontvangsten f 21595.23½.

UITGAVEN.

Nederland:

Ds. Merkelijn: tractement 1 Jan.—30 Sept. f 2999.97, terugbetaling rijstaankoop f 1250, 2e helft uitrustingskosten f 500, passagegelden f 3850.

Coupons en uitgelote obligatiën 4 pCt. geldleening f 2804.72.

Gestort in het Repatriatiefonds f 1200, in de Generale Kas f 1200, voor het Javaansch boekenfonds f 50, verschotten deputaten en penningmeester f 337.84, diverse rekeningen en advertentiekosten f 13.50.

Geldzending Magelang f 9469.50.

Totaal der uitgaven f 23675.53.

Saldo in kas op 1 Januari 1921 f 4837.84.

Uitgaven 1921 f 23675.53.

Ontvangsten 1921 f 21595.23½.

Nadeelig saldo f 2080.29½.

Saldo in kas op 1 Jan. 1922 f 2757.54½.

De Zending op Java van de Gereformeerde Kerken in Zeeland, Noord-Brabant en Limburg,

C. J. HONDIUS Jr., Penningm.

Een interessant kijkje op het Zendingsterrein.

Ds. Netelenbos schrijft:

Deze week kregen we op onze Kerke-raadsvergadering een Sadrachiaanschen Christen, die zich bij onze Inlandsche gemeente wilde voegen. Een voorafgaand onderzoek naar zijn geloofskennis leek ons niet overbodig. Onze kerkeraadsleden, wel bekend met de eigenaardige opvattingen der Sadrachianen, hebben den man op verdienstelijke wijze ondervraagd. Opnieuw bleek, dat het Christendom dien menschen niet bijzonder zuiver wordt medege-deeld. Zoo meende deze man, dat Christus nog steeds op aarde was. Waar? Dat wist hij niet recht, hij zei toen maar: te Bethle-hem. Sadrach heeft Christus gezien, is dus wel een Apostel (Trouwens, men zegt ten opzichte van Sadrach: wie hem gezien heeft, die heeft Christus gezien). Mozes is de schrijver van God, Mozes ontving Gods Woord. Waar is God? „In mijn lichaam”. Bij den dood sterft ons lichaam, de ziel gaat in een zuigeling over, komt dus weer in het aardsche leven terug. Hemel en hel zijn in deze wereld; hemel is de toestand van een gelukkig mensch, hel die van een ellendige. De christelijke hoop van dezen Sadrachiaan was, een gelukkige wederge-boorte te mogen verkrijgen. Een tijd van algemeenen nood is aanstaande. Van de Javanen blijft slechts de helft over. Er zullen dan 2 soorten Hollanders zijn: echte Hollanders en Javanen, die Hollanders zijn geworden (misschien is bedoeld: Javanen die in 't verband der Hollandsche zending leven, en die dus eenmaal van hun niet-ontaaarde volksgenooten gescheiden zullen worden: waarin dan een geheime prikkel ligt om zich niet bij de Hollandsche Zending aan te sluiten). De zeven Geesten zijn de geest van den adem, van het hart, van de pols enz.: de heilige geest is die van ons woord.

Dit alles en nog veel meer, kregen we te hooren. Men vraagt zich af, of hier nog Christendom in over is. Van den weg der zaligheid wist deze man alleen, dat men Gods geboden moet volbrengen. Christus is de Middelaar, doch blijkbaar alleen in dezen zin, dat Hij ons als het ware bij God aandient, niet omdat Hij door Zijn offer ons den weg tot het heilgdom heeft ont-sloten.

Dergelijke beschouwingen zijn algemeen in den Sadrachskring. Hindoeïstische ele-menten. God noch de eeuwige dingen heb-ben een bestaan buiten ons. Reïncarnatie

met als einddoel: een gelukkig aardsch be-staan.

Minimaal kleine bijbelkennis. Toch is deze man niet dommer dan anderen. Doch, het is hem zoo geleerd van zijn jeugd af. En het is „naar den Javaan”.

Meer dan één meent, dat vereeniging van den — nog steeds zeer uitgebreiden — Sadrachskring met onze zending zeer ten goede zal komen aan den voortgang van ons werk.

Ik moet dat echter betwijfelen. Want ik vrees, dat we al onze krachten dan noodig zouden hebben tot radicale zuivering van onze gemeenten. En tegen zulk werk zie ik vrij wat meer op dan tegen de bezwa-ren, die van uit het Mohammedaansche kamp op onzen weg gelegd worden. De vijand moet buiten de wallen blijven. Ook zouden de meeste dier Sadrachianen al-lengs of vrijwillig ons verlaten of als ge-volg der tuchtoefening verwijderd moeten worden.

We wachten dus rustig af, wat het be-stuur Gods in dezen zijn zal.

Intusschen hebben we dien man geadvi-seerd, eerst nog eens wat onderwijs te ont-vangen. Hij gevoelde wel, dat dit noodig was. Dat is in ieder geval een hoopvol teeken. Want als altijd hebben we ook he-den ten dage vele medemenschen, die — vooral ten aanzien der geloofskennis — meenen hun voorgangers te overtreffen; wien ge dus niet moet aankomen met het advies, om de dingen eerst nog eens goed te onderzoeken aler ze een oordeel uit-spreken.

Korte Berichten.

Dr. Verhagen en Mej. H. Baarbe hebben een ongeluk gehad met de auto. Vrijdag 18 Mei brachten zij het wekelijksch bezoek aan het hulpziekenhuis te Wonosari. Op den terugtocht had het ongeluk plaats. De auto reed tegen een boom. Dr. Verhagen kreeg eenige kleinere wonden en een slag tegen de borstkas. En Mej. Baarbe werd vrij ernstig verwond aan het hoofd en haar heup werd ontwricht. Gods bewarende hand heeft echter beider leven gespaard en de wonden zijn gelukkig weer genezen. Na eenige dagen konden zij beiden hun werk weer verrichten. Dit ongeluk, dat zeer ern-stige gevolgen had kunnen hebben, is dus nog al goed afgelopen. De Heere heeft Solo's ziekenhuis en het zendingswerk al-daar bewaard voor een groote ramp. Ook de inlandsche chauffeur is gespaard.

H. O. v. d. KOOL.

De heer Hendrik Otto van der Kooi, hoofd van de Christ. Holl. Chineesche School te Keboemen is overleden.

Vier jaar geleden ging hij naar Indië om in den schoolarbeid aldaar den Heere te dienen.

Zwáar is deze slag, allereerst voor zijne weduwe en zijn vier kinderen, die zoo plotseling in zwaren rouw zijn gedompeld en voor zijne betrekkingen in Holland, die zoo onverwacht in hun kring een scheur zien getrokken. Ook het Christ. onderwijs in Indië, waarbij zoo groot gebrek aan leerkrachten is, lijdt door dit heengaan een ernstig verlies. Trooste de Heere de betrekkingen en vervul de Hij weêr de ledige plaats.

Mej. M. Kruijver, benoemd tot verpleegster aan het Petronella-Hospitaal te Djocjakarta is 5 Augustus met de „J. P. Coen” vertrokken. Breng de Heere haar in welstand ter bestemde plaatse en doe Hij ze daar met rijken zegen werkzaam zijn.

D.V. hoopt Ds. D. Bakker in October a.s. met de „Johan de Wit” terug te keeren naar Djocja.

Door de Particuliere Synode van Zuid-Holland ten Zuiden is in de plaats van wijlen Ds. F. W. Sluijter aangewezen als deputaat voor de Zending Ds. C. Goote te Oud-Beijerland.

Wie van adres verandert zende daarvan bericht aan den Uitgever J. Zomer te Wageningen.

Boeken uit de Zendingsbibliotheek vrage men aan bij Ds. D. Pol te Rijsoord.

KNIKKERTJES

zijn verkrijgbaar bij Mej. Pol te Rijsoord. Zij kosten f6.25, zegge zes gulden vijf en twintig cent.

Men bestelle onder toezending van postwissel.

Papieren busjes, die geopend en weer gesloten kunnen worden met losse teksten, kosten f1.40 de tien en de teksten f0.90 de 100. Men bestelle bij G. M. Feij, Burg 109, Middelburg en sture vooraf het geld op diens Giro No. 64188.

Leestafel.

Nederlandsche Zendingsjaarboekje.
De Zendings-Studie-Raad heeft de Zen-

dingsvrienden in Nederland door deze uitgave weer ten zeerste aan zich verplicht. Verlangend 'is naar dit jaarboekje uitgezien. Want de vorige uitgave was door veroudering bijna onbruikbaar geworden. Wat dit boekje ons biedt zegt ons de ietwat uitvoerige titel, die aldus luidt: Jaaroverzicht der Ned. Zending. Volledige Zendingsstatistiek. Alphabetische naam- en adreslijst van Zendingsarbeiders in Oost- en West-Indië. Het zeer interessante jaaroverzicht, dat in een kort bestek veel belangrijks bevat, is samengesteld door de alleszins bekwame hand van Ds. Joh. Rauws. Gaarne zouden we er één en ander uit mededeelen. Maar ons bestek gedooft dit niet. Wat onze Zending aangaat betreurt Ds. Rauws, dat van het belangrijk zendingswerk van de Geref. Kerken op Midden-Java geen algemeen overzicht is te verkrijgen. Die klacht is te begrijpen. Het sterk gedecentraliseerd karakter onzer Zending maakt het uiterst moeilijk een eenigszins volledig overzicht te ontwerpen. Maar als men de Zendingsberichten trouw bijhoudt is er van den arbeid zelf wel een overzicht te vormen, ook al is het dat van de financiële cijfers bijna onmogelijk een volledige staat te krijgen is.

De statistiek van de Geref. Zending in dit jaarboekje is, vooral wat de scholen betreft, niet zeer betrouwbaar. Wanneer men het 2e jaarboekje van „de Christelijke onderwijzers-vereeniging in Indië” goed geraadpleegd had, zouden onderscheidene fouten, die dit anders zoo uitnemende Zendingsjaarboek thans ontsieren, zijn weggebleven. Om slechts een paar voorbeelden te noemen: de heer Dijkema, die reeds in 1920 den dienst der zending verliet, wordt nog genoemd als leeraar aan de Keuch. school; de heer Zijlstra staat geboekt als leeraar aan de Opleidingsschool, wat hij nooit is geweest; de heer Meijerink, die reeds drie jaar Directeur der Holl. Inl. Kweekschool is, staat vermeld als leerkracht aan de Holl. Chin. School te Solo; Mej. M. Weeda is reeds lang vertrokken, maar staat nog geboekt als in dienst van het Petronella-hospitaal; Dr. Voegesang wordt als arts vermeld te Solo en te Poerbolinggo, maar met verschillende voornamen; Mej. Prins heet verpleegster te Djocja, maar zij is nooit uitgegaan. Ook ontbreken onderscheidene namen. Meer accurate zou in de statistiek zeer gewenscht zijn geweest.

De adreslijst is blijkbaar met meer zorg bewerkt, ofschoon ook hierin wel enkele fouten voorkomen. Zoo wordt b.v. voor Mej. H. Baarbe Djokjokarta als woonplaats ge-

noemd, wat Solo moet zijn.

Het spreekt echter van zelf, dat het uiterst moeilijk, bijna onmogelijk is alle onjuistheden te voorkomen.

Ondanks zijn fouten is dit boekje voor allen, die in de zending willen medeleven, beslist onmisbaar. Het is voor f1.25 te verkrijgen bij de N.V. „Algemeene Boekhandel voor inwendige en uitwendige zending” te den Haag en aan het Bureau Domplein 25, Utrecht.

Uitgaven van J. H. KOK te Kampen.

Maranatha, scheurkalender voor jaar 1923.

Het schild werd ons gezonden. Ik denk, dat het heel mooi is; ik vind het althans prachtig, maar ik waag me niet aan een kunstbeoordeeling. Het schild stelt voor het feest van Belsazar.

En de inhoud zal wel goed worden, want Ds. J. J. Knip, Dr. J. C. de Moor en J. C. de Koning vormen de redactie, mannen, die er wezen kunnen.

Het lied der liefde. Een practische verklaring van 1 Corinthhe 13, door E. Moder-sohn.

Wie klare uitlegging van dit pracht-hoofdstuk begeert zal bij de lezing meer-malen onbevredigd blijven, zoo b.v. bij de verklaring van vers 12. Maar als *practi-sche verklaring* — het woord practisch dubbel onderstreept — is het een zeldzaam mooi boek, dat hier en daar verrassende opmerkingen geeft en met stichting en be-schaming gelezen zal worden.

De smid van Grijsdorp, door Jeka.

Geen bepaald kunstwerk. Maar van goe-de strekking. En met genot te lezen. Wel aan te bevelen.

Giften voor de Zending.

Ontvangen voor de Gen. Kas der Zending.

Door Ds. L. v. Loon te Aarlanderveen 10 % van de ontvangsten in de Classe Woerden over 1921 f347. Uit het busje van Wiepkje Koen te Hemelum f2.75. Van B. te B. f100. Van H. Hoek te Asperen f2.50. Pinkstercollecte Geref. Kerk te Nes W.D. f30.80. Door H. v. d. Schuur, deel, der collecte van den Christ. Burgerschool te Hillegom f14. Door Mej. M. Kersberger te Nigtevecht saldo Zendingsblad f10. Door C. Holsvoogd uit het Zendingsbusje van de Christ. School Bootenmakerstraat Zaan-

dam f12.50. Van „een kind der zending” te Bovenkerk f5. Door R. H. te S. op een bruiloft verzameld f10.70. Door Ds. J. G. Meinen 10 % van de ontvangsten in de Classe Amersfoort over 1921 f340. Door H. J. Avelingh te Velp van de Meisjesver. te Heelsum f4.50. Door A. Ameveldt ½ inzameling Christ. School Heelsum f13. Door P. J. Schreuder te Rotterdam f34.02. Door Ds. J. G. Kunst te Arnhem 10 % van de ontvansten in de Classe over het loopende jaar f120. Door J. Kievit uit de Zendingsbus van de Christ. School te Scheveningen f25.

Verbetering: In het vorige No. stond: door J. Duursema f3000. Dit moet zijn f3300.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 22 Juli 1922.

Mijn Giro No. is 32806.

Ontvangen voor de zending te Djocja en Solo.

Door P. v. Dijk te Schagenburg Pinkster-collecte f14.91 en uit het busje f4.93½ te samen f19.84½. G. Dijkstra, Wolvega f1.—. Zaandam, eerste storting 1922 f800. Pinkster-collecte Oostzijde f370.70. Geref. Kerk Heemstede, voor het te kort te Solo f200. Door Mej. A. M. Netelenbos van de Zendingskrans te Halfweg f10. Van B. te B. speciaal voor Solo f100.

Zaandam.

W. BREUKELAAR.

De ontvangst van pakjes theelood, zil-verpapier en postzegels wordt niet meer in het Zendingsblad verantwoord. Vaak is de waarde van de pakjes minder dan de vermelding daarvan in dit blad zou kos-ten.

De heer P. J. Schreuder Noordplein 39e Rotterdam blijft zich echter gaarne, belas-ten met de ontvangst van theelood enz. enz. Bij hem kwam in door J. Voskamp te H. v. H. van ½ centen f2.—

Ontvangen van de Vrouwen-vereeniging te Surhuisterveen f100, voor de 2e Miss. Dienaar en f60 voor de Med. Zending. Oudega.

G. KRUISWIJK.

Zending Geref. Kerken op Soemba.

Ds. Visser te Oldemarkt, busje van B. Hetebery f5.20 en W. Mentjes f8.25 is f13.48. Ds. v. Dijken te Zweeloo, gev. in de coll. f25. J. Timmer te Tenpost busje van D. Bouwman, J. Compaaan, A. Doff, Tj. Bolhuis, H. Hoeksema en J. v. Niejenhuis f65. E. v. Dijken te Groningen, gev. in de coll. f12.60. H. Veenstra te Smilde, verz-op de bruiloft van H. Oosten f5.48. G. Mul te Garrelsweer, v. d. schoolk. f10. B. Wijma te Glanerbrug, saldo Kal. f18. Ds. Postema te Veendam, coll. spreekb. Ds. Kr. f56.19, saldo Kal. f44.30, gev. in de brievenbus 64 h. c. en f1.—, gev. in de coll. f5 is

f106.81. Ds. Lanning te Siddeburen, gev. in de coll. f5, saldo Kal. f6 is f11. Dr. Dee te Dwingeloo, van de Jonged.v. f10.50 gev. in de coll. f2 is f12.50. Dr. Dee uit Beilen, v. d. Knap.v. f12.32½, gev. in de coll. f10, f2.50 en f1 is f25.82½. T. H. Muller te N.-Weerdinge, v. d. Zend.v. f180. G. Buist te Erica, v. d. schoolk. f10. Ds. Goeree te Wagenborgen, blinde Fine f3.05, Wed. Emmerkamp f1 is f4.05. Ds. Uytendhout te Coevorden, bijdragen f50. P. Koster te Valthermond, H. Hoekstra 380 h.c., H. de Hoop 100 h.c., G. Kloppenburg 200 h.c., Jongel.v. f10.79½, Jonged.v. f8.25½ is f22.45. R. v. Wageningen te Zuidwolde, schoolbusje f8.59, J. Nieborg f1.66½, H. Barkema f1.44½ is f11.70. E. J. D. te N. Amsterdam, gev. centen in de Kerk f1.47. Ds. Fokkens te 2de Exloërmond, Jongel.v. f8.19, Jonged.v. f9 is f17.19. Ds. Krijger, coll. spreekb. te Breda, voor een Hospitaal te Karoeni f51.46. Leerlingen der M.U.L.O. school te Marum f7.30. H. A. Hulsebos te N. Pekela, uit de busjes f100, D. A. Koebrugge te Onstwedde, uit de Zendingskas f30. E. v. Dijken te Groningen, gev. in de coll. f1 en f5 is f6. G. Sloots te Kampen, saldo Zendingskring f933.56½. K. de Vries te Ulrum 300 h.c. waaronder 100 van Wiea is f1.50. J. Duisterwinkel te Oldehove, N. N. f2, N. N. f0.50 is f2.50. W. Penninga te Niezijl, v. d. Zend.v. Onze Plicht f35. Ds. Lamertsmata te Appingedam, nag. Pc. f2 en f10 is f12. K. de Vries te Zuidwolde (Gr.) busjes in de Kerk f36.72½. P. F. Ritzema te Bedum, gev. in de coll. f10. Ds. Heideema te Zuidbroek, gev. in de coll. f10. P. Buikema te Leens, v. d. Zend.v. f100, van L. Ritzema 230 h.c. is f101.15. Mej. G. Haan te Groningen 2 m.d.l. stort. Kinderzendv. f150. J. Wildvank te Delfzijl, busjes f50, coll. bruil. M. Hageman f2.65 is f52.65. P. Hofman te Oldekerk, coll. bruil. G. Renkema f6.75. Mej. J. Mulders te Meppel, v. d. Zendv. f100. N. N. te Groningen, aan huis bezorgd een dankoffert f10. T. Timmer te N. Weerdinge, coll. jaarverg. Jonged.v. f15. Dr. Dee te Dwingeloo, gev. in de coll. f5. Ds. Schep uit Holten, busje in de School f11, Dina Stam 82 h.c. is f11.41. Ds. Ringnald te Gramsbergen, v. d. Zend. Comm. rest 1920: f11.37½, over '21: f126.76½ is f138.14. Mej. E. v. d. Laan, Boteringestr. Groningen, 164 h.c. en een pak theel. en zilverpap. f0.82. Ds. Gravendijk, uit Ruinerwold, bus Jongel.v. J. N. f9.30. Ds. Bakker te Lutten, busje Juni f17.50. J. Wedeven te Winschoten, coll. bruil. G. K. f4.03, een dankoffer van de uitslag der stemming f2.50 is f6.53. L. v. Dijken te Stadskanaal, gev. in de coll. f10 en f20 en f2.50 en f25 en f5 en f2.50 en f10, v. d. Zend.comm. f25.62½,

Herman en Corrie Bulthuis f7.46 is f108.08½. K. Bosma te Middelstum, A. Fokkinga 156 h.c., 't Nikkertje Jonged.v. f4.48½, van de Jongel.v. A f6.57½, Jongel.v. B f9.53, 6de klas der School f13.66 is f100.03. J. v. d. Laan Ez. te Pieterburen, gev. in de coll. f1 en f2.50 is f3.50. J. A. Delhaas te Groningen, school Leliester. theel. enz. f40.95½. A. Boot te Groningen, van Andries Zw. 200 h.c., Klaas W. 100 h.c., Menny F. 100 h.c. is f2. Ds. Middelveld te Hoogkerk, nag. P. C. f1.25, giften f1 en f26 is f28.25. Ds. Jansen te Tenboer, busjes in de Kerk f38.60, nag. P. C. f3 is f41.60.

Pinkstercollecte.

Oldemarkt, f20. Zweeloo f55.49. Tenpost f113.58. Wildervank plus nag. f1 en f40 is f425.87. Thesinge f174.09. Kornhorn f42.75. Smilde f130.24. Zevenhuizen f112.62. Meeden f49. Boerakker f17.10. Onderdendam f48.35. Bedum f575.27. Wetringe-Sauwerd f112.89½. Woldendorp f32.78. Lutjegast f118.72½. Nijverdal f211.08½. Beilen f112. Diever f259. Vries f60. Westeremden f81.44. Kommerzijl f83.50. Leek f119.18½. Spijk f953. Gerkesklooster-Stroobos A f106.80. O. Pekela f124.60. Kielwindeweer f137.87½. Valthermond f47.68½. Ezinge f173.89½. Zuidbroek f83.73. Winschoten f358.35½. Rouveen f216.71. Wilrum f10.52½. Emmer Compascuum f65.39½. Houwerzijl f83.90½. N. Pekela f85. Stads Musselkanaal f203.50. De Krim nag. f2.50. Oldehove f94.05. Kampen f570.96½. Gasselter Nijveen f154.35. Grijskerk nag. f10. Grootegast f242.11. Sellinge f30.33½. Oldekerk f74.93. N. Dordrecht f75.79. Meeden nag. f250. Oostwolde (Old.) f233.70. Emmen f200. Sappemeer f219.88½. Almeloo f642.54½. Delden f51.01½. Enter f33.81½. Glanerburg f35.25. Haaksbergen f28.02½. Hengeloo f99.88. Holten f170. Olst f26.60. Rijssen f102.86. Vriezenveen f29.25. Wierden f70.94. Wijhe f22.59. Genemuiden f74.01. Rlteveer f35.42. Hoogeveen f296.28. Nieuwlande f36.88. Nieuweroord f37.58½. Ruinerwold-Koekamp f212.24. Zuidwolde f98.23. Haulerwijk f186.53. Stadskanaal f421.82. Vlachtwedde f20. Sleen f84.24.

Br. H. Munnik te Ommen verzocht ons te melden, dat de in 't vorig nummer gegeven opgave moet zijn: Ommen Pinkstercoll. f194.45, zijn busje f20.

Soembaweekcollecte.

Nieuweroord f52.88. Middelstum nag. f5.25.

J. DUURSEMA, Quastor.
Groningen, Radesingel 23a, 20 Juli '22.

Giro 51619.

Adressen van de Arbeiders en Arbeidsters.

- Dr. B. J. Esser te Poerbolingo.
 Dr. W. L. Vogelsang te Poerbolingo.
 Zuster W. H. Netelenbos te Poerbolingo.
 Tijdelijk te Wonosobo.
 Zuster L. A. C. Enserink te Djocjakarta.
 Ds. L. Netelenbos te Poerworedjo.
 Dr. J. C. Filach te Poerworedjo, met ver-
 lof in Nederland.
 Mej. dr. G. J. Dreckmeijer te Poerworedjo.
 Mevr. Hissink Fonkert te Poerworedjo.
 Ds. K. v. Dijk te Keboemen.
 Dr. H. A. Vonk te Keboemen.
 Dr. K. von Feher te Keboemen.
 Zuster C. L. de Graaf te Keboemen.
 Zuster T. de Jong te Keboemen.
 Ds. A. Pos te Djocjakarta.
 Dr. J. Offringa te Djocjakarta.
 Dr. A. von Kiss te Djocjakarta.
 Dr. L. Szász te Djocjakarta.
 Dr. M. G. Muller te Djocjakarta.
 Zuster H. Baarbe te Soerakarta.
 Zuster W. Boorsma te Djocjakarta.
 D. Koelewijn te Djocjakarta.
 Ds. D. Bakker te Djocjakarta, met ver-
 lof in Nederland, adres: Bosboom-Toussaint-
 straat 36, Amsterdam.
 J. P. Zuidema te Djocjakarta.
 Dr. H. A. van Andel te Soerakarta.
 Dr. K. P. Groot te Soerakarta.
 Dr. D. Verhagen te Soerakarta.
 H. Meijerink te Soerakarta.
 D. J. Bosman te Soerakarta.
 W. Vermolen te Soerakarta.
 P. de Koomen te Soerakarta.
 Zuster G. Loggen te Soerakarta.
 Ds. A. Merkelijn te Magelang.
 Dr. H. S. Pruis te Wonosobo.
 Ds. C. de Bruijn te Kambaniroe op Soemba.
 Ds. J. F. Colenbrander tijdelijk te Karoeni
 op Soemba.
 Tj. van Dijk te Pajeti op Soemba.
 Tj. Mobach te Pajeti op Soemba.
 Zuster H. Clevering te Pajeti op Soemba.
 Ds. L. P. Krijger te Karoeni op Soemba,
 met verlof in Nederland, adres: Bussum
 (Meijer, Kamplaan 3).
 Zuster G. Zigterman te Karoeni op Soemba.

Het abonnementsgeld te zenden aan de Uitgevers.

De prijs voor Kerkeraden en Vereenigingen, die 4 ex. en daarboven ontvangen, 6 cts. per nummer; welk bedrag per 3 maanden wordt tegemoet gezien.

Particulieren die 1 tot 3 ex. ontvangen, betalen per Jaargang, franco per post, 90 cts.

Ex. op beter papier f1.50 per jaar.

De contribuanten van de Ned. Geref. Zendingsvereniging, waarvan Penningmeester is de heer L. Berk, Heerenmarkt 5, Amsterdam, ontvangen het „Zendingsblad” gratis.

Gebr. ZOMER en KEUNING, Uitgevers.

ELECTRISCHE DRUKKERIJ „VADA” — WAGENINGEN.

KERKKALENDER 1923

ONDER REDACTIE VAN Prof. Dr. T. HOEKSTRA
Ds. R. E. VAN ARKEL EN Ds. J. WATERINK

EEN KUNSTKALENDER VOOR HET GEREFORMEERD HUISGEZIN.

Deze kalender geeft iedere week EEN PRACHTIGE PLAAT op het leven der Gereformeerde Kerken betrekking hebbend.

Aan den achterkant der groote kalenderbladen wordt op boeiende — wijze over deze belangwekkende onderwerpen verteld. —

Wie de platen bewaart, krijgt een kostelijke verzameling waarin het leven der Geref. Kerken van vroeger en later tijd weerspiegeld wordt.

Het schild werd ontworpen door den sierkunstenaar Machiel Wilmink.

Het is waard, om zelfs in de mooiste kamer, een eereplaats te krijgen.

IEDER GEREFORMEERDE DIE MEELEEF SCHAFT ZICH DEZEN KALENDER AAN

MEN DOET GOED, THANS REEDS TE BESTELLEN. DE PRIJS BEDRAAGT f 1.95. DAT IS VOOR EEN KALENDER ALS DEZE, MET ZOO-
— VEEL KUNSTPLATEN, BUITENGEWOON GOEDKOOP. —

WAGENINGEN - UITGEVERSMIJ GEBR. ZOMER & KEUNING

Bij J. H. KOK te Kampen verscheen:

LEERREDENEN OVER DEN

Heidelberger Catechismus

DOOR

Dr. B. WIELENGA - Dr. P. A. E. SILLE-
VIS SMITT - Dr. J. C. DE MOOR - Ds. C.
LINDEBOOM - Ds. C. VAN PROOSDIJ -
Ds. G. WIELENGA - Ds. H. HOEKSTRA

PRIJS IN STEMPELBAND f 8.50

DEZE BONDEL IS BIJZONDER GESCHIKT VOOR VACANTE KERKEN

LEVEN- en ONGEVALLNVERZEKERING

DE AMSTERDAMSCH

AMSTERDAM: N. SPIEGELSTRAAT 17.

Directie: Jhr. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN Jr., Jhr. J. DE SAVORNIN LOHMAN,
Mr. J. C. L. VLAANDEREN.

GRONINGSCH HYPOTHEEK BANK
GRONINGEN. — Bijkantoor Zwolle.

Geeft uit tot een beperkt bedrag 6 pCts. PANDBRIEVEN.

INHOUD: Verbondsroem. — Van Zendingssaangelegenheden. — Brief uit Solo. — Rapport van de Deputaten voor de Zending op Soemba. — Verslag van de Afz. Verg. van Miss. Dienaren des Woords. — Midden-Java en Soemba in vier jaren. — Korte Berichten. — Leestafel. — Giften voor de Zending. — Adressen.

Verbondsroem.

Hoewel mijn huis alzoo niet is bij God, nochtans heeft Hij mij een eeuwig verbond gesteld, dat in alles wel geordineerd en bewaard is; voorzeker is daarin al mijn heil en mijn lust, hoewel Hij het nog niet doet uitspruiten.

2 Sam. 23 : 5.

Een harptoon uit den stervenspsalm van den man naar Gods hart! Gelijk Jacob welcer heeft ook David op zijn sterfbed profetisch gezongen tot verheerlijking Gods.

Treffend is het verband. In het vorige vers zingt David van Israëls rechtvaardige „Heerscher”. Hij ziet den Christus, die komen zal. En dan heft hij de brekende oogen ten hemel en roemt Gods heerlijk verbond. En hij doet het diep ootmoedig. „Hoewel mijn huis alzoo niet is bij God, nochtans heeft Hij mij een eeuwig verbond gesteld.” David denkt aan *zijn huis*, aan zich zelf en zijn gezin, aan eigen zonden en aan de zonden zijner kinderen. Ach hoe zwart is zijn huis. Neen, zijn huis is zoo voortreffelijk niet, dat de Heere zich daarom aan hem en zijn huis zou hebben verbonden. Maar *ondanks* wat zijn huis is, heeft God hem zijn verbond gesteld. Door die tegenstelling: „*hoewel*” „*nochtans*” — teekent David dat verbond als een verbond van louter genade.

En zoo vertolkt de man naar Gods hart, wat 's Heeren Bondsvolk alle eeuwen door ootmoedig belijdt. 't Is louter genade waardoor de Heere zich met koorden van enkel belofte aan Zijn volk heeft gebonden.

En hoe kostelijk is dat verbond, zooals David het in zijn sterven ziet. Immers — 't is een verbond „door God zelf hem gesteld”, en „in alles wel geordineerd”, „wel bewaard” en „eeuwig” van duur.

De Heere heeft aan David dat verbond gesteld. En niet alleen aan David, maar aan al Zijn volk. Wel hield dat verbond voor David bijzondere beloften in: de bevestiging van zijn zaad op den troon van Israël, en de geboorte van Christus uit zijn huis; maar ook voor David was de hoofdbelofte dezelfde, waarmede de Heere zich voor eeuwig aan al zijn volk verbindt: „Ik ben uw God en uws zaads God”. En in die ééne belofte ligt immers alles omvat: verzoening, gerechtigheid, vrede, kracht, doodsoverwinning, levenstriumf en eeuwig heerlijkheid. „De Heere onze God” — dat sluit alles in.

En dat verbond is in alles wel geordineerd, ja *in alles* met goddelijke wijsheid geregeld en geschikt. Wel geordineerd is de grondslag in den eeuwigen vrederaad; wel geordineerd is de Verbonds-Middelaar Jezus Christus, in alles zoo uitnemend voor ons gepast, en wel geordineerd is ook onze toebrengring en heel onze levensleiding op aarde tot onzen ingang straks in de eeuwigte woningen. Het is alles uitnemend geregeld. Thans zien we dit nog niet altoos. Telkens staan we voor donkere levensraadselen, die we niet oplossen kunnen. En als die bange raadselen zich voor ons vermenigvuldigen en het gewicht van het levensleed ons schier ondraaglijk wordt, dan stormt het wel in de ziele: „o God is dat nu wijsheid, is dat nu liefde?” Ook David heeft dit gekend. Maar gekomen tot voor de poorten der eeuwigheid zingt hij: 't is alles „wel geordineerd”.

En daarom — „als zorg, verdriet en jammerlijke plagen steeds beurt om beurt de matte ziel doorknagen”, dan willen we luisteren naar dit woord en we willen aanbidden en gelooven, dat *alles wel geordineerd is*.

En 't is God zelf, die ook dit verbond *bewaart*. Dat juist is zoo gelukkig. Want och, wij zouden het niet kunnen bewaren; wij zijn „tot hinken en tot zinken ieder oogenblik gereed”, gelijk David elders zoo klagelijk zingt. Maar de Heere is getrouw. Hij bewaart het verbond. En daarom zal niets ons scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus onzen Heere.

En omdat Hij getrouw is, maakt Hij ook zijn Bondsvolk getrouw, zoo-dat het van Hem niet los kan en na elke afwijking weer naar Hem terug moet en met ootmoedig schuldbelijden ook waarlijk weer terug keert tot Hem. Daarin moet het dan ook blijken of we waarlijk tot zijn volk behooren. De belofte des Verbonds is: „Ik ben uw God en uws zaads God.” Zoo zegt het de Heere en zoo is het. Wie daaraan tornt weêrspreekt God. Maar de belofte geldt het zaad der geloovigen in het gemeen en geenszins elk hoofd voor hoofd. David had in zijn huis naast een Salomo ook een Absalom. Steeds schuilt er kaf onder het koren. En daarom past ons wel gedurig ernstig zelfonderzoek. Maar dat doet niets te kort aan de vastheid van Gods Verbond. „Bergen zullen wijken en heuvelen wankelen, maar mijne goedertierenheid zal van u niet wijken, en het verbond mijns vredes zal niet wankelen, zegt de Heere, uw Ontfermer.” En derhalve, als de Heere onze kleinen op het krankbed legt en Hij zegt tot ons: „geef Mij dat kind”, dan mogen we gelooven, dat Hij voor die kleinen, die Zijn Verbond niet trouweloos schonden, plaats in den hemel heeft bereid. En vasthoudend aan zijn verbond, dragen we, zij het ook met een bloedend hart, onze kinderen naar het altaar en geven ze over aan den getrouwen Bondsgod, die in Christus onze Vader is. De Heere bewaart het verbond.

En dies is dat verbond ook *eeuwig van duur*. Wij leven als kinderen van den tijd in een wereld, die steeds aan het voorbijgaan is. Niets is bestendig. Alles gaat voorbij. Alle vleesch is gras en al Zijne goeder-

tierenheid als een bloem des velds. Het gras verdort, de bloem valt af." Wij ervaren het wel.

Maar het Verbond onzes Gods blijft in der eeuwigheid.

Daarom mogen we zingen:

Dat de tijd hier 't al verover,
Aan geen tijdperk hangt mijn lot,
Gij, Gij blijft mij altijd over,
Gij blijft eeuwiglijk mijn God.

Lezer! Kunt ook gij dat waarlijk zingen? Begeert gij als David te kunnen roemen: „Hoewel mijn huis alzoo niet is bij God, nochtans heeft Hij mij een eenig verbond gesteld, dat in alles wel geordineerd en bewaard is.”

Welnu — volgt dan zijn voorbeeld. Diep ootmoedig zag David met beide oogen op den Christus, die komen zou als „het licht des morgens.” En dan blikte hij omhoog roemend in Gods Verbond. Dat is de weg. In ootmoed op Jezus zien, den Middelaar des Verbonds. Dan wordt het licht voor het zielsoog. En de roem in Gods heilverbond waakt op in het hart.

Want in dat Verbond is ons heil. Stervend zingt David „voorzeker is daarin al mijn heil en mijn lust, hoewel Hij het nog niet doet uitspruiten.” David is aan 't eind van zijn loopbaan; al het aardsche ontzinkt hem; niets gelust hem meer. Maar één ding heeft hij nog: dat Verbond zijns Gods. En in dat verbond is al zijn heil en zijn lust. Hij ziet iets heerlijks, iets groots! Hij ziet zijn heil; heil voor zijn ziel, maar ook voor zijn lichaam, dat straks zal dalen in 't graf; heil voor zijn nageslacht; en heil voor zijn volk; ook heil voor alle volken der aarde, die in zijn zaad zullen gezegend worden. Het ligt alles in dat Verbond.

En dat heil is hem op zijn sterfbed ook al zijn lust. Er is niets meer dat hem gelust, dan dat verbond alleen.

Trouwens, dat kenmerkt 's Heeren volk: lust in Gods verbond — lust in de beloften van dat verbond, lust in Christus, en lust in God. Wee, wie dat mist. Zijn deel zal straks zijn met Ismael en Absalom.

De echte bondeling heeft lust in het verbond.

Nog is echter — gelijk David zingt — uit dat Verbond het heil niet ten volle uitgesproten. Maar het heil zit er in. Een volkomen heil. Een eeuwig heil.

Veel reeds heeft de Heere uit dat verbond doen uitspruiten; de Christus, dien David in de toekomst zag verschijnen, is gekomen; de Geest des Heeren is uitgestort; en rijke gaven der genade deelt de Heere naar Zijn verbond onder ons uit. Maar het heil is nog niet ten volle uitgesproten. Het grootste komt nog: de vergadering der Gemeente uit alle volken; de voleinding der wereld; de voltooiing onzer zaligheid; de nederdaling van het nieuw Jeruzalem met al zijn heerlijkheid. Het ligt reeds alles in Gods verbond besloten — ook de toebrenging van den Javaan en Soembanees naar de keur van Gods verkiezing. En het zal uitspruiten; volkomen uitspruiten, want onze God is getrouw. W. B.

Van Zendingsaangelegenheden.

„Javaansch Predikant”.

Op de laatste Zendingsconferentie, gehouden te Lunteren in de week van 7 tot 12 Augustus j.l. was ook tegenwoordig Raden S. Nimpoenâ, een Javaansch Christen, van geboorte uit Solo, thans tijdelijk wo-

nende te Amsterdam en behoorende tot de Gereformeerde Kerk. Hij was uitgenoodigd een toespraak te houden waaraan hij gaarne voldeed. In vrij goed Hollandsch hield hij een pleidooi voor de opleiding en aanstelling van Javaansche predikanten. Het was al-

lermerkwaardigst dit onderwerp door een Javaan te hooren bepleiten.

Eerst teekende hij het eigenaardig karakter van den Javaan. De Javaansche volksziel is zoo geheel anders dan de Hollandsche. De Javaan is onderdanig en trouw tegenover zijn meerderen. Groot is daarom de invloed van de priaji's — de menschen van hooger stand, de Javaansche adel — op het gewone volk.

Voorts is de Javaan uiterst beleefd, wshalve hij een Europeaan nooit zal weerspreken, maar hem ook nooit openhartig zal zeggen, hoe hij eigenlijk denkt.

In verband met die karaktereigenschappen van het Javaansche volk sprak hij als zijn overtuiging uit, dat de Zending tot nu toe te weinig getracht had ingang te vinden bij de priaji's. De zending heeft zich wel bezig gehouden met het volk, maar niet genoeg de vraag onder de oogen gezien, hoe men aanraking zou kunnen krijgen met de hogere standen, wier invloed op het volk zoo geweldig groot is. Dit is één van de oorzaken, waarom de Zending op Java nog betrekkelijk zoo weinig voortgang heeft.

Nu zou z. i. het beste middel om die hogere standen te bereiken, gelegen zijn in de aanstelling van flink ontwikkelde Javaansche predikanten.

De tegenwoordige helpers in de zending zijn bijna allen afkomstig uit de lagere standen en nog niet genoeg ontwikkeld om met de menschen van rang en kennis een flink gesprek te kunnen houden. De helpers, die er thans zijn, hebben geen toegang tot de hogere standen. En al zouden zij ontvangen worden, dan zouden de meesten hunner toch voor den arbeid in die kringen onbekwaam zijn.

En de Europeesche predikant is hiervoor ook niet geschikt. De priaji is in den regel tegenover den Europeeschen predikant de beleefdheid in persoon. Hij weerspreekt hem niet en toont zich uiterst vriendelijk en welwillend. Maar de Europeaan is een vreemde en blijft een vreemde. Hij zal uiterst moeilijk ingang vinden in den priajiking. Raden Nimpoenâ acht daarom noodig, dat er Javaansche predikanten komen, wier kennis en positie hen in staat stelt met de priaji's omgang te hebben.

Naar zijn oordeel is voor alle dingen noodig, dat de predikant een beslist Christen zij, die nauwgezet den Heere vreest. Maar dan moet hij voorts een man zijn, die in ontwikkeling aanmerkelijk hooger staat dan de tegenwoordige helpers bij den dienst des Woords. Hij behoort met het animisme, 't hindoeïsme en den Islam en ook met de

theosophie goed op de hoogte te zijn, opdat hij, als hij met intellectuele Javanen in aanraking komt, deze flink kan te woord staan, terwijl hij ook in 't algemeen goed ontwikkeld moet wezen en de Hollandsche taal moet kennen om gebruik te kunnen maken van de Hollandsche litteratuur.

Als de Javaansche predikant in ontwikkeling maar hoog genoeg staat, is het, om toegang te hebben tot de hogere kringen, geenszins noodig, dat hij zelf van geboorte een priaji is. Zijn kennis en positie als predikant verleent hem dan voor het besef der Javanen de achting, die hij noodig heeft om onder de priaji's te verkeerē.

Raden Nimpoenâ vroeg met gloed van overtuiging voor Java eigen Javaansche predikanten. Hij verwacht daarvan onder den zegen des Heeren voor zijn land en volk rijke vrucht. Tot nu toe is er van de leidslieden van het Javaansche volk nog bijna niemand overgegaan tot het Christendom. Mocht echter het Christendom door den arbeid van Inlandsche predikanten ook onder de hogere standen ingang vinden, dan zou daarvan een machtige invloed uitgaan op het volk. Ook zou het de kracht der Inlandsche gemeente zeer versterken, indien zij ook onder de meer welgestelden eenige leden telde, wat thans nog maar zelden het geval is.

De Javaansche gemeenten zijn bijna zonder uitzondering finantieel zeer zwak, zoodat zij niet in haar eigen onderhoud kunnen voorzien. Toch moet het daarheen geleid worden, dat de Javaansche Kerken zelf de kosten van het kerkelijk leven dragen. Ook daarom is het gewenscht, dat de zending meer dan tot nu toe is geschied, zich richte op de hogere standen. En het beste middel daarvoor ziet Raden Nimpoenâ in de aanstelling van degelijk opgeleide Javaansche predikanten.

Het waren geen nieuwe dingen, die deze Javaan naar voren bracht. Maar 't was toch buitengewoon merkwaardig, dat een Javaan hier in Nederland op de Lunterse Zendingsconferentie in een warm pleidooi om Inlandsche predikanten voor zijn vaderland vroeg.

In een later gevolgde samenspreking verklaarde de heer Raden Nimpoenâ zich gaarne bereid hier en daar in het belang van de Zending op Java een spreekbeurt te vervullen. Zijn adres is Admiraal de Ruijterweg 87III, Amsterdam.

Natuurlijk was er bij wat hij in Lunteren sprak hier en daar wel een vraagteeken te zetten. Misschien heeft hij de waarde van den arbeid onder de priaji's

wel een weinig overschat. Maar zijn krachtig aandringen op verbetering van opleiding verdient stellig hartelijke instemming. Reeds is dan ook wat de Gereformeerde Zending betreft, door de Generale Synode van 1920 uitgesproken, dat de opleidingsschool voor de helpers bij den dienst des Woords moet worden gereorganiseerd en gebracht op hooger peil. De plannen daarvoor zijn reeds ontworpen. En als de a.s. Generale Synode deze plannen goedkeurt, zal met Januari 1925 de gereorganiseerde opleidingsschool haar eersten cursus kunnen beginnen. De geheele studie aan deze school zal dan zes jaren duren, waarvan twee jaar zullen gewijd worden aan de voorbereiding, twee jaar aan de bestudeering der theologie en twee jaar aan de practische vorming. En dan zullen alleen leerlingen worden aangenomen, die met goed gevolg een Hollandsch Inlandsche school hebben doorlopen of althans in algemeene ontwikkeling minstens zoo hoog staan als waartoe de Chr. Holl. Inl. school hare leerlingen brengt. Wanneer men nu bedenkt, dat thans de opleidingsschool nog slechts een tweejarigen cursus heeft en de kennis van de Holl. taal nog geen vereischte is, zal men verstaan, dat de voorgenomen reorganisatie deze school metterdaad op veel hooger peil zal brengen. Natuurlijk zal ook deze reorganisatie op den duur nog niet voldoende zijn. Deze school moet zich ontwikkelen tot een volledig uitgeroeide Javaansche theologische school. Voor de toekomstige Javaansche predikanten zal het noodig zijn, dat ook zij de Heilige Schrift in de grondtaal kunnen lezen. En de opleidingsschool moet geleidelijk uitgebouwd tot het daarvoor noodige peil. Maar dat moet geleidelijk gebeuren. Reeds nu deze school tot die hoogte op te voeren zou op een totale mislukking uitloopen. Ook hier geldt de regel: „maak het niet, maar laat het groeien.”

Het mag echter verwacht, dat als de thans voorgenomen reorganisatie der opleidingsschool haar beslag heeft verkregen, onder de door haar gevormde leerlingen onderscheidene jonge mannen zullen wezen, die metterdaad „Javaansch predikant” kunnen zijn.

Reeds nu zijn er onder de helpers enkelen, die hiervoor wel in aanmerking zouden kunnen komen.

En het spreekt van zelf, dat zoo spoedig als dit mogelijk is, in de Javaansche kerken ook door Javaansche predikanten het Woord moet worden bediend en dat door deze predikanten dan ook een krachtig aar-

deel in het werk der zending onder hun volk behoort genomen te worden.

Nog eens de onderwijzersnood in Indië!

Indië smeekt om leerkrachten voor het Christelijk onderwijs. Telegram op telegram en brief op brief komt bij ons in met de bede: „Zend ons toch onderwijzers en onderwijzeressen.” Overal is er te kort. Djocja, Solo, Poerworedjo, Medan, Magelang, roepen, de eene nog sterker dan de andere, om hulp. Op dit oogenblik zijn er *alleen* voor de scholen, waaraan het „Comité tot steun van Christelijk Onderwijs in Djocjakarta en Soerakarta” bijstand verleent, 15 onderwijzers en onderwijzeressen dringend noodig. Reeds meer dan f300 is dit jaar aan advertentiekosten betaald om leerkrachten op te roepen. In onderscheidene bladen—ook schoolbladen—is op den nood gewezen.

En het resultaat? één onderwijzer, die zich echter weer terugtrok en één onderwijzeres, maar die ongeschikt is gekeurd voor verblijf in Indië. Dus is het resultaat: nihil. Bijna zou men vragen of er in onze Christelijke onderwijzerswereld dan nu geen vonkje liefde meer gloeit voor de Zending. In elk geval teekent het droef, zeer droef, dat er onder al de duizenden Christelijke onderwijzers en onderwijzeressen schier niemand is, die zich wil geven voor het mooie werk in Indië.

Want mooi is dat werk, zeer mooi. Vraag het maar eens aan den heer P. M. A. Harkema, Hoofd van de Chr. Holl. Javaansche school te Poerworedjo, die thans met verlof in Nederland is en wiens adres is: Krullelaan, Zeist. Hij is gaarne bereid er over te spreken. Het is kostelijk zendingswerk, dat er in die scholen verricht wordt.

Wel gaan de Holl. Inl. scholen niet rechtstreeks uit van de Zending. Het zijn gewone scholen, maar scholen, die in al haar onderwijs Christelijk zijn. Zij staan niet direct in den dienst der zending. En toch dienen zij de zending op treffelijke wijze

Het is nu eenmaal zoo, dat de Javaan in de kennis van de Holl. taal den weg ziet, die hem toegang geeft tot de westersche cultuur. Daarom zijn de Chris. Holl. Inl. scholen zeer in trek. Overal moet men tientallen kinderen afwijzen waarvoor men geen plaats heeft. En deze scholen zijn tot nu toe nog bijna het eenige middel om de hoogere standen te bereiken met het Evangelie. Het spreekt dus vanzelf dat zij van groote beteekenis voor de zending zijn.

Ook blijkt reeds nu, dat deze scholen, die

bijna alle pas in de laatste tien jaar zijn opgericht, een verrassenden invloed hebben onder de hoogere standen.

Te Solo dient in het werk der zending een zuster, die zelf tot den lageren adelstand behoort en vooral onder de priajis werkzaam is. Zij rapporteert gedurig van de steeds beter wordende gezindheid tegenover het Christendom, die zij waarneemt bij de aanzienlijke vrouwen. In de hoogere kringen wordt het ongemerkt en ook uitgesproken, dat het Christelijk onderwijs een gunstigen invloed oefent op de kinderen. Ongezeggelijke kinderen worden gehoorzaam, vuile woorden gebruiken zij niet meer en heel hun gedrag verbetert. En dit heeft ten gevolge, dat ook de ouders belang gaan stellen in den Christelijken godsdienst, die op de kinderen zoo gunstigen invloed heeft. Is die schoolarbeid geen mooi werk?

En is het dan nu niet droef, dat het te kort aan leerkrachten zoo geweldig groot is. Ligt daarin niet een aanklacht tegen de Christelijke onderwijzerswereld?

Misschien bestaat bij sommigen de vrees, dat de bezuinigingsdrang der Regeering in Indië het inkomen der onderwijzers te zeer zal besnoeien. Ook ons zijn de voorgenomen maatregelen niet geheel onbekend. En we stemmen toe, dat de uitvoering daarvan niet geheel te rechtvaardigen is. Maar we twijfelen geen oogenblik of de Regeering zal zorgen, dat de salariering aan redelijke eischen zal blijven voldoen. Men behoeft zich daarvoor niet zoo bang te maken.

Wie echter wel naar Indië zou willen, maar alleen om daar een hoog salaris te genieten en gauw rijk te worden, blijve maar in Holland. Dit soort is voor het Christelijk onderwijs in Indië niet bruikbaar. Er moet Zendingsdrang — geen gelddorst — leven in het hart om in dit werk te dienen.

Mogen onze jonge Christelijke onderwijzers en onderwijzeressen zich eens ernstig de vraag aan het hart leggen: Zou de Heere ook voor mij een roeping in Indië hebben?

Nog dit. Onlangs bleek ons, dat een Christelijke onderwijzer, die de rijkstoelage voor de hoofdactestudie genoot, in de meening leefde, dat hij daardoor gebonden was om in Indië in de Gouvernements scholen te arbeiden en niet mocht overgaan in dienst van het bijzonder onderwijs. Deze meening is onjuist. Wie bedoelde toelage heeft genoten, kan ook worden benoemd en uitgezonden voor het bijzonder onderwijs, zonder dat er restitutie behoeft plaats te hebben van het genoten bedrag.

Een kostelijke Zendingsvrucht.

Van rijken zegen mag de Zending in

Egypte gewagen. De heer T. Bijl, Zending in het Nijlland, deed daarvan treffende mededeeling op de laatst gehouden Zendingsconferentie te Lunteren. De bevolking van Egypte is in overgroote meerderheid Mohammedaansch. Ongeveer een tiende deel behoort echter nog tot de Koptische Kerk. Maar deze kerk is diep vervallen en bijna geheel versteend.

Nu werken er in Egypte sinds tal van jaren onderscheidene protestantsche Zendingen, vooral uit Engeland en Amerika. De Hollandsche Zending heeft er maar één Zending en één Zendingspost n.l. te Calicoub bij Kairo. Laten de Christenen in Nederland dien éenen post met dien éenen arbeider maar niet vergeten!

Onder de Mohammedanen in het Oude Egypteland heeft de Zending bijna geen ingang, maar wel onder de Kopten. De Protestantische Christelijke kerk in Egypte telt reeds bijna 80.000 zielen.

En nu is het alleropmerkelijkst, dat al die Gemeenten, die zijn ontstaan door den arbeid der verschillende Zendingen met elkander in één kerkgemeenschap samenlevan. Die verschillende zendingen loopen vrij sterk uiteen. Men zou hebben verwacht, dat ten gevolge daarvan onder de vergaderde gemeenten een gedeeld kerkelijk leven zou zijn ontstaan. Maar dat is toch niet het geval. Er is eenheid van kerkelijk leven tusschen de Gemeenten, die uit den arbeid der zeer onderscheidene zendingen zijn geboren. En die eenheid is niet slechts in naam. De Christelijke Kerken in Egypte hebben de Westminster'sche confessie aanvaard als belijdenis, terwijl haar kerkelijk leven naar presbyteriale orde is ingericht. Die eenheid — en dat nog wel in beslist Gereformeerde richting, zoowel wat belijdenis als kerkinrichting betreft — is metterdaad buitengewoon belangrijk. Een kostelijke Zendingsvrucht!

22 Aug. '22.

W. B.

Brief uit Solo.

Mevrouw van An del—Rutgers zond ons onderstaanden brief uit Solo, dien we wegens plaatsgebrek eerst heden konden opnemen.

Solo, Mei 1922.

Waarde Vrienden.

De maanden gaan zoo snel om, dat we zouden vergeten te schrijven en U van het werk hier weer eens iets te laten hooren. Mijn nam heeft nog geen tijd voor dezen brief, dus zal ik U maar iets vertellen.

Ik wil U een dag mee uitnemen.

Kort geleden, 12 April, moesten we op een Woensdagmorgen al vroeg naar Pengging. De apotheker van het zendingshospitaal, die ruim een jaar geleden zijn vrouw verloren had, had in den kring van nieuwe Christenen te Pengging een moeder voor zijn kinderen gevonden. Of eigenlijk zeg ik dat niet juist: een paar vrienden van hem hadden haar gevonden en hem dit huwelijk zeer aangeraden. En door hen had hij haar laten vragen nog vóór hij ze gezien had. In dit opzicht is hij dus een goed navolger van Calvijn.

Intusschen was ze nog niet gewend aan de stad, en waren er ook nog enkele dingen, die ze als moeder in zoo'n groot gezin wel mocht leeren. Ze is dus eerst een paar maanden, op verzoek van haar aanstaanden man bij ons in huis geweest, dan konden ook de kinderen dikwijls hier komen en zoo aan haar wennen. Met veel genoegen hebben wij haar hier gehad. En de verhouding met de kinderen was ook al dadelijk een hartelijke. Woensdag 12 April zijn we naar Pengging gegaan, of eigenlijk naar haar desa Doekoeh, waar het huwelijk gesloten werd ten huize van haar broer. Bij hem woonde ze vroeger als weduwe in. Er waren, niettegenstaande het 's morgens om 10 uur was, en velen dus op het land werkten, toch nog ongeveer 40 belangstellenden, en de 26 leerlingen van de pas-geopende school. Haar broer, loerah van de desa, had laten vragen of we daar ook de rijsttafel wilden gebruiken, en zoo bleven we na den dienst nog een uurtje praten, theedrinken en daarna rijsttafelen. Er was daar ook een belangstellende uit de desa Peté, een klein uur loopen van Pengging. Juist den vorigen avond was in zijn huis voor het eerst een samenkomst gehouden met 15 belangstellenden. Hij vroeg, of we in het terugrijden even bij hem aankwamen: we konden even goed langs dien weg terug, en de weg was goed. 't „Even goed langs dien weg terug" bleek juist een andere richting te zijn, dan we hebben moesten, en „de weg was goed", dat was ook maar betrekkelijk. De weg was tusschen de riettuinen door, soms met groote steenen, soms met kuilen en vrij smal. Ik ben geen groote held op binnenwegen! Gelukkig werd er nog geen riet vervoerd, zoodat we den weg alleen voor ons hadden. Het was anders een mooie rit: een pracht-uitzicht op den Merapi en aan weerskanten de wuivende pluimen van het riet, die helder afstaken tegen een donkere onweerslucht. We brachten te Peté geen al te lang bezoek, vonden er nog een a.s. leerlinge voor de Meisjesschool, en kwa-

men, langs een smalle weg en door een kleine kali weer op den grooten weg van Bojolali naar Solo uit, ongeveer 20 K.M. van de stad. Om twee uur waren we weer thuis.

Om vijf uur stond de auto weer voor om ons naar Klaten te brengen, ongeveer 36 K.M. ver, waar dien avond voor het eerst een gemeente-vergadering zou zijn. Naar Klaten is 't een heerlijke rit: een voortreffelijke, breede weg, langs ondernemingen en door desa's, met groote schaduwhooven. En 's avonds is het ook niet zoo heet, zoodat het werkelijk een pleziertochtje was.

Mitra, de helper te Klaten, heeft aan zijn huis een ruime voorgalerij, voor catechisaties, vergaderingen, enz. zeer geschikt. Ze hadden heel wat stoelen moeten leenen, en een paar lampen, en hadden voor koffie en Javaansch gebak gezorgd. Er waren ruim 40 menschen, waaronder een van de Solosche ouderlingen en een helper, en van Djokja als afgevaardigden voor dezen eersten keer ook een ouderling en een helper.

Mitra opende de vergadering en presideerde. Hij hield een korte toespraak over de gelijkenis van de talenten. Hij heeft geen redenaarsgaven, komt daardoor niet in de verleiding om te lang te spreken, maar zegt kort en duidelijk wat hij te zeggen heeft. Na die toespraak gaf hij een overzicht van den stand der gemeente en van de werkzaamheden ter bekendmaking van het Evangelie. Behalve Klaten heeft hij ook Wonosari (waar een hulpziekenhuis is) te verzorgen, en heeft hij te Djaatinom en te Pongkok, beide ondernemingen buiten Klaten, ook catechisaties. Ook in Klaten heeft hij veel werk: hij regelt het werk der twee colporteurs, regelt de verspreiding van het Evangelisatie-blad, dat daar in 3000 ex. rondgebracht wordt, en geeft verscheidene catechisaties. Zijn regel is: ieder kan catechisatie aan huis krijgen, mits daarbij bureu of familie worden uitgenoodigd. Wie dit niet doet, komt bij den goeroe aan huis.

Na de pauze, waarin we gelegenheid hadden met verschillende menschen te praten, kreeg mijn man het woord. Hij sprak over het belang van geregeld Bijbellesen, zoowel in de gezinnen als persoonlijk, en over middelen om den Bijbel ook meer binnen het bereik te brengen van hen, die niet kunnen lezen.

Daarna hield een van de gemeenteleden, een Chinees, een toespraak over middelen tot verbreiding van het Evangelie. Hij noemde er enkele: sprichting van Chr. Inl.

(das Javaansche) scholen in de grootere de-
sa's, oprichten van hulpziekenhuizen, of
althans polyklinieken; het geven van gods-
dienstonderwijs door den helper op de Holl.
I. l. School, om daardoor de kinderen en
door hen de ouders te leeren kennen, en
veelvuldig bezoek van den pandita. Hij
maakte een licht verwijt over het niet-op-
richten van een school te Wedi, ondanks
een verzoek daartoe enkele jaren geleden,
waar thans de Roomschen een school heb-
ben opgericht. (Een van de verzoeken,
waar toen in het geheel nog niet over te
denken viel, omdat er geen onderwijzers
waren). Zijn „lezing” gaf aanleiding tot
veel discussie. De onderwijzers (Javaan-
sche) der Hollandsch-I. n. l. School meenden,
dat de Bijbelsche geschiedenis wel door
hen onderwezen kon worden en ook eigen-
lijk moest worden, omdat zij voor dit on-
derwijs waren opgeleid. Kennismaking van
helper en ouders der leerlingen kon ook
gebeuren, doordat de helper de onderwij-
zers op hun bezoeken bij zieken enz. ver-
gezelt.

Het stichten van scholen, er werden een
paar centra genoemd, waar dit dringend
noodig zou zijn, stuit op dit oogenblik af
op groote finantiële bezwaren en gebrek
aan onderwijzers. Het is te vreezen, dat
anderen ons daar voor zullen zijn. Maar
vooral het laatste bezwaar is niet gemak-
kelijk op te lossen.

Wat de veelvuldige bezoeken van den
predikant betreft, kan alleen maar be-
treurd worden, dat een jaar maar 52 Zon-
dagen heeft. Want met bezoeken worden
godsdiens-oefeningen door hem geleid be-
doeld. Op 36 Zondagen is er Avondmaals-
bediening in verschillende plaatsen, op min-
stens 4 Doopsbediening. Vier vacantiezon-
dagen, waarop dan in Karang Pandan,
waar we meestal heen gaan, gepreekt
wordt, zoodat er voor 't veelvuldig bezoeken van en preeken in andere plaatsen
niet veel overblijft. Ook de Solosche Ja-
vaansche Kerkeraad sprak al uit, dat het
zoo wenschelijk zou zijn, als mijn man wat
meer in de stad zelf preekte.

't Is intusschen een verheugend iets, dat
de menschen zelf belangstellen in en gaan
denken over meer werkzaamheid. Klaten
tracht ook finantiël te doen wat 't kan.
Reisgeld voor den helper naar de omliggen-
de plaatsen wordt uit eigen inkomsten be-
taald, ook de maandelijksche vergoeding
aan den kerkjongen voor het gebruik van
de Gouvernementskerk. Verder de kosten
van hun vergaderingen en van hun eigen
begraafplaats. Ook vormen ze een fonds
voor kerkbouw.

De broeders en zusters werden op die
gemeentevergadering ook opgewekt hun
contributie te verhoogen, omdat er weer
een nieuwe plaats buiten Klaten ter be-
werking bijgekomen was.

Een van de Djokjasche afgevaardigden
hield ook nog een toespraak, waarin hij
vooral aandrang op de opvoeding van de
Christenkinderen. Om de uitbreiding der
gemeente met volwassenenen mogen we de
natuurlijke uitbreiding niet over 't hoofd
zien. En al hebben we nu een klein begin,
als we trouw zijn in het onderrichten van
onze kinderen en kleinkinderen, zal er in
de toekomst een groote gemeente zijn, die
hier Gods naam verheerlijkt.

Na die toespraak moesten we weg. Het
was tien uur, voor een Javaansche verga-
dering nog vroeg, maar we hadden nog de
reis terug naar de stad van ruim een uur.
Met een heele auto vol reden we heen. De
Solosche ouderling, onderwijzer aan een
der scholen, moest op tijd weer in stad
zijn, en moest dus meerijsen, ook een van
de Solosche vrouwen, en wij waren al met
ons drieën. Het was volle maan, en de
tocht langs de verlichte rijstvelden en riet-
tuinen, met in de verte zich wazig in het
maanlicht afteekende bergen, was heer-
lijk. Om half twaalf waren we thuis.

Misschien is het wel een oplossing, dat
op den duur in plaatsen, waar de Christe-
nen niet al te verspreid wonen, gemeente-
vergaderingen in de week het contact met
den pandita wat meer mogelijk maken.
Maar heel veel avonden hebben we niet te
missen. In de stad zelf vraagt het werk
ook veel tijd, en voor bezoeken komen we
avonden te kort.

Maar als we van de moeilijkheden van
andere terreinen hooren, waar men moet
zoeken naar gelegenheden om het Evan-
gelie te brengen, waar men bijna geen
menschen kan bereiken, dan voelen we ons
heel gelukkig, dat we juist hier zijn. Hier
behoeven we het werk niet te zoeken: het
werk zoekt ons.

Met vele hartelijke groeten aan U allen.

J. C. VAN ANDEL-Rutgers.

Rapport van de Deputaten voor de Zending op Soemba.

Bovengenoemd rapport, door de Soemba-
deputaten ingediend bij de particuliere Sy-
node der drie Noordelijke Provinciën, be-
vat wederom veel belangrijks.

Het begint met een herinnering aan het
overlijden van Ds. H. Dijkstra, die inzon-
derheid aan den arbeid der zending op

Soemba zich zoo innig verbonden gevoelde. De gedachte, dat ons oog deze vriendelijke verschijning op aard nimmer weer zien zal, stemt Dep. tot weemoed. „Veel”, zoo drukken zij zich uit, „had de Heere in dezen „Zendingsman” gegeven, veel heeft Hij in hem weggenomen. Maar zijn arbeid is niet ijdel geweest; en de gedachtenis van dezer rechtvaardige zal in zegening blijven.”

Gelijk ook reeds in dit blad is medegedeeld, wordt in het rapport gemeld, dat op het graf van Ds. Dijkstra een eenvoudig monument zal worden geplaatst, waarvoor de medewerking van Dep. gevraagd is.

Van Ds. de Bruijn in Kambaniroe en diens werk kan veel en weinig gezegd worden.

Veel, omdat in de dertig-jarige periode van zijn verblijf op Soemba door zijn arbeid onder den zegen des Heeren heel wat tot stand is gebracht en weinig, omdat dit alles nu een meer geregeld verloop heeft. In de maand April heeft Ds. de Bruijn zijn 30-jarig ambtsjubileum mogen vieren. Behalve te Kambaniroe en Waingapoe moest te Pajeti en Melolo, welke plaatsen vacant werden, veel werk verricht worden, waarvoor een woord van dank en waardeering niet mocht worden teruggehouden.

Bijzonder wordt de nadruk gelegd op de noodzakelijkheid van een kerkgebouw te Waingapoe waarvoor reeds eenig geld bijeen is. Negen duizend gulden moet ervoor bijeengebracht worden en de kerk te Waingapoe kan er komen. Laten de broeders en zusters in de drie Noordel. Prov. 't nu aan 't bijeenbrengen van deze som niet laten ontbreken. De vermelding dezer zaak in een rapport brengt ons niet verder, als het niet tot een daadwerkelijke uitvoering komt. Mocht 't daartoe niet komen, dan is in deze aangelegenheid zeker nog wel eenig werk door Dep. te verrichten.

Ds. Colenbrander werkt op dit oogenblik in West Soemba, nu Ds. Krijger met zijn familie in ons land is. Een 20-tal Soembaneezen werden even voor Pinkster in het vorige jaar gedoopt en op den Pinksterdag werd voor 't eerst het H. Avondmaal gevierd in een Soembaneesche gemeente.

Aangaande den gezondheidstoestand van Ds. en Mevrouw Krijger wordt gezegd, dat de eerste zich in goeden welstand mag verheugen, maar dat die van Mevrouw minder dan gewenscht is. Gelukkig mogen we er aan toevoegen, dat het op dit oogenblik met Mevrouw veel beter gaat, zoodat wel verwacht mag worden, dat voor haar terugkeer naar Soemba geen bezwaar bestaat.

Naar het rapport opmerkt, heeft Ds. C. over een invasie in W. Soemba door de Roomschen geschreven. Wat zich hieruit ontwikkelen zal is nog niet te zeggen. Dat een arbeid van Roomsche zijde op dit zendingsterrein minder gewenscht is, valt zeker niet te ontkennen.

Over de beroeping van Ds. W. v. Dijk als 5e dienaar voor Soemba kan uit den aard der zaak nog weinig gezegd worden. Deze broeder heeft zijn examen in de klas-sis Deventer afgelegd en is reeds geslaagd voor zijn missionair examen. Zijn uitzending, die nog de regeling van allerlei zaken medebrenkt, kan nu zoo spoedig mogelijk plaats hebben.

Voorloopig zal Ds. v. Dijk naar Pajeti gaan om daar de plaats van Ds. Wielenga in te nemen, terwijl 't plan bestaat, om later, indien ook iemand in de plaats van Ds. Wielenga gevonden is, het arbeidsveld onder de verschillende dienaren te verdeelen.

Daarvoor is noodig een man en geld. Indien 't ons aan beide mocht ontbreken, zou de oude toestand moeten bestendig blijven en Ds. van Dijk de plaats van Ds. Wielenga moeten behouden.

Dit zou zeer zijn te betreuren, daar 't Westen hoog noodig een 2en dienaar er bij hebben moet. Zal dit echter kunnen geschieden, dan moeten de inkomsten beter worden, dan ze op dit oogenblik zijn, anders zal er van de uitzending van 'n 2en dienaar voor West-Soemba niets kunnen komen. Moge de Heere dat verhoeden en moge Hij aan zijne kerken datgene geven, wat zij noodig hebben, om de Soemba-kas zoo te steunen, dat de uitzending van een 2en dienaar naar 't Westen zonder zorg kan geschieden.

Over de op te richten opleidingsschool voor Inlandsche helpers valt nog niet veel te zeggen, daar de vaste plannen omtrent de plaats van vestiging en de benoeming van een docent nog ontbreken.

De opgave over den schooldienst bevat belangrijke mededeelingen. Het aantal leerlingen op de volksscholen bedroeg 1920 en het aantal onderwijzers 63. De Standaard-school te Pajeti heeft 74 leerlingen met 4, die te Karoeni 26 met 1 onderwijzer. In de komende 10 jaren zal naar 't plan der regeering dit getal scholen nog aanmerkelijk uitgebreid worden, terwijl het contract, dat over 10 jaar loopt moet worden vernieuwd. Verschillende omstandigheden in aanmerking genomen, hebben we goede hope, dat dit zonder schade voor de Zee-

ding, wat beginsel en financiën betreft, zal kunnen geschieden.

Over den medischen dienst valt niet veel bijzonders mede te deelen. Zuster Clevering heeft al haar moeite besteed aan het hospitaal te Pajeti en zal nu aanmerkelijk verlichting krijgen door de komst van het echtpaar Krijger, dat in de maand Mei op Soemba arriveerde.

Het internaat te Karoeni, onder leiding van Zuster Zichterman bloeit.

Tenslotte wordt nog stilgestaan bij de financiën. *Tachtig mille* werd in 1921 voor de Zending op Soemba bijeengebracht. Om de loopende zaken te kunnen bekostigen moet deze som worden opgevoerd tot f100.000. En als dan bovendien in West-Soemba nog een hospitaal zal verrijzen, waaraan groote behoefte is, dan moet de som van f100.000 tot f120.000 jaarlijks klimmen. Zal 't hiertoe komen, dan moeten daarvoor alle middelen in 't werk gesteld worden. Onmogelijk achten wij 't niet. Elke kerk moet zich rekenschap geven van 't aandeel, dat voor haar rekening komt en haar best doen, dat deze som binnenkomt.

Deputaten besluiten hun rapport met een aanhaling uit het zwanenlied van Mozes den man Gods: „De liefelijkheid des Heeren onzes Gods zij over ons; en bevestig Gij het werk onzer handen over ons; ja het werk onzer handen, bevestig dat.”

Zoo zij het!

Zdl.

W. W. S.

Overgenomen uit 't Geref. Kerkbl. v. D.-O.

Kort verslag van de Afz. Verg. van Miss. Dienaren des Woords gehouden den 5den April te Djokja.

Op onze Aprilvergadering kiezen we elk jaar een anderen Secretaris.

Ondergetekende werd voor dit jaar gekozen en ik hoop als zoodanig het werk van br. v. Dijk voort te zetten en U telkens een kort overzicht te geven van het voornaamste, dat op onze verg. werd behandeld en waarin de lezers van dit Kerkblad als zendingsvrienden belang zullen stellen. Een teleurstelling vormde voor ons het rapport, dat uitgebracht werd over een verzoek om in Patalan Toengkag en Wates (op het terrein van Jogjakarta gelegen) tot instelling der ambten te kunnen overgaan; bij een onderzoek was gebleken, dat geen enkele van deze drie gemeenten nog rijp was voor institueering; over 't algemeen misten deze gemeenten nog 't inzicht in de betekenis der institueering, waren ze ook

nog wel klein en moest gevreesd worden, dat een instelling der ambten op groote moeilijkheden zou stuiten en dat ze in dit stadium ook weinig zou beteekenen. De vergadering ging met de conclusies van het rapport accoord en vond het beter om met de institueering te wachten, totdat de gemeenten daarvoor meer voorbereid zijn en ook het kleine getal geen bezwaar meer behoeft op te leveren.

Br. Tiemersma deelde ons mee, dat hij de uitgave van de Penaboer, ons maleische maandblaadje, moest staken uit gebrek aan contanten; wij vonden dat zeer jammer, daar dit blaadje iedere maand in een op laag van pl.m. 8000 exemplaren werd verspreid en bleek ook, dat er genoeg abonne's waren, die dit blaadje bij honderden betrokken, zoodat de uitgave heel goed kon voortgezet worden als er maar iemand was, die de drukkosten telkens voor een korten tijd wilde voorschieten; hoewel onze Mardi Rahardja kas er ook niet erg florissant bijstaat, besloten we toch de uitgave van de Penaboer voor rekening van de Mardi-Rahardja kas te brengen.

Dr. van Andel deelde mede, dat de preek-schetsen, waarvan hij de uitgave verzorgt, nu ten getale van 140 verzonden worden; zou het niet goed zijn, vraagt dr. v. Andel, om een volgend jaar een boekje met preek-schetsen te laten drukken; de vergadering vond het beter om daarmee nog te wachten, en eerst te zien of die uitgave van preek-schetsen ons op den duur wel bevalt. Ook deelt Dr. v. Andel mee, dat er dit jaar weer een Maleische Scheurkalender zal worden uitgegeven, die bij getallen tegen 50 cent per stuk geleverd kunnen worden; het schild wordt in drie kleuren gedrukt en de proef ervan, die ter tafel aanwezig is, ziet er aardig uit; zeer waarschijnlijk zal deze kalender, die voor 60 cent per stuk verkocht zal worden, wegvliegen, en we besluiten daarom om gezamenlijk voor al de zendings-terreinen der Geref. Kerken een 1000 exemplaren te bestellen; alle bestellingen moeten bij Ds. Merklijn te Magelang worden ingezonden.

Van den Javaanschen wandkalender van Dr. v. Andel worden dit jaar 42000 exemplaren gedrukt; we vonden het wat gewaagd om ook te beginnen met een Javaanschen wandkalender van 12 bladen; daar deze uitgave voor het eerst dan zou samenvallen met de uitgave van den Maleischen scheurkalender en de verkoop van beide daardoor gedrukt zou worden.

De verklaring van het Kort Begrip, van de hand van Ds. Bakker kwam klaar, waar-

door we voor onzen colportagearbeid onder de Javanen een mooi boek rijker zijn geworden, het is een uitnemend boekje om eenigszins ontwikkelde Javanen in kort bestek op de hoogte te brengen van den Chr. Godsdienst.

Een gedeelte van onze vergaderingen is steeds bestemd, voor mededeelingen over den arbeid en daar het hier moeilijk is om het minder belangrijke uit te schakelen en gij waarschijnlijk ook in dat m. i. minder belangrijke ook belang stelt.

Batavia. In Batavia werd voor de verzorging van het maleische deel een pandita Battak aangesteld; Ds. Tiemersma geeft onderricht aan een Chineesch gezin, dat den H. Doop begeert, houdt des Zondags Maleischen dienst in 't Centraal hospitaal of in de Gevangen; hij zou gaarne dezen arbeid in opdracht van den Kerkeraad verrichten, alsook den Evangelisatiearbeid die hij verricht; de vergadering vindt, dat er niets op tegen is als br. Tiemersma als geloovige tal van werkzaamheden verricht voor de komst van Gods Rijk; indien hij echter bepaald ambtelijke werkzaamheden wil verrichten, dan zal hij daartoe eerst toestemming van den kerkeraad moeten hebben; hij houde zich strikt aan de kerkelijke bepalingen.

Van Keboemen wordt meegedeeld, dat in de desa Glonggong een nieuw kerkgebouw in gebruik werd genomen; dit kerkgebouw werd geheel door de Jav. gemeente aldaar bekostigd; in Groedjoeggan werd een nieuwe 2e school opgericht; in 't algemeen gaat het met de scholen goed. In 't hospitaal wordt met opgewektheid gewerkt; toch zou Ds. v. Dijk graag meerdere vruchten zien, ook meerdere opgewektheid. Ds. v. Dijk had nu met de helpers vastgesteld, dat zij iedere week minstens twee nieuwe desa's zouden bearbeiten; iederen Vrijdag wordt van dezen arbeid rapport uitgebracht, maar de vrucht is zeer gering; met meer blijdschap kan hij spreken over den arbeid in het Zuiden van zijn terrein; daar is meer ingang, een nieuwe post kon er worden geopend.

Van het Rotterdamse zendingsterrein kon Ds. Esser verblijvende mededeelingen doen. In Adiredjo (ten zuiden van Maos) werd een net kerkgebouw in gebruik genomen, de opkomst verbeterde sinds en er zijn hoopvolle verschijnselen; in een andere desa moet de school worden vergroot; in de afdeeling Poerwokerto werd de arbeid gezegend; den vorigen Zondag kon hij aan 14 Javanen den H. Doop toedienen; Dr. Vogelsang heeft plannen om ook den medischen dienst uit te breiden door in sommige desa's een medischen helper polyclinie te

doen houden. Dr. v. Andel deelt mee, dat op den nieuwen post Pengging waarover een vorig maal gerapporteerd was een school werd geopend; in die desa is een groeiende belangstelling in het Christendom, die zich blijkbaar ook aan andere desa's mededeelt; 4 paal daarvandaan was een man komen vragen om samenkomsten te willen houden in zijn desa; sedert de vorige vergadering werden 39 Javanen en Chineezzen gedoopt. Deze uitbreiding van den arbeid plaatst almeer voor moeilijke financiële vragen. In Djokja werd de arbeid aangevat door Ds. Pos; wat al aanstonds ten goede kwam aan het colportagegebied, omdat het aantal colporteurs werd gebracht van twee op vijf; terwijl spoedig naar hij hoopt daaraan meerdere uitbreiding zal gegeven worden door de oprichting van enkele kiosken; de schoolarbeid gaat goed; op een tweetal scholen vermeerderde in korten tijd het aantal leerlingen met 70.

In Magelang kon Ds. Merkelijn sedert de laatste vergadering aan 36 Javanen en Chineezzen den H. Doop toedienen; een 2e Hollandsch-Javaansche school werd daar geopend; een goeroe indijl die met zegen werkte, werd door den dood weggenomen en een tweetal colporteurs moesten worden ontslagen vanwege oneerlijkheid; blijde en droeve mededeelingen wisselden elkander af en zooveel zal aan de lezers wel duidelijk zijn, dat wij veel behoefte hebben aan de voorbede van allen, die de komst van Gods Dienst in deze landen begeeren.

Namens de vergadering,

A. MERKELIJN.

Midden-Java en Soemba in vier jaren.

De statistiek over 1921 toont een verblijdenden vooruitgang, vergeleken met die over 1917. Zoowel Soemba als Java mogen roemen in rijke zegeningen.

Voor al de arbeid is zeer toegenomen. Het aantal missionaire dienaren des Woords bleef wel gelijk, maar dat der zendingsdokters op Java nam met vier toe; ook op Soemba werd de medische dienst krachtiger aangevat en breder georganiseerd. Het aantal Evangelie-helpers klom op Soemba van 5 tot 7, op Java van 46 tot 55. Het aantal Inlandsche onderwijzers op Soemba van 50 tot 65, op Java van 78 tot 112. Ook het aantal Bijbelcolporteurs, waarvan de opgave ontbreekt, zal wel toegenomen zijn; in 1917 waren er op Java 23.

Verrassend snel is het aantal scholieren toegenomen. In 1917 waren er op Soemba 1427, thans zijn er 1720. Op Java (met inbegrip van Batavia en Soerabaia) in 1917:

3191. Thans is het getal meer dan verdubbeld en bedraagt: 6960. Deze groote toename op Java is voornamelijk te danken aan het Hollandsch-Inlandsch en Hollandsch-Chineesch onderwijs. Deze scholen met Hollandsch als voertaal gaan over het geheel niet van de kerken uit. Zij vormen een belangrijk stuk zendingsarbeid van het particulier initiatief. Er is wel eens beweerd, dat die scholen geen zendingsscholen zijn. Maar indien het zendingswerk bestaat in het brengen van het Evangelie aan een niet-Christelijk volk, het oefenen van Christelijken invloed onder een niet-Christelijk volk, dan is het zendingskarakter onbetwistbaar. Die scholen zijn dan in dezelfde mate zendings-scholen als ze Christelijke scholen zijn.

Over de colportage staan geen opgaven ten dienste. In het algemeen kan gezegd worden, dat op Java de Bijbelverspreiding toeneemt naar het steeds stijgend aantal menschen, die kunnen lezen. Het Christelijk Javaansch maandblad, indertijd op initiatief van Ds. Merkelijn uitgegeven, heeft thans een oplage van 35.000 exemplaren. Vele Christenen in Indië steunen dit werk met geldelijke bijdragen. Door de liefde van vele broeders en zusters hebben wij in den duren tijd van hooge papierprijzen onze groote oplage kunnen handhaven; aan hen allen wordt hartelijke dank gebracht. Nu steeds meer Javanen kunnen lezen, zou de oplage van jaar tot jaar wel mogen klimmen. Wie weet, waartoe de liefde van velen ons in staat zal stellen!

De vruchten van het werk zijn veel talrijker dan de statistiek kan tellen. Hoeveelen zijn reeds tot Christus gekomen en toen nog niet door den Doop opgenomen in de Christelijke Kerk? Hoeveelen zijn bezig onder de leiding des Geestes tot het licht te komen doch nog niet tot heldere Christelijke overtuiging gerijpt? Een rijstveld met groeiend gewas, doch met slechts enkele gerijpte aren, ontleent zijn waarde vooral aan de groene aren, die nog niet geoogst kunnen worden. Of Midden-Java en Soemba bij zulk een rijstveld te vergelijken zijn, kan niemand met zekerheid zeggen. Allen hopen het, velen verwachten het, God alleen weet het. Laat Midden-Java en Soemba door ons allen getrouw worden opgedragen aan den Heer van den groei en van den oogst!

De volgende cijfers geven bij elk der zendingsposten het aantal der gedoopten einde 1917 en einde 1921: op Soemba: Kambanire 316 en 347, Melolo 487 en 551, Pajeti 83 en 101, Karoeni 51 en 108. Totaal voor Soemba 937 en 1107; een vooruitgang dus van 170 of 18 pCt. in vier jaar.

Op Java: Poerbolingo 366 en 504, Poer-

woredjo 530 en 560, Djokja 710 en 806, Keboemen 380 en 441, Wonosobo 35 en 67, Magelang 97 en 201, Solo 297 en 531. Totaal voor Midden-Java 2415 en 3110; een vooruitgang dus van 695 of 29 pCt. in vier jaar. Batavia 261 en 343, Soerabaja 22 en 45.

De toename is niet zoo groot als in de vier aan 1917 voorafgegane jaren. Van 1913 tot 1917 was de toename voor Soemba ruim 300, voor Midden-Java 795. Toch is er veel stof tot dankbaarheid. Een vooruitgang als te Poerbolingo van 138 gedoopten, te Magelang van 104 en te Solo van 234 gedoopten toont verblijdende cijfers. Het werk is niet ijdel. Geve God ook verder zijn zegen door de liefde der Kerken tot de zending te vermeerderen, door het werk uit te breiden en door den arbeid met vrucht te kronen. En als de vruchten in de eerstkomende jaren overvloediger mochten worden, geve de Heer des oogstes de noodige arbeiders. Als in rijkere mate de maaitijd zal aanbreken, zal de liefde en offervaardigheid der Kerken op een zware proef gesteld worden. De maaitijd gaat in arbeid en kosten zeer ver den zaaitijd te boven.

Solo, Juni 1922.

H. A. VAN ANDEL.

Korte Berichten.

Dr. Zwemer, een Egyptisch zending van naam is op Java om een studiereis te maken. Die naam Zwemer heeft in Holland onder de ouden van dagen een goeden klank. Een bekend predikant van de Christ. Geref. Kerk, die dezen naam droeg, is tal van jaren geleden uit Holland naar Amerika vertrokken. Naar we meenen is Dr. Zwemer een zoon van dezen Hollandschen predikant. Hij staat in dienst eener Amerikaansche Zending en werkt in Egypte, waar hij reeds onderscheidene jaren een zeer vooraanstaande plaats inneemt. Als schrijver van onderscheidene werken over Christendom en Islam en als kenner van den Islam gelijk slechts weinigen, is hij in de zendingswereld een man van gezag. Daarbij is hij een man van beslist Gereformeerde overtuiging. Op de bekende Edinburgsche Zendingsconferentie in 1911 heeft hij met klem de Gereformeerde Schriftbeschouwing verdedigd en het ernstig gevaar aangewezen, dat er voor de zending ligt in de Moderne en Ethische schriftcritiek.

Nu is het aan den kenner van den Islam opgevallen, dat nergens in heel de wereld de Zending, waar zij arbeidt onder een Mohammedaansche bevolking, zooveel vrucht mag aanschouwen als op Java en niet het minst op het Zendingsterrein onzer ker-

ken. Dit heeft hem bewogen om eens naar Java te gaan en daar een onderzoek in te stellen. Hij heeft daar dan ook de vergadering van onze Zendingssarbeiders bijgewoond en met de Zendingelingen een samenspreking gehouden. Ofschoon anders die vergaderingen gewoonlijk te Djokja worden gehouden, is op verzoek van Dr. H. A. van Andel ditmaal Solo de plaats van samenkomst geweest.

Met veel belangstelling wachten we af tot welk oordeel Dr. Zwemer ten opzichte van den zendingssarbeid op Java zal komen. We hopen daarvan later wel mededeeling te doen.

De Classicale vergadering van de Gereformeerde Kerken in Ned. Indië heeft in hare vergadering, in Juni j.l. gehouden te Bandoeng deputaten benoemd om te rapporteeren over de rechte verhouding van de Hollandsche Kerken, alsmede van de buitenleden op de Zendingsterreinen tot de „Zendinge Kerk” ook inzake den Zendingssarbeid.

Er bestaat thans geen officieele betrekking tusschen de Holl. Kerk op een Zendingsterrein en de Zendinge Kerk. Dit is niet in orde. In Indië wordt dit vraagstuk thans in studie genomen. Ook in Holland mag dit punt, dat regeling gaat vragen, wel eens ernstig worden ingedacht.

Ds. D. Bakker is uitgenoodigd na zijn terugkomst in Indië als consulent op te treden van de Gereformeerde Kerk te Soerabaja, terwijl Dr. v. Andel dienst doet als consulent van Samarang.

Algemeene Jaarvergadering der Nederl. Ger. Zendingssvereniging op Maandag 2 Oct. a.s. 'smiddags 2 uur in het gebouw Salvatori Amstel te Amsterdam.

Ds. N. A. DE GAAIJF FORTMAN, Voorz.
L. BERK, Secr.

Wie van adres verandert zende daarvan bericht aan den Uitgever J. Zomer te Wageningen.

Boeken uit de Zendingssbibliotheek vragen men aan bij Ds. D. Pol te Rijsoord.

KNIKKERTJES

zijn verkrijgbaar bij Mej. Pol te Rijsoord. Zij kosten f6.25, zegge zes gulden vijf en twintig cent.

Men bestelle onder toezending van postwissel.

Papieren busjes, die geopend en weer gesloten kunnen worden met losse teksten, kosten f1.40 de tien en de teksten f0.90

de 100. Men bestelle bij G. M. Feij, Burg 109, Middelburg en sture vooraf het geld op diens Giro No. 64188.

Bestellingen van den Zendingsskalender richtte men, *niet* tot Ds. D. Pol te Rijsoord, doch tot den heer G. F. Hummelen, Kruisstraat te Assen.

Tot docent aan de Opleidingsschool, die op Soemba zal worden opgericht, is benoemd Ds. L. P. Krijger Miss. predikant te Karoeni op Soemba, thans met verlof in Nederland.

Leestafel.

Midden Java ten Zuiden, door D. Pol, V.D.M.

Onze Zendingssliteratuur is een voortreffelijk boek rijker geworden. Ds. D. Pol, thans predikant te Rijsoord, heeft een werk van vrij grooten omvang in het licht gegeven, getiteld: „Midden-Java ten Zuiden”. Hij is de schoonzoon van den in onzen Zendingsskring onvergetelijken Zendingssman Ds. H. Dijkstra. Vermoedelijk heeft deze wel bij zijn schoonzoon de lust gewekt en gesticht om een deel van zijn tijd en kracht aan de Zendingssstudie te wijden. Toen dan ook de Zendingssstudieraad tot Ds. Pol het verzoek richtte om een boek te schrijven over de zending op Midden-Java ten Zuiden, heeft deze daaraan gaarne gevolg gegeven. En nu is er dat boek. En 't mag er wezen. Een flink boekwerk van 337 bladzijden.

Na de inleiding behandelt Ds. Pol in Hoofdstuk I en II Land en Volk van Midden-Java. Hoofdstuk III geeft in korte lijnen de geschiedenis en Hoofdstuk IV teekent in duidelijke voorstelling de religie der Javanen. In het Ve hoofdstuk poogt de schrijver het huidige geestesleven te schetsen. De hoofdstukken VI en VII beschrijven de Oude Zendingssgeschiedenis van 1861—1891 en van 1891—1899. Het VIIIe hoofdstuk is gewijd aan den „Nieuwe Koers” in Holland en het IXe hoofdstuk aan den „Nieuwe Koers in Indië.” In het Xe hoofdstuk geeft de schrijver een blik op de verschillende terreinen afzonderlijk. En het XIe hoofdstuk biedt ten slotte eenige perspectieven, die zich voordoen aan het oog van den schrijver.

Als aanhangsel is er bijgevoegd een opgave van de bronnen alsmede een register, waardoor het gebruik van het boek zeer gemakkelijk is gemaakt. Een ieder, die eens wat weten wil van onze Zending op Midden-Java, kan nu terecht. Het feit, dat

Ds. Bakker, de bekende docent van de opleidingsschool te Djocja, de copy nazag, is een waarborg te meer, dat dit boek alleszins betrouwbaar is. Toch vonden we een enkele onjuistheid, b.v. op bladzijde 321 zegt de schrijver, dat „de pas afgekomen subsidie-regeling zoo gunstig is, dat zoo goed als zonder kosten voor de zending scholen gebouwd en onderhouden kunnen worden. Dit is minder juist. Het is den schrijver — en blijkbaar ook aan Ds. Bakker — zeker ontgaan, dat bedoelde regeling alleen geldt voor de scholen met de Hollandsche taal als voertuig bij het onderwijs en nog niet voor de gewone Zendingsscholen, die nog wel ter dege aan de Zending belangrijke bedragen kosten. De subsidieregeling voor de Zendingsscholen is nog geenszins zoo gunstig als de schrijver meent. Doch dit is slechts een kleinigheid.

Met warmte bevelen wij dit kostelijk Zendingsboek aan, en zeggen den schijver dank voor zijn veelomvattend werk, aan dit boek besteed. Ook past een woord van dank aan den Zendingsstudieraad, die de uitgave van dit boek voor zijn rekening nam en voor een keurige verschijning heeft gezorgd. Mooie plaatjes, over het algemeen zeer duidelijk van voorstelling, siëren het boek. Ook is er nog een klein kaartje van Midden-Java aan toegevoegd. Dit is echter wel wat al te klein en daardoor min duidelijk.

Naar we meenen is dit mooie boek, dat een prachtige bron voor Zendingsstudie biedt, in den handel voor f2.90 verkrijgbaar.

Meisjesleven.

Met het No. van Juli is dit maandblad voor onze vrouwelijke jeugd zijn vijftien jaargang begonnen. Vinde dit goed gereedigeerde blad steeds ruimer ingang. Het wordt uitgegeven bij Bosch te Baarn.

Giften voor de Zending.

Geref. Zendingsvereniging te Bussum.

Met dank aan de kinderen ontvangen de opbrengst van kaarten ten behoeve van de arbeid te Djocja en Solo.

Wim Arendszen f1.50; de Boer f2.20; Anna Funke f1.20; Herman Gelderhof f2; Gerrit Hoiting f4.80; Abram Hund f4.30; Marie de Jager f0.60; Ida Knevel f2; Mientje v. d. Linden f2; Gerrit Mulder f3.10; Ina Mulder f1.60; Conelis v. Norren f1.71; Jo Askamp f1.40; Jeanen Rebel f2.15; Jansje Renes f1.30; Cor Vat f0.60; Anna v. Westering f2.20; Mien Witteveen f2; Mien v. Norren f1.71; Jo Bronder f2.30; Gerrit Tobie f1.15; L. de Boer f0.85;

Dina Scheepmaker f0.60; Temma Korfmaker f1.50; te zamen f45.31.

Uit de busjes van Bussem van Gerrit Roelof Hage uit Reeuwijk halve centen f1.60; Jo Bronder f4.62; Jansje Renes f1.55; Jo Askamp f1.82½; Aalie Laan f2.63½; Marie de Jager f1.57½ Mien Witteveen f2.62½; Gerrit Hoiting f11.31 met 50 halve centen; Temma Korfmaker f1.73½; Ida Knevel f1.60½; Ina Mulder f1.08; Gerrit Scheepmaker f1.02; Berthus Rijnsburger f0.94; Miesje Roesche f2.62; Coen Rijnsburger f0.49½; Herman Gelderhof f0.71½. Kaarten en Busjes te zamen de som van f82.70.

MEJ. M. JACOBSZOOM.

Graafwiekmanlaan 2.

Ontvangen voor de Generale Kas der Zending.

Door A. J. W. van Oosten uit het knik-kertje der „Breukelaarschool” te Aalten f4.50. Door Dr. J. Hania van Jantje de Ruiter te Geldermalsen halve centen f1. Van de Geref. Kerk te Beetgum f40. Van de Geref. Kerk te Putten f51.17½. Van W. Hoogeveen te Alfen a. d. Rijn f1. Door Jonkv. C. C. v. Poll van den Zendingskring Kersbergen te Zeist f25. Door W. Zeijl te Sneek 10 pCt. van de ontvangsten in Friesland over 1920—1921 f3236.49. Van de kinderen der Christ. school te Appelscha f17. Van Mej. J. Kuypers van de Meisjesver. Dorcas te Hengelo f6. Van A. P. te N. f1.

Zaandam, 22 Aug. 1922.

W. BREUKELAAR.

Voor Djocja en Solo.

Van N. N. te Zaandam f2.50. Pinkster-collecte Geref. Kerk te Halfweg f728. Van E. de Jong Valeriusplein 9 f10. Door Ds. K. Bakker te Lutten voor Solo f3 en voor het Petronellahospitaal f2. Uit het busje van de Christ. School te Westernieland f9.60.

Mijn Giro No. is 32806.

Zaandam, 22 Aug. 1922.

W. BREUKELAAR.

Zending Geref. Kerken op Soemba.

Mej. M. Pilon te N. Weerdinge, v. d. kleine meisjesv. f5.50. P. H. Zaadstra te Steenwijk, verschillende busjes f64.94½. J. Helsoot te Koekange, v. d. Jongel.v. Tychieus f50. Dr. Jansen te Tenboer, v. d. Zend.v. f10.54½. J. W. Zwartsenberg te Wetsinge-Sauwerd, gev. in de coll. f10. J. W. Dragt te N. Dordrecht, verz. door de schoolk. f10. J. Laning te 't Zandt, gev. in de coll. f2.50. Mej. J. Mulders te Meppel, schoolbusje f14.08. Ds. Scheps uit Deventer B., v. d. Deput. v. d. Zending f110. A. Smit te Haren, 2 maand. contrib. f21.10, gift f10, coll. bruiloft G. Kamps f6 is f37.10. J. Wildvank te Delfzijl, busjes f30. B. Roosjes te Diever, 't Nikkertje der school f7.5. Ds. v. Dijken te Zweeloo, gev. in de coll. f5. Ds. Meindertsma te Leek, busje A. Groothuis

300 h. c. is f1.50. J. v. d. Laan Ez. te Pieterburen, gev. in de coll. f5. H. Oosterhoff te Haulerwijk, busje A. v. d. Wal f1.77½, busje school (beneden) f2.08½ is f3.86. Dr. Dee te Dwingelo, gev. in de coll. f5, 't schoolbusje f6.04½ is f11.04½. Ds. Lammertsma te Appingedam, coll. zilverbruiloft f4.65. Ds. Scholten te Zuidhorn, M. Bakker 69 h. st. en 100 h. c. is f2.22½, T. en M. de Boer 100 h.c. is f0.50, T. en G. Boelma 200 h. c. is f1, G. Sennema f5.60, N. N. te Diepen, Californië, N. A. f104 is f113.32½. A. Blaak te Sappemeer, v. d. Zend.v. f111.21. K. de Raad te O. Pekela, v. d. schoolk. f20. J. M. Wagenaar te Pekelderweg, v. d. Zend. comm. f10. Ds. v. d. Munnik uit Winsum, v. d. Zend.v. f30, gev. in de coll. f10 en f5 is f45. M. Bolk te Hollandscheveld, v. d. Zend.v. f10. Ds. Meijer te Marum, van vr. G. Adema f5.25. B. Breuker te Midwolde, nag. Pinkstercoll. f5. J. W. Zwartsenberg te Wetsinge-Sauwerd, busjes in de Kerk f41.63. Mevr. Gocree—Bakker te Wagenborgen, v. d. kinderezend.v. 't Mosterdzaad f32. Ds. Schoemaker uit Hasselt, bijdragen f23.50. Jongejufr. G. Dwarshuis te Uithuizen, uit haar Nikkertje f7. Ds. Meijer te Marum, busjes in de Kerk f34. Jongel.v. te Baf. of 12.50. H. Hulshof te Zoutkamp, v. d. Zend.v. f25. H. Bergsma te Oudeschip (Roodeschool), v. d. schoolk. en de Jonged. v. Trijfoos f16.55. Ds. Steenhuis te Loppersum, uit de busjes f28.56. J. W. Zwartsenberg te Wetsinge-Sauwerd, gev. in de coll. f7.50. Ds. Lammertsma te Appingedam, gev. in de coll. f1. Ds. Koppe te Enumatil, dankoffer van aanv. herstel uit ernstige krankheid f5. Van de schoolk. 1e en 2e klas te Mee-

den f5.84. Ds. Donner te Emmen, gev. in de coll. f1. T. H. Muller te N. Weerdinge, van Mej. J. Kleine 300 h. c., coll. bruil. H. Slagter f2.22 is f3.72. Dr. Dee uit Hijken, eenige busjes f32.12. Ds. Smit te te Zuidlaren, van 't Zendingenf. te 't Laarwoud f86.29. N. N. te U f100. Mej. W. G. Dop te Westerlee, busje v. d. Schoolk. f6.92. H. J. Kuiper te Zwartsluis, van 't Zend. comité buitengewone bijdragen f100, gewone f50 is f150. Ds. Duurzema te N. Amsterdam, gev. in de coll. f1, in de brievenbus f2.50 is f3.50. T. Oegema te Dedemsvaart, gev. in de coll. f10. Ds. Bakker te Lutten, busjes Juli f18.50. Ds. Stadig te Ezinge, verz. door C. Oosterhoff, A. Wierenga, G. v. Dijk, J. Veenstra, C. Wierenga, A. Kooy, B. Vink, D. Douwsma, M. Schuitema en T. Ritsema f25. Ds. Veltman te Zevenhuizen, busjes in de kerk f76.31½, J. Kraaima 100 h. c. verz. door zijn nu overleden vrouw f76.81½.

Pinkstercollecte.

Groningen B f554.32. Assen f304. Westerbork f50.34½. Haren f131.54. Vollenhove f30.45. Blokzijl f92.52. Delfzijl f272.67. Vledder f10.22. Haulerwijk f41.84½. Zuidhorn f189.26. Pekelderweg f33.50. Ambt-Vollenhove A f64.26. Kamperveen f12.62. Langeslag f54.45. Zalk f26.03½. Hasselt f70. Nieuwolda f50.72½. Enschede f595.59.

Soembaweekcollecte.

Garrelsewer f135.55. N. Dordrecht f87.29. Zwartemeer f18.25.

J. DUURSEMA, *Quaestor.*

Groningen, Radesingel 23a, 21 Aug. '22.

Giro 51619.

Adressen van de Arbeiders en Arbeidsters.

Dr. B. J. Esser te Poerbolingo.
Dr. W. L. Vogelsang te Poerbolingo.
Zuster W. H. Netelenbos te Poerbolingo.
Tijdelijk te Wonosobo.
Zuster L. A. C. Enserink te Djocjakarta.
Ds. L. Netelenbos te Poerworedjo.
Dr. J. C. Filach te Poerworedjo, met verlof in Nederland.
Mej. dr. G. J. Dreckmeijer te Poerworedjo.
Mevr. Hissink Fonkert te Poerworedjo.
Ds. K. v. Dijk te Keboemen.
Ds. H. A. Vonk te Keboemen.
Dr. K. von Feher te Keboemen.
Zuster C. L. de Graaf te Keboemen.
Zuster T. de Jong te Keboemen.
Ds. A. Pos te Djocjakarta.
Dr. J. Offringa te Djocjakarta.
Dr. A. von Kiss te Djocjakarta.
Dr. L. Szász te Djocjakarta.
Dr. M. G. Muller te Djocjakarta.
Zutser H. Baarbe te Soerakarta.
Zuster W. Boorsma te Djocjakarta.
D. Koelewijn te Djocjakarta.
Ds. D. Bakker te Djocjakarta, met verlof

in Nederland, adres: Bosboom-Toussaintstraat 36, Amsterdam.
J. P. Zuidema te Djocjakarta.
Dr. H. A. van Andel te Soerakarta.
Dr. K. P. Groot te Soerakarta.
Dr. D. Verhagen te Soerakarta.
H. Meijerink te Soerakarta.
D. J. Bosman te Soerakarta.
W. Vermolen te Soerakarta.
P. de Koomen te Soerakarta.
Zuster G. Loggen te Soerakarta.
Ds. A. Merckelijn te Magelang.
Dr. H. S. Pruis te Wonosobo.
Ds. C. de Bruijn te Kambaniroe op Soemba.
Ds. J. F. Colenbrander tijdelijk te Karoeni op Soemba.
Tj. van Dijk te Pajeti op Soemba.
Tj. Mobach te Pajeti op Soemba.
Zuster H. Clevering te Pajeti op Soemba.
Ds. L. P. Krijger te Karoeni op Soemba, met verlof in Nederland, adres: Bussum (Meijer, Kampioen 3).
Zuster G. Zigterman te Karoeni op Soemba.

KERKKALENDER 1923

Onder Redactie van Prof. Dr. T. HOEKSTRA,
Ds. R. E. VAN ARKEL en Ds. J. WATERINK

EEN KUNSTKALENDER VOOR HET GEREFORMEERD HUISGEZIN.

Deze kalender geeft iedere week EEN PRACHTIGE PLAAT op het leven der Gereformeerde Kerken betrekking hebbende. Aan den achterkant der groote kalenderbladen wordt op boeiende wijze over deze belangwekkende onderwerpen verteld. — Wie de platen bewaart, krijgt een kostelijke verzameling waarin het leven der Geref. Kerken van vroeger en later tijd weerspiegeld wordt. Het schild werd ontworpen door den sierkunstenaar Machiel Wilmink. Het is waard, om zelfs in de mooiste kamer, een eereplaats te krijgen.

IEDER GEREFORMEERDE DIE MEELEEFTE SCHAFT ZICH DEZEN KALENDER AAN

MEN DOET GOED, THANS REEDS TE BESTELLEN, DE PRIJS BEDRAAGT f1.95. DAT IS VOOR EEN KALENDER ALS DEZE, MET — ZOOVEEL KUNSTPLATEN, BUITENGEWOON GOEDKOOP. —

WAGENINGEN UITGEVERSMIJ GEBR. ZOMER & KEUNING

Bij J. H. KOK te Kampen verscheen:

LEERREDENEN OVER DEN HEIDELBERGER CATECHISMUS

DOOR

Dr. B. WIELENGA - Dr. P. A. E. SILLEVIS SMITT - Dr. J. C. DE MOOR - Ds. C. LINDEBOOM - Ds. C. VAN PROOSDIJ - Ds. G. WIELENGA - Ds. H. HOEKSTRA

PRIJS IN STEMPELBAND f 8.50.

DEZE BUNDEL IS BIJZONDER GESCHIKT VOOR VACANTE KERKEN

LEVEN- en ONGEVALLENVERZEKERING

DE AMSTERDAMSCHER

AMSTERDAM: N. SPIEGELSTRAAT 17.

Directie: Jhr. A. F. DE SAVORNIN LOHMANN Jr., Jhr. J. DE SAVORNIN LOHMANN
Mr. J. C. L. VLAANDEREN.

GRONINGSCHE HYPOTHEEK BANK
GRONINGEN

Geeft uit tot een bepaald bedrag 6 pCts. PANDBRIEVEN

Bijkantoor ZWOLLE

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE
GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

En dit Evangelie des
koninkrijks, zal inde
geheele wereld gepredikt
worden tot een getuigenis
allen volkeren
Matth. 24 : 14

Redactie-Adres
W. BREUKELAAR, Zaandam

Commissaris van Toezicht
en Controle
W. BREUKELAAR, Zaandam

INHOUD: Abram van God geroepen. — Van Zendingaangelegenheden. — Van het Rotterdamsche Zendingsterrein. — Ds. en Mevr. Bakker. — Brief uit Djokja. — Naar het Zuidergebergte. — Zendingsmethode. — Korte Berichten. — Leestafel. — Giften voor de Zending. — Adressen.

Abram van God geroepen.

De Heere nu had tot Abram gezegd: Ga uit uw land en uit uwe maagschap en uit uws vaders huis, naar het land, dat ik u wijzen zal.

Gen. 12 : 1.

Abram, straks Abraham, — een welbekende naam in de heilsgeschiedenis.

Na den gezegenden naam van onzen Heiland wel de meest bekende en geëerde naam onder het volk des Heeren.

Beiden Israëlieten en Ismaëlieten, beiden Joden en Mohammedanen noemen dien naam nog steeds met diepen eerbied, als van hun grooten stamvader. Zelfs Perzen en Hindoes en andere volken der oudheid kennen hem. Zoo vervulde de Heere aan hem zijn belofte: „Ik zal uwen naam groot maken.”

Doch zeker wel het meest daardoor, dat Christus' kerk hem door alle tijden heen roemen zou als den „vader der geloovigen” en den „vriend van God”.

Heel den Bijbel door wordt zijn naam dan ook gedurig genoemd. En zelfs kunt ge uwen Bijbel niet recht verstaan, zonder de kennis der geschiedenis van dezen man der oudheid, wiens naam doorklinken zal tot in het Rijk der heerlijkheid.

Abrams roeping, in bovenstaand Schriftwoord ons meegedeeld, is dan ook wel een gansch bijzondere, om de geheel eenige plaats welke deze man inneemt in den ontwikkelingsgang der heilsgeschiedenis.

Wij weten, hoe God zich aan den *mensch* geopenbaard heeft van den beginne. Hoe ook na den val de hoogste Liefde terstond de reddende hand uitstreckte en den gevallen *zondaar* tegemoet trad met de belofte van verlossing door het „zaad der vrouw”, dat den verleider den kop vermorselen zou.

Maar die belofte had óók reeds gesproken van een „slangenzaad”, dat in bittere vijandschap woeden zou om die beloofde verlossing te verijdelen. En al zou het dien kamp in 't eind verliezen, toch zou het geduchte verwoestingen aanrichten en ook onder de menschen zijn slagorden stellen tegen God en zijn Gezalfde.

Ja, 't scheen wel, of Gods heilsbelofte hare vervulling zou missen, zoozeer nam de zonde de overhand.

Toen kwam het Godsgericht van den zondvloed, om al het menschedom van den aardbodem te verdelgen. Slechts een achttal ontkwam in de ark, welke Noach op goddelijk bevel gebouwd had. En ofschoon in dit achttal het menschelijk geslacht zich verjongde, — *vernieuwd* was het niet. Babels torenbouw toonde maar al te duidelijk, hoe de oude boosheid zich gelden liet met nieuwe kracht.

Tien geslachten zagen na Noach achtereenvolgens het levenslicht.

Zoo wordt de aarde opnieuw bevolkt.

Maar de „verwarring der spraken” dreef de geslachten in alle richtingen uiteen.

Ook het geslacht van Terah, den vader van Abram, zet zich in beweging uit Ur der Chaldeëen en vestigt zich in Haran.

In al dat volkenbeweeg heeft echter de Heere de hand.

Tezamen zijn de menschenkinderen afgeweken, doch zij zullen tezamen niet wederkeeren.

De kennis en dienst van den Eenige en Waarachtige zonk al dieper weg, dreigt zelfs verloren te gaan in het geslacht van Sem. Ook Terah en de zijnen dienden, naar 't woord van Joz. 24 : 2, andere goden. Ook bij hen dus was de waarheid Gods, schoon nog niet ganschelijk ondergegaan, toch door de leugen verduisterd.

Doch nu roept de Heere uit dit geslacht *één man*, om aan hem zich bekend te maken, en straks door hem aan heel zijn nageslacht, en door dat nageslacht eerlang aan alle geslachten der aarde. Had reeds Noach geprofeteerd, dat God zou gezegend worden in het geslacht van Sem, — ook in dit geslacht gaat Gods verkiezing door en uit allen is *Abram* de van God geroepen erfgenaam.

We staan hier dus voor een gewichtig keerpunt in de heilsgeschiedenis.

Hier treedt aan 't licht, hoe God almachtig, ondanks al het woelen der zonde, den draad der genade vasthoudt, maar ook hoe Hij dien leidt naar Zijn *vrije verkiezing*.

Daarom moeten Terah en Haran door den dood, en Nahor door zijn ongelooft achterblijven, en komt tot Abram het woord: „Ga gij uit uw land en uit uwe maagschap en uit uws vaders huis naar het land, dat Ik u wijzen zal.”

Ook die laatste woorden moet ge niet voorbijzien, zoo ge Gods verkiezing wilt verstaan.

Zij zeggen u toch, hoe God zich niet maar een eigen volk, maar hoe Hij voor dat volk ook de *erfenis* verkiest, opdat Hij in alles geprezen worde.

Abram zelf had aan het verre Kanaän misschien nooit gedacht. Maar derwaarts wordt hij van God geroepen „omdat de Heere Sion verkoren heeft; Hij heeft het begeerd tot zijne woonplaats.”

Daarom heet 't ook in een anderen psalm: „Welgelukzalig het volk, dat

Hij verkiest en doet naderen, dat het wone in Zijne voorhoven." (Psalm 65 : 5).

Zie, dat is het heerlijk doel van Gods verkiezende liefde.

Hard moge die liefde soms schijnen in hare gestrengte eischen, daar zij ook is een heilige liefde, die haar eigen spoor kiest en niet met zich sollen laat, — in de uitkomst worden alle hare wegen gerechtvaardigd en ook hare hardheid gezegd.

In geen anderen weg kan zij hare verkorenen redden en juist langs dezen weg van soms harde beproevingen voert zij hen tot de ware gelukzaligheid, tot de volle gemeenschap der liefde.

In dat geloof is Abram gehoorzaam geweest „om uit te gaan naar de plaats, welke hij tot een erfdeel ontvangen zou."

En der Gemeente des N. Verbonds legt het den roem op de lippen: „Geloofd zij de God en Vader van onzen Heere Jezus Christus, die naar zijne groote barmhartigheid ons heeft wedergeboren tot een levende hoop ... op een onverderfelijke en onbevlekkelijke en onverwelkelijke erfenis, die in de hemelen bewaard is voor het volk, dat in de kracht Gods bewaard wordt door het geloof tot de zaligheid, die bereid is om geopenbaard te worden in den laatsten tijd. (1 Petr. 1 : 3—5).

Intusschen blijkt hieruit tevens, dat Abrams roeping en verkiezing niet hem alleen betreft, maar zich mede uitstrekt tot zijn *zaad*.

Zou niet Abram zelf in Kanaän verkeerden als vreemdeling?

Eerst zijn zaad zou het hebben tot een erfelijke bezitting.

Ja, ook dat zaad moet de Heere hem eerst nog verwekken.

En de straks volgende wondergeboorte van Izak uit een verstorven moederschoot toont, hoe al het zaad van Gods verkiezing, hoezeer uit een vrouw geboren, alleen door Gods wondermacht wordt verwekt.

Deze belijdenis der verkiezing Gods noemen wij dan ook „het hart der kerk."

En ook hier zijn uit het hart de uitgangen des levens.

Zie de Gemeente wel toe dat zij zich dat hart niet late ontscheuren.

„Weet, dat de Heere God is; Hij heeft ons gemaakt (en niet wij), zijn volk en de schapen zijner weide." (Psalm 100 : 3).

In overeenstemming met het verheven doel zijner roeping is dan ook de gestrengte *eisch*, die aan Abram wordt gesteld: „Ga uit uw land en uit uwe maagschap en uit uws vaders huis naar het land, dat Ik u wijzen zal."

Zwaar is die eisch reeds om hetgeen hij moest *verlaten*.

Immers alles wat hem in dit leven dierbaar was: zijn land, zijn maagschap, zijns vaders huis, de drie levenskringen, waarmee ieder mensch aan het natuurlijk leven verbonden is.

Wie is niet gehecht aan het land, waar zijn wieg eens stond, waar straks ook zijn graf zal gedolven worden, en waarmée zijn leven als 't ware saamgegroeid is?

En wie voelt niet den band aan zijn maagschap, met hem van hetzelfde bloed en één met hem in vreugd en smart?

En wel het allerteederst klemmt de band aan het ouderlijk huis, waar men de lente des levens doormaakte en heel zijn vorming ontving. Nog temeer waar men naar de wijze der aartsvaders ook als volwassen man kind des huizes was gebleven.

En nu dat alles prijs te geven, neen, de Heere kan niet gezegd worden, door verlokkende voorspiegelingen zijne geroepenen te misleiden.

Want al geldt een eisch, als tot Abram kwam, niet allen die van den Heere worden geroepen, — in het wezen der zaak komt toch tot allen

Jezus' woord: „Wie vader of moeder liefheeft boven mij, is mijns niet waardig”. En ook dat andere: „die niet verlaat alles wat hij heeft, die kan mijn discipel niet zijn.”

En kan het ook wel anders?

Die Jezus volgen willen, zij leeren een beter vaderland zoeken dan het land hunner geboorte; zij leeren een heiliger gemeenschap oefenen dan het natuurlijke familieleven.

Men leeft een tweeërlei leven, waarbij de een den ander misschien kan verdragen, doch waarbij men ten diepste elkander niet meer verstaat, en dies, ook al blijft men voor het uitwendige onder hetzelfde dak bijeen, toch leeft in onderlinge verwijdering en toenemende vervreemding van elkan- ders innigste behoeften en begeerten.

En wat dat soms kost, — weet gij 't misschien ook bij eigen pijnlijke ondervinding?

En de waarachtige bekeering bestaat uit *twee* stukken.

Abram moet niet alleen uitgaan van zijn land en zijne maagschap en zijns vaders huis, maar hij moet ook optrekken naar het land, dat God hem wijzen zal.

Zooals Jezus ook tot den rijken jongeling zeide: „Ga heen, verkoop alles wat gij hebt en geef het den armen, en kom herwaarts, volg mij.”

Zoo wordt ook Abram geroepen de leiding des Heeren te volgen. Waar- heen? Zelfs de naam van het bedoelde land wordt hem niet genoemd!

Maar het geloof onderkent Gods beloften ook in zijn geboden.

Dit ééne mag hij toch vernemen, dat God hem het land zijner bestemming wijzen zal. En dit ééne is hem genoeg: blind in de uitkomst, ziende alleen in het gebod.

En wij gedenken de bede van den psalmist: „Ik ben, o Heer, een vreemd- ling hier beneên; laat Uw geboon op reis mij niet ontbreken”.

Mijn lezer of lezeres, is dat ook *uw* gebed reeds geworden?

En als gij zoo bidt, zijt ge dan ook *oprecht* in uw gebed, willig om al het uwe prijs te geven en te gaan in den weg, dien de Heere u wijst?

Neen, zoo staat het menigmaal met ons *niet*.

Wij houden de keuze van den weg gemeenlijk liever aan ons zelf.

En komen dan maar al te dikwijls beschaamd uit.

Mogelijk riep de Heere u wel in het werk der *Zending*.

Ook lokte het u wel aan, in dat werk Hem te dienen.

Maar nu kwam de *eisch*: „Ga uit uw land en uit uwe maagschap en uit uws vaders huis naar het land, dat Ik u wijzen zal,” en..... daar- voor deinsdet gij terug.

Dit offer was u te zwaar en..... gij gingt *niet*.

En evenwel hebt gij in Uw binnenste *vrede*?

Wij zullen u niet oordeelen.

Maar die ons oordeelt, is de Heere, die heilig is in zijn richten.

Zie daarom wel toe voor uwe ziele, en geef u den Heere gewonnen.

Werp al uwe bekommernis op Hem, want Hij zorgt voor u.

En in het houden van Zijne geboden is groote loon.

Z.

v. D. M.

Van Zendingaangelegenheden.

De Opleidingsschool op Soemba.

Reeds werd onder de „Korte berichten” in het vorige No. van dit blad met een enkel

woord vermeld, dat Ds. L. P. Kryger, de Miss. Dienaar des Woords van Karoeni op Soemba, is benoemd tot docent aan de op dit eiland op te richten Opleidingsschool

voor helpers bij den dienst des Woords. Deze benoeming is voor de zending op Soemba van het hoogste gewicht. Tot nu toe heeft Soemba nog geen eigen Opleidingsschool om helpers bij den dienst des Woords te vormen.

Wel is er op dit eiland te Pajeti sinds onderscheidene jaren een Normaalcurcus ter opleiding van Inlandsche onderwijzers, die reeds tientallen onderwijzers gevormd heeft. Maar 't spreekt van zelf, dat deze cursus geen opleiding geeft zooals een aanstaaend helper bij den dienst des Woords die behoeft.

Behalve deze Normaalcurcus bestaat er ook een beginsel van een theologische opleiding. Van de onderwijzers, die hiervoor het meest geschikt blijken, worden er enkelen gebruikt om te helpen in den predikdienst. Mede met het oog hierop is er aan den Normaalcurcus een theologische cursus verbonden, waaraan door de Miss. dienaren des Woords eenig theologisch onderwijs wordt gegeven. Uit den aard der zaak is deze opleiding echter op den duur geheel onvoldoende. Ook op Soemba moet het komen tot een eigen opleidingsschool ter vorming van helpers bij de verkondiging van het Evangelie. Gelijk overal, zoo zal het ook op Soemba gaan. Zal Soemba voor het Christendom worden gewonnen, dan zal dit onder den zegen des Heeren alleen door Soembaneezen kunnen geschieden. Zonder Inlandsche helpers kan de massa der Inlandsche bevolking nooit worden bereikt. De Inlander kent den Inlander. Hij weet den weg tot het hart van den Inlander veel beter dan de vreemdeling. Vooral op Soemba is het van zoo groot belang, dat er een staf van flink gevormde helpers kome. De groote massa kan nog niet lezen en is dus nog niet te bereiken door schriftelijke propaganda. Wel ontwikkelt zich ook op Soemba het schoolwezen zeer snel. Het vorige jaar waren er reeds 51 scholen met 60 onderwijzers en 1822 leerlingen. De kring van hen, die lezen kunnen, breidt zich gestadig uit, zoodat ook op Soemba de colportage wellicht spoedig met kracht kan worden ter hand genomen. Maar toch zal de eerste jaren het gesproken woord op Soemba nog het groote middel moeten zijn om aan den Inlander het Evangelie te brengen. Er moeten helpers in flinken getale worden gevormd. Het vorige jaar waren er voor heel Soemba nog slechts zeven helpers, die dienst deden bij de prediking van het Woord. Dat getal is veel te klein. En de opleiding der helpers is nog veel te gebrekkig geweest. Naarmate echter het getal onderwijzers toeneemt, komen er

onder deze onderwijzers ook meer jonge mannen, die geschikt zijn om opgeleid te worden tot helpers bij den dienst des Woords. In vroeger jaren kon er op Soemba nog geen opleidingsschool worden opgericht om de eenvoudige redenen, dat er nog geen jonge menschen waren, die voor opleiding in aanmerking konden komen. Maar dat is thans gelukkig anders geworden. Ook dit is één der vruchten van den Normaalcurcus, dat hij door het vormen van onderwijzers, feitelijk ook de stichting van een Theologische opleidingsschool heeft mogelijk gemaakt. Onder de tegenwoordige onderwijzers zijn er wel, die in aanmerking kunnen komen voor opleiding tot den dienst des Woords. Soemba is rijp om een eigen opleidingsschool te hebben. Dat feit alleen reeds stemt tot dank. Het teekent, dat de Heere het werk der zending op dit eiland met zijn voor enkele jaren nog schier geheel ongecultiveerde bevolking, in rijke mate gezegend heeft.

Reeds heeft dan ook de l. g. Generale Synode besloten op Soemba een Opleidingsschool te stichten.

Zij heeft te dezer zake aan hare deputaten o.a. opgedragen:

1e. een dienaar des Woords tot docent aan de opleidingsschool te benoemen;

2e. in overleg met de Miss. dienaren op Soemba en met de deputaten voor de zending op Soemba de plaats te bepalen, waar deze school zal verrijzen;

3e. voor de noodige gebouwen te zorgen waarvoor echter niet meer dan f40.000 mag worden gebruikt.

Genoemde deputaten hebben nu tot docent benoemd Ds. L. P. Krijger, die het vorige jaar met verlof van Soemba naar Holland is gekomen. Ds. Krijger is reeds in 1911 door de kerk van Groningen tot den Miss. dienst op Soemba beroepen en heeft dus bijna tien jaren op dit eiland gewerkt. Hij kent derhalve het Soembaneesche volk zoo goed als iemand. Het spreekt van zelf, dat dit van groot belang is voor wie zich met de opleiding der helpers zal hebben te belasten.

Ds. Krijger heeft zich bereid verklaard zich te willen geven voor den arbeid der opleiding en heeft de benoeming tot docent aan de op te richten Opleidingsschool op Soemba aangenomen. Ook hebben de deputaten voor de zending op Soemba bericht gezonden, dat zij bereid zijn Ds. Krijger voor dit werk af te staan. Wel zouden zij gaarne hem voor den directen zendingsarbeid te Karoeni hebben behouden. Ook zal het misschien wel weer vrij wat moeite kosten hiervoor een opvolger te vinden.

Maar toch hebben zij gemeend Ds. Krijger niet te moeten weerhouden om zich te wijden aan het gewichtvol werk der opleiding. En zoo zal dan, zoo de Heere wil, Ds. Krijger de eerste docent worden aan deze Opleidingsschool — de pionier in den arbeid der opleiding op Soemba. Wij wenschen hem daarmede van harte geluk. Stelle de Heere hem straks in den nieuwen arbeid tot rijken zegen voor het zendingswerk.

Wanneer de benoemde docent zijn arbeid zal beginnen is nog niet beslist. Hij zou anders in dit najaar zijn teruggekeerd naar zijn arbeidsveld. Met het oog op zijn nieuwen werkkring is het echter wenschelijk geoordeeld, dat hij zich nog enkele maanden wijde aan speciale studie ter voorbereiding voor den arbeid die hem wacht. Daarom is zijn vertrek uitgesteld tot het volgende jaar. Naar het voornemen is zal hij nu aan de Universiteit te Amsterdam en misschien ook nog te Leiden eenige colleges volgen om zijn kennis van het Animisme en van Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië te verrijken. Dit is van veel belang voor het werk, dat hem wacht.

Ook is nog niet geheel beslist, waar de opleidingsschool zal worden gevestigd. Maar allengs meer is het de algemeene overtuiging geworden, dat de opleidings-school moet komen op West-Soemba.

Het westelijk deel van Soemba is veel dichter bevolkt dan eenig ander deel van dit eiland. Bovendien is het klimaat hier het gunstigst. Voor de zending is daarom dit deel van Soemba het meest belangrijk. Het is derhalve gewenscht, dat hier ook de Opleidingsschool worde gevestigd. En dan is Karoeni de plaats, die als van zelf is aangewezen. Het is dus vrij wel zeker, dat hier de school zal worden opgericht.

Gebouwen zijn er voor deze school natuurlijk nog niet gesticht. Er worden echter ernstige pogingen aangewend om ook daarmee tijdig gereed te komen. Indien dit gelukt, is het misschien mogelijk nog in 1923 de Opleidingsschool op Soemba te openen.

En dat zal voor de zending op Soemba een feit van groote betekenis zijn.

Dr. Zwemer's bezoek.

Gelijk reeds in het kort is medegedeeld, heeft Dr. Zwemer, de beroemde kenner van den Islam, een bezoek gebracht aan Midden-Java.

In opdracht van de Zendingsconferentie te Lake Mohonk, maakt Dr. Zwemer een reis door N.-Africa en Indië om het Mo-

hammedaansche vraagstuk te bestudeeren en in conferentie's met Zendingen de vraag te bespreken welke onderwerpen het meest van belang zijn om behandeld te worden op de e.v. wereld-Zendingsconferentie, die D.V. te Cairo of Constantinopel zal gehouden worden.

Deze opdracht bracht meê, dat hij ook Java kwam bezoeken, waardoor hij tevens kon voldoen aan een reeds vroeger uitge-

sproken verlangen om door persoonlijk bezoek de Zending op Java te leeren kennen. Naar we thans uit goede bron vernamen is Dr. Zwemer de zoon van een Walchersche familie, die in 1847 naar Noord-America vertrok en zich daar voegde bij de Oude Holl. Gereformeerde Kerken. Deze kerken leven in correspondentie met de Geref. kerken in Nederland. Zij doen zeer veel voor het werk der Zending. In zijn ouderlijk huis heeft Dr. Zwemer, die zelf in Amerika is geboren, de Hollandsche taal en de Hollandsche traditie's leeren kennen en liefhebben. Wie hem kennen, zeggen dat hij in zijn persoon de Oud-Hollandsche degelijkheid en beginselvastheid op zeer gelukkige wijze heeft vereenigd met Amerikaansche activiteit en practischen blik.

In het laatst van Juli was hij op Midden Java ten Zuiden, het Zendingsterrein onzer kerken. De Zendingsvergaderingen, van 25—27 Juli te Solo gehouden, heeft hij bijgewoond.

Voor al drie onderwerpen heeft hij met onze Zendingsmannen besproken.

Vooreerst de noodzakelijkheid van op-

zettelijke opleiding voor de Zending onder de Mohammedanen. Hij meende, dat hierop meer nadruk moest worden gelegd, dan tot nu toe geschiedt. Zeer gewenscht zou hij het vinden, dat alle zendelingen, na hun opleiding in het vaderland, op hun doorreis naar Indië een tijdlang in Caïro kwamen om daar nog wat te studeeren aan de Opleidingsschool en het werk onder de Mohammedanen te zien. Ook oordeelde hij, dat in de opleiding der helpers en in de geestelijke opvoeding der Inlandsche Christenen in het algemeen, meer nadruk moest vallen op de bestrijding van den Islam. Ten eerste ried hij aan de uitgave van een eenvoudig Javaansch boekje met eene korte uiteenzetting en bestrijding van het Mohammedanisme. Ook op Java moet z. i. meer polemisch te werk gegaan worden. Wel zou dit het Mohammedaansch bewustzijn sterker opwekken, maar door die tegenstellen heen, zou de hoop voor den voortgang van het Christendom worden versterkt. Op eene vraag, of hij dan de Islamitische reactie, die de Christelijke actie, als zij polemisch optrad, wekken zou, bezweren kon, antwoordde Dr. Zwemer slechts: „*Niet ik, maar Hij.*” Toen werd het even stil in de vergadering.

In de tweede plaats besprak hij de leetuurvoorziening. Vooral de schrift en gedeelten van de schrift moeten in menigte verspreid worden. Bijzonder geschikt acht hij voor den arbeid onder de Mohammedanen het Evangelie van Mattheüs.

Naar zijn oordeel is er ook groote behoefte aan eenvoudige Christelijke Javaansche verhaalleeturen voor kinderen en volwassenen. Hij dacht, dat voor dit doel wel krachtige hulp in America zou zijn te verkrijgen. Deze belangrijke zaak zal echter nog nader besproken worden op eene vergadering van afgevaardigden van alle Protestantische Zendingen, die op Java arbeiden. Voor deze vergadering die 7 en 8 Augustus te Djocja zou worden gehouden ontvingen we echter nog geen verslag.

In de derde plaats heeft Dr. Zwemer gehandeld over de wenschelijkheid van meerdere samenwerking in het werk der Zending. Hij achtte zeer aanbevelenswaardig door mededeelingen in de Internationale Zendingsbladen meer bekendheid te geven aan ons zendingswerk en dit ook te doen in de Amerikaansche Gereformeerde bladen. Als de Gereformeerde Kerken in America het werk op Java beter kenden, zouden zij wellicht van tijd tot tijd dat werk ook steunen. Bijzonderlijk adviseerde hij met nadruk, dat ook van Gereformeerde zijde zou worden deelgenomen aan de wereld-Zendingsconfe-

rentie, die te Caïro of Constantinopel zal worden gehouden.

Met groot genot heeft Dr. Zwemer kennis gemaakt met de Gereformeerde Zending op Midden Java. Hij was zeer onder den indruk van de bereikte resultaten. Vooral trof hem wat hij hoorde en zag, toen hij de Christ. Holl. Inl. Kweekschool bezocht. Gelijk men weet is deze school de eenige van dat soort in heel Ned.-Indië, zoodat zij ook uit alle deelen van Indië hare leerlingen trekt. Na zijn ervaringen in Arabië en Egypte stond Dr. Zwemer verbaasd over de vragen en antwoorden, die hij daar hoorde van jongelui, wier ouders of grootouders Mohammedanen waren of waren geweest. Wederkeerig maakte het spreken van Dr. Zwemer op de jongelui een onvergetelijken indruk.

Ook onze Zendingsarbeiders zijn door zijn bezoek verkwikt en gesterkt. Het waren dagen van geestelijk genot. Vooral zijn zij zeer bevestigd in hun oordeel, dat alleen de orthodoxe geloofsovertuiging in zake de ingeving der Heilige Schrift en den persoon en het werk van Christus stand houden kan in den strijd met den Islam. Wie in deze fundamentele stukken niet vaststaat, zal op den duur tegenover den Mohammedaan de vlag moeten strijken.

De adviezen, door Dr. Zwemer gegeven, zijn alle in ernstige overweging genomen. Men heeft besloten aan de Generale Synode of aan hare deputaten voor de Zending te adviseeren dat de jonge Dr. Bakker, als hij uitgaat naar Indië, nog eenigen tijd ga studeeren te Caïro en dat deze, als het eenigszins kan, ook die wereld-Zendingsconferentie ga bijwonen.

Reeds nu kan gezegd, dat het bezoek van Dr. Zwemer voor de Zendingenmannen op Java gezegend is geweest.

Een zeer gezegende Zending in grooten nood.

Het is de Rijnsche Zending, die we bedoelen. Eenerzijds mag van haar gezegd, dat zij in haar werk zeer gezegend is. Het Rijnsche Zendings-Genootschap werkt in Zuid-Africa, China en Nederlandsch Indië. Wat Ned. Indië betreft staat deze Zending vooraan. Zij heeft haar arbeidsveld op Sumatra, Nias, Mentawai en Borneo. Reeds tientallen jaren is zij op deze eilanden met tal van zendelingen werkzaam. En de Heere heeft haar werk zeer gezegend, vooral op Sumatra en Nias. In 1921 werden door de Zending op Sumatra 1145 volwassenen en 944 kinderen gedoopt. De gemeenten op dat terrein tellen bijna 200.000 zielen, waarvan

omstreeks 83.000 zijn toegelaten tot het Avondmaal. Hier werken 29 Europeesche zendingen en 36 Inlandsche predikanten. En op p.l.m. 500 scholen ontvangen meer dan 26000 kinderen Christelijk onderwijs.

Ook het werk op Nias bloeit buitengewoon. Wellicht is er in heel Indië geen plekje waar de Heere de Zending met zoo rijken zegen kroont, dan op Nias. Dit betrekkelijk kleine eiland telt reeds omstreeks 47000 Christenen, terwijl er bijna 25000 voorbereidend onderwijs ontvangen om toegelaten te worden tot den doop. En op de 160 Zendingsscholen worden bijna 10.000 kinderen onderwezen.

Hoe rijk heeft de Heere deze breed uitgegroeide Zending gezegend.

Maar helaas — door den geweldigen wereldoorlog met zijn ontzachtelijke gevolgen is deze zending in grooten nood gekomen. Het Rijnsche Zendingsgenootschap is niet meer bij machte de kosten te dragen. En de nood wordt al grooter en grooter naar mate de waarde van het Duitsche geld daalt. Er is in 1921 een groot bedrag bijeen gebracht. Bijna 4.000.000 mark! Dat zegt wat! Maar dit is toch, nu de mark zoo geweldig gedaald is, nog niet de helft van wat noodig is. De Ned. Regeering geeft aanzienlijke voorschotten, opdat de arbeid in Ned. Indië gaande moge worden gehouden. Maar ondanks die hulp, bedroeg het te kort einde 1921 2.600.000 mark, behalve de voor de Zending in Africa noodige uitgaven, die meer dan 6.000.000 mark beloopten. En het te kort stijgt bij den dag.

Als de Heere geen uitkomst geeft, gaat deze zending finantieel te gronde. Het is menschelijkerwijze onmogelijk, dat de Duitse Christenen, die tekorten kunnen dekken en al die lasten kunnen dragen. Vooral Nederland heeft hier de roeping om krachtige hulp te bieden. Duitschland heeft voor de Zending in Nederlandsch Indië een groot kapitaal van gaven en talenten, van arbeidskrachten en gelden geofferd. Thans is het finantieel bijna machteloos.

Hier moet hulp komen. Het moet om 's Heeren wil.

De Zending E. Muller te Zuilen bij Utrecht is gaarne bereid het belang dezer zending te bepleiten.

20 Sept. '22.

W. B.

Van het Rotterdamsche Zendings-terrein.

(Overgenomen uit de Rott. Kerkbode).

Aan de Kerkeraden der Gereformeerde Kerken van Zuid-Holland (Z.) is vanwege het Moderamen der Zendings-Commissie

de navolgende missive gezonden, die goed is ook door de Gemeente gelezen te worden.

Zij luidt:

Onze Zendingsarbeid op Java vraagt dringend Uw belangstelling.

We zijn in gehoorzaamheid aan het woord des Heeren deze zaak begonnen. Hij heeft ons gebed verhoord en aanvankelijk zijn zegen geschonken. Ook hier zal evenwel het woord vervuld worden: „Een ander is het die zaait, een ander die maait”. Het uitgestrooide zaad zal zekerlijk te zijner tijd vrucht geven. De eerstelingen zijn er al. Sedert het begin mogen we van Godes zegen gewagen. Langzamerhand breidt zich de Kerk des Heeren daar uit en legt op het volksleven beslag. Die uitbreiding is niet van geruchtmakenden aard, doch gaat bestendig voort. Een vergelijk, die over jaren gaat, doet den wasdom zien.

Op velerlei wijze wordt het Evangelie gebracht: door prediking, door onderwijs aan de jeugd, door hospitaaldienst, door het verspreiden van Christelijke lectuur, door bezoek in de woningen enz. Reeds konden in een drietal kerken de ambten worden ingesteld, zoodat deze een eigen bestaan hebben, zij het dan met veel hulp onzerzijds.

Naarmate het werk voortgaat nemen echter ook de financieele zorgen toe. Wel is er op Java een begin van zich zelf onderhouden, soms zelfs boven vermogen. Doch men kan daar zoo weinig bij zoo geringe inkomsten. De kosten der eigenlijke zending blijven voor 't allergrootste deel voor onze rekening. Ook de hulpdiensten vragen steeds meer.

Met hartelijke toewijding hebben de kerken tot hiertoe bijgedragen voor het vervullen dezer heerlijke roeping, ook als we telkens de hulp moesten inroepen om een tekort te dekken.

Met een tekort moesten we de laatste jaren nog al eens worstelen, meest door de oorlogs- en naoorlogstoestanden.

Zal de arbeid geregeld voortgaan, dan moeten we die tekorten afschaffen. Dit kan door een *meer geregelde* bijdrage van alle kerken.

Meermalen is de klacht uitgesproken, dat men niet recht weet, hoeveel er noodig is om aan de behoefte te voldoen. Deze klacht is billijk. Als men maar weet hoeveel noodig is, zullen onze broeders en zusters niet achter blijven hun dankoffer voor de zending in Banjoemas den Heere te wijden. Daarom willen we gaarne tegemoet komen aan deze behoefte.

De begroting voor het jaar 1922 is der part. Synode in Juni l.l. aangebo-

den. Daaruit blijkt, dat een bedrag noodig is, berekend naar het *zientental* van alle kerken in Zuid-Holland Z. ad. 30 cent per hoofd, om deze begroting te doen sluiten.

Zoo is het gemakkelijk voor elke kerk te berekenen hoeveel van haar verwacht wordt en evenzeer voor elke classe. Men zij daarbij indachtig, dat dit jaar 1922 betreft, dus van 1 Januari af.

Wanneer op deze wijze de bijdragen worden opgezonden, spaart men der Zendingscommissie veel moeite en zorgen.

Behoeft nog gezegd te worden, dat een extra gave boven dit bedrag altijd zeer welkom zal zijn?

Het zendingswerk brengt nog al eers ~~ver~~ rassingen, die geld kosten. Wanneer niets

meer ontvangen wordt dan het normale bedrag der bijdragen, moeten we ook telkens aankloppen. Veel aangenamer is het bij zulke verrassingen iets in voorraad te hebben.

Ten slotte vragen we bij vernieuwing plaats in Uw gebed voor het vervullen der heerlijke roeping in den zendingsarbeid door den Christus aan zijn kerk opgelegd.

Het is goed, dat het Zendingsmoderamen dit schrijven aan de Kerken toezond. Zij blijven daardoor op de hoogte van den stand der zaken, weten eenigermate wat er noodig is, en leven daardoor mede met dezen gewichtigen arbeid.

A. K.

Ds. Bakker en Mevrouw Bakker.

Weldra hopen Ds. en Mevr. Bakker voor de derde maal de reis naar Indië te aanvaarden. De eerste maal gingen zij uit in 1900. Reeds meer dan 20 jaren hebben zij dus de Zending op Java gediend. Ds. Bakker, die, als men de Ind. dienstjaren voor dubbel telt, zooals gewoonlijk geschiedt, reeds aanmerkelijk meer dan 50 dienstjaren heeft, zou ten volle gerechtigd wezen pensioen aan te vragen. Maar hij denkt er niet over dit te doen. En het zou ook jammer wezen. Hij is, ofschoon bijna 57 jaar,

dam vertrekt. Zij zijn echter voornemens te Genua aan boord te gaan.

Toen zij de eerste maal vertrokken, gingen alle kinderen mee. Nu zullen zij uitgaan met hun beiden. Alle ongehuwde kinderen blijven in Holland ter voltooiing hunner studie.

Weldra — wellicht tegen het eind van het volgende jaar, — zal echter de oudste zoon Dr. F. L. Bakker hen volgen om met zijn vader in het werk der opleiding te arbeiden. En daarna volgt dan misschien de tweede zoon om als arts de Zending te dienen.

nog in zijn volle kracht. En beiden zijn nog volkomen geschikt gekeurd om naar Indië terug te keeren.

D.V. zullen zij de reis maken met de „Johan de Wit”, die 28 Oct. van Amster-

Wij verheugen ons zeer, dat Ds. Bakker nog weer terug kan keeren om zijn zoo uiterst belangrijken arbeid tot opleiding van helpers bij den dienst des Woords te hervatten. Onder de Missionaire dienaren is

hij de oudste en de door allen erkende leider. Door zijn kalm, voorzichtig en wijs beleid wist hij in moeilijke omstandigheden menige klip te ontzeilen en den juisten weg te wijzen. Brengende de Heere hem en Mevr. in verstand te Djocja terug en stelde Hij hen nog vele jaren ten rijken zegen voor Midden Java.

W. B.

Brief uit Djokja.

Waarde vrienden.

Zooals U allen wel bekend zal zijn, wonen we nu sinds eind Nov. 1921 in Djokja. In het jaar, dat we in Solo gewoond hadden, was Solo ons zeer lief geworden, — en hadden we mogen kiezen, ik geloof, dat we daar gebleven waren. We begrepen echter best, dat het niet ging, twee predikanten in Solo en niet één in Djokja. En nu we hier weer ruim een half jaar zijn, kunnen we niet anders zeggen dan dat we het ook in Djokja buitengewoon aangenaam vinden. Wat het eigenlijke Zendingwerk betreft, daar is mijn man hier pas mee begonnen. In Solo was het nog slechts voorbereiding.

Nu is het heelemaal niet mijn doel U een verslag te geven van het werk.

Ik kan dat niet, maar ik wilde U maar eens iets ervan vertellen.

Mijn man gaat bijna iederen Zondagmorgen naar een dessa om daar te preeken en het Avondmaal te bedienen. De auto is in den regel heelemaal bezet. 't Is aardig, dat ook de leden van de Hol. Gem. het werk en de Javaansche broeders en zusters kennen. Zoo nu en dan, als we geen logé's hebben, ga ik ook mée. Zoo zijn we een paar weken geleden naar Randoe-Goenting geweest, een onderneming, op twintig minuten rijdens met de auto van Djokja — Er is daar een hulpziekenhuis en iederen Zondag wordt er een bijeenkomst gehouden. De daar wonende Christenen hooren tot de Jav. Gem. in Djokja. Een poosje geleden vroegen ze mijn man eens te komen.

Eén van de vooraanstaanden daar is Siwara. Hij vroeg mijn man, of hij niet aangesteld kon worden in dienst der Zending.

Natuurlijk kon daarover niet direct worden beslist, maar hem is beloofd, dat het in overweging zou worden genomen.

Een paar weken later kwam hij met de mededeeling, dat hij zijn betrekking (een heel goede) had opgezegd, hij voegde erbij: „Als U me wilt betalen, vind ik het practisch, maar wilt U het niet, dan is het ook goed. Ik stel me geheel in den dienst des Heeren.” Is het niet mooi, dat door een Javaan te hooren zegen!

Zijn vrouw, die als voedvrouw aardig verdient, bracht genoeg in, dat ze leven konden.

Hij is nu aangesteld als colporteur, goeroe; alles zoo'n beetje bij elkaar.

Of hij met de Opening van den Cursus op de school van Ds. Bakker zal komen, om — wij zouden zeggen Domine naar Art. 8, — te worden, weten we nog niet.

Daar moet Ds. Bakker maar eens over adviseeren.

Toen we daar nu Zondagsmorgen voor den dienst kwamen, was alles gereed om ons te ontvangen.

't Is bepaald ontroerend te zien hoe blij die menschen zijn als je eens komt. Het treft me ook altijd, dat ze zoo attent zijn. Thee met melk en suiker, iets wat een Javaan nooit gebruikt, n.l. melk in de thee. Verder de fijnste Engelsche biscuit, die wij nooit hebben, omdat ze zoo duur is. Voor de heeren ook de Holl. sigaretten.

Na daar even gerust te hebben, begaven we ons naar het Ziekenhuis, waar de dienst zou gehouden worden. Er waren ongeveer een veertig menschen bij elkaar.

Na afloop kwamen verscheidene broeders in het huis van Sarmo, den hoofd-mandoer van het Hospitaal, om nog eens na te praten.

Er was onder anderen ook een Chinees, een stoker van de suikerfabriek. Het was in de campagne. Als een groote gunst had hij het gedaan weten te krijgen, dat hij vrij kreeg.

Hij kwam al eenigen tijd in de kompoelan, en nu wilde hij gedoopt worden. Hij verzocht ons, voor we vertrokken, even met hem mee te gaan naar zijn huis, want hij wilde ons wat laten zien. Natuurlijk voldeden we aan dat verzoek, erg nieuwsgierig wat het wel zijn zou. Het bleek een aardig Chinees bakje te zijn heelemaal gevuld met asch. Het was de asch van de offers, gebrand bij zijns vaders begrafenis. Hij had die asch zuinig bewaard en verveerd, maar nu hij Christen werd, voelde hij wel, dat dit niet goed was. Hij vroeg wat hij er nu mee doen moest. Mijn man raadde hem aan de asch weg te doen, maar het bakje, dat heusch aardig was, kon hij wel houden. Hij beloofde dat te doen. Siwara zal hem nu catechesatieles geven, en dan zal hij na eenigen tijd wel gedoopt worden.

Gemoedigd gingen we weer naar huis. Een Miss. Predikant heeft hier zoo'n heel ander werk als een Dominé in Holland. Een studeerkamer lijkt vaak meer op een kantoor, waar ieder in en uitloopt om zijn zaken te behandelen. Je voelt je zoo'n beetje chef van een bedrijf. Daarbij komen dan de

zorgen hoe aan het geld te komen, nu het werk zich gaat uitbreiden, en er zoo noodig dingen vernieuwd moeten worden.

Maar als je dan eens zoo'n Zondagmorgen er uit bent, en den zegen ziet, dien God geeft, dan vallen alle bezwaren weg, en je voelt je gesterkt in je persoonlijk geestelijk leven, en je voelt je gelukkig, dat je mee moogt werken aan dit heerlijke werk.

Ontvang nu ons beider hartelijke groeten.

J. H. POS—BREUKELAAR.

Djokja Juli 1922.

Naar het Zuidergebergte.

's Morgens vroeg was te Djocja een telefonische aanvraag van ons hulphospitaal te Wonosari in het Zuidergebergte, om in de desa aldaar verloskundige hulp te verleen. Na 'n haastig eenzaam ontbijt vertrokken zuster Boorsma, een Javaansche leerling-vroedvrouw en ik. De auto kon niet snel opschieten: de weg naar dit afgelegen gebied is niet best onderhouden. Om 9 uur waren we bij de steile helling gekomen, waarachter de hoogvakte ligt met Wonosari. Wegens de kleine versnelling van den motor ging het slechts langzaam-aan, naar boven. Prachtig was het gezicht op de vlakke, bedekt met boschen van kokospalmen, waarin de Javaansche dorpen liggen; de rijstvelden trapsgewijs naar de rivieren afdalend; de uitgestrekte suikerrietvelden. Hier en daar de helderwitte suikerfabrieken met haar eveneens witte schoorsteen. Nog waren de verten wazig; daarachter, scherp reeds in de volle zon verrees de grauwe Merapi als een hoge kegel, met er naast de lagere en meer stompe Merbaboe, afsluitend ons wondermooi panorama.

't Was een heele trek voor den motor, steil, zigzag gaat de weg naar omhoog. De Javaansche zuster steunt met beide voeten de twee ijzeren koffers waarin onze instrumenten etc. zijn geborgen, opdat ze niet achteruit zouden glijden. Twee malen gedurende het scherpe stijgen stoppen we om den motor te doen bekoelen, en 't heete water der radiator bij te vullen. Eenmaal boven, gaat het sneller voort over heuvelachtig terrein.

De mandoer van het ziekenhuisje wacht ons op de grens van 't dorp al op, en komt op de treeplank om den weg aan te geven. 't Is niet ver meer.

Na ons eerste onderzoek, waarbij zuster Boorsma, zooals ook op de zaal, mijn tolk was, gingen we naar het hulphospitaal. De toestand der patiente liet nog geen ingrijpen toe. Daarom keken we zalen en apo-

theek eerst na, en gaf ik den mandoer raad over eenige patienten. Hij kan n.l. door den grooten afstand (bijna twee uren per auto) niet, zooals de anderen eenmaal per week naar Djocja komen voor den cursus, en dan vragen. Trouw zendt hij ons echter wekelijksch een keurig geschreven rapport, met opgave van 't verloop der kliniek en polikliniek.

Na de rijsttafel gezamenlijk genuttigd te hebben, gingen we onze patiente weer opzoeken. Na een uur in het kleine huis van bamboe en gevlochten riet gewacht te hebben, kon eindelijk door kunsthulp de bevaling beëindigd worden.

Haastig, na ons wat verfrischt te hebben van 't werk in het benauwde huisje, vertrekken we om voor donker te trachten de gevaarlijke helling achter den rug te hebben. 's Middags was er een hevige regenbui gevallen, en hoorden we in de richting van Djocja een flink onweer. De weg is erg nat, we kunnen niet hard rijden. In een klein dorp voor de helling houdt men ons aan: halverwege den berg is de weg over de halve breedte weggesleurd door 't vele water dat het onweer in de toch al woeste bergbeken had uitgestort.

Goede raad was duur, een andere auto-weg is er niet. Gelukkig, bij een Javaansch ambtenaar is een telefoon, de lijn is ongestoord. Ik vraag verbinding met Djocja, en hoor aan de lijn al Offringa, die Wonosari oproept, ongerust over het lange uitblijven. Alles wordt snel geschikt: auto en chauffeur blijven overnachten, en Offringa zal ons tot de helling tegemoet rijden; immers hoogerop, en bij nacht, kan de auto niet keeren op den smallen weg.

't Wordt donker, met twee koelies die de bagage op 't hoofd dragen gaan we welgemoed op weg. 't Is nog vier paal, zegt de vriendelijke Javaan, die ons nog een kop geurige thee laat drinken om een losse regenbui eerst te doen afwachten. 't Wordt volop nacht, alleen de bliksem van verre verlicht telkens ons pad. De twee koelies dringen dichterbij, uit angst voor de geesten. Enkele Javaansche vrouwen, verlaat door het onweer, zingen en schreeuwen om de booze geesten, die zoo sterk waren, dat de weg weer vernield is, te verschrikken. Bij de wegverzakking zijn al inlanders bezig, een hek om het gat te maken. Waarschuwend roepen zij ons toe, en lichten met eenige lampen bij teneinde ons er heelduidsch langs te loodsen. De afstand valt niet mee, het afdalen is vermoeiend. De Javaansche zuster gaat aan den arm van zuster Boorsma hangen, die dapper voortstapt. Na ongeveer een uur totaal geloof-

pen te hebben zien we in den nevel de lichtflitsen van de juist keerende auto, en even later stappen we in. Snel naar huis, bemodderd en vermoeid doch opgewekt kunnen we de bezorgde dames thuis begroeten. Baden, verkleeden, en dan — flink eten!

De bergstreek is maar dun bevolkt, de menschen zijn er meerendeels afkeerig van het Christendom. 't Is zelden dat men, speciaal voor verloskunde onze hulp wil inroepen. De kraamvrouwensterfte is dan ook hoog, zelfs bleek dat onlangs nog in de kampongs van Batavia, de eerste stad van Java.

Laten we hopen, dat deze wijze van steun in nood zal meewerken om de bevolking van Wonosari aan 't denken te brengen en dat zij een verandering ten goede zal uitwerken om den weg over het Evangelie te helpen effenen.

Djoeja.

M. G. MULLER,
Zendingsarts.

Zendingsmethode.

Een zending onder de Papoea's vertelt in De Opwekker 't volgende:

„Twee nog geheel met het Christendom onbekende stammen leefden in voortdurende vijandschap. Zendeling S. en ik spanden al onze krachten in deze stammen tot vrede te brengen; het gelukte ons niet.

Toen liet ik mijn dragers een twist voorstellen.

Twee van hen moesten om wat tabak een woordenwisseling beginnen, welke al spoedig in handastastelijkheden zou overgaan.

Ik zond eenige boden om de twistenden te scheiden, maar ook dat gelukte niet; zij vlogen elkander nog meer in de haren.

Tenslotte werd het de omstanders toch te machtig en met angst riepen ze uit: „wat willen die ruwe vreemdelingen; wat gedragen die kerels zich woest”.

Toen de menschen flink onrustig waren geworden, gebod ik op te houden met twisten, hetwelk de omstanders voor ernst hadden opgenomen en zei: „die vechtersbazen behooren mij, ik ben hun heer. Gij moet broeders zijn; het past je niet om 'n kleinigheid te twisten; al mijn boden hebt gij geminacht; mijn woord niet gehoorzaamd, doch als twee wilde dieren zijt gij op elkaar aangevlogen. Wat zegt gij omstanders daar nu wel van? Spreekt!”

Niemand keurde het optreden van de twistenden goed en zij waren allen van oordeel, dat zij zich door een vriendschapsgeschenk moesten verzoenen.

Nu volgde de toepassing: „Gij lieden doet

nog veel erger dan dezen; gij en uw tegenstanders zijn burenen, menschen van dezelfde stam en kinderen van dezelfde voorouders en beiden behoort ge aan denzelfden God. Nu zendt God u blanke menschen om u tot vrede te brengen, maar gij zijt vol haat en nijd en wilt van vrede niets hooren. Gij hebt thans uw eigen oordeel uitgesproken.”

De uitwerking was, dat menschen, die ons hadden willen vermoorden, omdat we ons mengden in hun twistzaken, als op eenmaal omgedraaid waren en hun geneigdheid om met hun ouden vijand in vrede te leven ook toonden door over en weer verzoeningsgeschenken aan te bieden.

Korte Berichten.

Allen, die hun vriendelijke belangstelling toonden bij ons dubbel jubileum, betuigen wij onzen hartelijken dank.

C. DE BRUIJN.

H. W. DE BRUIJN-LANDWEHR.
Kambaniroe (Soemba), 28 Juli '22.

TWEE EERVOLLE ONDERSCHIEDINGEN.

Hare Majesteit, onze geliefde Koningin, heeft bij gelegenheid van haar verjaring onze Zending niet vergeten. Onze oudste Missionaire predikant Ds. C. de Bruin, die reeds meer dan 30 jaren de Zending dient, is benoemd tot officier in de orde van Oranje Nassau. Van harte feliciteeren we hem met deze zeer eervolle onderscheiding. Het gebeurt nog wel eens, dat bij het afkomen van de lijst der gedecoreerden, deze of gene, die zich zelf gepasseerd acht, meesmuilend vraagt: „waarom heeft die of die nu een lintje gekregen.” Maar aan Ds. Bruin zal stellig niemand deze eere misgunnen. Deze eenvoudige, trouwe Zendingarbeider, die met zoo groote liefde en toewijding nu al dertig jaar op Soemba werkzaam is en zooveel moeite heeft doorworsteld in deze onderscheiding ten volle waard. Drage hij nog lange jaren zijn officierskruis.

Ook van de mannen, die hier in Nederland veel voor de Zending hebben gedaan, is weer iemand gedecoreerd. Ds. Scholten van Zuidhorn vierde den 8en Sept. j.l. zijn gouden ambtsjubileum. Bij die gelegenheid is hij benoemd tot ridder in de orde van Oranje Nassau. Onder onze predikanten is Ds. Scholten een bekend man, die in de Bazuin tal van artikelen heeft geschreven en in de kerkelijke vergaderingen veel is gezien. Sinds 1902 was hij deputaat van de

Generale Synode voor de Zending; onlangs werd hij door deze deputaten tot tweeden voorzitter aangewezen. Wij wenschen Ds. Scholten hartelijk geluk met zijn zeldzame jubileum en zijn welverdiende onderscheiding.

Het Zendingsbureau te Oegstgeest (Vier Samenwerkende Zendingscorporaties) en de Nederlandsche Zendingsvereniging te Rotterdam verspreiden een circulaire, waarin gewezen wordt op de hulp, die verleden jaar omstreeks dezen tijd van alle kanten geboden werd. Gevraagd wordt ook nu te doen, wat mogelijk is. De tekorten bedroegen op 1 Sept. j.l. voor de Samenwerkende Zendingscorporaties f156.000 en van de Nederlandsche Zendingsvereniging f40.000.

Voorts wordt in herinnering gebracht, dat voor de maanden September tot December volgens de ramingen voor genoemde vijf Zendingscorporaties nog noodig is circa f200.000. De toestand is dus andermaal precair.

Onze oudste Missionaire arbeider op Midden Java, Br. J. P. Zuidema, is reeds geruimen tijd ongesteld. Reeds 36 jaren heeft hij de Zending gediend, eerst als leeraar aan de Keuch. school, later als leeraar aan de Opleidingsschool.

Ook heeft hij aan de Zending bij de uitvoering van allerlei bouwwerken groote diensten bewezen. Moge de Heere hem nog weder oprichten.

Dr. en Mevrouw Esser zijn 30 Aug. j.l. met de „Kawi” van Java naar Holland vertrokken. Het was het plan het volgend jaar met verlof naar Nederland te komen. Op uitdrukkelijk medisch advies moest vanwege den gezondheidstoestand van Mevrouw het verlof worden vervroegd. Doe de Heere haar verblijf in Europa strekken tot volkomen herstel.

Ds. Netelenbos, de Miss.-predikant van Poerworedjo is voornemens het volgende jaar met verlof naar Holland te komen.

Door de Geref. Kerk te Amsterdam is benemd tot hoofdverpleegster aan het Hospitaal te Solo Mej. G. Por, verpleegster te Marum. Zij hoopt 25 Nov. a.s. te vertrekken.

Tot onderwijzeres bij het Christ. onderwijs te Solo te benoemd Mej. A. Walst te

Breesand, die 25 Nov. met de „J. P. Coen” denkt uit te gaan.

Het Christelijk Comité voor Indië geeft aan elk Christelijk jongeling den ernstigen raad geen benoeming voor eenige betrekking in dienst van eenige maatschappij, werkzaam in Indië, aan te nemen, zonder vooraf ten opzichte van die betrekking met het oog op religieuze en zedelijke gevaren vertrouwbare inlichtingen te hebben ingewonnen.

Men kan zich daartoe wenden tot het Informatiebureau van dit Comité, adres J. J. Kraan, Loosduinsche kade 111 den Haag, die zooveel hem mogelijk is gaarne inlichtingen verstrekt.

Ook de kerkeraden van de Geref. kerken in Indië hebben zich hiertoe bereid verklaard.

Wie van adres verandert zende daarvan bericht aan de Uitgevers-Mij. Gebr. Zomer & Keuning te Wageningen.

Boeken uit de Zendingsbibliotheek vragen men aan bij Ds. D. Pol te Rijsoord.

KNIKKERTJES

zijn verkrijgbaar bij Mej. Pol te Rijsoord. Zij kosten f6.25, zegge zes gulden vijf en twintig cent.

Men bestelle onder toezending van postwissel.

Papieren busjes, die geopend en weer gesloten kunnen worden met losse teksten, kosten f1.40 de tien en de teksten f0.90 de 100. Men bestelle bij G. M. Feij, Burg 109, Middelburg en sture vooraf het geld op diens Giro No. 64188.

Bestellingen van den Zendingskalender richt men, niet tot Ds. D. Pol te Rijsoord, doch tot den heer G. F. Hummelen, Kruisstraat te Assen.

Leestafel.

Leidraad voor de bestudeering van „Midden-Java ten Zuiden” ten dienste van studiekringen, enz. samengesteld door J. D. Wielenga V. D. M. te Hoofddorp, uitgegeven door den Zendingsstudieraad.

Deze leidraad wil aan Zendingsstudiekringen leiding geven bij het bestudeeren van het door Ds. D. Pol geschreven boek „Midden—Java ten Zuiden”. Ds. Wielenga

heeft hiermede een nuttig en goed geslaagd werk verricht.

Aan de hand van dit boekje kan zeer geschikt in elf samenkomsten heel de inhoud van Pol's werk worden behandeld. Tevens noemt Ds. Wielenga telkens nog andere boeken, die er bij geraadpleegd kunnen worden.

Wie „Midden-Java ten Zuiden” wil bestudeeren, schafte zich deze leidraad aan. De prijs is slechts f 0.30.

Hierbij willen we tevens even meedeelen, dat het boek van Ds. Pol, waarvan de prijs bij het verschijnen nog niet definitief was bepaald, in den handel wordt gebracht, gebonden in mooien band, voor f 3.50. Een billijke prijs voor dit werk, dat onmisbaar is voor ieder, die iets weten wil van deze Zending op Java.

Henri Laroche, door Johannes.

Dit boek biedt een verhaal uit den tijd der vervolging van de Hugenoten in Frankrijk. Een mooi boek, dat met graagte gelezen wordt. De uitgever Kok te Kampen voegt het als premie bij den Scheurkalender voor 1923 „*Maranatha*”, die met zijn prachtig schild en degelijken inhoud stellig grooten opgang zal maken.

West-Java als Zendingsterrein der Nederlandsche Zendingsvereeniging, door M. Lindenborn, Directeur der Ned. Zend. Vereeniging, uitgegeven door den Zendingsstudieraad.

Dit uitnemend studieboek voor de Zending is het derde deel van de serie boeken: *Onze Zendingsvelden*.

Met groote kennis behandelt de bekwame schrijver in XI hoofdstukken: het Land; het Volk; de Geschiedenis; de Ontwaking; de Chineezers; de Godsdienst; de Ned. Zend. Vereeniging in Nederland; het Arbeidsveld; de Arbeiders Hulpdiensten I School; Hulpdiensten II, Med. Zending enz.

In vlotten stijl geschreven, biedt dit boek van bijna 200 bladzijden een helder overzicht van West-Java als zendingsterrein. Voor Zendingsstudiekringen en voor elk die iets weten wil van West-Java, uitstekend geschikt. In mooien linnen stempelband is dit werk verkrijgbaar voor f2.50. Niet duur, gelijk trouwens de Zendingsstudie Raad met zijn uitgaven nooit duur is. Weldra zal ook voor dit boek een leidraad voor studiekringen verschijnen.

Giften voor de Zending.

Ontvangen voor de Generale Kas der Zending.

Door L. Smit te Kampen uit het busje

van Gebr. Smit te Schokland f10. Door Mej. W. J. Malkus van de kinderen der Christ. School te Zuid-Beijerland f7.09. H. B. te R. f100. Door Ds. D. K. Wielenga te Baambrugge van van wijlen Gr. f8.50 en van Mej. Portengen f5 te zamen f13.50. Door M. Roos te Sloterdijk, collecte bruiloft f10. Van de Geref. Kerk te Amsterdam voor het Christ. Jav. Boekenfonds f150. Door M. Halie, Pinkstercollecte Zondagschool te Vlaardingen f13.82½. Van D. W. G. te de Bildt f20. Door Mej. W. Graaff uit het Kikkertje van de Christ. School te Krabbendam f9.20. Uit het busje van D. W. Wijnveen te Barneveld f22.41½. Door S. E. Wendelaar—Bonga van P. Steensma te Dokkum f13. Door D. Agema te Ureterp uit het schoolnikkertje f5 en van D. A. f25 te zamen f30. Door Ds. J. v. Loo collecte van de Geref. Kerk te Abcoude f49.71. Door Ds. J. Duursma 1e storting van de 10 % der ontvangsten in Groningen Drenthe en Overijssel over 1921 f2000. Van M. Bruggeman te Berkel f15. Door Mej. E. Plaatser van de meisjes der avondschool van wijlen Mej. H. G. Plaatser te Noordwijk 500 halve centen f2.50. Door J. F. Scheele van de Geref. Jongel. Ver. te Oostburg f6.35. Door P. Rhebergen van de kinderen der Braukelaarschool te Aalten f12.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 22 Sept. 1922.

Voor Djocja en Solo.

Van de Geref. Kerk te Heemstede f285. Van idem te Bloemendaal P. collecte f155.14 en voor de Med. dienst f37.37. Van idem te Beverwijk f120.32½. Van idem te Sloterweg f148.88. Van idem te Koog-Zaandijk f98.86. Van idem te Haarlem f1500. Van idem te Zandvoort f230. Van idem te Wormerveer f89.63. Van idem te N. Vennepe f250. Van idem te Hoofddorp f150. Saldo Zendingsdag te Haarlem f205.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 22 Sept. 1922.

Mijn Giro No. is 32806.

Zending Geref. Kerken op Soemba.

T. Kaspers te Winsum-Obergum, coll. jaarf. d. Zangver. Looft den Heer f7. Mevr. Goeree-Bakker te Wagenbergen f1.35. Ds. van Dijken te Zweelo coll. Klassikale Zendingsdag op de Klenke f128.26½. Mej. J. C. Wiersema te Bedum, van Abeltje B. f7.66, Jacoba K. f1.44½ is f9.10½. Mej. J. Mulders te Meppel, gev. in de coll. 10 × f2.50 = f12.50. Ds. Postema te Veendam gev. in de coll. 1 × f2.50 Mej. M. coll. verjaringsvisite f2.33 = f5.83. J. Snippe te Smilde, bus der Jongel. Ver. f21.74. Dr. Dee uit Beilen, gev. in de coll. f1 + f10.25 = f11.25. Ds. Lammertsma te Appingedam, gev. in de coll. f25. Mej. E. Delhaas te N. Buinen, uit de busjes f25. A. Boot te Groningen, van Jo. Br. 100 h. et. + coll.

Kruij. A. Buiten Dillema f4.10 is f4.60. Ds. Dwarshuis uit Hardenberg, busje dames Wamelink f65, gev. in de coll. f10 en f10 is f85. Ds. Schaafsma te Grijskerk, busjes in de Kerk f9.55. L. M. Verhorst te Zulk, schoolbusje f5.80. Ds. Visser te Oldemarkt, busje van Willem de Olde te Ossenzijl f18. Ds. de Boer te Garrelsweer, 2 x de 2 mdl. bijdrage f40. H. Wristers te Groningen, legaat van wijlen Mej. de Wed. T. Brouwer f100. E. van Dijken te Groningen, gev. in de coll. f2. Ds. Bramer van den heer P. van Vliet te Leeuwarden, gev. in de coll. en dankoffer f25. K. D. v. d. Kooi te Winsum-Obergum, uit 't Javaantje der school f14.60½ en van H. Maring 113 h. ct. is f15.17. Ds. de Boer te Garrelsweer, van P.c. f1 en gev. in de coll. f10 is f11. Mej. E. Bossema te N. Buinen coll. op een bruiloft f4.55. N. N. te Loppersum, f2.50. Mej. J. Mulders te Meppel, van de Cooperatieve Bakkerij de Eendracht f15. Ds. Broekhuizen te Aduard, gev. in de coll. f5. A. van de Leest te Emmer Compascum, gev. in de coll. f2.50. Mej. G. H. J. C.

te Groningen, 2 mndl. stort. der Kinderzending. Ver. f170. Ds. Lanning, deel coll. Slochter Zendingsf. f100. Ds. Bakker te Lutten, busjes Augustus f18.50. P. Hofman te Oldekerk, gev. in de coll. f10 en 100 h. st. van de kinderen F. Boonstra f12.50. K. Smit te Ter Apel, saldo Zend.bl. f15.

Soembaweekcollecte.

Vroomshoop f309.55. Nieuwolda f182.

Pinkstercollecte.

Meppel f534.43½; Schouwerzijl f157; Warfum f92.45. Winsum f133.10½; Zoutkamp f57.66; Heemre f196.85. Avereest f60.01; Bergentheim f40.82. Dalfsen f95.43. Dedemsvaart f250. Gramsbergen f50. Den Ham f204.72; Hardenberg f175.10; Lemele f11.86; Nieuwleuzen f34.44. Gerkesklooster Stroobos B f100.19. Hollandscheveld f31.28. Schoonoord f26.41.

J. DUURSEMA, *Quaestor.*

Groningen, Radesingel 23a, 20 Sept. '22.

Giro 51619.

008

Adressen van de Anseiders en Arbeidsters.

Dr. B. J. Esser te Poerbolingo. vind
Dr. W. L. Vogelsang te Poerbolingo. Zij
Zuster W. H. Netelenbos te Poerbolingo.
Tijdelijk te Wonsobo.
Zuster L. A. C. Enserink te Djocjakarta.
Ds. L. Netelenbos te Poerworedjo.
Dr. J. C. Flach te Poerworedjo met verlof in Nederland, adres Sneek.
Mej. dr. G. J. Dreckmeijer te Poerworedjo.
Mevr. Hissing Fonkert te Poerworedjo.
Ds. K. v. Dijk te Keboemen.
Ds. H. A. Vonk te Keboemen.
Dr. K. von Feher te Keboemen.
Zuster C. L. de Graaf te Keboemen.
Zuster T. de Jong te Keboemen.
Ds. A. Pos te Djocjakarta.
Dr. J. Offringa te Djocjakarta.
Dr. A. von Kiss te Djocjakarta.
Dr. L. Szász te Djocjakarta.
Dr. M. G. Muller te Djocjakarta.
Zuster H. Baarbe te Soerakarta.
Zuster W. Boorsma te Djocjakarta.
D. Koelewijn te Djocjakarta.
Ds. D. Bakker te Djocjakarta, met verlor

in Nederland, adres: Bosboom-Toussaintstraat 36, Amsterdam.

J. P. Zuidema te Djocjakarta.
Dr. H. A. van Andel te Soerakarta.
Dr. K. P. Groot te Soerakarta.
Dr. D. Verhagen te Soerakarta.
H. Meijerink te Soerakarta.
D. J. Bosman te Soerakarta.
W. Vermolen te Soerakarta.
P. de Koomen te Soerakarta.
Zuster G. Loggen te Soerakarta.
Ds. A. Merkelijn te Magelang.
Dr. H. S. Pruis te Wonsobo.
Ds. C. de Bruijn te Kambaniroe op Soemba.
Ds. J. F. Colenbrander tijdelijk te Karoeni op Soemba.
Tj. van Dijk te Pajeti op Soemba.
Tj. Mobach te Pajeti op Soemba.
Zuster H. Clevering te Pajeti op Soemba.
Ds. L. P. Krijger te Karoeni op Soemba, met verlof in Nederland, adres: Bussum (Meijer, Kamplaan 3).
Zuster G. Zigterman te Karoeni op Soemba.

Het abonnementsgeld te zenden aan de Uitgevers.

De prijs voor Kerkeraden en Vereenigingen, die 4 ex. en daarboven ontvangen, 6 cts. per nummer; welk bedrag per 3 maanden wordt tegemoet gezien.

Particulieren die 1 tot 3 ex. ontvangen, betalen per Jaargang, franco per post, 90 cts.

Ex. op beter papier f1.50 per jaar.

De contribuanten van de Ned. Geref. Zendingsvereniging, waarvan Penningmeester is de heer L. Berk, Heerenmarkt 5, Amsterdam, ontvangen het „Zendingsblad” gratis.

KERKKALENDER 1923

Onder Redactie van Prof. Dr. T. HOEKSTRA,
Ds. R. E. VAN ARKEL en Ds. J. WATERINK
EEN KUNSTKALENDER
VOOR HET GEREFORMEERD HUISGEZIN.

Deze kalender geeft iedere week EEN PRACHTIGE PLAAT op het leven der Gereformeerde Kerken betrekking hebbende. Aan den achterkant der groote kalenderbladen wordt op boeiende wijze over deze belangwekkende onderwerpen verteld. Wie de platen bewaart, krijgt een kostelijke verzameling waarin het leven der Geref. Kerken van vroeger en later tijd weerspiegeld wordt. Het schild werd ontworpen door den sierkunstenaar Machiel Wilmink. Het is waard, om zelfs in de mooiste kamer, een eereplaats te krijgen.

**IEDER GEREFORMEERDE DIE MEELEEFT
SCHAFT ZICH DEZEN KALENDER AAN**

MEN DOET GOED, THANS RIJDS TE BESTELLEN, DE PRIJS BE-
DRAAGT f 1.95. DAT IS VOOR EEN KALENDER ALS DEZE, MET
— ZOOVEEL KUNSTPLATEN WJ UITENGEWOON GOEDKOOP. —
WAGENINGEN UITGEVER 50 HJ GEBR. ZOMER & KEUNING

Bij J. H. KOK t a m p e n verscheen:
**LEERREDENEN OVER DEN
HEIDELBERGER CATECHISMU**

DOOR

Dr. B. WIELENGA - Dr. P. A. E. SILLE-
VIS SMITT - Dr. J. C. DE MOOR - Ds. C.
LINDEBOOM - Ds. C. VAN PROOSDIJ -
Ds. G. WIELENGA - Ds. H. HOEKSTRA

PRIJS IN STEMPELBAND f 8.50.

DEZE BUNDEL IS BIJZONDER GESCHIKT VOOR VACANTE KERKE

AMSTERDAMSCH

Mij. v.

LEVENSVERZEKERING

ONGEVALLENVERZEKERING

COMMISSARISSEN: Jhr. Mr. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN; H. COLIJ
Mr. Th. HEEMSKERK; Jhr. Mr. F. K. VAN LENNEP; H. W. VAN MARLE J
Mr. F. E. POSTHUMUS—MEYJES; Mr. J. W. RAMAER.

DIRECTIE: Jhr. Mr. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN Jr.; Jhr. J. DE SAVORNIN
LOHMAN; Mr. J. C. L. VLAANDEREN.

VERZEKERD BEDRAG (LEVENSVERZEKERING)

f 110.000.000.

RESERVEN

f 21.000.000.

VOLLEDIGE OPENBAARHEID.

SOLIEDE GRONDSLAGE

VOORZICHTIG BEHEER.

AMSTERDAM

SOERABA

GRONINGSCH HYPOTHEEKBAN
GRONINGEN — Bijkantoor ZWOL

Geeft uit tot een beperkt bedrag 6 pCts. PANDBRIEVE

Bijvoegsel van Het Zendingsblad.

October 1922.

„Israël! gij zult van Mij niet vergeten worden”.

Jesaja 44 : 21.

De geschiedenis der Joden stelt ons voor een ontzagwekkend verschijnsel. Te machtiger, als ge let op de verhouding der strijdende partijen. Twaalf millioen Joden worden in den kamp met de gansche wereld niet verdelgd, maar staan, na dertig eeuwen van fellen strijd, in nog ongebroken levenskracht. En terwijl van al de volken, die, blijkens de Heilige Schrift, rondom hen woonden, schier geen spoor meer is te ontdekken, neemt het Joodsche volk door zijn geld en talent nog heden ten dage een wereldpositie in. Onwederstaanbaar dringt de vraag zich aan ons op, hoe dit verbijsterend raadsel is te verklaren. Alleen het Woord Gods biedt ons hier den sleutel ter oplossing. Het raadsel der Joodsche historie vindt zijn verklaring alleen in de uitspraak des Heeren: „Israël, gij zijt Mijn knecht. Ik heb u geformeerd, gij zult van Mij niet vergeten worden.” ’t Is de hand des Heeren, die in het Jodendom, ondanks zijn diepen val en vreeselijke afdoling, zich ontegenzeggelijk nog laat gelden. Vandaar heeft het een invloed geoefend, die volstrekt niet in evenredige verhouding staat tot der Joden klein getal. Door weinigen geëvenaard, zijn ze tot nu toe door niemand overtroffen. Over de gansche wereld verspreid, en door felle partijschappen verdeeld, heeft dit volk toch steeds een nauw aaneengesloten nationaliteit geopenbaard.

Het Jodendom plaatst ons voor de scherpste tegenstellingen.

Bloedend uit vele wonden, is het toch levenskrachtig. Vertrapt en vertreden, en niettemin het leven der volken beheerschend. Altijd stelselmatig geplunderd, en desnietteenstaande meester van de schatten der aarde. De Joden spreken alle talen der wereld, en hebben desniettemin hun eigen taal behouden. Zonder vaderland levend, en toch in alle landen vorstelijke bezittingen verwervend.

De Joden zijn inderdaad het wonder der historie. Ze zijn een volk, dat het beeld van een dwarrelende stofwolk vertoont, en tegelijk, dat van de onbewegelijke granietrots, wier forsche lendenen de stormen der eeuwen trotseeren.

De verklaring van het groote geheim, de oplossing van het verbijsterend raadsel van de Joodsche historie, ligt alleen hierin, dat het woord des Heeren over de Joden in alle eeuwen en onder alle omstandigheden kracht hield: „Gij zult van Mij niet vergeten worden.” Altijd en ondanks alles heeft de Heere in Zijn onkreukbare trouw aan het afvallige volk in ontferming gedacht.

De in kracht toenemende arbeid der Jodenzending is daarvoor ook een der meest treffende bewijzen. ’t Is weerklink bij de kerk Gods op het woord des Heeren: „Gij zult van Mij niet vergeten worden.”

Nu wij door de gunst Gods een tweetal dienaren voor dit werk bezitten, zal ongetwijfeld die arbeid ook meer deelen in de biddende en offervaardige belangstelling der kerken.

Doch niet slechts door ons stil gebed en door milde offers hebben wij te toonen, dat wij de Joden niet vergeten; elk belijder van Christus behoort, waar de gelegenheid zich daartoe aanbiedt, zelf een zending onder de Joden te zijn.

In geen opzicht zijn wij al meer ontrouw dan in dezen. De Joden leven en arbeiden dagelijks rondom ons; schier elken dag komt er een Jood aan onze deur, of gaan wij zelf tot hen om handel te drijven; maar hoe zelden wordt tot hen een woord gericht over wat toch ten allen tijde des Christens hart en mond moest vervullen. Elke Jood, dien wij op onzen weg ontmoetten, zonder tot hem getuigen, zal eenmaal ons aanklagen over onze geestelijke lauwhed en traagheid. Zij het met schaamte over onze ontrouw, de bede, dat de Heere vrijmoedigheid en tact geve, om het getuigenis van den Messias, den Koning der Joden, tot hen uit te dragen. Mochten wij dit getuigenis op zuik een wijze leeren geven, dat de Joden daaruit iets proeven van de liefde Christi, die ons dringt; en gevoelen, dat teedere ontferming daarbij onze ziel vervult.

Indien wij altijd zwijgend de Joden laten voorbijgaan, hoe kunnen wij dan met vrijmoedigheid bidden, dat God genadig het deksel van het aangezicht wegnemen moge, dat hen belet de waarheid Gods te gelooven? Als wij zelf de Joden vergeten, hoe kunnen wij dan bidden, dat de Heere Zijn woord moge vervullen: „Gij zult van Mij niet vergeten worden”? J. P. T.

Een rijk gezegende ure.

De avond van 28 Juni was voor de Zending onder de Joden in Amsterdam van groote beteekenis. De oudste missionaire Dienaar mocht toen zijn ambtgenoot inleiden tot zijn arbeid. Groote blijdschap, ootmoedige dankbaarheid uitte zich in de gloedvolle predicatie van Ds. van Nes over Johannes 19 : 19—22. Zijn werk, dat hij liefheeft, werd door den Heere kennelijk gezegend. Het breidde zich al meer uit, zoodat het te veel werd voor één hand. Daarom was deze ure der bevestiging van zijn ambtsbroeder voor hem in uitnemenden zin een ure van groote blijdschap.

De intree-predicatie, over Handelingen 5 : 29—31, waarmede Ds. Velders zich aan de kerk in de hoofdstad onzes lands verbond, bracht een kloek en krachtig woord. Helder van taal, scherp van lijn, en getuigend van diep inzicht in zijn heilige roeping. Deze intree-prediking deed gevoelen de kracht van een persoonlijkheid, die welbewust, in gehoorzaamheid aan zijn Zender, onder diepe afhankelijkheid zijn taak aanvaardt. De beide predicaties kwamen van de pers¹⁾ onder één titel: liefelijk symbool van de toekomstige samenwerking en saamleving der beide missionarissen.

„Joden, ziet uw Koning!” dat is toch het groote thema van al hun spreken en doen.

Dat de aandachtige lezing velen aan alle plaatsen opwekke, om de broeders van Nes en Velders door liefdevolle belangstelling en krachtige medewerking te steunen.

Gebruike de Heere genadig hunnen dienst, om steeds meerdere Joden over het voor hen zoo bange vraagstuk: Wie is Christus: een bedrieger of de Messias? een Godverheerlijkende en zieletroostende oplossing te bieden.

¹⁾ Bij den uitgever W. Kirchner, Amsterdam. Prijs 25 ct.

Aan het slot sprak de Voorzitter der Deputaten, Ds. H. C. van den Brink, nog een hartelijk en aangrijpend woord.

't Was een heerlijke avond, die het hart der vele aanwezigen met blijdschap vervulde, en goede hope gaf voor de toekomst. J. P. T.

Een Joodsch getuigenis in 1922.

In *Geschiedenis der Israëlieten* door H. Italie, een Joodsch godsdienst-onderwijzer, verschenen in 1922, lezen wij aan 't slot van de paragraaf over de inneming van Jeruzalem en den ondergang van den Joodschen Staat, ten besluite tegelijk van het gansche boek: „Zoo hadden dan onze voorouders geen heiligdom en geen vaderland meer. Op de plaats, waar eens de ware God werd vereerd, offerden de overwinnaars voor hunne goden. Vreemdelingen namen het erfdeel van *Jakob* in bezit. Eéne zaak echter had Israël uit den ondergang overgehouden: de Wet des Heeren, de *Thora*. Met dit kleinood verspreidde het zich thans naar alle hemelstreken, en de strijd om het behoud ervan vormt voortaan den hoofdinhoud van de geschiedenis der Joden.

Ter wille van deze Wet had Israël het ergste te verduren. Toch liet het die niet varen. Het kan daarom met den Psalmist zeggen: „*Dit alles is ons overkomen, nochtans hebben wij U (o God!) niet vergeten, en werden wij niet ontrouw aan Uw verbond.*” (Ps. 44 : 18).

Een merkwaardig Joodsch getuigenis is dit.

Merkwaardig, niet, omdat het de Joodsche geschiedenis wil groepeeren om de Wet Gods.

Dat wisten wij wel, dat de Joden in de verstrooiing feitelijk al meer den dienst Gods willen opgevat zien als wetsdienst, hoe de wet bij hen feitelijk de plaats van God ging innemen.

Maar merkwaardig is dit Joodsche getuigenis, omdat 't uitspreekt, dat dat dienen van de Wet 'n bewijs is, dat Israël God niet heeft vergeten.

Hoe wordt dit getuigenis gelogenstraft, als wij 't Joodsche volk als geheel bezien. Hoe is daar allerwegen onder de Joden op te merken een verwerpen der Wet, een weigeren, om zich aan God en Zijn woord te onderwerpen.

Maar... wij moeten op de kern van 't Joodsche volk zien!

En zeker, die kern wil nog wel de wet volbrengen, ook thans nog in onze dagen.

De heer Italie geeft dus toe, wat zoo vaak ook door ons wordt beweerd, dat nog niet alle Joden in nationalen zin ook werkelijk echte Joden zijn, doch dat 't begrip Jood allereerst een godsdienstigen inhoud heeft, dat een Jood zonder godsdienst, zonder wet, geen *echte* Jood is.

Maar of de kern van 't volk der Joden mét het vereeren der wet nu tegelijk beweren kan God niet te hebben vergeten, dat is de vraag!

God wordt zeker verheerlijkt in de vervulling Zijner wet!

Maar, als de Joden nu den Eenige, Die waarlijk de wet vervuld heeft, verwerpen, blijven verwerpen, als zij den van God gezonden wetsvolbrenger, Jezus, den Messias, niet willen erkennen, dan stellen zij zich toch tegen God, dan vergeten zij in Zijnen Zoon ook Hem!

Dit den Joden steeds weer vóór te houden is onze taak.

En Christenen, die met Joden in aanraking komen, moeten trachten, de bij 't jaar 70 van den heer Italie afgebroken geschieddraad van 't Joodsche volk weder op te nemen en 't lijden, juist door de Messias-verwerping geleden, den Joden voorhouden, doch tevens moeten zij de

genade Gods in Christus, ook voor Joden, die hun schuld erkennen met waar berouw, hun bekend maken met allen ernst, in hartelijke liefde.

v. N.

Groote Verzoendag 5683.

2 October 1922 is de Groote Verzoendag der Joden van 't jaar 5683 hunner tijdrekening.

Op zulk een dag worden er roerende gebeden door de vrome Joden opgezonden om schuldvergeving en genade.

Tal van zeer moderne Joden komen op den Verzoendag ook in de Synagogen, en sluiten zelfs hun zaken.

Mogen de Christenen toch niet vergeten, om, waar de Joden bidden om vergeving, doch die niet willen zoeken in den eenigen Redder van zondaren, in den Messias, onzen Heiland, op zulk een dag inzonderheid te smeeken, dat de Heere het deksel van 't aangezicht der Joden wegneme, opdat zij Jezus zien als het einde der Wet!

v. N.

Nog alom in den Boekhandel te bekomen:

JODEN, ZIET UW KONING!

Bevestigings- en intree-predicatie van Jan van Nes Czn. en W. J. J. Velders. Uitgave W. Kirchner, Amsterdam. 24 bladz. Prijs 25 cent.

Groningen, 15 Sept. 1922.

Verantwoording Collecten en bijdragen over 16 Juni t/m. 15 Sept. 1922.

Gift uit Nijkerk van Ds. D. f5.—. Giften uit Kralingen f6.10. Gift coll. Veendam f5.—. Almkerk f10. Andel f5. Dussen Meeuwen f3.10. Nieuwendijk f31.64. Sleeuwijk f32.72½. Waardhuizen f4. Werkendam f48.85. Amsterdam (Zuid) f55.19. Watergraafsmeer f50. Gift S. te Amsterdam f2.50. Gift R. te Amsterdam f1. Oostwold f10. Winschoten f71.58½. Veendam f47. O. Pekela f31.50. Westerlee f9.75. Meeden f2. Midwolda f39.62. Bellingwolde f2.50. Scheemda en N. Beerta f23.83. Tienhoven f27.22½. Breukelen f15. Vinkeveen f32.66. Mijdrecht f43.50. Vreeland f5.70. Wilnis f24.56. Kamerik f19.30. Aduard f47.17½. Legaat wijlen Mej. Klees f500. Gift Vrouwenveren. te Surhuisterveen f25. Wetsinge Sauwerd f23.59. Gift G. K. te N. f60. Schiedam f189.50. Hoogkerk f51.08. Gift N. N. te Winschoten f2.50. Busje H. v. D. te Spengen f3.10. Classis Zwolle (ged.) f57.34. Groningen (B.) (de helft) f65.48. Contrib. J. H. Gr. en R. B. te Bedum f2. Boerakker f4.39. Enumatel f67.85. Gerkesklooster Stroobos A f19.55½. Gerkesklooster Stroobos B f25.38. Grootegast f37.81. Grijskerk f23.86½. Houwenzijl f26.50. Kornhorn f18.76½. de Leek f14.15. Lutjegast f19.73. Marrum f25.52. Munnekezijl f34.20. Niezijl f26.12. Oldehove

f29.12½. Oldekerk f25.13. Wilp f6.03½. Zevenhuizen f25.61½. Zuidhorn f41.16½. Haren f43.67. Sappemeer f47.50. Onder den dam f19.54. Baarland f16.82½. Borssele f11.94½. 's-Gravenpolder f11.32. Heinekenzand f31.39. Kapelle Biezeling f6.09. Nieuwdorp f48.83½. Zuidwolde f51.45. Thesinge f38.42½. Kielwindeweer f20.39. Overschild f8.11. Gift coll. Katendrecht f1. Gift G. J. te Stadskanaal f7.50. Middelharnis f16.94. Anna Jacoba Polder f11.50. Bergen op Zoom f21.70. Krabbendijke f30.09½. O. Vosmeer f5.45. Poortvliet f15.66. Rilland f21.54½. Tholen f14.81. Gift Ger. Kerk Zuidbroek f5. Gift Mej. W. E. van de N. te Strijen 15.50. Gift collecte Katendrecht f1. Alkmaar f37.50. Gift Pinkstercollecte Vijfhuizen f25. Augustinusga, Surhuizum f23.58. Buitenpost f49.32. Burum f40. Ee f58.11. Engwierum f5. Eestrum f10. Kollum f95.25. Kooten f10.02½. Oostermeer f17.53. Twijzel f11.51. Westergeest f25. Zegwaard f40.27. Schipluiden f23.80. Gift coll. Schoondijke f2.50. Arnemuiden f17.92½. Domburg f10.56. Gapinge f8.19. Grijskerke f29.31½. Oudekerke f23.28½. St. Laurens f9.90. Meliskerke f17. Middelburg f129.53. Oost-Kapelle f15.99. Serooskerke f25.51. Souburg (O. en W.) f25.56. Veere f19.80. Vlissingen f69.23½. Vrouwepolder f12.70. Westkapelle f3.97.

J. J. MIEDEMA, Deputaat-Quaestor.

Mijn gironummer is 47365.

HET ZENDINGSBLAD

VAN DE
GEREFORMEERDE KERKEN IN NEDERLAND

En dit Evangelie des koninkrijks zal inde geheele wereld gepredikt worden tot een getuigenis allen volkeren
Matth. 24: 14

Redactie-Adres
W. BREUKELAAR, Zaandam

Adres over Contrôle
W. BREUKELAAR, Zaandam

INHOUD: Extra collecte. — Gelijk de kinderkenen. — Van Zendingssaangelegenheden. — Een geopende deur. — Ds. W. v. Dijk. — Brief uit Magelang. — Brief van Mej. J. C. van Andel. — Honger en naaktheid. — Korte Berichten. — Leestafel. — Giften voor de Zending. — Adressen.

Extra Collecte.

*Aan de Kerkeraden van de Gereformeerde
Kerken in Nederland.*

Zeer geachte Broeders!

Uw Generale Zendingkas is in nood. Zij is leeg. En toch moet zij betalen. Al de **gemeenschappelijke kosten** van het werk der zending moeten door haar gedekt. Uw Theol. Opleidingsschool op Java, uw Keuchenius School, uw Christ. Holl. Inl. Kweekschool, uw op te richten Theol. Opleidingsschool op Soemba, uw aandeel in de kosten van het Zendingconsulaat, enz. enz. komen finantieel voor rekening van deze kas. Niet minder dan elf Zendingarbeiders staan in dienst van de Gezamenlijke kerken.

Thans is het zoover, dat er geleend moet worden om de noodzakelijke uitgaven te dekken. Mitsdien zijn wij genooddaakt een **extra collecte** aan te vragen. Dat is sinds lang niet gebeurd. Het laatst in 1911. Ook nu hadden we het nog graag uitgesteld. We hebben de uitgaven tot het volstrekt noodzakelijke beperkt. Maar thans moeten wij een collecte vragen. Wij doen dit in opdracht van de l. g. Generale Synode. Deze was van de dreigende tekorten zoo zeer doordrongen, dat zij ons opdroeg, de noodig **driemaal** een extra collecte uit te schrijven. Wij hopen echter, dat we met één extra-collecte tot aan de e.k. Gen. Synode kunnen volstaan. En dat kan. Maar dan moet het een flinke collecte zijn. Er zal tenminste f 30000 moeten inkomen. Anders zullen we weldra opnieuw een collecte moeten vragen.

Wij weten wel, dat de malaise ook onze kerken drukt. Wat niet volstrekt noodzakelijk is moet uitgesteld. Ook wij doen dit. Maar de traktementen en salarissen moeten toch betaald worden. En ook de Opleidingsschool op Soemba moet gesticht. De Generale Synode besloot daartoe. En te recht. Er moet dus een extra-collecte komen. Anders loopt het vast. Het is niet noodig deze collecte bij u aan te bevelen. Het is immers uw eigen werk waarvoor wij vragen.

Dringend verzoeken wij u nog dit jaar deze collecte te houden en ons te zenden. Voor het houden van deze collecte zou het a.s. Kerstfeest wel zeer geschikt zijn, indien gij daarop althans nog geen buitengewone collecte hebt gezet. Christus is de groote Gezant onzes Gods in deze wereld. En de Zending is zijn werk onder de volken. Bij de gedachtenis van zijn komst op aarde past de gave der dankbaarheid ten behoeve van zijn arbeid op het Zendingsveld.

De Deputaten der Gen. Synode voor de Zending.

Ds. J. D. v. d. MUNNIK, Voorzitter.

Ds. H. SCHOLTEN, Assessor.

Dr. J. HANIA, 1e Scriba.

Ds. W. BREUKELAAR, 2e Scriba en Penningmeester.

Ds. A. DE GEUS.

Ds. W. W. SMIT.

Ds. C. W. E. PLOOS v. AMSTEL.

Ds. J. KRUGER.

Ds. D. POL.

Ds. C. GOOTE.

Ds. L. G. GORIS.

Ds. G. F. KERKHOF.

October 1922.

N.B. Men wordt verzocht de collecten te zenden aan den 1en quaestor der Generale Kas Ds. W. Breukelaar te Zaandam, wiens postrekening no. is 32806.

Gelijk de Kinderkens.

„Voorwaar zeg ik u, indien gij u niet verandert en wordt gelijk de kindekens, zoo kunt gij in het Koninkrijk der hemelen geenzins ingaan.”

Matth. 18 : 3.

Grootheid, eer, ziedaar wat de mensch zoekt, zoo gaarne wil hij de eerste en de meeste zijn, boven anderen staan én uitmunten. Eens was de mensch groot, de eerste, de meeste van Gods schepselen op aarde. Hij is van de hooge plaats, waarop God hem gesteld had, gevallen.

In de zucht naar grootheid en eer, die in den mensch woont, spreekt zich een zeker heimwee uit naar wat de mensch eenmaal geweest is en naar wat hij naar de bestemming Gods geworden zou zijn. Jammer, dat hij door verheffing van zich zelven en door grootheid in aardse dingen te zoeken vervulling van dit heimwee verwacht. Ware het een zucht naar ware grootheid, naar eer bij God door iets groots te zijn in het Koninkrijk Gods, in het leven en toenemen in geloof en liefde, dan was het een heilige eerezucht, die tot veel dienen van God, tot veel werken ter eer van God brengen zou.

De eerezucht uit hoogmoed geboren is zondig. Deze hadden de discipelen van Jezus ook nog. Geloovende dat Jezus de Messias is, hadden zij groote verwachtingen van Hem. Zij stelden zich voor, dat zij met Jezus een schoone toekomst tegemoet gingen. Hij zou immers het Koninkrijk Gods oprichten, het Koninkrijk, dat luisterrijker zou zijn, dan dat van David. Hij zou Gods volk van den druk bevrijden, uit de vernedering opheffen. Onder dien Koning zouden zij tot eer komen, in Zijn rijk voorname plaatsen innemen.

Hun gedachte van een aardsch Koninkrijk door Jezus te stichten was oorzaak, dat zij niet verstonden wat Jezus zeide: „de Zoon der menschen zal overgeleverd worden in de handen der menschen en zij zullen Hem dooden.” Dit is de eer van den Koning.

De discipelen verstonden dit toen nog niet. En is dit des Konings eer, waarin moeten dan de onderdanen van dien Koning hun eer stellen. Waarin hun grootheid zoeken? Daarin, dat zij dienaren van dien Koning zijn. De discipelen zochten hun eer én grootheid nog niet op dezen weg, omdat zij het woord en het werk van hun Koning nog niet verstonden.

Dit bleek uit hun gesprek op den weg. Zij vroegen onder elkander, wie de meeste in het Koninkrijk der hemelen zou zijn. Zij achtten zich zelven er bekwaam voor.

Over die eereplaats waren zij onder elkander in woorden; zóó hadden zij er over gesproken, dat het bij twisten af geweest was.

De Heere was onder dat gesprek niet bij hen geweest; toch was het hem bekend. Tehuis gekomen vroeg Hij hun, waarover zij in woorden waren geweest. Die vraag beantwoordden zij niet, men mag vermoeden uit schaamte. Jezus leert hen nu, waarin de ware grootheid van de onderdanen Zijns Koninkrijks bestaat. „Indien iemand de eerste wil zijn, die zal de laatste van allen zijn en aller dienaar.”

Dienen dus is groot zijn. In dienende liefde zich beneden en achter den ander stellen; in eigen oog en besef klein zijn, gaarne de minste wezen, alles, het kleinste en het grootste doen in nederigheid.

Om dit met een voorbeeld te toonen, den weg der ware grootheid te wijzen en alzoo hun zondige eerezucht te beschamen nam Jezus „een kindeken, stelde dat in hun midden en omving het met zijn armen” en zeide tot die twistenden over de eerste plaats; „indien gij u niet verandert en wordt gelijk de kindekens, zoo kunt gij in het Koninkrijk der hemelen niet ingaan.”

Beschamend woord voor de jongeren. Worden als een kindeke, een klein kind. De hooggevoelendheid en zelfverheffing moest uit hun hart weg.

Daarvoor is in het Koninkrijk der hemelen geen plaats. Daar is aller dienaar het hoogste; daar is de minste het allermeeeste.

In de vraag der jongeren wie de meeste zou zijn in het Koninkrijk der hemelen openbaarde zich de hoogmoed des harten. In die vraag sprak zich de oude natuur uit; die wordt niet in dat Koninkrijk toegelaten; wat zij voortbrengt moet buiten dat rijk blijven. Dat spreken laten van, dat toegeven aan de neigingen der verdorven natuur was zonde, was hun zonde, waarvoor Jezus hen aansprakelijk stelde, want hij zegt: „indien gij u niet verandert en wordt gelijk de kindekens, gij kunt in het Koninkrijk der hemelen niet ingaan.” Niet ingaan zelfs, veel minder een eerste, een eereplaats hebben.

Zij moesten zich veranderen, deze hun zonde inzien en bestrijden. Dit deden zij niet, sprekende en in woorden zijnde over de eerste te zijn, sterkten zij elkander eerder in 't kwaad. Zij zagen niet in, dat het hebben van zulke gedachten en overleggingen zonde voor God is.

Als kinderen moesten zij worden. Zij, die nog twistten over den voorrang en zich nog niet verzoenen konden met het denkbeeld, dat Jezus moest overgeleverd worden in de handen der menschen en vernederd tot den dood des

kruises. Zij moesten alle hoogheid in zich onderdrukken en worden als een kind, dat niet gedreven wordt door zulke eierzuchtige gedachten en begeerten.

„Indien gij u niet verandert en wordt als de kindekens.” Waarin moesten zij zich veranderen en den kindekens gelijk worden?

Door af te leggen den hoogmoed en de zucht tot grootheid en eer, en door den kinderen gelijk te worden in eenvoudigheid, vertrouwen, gehoorzaamheid. Mannen geworden moesten zij kinderen blijven. Zoo'n kindeke als Jezus voor hen stelde heeft nog geen gedachte de eerste en de meeste te zijn; het laat zich leiden, is volgbaar, voelt zich klein, geeft zich vertrouwend aan zijn verzorger over.

Zoo moesten de discipelen worden. Zij moesten zich aan den Heere toe- vertrouwen gelijk dat kindeke zich door Jezus omarmen liet en zich veilig bij Hem kende. De gezindheid van dat kindeke moest de hunne zijn. Dan waren zij niet in woorden, wie de eerste in Jezus' Koninkrijk zou zijn, dan zouden zij elkander de eerste plaats niet betwisten. Evenmin als dit kind naar hoogheid stond, mochten zij de gedachte aan hoogheid in hun hart dulden, de voortreffelijkheid boven anderen begeeren, het benijden van anderen voeden.

Jezus duldt in de zijnen geen hoogmoed, die de vraag opwerpt, wie de eerste en de meeste is. Zonder die nederigheid kunnen zij in Zijn Koninkrijk niet werken. Het volgen en gehoorzamen van Hem moest de openbaring zijn van den echten kinderzin, die hen in al den arbeid in en voor Zijn Koninkrijk moet leiden.

Het zoeken van de eerste en de meeste te zijn is nog te veel onder de Christenen. Dit doet veel kwaad in de gemeente, wekt verdeeldheid, maakt eendrachtig samenwerken onmogelijk, is oorzaak, dat de Heere Zijn gunst aan het werk onthoudt.

Zij het ons steeds in de ziel gegrift: „wordt gelijk de kindekens.”

S.

Van Zendingaangelegenheden.

De Keucheniussschool.

De gestadige groei der Keucheniussschool maakt het allengs meer noodzakelijk, dat er nieuwe gebouwen voor haar worden gesticht. Reeds heeft de l.g. Generale Synode aan de deputaten voor de Zending opgedragen hiertoe over te gaan, indien hun de noodzakelijkheid en ook de finantieele uitvoerbaarheid daarvan blijkt. Van de noodzakelijkheid is men zoowel in Indië als in Holland ten volle overtuigd. Maar de finantieele uitvoerbaarheid, — dat is iets anders.

Er is een prachtig plan ontworpen. Een goed terrein is er wel beschikbaar. En op dat terrein wil men dan de Keuscheniussschool in nieuw gebouw vestigen. Het voor-nemen is, de school te bouwen met vier internaten. Tot nu toe zijn de omstreeks 100 leerlingen gehuisvest in één internaat. Dat gaat op den duur niet. Men wil nu het internaat splitsen en elke afdeeling plaatsen onder de leiding van een Javaansch onderwijzer. Nu zijn de ervaringen met in-

ternaten onder Javaansche leiding bij het Gouvernement tot dusver nog niet gunstig geweest. Maar de Broeders in Indië verwachten, dat dit bij de Keucheniussschool beter zal gaan. Hier toch zullen het Christelijke onderwijzers zijn, die met de zorg van het internaat worden belast. Men kan hiervoor de geschiktste krachten kiezen, terwijl in het Christelijk beginsel een belangrijke factor ligt, die beter resultaat doet verwachten. De teekeningen van de nieuwe gebouwen met vier internaten zijn gereed. De plannen zijn uitnemend.

Maar — jammer genoeg — de uitvoering zal voorloopig nog moeten worden uitgesteld. Naar de gemaakte plannen zal de bouw en inrichting wel 200.000 gulden kosten. Volgens de geldende subsidie-regeling moet daarvan dan 75 pCt. door Gouvernementssubsidie worden gedekt.

De geweldige drang tot bezuiniging, die alle Regeeringsmaatregelen in Indië tegenwoordig beheerscht, noodzaakt echter tot uitstel. Ook de bevoegde autoriteiten erkennen wel, dat de Keucheniussschool moet wor-

den vernieuwd. Maar de staat van de Gouvernementskas in Indië dringt om zooveel mogelijk de uitvoering van alle bouwwerken stop te zetten. En ten gevolge daarvan moet ook de nieuw-bouw van de Keucheniuschool voorloopig worden uitgesteld.

Het ligt in het voornemen dat de Directeur Br. D. Koelewijn in 1923 met verlof naar Holland zal komen. Gelijk reeds is meegedeeld is de heer J. A. Wiggers, hoofd der Christ. Holl. Jav. school te Scragen, benoemd tot leeraar. Hij zal D.V. Br. Koelewijn tijdens diens verlof vervangen.

Tevens is hem het uitzicht geopend, dat hij later, indien het er toe komen mocht, dat er te Solo een Nomaalschool gebouwd wordt, daar directeur zal worden of anders, zodra Br. Koelewijn op pensioen gaat, in diens plaats zal treden. De heer Wiggers is in het bezit der Javaansche akte en dus bevoegd aan het hoofd te staan van de Keucheniuschool.

Het peil van de leerlingen stijgt bij den voortduur. De jongens uit Solo maken den besten indruk. Over het algemeen zijn zij vlugger en ontplooiën zich meer dan van de andere terreinen. Maar ook de Djokjanezen maken een goed figuur. De jongens uit Kedoe en Banjoemas zijn wat achterlijker. Dit ligt natuurlijk niet alleen in minder goeden aanleg, maar ook in het minder goede onderwijs, dat zij vroeger op de lagere school hebben genoten. Vergeleken bij weleer, is echter de capaciteit der leerlingen zeer vooruitgegaan. Het peil stijgt. Zij zijn vatbaarder voor ontwikkeling en kunnen de leerstof gemakkelijker verwerken dan voorheen.

Bij de laatstgehouden inspectie was de Raad van Toezicht zeer tevreden. Bij de inspectie wordt inzonderheid de aandacht gevestigd op de wijze, waarop het onderwijs, vooral in de z.g. godsdienstige vakken, gegeven wordt; op het leven in het internaat, dat op de godsdienstige vorming van leerlingen van zoo grooten invloed kan zijn; op den omgang tusschen leeraren en leerlingen; op de aanraking met den Christelijken kring ter plaatse, op de sfeer waarin de jongelui leven; en op de onderlinge verhouding van het personeel.

Bijzonder wordt dus het Zendingskarakter geïnspecteerd. In haar rapport schrijft de Raad van Toezicht: „Wanneer men de Keucheniuschool rustig beziet; een oog heeft voor de moeilijkheden op haar weg als daar zijn: het heel eenvoudig peil van ontwikkeling waarop de leerlingen bij hun intrede in de school nog staan; de betrekkelijke waarde van de Inlandsche onderwijzers; het gemis aan goede handleidingen

enz.; bezwaren waarmede andere dergelijke inrichtingen niet of niet in die mate te doen hebben; dan is men te dankbaarder voor het werk daar verricht, gelijk zich dat practisch openbaart in den gestadigen vooruitgang onzer zendingsscholen.”

De Christ. Holl. Inl. Kweekschool.

Deze school, die gevestigd is te Solo, is thans uitgegroeid tot een volledige Christ. Holl. Inl. Kweekschool met vijf klassen. Den 1en Juli 1919 werd deze school geopend. Zij zou dus eerst in 1923 voor de vijfde maal leerlingen hebben kunnen aannemen, en dan, bij normale ontwikkeling, het volgende jaar tot een complete school zijn uitgegroeid. Reeds het vorige jaar echter bleek duidelijk, dat in de hoogste klas een negental leerlingen niet alleen in leeftijd maar ook in kennis en ontwikkeling de andere tien leerlingen verre vooruit was. Toen is besloten, dat in het midden van den cursus, begin Januari 1922, deze klas zou worden geplitst in tweeën. Die negen beste leerlingen werden bevorderd tot de 4e klas. En toen nu Juli j.l. er weer leerlingen werden aangenomen voor de eerste klas en de overgangsexamens hadden plaats gehad, was deze school een vijfklassige school geworden, evenals de Kweekscholen van het Gouvernement. Onder de bekwame leiding van den Directeur en den toewijdenden ijver van het personeel is dus het prachtig resultaat bereikt, dat met een deel der leerlingen één studiejaar ingehaald is en reeds aan het einde van het vierde jaar van haar bestaan deze school haar eerste leerlingen zal afleveren, bevoegd om onderwijs te geven aan Holl. Inl. Scholen in Indië.

Het Europeesch personeel der Kweekschool bestaat thans uit de heeren H. Meijerink, directeur, D. J. Bosman, W. Vermolen, P. de Koomen en J. in 't Veld. De laatste is met 1 Juli j.l. in functie getreden.

Er zijn thans omstreeks honderd leerlingen. Ze zijn van zeer onderscheiden landaard en moedertaal. Gelijk men weet is er tot nu toe in heel Ned. Indië maar één Christ. Holl. Inl. Kweekschool. Van daar dat zij hare leerlingen trekt uit alle deelen van Indië. Men heeft onder de leerlingen Javanen, Chinezen, Batakken, Menodoneezen, Amboneezen enz. Als zij in hun moedertaal spreken, kunnen zij natuurlijk elkander niet verstaan, maar zij kennen allen Hollandsch. Dat is de taal van het onderwijs en ook de taal der conversatie.

Zeër opmerkelijk mag het heeten, dat de leerlingen, ofschoon van zoo verschil-

lende nationaliteit, het toch zeer goed met elkander kunnen vinden. Het spreekt van zelf, dat de leerlingen in internaten moeten worden gehuisvest. Elk der leeraren heeft een deel van het internaat bij zich aan huis, zoodat alle leerlingen steeds staan onder toezicht en leiding van de leeraren.

Deze Kweekschool heeft nog geen eigen gebouwen. De plannen zijn gereed. Grond is aangekocht. Zoodra er maar geld is, kan de bouw beginnen. Naar raming zal die bouw echter wel een bedrag van ruim f350.000 vorderen. Daarvoor zouden dan worden gebouwd: de school, vier leeraarswoningen, vier internaten, en al de noodige bijgebouwen. Hiervoor zal de Regeering dan 85 pCt. subsidie moeten geven. Maar ofschoon van Regeeringswege in beginsel wel toestemming tot den bouw is verleend, zal de uitvoering voorloopig tengevolge van de algemeene bezuiniging wel moeten worden uitgesteld. Vermoedelijk zal dus deze Kweekschool den eersten tijd gelijk tot nu toe nog in gehuurde gebouwen blijven gehuisvest.

Ter kenschetsing van den geest, die in deze school heerscht, moge het volgende dienen, dat we ontleenen aan het inspectierapport van den Raad van Toezicht.

„Deze school is zeer bepaald een Zendingsschool. Het is niet alleen, dat er ook zendingsgeschiedenis, zendingsmethode behandeld wordt, maar dat ook heel de geest van de school een zendingsgeest is. Ge ziet, dat de leeraren zelf uit dien zendingsgeest leven en het zendingsideaal ze telkens voor oogen staat. De leerlingen komen voortdurend met de zendingsgedachte in aanraking. Zij worden opgevoed om niet slechts onderwijzers, maar zendelingen te kunnen zijn, om den veelzijdigen schat des Evangelies aan hun volk te brengen, om Christ. Volksleiders te kunnen zijn. Vooral in de laatste klassen wordt belangrijk de aandacht geschonken aan de behandeling van zendingsgeschiedenis en zendingsmethode en ook aan de behandeling der valsche Godsdiensten voorzoover het Indië betreft. Ook aan de sfeer van het leven wordt volle aandacht besteed. De jongelui zijn een deel van het gezin van de leeraren. Ze eten aan den gezinsmaaltijd en hebben al de groote voordeelen van een Christ. gezin. Zij komen voorts in aanraking met den Christ. kring ter plaatse, bezoeken de godsdienstoefening van de Geref. Kerk en wonen allerlei vergaderingen bij. Onderscheidene der ouderen deden reeds belijdenis.

Er kan ook antwoord gegeven worden

op de vraag, of al deze arbeid op de school ook resultaat heeft. De school groeit naar het ideaal. Ge merkt in alle klassen, hoe de jongelui in hun werk leven; hoe ze rijpen tot de Christ. Zendingsgedachte. Het is een lust om daarover met de leerlingen te spreken; ge merkt, dat het hun binnenste wakker roept. Een enkele moge uit den toon vallen; bij bijna allen is er aansluiting tusschen het zendingsideaal en hun hart. Wonderlijk is hun groote, naieve belangstelling juist voor het godsdienstonderwijs. Bij een enkele is misschien het gevaar, dat het ideaal ze te vroegtijdig overmant; ze hebben geen tijd om te wachten en zich voor te bereiden; ze willen het leven in. Van sommigen van deze jongelui is veel te maken. Sommige hebben nu reeds het verlangen uitgesproken om na het eindexamen nog verder in de vakken van godsdienstonderwijs, kerkgeschiedenis, zending en pädagogiek te mogen studeeren.

De verhouding tusschen directeur en leeraren en de leeraren onderling is de allerbeste. Alle zaken worden steeds gemeenschappelijk besproken, de loopende zaken elken dag; de grootere dingen worden opzettelijk op bepaalde bijeenkomsten aan de orde gesteld en behandeld.”

Een mooi getuigenis.

Een en ander stemt tot blijdschap en dank.

20 Oct. '22.

W. B.

Ds. W. van Dijk en gezin.

Den 28en October j.l. zijn Ds. W. v. Dijk en zijn gezin met de „Johan de Wit” vertrokken naar Indië om de Zending op Soemba te dienen. De naam van Dijk heeft in onze zendingswereld een goeden klank. Een broeder van den thans vertrokken Miss. dienaar, Ds. K. v. Dijk, is de opvolger geweest van Ds. Bakker te Keboemen, waar hij reeds onderscheidene jaren met rijken zegen de zending dient. Een andere broeder, de heer T. v. Dijk is de bekende schoolopziener op Soemba. Een echte zendingfamilie, die drie broeders geeft voor het zendingswerk.

Ds. W. v. Dijk is gehuwd met een dochter van S. Sweers Burgemeester te Neermoor in Oost Friesland (Duitschland). Hoe die drie lieve kinderen heeten, weet ik niet; anders zou ik de namen hier noemen.

Donderdag 5 Oct. j.l. is Ds. W. v. Dijk, weleer predikant te Campen, in de kerk te Nijverdal, die hem heeft beroepen voor den dienst der zending, bevestigd door Ds. J. H. A. Bosch, die daarbij preekte uit Matth. 28 : 18 en 19. In dezelfde samenkomst aanvaardde de Miss. dienaar zijn dienst met

eene prediking uit Joh., 17 : 20. Aan het einde van den dienst werden hartelijke toespraken gehouden door Ds. P. J. Jongbloed namens de zendingsdeputaten, door Ds. G.

ger, die weleer te Karoeni werkte, tot docent is benoemd, is besloten dat Ds. v. Dijk naar Karoeni zal gaan om daar de plaats van Ds. Krijger te vervullen.

Bax namens de classe Deventer en door Ds. L. P. Krijger, de benoemde docent aan de Opleidingschool op Soemba.

Eerst was het de bedoeling dat Ds. v. Dijk zich zou vestigen te Pajeti als opvolger van Ds. Wielenga. Nu echter Ds. Krij-

ger de Heere dezen jongen zendeling met zijn gezin in welstand te Karoeni en stelle Hij hem daar ten rijken zegen voor het werk der zending op Soemba.

W. B.

Een geopende deur.

(Uit een brief van Ds. A. Pos).

Tjandisewoe.

„Over den gang van zaken te Tjandisewoe schreef ik U reeds eenmaal. Het is me een oorzaak van groote blijdschap, dat ik u thans mag berichten, dat daar uiterst merkwaardige dingen aan het gebeuren zijn. Sinds eenigen tijd begint daar aan alle kanten groote belangstelling voor het Christendom te ontwaken. In Tjandisewoe zelf zijn op Zondag 13 Aug. vijf volwassenden gedoopt uit drie verschillende gezinnen, in een koempoelan die door omstreeks 60 menschen werd bijgewoond. Vermoedelijk zullen binnen enkele maanden nog een vijftal volgen, die thans reeds onderwezen worden. In desa na desa in den omtrek van Tjandisewoe beginnen de menschen te vragen om onderwijs, ze koopen evangelieën en vragen zelf om de Mardi Rahardja te

mogen lezen. Aan verschillende plaatsen heb ik reeds een en andermaal een bezoek gebracht, en telkens treft me, dat besprekingen over de dingen van den godsdienst worden gehouden en dat de boodschap van het Evangelie daar als een loopend vuur rondgaat. De vragen brengen ze bij den goeroe indjil in Tjandisewoe, die maar rondgaat om allerlei besprekingen met de menschen te houden. Inzonderheid Salakan, waar een bijkantoor van de suikerfabriek Randoe goenting gevestigd is, is het middelpunt van deze beweging. De aanleiding daartoe schijnt te zijn de groote verandering in levenswandel van een der schrijvers der fabriek. Deze leidde vroeger een lichtzinnig leven, en is thans, tot groote verbaazing van velen in den omtrek, geheel veranderd onder invloed van den goeroe Siswara. Zijn kennis van het Evangelie is nog gering, maar de kracht daarvan blijkt overtuigend in zijn leven. Hij getuigt nu met kracht

tegenover andere opzichters en schrijvers der fabriek onder wie hij grooten invloed schijnt te hebben. Eenmaal kwamen er bij een bezoek, dat ik dezen man bracht, dertig menschen om mee te hooren van de dingen van het Christendom. De vorige week hielden we een bijeenkomst in de sultansche school, die door omstreeks tachtig menschen werd bijgewoond, de beide onderwijzers van de school, zeven dorpshoofden uit den omtrek, en voorts personeel van de fabriek. Merkwaardig is de soort geloofsbelijdenis, die deze man in den loop der vergadering uitsprak. „In de zaken van den godsdienst hebben wij ons tot dusver altijd tevreden gesteld met „misschien”. Wij waren nooit zeker omtrent den hemel en het eeuwige leven. Wij wisten het niet, dat er een weg tot de zaligheid was en dat Jezus de Zaligmaker was. Maar nu kunnen we zekerheid hebben door het boek van het Evangelie.” Er werden daarop tientallen evangeliën verkocht in deze bijeenkomst.

Er komt in deze kringen iets van waarachtig zoeken en hongeren openbaar. Het is niet te zeggen, wat van deze beweging het gevolg zal zijn. In ieder geval is het heerlijk dit te mogen meemaken, en de belangstelling van deze menschen mee te mogen bevredigen door in mijn gebrekkig Javaansch te getuigen van de schatten van Christus. 't Is of ge er iets van merkt, dat de Geest Gods door de harten vaart. Moge God Zijn werk voortzetten, wat ook het geval zal zijn. Toen we uit Salakan terugkwamen, herinnerde Siswara me er aan: „Gods Woord keert niet ledig tot Hem weer.”

In heel deze beweging blijkt het groote belang van personen naast methoden. In den middellijken weg is dit te danken aan den ijver van Siswara, den goeroe indijl, en Sarmo, den mandoer van het hospitaal, die beiden onverdroten bezig zijn met het Evangelie in hun kring de plaats te geven, die het toekomt. En heel de kleine kring in Tjandisewoe is nu van dezen ijver vervuld. De nieuwe Christenen worden in hun kring weer predikers. Groote plannen staan hun voor den geest, o.a. om zelf een kerk te bouwen. 't Is verblijdend, dat dit zoo spontaan uit de menschen zelf opkomt.

Onder den indruk van deze en andere ervaringen, bij bezoeken in de verschillende desa's opgedaan, bij kennismaking met de veelvuldige gelegenheden voor het werk hier, voel ik weer telkens meer welk een groote genade het is in dit werk te mogen bezig zijn, en zie ik het telkens duidelijker voor mijn geest staan, het ideaal om Djocja te brengen tot Christus. Dat kan niet anders dan binnen de grenzen van Gods weg

en werk, maar het mag daarom niet minder ons ideaal zijn. Ik voel me gedrongen u dat nog eens te zeggen, om het u duidelijk te maken, dat ik doelbewust in de richting van dat ideaal wil gaan.”

Brief uit Magelang.

Amice!

Den arbeid, die dient tot verzorging van het verkregene heb ik nu zoo ingericht, dat ik de eene week voorga in de Javaansche gemeente van Magelang en de andere week in een der bijgemeenten te Glogahombo, Setjang, Blondo, Djamtlangar en Tempel; zoo ben ik dus eens in de 14 dagen in Magelang en eens in de 10 weken in een der bijgemeenten; voorts kom ik ook nog eens in de drie maanden in de bijgemeenten om het Avondmaal te bedienen en voorts zoo nu en dan in de week om de school te bezoeken en den gang van den arbeid in dat ressort te bespreken; voorts houd ik catechisatie met de Christen-Javanen, waarop ik tal van onderwerpen behandel, die den bloei en de inrichting der gemeente raken; terwijl een dag in de week bestemd is voor bezoek aan de huizen der Christen-Javanen. Bij gelegenheid hoop ik u wel eens iets naders van dien verzorgingsarbeid te vertellen, waarom vooral de bezoeken aan onze Christen-Javanen veel stof leveren.

De arbeid naar buiten, d.i. het brengen van het Evangelie aan de Mohammedanen, bestaat dan in den colportagearbeid, in den arbeid, die vastzit aan de verspreiding van Mardi-Rahardja Penaboer (een Maleisch maandblaadje) en brieven over den christelijken Godsdienst, terwijl ik voorts een dag heb bestemd voor het afleggen van bezoeken bij Mohammedanen.

Dit laatste werd dan zoo geregeld, dat ik deze bezoeken afleg met den helper, die in die bepaalde streek werkt; hier ga ik uit met den helper van Magelang; in Setjang en omstreken met den helper van Setjang enz., en van dezen bezoekenarbeid wil ik u nu wat verhalen.

Bij deze bezoeken moet men met de noodige voorzichtigheid te werk gaan; 't gaat b.v. niet voor mij om zoo maar in het eerste het beste huis van den Javaan binnen te gaan; dat zou wantrouwen wekken; tien tegen een dat zoo'n Javaan meent, dat ik hem op de een of andere wijze wil bedriegen en een Evangelieverkondiging aan iemand, die vol wantrouwen zit, zou met weinig hoop op vrucht verricht kunnen worden. Ik begin dus aan den helper van Magelang te vragen, wie ik op zou kunnen zoeken. De helpers toch gaan er iedere week enkele dagen op uit om bezoeken af te leg-

gen en uit hun aantekeningen, die zij van dien arbeid maken blijkt dan wel, wie reeds meermalen opgezocht werd, wie eenige belangstelling toont, wie reeds iets begrijpt van de bedoeling van onzen arbeid en deze menschen, waarvan de helper me ten overvloede eerst nog verzekert, dat ze een bezoek van mij wel aardig zouden vinden, worden dan door mij opgezocht.

Ik nodig u uit om eens met me mee te gaan; het eerste bezoek wordt gebracht aan een gepensioneerd Javaanschen sergeant; hij heeft reeds meermalen beloofd de koempoelans te zullen bijwonen, maar heeft nog steeds zijn belofte niet vervuld; een bezoek van mij nu kan onder Gods zegen er toe meewerken om hem zijn schuchterheid te doen overwinnen; zijn huis is niet makkelijk te vinden; gelukkig hebben we den helper bij ons; we loopen eerst langs wat Javaansche huizen, slaan links om, dan weer rechts, dat herhaalt zich zoo enkele malen tot we eindelijk een huis binnengaan, waarin de gepensioneerde sergeant woont; de man begint met allerlei verontschuldigingen te maken over zijn eenvoudig huis en dat hij mij geen mooieren zetel kan aanbieden dan deze oude stoel, waaruit de rieten rug zoo goed als verdwenen is en de zitting zeker zou bezwijken indien ik daarop ging zitten; ik rust daarom maar een beetje op het houten raam van de zitting; we praten eerst wat over den dienst, waarin hij het tot sergeant heeft gebracht en komen weldra waar we wezen willen; we spreken over zonde en gericht, over zijn reeds gevorderden leeftijd en de noodzakelijkheid van bekeering; 't lijkt een man te zijn, die wel nadenkt; uit de vragen, uit de mededeelingen over wat hij zooal denkt, wordt het duidelijk dat hij een man is, die er zich van bewust is, dat hij de ware rust mist; na een uurtje met hem gesproken te hebben, heb ik voor hem gebeden en gevraagd of God hem helpen wil en die rust der ziele door het geloof in Christus hem schenken wil.

Het is steeds mijn gewoonte om te bidden voor mijn vertrek; ik doe dat graag; de bezochten voelen dan hoe hun geestelijk heil ons aan 't harte ligt.

Het tweede bezoek werd gebracht bij een Javaansche vrouw, die met een van onze Christenen getrouwd is, maar zelf in den Mohammedaanschen godsdienst volhardt. Dat verdriet hem. Hij heeft al heel wat pogingen aangewend om ze mee te lokken naar onze koempoelans; maar het lukte niet. En toen ik voor enkele jaren haar eens opzocht, ging ze om duidelijk te laten zien, dat zij van den Christelijken Godsdienst

niets wou weten, vlak naast mij haar Mohammedaansch gebed op zitten zeggen. Haar man wou toen scheiden, maar we hebben hem duidelijk gemaakt, dat dit niet kon en dat het veeleer zijn roeping was om in den weg der zachtmoedigheid haar te winnen, dat het geloof niet gewekt wordt door een bruto optreden van den man. Aan die zachtmoedigheid ontbrak het hem wel wat; hij kon het niet verdragen, dat zijn vrouw niet met hem mee ging en heeft ze daarom meenig leelijk woord toegevoegd; dit ging eindelijk zoo ver, dat hij naar een andere desa ging en zijn vrouw verliet; herhaalde vermaningen mochten langen tijd niet baten; nu is hij echter teruggekeerd en woont hij weer bij haar; ik wenschte haar ook weer eens te bezoeken en vond haar houding zeer veranderd; ze sprak nu geen Mohammedaansche gebeden meer uit; ze wou naar ons luisteren en het Evangelie in zachtmoedigheid aan haar gebracht vond een plaats bij haar; aangenaam was het toen ik ze den volgende Zondag met haar man ons kerkgebouw zag binnentreden en zij zich schaarde onder onze hoorders. 't Was een heele blijdschap ook voor haar man, die het zoo vurig verlangt, dat ook zijn vrouw tot geloof in den Heere Jezus mag komen. Van daar gingen we naar een Chinees, naar een hiergeborene, die me evenzoo als belangstellende was aangewezen. Deze Chinees vond het met zijn vrouw zeer prettig, dat ik ze opzocht; het opgewekte gezicht, de herhaalde betuiging, dat ze het bezoek zoo prettig vonden maakten dat wel duidelijk; als ik een poosje gezeten had, werd ik uitgenoodigd om mee naar buiten te gaan en daar vestigde hij m'n aandacht op een groot bord, waar het volgende geschilderd stond: „Koe Boen Twan, saja poenja Jesoes; apa sobat soedah poenja?” Deze woorden, die niet een al te zuiver Maleisch zinnetje vormen, beteekenen: „Koe Boen Twan (dat is de naam van dien man); ik heb Jezus, hebben mijne vrienden Jezus ook al?” Dit bord had mijn aandacht niet getrokken toen ik het huis inging omdat ik al m'n aandacht noodig had gehad om over het zwakke, smalle bruggetje te komen, dat zijn huis met den weg verbond. Maar er nu voorstaande zag ik hoe dit bord de aandacht moest trekken van de voorbijgangers; hij vertelde me dan ook, dat reeds velen bij hem binnengekomen waren om te vragen wat of die Jesoes was en dan had hij gelegenheid om te vertellen, dat deze Jezus de Zaligmaker der wereld was. Hij was nog maar kort geleden een belangstellende geworden, de weg der zaligheid moest hem nog grootendeels worden aangewezen, maar

wat hij er van wist, deelde hij reeds aan anderen mee; en als deze zucht tot mededeeling zoo groot mag blijven bij voortgezet onderwijs, dan zullen we in hem een ijverig lid der gemeente krijgen.

Nog enkele andere Javanen werden opgezocht, maar van die bezoeken valt niet veel te vertellen; ik ging opgewekt huiswaarts; wat de vruchten van deze bezoeken zouden zijn, kon ik toen niet vaststellen, maar ik was blij geweest dat ik dit echte Zendingswerk, vertellen van den Heere Jezus aan wie er weinig of niet van weten, had mogen verrichten; we weten, dat zoo'n arbeid niet ijdel kan zijn en 't voornemen stond vast, dat ik op deze wijze voort zou gaan en in ieder onderdeel van het Zendingssterrein met den helper bezoeken zou afleggen bij wie als belangstellenden waren aangewezen.

21 Juni '22.

A. MERKELIJN.

Overgenomen uit het Zeeuwsch Kerkblad.

Brief van Mej. E. C. van Andel.

Waarde Vrienden.

Zondag 20 Augustus ging ik met Ds. en Mevrouw Pos mee naar Kali Pènten, een desa (dorpje) in de buurt van Wates. 't Is ongeveer anderhalf uur rijden per auto vanaf Djocja. Daarom gingen we al vroeg op weg, 7 uur van huis, want om negen uur zou de godsdienstoefening daar aanvangen.

't Was een prachtige tocht, maar waar is het niet mooi in Indië? Vooral het laatste gedeelte van Brossot naar Sentalo was prachtig. Goed onderhouden wegen die geheel beschaduw'd zijn door djoharboomen. We kwamen langs klappertuinen, rijstvel-den, suikerrietuinen enz.

In vele dorpjes waar we doorreden was het marktdag. Die marktdagen zijn hier om de vijf dagen, dus vallen soms ook op Zondag. Die heerlijke Zondagsrust van een Hollandsch dorp kent men hier niet. We hadden nog maar een klein eindje gereden, toen Mevr. Pos zei: „Straks moeten we over een Kali” (rivier). De schrik sloeg me om het hart, want ik ben geen held op dat gebied. Daarom zei ik: „O, als ik maar durf.” Ds. zei toen: „Er valt niets te durven.” En dit laatste was ook zoo.

Bij Srandakan kwamen we bij de „Progo” een breede rivier, waarover een spoorbrug ligt. Die brug is zeer primitief, precies zoo breed dat de trein er over kan. Onze auto werd op een lori gezet en zoo ging de reis verder. Daar zweefden we boven die Kali (rivier). 't Was een prachtuitzicht, maar angstig.

't Ging natuurlijk stapvoets en daar die brug vijf honderd en zestig meter lang is,

duurde het een heele poos voordat we er over waren. 't Was met recht zooals Ds. zei: „Er valt niets te durven”. Er viel alleen maar stil af te wachten.

Om half negen kwamen we te Kali Pènten. De auto bleef op den grooten weg staan en wij daalden naar beneden. Langs een klein slingerpaadje kwamen we na vijf minuten loopen bij de school.

Kali Pènten is een kleine gemeente, ongeveer twintig belijdende leden. Er is een school waar ruim veertig leerlingen zijn. Daar het zeer afgelegen is, breidt het weinig uit.

Op het erf van de school was de geheele gemeente vergaderd om ons te verwelkomen. We werden begroet met het: „wiloed-jeng” wat beteekent: „hoe gaat het U.” De kinderen en ook sommigen van de vrouwen hielden hun linkerhand onder de elleboog van hun rechterarm, terwijl ze een hand gaven. Dat is een teken van groote onderdanigheid. De meeste menschen uit de dorpen doen dat ook als ze aan een meerdere iets aanbieden.

Eerst gingen we in het huis van een der broeders een kopje thee drinken. We kregen daarbij gebakken pisang (banaan) wat heel lekker was na zoo'n tochtje.

Het huis was, zooals alle echt Javaansche huizen geheel van „gedèk” (een soort gevlochten riet). In de voorgalerij een tafel met eenige schommelstoelen voor de gasten en een ambèn (bank van bamboe) voor de huisgenooten. We praatten daar een half uurtje en gingen toen naar de school.

Ds. preekte over den Kreupele, die genezen werd door Petrus en Johannes. De menschen luisterden goed. Er waren 32 menschen. Aan het Avondmaal namen een twintigtal menschen deel.

Al vele malen heb ik Avondmaal gevierd met de Javaansche gemeente en telkens weer voel ik dan zoo één te zijn. In het dagelijksch leven staan we nog zoo ver van elkander af, de Javaan en de Europeaan. Maar dat valt zoo geheel weg aan 's Heeren disch.

Toen we de school verlieten kwam er op eens nog een paartje, dat hun kind gedoopt wilde hebben. Ds. begint dus maar weer opnieuw en wij gaan ook weer naar onze plaatsen terug. Er wordt een vingerkom met water gebracht en alles is in orde.

Daarna moesten we het huis van den onderwijzer gaan zien en toen we terugkwamen stond ons middagmaal klaar, n.l. rijst met kip en groentesoep die ook meestal bij de rijst gegeten wordt. 't Was een lekker maal.

Nu moesten we weer op huis aan. Na vele

begroetingen zooals: „andèrèkaken soegeng” wat zooveel beteekent als: „mijn beste wenschen volgen U”, stapten we op en waren weldra bij de auto. Onderweg genoten we nog van het gezellig samenzijn met die eenvoudige luidjes, genoten ook weer van de prachtige natuur en kwamen gelukkig veilig over de brug.

’t Was een aardig tochtje geweest!

Mej. C. E. v. ANDEL.

Honger en naaktheid.

Een bede aan Nederland's Christenen ten behoeve van de kerk in Brunswijk.

Tijdens onze vacantie in den Harz kwamen wij ongezocht in aanraking met de predikantenwereld aldaar en in ’t Brunswijksche. Wat wij zagen en hoorden was huiveringwekkend. Enkele dagen brachten wij door met een predikantszoon van 17 jaar, honger de oogen uitkeek. Als lijfgood droeg hij een hemd, uit jute-zakken gemaakt, en daarover heen een versleten buis. Hij behoorde tot een familie, die het finantieel tamelijk goed had, vergeleken bij den schreienden nood in andere pastoriën. Hij deed ons over de ambtgenooten zijns vaders verhalen van honger en ellende, die ons de haren ten berge deden rijzen, maar ging ’s morgens ook zelf zonder boterham, op een enkel bord waterpap naar school.

Wij besloten ons in verbinding te stellen met den Oberkonsistorialrath Wicke te Wolfenbüttel. Deze verschafte ons op verzoek uitvoerige inlichtingen over een *veertien-tal* der aller-armste predikanten, die geen eigen vermogen hoegenaamd hebben, evenmin als een tuin om er uit te eten, en die een vol jaar moeten doorkomen met een tractement, dat, naar onze muntstandaard berekend, ongeveer f 100.— tot f 180.— bedraagt. Er zijn er bij met 7, 6, 4 en 2 kinderen. Het hongerspook is in die huizen binnengetreten. Afgrijpselijk is er de ellende. Al wat waarde had, is verkocht. Krediet wordt niet meer gegeven. Juist in Brunswijk is de toestand het treurigst. De regeering staat er, anders dan b.v. in Pruisen, vijandig tegenover de Kerk, en keert geen penning méér dan vóór den oorlog uit. Eigenlijk leeft de Kerk er onder de vervolging. Voor het geestelijke leven is dit geen kwaad. Er is, nu op school geen godsdienstonderwijs meer gegeven mag worden, behoefte aan catechetisch-onderwijs en gemeentelijke samenkomsten ontstaan. Wel zijn er velen van de Kerk afgevallen, maar de kern weert zich dapper en in vol vertrouwen op den God, die zoo vaak „een vaste burcht” gebleken is.

Wie helpt ons vlug om de *veertien* bo-

vingenoemde gezinnen in den komenden winter voor honger en naaktheid te bewaren? Met een paar duizend gulden is hun ondergang te voorkomen. Wij vragen uw giften om Christuswil, in Zijn Naam en in naam der ééne, heilige, algemeene Christelijke kerk, die over alle landsgrenzen heen-schuift en immers door den Geest der ontferming bezield wordt.

Ds. J. J. KNAP, te Groningen.

Ds. A. N. TONSBEEK te Kethel.

H. J. VAN ROSMALEN, Hoofddomissaris van Politie te Groningen.

J. H. KOK, te Kampen.

P.S. Ter voorkoming van onnoodige kosten nodigen wij de weldadigen uit, de giften bij voorkeur aan den eerst-ondergeteekende te zenden.

Korte Berichten.

ZENDINGSSYNODE UTRECHT—GELDERLAND.

De Raad der Gereformeerde Kerk van Arnhem, daartoe gedeputeerd, heeft besloten de Zendingssynode van de Provincies Utrecht en Gelderland saam te roepen tegen *Woensdag 29 November a. s.* te Arnhem.

De concept-begroting voor 1923 van de Zending der Kerken in Utrecht en Gelderland is, voor wat den hoofddienst betreft, vastgesteld in ontvangst en uitgaaf op f 27.141.

Voor den Med. dienst te Poerworedjo zal van de Kerken een bijdrage gevraagd worden van f 10.200.

Ds. L. Netelenbos ontvangt 1 Maart a.s. verlof en komt dan D. V. naar Holland.

Aan Ds. D. Bakker zal worden gevraagd het Zendingswerk te Poerworedjo, tijdens het verlof van Ds. Netelenbos als consultant te verzorgen.

De Generale Kas ontving een legaat groot f 1000 van wijlen den heer G. den Hartog te Nieuwland.

Mr. Schepper, één der Zendingsconsuls te Batavia, is met verlof in Nederland.

Te Tjideres (West-Java) is overleden de oudste zendingel der Ned. Zend. Vereen., de heer J. Verhoeven. Hij was 46 jaren onder de Soendaneezen werkzaam, waarvan 40 jaar te Tjideres.

Den 14den Juli was het 25 jaar geleden dat de bekende Zending v. Hasselt door het Java Comité is uitgezonden naar het Zendingsveld in Ancola.

UIT HET VERBLIJF VAN Dr. ZWEMER OP JAVA.

Te Buitenzorg logeerende, wilde hij weten, waar de beste moskee te vinden was. De Europeanen konden hem niet dadelijk de gegevens verschaffen. Hij wist evenwel raad. Daar ziet hij een waschman. Hij begint in het Arabisch te bidden. Onmiddellijk heeft hij de aandacht van den waschman getrokken en deze grijpt dr. Zwemer bij de voeten. Dr. Zwemer vraagt hem om hem te brengen naar de beste moskee. Als de waschbaas zich vlug gereinigd heeft en andere kleeding heeft aangetrokken, stappen ze beiden naar de moskee. Triomfantelijk deelt de waschman mee, dat deze man zijn vriend is.

Dr. Zwemer begint vertrouwelijk met de aanwezigen te spreken. Men noodigt hem uit om op de mimbar, d.i. preekstoel, te gaan staan. In het Mohammedaansche bedehuis ging dr. Zwemer spreken van Jezus Christus, onzen Zaligmaker.

ZENDINGSNOOD.

De ontvangsten van de vijf samenwerkende corporaties (Ned. Zend. Gen., Ned. Zend. Ver., Utr. Zend. Ver., Rijnsch Zend. Gen. en Sangi- en Talaud Comité) bedroegen gedurende de maand September f30.537. Daaronder waren 3 giften van f1000. Het 1/12 der raming is f70.630. Het tekort is op 30 Sept. geklommen tot f236.000.

De heer H. Venema te Rotterdam is benoemd tot onderwijzer aan eene Christelijke school te Magelang.

Het Christelijk Comité voor Indië geeft aan elk Christelijk jongeling den ernstigen raad geen benoeming voor eenige betrekking in dienst van eenige maatschappij, werkzaam in Indië, aan te nemen, zonder vooraf ten opzichte van die betrekking met het oog op religieuze en zedelijke gevaren vertrouwbare inlichtingen te hebben ingewonnen.

Men kan zich daartoe wenden tot het Informatiebureau van dit Comité, adres J. J. Kraan, Loosduinsche kade 111 den Haag, die zooveel hem mogelijk is gaarne inlichtingen verstrekt.

Ook de kerkeraden van de Ger. kerken in Indië hebben zich hiertoe bereid verklaard.

Wie van adres verandert zende daarvan bericht aan de Uitgevers-Mij. Gebr. Zomer & Keuning te Wageningen.

Boeken uit de Zendingsbibliotheek vragen men aan bij Ds. D. Pol te Rijsoord.

KNIKKERTJES

zijn weer verkrijgbaar bij Mej. M. J. Pol te Rijsoord, zij kosten f6.25. Men bestelle onder toezending van postwissel.

De blikken busjes zijn er ook weer. Zij kosten per stuk f0.23, per 5 stuks f1.00 en per 10 stuks f1.55. Eveneens verkrijgbaar bij Mej. M. J. Pol.

Papieren busjes, die geopend en weer gesloten kunnen worden met losse teksten, kosten f1.40 de tien en de teksten f0.90 de f100. Men bestelle bij G. M. Feij, Burg 109, Middelburg: en sture vooraf het geld op diens Giro No. 64188.

Leestafel.

Waarom en Waartoe? Voor lijden, door G. Elzenga, in leven predikant te Kampen, Uitgegeven door J. H. Kok. Tweede druk.

Een kostelijk boekje. Ik zou het bijna willen noemen „een gouden kleinood”. In dagen van diepe smart met verkwikking gelezen. Blijkbaar heeft de schrijver in eigen ziel de dingen, die hij bespreekt, doorleefd. En geheel naar de Schrift. Echt mystiek.

De tweede druk is een goedkoope uitgave. Het boekje kost nu slechts 50 cent. En toch is die uitgave, zooals te verwachten is, zeer goed verzorgd.

Het recht van den Kinderdoop, door Joh. Jansen D. d. W. te IJmuiden. Uitgegeven door J. H. Kok.

Een goed geargumenteed betoog voor het goede recht van den kinderdoop. Geheel opgebouwd uit de Heilige Schrift.

Gedenkschrift van Elisabeth Cairus, uit het Engelsch vertaald door C. B. van Woerden te Zeist. Uitgegeven door Buurman en de Kler te Leiden.

Een beschrijving van de zielservaringen der schrijfster. Zeer mystiek. Zal in zekere kringen wel aftrek vinden.

Jaarverslag van de Nederlandsche Christen-Studentenvereniging, over den cursus 1921—1922.

Dit jaarverslag, door den secretaris Dr.

H. C. Rutgers uitgebracht in Juli j.l., is ditmaal verschenen zonder de ledenlijst en het financieele overzicht. Men ontvangt hier echter wel een helderen blik op den arbeid dezer Vereeniging. En die arbeid heeft een respectabelen omvang. Wie dit verslag leest, zal, hoe hij overigens oordeelt over de N. C. S. V. moeten erkennen, dat er in haar werk veel moois is. Ook de Zending wordt niet vergeten. En misschien is van Christelijke zijde de N. C. S. V. schier de eenige Vereeniging, die metterdaad ook iets poogt te doen in het geestelijk belang van de Indische jongelieden, die in Holland komen studeeren.

Bijbel, dat is: de gansche Heilige Schrift — met bijgevoegde verklaring op de duistere plaatsen — vroeger uitgegeven door Jacob en Pieter Keur. — J. H. Kok, Kampen. Tweede druk.

Alle aanbeveling natuurlijk overbodig. Deze tweede druk verschijnt in het formaat van onze gewone huisbijbels en zal in drie deelen compleet zijn. Prijs gebonden f7.50 per deel of in 45 afl. à 40 cent. Best papier en zeer duidelijke letter. Het mag stellig als een gunstig verschijnsel aangemerkt, dat de Bijbel met de kanteekening onder ons volk nog zooveel aftrek vindt, dat er een tweede uitgave noodig is geworden.

Zendingskalender 1923.

De Zendingskalender voor 1923 is er. Met weemoed en met blijdschap namen we inzage van dezen kalender.

Met weemoed. De Vader van den kalender, wijlen Ds. H. Dijkstra, is heengegaan. Het eerste blad geeft ons zijn portret — en aan de achterzijde van dat blad schrijft Dr. Hania een warm gedachteniswoord. —

Maar ook met blijdschap maakten we kennis met het ons gezonden exemplaar. Ds. Pol, de schoonzoon van wijlen Ds. Dijkstra, heeft de bezorging van de uitgave op zich genomen. En hij is daarbij geheel gebleven in de lijn van zijn schoonvader. Ook de kalender voor 1923 is weer van het begin tot het eind een *Zendingskalender*. Van harte bevelen we den kalender aan. Ook deze kalender dient de zending. Hij tracht de kennis der Zending te verrijken en de belangstelling voor de Zending te sterken. En als de uitgave eenige financieele bate afwerpt, dan is die bate geheel voor de Zending.

Gelijk men weet is de heer G. F. Hummel te Assen de uitgever. Men bestelle spoedig, als men dit nog niet deed.

Giften voor de Zending.

Ontvangen voor de Generale Kas:

Van Mej. E. J. Eskes uit het Zendingsbusje van de Geref. Meisjesver. te Eefde f7.25. Door Dr. J. G. Geelkerken te Amsterdam van N. N. f5.55. Door Mej. E. Reinik van de kinderen der Christ. school te Wirdum f10. Door K. v. Marrum te Kollumerpomp uit het knikkertje van de Christ. school f12. Legaat van wijlen G. den Hartog te Nieuwland f1000. Door H. Hogeweg uit het knikkertje der Christ. school te H. I. Ambacht f20.30. Door J. E. Lasterie uit het Zondagschoolbusje te den Dolder f7.50. Door Mej. P. la Roy namens de Zendingsvereniging te Kockengen f13.10. Door J. E. Smid te Winschoten van het Noorder Evang. Zendingsfeest f64. Van Mevr. de Wed. P. Lettenga te Wolfheze f2.50. Door Ds. E. H. Broekstra 10 pCt. van de ontvangsten in de classe Leiden over 1921 f415. Door P. J. Schreuder te Rotterdam f9.71. Van P. Polak te Lage Zwaluwe f1.25.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 21 Oct. '22.

Voor Djoeja en Solo.

Gevonden in de collecte te Schoonoord f10. Van de Geref. Kerk te Velsen f99.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 21 Oct. '22.

Bij P. J. Schreuder, Noordplein 39c, Rotterdam kwam in van Mej. Boer te IJsselstein f0.26. Van G. Koolstra te Franeker f2.65 en voor 34 kilo theelood en zilverpapier f6.80.

Ten bate der Soembazending werd verzaamd door Margaretha Vos en Klaasje Dekker f3.36; Margje en Henny Beumer f18.20½; Hilligje Elbrecht en Hilligje Sieders f66.58; Geesje Strijker en Jantje Hilberdink f18.53; Hendrikje Lijster en Egbertje Stoter f18.39½; Engbert Strating en Berend Bouwmeester f23.28; Geertje v. Dijk en Geertje Strating f8.58½. In totaal f156.93½. Dank aan gevers en geefsters en aan de kinderen voor betoonden ijver.

Namens de Zendingscommissie,

H. BOUWMEESTER Bz.

Hoogeveen.

Geref. Zendingsvereniging Bussum.

Met dank aan de gevers, geefsters en de kinderen voor hun ijver, bericht ondergeteekende te hebben ontvangen in de maand September van Jillus Collet f3.23½, Jansje Renes f2.90, Jo Oskamp f1.56, Marie de Jager f2.74, Cor Vat f3.21, Dina Scheepmaker f3.87, Mink v. Norre f4.19½, Gerit Hoiting f12.73 100 halve centen, Ger Gerrit Scheepmaker f2.20, Bertus Rijsburger f1.02½ Coen Rijsburger f0.49½, Herman Gelderhof f1.12½, Jet v. Westering f5.40, te zaam f53.53½

Mej. JACOBSZON,

Graaf Wichmanlaan 2.

Ontvangen in de maand October.

Jillus Collet f2.35½, met theelood en poszegels, Joh. Bronder f2.64, Fina Boer f0.46, Jansje Renes f0.64, Jo Oskamp f1.78. Aalie Laan f2.13½, Marie de Jager f1.50 en 63 halve centen, Lientje Hoekstra f1, Mink v. Norren f1.58½, Gerrit Hoiting f8.36 en 50 halve centen, Femma Krofmaker f2.14, Ida Wienvel f0.19, Gerrit Tobi f1.56, Louis de Boer f3.66, Miesje Raesche f0.45½, Mientje Bree 200 halve centen, Gerit Mulder f0.54. Te zaam f33 50.

Mej. M. JACOBSZON.

Graafwickmanlaan 2.

Rekening en verantwoording der Nedl. Ger. Zendingvereiniging over het Boekjaar 1921.

Ontvangsten:

Aan Saldo vorig jaar	f 1034.01½
Aan Giften	- 10.—
Aan Busje	- 2.65
Aan Rente Saldo en Grootboek	- 54.20
Aan Legaten	- 198.41½
Aan Contributie	- 262.75½

f 1560.03½

Uitgaven:

Per Zegel en Port	f 64.50
Per Lokaalhuur	- 2.50
Per Administratie	- 50.—
Per Afgedragen a. d. Gen. Kas	- 1050.—
Per Voordeelig Saldo	- 417.93
Per Nadeelig Saldo „Heidenpenning”	- 37.10½

f 1622.03½

Nagezien en accoord bevonden op de Algemeene Jaarvergadering Salvatori, 2 October 1922.

N. A. DE GAAIJ FORTMAN.

C. G. TIMMERMEISTER.

J. W. MARX.

A. C. GOLDSCHMEDING.

Rekening en verantwoording der Afdeeling Amsterdam der Nedl. Ger. Zendingvereiniging over het Boekjaar 1921.

Ontvangsten:

Aan Saldo vorig jaar	f 97.00½
Aan Giften	- 16.62½
Aan Zendingsskrans „Trycosa”	- 100.—
Aan Contributie	- 193.40

f 407.03

Uitgaven:

Aan Bodeloon	f 59.75
Aan Port	- 20.18
Per Afgedragen a. d. Commissie	- 250.—
Batig Saldo	- 77.10

f 407.03

Nagezien en accoord bevonden op de Algemeene Jaarvergadering Salvatori, 2 October 1922.

A. C. GOLDSCHMEDING.

N. A. DE GAAIJ FORTMAN.

C. G. TIMMERMEISTER.

J. W. MARX.

Rekening en verantwoording van de onderafdeeling „Heidenpenning” over het Boekjaar 1921.

Ontvangsten:

Aan Drukwerk Blaadje „Heidenpenning”	f 296.34½
Aan Contributiën	- 5.60
Saldo	- 37.10½

f 339.05

Uitgaven:

Aan Port	f 14.20
Aan Redactie	- 20.—
Aan Administratie	- 25.—
Aan Drukwerk	- 279.85

f 339.05

Nagezien en goedgekeurd door het Bestuur v. d. Nedl. Geref. Zendingvereiniging in de Alg. Vergadering der genoemde Vereniging op Maandag 2 October 1922.

N. A. DE GAAIJ FORTMAN.

C. G. TIMMERMEISTER.

J. W. MARX.

A. C. GOLDSCHMEDING.

Zending Geref. Kerken op Soemba.

De Steenhuis te Loppersum, uit de busjes f10.53. J. v. d. Veen te Gasselster Nijveveen, v. de Zend. Comm. f75. Ds. Uijtenhoudt te Coevorden, bijdragen f40. Chr. school te Sellinger f16.80. J. A. Delhaas te Groningen, school Leliestr. theelood enz. f31.30. Jongel.v. te Wijckel, Friesl. f5. A. Plender te Kampervveen, busjes f29.10. J. de Vries te Kommerzijl, busjes f40. Mej. J. Slump te Siddeburen, 200 h. c. f1. Mej. A. Schilt te Aduard 123 h.v. f0.61½. A. Vischer te Uithuizen, van Kl. en Fred. W. 180 h. c. is f0.96. Ds. v. d. Vegte te Groningen, uit zijn catechisatiebus f18.85. Ds. Uijtenhoudt te Coevorden, bijdragen f40. N. N. te Beerta f25. H. Stol te Lutjegast f5.16, P. Loppersum 102 h. c. is f5.61. Ds. Dwarshuis te Avereest, van Tennenckje Doosje f2. A. Boot te Groningen, B. v. E. 177 h. c., Piet W. 270 h. c. Annie W. 325 h. c. is f3.86. W. Renkema te Enumatil, v. d. Zend. Comm. f309.06½, A. v. Til 100 h. c., H. Drent 100 h. c., saldo Kal. f48.42 is f358.48½. H. Munneke, familiegeve op de 50 j. bruiloft van G. Munneke te Drouwenormond f50. D. A. Koebrugge te Onstwedde, busje Mej. Veerbeek f4.09½, Mej. Postma f4.75, Knapenv. f5.42½ is f15.08. Ds. Sybesma te Burum, van J. en A. Spoelman 40 h. st. is f1. Homan te Thesinge, van A. M. en E. M. 200 h. c. is f1. Leerlingen der school te Marum f9.50. J. Timmer te Tenpost, busjes van D. Bouwman, Tj. Bolhuis, J. Compaan, A. Doff, H. Hoeksema en J. v. Nijenhuis f50. Ds. Meindertsmate Leek van F. J. L. 153 h. c. is f0.76½. K. H. Ubbens te Loppersum, gev. in de coll. f2.50. J. v. Dalen te Ambt Vollenhove B., de kinderen van v. d. Meij 80 h. st. is f2. Ds. Visser te Oldemarkt, busje van A. v. Buiten te Paasloo f6.86, W. de Olde te Ossenzijl f8.10 is f14.96. Ds. v. Halsema te Nijveveen v. d. Jongel.v. f6.72. K. Bosma te Midelstum, van de klasse der school f5.

Ds. Ploos v. Amstel te Steenwijk, van N. N. f25. Ds. Elzinga te Grootegast, gev. in de coll. f10 en f2.50 en f1 is f13.50. Dr. Dee te Dwingeloo, gev. in de coll. f1 en f5 is f6. J. Engelsman te Uithuizermeeden, gev. in de coll. f15. Zend. Comm. f37.05, busje in de Kerk f91.92½ is f143.97½. P. P. Pilon te Stedum, Zend.v. f61, Jongel.v. f17.60, schoolkinderen f21.40 is f100. J. Bats te Onderdendam, v. d. Zend.v. f50. Ds. Dekkers te Stroobos, v. W. W. Dijkstra 100 h. st. is f2.50. W. F. S. Smelik te Nieuwolda, van D. Schuur 120 h. c. is f0.60. J. de Witte te Vriezenveen, gev. in de coll. f5. Ds. v. d. Veen te Ruinerwold—Koekange, gev. in de coll. f10. J. H. Smit te Godlinze, deel coll. Zanguitv. te Losdorp f22.50. Ds. Meijer te Marum, van W. Bonnema f1. J. Wolting te Gees, gev. in de coll. f2.50. Ger. Jongel.v. te Koekange f7.44. H. Tolsma te Oldekerk, busje Jongelv. f10.50. Ds. Lammertsma te Appingedam, verzam.

door eenige naaimeisjes f6.11. Ds. Bakker te Luttén, busjes September f17. A. Bergkamp te Ambt Vollenhove A., bijdragen f35.24. R. Kassies te N. Amsterdam, verzam. door schoolk. f55.95. A. Boot te Groningen, Titia H. 184 h. c., Elize en Klaas J. 300 h. c., theelood enz. 3.34 is f5.76. Meij. D. Knol te Schouwerzijl, v. d. Jonged.v. f6.65, J. de Vries 50 h. c. is f6.90. G. v. d. Veen te Vroomshoop, v. d. Zend.v. f100. J. Boddéus te Schildwolda, v. d. Zend. v. f180.

Soembaweekcollecte.

Enumatil f398.45. Uithuizermeden f301.75.

Pinkstercollecte.

Zuidlaren f100.45. Siddeburen f196.56. Enumatil f216.51½. Loppersum f289.66. N. Weerdinge f72.12½. Uithuizermeden f288.77½.

J. DUURSEMA, *Quaestor.*

Groningen, 20 Oct. '22, Radesingel 23a.
Giro 51619.

Adressen van de Arbeiders en Arbeidsters.

Dr. B. J. Esser te Poerbolingo, met verlof in Nederland, adres te Noordwijk aan Zee.
Dr. W. L. Vogelsang te Poerbolingo.
Zuster W. H. Netelenbos te Poerbolingo.
Tijdelijk te Wonsobo.
Zuster L. A. C. Enserink te Djokjakarta.
Ds. L. Netelenbos te Poerworedjo.
Dr. J. C. Flach te Poerworedjo met verlof in Nederland, adres Sneek.
Mej. dr. G. J. Dreckmeijer te Poerworedjo.
Mevr. Hissing Fonkert te Poerworedjo.
Ds. K. v. Dijk te Keboemen.
Ds. H. A. Vonk te Keboemen.
Dr. K. von Feher te Keboemen.
Zuster C. L. de Graaf te Keboemen.
Zuster T. de Jong te Keboemen.
Ds. A. Pos te Djocjakarta.
Dr. J. Offringa te Djocjakarta.
Dr. A. von Kiss te Djocjakarta.
Dr. L. Szász te Djocjakarta.
Dr. M. G. Muller te Djocjakarta.
Zuster H. Baarbe te Soerakarta.
Zuster W. Boorsma te Djocjakarta.
D. Koelewijn te Djocjakarta.

Ds. D. Bakker te Djocjakarta.
J. P. Zuidema te Djocjakarta.
Dr. H. A. van Andel te Soerakarta.
Dr. K. P. Groot te Soerakarta.
Dr. D. Verhagen te Soerakarta.
H. Meijerink te Soerakarta.
D. J. Bosman te Soerakarta.
W. Vermolen te Soerakarta.
P. de Koomen te Soerakarta.
Zuster G. Loggen te Soerakarta.
Ds. A. Merkelijn te Magelang.
Dr. H. S. Pruis te Wonsobo.
Ds. C. de Bruin te Kambaniroe op Soemba.
Ds. J. F. Colenbrander tijdelijk te Karoeni op Soemba.
Tj. van Dijk te Pajeti op Soemba.
Tj. Mobach te Pajeti op Soemba.
Zuster H. Clevering te Pajeti op Soemba.
Ds. L. P. Krijger te Karoeni op Soemba, met verlof in Nederland, adres: Bussum (Meijer, Kamplaan 3).
Zuster G. Zigterman te Karoeni op Soemba.
Ds. W. v. Dijk te Karoeni op Soemba.

Het abonnementsgeld te zenden aan de Uitgevers.

De prijs voor Kerkeraden en Vereenigingen, die 4 ex. en daarboven ontvangen, 6 cts. per nummer; welk bedrag per 3 maanden wordt tegemoet gezien.

Particulieren die 1 tot 3 ex. ontvangen, betalen per Jaargang, franco per post, 90 cts. Ex. op beter papier f1.50 per jaar.

De contribuanten van de Ned. Geref. Zendingsvereniging, waarvan Penningmeester is de heer L. Berk, Heerenmarkt 5, Amsterdam, ontvangen het „Zendingsblad” gratis.

KERKKALENDER 1923

Onder Redactie van Prof. Dr. T. HOEKSTRA,
Ds. R. E. VAN ARKEL en Ds. J. WATERINK
EEN KUNSTKALENDER
VOOR HET GEREFORMEERD HUISGEZIN.

Deze kalender geeft iedere week EEN PRACHTIGE PLAAT op het leven der Gereformeerde Kerken betrekking hebbende. Aan den achterkant der groote kalenderbladen wordt op boeiende wijze over deze belangwekkende onderwerpen verteld. Wie de platen bewaart, krijgt een kostelijke verzameling waarin het leven der Geref. Kerken van vroeger en later tijd weerspiegeld wordt. Het schild werd ontworpen door den sierkunstenaar Machiel Wilmink. Het is waard, om zelfs in de mooiste kamer, een eereplaats te krijgen.

**IEDER GEREFORMEERDE DIE MEELEEFT
SCHAFT ZICH DEZEN KALENDER AAN**

MEN DOET GOED, THANS REEDS TE BESTELLEN, DE PRIJS BEDRAAGT f 1.95. DAT IS VOOR EEN KALENDER ALS DEZE, MET
— ZOOVEEL KUNSTPLATEN, BUITENGEWOON GOEDKOOP. —

WAGENINGEN UITGEVERSMIJ GEBR. ZOMER & KEUNING

Bij J. H. KOK te Kampen verscheen:

LEERREDENEN OVER DEN

HEIDELBERGER CATECHISMUS

DOOR

Dr. B. WIELENGA - Dr. P. A. E. SILLE-
VIS SMITT - Dr. J. C. DE MOOR - Ds. C.
LINDEBOOM - Ds. C. VAN PROOSDIJ -
Ds. G. WIELENGA - Ds. H. HOEKSTRA

PRIJS IN STEMPELBAND f 8.50.

DEZE BUNDEL IS BIJZONDER GESCHIKT VOOR VACANTE KERKEN

AMSTERDAMSCH

Mij. v.

LEVENSVZERKERING

ONGEVALLNVERZERKERING

COMMISSARISSEN: Jhr. Mr. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN; H. COLIJN
Mr. Th. HEEMSKERK; Jhr. Mr. F. K. VAN LENNEP; H. W. VAN MARLE Jr.

Mr. F. E. POSTHUMUS—MEYJES; Mr. J. W. RAMAER.

DIRECTIE: Jhr. Mr. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN Jr.; Jhr. J. DE SAVORNIN
LOHMAN; Mr. J. C. L. VLAANDEREN.

VERZEKERD BEDRAG (LEVENSVZERKERING)

f 110.000.000.—

RESERVEN

f 21.000.000.—

VOLLEDIGE OPENBAARHEID.

SOLIEDE GRONDSLAGEN

VOORZICHTIG BEHEER.

AMSTERDAM

SOERABAL

GRONINGSCH HYPOTHEEK BANK
GRONINGEN

Bijkantoor ZWOLLE

Geeft uit $5\frac{1}{2}$ pCt. PANDBRIEVEN.

HET ZENDINGSBLAD
 VAN DE
GEREFORMEERDE KERKEN NEDERLAND

En dit Evangelie des koninkrijks, zal in de geheele wereld gepredikt worden tot een gelugenis allen volkeren
 Matth. 24 : 14

Redactie-Adres

W. BREUKELAAR,
 Zaandam.

INHOUD: Kerstmis. — Van Zendingaangelegenheden. — Soemba. — Brief van Dr. Esser. — Solo 1912—1922. — Korte Berichten. — Leestafel. Giften voor de Zending. — Adressen. — Register.

KERSTMIS.

Hierin is de liefde Gods jegens ons geopenbaard, dat God Zijnen eeniggeboren Zoon gezonden heeft in de wereld, opdat wij zouden leven door Hem. 1 Joh. 4 : 9.

Weder gaan we ons Kerstfeest tegemoet.

En daarmede het gedenken van het wondergebeuren te Bethlehem, door den Heiden niet gekend, door den Mohammedaan in zijne beteekenis misduid, doch der Christenen troost en roem: het wondergebeuren van Goddelijk ontfermen, de komst van den Zoon Gods in deze wereld.

En in de samenkomsten der gemeente gaat weder het psalmgezing op: „Gezegend zij de groote Koning, die tot ons komt in 's Heeren Naam.”

En nogmaals, nadat de heilsboodschap in haar midden weder gehoord werd:

„Zingt vroolijk in verheven psalmen het heil, dat d'aard' in 't rond [verheugt.”

Dat zijn dan wel geen Nieuw-Testamentische „gezangen”. Maar toch klanken, die uitdrukking geven aan wat leeft in onze harten bij het gedenken van Gods groote liefde tot een verloren wereld, om die te behouden.

In de boven dit opstel afgedrukte Schriftwoorden beluisteren wij het Kerstevangelie van den Apostel Johannes.

Als we het niet wisten, we zouden het toch wel dadelijk vermoeden.

In Johannes' woord klinkt altoos een weerklank van de eigen woorden des Heeren.

Zoo is ook dit woord als een echo op Jezus' eigen woord tot Nicodemus: „Alzoo heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijnen eeniggeboren Zoon gegeven heeft, opdat een iegelijk, die in Hem gelooft, niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe.”

En zoo is het telkens, of de Zoon van Gods liefde Zijn eigen beeld in dezen apostel der liefde weerkaatst.

Bij Johannes, de diepe denker, altoos de trek, om den *bodem* der dingen te peilen, om uit alle heilsweldaad op te klimmen tot hare *bron*.

Welk een diepte der gedachte in wat hij ook nu schrijft: „Geliefden, laat ons elkander liefhebben, want de liefde is uit God; en een iegelijk, die liefheeft, is uit God geboren en kent God. Die niet liefheeft, die heeft God niet gekend, want God is liefde.”

Ja, God *is* liefde. En „hierin is de liefde Gods jegens ons geopenbaard, dat God Zijnen eeniggeboren Zoon gezonden heeft in de wereld, opdat wij zouden leven door Hem.”

Wanneer de Gemeente haar Kerstfeest viert, dan richt zich als vanzelf vooral het oog op Jezus en Zijn komen in de wereld.

Dan gedenkt zij vooral uitspraken als deze: „Gij weet de genade van onzen Heere Jezus Christus, dat Hij om uwentwil is arm geworden, daar Hij rijk was, opdat gij door Zijne armoede zoudt rijk worden” (2 Cor. 8 : 9). En wederom: „Dit is een getrouw woord en alle aanneming waardig, dat Christus Jezus in de wereld gekomen is, om zondaren zalig te maken” (1 Tim. 1 : 15).

Daarin is zeker ook niets te misprijzen, mits.... het daarbij niet blijve.

Althans een geest, als die van Johannes, tast dieper, gaat terug tot de *bron*.

Jezus' komen in de wereld is hem daarom vooral zoo groot, omdat hij er in erkennen mag een eigen daad Gods, die Hem in de wereld heeft *gezonden*.

Ja, meer nog. Want deze daad is hem eene *openbaring* Gods, die hem een blik geeft in de diepte van Gods *wezen*. En in het licht dezer zelfopenbaring Gods komt hij tot de bekentenis van deze machtige, allesoverstralende waarheid: God *is* liefde!

Buiten allen twijfel, in de zending des Zoons openbaarde God ook *andere* Zijner deugden.

Daarin glansde ook Zijne aanbiddelijke *Wijsheid*.

En evenzoo Zijne smetteloze *Heiligheid*.

En niet minder de deugd Zijner onkreukbare *Gerechtigheid*.

Doch des te rijker straalt in dat licht de zoon Zijner *Liefde*.

Want de gave des Zoons verschijnt in dat licht als *overgave* van den Geliefde, overgave tot de allerdiepste *vernedering*.

God heeft Zijnen Eeniggeborene in de wereld gezonden; doch *waartoe?*

Was het om in die wereld — Zijn wereld, want zij is door Hem gemaakt (Joh. 1 : 3) — als Koning te heerschen? Was het om door die wereld met gejuich te worden ontvangen en haren lof in te oogsten?

Ach, dit is Zijn teeken naar het woord van den Engel: „Gij zult het kinkeke vinden in doeken gewonden en liggende in de kribbe.”

Ja, dit was Zijn teeken reeds aan den *ingang* van Zijn aardsche bestaan. En wij kennen van Zijn weg ook den *voortgang*, en het vreese-lijk *einde*.

Voor Hem, den Gegevene des Vaders, geen plaats in de herberg van Bethlehem, geen plaats onder de kinderen Zijns volks, geen plaats in heel deze wereld, dan..... aan een *kruis*, om te dragen haren *vloek*, om als een verworpenen zich verwezen te zien tot de allerdiepste versmading, tot den afgrijselijksten *dood*.

Dat vreeselijk einde was den Alwetende tevoren *bekend*. En evenwel, neen, *daartoe* juist heeft Hij Zijn Eeniggeborene in de wereld gezonden.

Hij heeft Hem niet *tot*, maar *in* de wereld gezonden, opdat Hij, één met die zondige wereld, haar oordeel drage, en zóó haar van het oordeel bevrijde.

Zúlk een liefde Gods, neen, die peilen wij niet.

God de Heere is een *Zon*. En als wij tot die Zon in haren stralenden liefdeglaans willen opzien, de oogen schemeren ons.

En wij stamelen: Gode zij dank voor Zijne onuitsprekelijke gave!

En hooger nog moet die liefde Gods in uwe waardschatting stijgen, daar gij ziet op haar *voorwerp*.

Want *wien* geldt deze openbaring van Gods liefde?

„Hierin” — zegt Johannes — „is de liefde Gods jegens *ons* geopenbaard. Blijkbaar nu doelt hij daarmede op de *geloovigen*, op de *Gemeente*, die den Eeniggeborene des Vaders als haar Zaligmaker belijdt en aanbidt.

Is 't ook omdat hij in haar tenminste iets vond, dat zulk een openbaring der liefde Gods wekken, of althans uitlokken kon?

Indien ge hem aldus mocht verstaan, zie dan, hoe hij zich haast om die gedachte met klem en nadruk te weerspreken.

„Hierin is de liefde”, — zoo laat hij onmiddellijk volgen — „niet dat wij God liefgehad hebben, maar dat Hij ons lief heeft gehad.”

Nu zult ge dat zeggen van den apostel niet misduiden.

Zeker mag de geloovige zingen met den ouden psalmist: „God heb ik lief.”

Met waarheid in het binnenste mocht Simon Petrus zeggen: „Heere, Gij weet alle dingen, Gij weet dat ik U liefheb.”

Trouwens schreef Johannes zelf: „Die niet liefheeft, die heeft God niet gekend.”

Thans echter spreekt hij van een andere liefde, die de *beweeggrond* was van het komen des Zoons Gods in de wereld. En deze ligt in den Eeuwige zelve.

Mogen ook de geloovigen zeggen: „wij hebben Hem lief”, — het is „omdat Hij hen èerst heeft liefgehad, in vrije ontferming.

Zij zijn de voorwerpen van Gods liefde niet als geloovigen, maar als *goddeloozen*, met allen die van vrouwen geboren zijn. Zooals ook de apostel Paulus beleet: „God bevestigt Zijne liefde jegens ons, dat Christus voor ons gestorven is, als wij nog *zondaars* waren.” (Rom. 5:8).

O, aanbiddelijke liefde!

Wat is voor den Oneindige heel deze wereld meer, dan voor òns een stofje dat in den zonneschijn wemelt? Ook bezat Hij een wereld van liefde in den zaligen hemel. Maar Zijn liefde trekt naar deze nietige wereld. En in die wereld zoekt zij den nietigen mensch. En die nietige mensch zocht Hem niet, durfde Zijn liefdegebod wederstaan, ja stak Hem naar de kroon!

Ach, wat heeft de mensch al niet durven bestaan, dat om wrake riep naar den hemel! Wie telt al de gruwelen op, die bedreven werden voor Gods alziend oog, in Zijn eigen huis, ja, met Zijn eigen gaven en krachten?

En dezulken zijn het voorwerp Zijner liefde. Van een liefde, die ook het liefste niet spaarde. Geen stroom van ongerechtigheden heeft de vlam Zijner liefde kunnen blusschen.

En ook tegen die liefde zelve zette de zonde haar woeden voort, en eindigde met ook den Zoon der liefde niet te ontzien.

Maar het bloed, dat zij plengde, stelde Gods liefde tot een bloed der *verzoening*!

Ja, deze is de Liefde, die alles overwint, omdat zij alles wilde verliezen.

En dit is van alles de *uitkomst*: „dat wij zouden leven door Hem.” Zinrijk woord. Want *leven*, wat is dat?

Ach, het is iets, waarvan zelfs de rechte kennis voor ons verloren ging.

Maar dit gevoelen we toch: het is de samenvatting van alle heil der verlossing, door Jezus ons aangebracht, gelijk de samenvatting van alle onheil der zonde ligt in den dood.

„Stervende sterven”, dat was de goddelijke bedreiging voor den overtreder van het Paradijsgebod, en zoo werd ons „leven” tot een „gestadigen dood”. De wortel des levens werd aan den levensbodem ontruikt; dies moest de plant des levens verdorren.

Maar *in den Zoon* ziet Johannes hét leven weder geopenbaard.

In Hem was het leven, want in Hem was de liefde, die het vermogen heeft tot verbinden van wat der ontbinding prijsgegeven was. Daarom kon zelfs Zijn vergoten bloed een bloed zijn der verzoening, om ons te herstellen in Gods gunst en gemeenschap, waarin het ware leven alleen ademen kan. En het leven zelf brengt Hij ons toe door Zijn Geest, die de liefde Gods uitstort in onze verstorven harten, en alzoo het doode levend maakt.

Alzoo dan: die den Zoon heeft, die heeft het leven, *het* leven in al de kracht van dat woord. En in dat leven *alles* wat tot de zaligheid van noode is.

Indien iemand in Christus is, die is een nieuw schepsel, uit God geboren, en daarmede ingegaan tot een leven, dat blijft in eeuwigheid!

De zending des Zoons een openbaring Gods, de hoogste openbaring Zijner liefde.

En heeft die liefde ook *uw* hart reeds gewonnen?

Weet het wel: wie hare gave versmaadt, wie den Zoon van God niet heeft, die heeft het leven niet. En wat zal het den zondaar zijn, door Gods heilige liefde eens geoordeeld te worden?

O, kus den Zoon, opdat Hij niet toorne, en gij . . . vergaat!

En hebt gij door genade in Hem uw leven gevonden, dat het zich dan ook in u openbare als een leven der liefde. Der liefde tot de broederen. Maar ook der liefde tot een verloren wereld.

Ja, hebbe ook uwe liefde háár *offer*, Gode tot een welriekenden reuk. En der wereld, ook den Heiden en den Mohammedaan, tot een *getuigenis*.

Dat zal uwer eigene ziele zaligheid zijn.

V. D. M.

Van Zendingsaangelegenheden.

Het Zendingsblad.

Nadat de Heere ons Ds. Dijkstra, die zoo tal van jaren het Zendingsblad redigeerde, ons ontnomen had en Dr. J. Hania als redacteur had bedankt, was de redactie van dit blad voorloopig opgedragen aan het Moderamen van de Deputaten der Gene-

rale Synode voor de Zending. De zaak van het Zendingsblad wachtte echter nog steeds op nadere regeling. In hun vergadering, gehouden in het laatst van October j. l. hebben nu de deputaten o.a. ook eene regeling getroffen in zake de redactie van het Zendingsblad.

Vooreerst is besloten, dat de meditatie,

die steeds de eerste plaats in het Zendingsblad inneemt, door alle deputaten bij beurt geschreven zal worden, zonder dat echter iemand daartoe gedwongen zal zijn. Voortaan zullen dus alle deputaten zoo nu en dan iets voor het Zendingsblad leveren.

Verder is de redactie opgedragen aan schrijver dezes, die deze opdracht heeft aanvaard onder beding, dat ook de andere deputaten hunne medewerking zullen verleen.

De gedachte is daarbij verre van ons, als of we de plaats van wijlen Ds. Dijkstra zouden kunnen vervullen. De „Brieven naar Antiochië”, weleer door Ds. Dijkstra met zoo geheel eenig talent geschreven, vormden de attractie van het Zendingsblad. Juist die brieven, door duizenden met groote waardeering gelezen, gaven voor verreweg de meesten aan het blad zijn aantrekkelijkheid. Die brieven zullen we blijven missen. We denken er niet aan om ook maar een poging te wagen hierin Ds. Dijkstra te volgen. Niemand zal dit ook van ons verwachten. We weten zelf zeer goed, dat we in zijn schaduw niet kunnen staan.

Onze arbeid aan het Zendingsblad zal er steeds op gericht zijn onze Kerken mededeeling te doen van de belangrijkste gebeurtenissen betreffende de Zending alsmede van de gewichtigste vraagstukken, die zich daarbij voordoen. Ons Zendingsblad is echter slechts een klein maandblad. Veel wat we graag zouden plaatsen zullen we vaak uit plaatsgebrek achterwege moeten laten. En menigmaal zullen berichten niet zoo spoedig kunnen worden geplaatst, als we wel zouden wenschen. Dat zijn nu eenmaal onaangenaamheden, die bij een klein blad, dat slechts eens per maand verschijnt, niet kunnen worden vermeden.

Het ligt voorts in de bedoeling, meer dan voorheen, in het Zendingsblad de stem te laten hooren van de Broeders en Zusters, die op het arbeidsveld werkzaam zijn. We hopen van harte, dat allen geregeld van het meest belangrijke en interessante dat zij in hun arbeid ontmoeten, ons mededeeling zullen doen. Het is voor hen de beste en gemakkelijkste manier om een breeder kring te bereiken, want het Zendingsblad verschijnt in een oplaag van omstreeks 59000 exemplaren.

Moge de Heere bij den voortduur ons blad gebruiken tot verrijking van de kennis der Zending. Dan zullen ook de liefde, het gebed en de offervaardigheid voor haar vermeerderen.

W. BREUKELAAR.

De Extra-Collecte.

Reeds is in het vorige nummer van het Zendingsblad de circulaire opgenomen, waarin de deputaten der Generale Synode voor de Zending de Kerken hebben uitgenoodigd tot het houden eener collecte voor de Generale kas.

Stellig mag worden verwacht, dat alle Kerken aan dit verzoek zullen voldoen. Deze collecte is uitgeschreven in opdracht van de Generale Synode. Een Kerk, die zou weigeren deze collecte te houden zou daardoor dus in strijd komen met wat de Gen. Synode besloot. Het mag van geen enkele Kerk worden verondersteld, dat zij dit wil. En natuurlijk wil ook geen enkele Kerk straks, als de Generale Synode weer samenkomt, als een „nalatige of onwillige Kerk” bekend staan.

Te minder wil men dit, omdat het de Zending is, waarvoor deze collecte gevraagd wordt. Door de genade Gods leeft de Zending in het hart onze Kerken. Zij hebben haar lief, omdat zij bij uitnemendheid de zaak des Heeren is. En gaarne wordt voor haar een offer gegeven. Dat zal ook nu wel weer blijken.

Juist daarin heeft de Geref. Zending haar groote kracht, dat zij al onze Kerken achter zich heeft staan, en door de liefde en het gebed der Kerken gedragen wordt.

Wij twifelen dan ook geen oogenblik of de 30000 gulden, die thans voor het gemeenschappelijk werk volstrekt noodzakelijk zijn, zullen er gemakkelijk komen. Wel is de tijd zeer ongunstig. Bijna ieder voelt den druk der malaise. Juist daarom is dan ook het gevraagde bedrag tot het *allernoodzakelijkste* beperkt. Want het dubbele zou uitnemend kunnen gebruikt worden voor zeer noodige dingen. Maar het genoemde bedrag moet er komen, want anders zouden zelfs de traktementen der arbeiders niet kunnen worden betaald. Een som van f30.000 is echter voor alle kerken te zamen niet veel. Als alle leden onzer kerken, klein en groot, arm en rijk, gemiddeld zes cent per ziel geven, dan zijn we er al. En dat is toch waarlijk niet veel. Misschien zijn er enkele gezinnen voor wie zes cent per persoon te zwaar valt. Maar dat zullen er toch slechts weinige zijn. Voor verreweg de meesten is zes cent een luttel bedrag, dat niets betekent en dat men gemakkelijk zelfs vertienvoudigen kan. Wij verwachten daarom stellig, dat de noodige gelden weldra inkomen zullen.

Zeer gewenscht zou het ook zijn, dat er eens wat groter giften voor onze zending inkwamen. Bij andere zendingen ontvangt men gedurig groote giften van f200, f500,

f1000 of nog meer. Dat valt onze zending slechts zelden te beurt. En nu is het eenerszijds gelukkig, dat onze zending finantieel niet drijft op de groote giften van enkele rijken, maar op de stuivers, dubbeltjes, kwartjes en guldens van ons Gereformeerde volk. Maar onder ons zijn er toch ook nog wel, die zeer gemakkelijk eens een flinke gift kunnen geven. Vooral tegenwoordig, nu zoo velen onder den druk der tijden hunne bijdragen moeten inkrimpen, mogen de meer welgestelden wel bijzonder den nood der zending gedenken.

De zending is het wel waard, dat er ook eens groote giften voor haar inkomen. En zij kan die zoo uitstekend gebruiken. Er zou nog zooveel zijn te doen, als er maar meer geld was, want de Heere geeft op ons zendingsveld wijd geopende deuren. Geve Hij onder ons ook steeds meer geopende harten en doe Hij de welgestelden met blijdschap de beurzen openen voor het mooie werk der zending.

W. B.

SOEMBA.

Loemboe Langa.

In een zijner brieven slaakt Ds. Colenbrander de verzuchting, of zich toch een of twee flinke predikanten bereid mochten verklaren om naar Soemba te gaan: menschen met initiatief, die de gave hebben om te organiseren en de dingen eens goed aan te pakken.

„Waarom moeten al die flinke mannen”, aldus Ds. C. „in Holland blijven. We zitten hier nog in de malaise en dat terwijl er op verscheidene plaatsen eenige vrucht kan worden verwacht.”

De meeste vrucht ziet Ds. C. tegemoet in de buurt van Tenggata in West-Soemba. De opkomst in de koempoelan wordt daar steeds grooter.

Treffend is, wat hij mededeelt over Loemboe Langa. Het luidt als volgt: „De vorige week heb ik met twee menschen gesproken, met 't oog op hun verzoek om den H. Doop.

Het waren man en vrouw. De kennis viel mee; ik kreeg den indruk, dat zij met beslistheid den Heere wilden volgen — en had dus vrijmoedigheid om hun verzoek in te willigen.

Een derde, die toen niet aanwezig was, zal deze week hier komen en dan waarschijnlijk te gelijk met beide anderen den 16en September gedoopt worden.

Vóór het onderzoek der beide genoemde personen, was ik met goeroe Wadoe gegaan naar een man, die altijd genoemd wordt bij

zijn bijnaam *Loemboe Langa*, d. w. z. *de resolute*, de besliste. Dat teekent den man. Ook nu openbaarde hij zich zoo. Geruimen tijd geleden had hij een paar maal het evangelie hooren verkondigen en was toen al spoedig tot het besluit gekomen, dat zijn manapoe-dienst ijdel was.

Hij begon de koempoelan bij te wonen, wierp onlangs reeds de offersteen en uit zijn tuin en wil nu ook openlijk den manapoe van voor zijn huis uit den Kampong verwijderen.

Hij deed het in tegenwoordigheid van een paar broers; een andere, die kamponghoofd is, durfde nog niet meedoen; hij was er echter wel bij tegenwoordig. Een jongere hielp. Ieder van hen trok een paar steenen uit den grond en wierp deze buiten de omheining. Met beslistheid trad de man op. Toen ik hem liet vragen, of het hem geen moeite kostte, antwoordde hij: neen, de manapoe heeft mij al te lang schade berokkend.

Het waren gewone steenen, alleen iets langwerpig, zoodat men er met wat goeden wil wel iets van de gedaante van een mensch in terug kon vinden.

Het was een heel eenvoudige, kalme plechtigheid, maar toch voor het gezin van groote beteekenis.

Inmiddels was er een varken geslacht en rijst gekookt; een andere jongere broer, die vroeger school had gedaan, had van bamboe een lange tafel met een bank gemaakt.

Van den goeroe van Ella Pada had Soemboe Langa borden, lepels en vorken laten halen. Het ging wel alles wat gehaast, omdat ik een dag vroeger kwam dan oorspronkelijk was afgesproken. Maar alles kwam toch in orde. En toen we zouden eten ging Loemboe Langa zelf voor in het gebed. Wonderlijk, iemand die eerst kort geleden heeft gebroken met het geloof der voorvaderen en nu eenvoudig, met vrijmoedigheid nadert tot den God des hemels.

Ik verstond zijn gebed natuurlijk niet, maar de goeroe deelde mij later den inhoud mede. Hij had gezegd, dat hij nu den manapoe had losgelaten en nu vroeg hij van den Heere, dat Die hem wilde helpen om den rechten weg te gaan.

Ik kreeg bij alles den indruk, dat er veel reden was te verwachten, dat er nog meer menschen zullen overkomen.

Men wordt hoe langer hoe meer los van den manapoe en het is mooi terrein om te bewerken. Veel kleine Kampongs en terreinen in de nabijheid.

Ook van een andere plaats, Palo pl.m. 6 paal van Tanggaba, vernam ik, dat er meer dan 10 menschen bereid waren om nader onderricht te ontvangen — of er dus ook pre-

dikanten noodig zijn en helpers! En of er ook hoe langer hoe meer behoefte komt aan de opleidingsschool!

De Heere geve het ons alles in Zijn gunst en bevestigte zoo den arbeid, die aanmerkelijk wordt gezegend!

Moge ook de lezing van deze eenvoudige maar heerlijke geschiedenis van Loemboe Langa daartoe medewerken. Er is op Soemba veel en vruchtbare arbeid te verrichten. Waar zijn nu de arbeiders?

W. W. S.

Aan de saamwerkende Kerken voor de Zending onder de Heidenen en Mohammedanen van Zuid-Holland ten Zuiden.

Zeet geliefde Broeders en Zusters!

De tijding van onze plotselinge overkomst naar Holland verwekte zeker in breeder kring eenige ontsteltenis. Want wel kon men, in aanmerking nemende, dat wij weer ruim zeven jaar in Indië geweest waren, een op de hand zijnd verlot tegemoet zien, gelijk ik dat trouwens ook in uitzicht stelde in een artikel van mijn hand in de Gereformeerde Kerkbode van Rotterdam. Maar dat ons verlot zoo plotseling een feit zou worden, verraste ons zelf en dus ongetwijfeld ook onze vrienden en vriendinnen.

Laat mij beginnen te zeggen, dat er geen reden tot ernstige ongerustheid is. De zaak is dat de dokters voor ons drieën (man, vrouw en dochter) een Hollandschen winter noodig vonden en wij ons dus moesten spoeden om nog in het najaar hier aan te komen. Gelukkig was dus niet een ernstige ziekte of organisch gebrek of iets dergelijks in het spel. Er bestaat dan ook alle reden om te mogen hopen, dat we na ommegeen van den gebruikelijken termijn met vernieuwde en verfrischte kracht terug zullen mogen keeren tot het arbeidsveld.

Echter: de mensch wikt, maar God beschikt. Het hangt tenslotte van onzen Zender af, of Hij ons al of niet wederom op Java gebruiken wil. En wij weten, dat als wij op Zijn gunst hopen willen, wij er om zullen moeten bidden. Daarom ben ik wat dat betreft niet gerust, indien ik mij niet overtuigd mag houden van de hartelijke voorbede van hen, die bidden verstaan. Ik weet, dat in het algemeen de zending een grootere plaats begint in te nemen in het gebed der gemeente, als ook dat er lieve vrienden en vriendinnen hier en daar schuilen, die waarlijk onzen arbeid tot een ernstig punt van hun voorbede maken. Ik meen mij niet vergist te hebben, als ik dit ervaren heb. Moge het getal derzulkten door nadere

kennismaking tijdens mijn verlof toenemen.

Al meen ik, dat ernstige reden voor ongerustheid niet bestaat, toch ontveins ik mij niet, dat het zoo kunnen zijn, dat onze weg naar Java afgesloten werd. Ieder die kennis nam van wat ons gezin doormaakte zoowel vóór ons eerste verlof als in de laatste zeven jaren, zal dit begrijpen. Ons hart trekt naar Java. Wij zouden het als een groote levensteleurstelling beschouwen, als onze zendingsloopbaan werd afgebroken. Welnu, laat er dan bij u en bij ons een gedurig gebed opgaan, dat de Heere ons waardig keure om den arbeid in Zijn Koninkrijk aldaar voort te zetten en dit toone door fysieke gezondheid en geestelijke opgewektheid te schenken.

Ons vertrek naar Holland werd ons in zoover gemakkelijk gemaakt, dat wij ons uitgestrekte arbeidsveld gelukkig niet verweesd behoeften achter te laten.

Ds. van Dijk van Keboemen nam op zich om als consulente de verzorging der gemeenten en de leiding der inlandsche hulpmachten in de Residentie Banjoemas en de Afdeeling Wonosobo waar te nemen. Het terrein, dat gedurende mijn verlof hem op deze wijze ter bearbeiding is overgegeven bevat meer dan twee miljoen menschen met een oppervlakte grooter dan de helft van Nederland. Gelukkig kan hij gebruik maken van een automobiel. Anders was het heelemaal niet te doen. Met name wat de Avondmaalsvieringen betreft zou het dan spaak loopen. Zoolang toch aan Inlandsche ambtsdragers nog niet de Sacramentsbediening is overgegeven, moet de Hollandsche dominee het Avondmaal op de verschillende posten leiden. In mijn jaarverslag sprak ik van 32 Zondagen per jaar, waarop in Banjoemas en Wonosobo het Heilig Sacrament bediend behoort te worden, wil men op elken post 4 maal komen. Voor Ds. van Dijk, voor wiens rekening op het eigen terrein ook wel een 30 à 40 Avondmaalsvieringen per jaar vallen, zou dit dus onmogelijk zijn. Dank zij de auto kon een regeling getroffen worden, waarbij de dominee 's morgens op de ééne plaats en 's middags op een andere kon wezen en dus voor dit terrein het aantal Avondmaalszondagen tot op de helft gereduceerd kon worden, zonder het aantal bedieningen te verminderen.

Voor het Keboemensche terrein zal iets soortgelijks ook wel mogelijk wezen. Toch blijkt reeds hieruit dat Ds. van Dijk de handen overvol krijgt.

Behalve dit, zal de leiding van het inlandsch personeel, de zorg voor de gemeenten, het bijstaan van de drie kerkeraden en wat er verder behoort bij het Zendingswerk,

alles te saam voor onzen collega wel een bijna al te moeilijke taak worden.

Gelukkig dat hij op velerlei manier bijstand kreeg. Allereerst is daar Dr. Vogelesang, die zich belastte met de finantieele administratie, de uitbetaling der loonen enz. Dit legt op heel veel tijd en kracht beslag. Als men rekent dat gedurende geruimen tijd een Duitschen geestverwant, vroeger in den handel in Indië werkzaam er dagelijks ongeveer drie uur bij ons aan kwam werken, gevoelt men welk een vermeerdering van werk voor Dr. en Mevr. Vogelesang dit inhoudt. Hij staat alléén voor een groot ziekenhuis met 140 bedden. Twee artsen, een Hollandsche verpleegster en een juffrouw voor de huishouding zouden alleen voor het medische geen weelde zijn. En nu moet Dr. en Mevrouw Vogelesang het alléén doen, en daarbij nog onze administratie waarnemen. Daarbij komt een verbouwing van het ziekenhuis, die ook veel hoofdbrekens kost. Voeg daarbij nog, dat onze Hollandsch-Inlandsche School in Poerwokerto den moeilijken tijd van eerste ontwikkeling door maakt en voor die school noodig een passend gebouw moet opgericht worden en dat de zorg daarvoor ook al weer voornamelijk valt op het echtpaar Vogelesang (de dokter is voorzitter en Mevrouw penningmeesters der Schoolvereeniging), dan is het duidelijk, dat de last die op hen drukt al te zwaar is. Geve de Heere kracht en opgewektheid. Waarlijk voor hen is een gedurig gebed ook zoo noodig.

De zorg voor onze gewone zendingsscholen zal door Ds. van Dijk en de Heer Terpstra, hoofd van de bovengenoemde Hollandsch-Inlandsche school te Poerwokerto gedragen worden.

Voor onze colportage en courantverspreiding vonden wij in den Heer en Mevrouw Huisman, commies bij de Serajoedal Stoomtram, eveneens te Poerwokerto woonachtig, een heerlijke hulp.

Als wij dit alles zoo opsommen en daardoor onze aandacht bij vernieuwing er op bepaald wordt, kan het niet anders, of de zorgen, die wij eigenlijk om een rustig verlof te kunnen smaken, op Java moesten achterlaten, nabauwen het hart. Het is de gewone ervaring, dat het theoretisch o zoo gemakkelijk is om de zorgen in 's Heeren hand over te geven, maar dat het in de praktijk vaak heel moeilijk is. Want die hand des Heeren is onzienlijk, maar de menschen, die voor ons in de bres moeten treden, zijn onze lieve broeders en zusters, die wij zoo goed kennen, en die wij zoo gaarne zouden willen sparen. Maar voorhands zien wij geen andere kans hun te hulp

te komen, dan dat gij en wij van uit de verte zooveel mogelijk ons meelevén hun doen gevoelen. Wij kunnen dat al vast doen door zooveel mogelijk de finantieele lasten te helpen dragen. Want leege kassen zijn voor zendingsarbeiders altijd al zeer onaangename en exerveerende dingen!

Ons afscheid van Java ging wel wat overhaast. De hartelijkheid, die wij ondervonden deed ons echter goed. 13 Augustus preekte ik afscheid op de hoofdgemeente en na afloop der godsdienstoefening ontvingen wij de gemeente op een kopje thee in de pastorie. Menig goed woord werd toen gesproken. Meer nog genoot ik den 20sten Augustus. Ik had toen 's morgens avondmaal en doop op onzen jongsten post: Adji barang en 's middags doop in den allerjongsten kring Christenen te Srowot.

Behalve den goeroe (inlandsche voorganger) en zijn gezin, was er op beide plaatsen geen enkele, die niet in de laatste vier jaar gedoopt of belangstellend geworden was. Ik sprak toen over Efez. 2 : 12, 13, waar de heidenapostel zijn bekeerlingen bij hun weleer en hun heden bepaalt. Was niet in den glans die lichte uit de oogen, in de warme handdrukken, die na afloop gewisseld werden, te lezen, hoe zij iets beseften van dezen uitnemenden rijkdom, dien wij hun hebben mogen brengen? Helaas, ook een predikant, ook een missionair-predikant leeft niet altijd op de hoogte van zijn ambt, niet steeds is hij er van doordrongen, hoe groot het voorrecht is een prediker van de verzoening met God in Christus te mogen wezen. Ware het zó, hoeveel meer kracht zou er van hem uitgaan!

Nu in Holland komende gaat het mij gelijk het was bij den Apostel Paulus, toen hij zeer verlangde de Christenen te Rome te ontmoeten (Rom. 1 : 11, 12). Ik verlang om u te zien, liefst zelfs elke gemeente, maar althans de grootere, opdat ik u eenige geestelijke gave mocht mededeelen, ten einde gij versterkt zoudt worden, en bij die geestelijke gave druk ik dan vooral aan opwekking en bemoediging inzake de groote Zendingstaak, waartoe gij geroepen zijt. Maar ik verlang ook u te zien om vertroost te worden door het onderling geloof. Wat ik u kan geven is allicht een helderder inzicht in wat op Java geschiedt en daardoor een versterking van het meelevén. Wat ik van u verwacht is vertroost te worden, gesterkt en bemoedigd te worden door het smaken van de gemeenschap der heiligen. Is het wonder? Zoekt de zoon die bemoediging niet bij zijn moeder na lange afwezigheid, na gesmaakt te hebben het afmatten-de en het bittere in den strijd buiten huis?

En zou de uitgezonden zoon der kerk geen recht hebben, dat te zoeken in den schoot der geestelijke Moeder?

Zóó verlang ik er naar u te ontmoeten. Alleen, laten wij verstandig zijn. Gunt eerst het lichaam de fysieke rust! Laten wij daarom afspreken, dat behalve voor een enkel uitzonderingsgeval, de maanden October, November en December gereserveerd worden voor ongestoorde vacantie.

Hebben echter Zendingsdeputaten of classis een verstandig, weloverwogen plan voor na nieuwjaar, dan stel ik mij voor mij, onder Gods zegen, in Zendingsrede, gewone bediening der Woords of anderszins ten dienste der Kerken of vereenigingen, die de Zending steunen, te kunnen stellen. Moge het onderling geloof, zoo het uwe als het mijne, op deze wijze versterking vinden!

Noordwijk aan Zee, 13 October 1922.

B. J. ESSER.

SOLO.

1912. 1 November. 1922.

Deze maand October zal de eerste tien jaar van het zendingswerk in het gewest Soerakarta of Solo voltooien.

In 1896 had Dr. Scheurer hier reeds zieken behandeld en het Evangelie verkondigd, maar de Regeering dwong hem te vertrekken, omdat zendingswerk in Solo verboden was. Toch leefde er nog eenige zichtbare vrucht voort. Sedert dien tijd bestond een kleine Christengemeente van enkele gezinnen, die uit Djokja verzorgd werd. En Dr. Scheurer's liefde tot Solo is de vlam geweest, die het vuur der liefde tot Solo in vele harten in Holland heeft ontstoken. Waarlijk, zijn arbeid in en voor Solo is niet ijdel geweest in den Heere.

In 1910 richtte Ds. Bakker tijdens het verlof van Ds. Zwaan een Christelijke Inlandsche school op! De Resident van Solo verbood godsdienstig onderwijs op school, en eveneens het toelaten van niet-Christenen in de godsdienstoefeningen. In een welsprekend verzoekschrift beklagde Ds. Bakker zich bij den Gouverneur-Generaal en deelde mede, dat hij tegen het verbod van den Resident ten ernstigste bezwaar had, en wel:

„allereerst, omdat hij als dienstknecht van Christus langs wettigen weg geroepen zijnde het Evangelie te brengen ook te Soerakarta, dit niet mag nalaten zonder ontrouw te worden aan zijn hemelschen Zender;

doch ook in de tweede plaats, omdat daarmee tekort wordt gedaan aan de vrijheid van Godsdienst, die ook in Soerakarta ge-

waarborgd is, aangezien vrijheid van Godsdienst toch nooit kan insluiten, dat iemand niet van Godsdienst zou mogen veranderen ook al verandert hij van overtuiging;

redenen waarom adressant aan Uwe Excellentie eerbiedig doch dringend verzoekt aan dezen onhoudbaren toestand een einde te maken en zulke maatregelen te nemen, dat de prediking van het Evangelie in welken vorm ook in Soerakarta ongestoord voortgang moge hebben.”

Het antwoord van den Gouverneur-Generaal, den heer Idenburg, was een besluit, waarbij het gewest Soerakarta voor den vrijen loop van het Evangelie werd opengesteld.

En nu tien jaren van zendingswerk den zegen van de opening van Solo voor het Evangelie in helder licht plaatsen, gedenken wij met dankbaarheid hen, die deze zaak tot stand hebben gebracht.

Onder leiding van Ds. Zwaan te Djokja werd de kleine gemeente van ongeveer 30 zielen door een Evangelie-helper geestelijk verzorgd, en werden de ongeveer 30 leerlingen van de school door twee Inlandsche leerkrachten onderwezen.

Middelburg en Amsterdam of Zeeland en Noord-Holland begeerden beiden het nieuw geopend zendingsterrein. Het werd aan Amsterdam toegewezen op voorwaarde, dat Amsterdam daar op gelijke wijze als te Djokja den arbeid zou ter hand nemen.

Nu, over den ijver van Amsterdam in dezen mag zeker niet geklaagd worden. Dr. Vogelesang, die reeds enkele jaren in het Petronella-hospitaal werkte, werd benoemd tot directeur van een te Solo te openen ziekenhuis, en ondergeteekende werd begin 1911 beroepen voor den missionairen Dienst.

Na den noodigen tijd van voorbereiding werd de eigenlijke arbeid 1 November 1912 begonnen. Op dien datum opende Dr. Vogelesang zijn ziekenhuis. Een groot huurhuis diende voor hem en zijn gezin tot woonhuis en tegelijk voor de zieken tot ziekenhuis. De groote toevloed van zieken in de ruime achtergalerij en in de bijgebouwen maakte zijn woning wel benauwd en zijn werk met zoo onvoldoende middelen wel moeilijk. Maar met heerlijke toewijding gaven Dr. en Mevrouw Vogelesang zich aan dat werk. Dat oude huis dient thans als „Zusterhuis” en als woning voor de Javaansche verpleegsters. Door Dr. Vogelesang werd het huis en een groot terrein daarnaast gekocht en de bouw van een behoorlijk ziekenhuis voorbereid en ten deele uitgevoerd. Het overig deel van den bouw werd onder leiding van Dr. van Proosdij en

Dr. Groot tot stand gebracht. Een groot aantal zieken (wel dra 170) te verzorgen en bovendien de zorgen voor een zoo groot bouw-werk te hebben, is eigenlijk een te zware taak. Maar de drie dokters hebben, voor zoover ik weet, daarover niet geklaagd. De bezieling voor het werk ondersteunde hen, God bekwaamde hen. Als een monument van hun toegewijde liefde staat thans een ziekenhuis met al de noodige gebouwen, groot en welingericht, waar 200 zieken een plaats vinden. Van allen, die den Heere dankbaar zijn voor de voltooiing van den bouw, zullen die dokters wellicht de dankbaarste zijn. Het ziekenhuis is ook een monument van de groote liefde van allen, die den bouw geldelijk mogelijk hebben gemaakt. En allermeeest een monument van de liefde en den zegen des Heeren.

Behalve het hoofdziekenhuis zijn er nog twee hulpziekenhuizen buiten de stad. Zoo begint het medisch werk zijn wortelen uit te schieten en nieuwen opslag te maken door de residentie heen.

Het medisch werk is een aanschouwelijke voorstelling en prediking van de liefde van Christus voor het ellendige. De Christelijke barmhartigheid moet als een gouden glans liggen over heel het werk. Met dank aan den Heere mag worden erkend, dat in vroegere jaren en tot heden een krachtige prediking van het medisch werk is uitgegaan. Vooral voor een volk, waarvan slechts een tiende deel lezen kan, is een prediking door daden van groote beteekenis.

Ds. Bakker was 1 Januari 1910 met den schoolarbeid reeds begonnen. Maar het schooltje leed in de eerste jaren een kwijnend bestaan. Begonnen met 35 leerlingen daalde het getal geleidelijk tot 12, en het duurde tot de laatste maanden van 1912 eer het getal boven de 35 klom.

Uitbreiding van het Inlandsch onderwijs was aanvankelijk moeilijk door gebrek aan onderwijzers. Langzaam aan vergroei de dit gebrek. Thans zijn er zes Inlandsche scholen met 900 leerlingen. Maar in de behoefte van Solo aan onderwijs is nog slechts zeer ten deele voorzien. Het aantal scholen in dit gewest is gering, de leerlust is groot, vooral in de stad. Enkele jaren geleden was Solo een der twee residenties van Java, waar naar verhouding het kleinst aantal kinderen onderwijs genoot; de schoolstatistiek wees een treurig laag cijfer aan. Te meer verrassend was, dat van alle residenties in Solo naar verhouding het grootst aantal menschen, die lezen konden, gevonden werd. Zoo groot is de drang naar ontwikkeling in Solo. De Soloneezen zijn een

verstandelijk goed begaafd volk. Voor onderwijs biedt Solo daarom een terrein bij uitnemendheid. Er bestaan plannen tot oprichting van een Inlandsche normaalschool te Solo om in de algemeene behoefte van Midden-Java aan onderwijzers beter te kunnen voorzien dan door de Keuchenius-school alleen. Met die school hoopt ook Solo uit den nood te geraken.

Een breede plaats neemt het Christelijk onderwijs met Hollandsch als voertaal in Solo in. Het duurde tot 1917 eer de eerste Christelijke school met Hollandsch geopend werd. Maar daarna ging het zeer voorspoedig; nog zes scholen met Hollandsch volgden. Thans verheugen we ons in het bezit van een Hollandsch-Chineesche school, vier gemengde Holl.-Inl. scholen en één voor meisjes uit den adel- en ambtenaarsstand, en een Europeesche school. De Meisjes-school met internaat voor 70 leerlingen is een dochter van veel geldelijke zorgen. En als wij op den aanstaanden eersten November, den feestdag van het tienjarig werken der zending, het gebouw officieel zullen openen, zal de herinnering aan Gods bijzondere uitredding uit vele zorgen onze harten ontroeren. Thans, nu de meeste scholen nog in groei zijn, tellen ze tezamen reeds 1200 leerlingen. Die zeven scholen zijn even zoo vele blijken van Gods goedheid. Niet het minst om hun gezegenden invloed. Ze blijken niet alleen een vormenden invloed op verstand en hart der leerlingen te hebben, doch ook in breeden kring een gunstige stemming bij de ouders jegens het Christendom te kweken. Alom wordt het Christelijk onderwijs geprezen en gezocht.

God heeft ons ook zeer rijk gezegend in de Hollandsche leerkrachten, in hun getal maar vooral in hun toewijding. Indië is een land met groote zedelijke gevaren. Zoo licht wordt zelfs een overtuigd Christen eenigszins besmet door den algemeenen geest van materialisme, van overschatting van de waarde van het geld. En al hebben wij ook te Solo altoos te waken, opdat de lagere zelfzuchtige belangen onze harten niet verleiden, met dank aan den Heere mag worden getuigd, dat in onzen kring algemeen als hoofdzaak gevoeld wordt wat in ons werk toch altoos de hoofdzaak moet blijven: de uitbreiding van Gods Koninkrijk.

Indien de onderwijzers en onderwijzeressen in Holland eens voor een tijd konden meeleven met de rijke en verheffende bezieling, die hier de harten vereenigt en den arbeid licht maakt, zouden wij niet, gelijk thans, een jaar lang tevergeefs roepen om versterking van krachten.

De Generale Synode wees Solo aan als

plaats van vestiging voor een Hollandsch-Inlandsche Kweekschool. En in ons midden, omringd door ons aller liefde, groeit die school voorspoedig op.

Waarlijk, als wij de weldaden des Heeren gedenken, dan neemt het Christelijk onderwijs onder die weldaden een voorname plaats in.

De rechtstreeksche prediking van het Evangelie mag zich ook in een gezegenden voortgang verblijden.

Voor een stad, met 140.000 menschen voor een gewest met een bevolking van één en een kwart millioen, is de Bijbelverspreiding uiteraard van bijzondere beteekenis. Soloneezen lezen graag. En in deze tien jaar werden meer dan 150.000 Bijbelgedeelten en andere Christelijke boeken in de Inlandsche talen verkocht. Elke maand worden in Solo 16.000 exemplaren van ons Javaansch Christelijk maandblad, indertijd door Ds. Merkelijn begonnen, verspreid. Tegenwoordig neemt ook de omzet van Christelijke lectuur in het Hollandsch een hooge vlucht. Dit laatste is niet alleen voor de Hollanders, maar ook voor de Hollandsch-lezende Javanen en Chineezers van uitnemend belang. Tegenover de minderwaardige lectuur, die de Hollandsche boekenmarkt in Indië overstroomt, is het verschaffen van zedelijke lectuur van groote beteekenis.

Hoevele van die uitgezaaide korrels zijn gevallen in een goede en wel toe bereide aarde? Dat weet de Heere alleen. Soms duurt het langer dan tien jaar, eer de opgroeiende halm zich aan de blikken van de zedingsarbeiders vertoont. En in vele gevallen zullen wij de vrucht in het geheel niet zien. Of vele korrels zullen ontkiemen en vruchten dragen, hangt aan den zegen van den hemelschen Landman, maar deze zegen houdt verband met het gebed der gemeente. Het krachtigst zedingsmiddel is niet het medisch werk, de schoolarbeid, de colportage, doch het gebed. De rijkdom van den oogst wordt meer bepaald door het gebed van velen dan door den arbeid van de betrekkelijk weinige zedingsarbeiders.

Toch wijst de statistiek reeds vele vruchten aan. Niemand, die iets weet van ervaringen op zedingsgebied, zal verwachten, dat binnen tien jaar de duizenden zullen binnenstromen in de Christelijke Kerk. Maar van honderden mogen wij reeds spreken, daar het aantal Inlandsche Christenen reeds boven de 600 klom. In de volgende maand, zal, zoo God wil, een man gedoopt worden, die al deze tien jaar heeft onderzocht en den Christelijken Godsdienst met andere heeft vergeleken, en nu ten laatste tot de beslissende keuze kwam. En tegelijk

met hem een gepensioneerd politiehoofd, die ook reeds jaren de zaak van den Godsdienst overdacht en overwoog, en wien nu de Doop toegestaan is. Enkele dagen geleden kwam hij bij ons spreken over twee dingen, die zijn hart beroerden: hoe hij vaste zekerheid kon verkrijgen om in Gods gericht te kunnen bestaan, en hoe zijn hart, gereinigd kon worden om naar al de geboden Gods te leven.

Die Christenen wonen voor een groot deel verspreid door de stad en de residentie. Wij streven er niet naar, hen in afzonderlijke, eigen dorpen, of in een afzonderlijk stadsdeel samen te brengen. Zij hebben in hun eigen omgeving een Christelijke taak. Die taak is wel ontzaglijk zwaar, in hun wereld van veelvuldige verleiding en sterken tegenstand. Aan die jonge broeders en zusters in Christus mogen allen, die zelf in Christelijken kring gesterkt worden door de gemeenschap der heiligen, wel in liefde en biddend gedenken.

Als op een leeg bouwterrein groote massa's steenen worden opgestapeld, zijn we overtuigd, dat er een groot bouwwerk verrijzen zal. In het geestelijke vertoont Solo daarvan een beeld.

In de eerste jaren waren er slechts weinige Europeesche en Inlandsche werkers. Maar God voerde telkens nieuwe krachten naar Solo toe. In Holland en in Indië bleek veler ideaal: in Solo te mogen arbeiden. Thans zijn er 35 Europeanen (ongerekend de leden van hun gezinnen) en 100 Javanen in den zedingsdienst aan het werk. En onder hen wordt sterke samenbinding, een heerlijke eenheid, die immers onmisbare voorwaarde voor gezegenden arbeid is, gevonden. Waar God zóó de krachten toevoert, het aantal arbeiders vermeerderd, mogen we verwachten dat een groote arbeid aanstaande is. Reeds is die arbeid zeer gegroeid, een aanvang naar we hopen van nog grootere uitbreiding en nog rijkeren bloei.

De overvloedige zegen Gods, de snelle groei van het werk, heeft de kosten van het werk tot bijna schrikwekkende hoogte opgevoerd. Solo is de geldelijke kracht der Noord-Hollandsche Kerken over het hoofd gegroeid. Dankbaar voor den zegen, hebben de Kerken met groote mildheid geofferd. Maar de groei viel niet bij te houden. Voor mijn werk (dus zonder medisch werk en Hollandsche scholen) was in het eerste jaar f425 per maand voor alle uitgaven geheel voldoende. Thans is daarvoor bijna tienmaal zooveel noodig (met inbegrip van de subsidies voor de Inlandsche scholen). Maar Solo, voor welks opening zoolang (sedert

1890) was geworsteld en gebeden, had ook in Indië veler liefde. Voor de scholen met Hollandsch werd in Indië tienduizend gulden gegeven, voor het ziekenhuis meerdere tienduizenden, en voor mijn werk ook meerdere tienduizenden. En wij allen, die met ons werk daardoor telkens uit grooten nood werden geholpen, hebben behoefte aan allen, die ons in ons werk steunden, onze diepgevoelden dank te betuigen. De Heere heeft groote dingen aan ons gedaan, ook door velen uwer.

Maar bovenal mag ons aller danktoon wel zijn voor Hem, Die ons, onbekwaam en ongeschikt in onszelfen, heeft begenadigd door ons te stellen in zulk een heerlijk werk. Voor Hem, van Wien alle kracht en alle vrucht is gekomen. En in het besef onzer onwaardigheid mogen wij wel bij voortduur genade vragen van Hem, opdat Hij ons heilige en bekwame, en opdat Hij zich verheerlijke in dit Zijn werk.

Loof den Heere, mijne ziel, en al wat binnen in mij is Zijn heiligen naam. Loof den Heere, mijne ziel, en vergeet geene van Zijne weldaden. Ja, loof den Heere, mijne ziel!

Solo, October 1922. H. A. v. ANDEL.

Korte Berichten.

OVERDRACHT SOLO.

D.V. zal de Kerk te Amsterdam de bearbeiding van het zendingsterrein Soerakarta den 1en Januari 1923 overdragen aan de Kerk te Delft en de met haar samenwerkende Kerken van Zuid-Holland ten Noorden. De langdurige onderhandeling over een betere arbeidsverdeeling op Midden-Java zal daardoor haar beslag verkrijgen.

Mej. G. Por is den 25en Nov. j.l. vertrokken naar Solo om als hoofdverpleegster daar werkzaam te zijn in het Zendingshospitaal.

Wie van adres verandert zende daarvan bericht aan de Uitgevers-Mij. Gebr. Zomer & Keuning te Wageningen.

Boeken uit de Zendingbibliotheek vragen men aan bij Ds. D. Pol te Rijsoord.

KNIKKERTJES

zijn weer verkrijgbaar bij Mej. M. J. Pol te Rijsoord, zij kosten f6.25. Men bestelle onder toezending van postwissel.

De blikken busjes zijn er ook weer. Zij kosten per stuk f0.23, per 5 stuks f1.00 en per 10 stuks f1.55. Eveneens verkrijgbaar bij Mej. M. J. Pol.

Papieren busjes, die gecpend en weer

gesloten kunnen worden met losse teksten, kosten f1.40 de tien en de teksten f0.90 de 100. Men bestelle bij G. M. Feij, Burg 109, Middelburg en sture vooraf het geld op diens Giro No. 64188.

Leestafel.

Wegens ongesteldheid van den redacteur blijft de recensie van ontvangen boeken ditmaal achterwege.

Giften voor de Zending.

Ontvangen voor den Kerkbouw te Djokjakarta (3e verantwoording).

Hardenberg en Burcht (saldo zendingskalenders en zendingsbladen) f20. Raard f5. Alkmaar f25.90. Hazerswoude f35.15. Dokkum (B.) f25. Zierikzee f39.20. Breukelen f23.06. Franeker f40 (van de Zending commissie). Driebergen f46. Nijawier f2.50. Veenendaal f25 (van de Zending commissie). Roodeschool f10. Assen f10. Kantendrecht f20. Alfien a. d. Rijn f40.10. Klundert f121.70. Heerenveen f5. Bolsward f54.25. Minnertsga f16.85. Baarland f15.90. Kampen (collecte zendingsstudieraad) f20. Sellingen (Gr.) f6.50. Loosduinen f48.06. N. N. B. O. Z. f2.50. N. N. Delft f10. Amsterdam (Zuid) f311.04. Boornbergum f10. Wolvega f24.50. Koudekerke (Z.) f19.03. Vorden f10.42½. Westergeest f10. N. N. f2.50. Weesp (zendingsbusje) f15. Spijk f40. Dr. G. te A. f10. Zuidwolde f40. Dr. G. te A. f10. Zuidwolde (Dr.) f9. Epe f15.

Met hartelijken dank namens den Raad der Geref. Kerk te Djokjakarta.

D. BAKKER.

Amsterdam, 31 Oct. '22.

Ontvangen voor de Generale Kas der Zending.

Door Mej. G. v. d. Lee, van de Geref. Kerk te Baanbrugge f25. P. V. S. te P. f32.40. Door C. H. van Alewijk-Moens te Abcoude verz. door Jaantje en Abra uit Nigtevecht in een busje f12.34 en door J. V. te Abcoude verz. f8.53 te zamen f20.87. Door Ds. Tazelaar te Weesp, van de Geref. Jongedochtersver. f35.10. Gift uit het busje van de school te Weesp f5. Door L. Smit te Kampen, van Gebr. Smit te Schokland f8. Van Sjoukje Stientje Jager 116 halve centen f0.58. Door Dr. J. Hania, verz. halve centen f0.55. Door Mej. H. Hensen te Westmaas van de kinderen der Zondagschool f1 en halve centen van A. Hensen en M. Hordijk f3 te zamen f4. Door A. Moerdijk te Rotterdam f1.40. Legaat van wijlen Mevr. de Wed. C. van Bredero f246. Door Ds. G. J. Breukelaar, van Mej. Keegstra verz. halve centen f1.10. Door C. Koetsier te Boskoop van de Geref. Jongv. f7. Van Klazina Mostert te Schipluiden verz. halve centen f0.51½. Door G. Kuperus, verz. halve centen door een schoolmeisje f2.12½. Van de Geref. Kerk te Kralingen f100. Door Ds.

A. H. v. Minnen 10 pCt. van de ontvangsten in de Classis den Haag over 1921 f786.23½. Door H. J. Kerkhoven van Geertje Zeeman 400 halve centen en van Trijntje Roos 280 halve centen en van de leerlingen der Chr. school f3.10 te zamen f6.50.

W. BREUKELAAR.

Zaandam, 22 Nov. 1922.

TER NAVOLGING.

De Christ. Zangvereniging „Sursum Corda” te Halfweg gaf bij gelegenheid van haar vijfjarig bestaan een uitvoering waarvan de netto-opbrengst ten bedrage van f110 geheel voor de Zending is bestemd.

VERBETERDE OPGAVE.

Rekening en verantwoording der Nedl. Ger. Zendingsvereniging over het

Boekjaar 1921.

Ontvangsten:

Aan Saldo vorig jaar	f 1034.01½
Aan Giften	- 10.—
Aan Busjes	- 2.65
Aan Rente Saldo en Grootboek	- 54.20
Aan Legaten	- 198.41½
Aan Contributie	- 262.75½
	<hr/> f 1562.03½

Uitgaven:

Per Port en zegel	f 4.50
Per Lokaalhuur	- 2.50
Per Administratie	- 50.—
Per Afgedragen a. d. Gen. Kas	- 1050.—
Per Voordeelig Saldo	- 417.93
Per Nadeelig Saldo „Heidenpenning”	- 37.10½
	<hr/> f 1562.03½

Nagezien en accoord bevonden op de Algemeene Jaarvergadering Salvatori, 2 October 1922.

N. A. DE GAAIJ FORTMAN.

C. G. TIMMERMEISTER.

J. W. MARX.

A. C. GOLDSCHMEDING.

Zending Geref. Kerken op Soemba.

Jorrit de Jong te Groningen B, gev. in de coll. f10 en f10 is f20. J. de Vries te Houwerzijl, van M. Dijkstra 80 h. c., W. Wichers 110 h. c., H. Boerema 70 h. c., L. Meijer 210 h. c., G. v. d. Ploeg 100 h. c., Ger. Huizinga 200 h. c., Tr. Huizinga 240 h. c. is f5. G. H. Hutman te Nijverdal, v. d. Ger. Meisjesv. f235, coll. intrede Ds. W. v. Dijk f130.37½ is f365.37½. W. Buist te Enumatil, v. d. schoolk. te Oostwolde f21.50, v. d. Jongel.v. f9.26 is f30.76. J. Boddeus te Schildwolde, van H. Evenhuis 170 h. c., kinderen J. Boddeus f2.35 is f3.20. N. A. Witterholt te Pieterburen, 't Nikkertje der school f5, L. Berghuis en K. Steegstra 200 h. c., H. Pietersen 200 h. c., G. de Haan 50 h. c. is f7.25. K. Gaal te Steenwijk, gev. in de coll. te Havelterberg en van den heer Schaap f2.50. Dr. Dee te Dwingeloo, gev. in de coll. f2. T. v. d. Vinne te de Krim, v. d. Jongel.v. f7.37. R. Jager te Marum, v. d. Knapenvereen. f2.45. N. N.-R.? te Groningen 140 h. c. is f0.70. Mej. A. L. v. d. Veen te Groningen, v. d. Jongel.v. Bidt en Werk

f8.06½. B. Roosjen te Diever, 't Nikkertje der school f8, saldo Kal. f5 is f13. M. Braakman te Langeslag, v. d. Zend.v. f38.61. P. F. Ritzema te Bedum, gev. in de coll. en dankoffer f2.50. J. Kerkstra te Munnekezijl, busjes f65, G. Stuiveling 165 h. c., Riemer de V. 200 h. c. is f66.82½. Ds. Duursema te N. Amsterdam, brievenbus f2.50, gev. in de coll. f10 is f12.50. Ds. Duursema te N. Amsterdam, van J. Stoter te Hollandscheveld v. d. kinderen der Zondagschool f7.09½. Ds. Schaafsma te Grijskerk, busje in de kerk f8.65. A. Donkerbroek te Niezijl, van T. Spoelstra 90 h. c. is f0.45. P. Buikema te Leems van N. N. 357 h. c., Korn. Brands 127 h. c. is f2.42. P. P. Pilon te Stedum, dankoffer 25 j. bruil. van M. Hollander f25, gev. in de coll. f5 is f30. Dr. Dee te Dwingeloo, gev. in de coll. f2.50. J. E. v. Buuren te Delfzijl, gev. in de coll. f2.45. Ds. de Boer te Garrelswear, gev. in de coll. f2.50. H. Brons Jr. te Scheemda, busje Zondagschool f8.75. J. A. Delhaas te Groningen, school Leliestr., theel. enz. f40.79. Mej. E. Delhaas te N. Buinen, busjes f22. A. Blaak te Sappermeer, v. d. Jongel.v. f19.57. Mej. W. Bruin te Baflo, saldo Kal. f36. O. J. Bouwman te Uithuizen, gev. in de coll. Dankgaf f1.50. H. Brandsma te Thezingen, v. d. schoolk. f50, J. W. H. en G. H. 200 h. c., Tr. Vredevoogd 300 h. c. is f52.50. E. v. Dijken te Groningen, gev. in de coll. Park f0.50. Mevr. Ubbens te Rodeschool, v. d. Meisjesv. Mirjam f8.38. Ds. Bakker te Lutten, busjes October f17.50. Mej. G. Haan te Groningen, van Piet Kramer 245 h. c., 2 maand. storting kinderezend.v. f165 is f166.22½ Van eenige schoolkinderen te Grijskerk f4.85. Ds. Middelveld te Hoogkerk, gev. in de coll. f2 en f10 en f1.10 en f1 en f1, van J. Scheffer 53 h. c. is f15.36½. Mej. J. Mulders te Meppel, een kerkcoll. f468.39½, 2 gaven f2.50 en f5 is f475.89½. Ds. Scholten te Zuidhorn, gev. in de coll. f10 en f10 en f40, busje school 5e en 6e klas f7.02, K. Veldman 110 h. c. is f67.57. J. de Vries te Kommerzijl, saldo blaadjes en busjes in de Kerk f50. K. Schurenga te Wildervank, gev. in de coll. f5 en f10 en een Zend. busje f7.20 is f22.20. Ds. Meindersma te Leek, een deel coll. Vredewoldse Zendingsf. f100. G. M. Pot te Groningen, 112 h. c. en 30 h. st. is f1.31. H. Vogelzang te Boerakker, v. d. Zend.v. f15. Ds. Gerber uit Haulerwijk, gev. in de coll. f2. C. K. Boonstra te Rinsumageest, v. d. Jongel.v. f7.25. G. Mul te Garrelswear, verzam. door de leerl. der school f13.65.

Pinkstercollecte.

N. Beerta f22.77. Veendam f253.53½.

P.S. Broeder Buitenbos te Enschede verzocht even te melden dat een vorige opgave aldus moet verdeeld: Pinkstercollecte f295.59. gewone bijdrage f300. Men geve op de biljetten goed op, wat moet aangegeven.

J. DUURSEMA, *Quaestor.*

Groningen, 20 Nov. '22. Radesingel 23a. Giro 51619.

HET ZENDINGSBLAD 1922.

REGISTER.

MEDITATIES.

	Pag.	
1. Vrees niet. Deuter. 31 : 8	1.	
2. Ik heb den goeden strijd gestreden. 2 Tim. 4 : 7, 8	17.	
3. En het zal geschieden ten tijde des avonds, dat het licht zal wezen. Zacharia 14 : 6, 7	"	33.
4. Van Simon gezien. Luc. 24 : 34	"	49.
5. Raak mij niet aan, want..... Ik vare op! Joh. 20 : 17 en 18	"	66.
6. In hope zalig. Rom. 8 : 24	"	81.
7. Adam, waar zijt gij? Gen. 3 : 9	"	97.
8. Een verzoening voor onze zonden. 1 Joh. 2 : 2	"	113.
9. Verbondsroem. 2 Sam. 23 : 5	"	129.
10. Abram van God geroepen. Gen. 12 : 1	"	145.
11. Gelijk de Kinderkens. Matth. 18 : 3	"	162.
12. Kerstmis. 1 Joh. 4 : 9	"	177.

A.

Adiradjo 86.
Adjibarang 184.
Andel (Dr. H. A.) 88, 185.
Antje 55.
Arbeidsverdeeling (Betere) 8, 102, 188.

B.

Baarbé (Mej. H.) 123.
Bakker (Ds. D.) 124, 141, 153, 185.
Bakker (Dr. T. L.) 39, 70.
Bandoeng 41.
Banjoemas (Jaarverslag) 104.
Batavia 87.
Bojolali 56.
Both (Mej.) 108.
Breukelaar (Ds. W.) 53.
Brief van Mej. E. C. van Andel 170.
Brief van Mevr. J. C. van Andel-Rutgers 134.
Brief van Mevr. J. H. Pos-Breukelaar 154.
Broeder-Gemeente 6, 92.
Bruijn (Ds. C. de) 54, 137, 156.
Bijl (T.) 134.

C.

Christelijk Comité voor Indië 71.
Collecte (Extra) 161, 181.
Colenbrander (Ds. F.) 137, 182.

D.

Dipo Negoro 5.
Djana 27.
Drijfveer
Dijk (Ds. K. van) 106.
Dijk (Ds. K. van) 137, 167.
Dijkstra (Ds. H.) † 20, 36, 69, 83.

E.

Esser (Dr. B. J.) 86.

F.

Fehér (Dr.) 118.

G.

Gemantar 90.
Genootschap (Ned. Zend.) 116.
Glonggong 27.
Goote (Ds. C.) 124.
Groedjoegan 40.
Groot (Dr. K. P.) 118, 186.
Gunning (Jan Willem) † 92.

I.

Idenburg 185.

H.

Hania (Dr. J.) 53, 69.

K.

Kaboetoekan 26.
Kalipenten 72.
Karanganjar 10.
Keboemen 10, 106, 118.
Keucheniuschool 164.
Klaten 89.
Koelewijn (D.) 91.
Kooy (H. P. v. d.) † 124.
Kruger en de Zending 59.
Kruyver (Mej. M.) 108.
Krijger (Ds. L. P.) 103, 141.
Kweekschool (Chr. Holl. Inl.) 165.

L.

Lake Mohonk 39.
Loemboe Langa 182.

M.

Magelang 75, 168.
Medan 41.
Merkelijn (Ds.) 75, 170.
Meyering (H.) 165.
Muller (Ds. W. G.) 60.
Munnik (Ds. J. D. v. d.) 53, 85.

N.

„Naar het Zuider Gebergte” 155.
Netelenbos (Ds. L.) 123.
Nimpoenâ (Raden S.) 132.

O.

Onderwijs (Chr. in Indië) 84
Opleidingsschool op Soemba 148.
Overdracht Medische Dienst aan een Ver-
eeniging 100.
Overdracht Solo aan Delft.
Overzicht (Statistisch) 73.
Overzicht Generale Kas der Zending 85.

P.

Pamriam en Premboem 11.
Patalan 71.
Pèda 55.
Pedan 90.
Pengging 56, 90.
Pol (Ds. D.) 54.
Por (Mej. G.) 157.
Pos (Ds. A.) 71.
Proosdij (Dr. van) 185.

R.

Rapport Zending Zl. en N.-Br. 121.
Register
Rijnsche Zending 151.

S.
Scheurer (Dr. J. G.) 185.
Scholten (Ds. H.) 53, 156.
Sewoegaloer 87.
Soemba 103, 136.
Solo 88, 185.
Srowot 184.

T.
Tjandi-Sewoe 167 .
V.

Veld (J. in 't) 91.
Vereeniging (Ned. Zend.) 117.
Verhagen (Ds. D. 118, 123.
Verslag (Afz. Ver.) 138.
Versteeg (Mej.) 108.

Vonk (Dr.) 118.

W.
Waarschuwing uit Indië 58.
Wielenga (Ds. D. K.) 12.
Wiggers (J. A.) 165.
Wonogiri 90.
Wonosari 72.

Z.
Zendingsblad (Het) 25, 180.
Zendingskalender 120.
Zendingsstudieraad 12.
Zigterman (Mej. G.) 54.
Zuidema (J. P.) 157.
Zwaan (Ds. C.) 185
Zwemer (Dr.) 140, 150.

Adressen van de Arbeiders en Arbeidsters.

Dr. B. J. Esser te Poerbolingo, met verlof
in Nederland, adres te Noordwijk aan Zee.
Dr. W. L. Vogelesang te Poerbolingo.
Zuster W. H. Netelenbos te Poerbolingo.
Tijdelijk te Wonosobo.
Zuster L. A. C. Enserink te Djokjakarta.
Ds. L. Netelenbos te Poerworedjo.
Dr. J. C. Flach te Poerworedjo met ver-
lof in Nederland, adres Sneek.
Mej. dr. G. J. Dreckmeier te Poerworedjo.
Mej. G. A. Both te Poerworedjo.
Mej. C. Versteeg te Poerworedjo.
Ds. K. v. Dijk te Keboemen.
Ds. H. A. Vonk te Keboemen.
Dr. K. von Feher te Keboemen.
Zuster C. L. de Graaf te Keboemen.
Zuster T. de Jong te Keboemen.
Ds. A. Pos te Djocjakarta.
Dr. J. Offringa te Djocjakarta.
Dr. A. von Kiss te Djocjakarta.
Dr. L. Szàs z te Djocjakarta.
Dr. M. G. Muller te Djocjakarta.
Zuster W. Boorsma te Djocjakarta.
D. Koelewijn te Djocjakarta.
Ds. D. Bakker te Djocjakarta.
J. P. Zuidema te Djocjakarta.

Mej. M. Kruijver te Djocjakarta.
Ds. H. A. van Andel te Soerakarta.
Dr. K. P. Groot te Soerakarta.
Dr. D. Verhagen te Soerakarta.
H. Meijerink te Soerakarta.
D. J. Bosman te Soerakarta.
W. Vermolen te Soerakarta.
P. de Koomen te Soerakarta.
Zuster H. Baarbe te Soerakarta.
Zuster G. Loggen te Soerakarta.
Mej. G. Por te Soerakarta.
Ds. A. Merkelijn te Magelang.
Dr. H. S. Prais te Wonosobo.
Ds. C. de Bruin te Kambanire op Soemba.
Ds. J. F. Colenbrander tijdelijk te Karoeni
op Soemba.
Tj. van Dijk te Pajeti op Soemba.
Tj. Mobach te Pajeti op Soemba.
Zuster H. Clevering te Pajeti op Soemba.
Ds. L. P. Krijger te Karoeni op Soemba,
met verlof in Nederland, adres: Bussum
(Meijer, Kamplaan 3).
D. H. Krijger te Pajeti.
Zuster G. Zigterman te Karoeni op Soemba.
Ds. W. v. Dijk te Karoeni op Soemba.

Het abonnementsgeld te zenden aan de Uitgevers.

De prijs voor Kerkeraden en Vereenigingen, die 4 ex. en daarboven ontvangen, 6 cts. per nummer; welk bedrag per 3 maanden wordt tegemoet gezien. Ons gironummer is 7287.

Particulieren die 1 tot 3 ex. ontvangen, betalen per Jaargang, franco per post, 90 cts. Ex. op beter papier f1.50 per jaar.

De contribuanten van de Ned. Geref. Zendingsvereeniging, waarvan Penningmeester is de heer L. Berk, Heerenmarkt 5, Amsterdam, ontvangen het „Zendingsblad” gratis.

Bij J. H. KOK te Kampen is thans verschenen **Aflevering I** van den **Tweeden Druk** van de **uiterst practische** uitgave van onzen ouden

STATEN-BIJBEL

Met al de volledige onverkorte kantteekeningen volgens de oorspronkelijke onveranderde uitgave van

JACOB en PIETER KEUR

Met een inleidend woord van
PROF. L. LINDEBOOM

Deze uitgave geschiedt niet in het groote onhandige folio formaat, maar in het zeer handige **octavo-formaat**. De kantteekeningen zijn zóó geplaatst, dat ze **onmiddellijk** gevonden worden. De gansche Christel. pers heeft deze praktische uitgave ten zeerste geroemd en **dringend aanbevolen**. De uitgave geschiedt in

45 afl. à 40 cent of in 3 geb. deelen à f 7.50

Op aanvraag wordt het uitvoerige prospectus, waarin zeer gemakkelijke **afbetalingsvoorwaarden** zijn vermeld, gaarne franco toegezonden.

DE KONING

Met een Bijbelsche-Geschiedenisboek als van **DE KONING** verveelt een kind zich niet. Het geniet van een mooi geïllustreerd werk als:

DE HEILIGE HISTORIE

De prijs van deze uitgaaf, ter grootte van den bekenden „Kaapschen Kinderbijbel”, is **f 3.90** en in fraaien stempelband **f 5.40** en 30 ct. port. De verhaaltrant van **DE KONING** is zoowel vlot als pittig.

Vraagt prospectus bij Uw Boekhandelaar, of liever nog het boek ter inzage.

H. J. SPRUYT - Uitgever - RIJSWIJK (Z.-H.)

DE H. HISTORIE

DE KLEINSTE BIJBEL

VAN NEDERLAND

Voor al geschikt voor de kerk.

Op reis onontbeerlijk
Gebonden in heel linneprachtband.

Oude en Nieuwe Testament f 2

Oude en Nieuwe Testament met de Berijmde Psalmen, Catech., Formieren enz. f 3

UITGEVERS MIJ.
GEBR. ZOMER & KEUNIG
WAGENINGEN.

AMSTERDAMSCH

Mij. v.

LEVENSVZERKERING

ONGEVALLNVERZERKERING

COMMISSARISSN: Jhr. Mr. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN; H. COLLN
Mr. Th. HEEMSKERK; Jhr. Mr. F. K. VAN LENNEP; H. W. VAN MARLE Jr.

Mr. F. E. POSTHUMUS—MEYJES; Mr. J. W. RAMAER.

DIRECTIE: Jhr. Mr. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN Jr.; Jhr. J. DE SAVORNIN LOHMAN; Mr. J. C. L. VLAANDERN.

VERZEKERD BEDRAG (LEVENSVZERKERING)

f 110.000.000.—

RESERVEN

f 21.000.000.—

VOLLEDIGE OPENBAARHEID.

SOLIEDE GRONDSLAGE

VOORZICHTIG BEHEER.

AMSTERDAM

SOERABAL

GRONINGSCH HYPOTHEEKBANK

GRONINGEN

Bijkantoor ZWOLL

Geeft uit $5\frac{1}{2}$ pCt. **PANDBRIEVEN.**

THREE DAY

343213

Gereformeerde Kerken in
Nederland.

Het zendingsblad

1922

1922

343213

THREE DAY

GRADUATE THEOLOGICAL UNION LIBRARY
BERKELEY, CA 94709

GTU Library

3 2400 00291 2396

